Central Baptist Theological Seminary
0 0021 0032983 4

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

AD CODICUM FIDEM

IUSSU

IOANNIS PAULI PP. II

CURA ET STUDIO
MONACHORUM ABBATIAE PONTIFICIAE SANCTI HIERONYMI IN URBE
ORDINIS SANCTI BENEDICTI
EDITA

LIBRI I-II MACCHABEORUM

CUM PRAEFATIONIBUS ET CAPITULORUM SERIEBUS

ROMAE
LIBRERIA EDITRICE VATICANA
MDCCCCXCV

LIBRARY
CENTRAL BAPTIST THEOLOGICAL SEMINARY
741 N. 31st STREET
KANSAS CITY, KANSAS 66102-3964

0 0021 0032983 4

Index Codicum et Editionum

C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 1 (14), paulo post 850.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. Vitr. 13-1, ca 950.
Σ^{C} (*Complutensis*^{2}) Matritensis, Univ. Centr. 32, s. x in.
Δ^{L} (*Legionensis*^{1}) Legionensis, Capit. Cath. 6, a. 920.
Δ^{M} (*Aemilianensis*) Matritensis, Acad. Hist. 20, ca 900.
Λ^{L} (*Legionensis*^{2}) Legionensis, S. Isidori, a. 960.

Π^{G} (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 572, s. xi^{1}.

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent., a. 710-715.
M (*Maudramni*) Ambianensis 11, ante 781.
Φ^{T} (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 75, ca 802.
Φ^{R} (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3, ca 835.
Φ^{G} (*Grandivallensis*) Londniensis Add. 10546, a. 830-834.
Φ^{P} (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros, ca 870.

Θ^{S} (*Weingartensis*) Stuttgardiensis H. B. II 16, a. 795-799.
Θ^{H} (*Hubertianus*) Londinensis Add. 24142, a. 795-800.
Θ^{A} (*Aniciensis*) Aniciensis, Capit. Cath., ca 800.
Θ^{M} (*Mesmianus*) Parisinus lat. 9380, a. 800-805.

S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 12, s. viii ex.
Z (*Angilrami*) Metensis 7, ante 791.
O (*Monacensis*) Monacensis lat. 9668, sec. ix in.

Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26 inf. a. 825-850.
Γ^{A} (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53 inf., s. x.
Ψ^{D} (*Bovinensis*^{1}) Vaticanus lat. 10511, ca 1075.

Ω^{M} (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5, a. 1226-1231.
Ω^{S} (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467, a. 1270.
Ω^{J} (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721, ca 1250.

m *fragm.* Monacense 29265/10, sec. ix in. (*continet I Mcc* 6,20-41).

n *fragm. in codice* Dunelmensi, Bibl. Cath. B IV 6 fol. 169*, s. vi. (*continet I Mcc* 6,59-62; 6,63—7,2).

a Editio princeps, 42 lin. dicta, Moguntiae (?) a. 1452 (?) (*exemplar Barb.*: Vatic., Stamp. Barb. AAA iv 17; *tab. rubr.*: *tabula rubricarum exemplaris monacensis* Clm 63 a 1).
g Editio Gobelini Laridii, Coloniae 1530.
r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis 1532.
e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis 1540.
l Editio theologorum lovaniensium, Antverpiae 1583.
b *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959), ubi lectionem I immutatam servat.
w *Codex Carafianus*, ubi lectionem I mutat.
s Editio Sixti V, Romae 1590.
c Editio Clementis VIII, Romae 1592, 1593, 1598.
h Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.
m Editio Roberti Weber tertia, Stuttgardiae 1983.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro (*in cod.* Vatic. Ottob. lat. 293, s. xiii-xiv).
Guill. Correctorium Guillelmi de Mara (*in cod.* Vatic. lat. 3466, s. xiii).
Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P. (*in cod.* Paris. lat. 16721, ca 1250).

$\Sigma\Delta\Phi\Theta\Omega$ Consensus codicum Σ^{TC}, Δ^{LM}, Φ^{TRGP}, Θ^{SHAM}, Ω^{MSJ}.

De codicibus liturgicis 410, 411, 419 et de passionariis 200, 202-208, cf. Prolegomena, pp. xxxviii-xxxix; de interpretationibus *LlXHGBMP* et de glossis 94, 95 ad margines exemplaris Vulgatae editionis Scorialensis 54 V 35 atque codicis Matritensis Acad. Hist. 3 adscriptis, cf. ibid. pp. xvii-xxxiii.

REFERENCE BOOK

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

XVIII

LIBRI I-II MACCHABEORUM

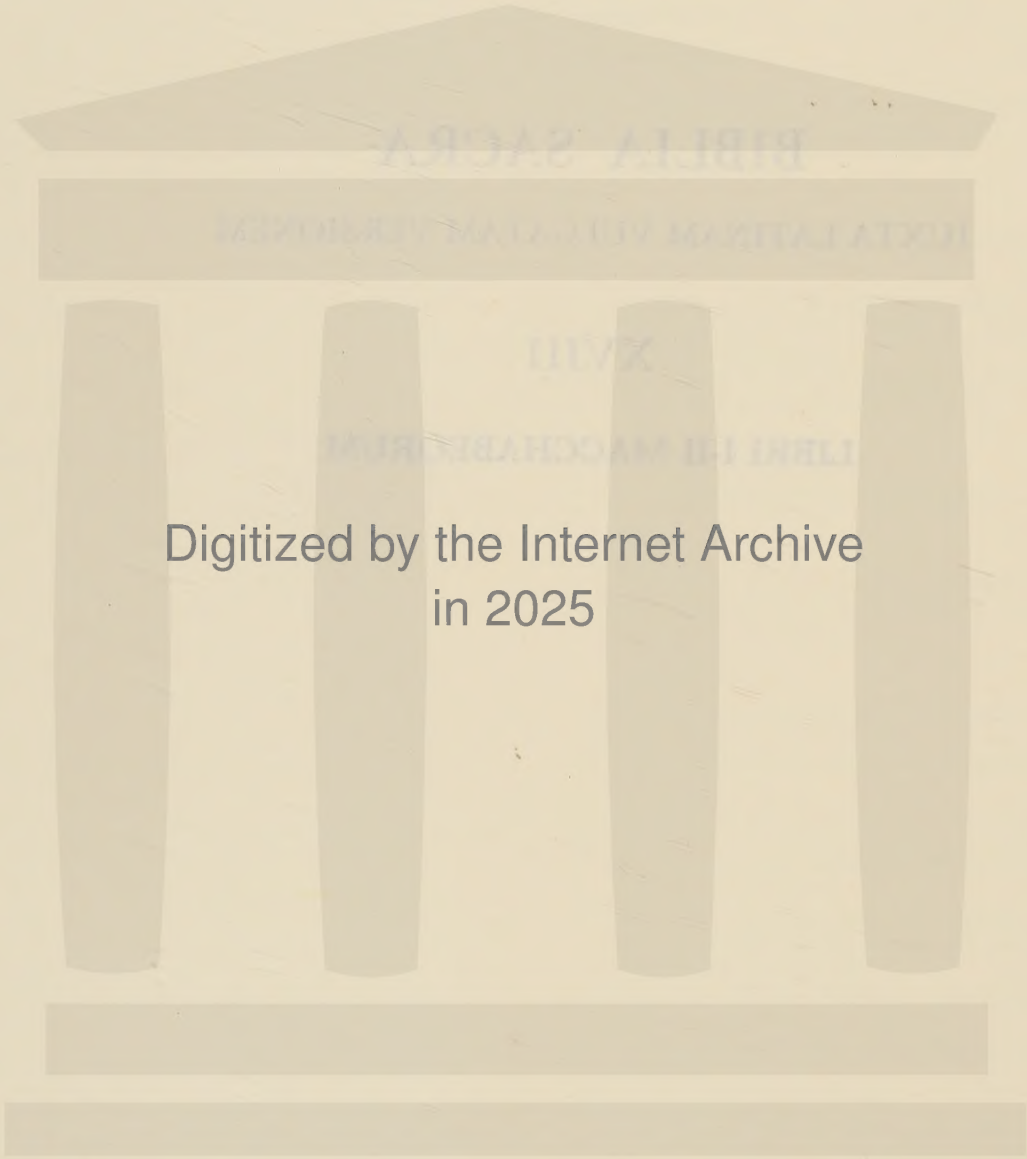

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bibliasacra0000vari_c4x9

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

AD CODICUM FIDEM

IUSSU

IOANNIS PAULI PP. II

CURA ET STUDIO
MONACHORUM ABBATIAE PONTIFICIAE SANCTI HIERONYMI IN URBE
ORDINIS SANCTI BENEDICTI
EDITA

LIBRI I-II MACCHABEORUM

CUM PRAEFATIONIBUS ET CAPITULORUM SERIEBUS

ROMAE
LIBRERIA EDITRICE VATICANA
MDCCCCXCV

LIBRARY
CENTRAL BAPTIST THEOLOGICAL SEMINARY
741 N. 31st STREET
KANSAS CITY, KANSAS 66102-3964

© Copyright by Libreria Editrice Vaticana - 1995
ISBN 88-209-2128-6

R
220.47
B582
G249

IN HOC DUODEVICESIMO SS. BIBLIORUM VOLUMINE INVENIES

PAG.

PROLEGOMENA IX

I. De recensionis vulgatae codicibus et editionibus IX
I. De codicibus ad hanc editionem adhibitis X
II. De quibusdam codicibus praetermissis XII

II. De recensionibus antiquis praeter vulgatam XVII

III. De traditione indirecta XXXV
I. De scriptoribus ecclesiasticis XXXV
II. De codicibus liturgicis XXXVIII

IV. De lectionibus nonnullorum recensionis vulgatae codicum e ceteris recensionibus sumptis XLI
I. Lectiones codicum recensionis vulgatae cum recensionibus *LX* XLI
II. Lectiones codicum cum *L* contra *X* XLVI
III. Lectiones codicum cum *X* contra *L* XLVIII
IV. Lectiones codicum cum recensione *G* L
V. Lectiones codicum cum recensione *B* L

V. De archetypo LIII
I. De archetypo mendoso LIII
II. De lectionibus archetypi recensori attributis LV
III. De lectionibus archetypi incertis LX

VI. De praefationibus et capitulis LXIII

PRAEFATIONES IN LIBROS MACCHABEORUM 1
1. Prologum *Macchabeorum libri duo* 5
2. Prologum ex Isidori Prooemiis depromptum 5
3. Argumentum 6
4. Rabani Mauri epistulas 6
5. Notitiam de regibus 9

88625

Capitula sive titulos libri I Macchabeorum 21

Librum I Macchabeorum 27

Capitula sive titulos libri II Macchabeorum 151

Librum II Macchabeorum 157

Orthographica 245

Nomina personarum et locorum 249

PROLEGOMENA

Caput I

DE RECENSIONIS VULGATAE CODICIBUS ET EDITIONIBUS

Macchabeorum libri I-II in codicibus C Σ^{TC} Δ^{LM} Λ^{L} A Φ^{TRGP} Θ^{SHAM} Z Ψ^{D} Ω^{SJ} et editionibus agrelŧ(ŧ)scm ad calcem Veteris Testamenti, in codicibus autem Q Γ^{A}, in quibus Bibliotheca sacra secundum ordinem lectionum liturgiae mediolanensis[1] atque romanae[2] digesta est, post libros Sapientiales Iob Tobiam Iudith Hester Ezram et ante Hiezechielem Danihelem Duodecim Prophetas Isaiam positi sunt; in codice vero Ω^{M} libris historicis adnumerati (Gn-Rt I Sm-IV Rg I-II Par I-IV Esr Idt Est Tb I-II Mcc) ante Psalterium Prophetas libros Sapientiales Iob leguntur.

Codices Π^{G}MSO et editio ƀ hos tantum libros continent: Π^{G} I Sm-IV Rg Idt Est I-II Mcc; Mƀ I-II Mcc; S I-II Mcc II Esr IV Mcc Passionem

---

[1] Cf. M. Magistretti, *Beroldus sive Ecclesiae Ambrosianae Mediolanensis kalendarium et ordines saec. XII,* Mediolani 1894, p. 39.

[2] Cf. Ordinem romanum XIII A n° 9, B n° 10, C n° 11 (ed. M. Andrieu, Spicilegium sacrum Lovaniense 23, Lovanii 1948, p. 484-485, 500, 504).

Macchabeorum *Principium meum* (*B.H.L.* 5111)[3]; O I-II Mcc eamdemque Passionem *Principium meum*[4].

I. De codicibus ad hanc editionem adhibitis

Codicibus $C\Sigma^{TC}\Delta^{LM}\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{RGP}\Theta^{SHAM}ZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ}$ et editionibus agrelb(m)scm in voluminibus superioribus descriptis[5], reliquum est ut codices $M\Phi^{T}SO$, manus Z^{A} et Z^{B}, fragmenta n m editionemque b inducamus.

M *Codex ambianensis*, Bibl. Civit. 11, libros Macchabeorum I et II tantum continens, ad Biblia pertinet iussu Maurdramni abbatis (772-781) in scriptorio corbeiensi exarata[6].

Φ^{T} *Codex sangallensis*[7], Abb. 75, 418 fol. (mm. circ. 540×395, ⟨mm. 380/395×270⟩), binis columnis lin. 51 litteris minusculis carolinis anno circiter 802 Turonibus exscriptus, antiquissima exstat pandectarum quae apud sanctum Martinum Alcuini temporibus (769-804) confectae sunt; erat in abbatia sangallensi saeculo iam IX medio, ut patet ex nonnullis lectionibus Φ^{T} in codicem sangallensem 28 (Prv-Sir) introductis[8].

S *Codex sangallensis*[9], Abb. 12 p. 135-346 (mm. 230×145, ⟨mm. 190×115⟩), lineis 26 plenis, litteris minusculis alamannicis saec. VIII exeunte in abbatia Sancti Galli exscriptus, continet libros I-II Macchabeorum (p. 135-290 b; pagina 290 b, II Mcc 15, 13-40, erasa est et manu saec. XV rescripta), librum II Esdrae (p. 291-337), Passionem Macchabeorum *Principium meum* (p. 338-346) a H. Dörrie editam.

---

[3] Ed. H. Dörrie, *Die antike lateinische Übersetzung des IV. Makkabäerbuches* (Abhandl. der Gesellschaft der Wiss. zu Göttingen, Philol. – Hist. Kl., 3. Folge, Nr. 22), Gottingae 1938.

[4] De librorum ordine in singulis codicibus, vide W. Thiele, *Sapientia Salomonis* (Vetus Latina 11/1), Friburgi Brisg. 1977-1985, pp. 222-229: C, 17; Σ^{TC}, 76-77; Δ^{L}, 14; Λ^{L}, 19; A, 11; Φ^{TRG}, 44; Φ^{P}, 48; Θ^{SHAM}, 78-79; Z, 91; Ψ^{D}, 49; Ω^{SJ}, 38-39; Ω^{M}, 71 (ubi legendum est Esr Idt Est Tb Mcc); Q, 63; Γ^{A}, 64; Π^{G}, cf. 66.

De Corporis prophetici loco in codice Δ^{M} priusquam ante libros Macchabeorum transpositum est, vide *Biblia Sacra* XVII, Romae 1987, p. x et xvi-xvii.

[5] $C\Sigma^{T}\Lambda^{L}A\Phi^{RGP}\Theta^{HAM}\Psi^{D}\Omega^{MSJ}$ agrelb(m)sc: *Biblia Sacra* I, Romae 1926, p. xiv-xxxix; $\Pi^{G}\Theta^{S}\Gamma^{A}$: V, 1944, p. ix-xi; Q: VII, 1948, p. x; $\Sigma^{C}Z$: XI, p. viii et x; Δ^{LM}: XIII, 1969, p. xi-xii, et XVII, 1987, p. xv-xvii; m: XVII, p. xix. Codex Complutensis X (matritensis, Univ. Centr. 31) in plerisque libris Veteris Testamenti adhibitus, libros I-II Macchabeorum secundum recensionem antiquam a Vulgata diversam continet.

[6] Cf. E.A. Lowe, *Codices latini antiquiores* (*C.L.A.*) VI, Oxonii 1953, n° 707; B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform unter Karl dem Grossen*, in *Lateinische Bibelhandschriften im frühen Mittelalter* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), Friburgi Brisg. 1985, p. 152-153. Vide quoque *Biblia Sacra* I, p. xxvi-xxvii; XI, p. ix; XVI, p. x; XVII, p. xi.

[7] E.A. Lowe, *C.L.A.* VII, Oxonii 1956, n° 904.

[8] Cf. B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform*, p. 126 et 183.

[9] E.A. Lowe, *C.L.A.* VII, Oxonii 1956, n° 897; B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform*, p. 182.

O *Codex monacensis latinus*[10] 9668, 103 fol. (mm. 225/230×130, ⟨mm. 190/200×90⟩), lineis 24/26 plenis, litteris carolinis saec. IX inc. in Gallia, ut videtur, pluribus manibus exaratus est et haud multo post in Germaniam advectus (fuit abbatiae oberaltacensis); continet libros I-II Macchabeorum (f. 1r-88v) atque, sicut codex S, cum quo saepe concinit, Passionem Macchabeorum *Principium meum* (f. 88v-102v) a H. Dörrie publici iuris factam.

Θ^{H}Q *Codex* Θ^{H} *londinensis*, Add. 24142, recensionem vulgatam non praebet integram, sed inde ab I Mcc 6, 40 b (*et alii*), ac si exemplar Vulgatae quod librarius adhibuit initio mancum fuisset.

Codex Q *mediolanensis*, Bibl. Ambros. E. 26. inf. librum I tantum secundum Vulgatam praebet.

De recensionibus codicum Θ^{H} I Mcc 1,1 – 6,40 a (*H*) et Q II Mcc (*P*), cf. infra, p. XXIX-XXX.

$Z^{A}Z^{B}$ Praeter *codicis* Z *metensis*, Bibl. Civ. 7, emendationes Z^{2} et Z^{3} (manus Z^{3}, lectionibus quas Z^{2} e traditione alcuiniana hauserat cancellatis, lectiones Z* pristinas, quae magna ex parte cum codicum Θ lectionibus concinebant, plerumque restituit), duas manus seriores (saec. XII) Z^{A} et Z^{B} distinximus: Z^{A} prologum *Macchabeorum libri duo praenotant* addidit (f. 155vb), I Mcc 5,51-55 et 6,21-25. 35-37 (f. 161va et 162ra-va) rescripsit, II Mcc 3,20 additamento dilatavit (f. 177va); Z^{B} I Mcc 6,1 rescripsit (f. 161vb).

n *Fragmentum dunelmense*[11], Bibl. Cathedr. B. IV. 6 fol. 169*, pars est fere dimidia (mm. 210×125) unius folii, cuius latus alterum tantum legi potest, altero latere codici saec. XII/XIII conglutinato, cuiusdam codicis binis columnis (80 mm.) circiter 30 lin. litteris uncialibus saec. VI in Italia, ut videtur, exarati; continet I Mcc 6,59-62.63 — 7,2. Conicere licet codicem deperditum unum fuisse ex codicis Amiatini exemplaribus[12]; duobus mendis inficitur: I Mcc 7,1 (*demetrius*) *seleuci*] *eleucii* n* A Δ^{LM}*, et *maritimam*] *marimam* n A*.

m *Fragmentum monacense*[13] Clm 29265/10 (olim 29158) folium exstat unum cuiusdam codicis frisingensis manu alamannica temporibus Hittonis (811-836) lineis plenis (⟨mm. 215×150⟩) exscripti; continet I Mcc 6, 20-41.

Mendis viginti inficitur, ex quibus quattuor sunt eius propria; duos errores cum ΦΘZ communicat, tres cum ΘZ, tres cum Z (+ 2 cum Z^{A}) contra Θ, unum cum Θ^{SAM} et unum cum Θ^{S} contra Z, unum cum Φ contra ΘZ,

---

[10] B. Bischoff, *Die südostdeutschen Schreibschulen und Bibliotheken in der Karolingerzeit* I, Lipsiae 1940, p. 265; B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform*, p. 119.

[11] E.A. Lowe, *C.L.A.* II, Oxonii 1935, n° 153; *English Uncial*, ibid. 1960, tab. 2 b.

[12] D.H. Wright, *Some Notes on English Uncial*, in *Traditio* 17, 1961, p. 450-451; B. Fischer, *Bibelausgaben des frühen Mittelalters* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 68.

[13] Cf. B. Bischoff, *Die südostdeutschen Schreibschulen* I, p. 104, n° 49.

unum cum M aut S contra ΦΘZ; in eumdem errorem incidit quem codex O 6,38 *in duas*] *iudas.*

h Editio librorum I et II Macchabeorum a D. De Brùyne et B. Sodar curata[14] continet, praeter ceteras recensiones latinas, recensionis vulgatae textum ad fidem codicum AC(K in edit. h)MQ(P)OS(G)Δ^{M}(E)Λ^{L}(L)B (burgensis, Semin. s. Hieronymi), V (vallicelliani B. 6) Z(D) recognitum cum praefationibus et capitulis.

II. De quibusdam codicibus praetermissis

1. In *codice sangallensi*[15], Abb. 1398 b, p. 22-229, reliquiae adservantur pandectae fol. circ. 850 in duos tomos, ut conici licet, divisae et binis columnis pluribus saec. IX inc. manibus in abbatia sangallensi exaratae.

Capitula librorum I-II Mcc et liber I Mcc (p. 177-209, ⟨mm. 270×195⟩, lin. 36) manu italica scripta sunt, liber vero II (p. 210-229, ⟨mm. 320×195⟩, lin. 38) manu alamannica Wolfcoz (817-822) coaeva[16].

Exstant capitula librorum I-II inde ab I Mcc LVI *coniuratus*, I Mcc 1,1 — 4,27 *non*; 5,12 *manibus* — 48 *pedibus*; 6,24 *ex nobis* — 15,20 *uisum est*; *Explic̄ liber primus. Inc̄p lib. secundus.* II Mcc 1,1-34 *ex*[*aminans*; 3,31 *erat* — 5,7 *coepit*; 7,7 *man*]*ducaret* — 42 *crudelitatibus*; 8,33 *qui* — 12,38 *super*[*ueniret* (desunt, lacuna exemplaris, 12,38 — 14,19); 14,19 *dextras* — 42 *contra.*

Foliis partim recisis, nonnulla perierunt; leguntur tamen in aliquot laciniis e diversorum voluminum compactionibus extractis II Mcc 2,7. 17-18. 27; 3,5-7. 29-31; 6,12-15. 20-22. 25-28; 6,31-7,4.

In capitulis librorum I-II et in libro I codex sangallensis (Sg) ad codices theodulfianos, praesertim ad Θ^{s}, proxime accedit, ut patet ex computatione eius mendorum. Summa errorum Sg 198, ex quibus 25 sunt eius propria; menda Sg Θ cum quibusdam aliarum traditionum testibus 75; Sg Θ^{HAM} (Θ^{H} inde a I Mcc 6,40) contra Θ^{s} 22; Sg Θ^{s} contra Θ^{HAM} 22; menda Sg cum Θ^{s} solo 9, inter quae notanda est lectio Θ^{s} conflata I Mcc 5, 14 *tunicis*]*uestibus* Sg; *tunicis uestibus* Θ^{s}*.

In libro vero II codex Sg cum codicis Z manu priore adeo concordat, ut, lectione Sg cognita, lectio Z* erasa vel cancellata saepe possit dispici[17].

---

[14] *Les anciennes traductions latines des Machabées* (Anecdota Maredsolana IV), Maretioli 1932.

[15] Cf. *Biblia Sacra* XV, Romae 1978, p. XVIII-XIX; B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform*, p. 184.

[16] A. Bruckner, *Scriptoria Medii Aevi Helvetica* II, *Schreibschulen der Diözese Konstanz, St. Gallen* I, Genavae 1936, p. 81-82.

[17] Lectiones quoque Z* exhibet pandectes cathedralis ecclesiae metensis saec. XIII, partim Metis (Bibl. Civ. 1: Is Epist. Pauli Gn-Rt Ier Act Apc Epist. Cathol.), partim Lutetiae Parisiorum (Bibl. Nat. lat. 78: I Sm-IV Reg Is 1,1-7 Prv Ecl Ct Sap Sir Iob Tb Idt Est I-II Mcc Ez Dn) adservata: cf. P.-M. Bogaert, *A propos de deux bibles messines*, dans *Revue bénédictine* 79, 1969, p. 436-443; de codice metensi saec. XI, Bibl. Civ. 2, vide *ibid.*, p. 443, n. 2.

Summa mendorum Sg 283, inter quae 103 sunt codicis propria; menda Sg cum codicibus Z Θ et aliis 125; menda Sg Z Θ 40, Sg Z cum aliis codicibus contra Θ 81, Sg cum Z solo 25. Menda codicis Sg cum codicibus Θ et aliis 60; cum uno vel pluribus codicibus Θ contra codices aliarum stirpium 4, ex quibus 3 cum Θ^{H}. Codex Sg cum altero codice sangallensi S perraro concinit: menda Sg S cum aliis codicibus, in primis Z Θ, 23; Sg cum S solo 2 (9,5 *durus* S*; 12,35 *quidam* (1°)] *quidem* S*); Sg cum SO: 10,18 *cum confugissent*] *cum fugissent* SO. Menda Sg S^{2} 4.

2. *Codex parisinus*[18], Bibl. Nat. lat. 94 (mm. 340×260, ⟨mm. 262×205⟩), binis columnis lin. 33, litteris carolinis saec. X in regione albigensi scriptus, pars est Veteris Testamenti secundum ordinem officii romani digesti (Iob Tob Idt Est I-II Esr I-II Mcc Ez Dn Is Ier Lam Or.Ier XII Proph.). Continet lib. I-II Macchabeorum (f. 58ra-98r) cum prooemio Isidori *Maccabeorum libri licet* et capitulis utrique libro praefixis.

Initio libri I Mcc (1,1-20) librarius codicis parisini 94 (Alb) exemplar recensionis antiquae recensioni *X* (*H*) proxime cognatae exscripsit, cuius lectiones manus serior (Alb²) fere omnes erasit ut textus ad Vulgatam accomodaretur.

Exempla proferamus lectionum quas Alb ex recensione *X* (*H*) hausit, recensionibus *L* (*G*) aut concordantibus aut discrepantibus. Enumerabuntur lectiones Alb* *LXHG* contra Vulgatam, deinde lectiones Alb cum *X* (*H*) contra *L* (*G*), Vulgata dissentiente vel concinente; lectiones quibus Alb ab *X* discedit aut mendis Alb vel *X* propriis aut Vulgatae momento tribuendae videntur[19].

Alb* cum *XLHG* contra Vulgatam

1,1 *qui primus regnauit in graecia egressus*] Alb²; *qui exiuit* Alb* (ut vid.) *XLH* (*exiit*) *G cum* 𝔊 | *medorum*] Alb²; + *et regnauit in* (om. *LH*) *loco eius prius* (*primus* H^{2} *G*) *in graecia* (*graeciam G**) *et* Alb* (ut vid.) *XLHG* cum 𝔊

1,5 *obtinuit regiones*] Alb²; *regnauit in* (om. *XLH²G*) *regionibus* Alb* *XLHG* | *tyrannos*] Alb²; *tyrannis* Alb* *XLHG*

1,14 *de* (*populo*)] Alb²; *ex* Alb* *XLHG* | *iustitiam*] Alb²; *iustitias* Alb* *XLHG* cum 𝔊

1,18 *multitudine* (1°)] Alb²; *turba* Alb* (ut vid.) *XLHG*

1,20 *co*(*m*)*prehendit*] Alb² *H*; *co*(*m*)*prehenderunt* Alb* *XLG* cum 𝔊

---

[18] B. Fischer, *Verzeichnis der Sigel* (Vetus Latina 1), Friburgi Brisg. 1949, n° 209; *Zur Überlieferung altlateinischer Bibeltexte im Mittelalter* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), Friburgi Brisg. 1985, p. 418.

[19] Siglo 𝔊 textus notatur Septuaginta interpretum ab editoribus gottingensibus recognitus (IX, 1: I Mcc, W. Kappler, 1936; IX, 2: II Mcc, W. Kappler-R. Hanhart, 1959); cetera eiusdem editionis sigla declarantur p. 16.

Alb* vel Alb cum *X* (*H*) contra *L* (*G*) et Vulgatam

1,4 *et congregauit... nimis et exaltatum est et eleuatum cor eius*] Alb²; *et congregauit... nimis exaltatum et eleuatum est cor eius* Alb* *X*, cf. *H** (*et congregauit... nimis exaltatum est cor eius*); ~ *et exaltatum... cor eius et congregauit... nimis LG* cum 𝔊

1,6 *quia moritur*] *quia moreretur* (*moriretur* Alb*) Alb *XH*; *quia moriturus esset G*; *se moriturum L*

1,10 *diademata*] Alb² *LHG* cum 𝔊; *diadema* Alb* *X*

1,11 *cente(n)simo trice(n)simo et septimo*] Alb², cf. *L* (*cent. et tric. sept.*) et 𝔊; *centesimo et* (om. *H*) *septimo et trigesimo* (*tricentesimo X*) Alb* *XH*, cf. 𝔊ᴬ; *cent. uicesimo sept. G*

1,15 *in* (*hierosolymis*)] Alb² *LH*; om. Alb* *XG*

1,20 *et accepit spolia terrae aegypti*] Alb² *L* cum 𝔊, cf. *G* (*spolia multa de terra aeg.*) et *H* (*aegypti multa valde*); om. Alb* *X* per homoeotel. cum Σᶜ* Δᴸ*

Alb cum *XH* et Vulgata contra *L*(*G*)

1,7 *illis*] Alb *XH*; *eis LG*

1,11 *radix peccatrix*] Alb *XH* (~*pec. rad.*) cum 𝔊; *radix delicti LG*

1,14 *aliqui*] Alb *XH*; *quidam LG*

1,17 *in terra*] Alb *XHG*; *terrae L* cum 𝔊

1,18 *copiosa nauium*] Alb *XH*; *in nauium L* cum 𝔊, cf. *G*

Alb* contra *X* et Vulgatam

1,2 *et omnium*] Alb² *X* (om. *et*); om. Alb* *LHG* cum 𝔊

1,9 *in loco suo*] Alb² *XHG* cum 𝔊; *in locum suum* Alb* *L*

1,11 *filius*] Alb² *XL* (*filii*) *HG* cum 𝔊; om. Alb*

1,12 *multa mala*] Alb² cum 𝔊ᴸ; ~*mala multa XLHG* cum 𝔊; *mala* Alb*

Alb* vel Alb cum Vulgata contra *X*

1,3 *pertransiit*] Alb *LHG* cum 𝔊; *pertransibit X*

1,4 (*uirtutem*) *exercitum*] Alb*; *exercituum X*; *exercitus H*; *et exercitum* Alb² *G*; om. *L* cum 𝔊

1,7 *nutriti*] Alb *LHG*; *enutriti X*

1,9 *regnum*] Alb *L*² *H*; om. *XL*G* cum 𝔊

1,12 *multis*] Alb; *multos XLHG* cum 𝔊

1,15 *leges*] Alb; *legitima XLHG* et glossae legionenses 94 95, cf. 𝔊 (νόμιμα)

1,17 *coepit*] Alb *HG*²; *suscepit XLG** cum 𝔊

1,18 *et equitibus*] *et in equitibus* Alb; om. *XLHG* cum 𝔊

Inde ab I Mcc 1,20 librarius recensionem vulgatam exscripsit, primum (usque ad I Mcc 6) secundum traditionem hispanam, praesertim codicum Δ, deinde secundum alcuinianam:

I Mcc 1-4: summa mendorum Alb 286, menda Alb propria 83; menda Alb cum codicibus hispanis contra Φ 47, cum Φ contra codices hispanos 9.

I Mcc 5-6: summa mendorum 115, menda propria 74; menda Alb cum codicibus hispanis contra Φ 49; cum Φ contra codices hispanos 5.

I Mcc 7: summa mendorum 23, menda propria 11; menda Alb Φ^{TRG} 3, Alb Φ^{RG} 1; menda Alb cum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ contra alcuinianos 2.

I Mcc 8: summa mendorum 21, menda propria 9; menda Alb Φ^{TRG} 8; menda Alb cum codicibus hispanis contra alcuinianos 2 (cum $\Sigma^{C}\Delta^{LM}\Lambda^{L}$ 1, cum Δ^{L} 1).

In I Mcc 9-10 codex Alb mendis 80 inficitur, ex quibus 35 sunt eius propria. Errores 34 cum codicibus traditionis alcuinianae Φ^{TRG} communicat, inter quos duas interversiones (9,30 ~ *pro eo nobis esse principem* Alb Φ Z^{2} Ω^{MJ2}; 60 ~ *epistolas sociis suis occulte* Alb Φ Z^{2} Ω^{M}) et additamentum unum ex aliis recensionibus latinis emanatum (9,19 *suum* + *et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in ciuitate* Alb Φ M^{2} Z^{2} (om. *ciuitate*) Q^{2} $\Gamma^{\wedge}$ Ψ^{D} Ω cum *LlXGB* et 𝔊. Mendis sex tantum eisque parvi momenti cum aliis traditionibus concinit: 9,1 *dextrum*] *dextro* Alb* $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}$; 3 *et* (2°) om. Alb Φ^{T2P}MOQ; 16 *cornu* (2°)] *cornum* Alb* A* cum *LlXG*; 32 *quaerebat*] *quaerebant* Alb* Σ^{C} Δ^{M}*; 65 *ciuitate*] *ciuitatem* Alb $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}O\Psi^{D}$ cum *LB*; 10,6 *ei* om. Alb Θ^{H}* Z*.

In capitulis librorum I-II et in libro II Macchabeorum Alb cum alcuinianis plerumque concordat.

Summa mendorum Alb in capitulis utriusque libri 57 (27 in capit. libri I + 30 in capit. libri II), ex quibus 22 (10 + 12) sunt Alb propria. Menda Alb Φ^{TRG} 12 (5 + 7), Alb Φ^{RG} 3 (1 + 2), Alb Φ^{TR} 1 (capit. libri I), Alb Φ^{T} 3 (2+1), Alb Φ^{R} et Alb Φ^{G} 1 (capit. libri I). Menda Alb cum ceteris codicibus communia: cap. II Mcc IX *oniam*] *omniam* Alb Θ^{S}*, *omnia* $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$; XXXIII *occiso*] *occisi* Alb Θ^{S}; XLIV *elefantorum* om. Alb Z*.

In libro II Mcc codex Alb cum alcuinianis, sicut in capitulis et in I Mcc inde a I Mcc 7,1, concrepat, ut patet ex erroribus, quos cum eis communicat in II Mcc 1-2, 6-7, 13-14, ubi mendis 148 inficitur, ex quibus 66 sunt Alb propria: menda Alb cum Φ^{TRG} 25, cum Φ^{RG} 7, cum Φ^{R} 3, cum Φ^{G2} 2.

3. Codicis alcuiniani deperditi supersunt, praeter reliquias ratisbonenses, Arch. Princ. Thurn et Taxis XXIII (Sir 37,6 – 40,4; I Par 2,23 – 6,9) et biberacenses, Arch. eccl. Lit. 441 (Io 5,1 – 7,19), Macchabeorum folia duo (mm. 480×375, bin. col. 51 lin., ⟨mm. 360×297⟩) in archiabbatia beuro-

nensi adservata[20]; continent I Mcc 15,25 – II Mcc capit. LV, et II Mcc 9,10 – 11,27. Pandectes, in scriptorio turonensi ultimis Fridugisi (807-834) temporibus exarata, monialium fuit abbatiae sanctorum Cornelii et Cypriani in pago buchaviensi (Buchau) a Ludovico Pio anno 819 fundatae.

Folia beuronensia artissime cum codicibus Φ^{RG}, maxime autem cum Φ^{R} devinciuntur; ex erroribus 56 quos exhibent, 33 communicant cum Φ^{TRG}, 17 cum Φ^{RG}, 2 cum Φ^{R} (II Mcc 9,29 *filometorem*; 11,11 *inruentes* — *peditum* om. per homoeoteleuton), unum cum Φ^{G} (10,30 *perturbationem*); mendis duobus tantum a Φ^{RG} discedunt (10,32 *gazaram*; 11,3 *quaesta*).

[20] Cf. A. Dold, *Neuentdeckte Blätter einer unbekannten Bibelhandschrift von Tours*, in *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 48, 1931, p. 169-176; E.K. Rand, *The Earliest Book of Tours* II, Cantabrigiae Mass. 1934, p. 102-103 et tab. XLVII-XLVIII; B. Fischer, *Die Alkuin-Bibeln*, in *Lateinische Bibelhandschriften im frühen Mittelalter* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), Friburgi Brisg. 1985, p. 262 et 400.

Caput II

DE RECENSIONIBUS ANTIQUIS PRAETER VULGATAM

Recensionibus librorum I-II Macchabeorum veteribus a D. De Bruyne editis, lectiones *BMP* ex eius editione hausimus; ad lectiones vero recensionum *LXG*, *lH*, glossarum denique legionensium 94 et 95 in apparatu proferendas codices ipsos et exemplar Vulgatae scorialense 54. V. 35 quibus traduntur adhibuimus[1].

L Recensio *codicis lugdunensis*, Bibl. Civitatis 430 (356)[2], litteris carolinis Lugduni saeculo IX ineunte ex quodam exemplari visigothico exscripti; codex continet, praeter libros I-II Ezrae secundum Vulgatam et Ezrae confessionem (IV Esr 8,20b-36), libros I-II Macchabeorum et Hester secundum translationem antiquam. Recensione *L*, cum qua conectuntur ceterae omnes, praesertim autem *XlH* et Vulgata, graecum ad verbum redditur.

X Recensio *codicis matritensis*, Bibl. Universitatis Centr. 31 (*Complutensis 1*)[3], litteris visigothicis saeculo X ineunte Toleti vel in Hispania meridionali exarati; codex X nonnullas interpretationes veteres servavit, inter quas recensionem librorum I-II Macchabeorum, in priore quidem libri I parte (1,1 — 11,47) recensioni *L* proximam, in altera autem a recensionibus *Ll*, 94 95 et a Vulgata desciscentem atque nonnullis lectionibus recensionis *BM* contaminatam[4].

l Recensio *codicis* rescripti *legionensis*, Arch. Cathedr. 15[5], saec. VII in Hispania, ut videtur, exarati; exstant librorum I-II Macchabeorum 4 folia (mm. circa 440×320, ⟨mm. 365×285⟩), ex quibus effecta sunt totidem bifolia codicis saec. IX (f. 45/52, 20/14, 115/110: I Mcc 5,11 — 10,35;

---

[1] Necessitudines recensionum inter se, lectionibus earum cum graeco comparatis, accurate indagavit deque eis acute disseruit D. De Bruyne, p. XIV-XLIV et LIV.

[2] Cf. *Biblia Sacra* VIII, Romae 1950, p. X; B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 121-122.

[3] Cf. *Biblia Sacra* I, Romae 1926, p. XVI-XVII; B. Fischer, *Bibelausgaben des frühen Mittelalters* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 72-77.

[4] Cf. De Bruyne, p. XXVI, et P.-M. Bogaert, *Judith dans la première Bible d'Alcala* (*Complutensis 1*) *et dans la version hiéronymienne* (*Vulgate*), in *Philologia Sacra. Biblische und patristische Studien für Hermann J. Frede und Walter Thiele zu ihrem siebzigsten Geburtstag* I (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 24/1), Friburgi Brisg. 1993, p. 120.

[5] E.A. Lowe, *C.L.A.* XI, Oxonii 1966, n° 1636; cf. *Biblia Sacra* XIII, p. XIV; XIV, p. XII; XV, p. XIII; XVII, p. XIX.

f. 49/48: II Mcc 4,38 — 7,23), et pars dimidia unius folii (f. 3: II Mcc 7,27 — 10,5)[6].

Exemplari lucis ope fluorescentis a B. Fischer transcripto usi sumus, quod H. Frede nobiscum humanissime communicavit.

Haec legi possunt:

I Mcc 5,11 *et timotheus* — 18 *populi*; 5,18 *uirtutibus* (*exercitu* Vulg) — 21 *simon*, partim; 5,21 *proelia* — 23 *mulieribus* (*uxoribus* Vulg); 5,25 *occur*]*rerunt* — 26 *cas-for*, partim; 5,26 *hae* — 36 *galadi*[*tis*; 5,37 *congrega*]*uit* — 41 *adplicauerit* (*transire* Vulg); 5,41 *ad*]*uersus* — 42 *aqu*[*ae*, partim; 5,48 *di*]*cens* — *pedibus trans*[*eam* (*transibimus* Vulg), magna ex parte; 5,48 *et nolebant* — 63 *uir* (*uiri* Vulg) *iud*[*a*; 5,63 *magnificati* — 65 *et exiit* (*exiuit* Vulg), partim; 6,5 *nun*]*tiaret* — 28 *et iratus*; 6,28 *et conuocauit* — 29 *et de* [*insulis*, partim; 6,32 *regis* — 34 *mori*, partim; 6,34 *si*]*stendos* (*acuendos* Vulg) — 45 *ad eum* (*eam* Vulg); 6,45 *inter*]*ficiebat* (*interficiens* Vulg) — 46 *occidit eum*, partim; 6,46 *in terra* — 49 *non er*[*ant*; 6,49 *quia sabbata* — 55 *suum*, partim; 6,57 *incum*]*bunt* (*incumbit* Vulg) — 7,6 *nos disp*[*erdit*, partim; 7,7 *nunc* — *fidelem re*[*gi*, partim, folio lacunoso; 7,9 *im*]*pium* — 12 *et* [*bacchidem*, partim; 7,25 *potest* — 47 *spol*[*ia*, partim; 7,48 *laetatus est* — 8,6 *habens*; 8,6 *elephantos* — 13 *valde*, magna ex parte; 8,14 *in*]*ponebat* (*portabat* Vulg) — 18 *auf*[*errent*, partim; 8,22 *rescriptum scribturae* (om. Vulg) — 9,2 *abierunt*; 9,2 *galgala* — 26 *uindic*[*abat*, partim; 9,26 *in illos* — 29 *nostrae*, partim; 9,30 *nunc* — 36 *habentes*, partim; 9,54 *et centesimo in mense secundo* — 65 *ionathas*; 9,65 *et exiit* — 66 *et p*[*ercussit*, partim; 9,69 *in regionem* — 10,21 *sexagensi*[*mo*; 10,21 *so*]*llemni* — 24 *adiutori*[*o*, partim; 10,25 *rex* — 35 *negotio* (*causa* Vulg).

II Mcc 4,38 *inpietatem* — 5,1 *secunda*[*m*; 5,2 *ui*]*deri* — 22 *ge*[*nus* (*gentem* Vulg), maxima ex parte; 5,22 *quam qui* (*eo ipso a quo* Vulg) — 6,1 *conpelle*[*ret*, partim; 6,5 *inlici*]*tis* — 7 *cogebantur*, partim; 6,7 *libero* — 13 *tempo*[*re*; 6,13 *impie agere* (*ex sententia agere* Vulg) — 17 *comme*[*morationem* (*commonitionem* Vulg), partim; 6,19 *at* — 22 *hoc*, partim; 6,24 *aetate* (– *tem* Vulg) — 25 *propter*, partim; 6,27 *exceden*]*do* — *patriis* (*grauissimis* Vulg), partim; 6,28 *ac sanctis* (*et sanctissimis* Vulg) — 7,8 *se*[*quenti*; 7,9 *et* — *nos* (2°), partim; 7,12 *ut* — 21 *femin*[*eae*; 7,21 *masculino* (– *num* Vulg) — 35 *omnip*[*otentis*, partim; 8,35 *existimau*]*erant* (– *erat* Vulg) — 10,5 *fu*[*erat*, partim.

Recensio *l* artis necessitudinibus cum *L X LUC* conectitur, praecipue autem cum codice Complutensi usque ad I Mcc 11,47, id est in ea parte in qua Complutensis recensionem *X* fideliter exprimit.

94 95 Glossae legionenses

94 Lectiones veteris interpretationis, quas e codice S. Mariae de Valvanera deperdito haustas Ferdinandus de Castillo anno 1561 in margines exempla-

[6] B. Fischer, *Ein neuer Zeuge zum westlichen Text der Apostelgeschichte*, in *Beiträge zur Geschichte der lateinischen Bibeltexte* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 12), Friburgi Brisg. 1986, p. 77.

ris vulgatae editionis (Venetiis 1478) in bibliotheca scorialensi (54. V. 35) adservati retulit[7].

Lectionibus veteris interpretationis signum *G.* (vel *Gr.* initio libri I Mcc), deinde *Ał.* praefixum est; lectiones traditionis vulgatae varias manus quaedam serior signo *V.* notavit, quod octies cum signo *Ał.* prioris manus evadit coniunctum[8].

95 Lectiones eiusdem interpretationis ad margines codicis Vulgatae Aemilianensis Λ^{H} (matritensis, Acad. Hist. 3. saec. XII) adscriptae[9].

Notas 94 95 digessimus secundum earum affinitates cum lectionibus codicum L (lugdunensis, Bibl. Civit. 430), X (Complutensis 1, nunc matritensis, Univ. Centr. 31), H (= Θ^{H}, londinensis, *Add.* 24142, usque ad I Mcc 6,40), l (codicis rescripti legionensis, Arch. Cathedr. 15). In priore libri I Mcc parte (I Mcc 1,1 – 11,47) saepe cum codice X concordant; inde vero ab I Mcc 11,48, codice X digrediente, ad codicem L eo propius accedunt, quo codex X longius a sua recensione (*X*) discedit. Quasdam lectiones LXHl dumtaxat orthographicas praetermisimus.

1) 94 95 cum L (l) X (H *LUC*)

I Mcc 1,7 diuisit 95 (*om.* 94) *cum* LXH *et* Vulg

1,15 *secundum leges nationum*] secundum legitima (– mam L) nationum 94 95 LXH; *cf.* 𝔊 (νόμιμα)

1,18 *in multitudine graui*] in turba graui 94 95 LXH

1,32 *et inruit super ciuitatem*] H; et incubuit super ciuitatem 95 (*om.* 94) LX; *cf.* 𝔊 (ἐνέπεσε)

1,44 *et consenserunt* (*omnes gentes*)] et receperunt (gentes) 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

1,45 *et coinquinauerunt sabbatum*] et polluerunt sabbatum 94 95 LX *LUC*

1,46 *ut sequerentur legem gentium terrae*] ut irent post legitima exter(a)e terrae 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

---

[7] Cf. B. Fischer, *Genesis* (Vetus Latina 2), Friburgi Brisg. 1951, p. 2*- 4*.

[8] Quattuor tantum notae 94 solo signo *V.* sunt instructae; textum editionis producimus ad quem referuntur: I Mcc 2, 42 *synagoga iudeorum*] *synagoga ad auxilium eorum*, cf. *L* (*conuentus in auxilia eorum*); 3, 20 *superba*] *superbiae*; 5, 64; *fausta*] *faustos*; II Mcc 2, 11 *comestum*] *mandatum*. Legi nequeunt, cum sint in compactione insertae, notae ad I Mcc 3, 49 (*qui impleuerant dies*); 6, 28 (*qui super equites erant*); 6, 34 (*ad acuendos eos*); 6, 40(*per montes excelsos*); 9, 54 (*destrui muros domus sanctae interioris et destrui opera*); 9, 71 (*et iurauit se nihil facturum ei mali*). De Bibliis sacris Venetiis editis vide H. Quentin, *Mémoire sur l'établissement du texte de la Vulgate* (Collectanea biblica latina VI), Romae 1922, p. 79-80 et 93-94.

[9] Cf. B. Fischer, *Genesis*, p. 4*-5*. Nota *accesus*, ad I Mcc 9,50 praepostere, ut videtur, adscripta, quo referenda sit nescimus.

1,50 (*et immolari*) *carnes suillas*] (et (hi)mmolarent) porcinam (– na LH) 94 95 LXH *LUC*

1,53 *et praeposuit principes populo*] et fecit consideratores super populum 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

1,58 *et ante ianuas* (*domorum*)] et in (h)ostiis (domorum) 94 95 LXH *LUC*

2,5 *qui cognominabatur*] qui uocabatur 95 (*om.* 94) LXH

2,7 *ut quid natus sum uidere*] et (*om.* LXH *LUC*) ut quid istud (stut L) factum (factus sum LXH *LUC cum* 𝔊) uidere 95 (*om.* 94) LXH *LUC cum* 𝔊

2,8 *facta sunt templum eius sicut homo* (*ignobilis*)] et (*om.* LX *cum* 𝔊) factus est populus eius ut uir (gloriosus) 94 95 LXH *cum* 𝔊 $^{93\,311}$ (λαός)

2,9 *trucidati sunt iuuenes eius in plateis*] interfecti sunt paruuli eius (*om.* L) in plateis (in pl. *om.* H) 94 95 LXH *cum* 𝔊

2,17 *et ornatus*] et confirmatus (+ es L) 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

2,18 *qui remanserunt* (*in hierusalem*)] qui derelicti sunt (in israel) 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

2,19 *a seruitute*] ab officio 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

2,24 *et ascendit furor eius*] et adtulit (attulit 94) iram 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

2,24 *et insiliens trucidauit eum*] et ac(c)urrens interfecit illum (eum LXH *LUC*) 94 (*om.* 95) LXH *LUC cum* 𝔊

2,42 *synagoga*] conuentus 94 95 LXH *LUC*

2,43 additi (addi 95) sunt 94 95 *cum* LXH Vulg *et LUC con*; *om. LUC par, per homoeoarcton*

2,51 *in generationibus suis*] *cum* 𝔊; in saeculis suis 94 95 LXH *LUC*

2,64 *et uiriliter agite in lege*] et pr(a)eualete in lege 94 95 LXH *LUC PS-AU spe*

3,3 *arma bellica sua*] uasa bellica sua 94 95 LXH *LUC cum* 𝔊

3,13 *ecclesiam fidelium*] conuocationem fidelium 94 (*om.* 95) LXH

3,20 *contumaci*] contumeliae 94 (*om.* 95) LXH *cum* 𝔊

3,41 *ut acciperent filios israhel in seruos*] ut acciperent filios (i)srael in pueros 94 95 LXH

3,49 *ornamenta*] uestimenta 94 95 LXH *cum* 𝔊

4,29 *uenerunt in iudeam*] *cum* $\mathfrak{G}^{S\ 19}$; uenerunt in idumea (idumeam LH) 94 LXH *cum* 𝔊; uenerunt in deam 95

5,51 *peremerunt*] perdiderunt 94 95 LlXH

5,64 *fausta adclamantes*] bene a(c)clamantes 94 (*om.* 95) LlXH

6,23 *decreuimus*] destinauimus 94 95 LlXH

6,28 *qui super equites erant*] qui super ueicula erant (*om.* XH *cum* 𝔊) 95 LXHG *cum* 𝔊; [...] erant 94

6,45 *cadebant ab eo*] findebantur (findebatur L; fundebantur X) ab eo 94 95 LX *cum* 𝔊

7,15 *non inferemus*] non inquiremus 95 (*om.* 94) LX *cum* 𝔊

7,20 *commisit*] statuit 94 95 LX *cum* 𝔊

7,38 *memento blasphemias eorum et ne dederis eis ut permaneant*] memento maledictionum illorum (eorum Ll) et ne dederis eis mansionem 94 95 LlX *cum* 𝔊

8,10 *muros*] m(u)nitiones 95 (*om.* 94) L² (monitionem L*) lX *cum* 𝔊

8,23 *gladiusque et hostis procul sit ab eis*] gladius (+ et LlX *cum* 𝔊) inimicus elonget ab eis (*om.* ab eis 95) 94 95 LlX *cum* 𝔊

9,7 *bellum perurguebat eum*] bellum conflictabat eum 94 95 LX

9,13 *commissum est proelium*] iunctum (innotum 94) est pr(o)elium 94 95 LX

9,16 *qui cum ipso erant a tergo*] qui cum illo (ipso LlX) erant de retro 94 LlX *cum* 𝔊; qui cum illo erant de contra 95

9,48 *desiluit* (*ionathan*)] saliit (ionathas) 95 (*om.* 94) LX

9,54 *domus sanctae interioris et destrui opera*] atrii sanctorum interioris et destituit opera 95 LlX *cum* 𝔊; [...] opera 94

10,5 *quae fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem eius*] quae consu(m)mauimus ad eum (+ et L *cum* 𝔊) in fratres (– em 95) eius et in natione (– nem LlX *cum* 𝔊) ipsius (*om.* LlX *cum* 𝔊) 94 95 (*glossa ad* 9,60 *praepostere adiecta*) 95 LlX *cum* 𝔊

10,7 *in auditu*] in auris (– res LX *cum* 𝔊) 95 (*glossa ad* 9,62 *perperam relata*; *om.* 94) LX *cum* 𝔊

10,23 *ad munimen*] ad firmamentum 94 95 LX *cum* 𝔊

10,28 *praestationes*] remissiones multas 94 95 LlX *cum* 𝔊

10,38 *tres ciuitates quae additae sunt* (*iudaeae*)] tres leges quae additae sunt (iudaeae) 94 95 LX; *cf.* 𝔊 (νομους)

10,48 *et admouit*] et adplicuit 94 95 LX

10,55 *felix dies*] o(p)tima dies 95 (*om.* 94) LX

10,56 *et spondeam tibi*] et sponsabo tibi 94 95 LX

10,78 *exiit in campum*] accessit in campum 94 95 LX

10,80 *eius* + iactauerunt scidias (scisas L*; scizas L²; insidias *pro* iscidias X) in populum 94 LX, *cf.* 𝔊; + miserunt scidias in populum 95

10,86 *mouit... castra*] leuauit (– bit X) 94 95 LX *cum* 𝔊

10,89 *possessionem*] sortis portione (– ionem L *cum* 𝔊) 94 95 LX *cum* 𝔊

11,7 *qui uocatur eleutherus*] *cum* 𝔊; quod liberum uocatur 94 95 LX

11,28 *toparcias*] *cum* 𝔊; tria loca principalia 94 95 LX

11,34 *tres ciuitates*] tres leges 94 95 LX; *cf.* 𝔊 (νομους)

11,44 (*delectatus est*) *rex in aduentu eorum*] (laetatus est) rex in introitu (– tum L) eorum 94 95 LX

11,47 *dispersi sunt*] sparsi sunt 95 (*om.* 94) LX

12,8 *societate*] auxilio 94 95 LX

12,12 *laetamur*] oblectamur 94 95 LX

12,17 *de innouatione*] *cum* 𝔊 (ἀνανεώσεως); de remis(s)ione 95 (*om.* 94) LX

12,37 *ab ortu solis*] (qui est) a (ab 94; *om.* L) subsolano (sabsolano 95) 94 95 LX; cf. 𝔊 (ἐξ ἀπηλιώτου)

13,47 *flexus simon*] consensit illis (eis 94 *cum* X) s(y)mon 94 95 LX *cum* 𝔊

13,51 *ramis palmarum*] floribus palmarum 94 (*om.* 95) LX

II Mcc 2,7 *culpans illos*] questus est (*om.* LX *cum* 𝔊) illis 94 95 LX *cum* 𝔊

2,20 *purificatione*] purgatione (– nem L) 94 95 LX

2,23 *famosissimum*] diffamatum 95 (*om.* 94) LX

2,25 *multitudinem rerum*] multitudinem siluae 94 95 LX; cf. 𝔊 (ὕλης)

2,33 *tantum dixisse sufficiat stultum*] tantulum (subiuncto) stultum 95 (*om.* 94) LX

3,9 *benigne*] bono animo 94 (*om.* 95) LX

3,16 *declarabat internum animi dolorem*] declarabat intim(a)e anim(a)e agoniam (– nie L; – nia X) 94 95 LX *cum* 𝔊

3,32 *considerans... summus sacerdos* (*ne forte rex suspicaretur*)] suspectus (+ autem LX *cum* 𝔊) factus (+ est L) summus (*om.* X) sacerdos (ne forte exopinaretur) 94 95 LX *cum* 𝔊

4,22 *laudibus ingressus est*] *cf.* 𝔊 (βοῶν); missibilibus (misib. 95; missilibus LX) receptus est 94 95 LX *cum* 𝔊[106] (βολῶν)

4,24 *retorsit summum*] i(m)petrauit (– bit X) summum 94 95 LX; *cf.* 𝔊 (κατήντησε)

4,32 *ratus*] arbitratus (+ est L) 94 (*om.* 95) LX

5,8 *hostis*] carnifex 94 95 LIX *cum* 𝔊

5,18 *ad expoliandum aerarium*] ad considerandum (a)erarium 95 95 LIX *cum* 𝔊

5,22 *moribus crudeliorem*] moribus barbariorem (– orum L) 95 (*om.* 94) LIX *cum* 𝔊

5,26 *trucidauit*] co(m)punxit 94 95 LX *cum* 𝔊

6,3 *incursio*] *cum* 𝔊; seditio (sedictionem L) 94 (*om.* 95) LX *LUC*

6,8 *gentilium*] gr(a)ecorum 94 95 (grocorum) LIX *LUC cum* 𝔊

6,21 *iniqua miseratione commoti*] iniqua miseratione constituti 94 95 LX *cum* 𝔊

6,21 *simularetur manducasse*] fingere (– eret LX) se eas (~eas se X) manducare 94 95 LX

7,5 *adhuc spirantem torreri*] adhuc spirantem frigi (fregi 95; et frigi L *cum* 𝔊; effrigi X) 94 95 LX

7,24 *amicum habiturum*] *cum* 𝔊; (h)ospitem habiturum 94 95 LX *LUC*

7,30 *quem sustinetis*]quem (+ nunc X) expectatis (spectatis L) 94 95 LX

7,38 *desinet omnipotentis (ira)*] statuere omnipotentis (ira) 94 (*om.* 95) LX *LUC cum* 𝔊

8,17 *iniuste esset inlata*] iniuste esset consummata 94 95 LX *cum* 𝔊

8,19 *admonuit autem eos*] adlocutus (alloc. 94; + autem LX *cum* 𝔊) illos (*praem.* ad L) 94 95 LX *cum* 𝔊

9,17 *praedicaturum*] pronuntiaturum 94 (*om.* 95) LX (*qui lectionem habet conflatam* predicaturum... et pronuntiaturum)

10,8 *communi praecepto*] communi imperio 94 95 LX

10,17 *interemerunt*] *cum* 𝔊; interimebant 94 95 LX *cum* $𝔊^{71}$

10,26 *ad altaris crepidinem*] ad(contra LX *cum* 𝔊)altaris marginem(~ marg. alt. X) 94 95 LX

10,35 *et feroci animo incedentes*] et (*om.* 95) feroci animo incursantes 94 95 LX *cum* 𝔊

11,6 *bonum angelum*] bonum nuntium 94 95 LX

12,23 *uehementer instabat*] ue(h)ementius insectabatur 94 95 LX *cum* 𝔊

12,27 *machinae*] (h)organorum 94 95 LX *cum* 𝔊

14,9 *secundum peruulgatam... tuam*] secundum facilem tuam 94 95 LX *cum* 𝔊

15,3 *infelix*] peccator 94 95 LX; *cf.* 𝔊 (τρισαλιτήριος)

15,16 *quo deicies*] quo confringes (– ingens L) 94 L, *cf.* X (unde confr.) *et* 𝔊; quo constringes 95

2) 94 95 cum X (l H *LUC*) contra L

a) In priore parte (I Mcc 1,1 – 11,47)

I Mcc 2,18 (*qui remanserunt*) *in hierusalem*] LH *cum* 𝔊; (qui derelicti sunt) in (i)srael 94 95 X *LUC*

2,24 *doluit*] zelatus est 94 95 XH *LUC*; aemulatus est L; *cf.* 𝔊 (ἐζήλωσε)

2,25-26 (*destruxit et*) *zelatus est* (*legem*)] (et demoliuit et) aemulatus est (in lege) 94 95 XH *LUC cum* 𝔊; aemulati sunt L *cum* $𝔊^{V}$

5,5 *et anathematizauit eos*] et deuorauit (deforabit X) illos (eos XH) 95 (*om.* 94) XH; et deuouit eos L *cum* 𝔊

6,1 *nobilissimam*] gloriosam 94 95 XH; gloriosus L *cum* 𝔊

6,6 *et fugatus est*] H; et (*om.* 95) reueritus est 94 95 X *cum* $𝔊^{SV}$; euersus est L *cum* 𝔊; [...]us est l

6,7 *diruerunt abominationem*] diruerunt prodigium 94 95 X (dir. execramentum prod., *lectio conflata*); diruerunt aspernamentum L; diruerunt (daruerunt l) ex(s)ecramentum lH; cf. 𝔊 (καθεῖλον τὸ βδέλυγμα)

6,11 *in quos fluctus tristitiae*] tempestate (– tatem 94) magna (magnam 94) 94 95 lXH; tempestates (= – tis) magne L *cum* 𝔊

9,10 *non inferamus crimen*] non relinquamus crimen 94 95 X; non relinquamus causam L; [...] linqua [...] l; *cf.* 𝔊 (αἰτίαν)

11,14 *rebellabant*] *cum* 𝔊; refugiebant 94 95 X; fugiebant L

11,25 *interpellabant aduersus eum*] adibant aduersus eum 94 95 X *cum* 𝔊; adibant L

b) In altera parte (inde ab I Mcc 11,48)

12,27 *posuit custodes*] produxit custodes 94 95 X; perduxit custodes L; *cf.* 𝔊 (ἐξέβαλε)

13,47 (*cum hymnis*) *benedicens dominum*] (cantans) benedicens deum 94 95 X *cum* 𝔊^{V534}; et benedicens L *cum* 𝔊

II Mcc 1,36 *neptar*] ifatar 94 (*om.* 95) X (ephatar); nepthae L

3,32 (*considerans... summus sacerdos*) *ne forte rex suspicaretur*] (suspectus factus summus sacerdos) ne forte exopinaretur (exopnaretur 95) 94 95 X; ne forte rex opinaretur L *cum* 𝔊

4,33 *in loco tuto*] in as(y)lo (usila 95) loco 94 95 X *cum* 𝔊; in intaminabile loco L

6,18 *de primoribus*] L *cum* 𝔊; de prioribus 94 95 X

7,27 *decem menses*] mensibus nouem (~nobem mens. X) 95 (*om.* 94) X *cum* 𝔊; septem (nouem L^2) mensibus L

7,38 (*desinet omnipotentis*) *ira*] (statuere omnipotentis) ira (iram X) 94 (*om.* 95) X *LUC cum* 𝔊; *om.* L

10,13 *uitam finiuit*] uita (uitam X) functus est 95 (*om.* 94) X; uitam defunctus est L

3) 94 95 cum L (l) contra X (H *LUC*)

a) In priore parte

I Mcc 1,45 (*et coinquinauerunt*) *sabbatum*] (et polluerunt) sabbatum 94 95 LH *LUC cum* 𝔊; sabbata X

1,58 (*et ante ianuas*) *domorum*] (et in ostiis) domorum (domum *L*) 94 95 L *LUC cum* 𝔊; domus XH

2,8 (*facta sunt templum eius sicut homo*) *ignobilis*] (et factus est populus eius ut uir) gloriosus 94 95 L *cum codicibus graecis fere omnibus* (ἔνδοξος); ignobilis X; ingloriosus H *cum editione gottingensi* (ἄδοξος)

2,31 *discessissent*] descenderunt 94 95 L *cum* 𝔊; descenderant XH

3,6 *directa est salus*] prosperata est salus 94 95 L; prospera facta est salus XH *LUC*

6,59 *quae despeximus*] quae d(i)spersimus 94 (*om.* 95) L *cum* 𝔊; quae dispersi sumus X

8,16 *committunt uni homini*] crediderunt uni homini 94 95 L; credunt uni homini lX *cum* 𝔊

10,38 (*tres ciuitates quae additae sunt*) *iudaeae*] (tres leges quae additae sunt) iudaeae 94 95 L *cum* 𝔊; in uobis X

10,49 *et incubuit super eos*] et inualuerunt aduersus eos (eum L) 94 95 L; et ualuerunt aduersus eos X; *cf.* 𝔊 (ἴσχυσεν)

b) In altera parte

12,10 *maluimus*] temptauimus 95 (*om.* 94; eleopolin L) L *cum* 𝔊; uolumus X

13,43 *fecit machinas*] fecit eliopolin (helyopolim 95; eleopolin L) 94 95 L *cum* 𝔊; fecit ita ad eliopolin X

13,47 *emundauit aedes*] mundauit domos 94 95 L; emundabit domos X

13,47 *cum hymnis* (*benedicens dominum*)] cantans (benedicens deum) 94 95 L *cum* 𝔊; cum letitia X

14,10 *tribuebat alimonias*] tribuebat (– bant L) escas 94 95 L; tribuentibus escas X; *cf.* 𝔊 (ἐχορήγησε βρώματα) et $\mathfrak{G}^{S\,340}$ (ἐχορήγησαν βρ.)

14,36 *inferebant plagam magnam*] faciebant plagam magnam 95 (*om.* 94) L *cum* 𝔊; *om.* X

15,4 *ulciscar in eos qui corruperunt*] perambulem eos qui corruperunt 94 95 L *cum* 𝔊; perambulem illos qui exterminaberunt X

II Mcc 1,11 *magnifice gratias*] usquequaque gratias agimus 94 (*om.* 95) L *cum* 𝔊; et gratias agimus X

1,16 *apertoque occulto aditu templi*] aperto occulto (occulte 94) ostio consepti 94 (*om.* 95) L *cum* 𝔊; aperuit templum consepti X

2,12 *celebrauit dedicationem*] frequentauit (– abit L) 94 95 L; confrequentabit X; *cf.* 𝔊 (ἤγαγεν)

2,26 *animi oblectatio*] animi delectatione (– ionem L) 94 95 L; anime delectationem X

3,18 *confluebant*] prosiliebant (prosilebant L) 94 95 L *cum* 𝔊; prosiliebat X

4,25 *ferae beluae iram gerens*] fer(a)e barbar(a)e iras gerens 94 95 L *cum* 𝔊; barbari hominis iram portans X

5,11 *suspicatus est rex*] arbitratus est rex 94 95 Ll; participatus est rex X; *cf.* 𝔊 (διέλαβε)

5,16 *ad ornatum loci*] ad augmentum (aucmenti L) loci (locum L) 94 95 Ll *cum* 𝔊; propter aucmentum loci X

6,19 *odibilem uitam amplectens*] odibilem uitam suscipiens (suspiciens 94 L) 94 95 L *cum* 𝔊; uitam temporis odibilem suscipiens X; [...] suscipiens l

6,28 *ad supplicium trahebatur*] ad mortem (morte 95) trahebatur (thraebatur 95; tradebatur L) 94 95 Ll, *cf.* $\mathfrak{G}^{V\,55}$ (εἵλκετο); ad mortem et ad supplicium ducebatur X, *lectio conflata*

7,9 *quidem*] X *cum* 𝔊; + cum sis minimus 95 (*om.* 94) L

7,23 *inuenit originem*] scrutatur (– tor 94 *cum* L *et LUC*) originem (– ne 94) 94 95 L *LUC cum* 𝔊; [...]inem l; scrutator... originum X

7,41 *consummata est*] defuncta est 94 (*om.* 95) L *cum* 𝔊; occisa est X

9,4 *perurguente*] adueniente 94 95 L *cum* 𝔊; adueniebat X; adue[...] l

9,5 *internorum*] inter(r)aneorum 94 95 L *cum* 𝔊; interanea X

10,2 *per plateas*] circum forum 94 (*om.* 95) Ll *cum* 𝔊; *om.* X

10,13 *eo quod — recessisset* (*ueneno vitam finiuit*)] eo quod ciprum reditus (creditus L, *cf.* 𝔊) a filometore (filio metore L) defecisset et (*om.* L) ad antiochum nobilem translatus (*om.* L *cum* 𝔊) etiam (et L) ab eo recessisset (–ssisent L) (ueneno uitam finiuit) 95 (*om.* 94) L, *cf.* 𝔊; eo quod ciprum creditam sibi ad philometore deseruisset et ad antiocum nobilem refugisset X

10,24 *congregato exercitu*] congregato equitatu 94 95 L *cum* 𝔊; congregabit equitatum X

12,11 *arabes*] nomades 95 (*om.* 94) L *cum* 𝔊; nomades pastores X, *lectio conflata*: *cf.* BM (pastores)

12,15 ferociter 95 *cum* L Vulg *et* 𝔊; uelociter 94; uiriliter X

12,22 *timor hostibus incussus est*] metus hostibus (h)ortus esset 94 95 L; metus hostibus ortus fuisset X

14,20 *consilium ageretur*] consilium agitaretur 94 95 L *cum* 𝔊; ageretur X

14,22 *conloquium*] consensum (– su L) 94 95 L *cum* 𝔊; consensissent X

14,38 *pro perseuerantia*] in (cum L *cum* 𝔊) omni instantia (iusticia 95) 94 95 L; cum omni continuatione X; *cf.* 𝔊 (μετὰ πάσης ἐκτενείας)

14,46 *proiecit super turbas*] X; i(n)pegit se turbis 94 95 L; *aliter* 𝔊 (ἐνέσεισε τοῖς ὄχλοις)

15,4 *septimam diem*] septimitatem 94 95 L *cum* 𝔊; diei stius septimi festiuitate X

4) 94 95 contra L (l) X (H *LUC*)

I Mcc 1,44 (*et consenserunt*) *omnes gentes*] LXH *LUC cum* 𝔊; (et receperunt) gentes (centes 95) 94 95

1,50 *et immolari* (*carnes suillas*)] et (hi)mmolarent (porcinam) 94 95; et immolare LXH *LUC cum* 𝔊

2,25-26 *destruxit* (*et zelatus est legem*)] LXH *LUC*; et (*om.* 95) demoliuit (et aemulatus est in lege) 94 95

2,31 *exercitui*] uirtuti 95 (94 *legi nequit*); uirtutes LH *cum* 𝔊^{s}; uirtutibus X *cum* 𝔊

2,58 *caelum*]LXH *LUC PS-AU spe cum* 𝔊; tronum 94 (*om.* 95)

2,66 *et ipse aget bellum populi*] et bellabit (– auit 94) bellum populorum 94 95; et pugnabit (– auit L; depugn. XH; expugn. *LUC*) bellum populorum (*om.* XH *LUC*) LXH *LUC cum* 𝔊

3,45 *de natis eius*] L; de filiis eius 95 (*om.* 94); de generationibus eius XH; *cf.* 𝔊 (ἐκ τῶν γεν(ν)ημάτων)

3,49 *qui impleuerant dies*] H; et choetis (?) dies 95; qui impleuerunt dies LX *cum* 𝔊; [...] dies 94

4,27 *consternatus*] LXH; contristatus 94 95

4,45 *et incidit illi consilium bonum ut destrueret illud*] et subuenit illis consilium bonum ut demolirent illum 94 95; et accidit illis consilium bonum (obtimum L) ut demolirent (– rentur H) illu(d) LXH *cum* 𝔊

5,1 *et sancta*] et refectum est sacrificium 94 95; et (a)edificatum est sacrificium (sanctificium H) XH; et dedicatum est sanctificatum L, *cf.* 𝔊 (ἐνεκαινίσθη τὸ ἁγίασμα)

5,34 *ceciderunt*] LlXH *cum* 𝔊; perdiderunt 95 (*om.* 94)

5,41 *extra flumen*] contra (circa 95) flumen 94 95; citra flumen X; trans flumen L *cum* 𝔊; *om.* H

5,43 *et fugerunt ad fanum quod est in carnain*] et fugerunt in locum in carnen 94 95; et fugierunt in lucum in carnam X; et fug(i)erunt in templum (+ quod est H) carnain (carnaim H) LH *cum* 𝔊

6,34 *ad acuendos eos*] ad spargendos eos 94 95; ad sistendos (instituendos H) eos LlXH *cum* 𝔊

6,40 *et distincta est pars*] et extenta est pars 94 95 H; et extensa est pars LlX

6,40 *per montes excelsos*] super uerticos hos (*pro* uerticosos?) montes 95 (94 *legi nequit*); super excelsos montes LlXH

6,53 *escae autem non erant in ciuitate*] esca non erat in uasis eorum 94 95; ecce (*pro* esce) autem non erant in uasis eorum X *cum* 𝔊; escae autem non erant in sanctis L *cum* $\mathfrak{G}^{ASV*L'}$; [...] erant [...] l

6,57 *locus quem obsidemus*] locus ubi applicauimus 94 95; locus quo (quod L) adplicuimus LX *cum* 𝔊

7,25 *multis criminibus*] multa (multi 95) maligna 94 95; multis X; maligne L; *cf.* 𝔊 (πονηρά)

8,22 *hoc rescriptum*] haec est continentia scripturarum 94 95; hoc rescriptum scripture (rescripturam L) LX *cum* $\mathfrak{G}^{AV}$; [...] scribturae l

9,6 *multi subtraxerunt se*] plurimi fugerunt 94 95; multi effluxerunt (adfluxerunt L) LX *cum* 𝔊

9,16 (*qui cum ipso erant*) *a tergo*] (qui cum illo erant) de contra 95; (qui cum illo erant) de retro 94 LlX *cum* 𝔊

9,48 (*desiluit*) *ionathan*] (saliit) yonathas 95 (*om.* 94); ionathan LX

10,3 *pacificis*] LlX; pacatis 94 95 (*glossa ad* 9,58 *praepostere adscripta*)

10,80 *eius* + miserunt scidias in populum 95; + iactauerunt scidias (scisas L*; scizas L^2 *cum* 𝔊; insidias X) in populum (– ulo L) 94 LX *cum* 𝔊

11,35 *areas salinarum*] stagna (stagnas 95) salis 94 95 *cum* 𝔊 (τὰς τοῦ ἁλὸς λίμνας); *om.* LX *cum* $\mathfrak{G}^{534}$

11,44 *delectatus est rex (in aduentu eorum)*] laetatus est (rex in introitu eorum) 94 95; oblectatus est LX

12,35 *cogitauit cum eis*] L; consilium (– lia 95) habuit cum eis 94 95; cogitabit cum illis X

12,37 *qui erat... (ab ortu solis)*] qui est (ab subsolano) 94 95; quod est LX

13,5 *animae meae in omni tempore*] LX *cum* 𝔊; armañita (?) in nomine eterno 95 (*om.* 94)

13,11 *absolomi*] colores 95 (*om.* 94); absalomi L *cum* 𝔊; salomilium X (*pro* salomi filium)

13,37 *praepositis regis*] super positis eius 94 95; superpositis rebus L *cum* 𝔊; *om.* X

13,52 *agerentur dies hii*] celebraretur (– rentur 94*) dies h(a)ec 94 95; celebrari diem hunc X; ageretur dies hic L

14,48 *in loco celebri*] in loco incontaminabili 94 95 (cf. II Mcc 4,33 in intaminabile loco L); in loco notabili LX *cum* 𝔊

15,31 *sin autem*] LX; alioquin 95 (*om.* 94)

II Mcc 1,7 *in tribulatione et impetu*] in tribulatione et uigore 94 (*om.* 95); in tribulatione et in uirtute L; in tribulatione nostra X, *cf.* 𝔊 (ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ)

1,12 *ipse enim ebullire fecit de perside eos qui pugnauerunt*] ipse destruxit eos qui dimicarunt 94 (*om.* 95); ipse enim emisit eos qui dimicauerunt L *cum* 𝔊; *om.* X

1,15 *intra ambitum fani*] in circuitu septum phani 94 (*om.* 95); in circumseptum templi L *cum* 𝔊; in fanum templi X

1,19 *puteus altus siccus*] sicut puluis siccus 94 (*om.* 95); ut puteus siccus L *cum* 𝔊; puteus ille uacuus X

2,11 *quod non sit mundatum*] quod non sit manducandum 94 95; quod non sit manducatum L *cum* 𝔊; *aliter* X

2,13 *inferebantur autem in descriptionibus*] narrabant (– uant 94) in descriptionibus 94 95; narrabant (– bantur X) autem et in d(e)scriptionibus LX *cum* 𝔊

2,23 *restituerentur domino*] recorrigerentur domino 94 95; recorrigerent domino L *cum* 𝔊; recuperarent a domino X

2,33 (*tantum*) *dixisse sufficiat* (*stultum*)] (tantulum) subiuncto (stultum) 95 (*om.* 94); subiunctum L; subiunctis X; *cf.* 𝔊 (ἐπιζεύξαντες)

3,4 *de tribu beniamin praepositus templi*] de tribu belgaa praefectus templi 94 95; de tribu balcea praepositus templi L *cum* 𝔊; de tribu bargea profectus templi X

4,15 *arbitrabantur*] L *cum* 𝔊; arbitratus 95 (*om.* 94); *om.* X

6,25 *corruptibilis uitae tempus decipiantur*] corrupt(a)e uit(a)e amorem per (pro 94) me seducantur 94 95; sincerem uitam per me seducantur L *cum* 𝔊$^{V\,236\text{-}381\text{-}19\text{-}542\,106}$; blandimentum per me seducantur X

6,28 *pro grauissimis*] pro patriis 94 95 l; pro grauibus (grabibus X) LX *cum* 𝔊

7,19 *inpune futurum*] L (inpunem) *LUC cum* 𝔊; impune laturum 94; in pane letarum 95; inpuniturum X

7,22 *ipsa conpegi*] L *LUC*; ipsa composui 94 95; sum... modulata X *cum* 𝔊

7,36 *aeternae uitae effecti sunt*] eterne uite reciderunt 94 95 *LUC cum* 𝔊; eterne uite receperunt LX

9,3 *circa ecbatana*] secus et batana (bathana 95) 94 95; secus hecbet(h)ana LX *cum* 𝔊; [...] ecbatana l

9,7 *adcelerare*] examinari 94 95; exacuminari LX *cum* 𝔊

10,12 *qui dicebatur macer*] qui dicebatur cron 94 95; qui dicebatur macron (magron L) LX *cum* 𝔊

10,13 (*eo quod – recessisset*) *ueneno uitam finiuit*] (eo quod ciprum reditus a filometore defecisset et ad antiochum nobilem translatus etiam ab eo recessisset) ueneno uitam finit 95 (*om.* 94); ueneno uitam defunctus (functus X) est LX

10,14 *cum esset dux*] LX *cum* 𝔊; cum (quum 95) esset rex 94 95

10,26 *ad* (*altaris crepidinem*)] ad (altaris marginem) 94 95; contra (altaris marginem) LX(~marg. alt.) *cum* 𝔊

10,30 *in aduersarios autem tela et fulmina iaciebant*] in aduersarios autem sagittas et fulg(u)ra mittebant 94 95; in aduersarios autem sagittas et fulmina iactabant L *cum* 𝔊; aduersariis autem fulmina et sagittas ignis mittebant X

10,34 *iactabant*] LX; in(i)icebant 94 95

12,3 *quas parauerant*] quas fabricauerant 94 95; quas fabricabant L; quas fabricaberunt X

12,15 *ferociter*] 95 L *cum* 𝔊; uelociter 94; uiriliter X

12,32 *idumeae*] LX *cum* 𝔊; iudeae (iude 95) 94 95

13,18 *audaciae iudaeorum*] constitue iudeorum 95 (*om.* 94); constantie (– tia L) iudeorum LX *cum* 𝔊

14,20 *cum diu de his*] L² (diui L*) X *cum* 𝔊; cum iudeis 94 (*om.* 95)

15,6 *tropeum statuere*] LX (tr. statueret) *cum* 𝔊; tributum statuere 94 (*om.* 95)

15,16 *deicies*] constringes 95; confringes (– gens L) 94 LX *cum* 𝔊

15,31 *contribulibus*] congentili 95 (*om.* 94); congentilibus LX *cum* 𝔊

H Siglo *H* lectiones signavimus recensionis antiquae in codice Θ^{H} partim (I Mcc 1,1 – 6,40a) adservatae, et cum recensionibus *LX l*, 94, 95, maxime autem cum *X l*, affinitate devinctae[10].

G Recensio *codicis parisini*, Bibl. Nat. lat. 11553 (*sangermanensis* 15)[11]; deficit, foliis deperditis, inde a I Mcc 14,1. Pendet e recensionibus *LX*, quas vero saepe saepius contraxit aut circumscripsit, et fortasse aliquot in locis e recensione *B*.

B M *Codices bononiensis*, Bibl. Univers 2571/628 et *mediolanensis*, Bibl. Ambros. B 48 inf. recensiones continent, prior librorum I-II Macchabeorum, alter libri II tantum[12]. Ex quadam recensione manant, in qua recensio *L* ad

---

[10] Cf. B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 143.

[11] Cf. *Biblia Sacra* VII, Romae 1948, p. x; B. Fischer, *Bibelausgaben des frühen Mittelalters* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 82.

[12] De recensionis *M* affinitate cum *PS-AU spe*, cf. infra, p. xxxvi.

exemplar graecum retractabatur, quod complures lectiones lucianicas, ut dicitur, exhibebat.

P *Codex mediolanensis,* Bibl. Ambros. E 26 inf. librum I Macchabeorum secundum Vulgatam praebet (Q), librum vero II secundum aliam recensionem, quae recensionibus *L* et *B* quidem nititur, sed eas ad graecum sollerter adaequavit.

Manifestum est recensorem Vulgatae recensiones *LX* (*lH*) retractasse easque nonnusquam ad graecum accommodasse. Quae autem necessitudines inter Vulgatam et recensionem *B* intervenerint, utra ex utra pendeat, non tam clare, primo saltem aspectu, discernuntur. Constat tamen Vulgatam lectiones complures quas I Mcc 1,42 – 2,26 cum *B* communicat ex ea deprompsisse. Nam, cum alibi recensiones *LX* (*lH*) plerumque retulerit, hoc uno loco ab eis mire recedit: si e contrario recensio *B* lectiones quas cum Vulgata habet communes ex ea hausisset, ad *LX* propius quam usquam alibi accederet. Qui Vulgatae a *LX* et plerumque a graeco discessus enumeratione lectionum *B* Vulg ostendetur:

1,43 legitima sua *LXHG LUC cum* 𝔊; legem suam *B* Vulg

1,44 receperunt *LXHG LUC cum* 𝔊; consenserunt *B* Vulg

1,46 in manu *LXHG LUC cum* 𝔊; per manus *B* Vulg

1,46 in (*om. X LUC*) hierusalem et (+ ad *X*) ciuitates iuda (iudae *XHG LUC cum* 𝔊) *LXHG LUC cum* 𝔊; in ierusalem ciuitatem (*om.* Vulg) et in omnibus ciuitatibus (omnes ciuitates Vulg) iudae *B* Vulg

1,46 ut irent post legitima exter(a)e terr(a)e *LXHG* 94 95 *LUC cum* 𝔊; ut sequerentur legem gentium (+ terrae Vulg, *lectio conflata*) *B* Vulg

1,47 prohibere (proiberent *X*) holocausta et sacrificium (sacrificia *HG cum* 𝔊$^{A\ 19}$) et libationem (libationes *HG*^{2}; libatione *G**; oblationem *X*) de (et *L*) sanctificatione (– nem *LG**) *LXHG LUC cum* 𝔊; prohiberentur (prohiberent Vulg) holocaustomata (holocausta Vulg) et sacrificia et placationes fieri in templo dei *B* Vulg

1,49 polluere (– erunt *LG*) sanctificationem et(+ in *X*) sancta (sanctas *L*; et sancta *om. LUC*) *LXHG LUC cum* 𝔊; coinquinari sancta et sanctum populum israhel *B* Vulg

1,50 struere (instruere *H*; statuere *LUC*; ita ut extruerent *G*) *LXHG LUC*; aedificari *B* Vulg; *cf.* 𝔊 (οἰκοδομῆσαι)

1,50 porcina (– inam *XG* 94 95 *LUC*) *LXHG* 94 95 *LUC*; carnes suillas *B* Vulg

1,51 polluere *LXHG LUC*; coinquinare (– ari Vulg) *B* Vulg

1,51 mutarent iustificationes (+ patrum suorum *G*) *LXHG LUC*; inmutarent omnes (= 𝔊) iusticias (iustificationes Vulg) dei *B* Vulg

1,53 fecit consideratores super populum (sup. pop.] in populo *G*) *LXHG* 94 95 *LUC cum* 𝔊; praeposuit principes populo qui haec fieri cogerent *B* Vulg

1,56 posuerunt israhel in occultis (insidiam *G*) in omni refugio (regio *X*; regione *G*) eorum (earum *X*) *LXHG cum* 𝔊; et effugauerunt populum israhel in abditis et in absconsis (absconditis Vulg) fugitiuorum locis *B* Vulg

1,57 abominationem (– one *L*) *LXHG LUC cum* 𝔊; abominandum idolum *B* Vulg

1,57 struxerunt *LX*(extr.)*HG LUC*; aedificauerunt *B* Vulg: *cf.* 1, 50

1,58 in (*om. G*) ostiis *LXHG LUC*; ante ianuas *B* Vulg

1,58 incendebant *LXHG LUC*; sacrificabant *B*; incendebant tura et sacrificabant Vulg, *lectio conflata*; cf. 𝔊 (ἐθυμίων)

1,59 inuenerunt et (inu. et *om. G*) incenderunt (succenderunt *XH LUC*) ign(i) conscis(s)os *LXHG LUC*; conbus(s)erunt igni scindentes eos *B* Vulg *cum* 𝔊 (κατασχίσαντες)

1,60 ubicumque *LXHG cum* 𝔊; apud quemcumque *B* Vulg; apud quem *LUC*

1,60 si quis (qui *XH*) consentiebat legi *LXHG LUC*; quicumque obseruabant legem dei (domini Vulg) *B* Vulg; *cf.* 𝔊 (εἴ τις)

1,62 super (altare) *LXHG LUC cum* 𝔊; contra *B* Vulg

1,63 natos suos interficiebant (– bantur *LG*) secundum pr(a)eceptum regis (*om. XH LUC*) *LXHG LUC cum* 𝔊; filios suos trucidabant (– bantur Vulg) secundum iussum antiochi regis (~reg. ant. Vulg) *B* Vulg

1,64 et (+ in *H LUC*) dom(o)s *LH LUC cum* 𝔊; in domibus *X*; per uniuersas domos *B* Vulg

1,64 exterminabant *LG*; trucidabant *B* Vulg; *om. XH LUC*

1,65 communia *LXG LUC*; inmunda *HB* Vulg; *cf.* 𝔊 (κοινά)

1,65-66 susceperunt mori ut non polluerent (– rentur *XHG LUC*) escis et non (et non] ne *G*) profanarunt (– arent *XHG LUC*) testamentum sanctum et moriebantur (et mor. *om. LUC*) *LXHG LUC cum* 𝔊; elegerunt mori magis (~magis mori Vulg) quam cibis coinquinari (+ inmundis Vulg) et noluerunt infringere legem dei sanctam et trucidati sunt *B* Vulg

2,7 heu me ut quid (*om. G*) (i)stu(t) factus sum *LXHG LUC cum* 𝔊$^{A\ codd.\ plur.}$ (ἐγενήθην); uae mihi ut quid natus sum *B* Vulg *cum* 𝔊 (ἐγεννήθην)

2,8 sanctificatio in manu (manum *H*) exterorum *LXHG LUC cum* 𝔊 (ἁγίασμα); et (*om.* Vulg) sancta in manus (manu Vulg) extraneorum *B* Vulg

2,8 factus est populus eius ut (et *G*) uir gloriosus (ingloriosus *H*, ignobilis *X*, *cum* 𝔊) *LXHG cum* 𝔊$^{ASV\ codd.\ plur.}$; factum est (facta sunt Vulg) templum dei (eius Vulg) sicut homo ignobilis *B* Vulg *cum* 𝔊

2,9 interfecti sunt *LXHG*; trucidati sunt *B* Vulg

2,11 ornatus *LXHG LUC*; co(m)positio *B* Vulg; *cf.* 𝔊 (κόσμος)

2,14 luctum habuerunt *LXHG LUC*; planxerunt *B* Vulg

2,15 uenerunt qui (*om. G*; + erant *LUC*) a rege (+ et *LUC*) conpellebant (– bantur *H*) discessionem (*om. H*) in modiim (mobi in *X*) ciuitatem (– tate *X*) ut sacrificarent *LXHG LUC cum* 𝔊; uenerunt illuc missi (qui

missi erant Vulg) a rege antiocho qui (ut Vulg) cogerent eos qui confugerant in modin ciuitatem (~ ciuitate modin Vulg) ut immolarent et incenderent tura (ut im. et inc. tura] immolare et accendere Vulg) et a lege dei discederent (discedere Vulg) *B* Vulg

2,16 ex (*om. LUC*) israhel *LXHG LUC cum* 𝔊; de populo dei (israhel Vulg) *B* Vulg

2,17 nobilis *LXHG LUC*; clarissimus *B* Vulg; *cf.* 𝔊 (ἔνδοξος)

2,17 confirmatus *LXHG LUC cum* 𝔊; ornatus *B* Vulg

2,18 qui derelicti sunt in hierusalem (srahel *X* 95 *LUC*) *LXHG* 95 *LUC cum* 𝔊; qui remanserunt in (h)ierusalem *B* Vulg

2,19 quae (+ sunt *X*) in domo regis (+ sunt *G*) audiunt *LXHG LUC cum* 𝔊; regi antiocho obaudiunt (oboediunt Vulg) *B* Vulg

2,19 ab officio *LXHG* 94 95 *LUC cum* 𝔊; a seruitute legis (*om.* Vulg) *B* Vulg

2,20 ibimus in testamentum (– to *XHG*) *LXHG LUC cum* 𝔊; obaudiemus (oboediemus Vulg) legem (legi Vulg) *B* Vulg

2,21 propitius (potius est *XH*) nobis non (ne *L*; *praem.* sit *LUC*; deus et *G*) derelinquere (derelinquemus *LUC*) *LXHG LUC cum* 𝔊; non est enim nobis utile derelinquere *B*; propitius sit nobis deus non est nobis utile relinquere Vulg, *lectio conflata*

2,21 iustificationes (+ eius *G*) *LXHG LUC cum* 𝔊; iusti(t)ias dei *B* Vulg

2,22 uerborum (uerbum *XHG LUC*) regis non audiemus ut pretereamus (propter ereamus *L*) deseruitionem (ut – des.] non declinabimus *LUC*) officium nostrum (officium et deseruitionem nostram *X*; officium deseruitionis nostrae *H LUC*; deseruitionem officii nostri *G*) dextra (*praem.* a *X*) uel sinistra *LXHG LUC cum* 𝔊; et audire (non audibimus Vulg) uerba regis antiochi non (nec Vulg) sacrificamus (– cabimus Vulg) transgredientes seruitutis (legis Vulg) nostrae mandata ut eamus altera uia *B* Vulg

2,23 sermones istos *LXG LUC*; uerba haec *B* Vulg; *om. H cum* 𝔊^{s*}

2,23 pr(a)eceptum *LXHG LUC*; iussum *B* Vulg

2,24 emulatus est *L*; zelatus est *XH* 94 95 *LUC*; iratus est *G*; doluit *B* Vulg; *cf.* 𝔊 (ἐζήλωσε)

2,24 a(d)tulit iram *LXHG* 94 95 *LUC cum* 𝔊; ascendit furor eius et eructauit iram (et er. iram *om.* Vulg) *B* Vulg

2,24 interf(e)cit *LXHG*; trucidauit *B* Vulg

2,25 uirum regis *LXHG LUC cum* 𝔊; uirum quem miserat rex antiochus *B* Vulg

In reliquo tamen libro I et in libro II Vulgata multo rarius cum *B* concinit: cf. I Mcc 9,45 *ripa* (*ripam L*) *LXG*; *paludes B* cum 𝔊; *ripae et paludes* Vulg, lectio conflata (deest *l*), et II Mcc 7,22 *ego spiritum* (~ *sp. ego X*) *donaui* (– *abi X*) *uobis et uitam LX LUC* cum 𝔊 (deest *l*); *ego spiritum et animam* (*et an.* om. *B* mendose) *donaui uobis BM* Vulg cum *AU an* 1, 14, 23:

C.S.E.L. 60, p. 322, 13 (deest *l*). Voces *coinquinare*, exempli gratia, vel *coinquinatio*, quae Vulgata habet cum *B* I Mcc 1,49. 51. 65, vocabularium recensionis *B* sane olent, sed leguntur II Mcc 5,27 non solum cum *B* (*coinquinarentur*), sed etiam cum *LX* (*coinquinationis*), immo vero contra *B* I Mcc 1,45 (*profanauerunt B*) et 2,12 (*polluerunt B* cum *LXHG*). *Trucidare* habet quidem Vulgata cum *B* I Mcc 1,63. 64. 66; 2,9. 24; II Mcc 5,12; 10,17, sed etiam contra *B* I Mcc 1,60 (*puniebantur B*) et II Mcc 5,26 (*conpunxit B*); *iussum* denique habet cum *B* I Mcc 1,63 et 2,23, sed etiam contra *B* 2,18 (*imperium B* cum *LXHG*). Notandum recensionem *B* vel codicem bononiensem veteres recensiones I Mcc 6,28 cum Vulgata conflasse: *qui super uehicula erant* (om. *XH*) *LlXHG* 94 95, cf. 𝔊] *qui erant super equites* Vulg; *qui erant super uehicula et equites B*[13].

[13] Non proferuntur in apparatu lectiones aliorum codicum vel fragmentorum in quibus recensiones iam a D. De Bruyne editae repetuntur, ut sunt codex homiliarum coloniensis, Bibl. Cathedr. 171 (II Mcc 7,1-42 = *L*), codex oxoniensis, Bibl. Bodl., Laud. lat. 22 (II Mcc 1,1 – 15,2 = *B*), fragmenta cremonensia, Arch. Civ. AC 227 et 232 (I Mcc 11,44-63; 12,36 – 13,1 = *B*), fragmenta basiliensia, Bibl. Univers. N. I. 6 Nr 52 a.b (I Mcc 16,14 – II Mcc 2,16, cum lacunis = *B*), fragmenta tubingensia, Bibl. Univers. HF 81 (II Mcc 9,16 – 10,1. 3-17. 19-35 = *B*), codex homiliarum massiliensis, Arch. Prov. 2 G 1861 (= *B*): cf. B. Fischer, *Bibeltext und Bibelreform* (Aus der Geschichte der lateinischen Bibel 11), p. 198, et *Zur Überlieferung altlateinischer Bibeltexte im Mittelalter*, ibid., p. 418; G.D. Kilpatrick, in *Göttingische gelehrte Anzeigen* 215, 1963, p. 10-22; F. Vattioni, *Frammenti biblici latini*, in *Augustinianum* 15, 1975, 388-422; R. Étaix, *Le sermonnaire d'Hildebold de Cologne*, in *Recherches augustiniennes* 23, 1988, p. 120. Fragmenta vratislaviensia, Bibl. Univers. I Fol. 118 f. (cf. E.A. Lowe, *C.L.A.* VIII, Oxoniae 1959, n° 1074; continent II Mcc 3,13 – 4,4.10-14, secundum recensionem *B*), vaticana, Vat. lat. s.n. (II Mcc 2,19 – 3,9 et 5,13 – 6,10, secundum recensionem *B*), Urbin. lat. 474 (a G. Mercati in *Revue biblique* 11, 1902, p. 187-190 edita; continent II Mcc 4,39 – 5,14 et 10,12 – 11,1, secundum recensionem *M*) contulit De Bruyne lectionesque eorum siglis F, D, V notavit; nullam autem exhibent lectionem quae a recensionum *B* vel *M* lectionibus discrepet in apparatum allatis.

Caput III

DE TRADITIONE INDIRECTA

Codices liturgicos et scriptores ecclesiasticos qui libros I-II Macchabeorum, sive secundum Vulgatam sive secundum aliam recensionem antiquam proferunt, in apparatum induximus, siglis beuronensibus instructos[1], sicubi cuidam vulgatae recensionis codici suffragantur. De recensionibus autem quas adhibuerunt, ad quam quaeque formam pertineat saepe diiudicare nequimus, sive quia libros Macchabeorum non ad verbum sed libere adducentes a singulis recensionibus differunt aut lectiones cum recensionibus diversis communicant, sive quia recensiones ipsae his librorum locis eadem concinunt.

I. De scriptoribus ecclesiasticis

AM ep[2] 74 (40 apud Maurinos), 33: I Mcc 2,7, secundum quemdam textum recensionibus *LHX*(*G*) affinem.

ep 10 extra collectionem (57 apud Maurinos), 9: II Mcc 4,18-20, secundum recensionem cum recensione *B* concrepantem.

off Ambrosii *De officiis ministrorum*[3]: II Mcc 1,19-22. 36; 2,1.5-8.11 (*off* III, 17,99-101); 3,10-11.15-16.19-20.23-27.29-31.33-35. 38 (*off* II, 29,144-148). Ambrosius, licet se ad ipsa libri II Mcc verba repetenda non adligaverit, recensionem tamen recensioni *L* cognatam adhibuisse videtur.

AU an Augustini *De natura et origine animae*[4] I, 14, 23: II Mcc 7,22.

bo *De natura boni*[5] 26: II Mcc 7,28, secundum textum recensionibus *BM* propinquum.

corr *De correptione et gratia*[6] 13,41: II Mcc 7,29.

---

[1] Cf. B. Fischer, *Verzeichnis der Sigel* (Vetus Latina 1), Friburgi Brisg. 1949; H.J. Frede, *Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Sigel* (Vetus Latina 1/1), ibid. 1981, cum additamentis (Aktualisierungsheft 1984, 1988).

[2] Editione usi sumus epistolarum a M. Zelzer curata: *C.S.E.L.* 82, 3 (1982), p. 73 (*ep* 74) et 209-210 (*ep* 10 extra coll.).

[3] *P.L.* 16 (1845), col. 173-174; 142-143.

[4] *C.S.E.L.* 60 (1913), p. 301-419.

[5] *C.S.E.L.* 25 (1892), p. 853-889.

[6] *P.L.* 44, col. 915-946.

Cre *Contra Cresconium*[7] III, 46,50: I Mcc 2,62, secundum recensionem a Crispino donatista usurpatam et cum *Testimoniis* Cypriani concinentem.

ep 111[8], 5: II Mcc 7,18-19, secundum quamdam recensionem recensionibus *BM* affinem.

ep 204[9], 8: II Mcc 14,42-43. 45-46.

Gau *Contra Gaudentium*[10] I, 31,36-37: II Mcc 14,37-38. 41-43. 45-46, secundum formam cum qua recensio vulgata mire concrepat.

Jul *Contra Iulianum*[11] V, 15, 53: II Mcc 7,22.

s *Sermones*: II Mcc 7,22 (*s* 100, 2) et 27 (*s* 300, 7)[12].

PS-AU s Cai Pseudo-Augustini *Sermones* ab A. B. Caillau et B. Saint-Yves editi:

s Cai 1,61[13]: II Mcc 7,2. 4.8. 11. 16-18, secundum Vulgatam.

s Cai 1,62[14]: II Mcc 7,17. 22. 27. 30, secundum recensiones *BM*.

s erem *Sermones ad fratres in eremo* 19[15]: I Mcc 3,58.

spe *Liber de divinis scripturis* sive *Speculum*[16]: I Mcc 2,49-64 (*spe* 28); II Mcc 7,9. 14. 23. 28-29 (*spe* 27), secundum recensionem *M* in libro II Mcc, et, ut coniecit De Bruyne[17], in libro quoque I Mcc, ubi recensionis *M* testem nullum alium habemus.

BED Esr Bedae *In Ezram et Neemiam* I[18]: I Mcc 4,47, secundum recensionem vulgatam.

BRAU ep Braulionis Caesaraugustani *epistula* 44[19]: II Mcc 7,27, secundum recensiones *X* 94 95, ut videtur.

CAr Ps Cassiodori *Expositio in psalmum* 78[20]: I Mcc 1,49-50. 65, secundum recensionem *B*.

---

[7] *C.S.E.L.* 52 (1909), p. 323-582.
[8] *C.S.E.L.* 34, 2 (1898), p. 642-657.
[9] *C.S.E.L.* 57 (1911), p. 317-323.
[10] *C.S.E.L.* 53 (1910), p. 201-274.
[11] *P.L.* 44, col. 641-874.
[12] *P.L.* 38, col. 602-605; 1376-1380.
[13] *P.L.S.* 3, col. 331-334.
[14] *Ibid.*, col. 334-337.
[15] *P.L.* 40, col. 1266-1267.
[16] *C.S.E.L.* 12 (1887), p. 287-700.
[17] Cf. *Les anciennes traductions latines des Machabées*, p. LIII-LIV.
[18] *C.C.L.* 119 A (1969), p. 237-392.
[19] *P.L.* 80, col. 692-700.
[20] *C.C.L.* 98 (1958), p. 732-740.

CLAU-T Rg q Claudii Taurinensis *Questiones XXX super libros Regum*[21], 26: II Mcc 2,5-8, secundum recensionem *L* vel *X*.

CY ep, Fo, te Cypriani *epistula* 59[22], *Ad Fortunatum*[23], *Ad Quirinum* vel *Testimonia* 3[24]: I Mcc 2,52 (*te* 3,15). 59 (*te* 3,42). 60 (*te* 3,53). 62-63 (*ep* 59,3; *te* 3,3); II Mcc 6,30 (*Fo* 11; *te* 3,17); 7,1.3.4 (*Fo* 11). 9. 14. 16-19 (*Fo* 11; *te* 3,17). 27-29 (*Fo* 11); 9,12 (*te* 3,4). De affinitate textus a Cypriano adhibiti cum recensionibus *LX* et cum recensione *P* (II Mcc 6,30 et 7,9), vide De Bruyne, p. L-LI.

PS-CY sng Pseudo-Cypriani *De singularitate clericorum*[25] 8: II Mcc 6, 23b-25. 27-28, secundum recensionem *L*.

EUS-G h Eusebii Gallicani *homilia* 32[26]: II Mcc 7,27. 29, cum lectionibus *decem* (*CY LUC* Vulg), *excipe* (*LX*, cf. *excipias CY*), *miseratione* (*CY TY* Vulg), *fratribus* (*tuis* omisso cum *CY LUC* et 𝔊).

HIL Co Hilarii Pictaviensis *Contra Constantium Imperatorem*[27] 6: II Mcc 7,9. 16-17. 31. 33, secundum recensionem *L*.

JUL-E fi *Libellus fidei* Iuliano Eclanensi falso attributus[28] 10: II Mcc 7,22, secundum recensionem *L*.

LUC con Luciferi Calaritani *De non conveniendo cum haereticis*[29] 9 et 13; I Mcc 2,42-48; II Mcc 5,27.

par *De non parcendo in Deum delinquentibus*[30] 12. 14-16. 21-23. 35: I Mcc 1,43-55; 1,57-2,2. 6-8. 11-28. 40-44. 45-48 (bis). 49-60. 61-63 (bis). 64-68; 3,1-9. II Mcc 6,1-11; 7,14. 16-19. 22-29. 30-31 (bis) 33. 34-35 (bis). 36-38.

Lucifer cum recensione *X* (usque ad I Mcc 11, 47) *H* (usque ad I Mcc 6, 40 a) *l* 94 95 ita concordat, ut eam, *X* evagante (inde ab I Mcc 11,48) et *Hl* 94 95 deficientibus, fidelissime repraesentare putetur.

MAX s Maximi Taurinensis *sermo* 80[31]: II Mcc 7,28-29.

---

[21] *P.L.* 104, col. 809-834.
[22] *C.S.E.L.*, 3, 2 (1871), p. 666-691.
[23] *C.C.L.* 3 (1972) p. 181-216.
[24] *Ibid.*, p. 1-179.
[25] *C.S.E.L.* 3, 3 (1871), p. 173-220.
[26] *C.C.L.* 101 (1970), p. 365-371.
[27] *P.L.* 10, 577-603.
[28] *P.L.* 45, col. 1732-1736.
[29] *C.C.L.* 8 (1978), p. 163-192.
[30] *Ibid.*, p. 193-261.
[31] *P.L.* 57, col. 693-696.

PS-MAX s Pseudo-Maximi *sermo* 22[32]: II Mcc 7,10.

PETI Petilianus Cirtensis, apud Augustinum, *Contra litteras Petiliani*[33] 2,17: II Mcc 7,9, secundum recensiones *BM*.

QU pro Quodvultdei *Liber promissionum et praedictorum Dei*[34] 2,33.91-92: I Mcc 3,19; 16,24; II Mcc 12,43.

RUF Rm Origenis *Commentarius in epistulam Pauli ad Romanos* a Rufino translatus[35] 8,1: I Mcc 2,24.

SED-S Sedulii Scotti *Liber de rectoribus christianis*[36] 15: I Mcc 3,7-22, secundum Vulgatam.

TY reg Tyconii *Liber regularum*[37] 3: II Mcc 7,29, cum lectione *miseratione* Cypriani et Vulgatae.

PS-VIG Var Pseudo-Vigilii Thapsensis *Contra Varimadum*[38] 2,4; II Mcc 3,23-24, secundum recensionem *L*, sed tamen cum nonnullis Vulgatae lectionibus.

II. De codicibus liturgicis

Cantica mozarabica[39]

Canticum sive orationem Nehemiae II Mcc 1,24-29 continent codices

410 (*Toletanus*) *matritensis, Bibl. Nat. Vitr. 5, 1*, saec. XI-XII, ab E. Lorenzana editus[40];

411 (*Silensis*) *londinensis, Add. 30851*, saec. X-XI, a J.P. Gilson vulgatus[41].

Ambo canticum praebent secundum recensionem *X* vel Vulgatam, quae hoc loco cum recensione *X* omnino concordat[42].

---

[32] *P.L.* 57, col. 889-892.

[33] *C.S.E.L.* 52 (1909), p. 1-227.

[34] *C.C.L.* 60 (1976), p. 1-223.

[35] *P.G.* 14, col. 833-1292.

[36] *P.L.* 103, col. 291-332.

[37] Ed. F.C. Burkitt, *Texts and Studies* III, 1, Cantabrigiae 1894.

[38] *C.C.L.* 90 (1961), p. 1-134.

[39] Cf. W.M. Whitehill, *A Catalogue of Mozarabic Liturgical Manuscripts Containing the Psalter and Liber Canticorum*, in *Jahrbuch für Liturgiewissenschaft* 14, 1934, p. 95-122; A.W.S. Porter, *Cantica Mozarabici officii*, in *Ephem. liturg.* 49, 1935, p. 126-158.

[40] Matriti 1775; *P.L.* 86, col. 861.

[41] *The Mozarabic Psalter* (H. Bradshaw Soc. 30), Londini 1905, p. 157-158.

[42] Cf. H. Schneider, *Die altlateinischen biblischen Cantica* (Texte und Arbeiten 29-30), Beuroni 1938, p. 154.

419 Breviarium secundum regulam beati Hysidori ab A. Ortiz ex quodam codice deperdito editum[43]: textum recensionis *L* sequitur. Praeter canticum Nehemiae citantur in breviarii antiphonis et responsoriis I Mcc 1, 31; 4,9. 11; II Mcc 1,25-29; 2,7-8.18; 8,3; 15,13-14.

Passionaria

200 202-208 Passio Macchabeorum (*B.H.L.* 5106-5110) in codicibus *Vat. lat. 5771* (200), *6073* (202), *Paris. lat. 9739* (203), *17002* (204), *Ambros. E 84 inf.* (205), *Vat. lat. 6453* (206), *Paris. lat. 11753* (207), *nov. acq. lat. 2179* (208).

Pass. Mcc Passio (*B.H.L.* 5111) ab H. Dörrie edita[44].

Codicibus 200, 202-208 et *Pass. Mcc* haec ex libro II Mcc ad verbum repetuntur: 6,12-17: 200; 17-20: 200, 202, 207, 208; 21-31: 200, 204, 207, 208; 7,1-20: 200, 202-208; 21-26: 200, 203-208; 27-29: 200, 203-208, *Pass. Mcc*; 30-41: 200, 203-208.

Inter lectiones codicum 200, 202-208, eas tantum cum De Bruyne notavimus, quae a recensione cui soliti sunt suffragari (200, 202-205: *L*; 206: *B*; 207-209: *M*) diversae cum lectionibus alicuius Vulgatae codicis concinunt.

Lectionaria hispana

τ Libri comici visigothici[45] duo codices lectionem I Mcc 4,36-58 liturgicam de restauratione templi continent, eamque secundum Vulgatam:

τ^{56} *Parisinus nov. acq. lat. 2171*, saec. XI med., in monasterio silensi, ut videtur, exaratus.

τ^{69} *Legionensis, Cathedr. 2*, inter a. 1065 et 1071 Legione scriptus.

Ceteri libri liturgici

ANT-M Antiphonale Mozarabicum legionense[46]: commemorantur, secundum vulgatam recensionem, I Mcc 1,65; 2,33. 37. 50. 59; 3,7-8; II Mcc 1,4-5. 24-28; 2,7-8; 8,3-4; 12,43. 45-46; 13,14; 15,13-14.

M-A Missale ambrosianum duplex[47]: II Mcc 1,5. 24-27.

---

[43] Toleti 1502: *P.L.* 86, col. 73.

[44] Ed. H. Dörrie (cf. supra, p. 000, n. 2), p. 93-95.

[45] J. Pérez de Urbel et A. Gonzáles y Ruiz-Zorrilla, *Liber commicus. Edición critica* I-II (Monumenta Hispaniae Sacra, Ser. litúrg. 2-3), Matriti 1950, 1955.

[46] Ed. L. Brou et J. Vives, *Antifonario Visigótico mozárabe de la Catedral de León* (Monumenta Hispaniae sacra, Ser. litúrg. 5,1-2), Barcinonae-Matriti 1959.

[47] Ed. A. Ratti et M. Magistretti, Mediolani 1913.

M-M Missale mozarabicum[48]: II Mcc 1,26; 8,27; 12,43. 45; 15,12.

M-R Missale romanum[49]: I Mcc 4,10.

RES-R Responsoriale romanum[50]: memorantur, secundum vulgatam recensionem, I Mcc 3,52. 58-60; 4,57-58; 5,10. 17. 24; 6,39. 41-42; 7,37; 9,20-21; II Mcc 1,4-5. 24-26. 28; 8,2-3; 10,38; 14,35-36; 15,13-14.

ORA Vis Orationale visigothicum[51] codicum *veronensis, Bibl. Capit. LXXXIX (84)*, saec. VIII inc., et *londinensis, Bibl. britan. Add. 30852*; memorantur I Mcc 2,50 et II Mcc 8,3.

---

[48] *P.L.* 85, col. 108 sqq.

[49] Ed. R.-J. Hesbert, *Antiphonale missarum sextuplex*, Bruxellis 1935.

[50] *Corpus Antiphonalium Officii*, ed. R.-J. Hesbert: III. *Invitatoria et Antiphonae*; IV. *Responsoria, Versus, Hymni et Varia* (Rerum ecclesiasticarum documenta, Ser. maior, Fontes 9-10), Romae 1968, 1970.

[51] Ed. J. Vives (Monumenta Hispaniae sacra, Ser. litúrg. 1), Barcinonae 1946.

Caput IV

DE LECTIONIBUS NONNULLORUM RECENSIONIS VULGATAE CODICUM E CETERIS RECENSIONIBUS SUMPTIS

Lectiones recensionum *LX* complures in Vulgatae codices effluxerunt, in primis in codices theodulfianos Θ et in codicem Z. Enumerabuntur lectiones codicum recensionis vulgatae cum *LX*, deinde cum *L* et cum *X* separatim, denique cum recensionibus *GB* (*M*). Distinguendae sunt, si qui codices cum *L* contra *X*, vel cum *X* contra *L* concinunt, duae partes: nam codex Complutensis recensionem *X*, cuius codex rescriptus *l* et Lucifer testes sunt fidelissimi, satis sincere in priore parte (I Mcc 1,1 – 11,47), laxe autem in altera exprimit.

Codex Θ^{H} recensionem antiquam *H* usque ad I Mcc 6,40 continet, deinde Vulgatam, codex vero Q recensionem vulgatam in libro I Mcc, recensionem *P* in libro II. Deficit recensio *G* inde ab I Mcc 14,1.

I. Lectiones codicum recensionis vulgatae cum recensionibus *LX*

1. ΘZ cum *LX* (*l H LUC*)

I Mcc 1,1 *cethim* + *percussit* Θ^{AM} Z^{*3} Δ^{L}(*et percussit*) Γ^{A} Ψ^{D} Ω^{SJ*} cum *LXHGB* et 𝔊. Desunt Θ^{H} et *l*

1,38 *israel* + *semper* Θ^{A} Z* Δ^{L2}(ut vid.)Ω^{SJ*} cum *LXHG* et 𝔊, cf. *B* (*in perpetuum*). Desunt Θ^{SH} et *l*

2,33 *resistitis* om. Θ^{A} Z cum *LXHGB* et 𝔊. Desunt Θ^{SH} Δ^{M} et *l*

2,36 *nec*] praem. *nec* (*non* Θ^{AM} Z^{*3} Ω^{M} cum *XHG*; *et non* Φ^{T2}) *lapidem miserunt eis* (*illis* Z^{*3} Ω^{M}; om. Φ^{T3} Γ^{A} cum *G*) Θ^{AM} Z^{*3} $\Phi^{T2.3}$ Γ^{A} Ψ^{D} Ω cum *LXHG* et 𝔊. Desunt Θ^{SH} Δ^{M} et *l*

3,35 *memoriam* + *eorum* Θ^{AM}Z $\Phi\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LXHGB* et 𝔊. Desunt $\Theta^{SH}\Delta^{M}$ et *l*

4,18 *state* + *nunc* Θ^{AM} Z*(ut vid.) $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ cum *LXHG* et 𝔊, cf. B (*modo*). Desunt Θ^{H} Δ^{M} et *l*

4,21 *iudam et exercitum*] *iudae exercitum* Θ^{AM}Z*cum *LXHG* et 𝔊, cf. *B*. Desunt Θ^{SH} Δ^{M} et *l*

5,13 *ubi* = archetypum; *tubin* Θ^{S*AM*} Z*(∗*ubi*∗)^{3}(*lubin*), cf. *L* (*tobi*) *X* (*tobri*) *H* (*tobin*) et 𝔊; *tub*(*i*)*n ubique* Ω^{SJ}. ¶ ał *tubin*, ał. *ibi* Θ^{M}. Desunt Θ^{H} Δ^{M} et *l*

6,6 *ceperunt* + *de* (*et de* Δ^{L}) *castris quae exciderunt* (*q. exc.* om. Λ^{L}) Θ^{SAM} Z^{*3} Δ^{L2} $\Lambda^{L}\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ cum *LIX* et 𝔊, cf. *H* (*de castris* ∗∗∗*abominationem q. exc.*) et *G*. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

7,42 *percute*] *contere* Θ Z Π^{c}MΦ S O Q Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LXGB* et 𝔊. Deest *l*

8,13 *regnabant* + *quos autem uellent* (*nollent* Φ^{P}) *regno* (*regna* Ψ^{D}; *regnare* Φ^{P}; *uellent regno* om. Θ^{H*}) *deturbabant* Θ Z* Σ Δ^{LM2}Λ^{L}M^{2}Φ^{T2P}O Γ^{A}Ψ^{D}*Ω, cf. *L* (*quos autem uellent amouebant*) *l* (*quos autem uellent* [.....]*ebant*) *XG* (*quos autem uolunt amouent*) et 𝔊

8,29 *constituerunt*] praem. *ita* Θ Z Γ^{A}Ψ^{D} cum *L*(*ista*) *l XG* et 𝔊

9,22 *fecit* + *et magnitudines* (– *nis* Θ^{H*}Δ^{L2}M^{2}Φ^{P}Ω^{SJ} cum *B*) *eius* (om. Φ^{P} Ω^{J2}) Θ Z Δ^{L2}M^{2}Φ^{T2P}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ} cum *LG* (*magnitudinem*) *X* (*magnitudo*) et *B*, cf. 𝔊. Deest *l*

9,30 *esse nobis principem*] *esse pro eo* (om. Z* Γ^{A}) *nobis in principem* ΘZ Γ^{A}Ω^{S} cum *LlXG* et 𝔊, cf. ΦQ^{2}Ψ^{D}Ω^{MJ2}

9,48 *ionathan* + *et qui cum eo erant* (om. *X* cum 𝔊) *in iordanem* (*in iord.* om. Δ^{L}Ψ^{D}) Θ^{S2HAM}Z* Δ^{L}M^{2}Φ^{T2P}Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LXGB*. Deest *l*

11,14 *ptolomeus*] *alexander* ΘZ* Γ^{A}Ω^{SJ} cum *LXGB* et 𝔊. Deest *l*

13,6 *gratis*] *gratia* Θ Z*^{3} Φ^{T}Γ^{A}Ω^{SJ} cum *LX* et 𝔊 (χάριν), cf. *B* (*causa*). Deest *l*

13,14 *fratris sui* + *et quia conmissurus esset* (*est* Φ^{P} cum *LG*; *erat* Z Δ^{L}Γ^{A} cum *B*) *cum eo* (*cum illo X*; *aduersus eum* Ω^{MS}) *proelium* (~ *pr. cum eo* Φ^{T}) ΘZ Δ^{L2}M^{2}Φ^{T2P}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{MSJ2} cum *LX* et 𝔊, cf. *GB*. Deest *l*

13,19 *et mentitus*] praem. *et misit* (+ *ei* Z) *pueros et centum talenta* (+ *argenti* Γ^{A} cum *L*) Θ Z*^{3} Δ^{LM2}M^{2}Φ^{T2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{S2J} cum *LXB* et 𝔊. Deest *l*

13,20 *intra*] *ut intraret* ΘZ* cum 𝔊, cf. *LXG* (*intrare*) *B*(*ut inuaderet*). Deest *l*

13,23 *eius* + *illic* Θ Z* Φ^{T2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{S2J}*(*ibi*), cf. *LX*(*ibi*) *GB*(*ibi*) et 𝔊. Deest *l*

14,27 *octaua*] praem. *et hoc* (om. Ψ^{D}; + *est* Ω) *exemplum scripturae* ΘZ* Δ^{LM2} (ut vid.) M^{2}Φ^{T2P}O Ψ^{D}Ω cum *LX* et 𝔊; praem. *hoc est autem exemplum scripturae* Z^{3} cum *B*. Desunt Γ^{A} et *l*

II Mcc 2,32 *breuitati*] *breuianti* Θ^{S}(– *iante* Θ^{S*})^{HAM*}Z*^{3} M^{2}Φ^{T2}S^{2}Γ^{A}Ω^{SJ2}(*anti* in ras.). ¶ *breuianti* Θ^{M}, cf. *LX* (*subtrahenti*) et 𝔊; *brebiati* Σ^{c}; *bre* ***** M*. Deest *l*

5,14 *uincti* + *non minus* (*non***ibus* Δ^{L}; praem. *sed* S^{2}) *autem uenundati* ΘZ*^{3} Δ^{L2}M^{2}Φ^{P}S^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω, cf. *Ll XBMP* et 𝔊

7,24 *praebiturum*] *crediturum* Θ^{HA}Z* cum *LXMP, LUC* et 𝔊. ¶ *crediturum* Θ^{M}. Deest *l*

8,33 *epicinia*] *epini*(*c*)*ia* Θ^{SHAM*}(ut vid.) Z* (ut vid.) Γ^{A}Ω^{MJ} cum *LX* (*ephenicia*) et 𝔊. Deest *l*

9,26 *orate*] *oro* ΘZ*^{3} (ut vid.) M^{2}Φ^{T2}S^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LXP* et 𝔊, cf. *BM* (*rogo*). Deest *l*

10,6 *montibus* + *et speluncis* (praem. *in* M^{2}Φ^{P}O Ψ^{D}) Θ Z* Δ^{L2}M^{2}Φ^{T2P}O Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LXBMP* et 𝔊. Deest *l*

10,13 *a filometore* + *defecisset* (*deseruisset* Ω cum *X*, cf. *BM* et *P*) *et ad antiochum* (*ad* om. Θ Δ^{L}Φ^{T2}; *ab antiocho* Φ^{P}) Θ^{SHAM*}Z* Δ^{L}M^{2}Φ^{T2P}S^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LX*, 95 et 𝔊, cf. *BMP*. Deest *l*

10,34 *in turres*] *intus* Θ^{SHAM} Z* $\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MS}$ cum *LXBP* et 𝔊. Deest *l*

11,22 *ista*] *ita* Θ^{SHAM*}Z* $M^{2}O\Gamma^{A}$ cum *LX* et 𝔊. Deest *l*

12,2 *gehennae*] *ge(n) n(ae) i* Θ Z* $M^{2}\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LX (gennet) BMP* et 𝔊. Deest *l*

12,10 *abessent*] praem. *iam* Θ^{S*HAM}Z $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ*}$ cum *LX*. Deest *l*

14,37 *bene*] praem. *ualde* Θ^{SHAM*}Z* $\Phi^{T2}\Gamma^{A}$ cum *LXBP, AU Gau* et 𝔊, cf. *M*. Deest *l*

14,45 *accensis animis*] *accensus animis* Θ^{S*HAM}Z* $\Delta^{LM*}M^{2}\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Omega^{S}$ cum *LX* et 𝔊. Deest *l*

14,45 *saucius*] *et grauissimis uulneribus esset saucius* (*esset* om. Φ^{P}; ~ *saucius esset* Ω^{M}; *esset sauciatus* $\Theta^{S2}\Gamma^{A}$) Θ Z* $M^{2}\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Omega$, cf. *LXBMP* et 𝔊. Deest *l*

Quibus has adicere licet lectiones minoris momenti:

I Mcc 1,33 Θ^{AM}Z* cum *LXHGB* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 1,41 Θ^{A}Z* cum *LXHGB* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 2,50 Θ^{AM*}Z cum *LXHGB, LUC, PS-AU spe* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 2,55 Θ^{AM}Z cum *LXHG, LUC* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 3,45 Θ^{AM*}Z* cum *LXG** (desunt Θ^{SH} et *l*); 3,47 Θ^{AM*}Z* cum *LXHGB* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 4,2 Θ^{AM*}Z cum *LXG* (desunt Θ^{H} et *l*); 6,33 Θ^{SAM} Z cum *Ll XHG* et 𝔊 (deest Θ^{H}); 10,34 Θ^{S2HAM*}Z*^{3} cum *LlXG* et 𝔊; 14,26 Θ^{SHA2M}Z cum *LX* et 𝔊 (deest *l*)

2. Θ cum *LX* (*l H LUC*) contra Z

I Mcc 2,27 *uoce magna*] praem. *in ciuitate* $\Theta^{AM}\Gamma^{A}$ cum *LXHB, LUC* et 𝔊; + *in ciuitate* Ω^{SJ} cum *G*. Desunt Θ^{SH} et *l*

4,6 *habebant* + *et uolebant* Θ^{AM*}; + *ut uolebant LXG* et 𝔊, cf. *H* (*et ut uolebant*). Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

4,15 *autem* + *omnes* Θ^{AM} cum *LXHGB* et 𝔊. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

7,6 *amicos*] praem. *omnes* Θ $M^{2}\Omega^{S}$ cum *LlXGB* et 𝔊

8,3 *et patientia*] *et sapientia patientia* Θ^{H*}; *patientia et sapientia* Θ^{H2}; *et sapientia LlXH*. ¶ *sapientia* Θ^{AM}

8,6 *elefantos* + *et equitatum et currus* Θ $M^{2}\Phi^{T2P}\Omega^{SJ}$ cum *LlXG* et 𝔊, cf. *B* (*et equites et currus*); + *et equitum curros* Ψ^{D}

9,48 *transnatauerunt*] praem. *non* Θ^{AM2}, cf. *LXGB* et 𝔊. Deest *l*

10,49 *reges*] praem. *duo* Θ $M^{2}\Phi^{T2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ cum *LXG* et 𝔊, cf. *B* (*ambo*). Deest *l*

II Mcc 1,24 *domine* + *domine* Θ^{SH*AM} $\Delta^{L2}M\Phi^{TRG}SZ^{2}O\Gamma^{A}$ cum *LX*, 410, 411, *ANT-M, M-A* et 𝔊. Deest *l*

2,10 *holocaustum*] *sacrificium* Θ^{SAM} $\Phi^{P}\Gamma^{A}\Omega^{M2}$ cum *LX*. Deest *l*

2,10 *holocaustum* + *sicut* (*sic* Ω^{M} cum *LX*) *et salomon orauit et descendit ignis de caelo* (*de caelo* om. Ω^{S*} cum *LX* et 𝔊) *et consumpsit holocausta* (–*stum* $\Theta^{S2}\Omega$) Θ^{SH*AM} $\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Omega$ cum *LX* et 𝔊, cf. *BMP*. Deest *l*

3,19 *onian*]*ianuam* Θ^{AM*} cum *AM off*, cf. *LXBMP* (*ianuas*) et 𝔊. ¶ ał *ad ianuam* Θ^{M}. Deest *l*

6,23 *ingenuitatem*] *ingenit(a)e* $\Theta^{S*H*AM*}$ $\Pi^{G}\Phi^{T2}S^{*}O\Psi^{D}$ cum *LX*. Desunt Γ^{A} et *l*

11,8 *hierosolymis*] *et* (+ *cum BM*) *adhuc in* (om. Γ^{A}; *iuxta LBM*; *circa X*) *hierosolyma essent* Θ $M^{2}\Phi^{P}\Gamma^{A}$ cum *LXBM*, cf. *P* et 𝔊. Deest *l*

Adde has lectiones minoris momenti:

I Mcc 2,29 Θ^{AM} cum *LXHB* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 3,18 Θ^{AM} cum *LXHGB* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 3,30 Θ^{AM} cum *LXG* et 𝔊 (desunt Θ^{SH} et *l*); 4,5 Θ^{AM*} cum *LXHGB* et 𝔊 (desunt Θ^{H} et *l*); 4,8 Θ^{AM} cum *LXHG* (desunt Θ^{H} et *l*); 6,37 Θ^{SAM*} cum *LlXHG* (desunt $\Theta^{H}Z$; rest. Z^{A}); 14,12 Θ cum *X*, cf. *LGB* et 𝔊 (deest *l*); II Mcc 10,11 Θ cum *LXBM* et 𝔊 (deest *l*)

Adiunge quoque notas in codicum Θ^{AM} marginibus adscriptas:

I Mcc 4,10 *testamenti.* ¶ ał *et memor erit testamenti* Θ^{M} cum $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$, *LXHG* et 𝔊. Desunt Δ^{M} et *l*

8,3 *patientia.* ¶ *sapientia* Θ^{AM}, cf. supra, p. XLIII

11,31 *parenti.* ¶ *cognato* Θ^{A2}, ał *cognato* Θ^{M} cum *LXGB*. Deest *l*

13,43 *machinas.* ¶ ał *heliopolim* Θ^{AM}, cf. *LGXB*, 94 95 et 𝔊. Deest *l*

13,44 *machinam.* ¶ ał *heliopolim* Θ^{AM} cum *LGXB* et 𝔊. Deest *l*

14,26 *israhel.* ¶ *ab eis* add. Θ^{M} cum $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$, *LX* et 𝔊. Deest *l*

16,2 *mei.* ¶ ał *et domus patris mei* add. Θ^{M} cum $\Phi^{TRG}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$, *LXB* et 𝔊. Deest *l*

II Mcc 6,1 *antiochenum.* ¶ ał *atheniensem* Θ^{AM} cum *LXBMP, LUC* et 𝔊. Deest *l*

6,23 *cogitationem*] Θ^{S*H*}. ¶ ał *cogitare* Θ^{M} cum $\Phi\Theta^{S2H2}Z\Psi^{D}\Omega$, *LX*. Deest *l*

7,24 *praebiturum.* ¶ *crediturum* Θ^{M}, cf. supra, p. XLII

13,16 *hostium.* ¶ ał *castra* Θ^{M}, cf. *LX* et 𝔊. Deest *l*

3. Z cum *LX*(*lH*) contra Θ

I Mcc 10,80 *eius* + *et iecerunt* (*iacerunt* Z*; *iaciebant* Φ^{T}; *ceciderunt* Δ^{L}) *iacula in populum* (– *lo* Δ^{L}) Z^{*3} $\Delta^{L2}\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ cum 𝔊, cf. *L* (*iactauerunt scizas in populo*) et *XG* (*iactauerunt insidias in populum*). Deest *l*

10,83 *et qui dispersi sunt in campum fugerunt*] *et equi dispersi sunt in campum et fug(i)erunt* Z Θ^{S2}(*campo*) cum *L* (*campo* cum 𝔊) *XG* et 𝔊, cf. *B*. Deest *l*

11,34 *accipiebat*] praem. *prius* Z* Ω^{SJ} cum *LXG* et 𝔊, cf. *B*. Deest *l*

II Mcc 6,18 *eleazarus* + *unus* Z $\Delta^{L}\Phi^{T2RG}\Theta^{S2H2}O\Psi^{D}\Omega$ cum *LX*. Deest *l*

15,35 *sit*]*signum* Z* $\Theta^{M2}\Omega^{SJ}$, cf. *LXBMP* et 𝔊; *sit signum* Φ^{T2}; *signum esset* Ψ^{D}. Desunt Θ^{S}S et *l*

Enumerare liceat lectiones leviores vel minutissimas:

I Mcc 5,25 Z cum *LlXHGB* et 𝔊; 8,2 Z cum *LlXGB* et 𝔊; 8,16 Z* cum *LXB* et 𝔊 (deest *l*); 8,32 Z* cum *LlXG* cf. 𝔊; 9,13 Z* cum *LXGB* et 𝔊 (deest *l*); 9,22 Z cum *LXGB* et 𝔊 (deest *l*); 10,40 Z cum *LXGB* et 𝔊 (deest *l*); 10,59 Z* cum *LXG* et 𝔊 (deest *l*); 11,15 Z* cum *LXGB* et 𝔊 (deest *l*); 13,18 Z* cum *LXB* et 𝔊 (deest *l*); 14,32 Z cum *LX* et 𝔊 (deest *l*); 14,39 Z* cum *LXB* et 𝔊 (deest *l*); II Mcc 3,19 Z* cum *LXB* et 𝔊 (deest *l*); 6,23 Z cum *LX* (deest *l*); 13,26 Z cum *LXBM* et 𝔊 (deest *l*)

Z^{2} cum *LX* contra Θ

I Mcc 3,13 *secum* + *et egredientium in prelium* Z^{2} cum *LX* (om. *et*)*HB* et 𝔊. Desunt $\Theta^{SH}\Delta^{M}$ et *l*

7,18 *timor* + *eorum* Z^{2} cum *LXGB*, cf. 𝔊. Deest *l*

4. Alii codices cum *LX* contra Θ Z

$\Phi^{TRG(P)}$ cum *LX*(*lH*) contra Θ Z

I Mcc 4,10 *testamenti*] praem. *memor erit* Φ $M^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LXHG* et 𝔊. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

4,55 *populus* + *in faciem* (+ *suam* Ω^{M}) Φ $M^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$ cum *LXHG* et 𝔊 (sed cf. 4,40). Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

5,52 *contra* + *faciem* Φ $Z^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LlXHGB* et 𝔊. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$

6,11 *qui*]*quia* Φ^{T2RG} $Z^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$* cum *LlXG* et 𝔊. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$

9,19 *suum* + *et sepelierunt eum in sepulc(h)ro patrum suorum* Φ $M^{2}Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LlXGB* et 𝔊

10,5 *omnium*] *omnium* (om. Σ^{T}) *malorum* Φ $C\Sigma\Delta^{L2M2}\Lambda^{L}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$ cum *Ll*(*omnium malum*)*XG* et 𝔊, cf. *B* (*omnia mala*)

10,70 *exerces* + *aduersum nos* Φ $Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$ cum *LXG* et 𝔊, cf. *B*. Deest *l*

14,26 *israhel* + *ab eis* Φ $Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LX* et 𝔊. Deest *l*

16,2 *mei* + *et domus* (−*mum* Ψ^{D}) *patris mei* Φ^{TRG} $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LXB* et 𝔊. ¶ ał *et domus patris mei* Θ^{M}. Deest *l*

Adice I Mcc 3,45 *ibi* om. Φ^{G}* cum *LXHGB* et 𝔊. Deest *l*

S cum *LX*

I Mcc 10,79 *in castris* om. S cum *LXGB* et 𝔊. Deest *l*

Codex Cavensis, etiamsi lectiones veterum recensionum nusquam fere acceperit[1], vestigium exhibet divisionis I Mcc 9,22 recensione *L* traditae: cf. apparatum divisionum, p. 89.

II. Lectiones codicum cum *L* contra *X*

1. ΘZ cum *L*

a) In priore parte ΘZ semel cum *L* concordant contra *X*, quem patet esse mendosum

I Mcc 1,57 *quadragentesimo + et centesimo* $\Theta^{AM*}Z$ $\Delta^{L}\Gamma^{A}\Omega$ cum *LHGB* et 𝔊; om. *X* per homoeoteleuton. Desunt Θ^{SH} et *l*

b) In altera parte novies cum *L* contra *X* concinunt

I Mcc 15,7 *tibi* + (v. 8) *et omne debitum regium et quae futura sunt regia ex hoc et in totum tempus remittantur tibi* ΘZ $\Delta^{L}M^{2}\Phi O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ (codicum varietates vide in apparatu, p. 140) cum *L* et 𝔊, cf. *X* et *B*. Deest *l*

II Mcc 1,12 *nos*] *sanctam ciuitatem* Z* cum *L* et 𝔊, cf. *BMP*; *nos et sanctam ciuitatem* ΘZ^{2} $M^{2}\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$, lectio conflata. Deest *l*

1,33 *essent haec*] *est res* Θ^{SAM} $\Gamma^{A}\Omega^{M}$ cum *L* et 𝔊, cf. *P*; *res est* Z* $\Phi^{T2}\Theta^{H2}S^{2}$ $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$. Deest *l*

6,23 *eminentiam dignam et ingenuitatem nobilitatis*] *eminentia* (*–tiam L*) *dignam* (*–num L*) *et ingenitae* (*ingen*** Z*; *ingentis* Z^{3}; *ingentie L*) *nobilitatis* $\Theta^{S*H*AM}Z^{*3}$ cum *L*, cf. *X*. Desunt Γ^{A} et *l*

7,1 *contra fas*] praem. *contingere* Θ^{A} $\Phi^{T2}O\Omega^{MS}$; + *contingere* Z*(*–geri*)$^{3}\Psi^{D}$ Ω^{J2} (in ras.); cf. *LlP* (*contingere*) et 𝔊

7,41 *autem* + *post filios* ΘZ $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{P}O\Psi^{D}\Omega$ cum *L*, cf. *XM* et 𝔊. Desunt Γ^{A} et *l*

8,9 *militari*] praem. *et in bellicis rebus expergentissimo* O; + *et in bellicis rebus* (*tribus* Δ^{L}) *experientissimo* (*experg.* $\Delta^{L}\Psi^{D}$) ΘZ*^{3} $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2P}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$, cf. *L*(*et in bell. rebus experimento habente*) *P*(*et in negotiis bellicis experientem*) et 𝔊. Deest *l*

11,19 *honorum*] *bonorum* $\Theta^{S*HAM*}Z*$ $\Delta\Phi^{P}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ cum *LP* et 𝔊, cf. *BM*. Deest *l*

14,24 *uiro*] ΘZ(*uiso* Z*) $\Pi^{C}M^{2}\Phi S^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *L* et 𝔊, cf. *XBMP*; *uero* ceteri codices cum archetypo. Deest *l*

---

[1] Vide tamen supra, p. XLV, I Mcc 10,5, ubi lectionem *omnium malorum* cum Σ^{T}(om. *omnium*)$^{C}\Lambda^{L}\Phi$ et *LlXG* communicat.

2. Θ cum *L* contra Z et *X*

a) In priore parte nobis occurrerunt lectiones parvi tantum momenti

I Mcc 6,17 Θ^{SA} cum *LH*^{2}*B* et 𝔊$^{130\ 236}$ (deest *l*); 6,39 Θ^{SAM} cum *LH* (deest *l*)

b) In altera parte

I Mcc 14,28 *regis*] *regionis* Θ $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{T2P2}Z^{2}O\Omega$ cum *LB* et 𝔊; *regionum* Φ^{P}* cum *X*. Deest Γ^{A}

14,42 *ut sit – constitueret*] *sit super eos dux et ut cura* (*curam* Θ^{H}*; *curae L*) *sit illi pro sanctis et* (om. *L* cum 𝔊) *constituere* Θ cum *L* et 𝔊. Deest *l*

15,14 *egredi* + *neque ingredi* Θ $M^{2}\Phi^{T*P}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ cum *L* et 𝔊. Deest *l*

II Mcc 4,19 *quas* + *etiam* Θ Ψ^{D} cum *LBP* et 𝔊. Desunt Γ^{A} et *l*

9,8 *montium*] praem. *plates saton* Θ^{HM}*. ¶ *plates saton* Θ^{A} cum *L* (*plastes saton*) et *l* (ut vid.), cf. 𝔊 (πλάστιγγι) et 𝔊$^{L'}$ (πλάστιγγι πλάτη)

10,13 *creditus*] Θ $\Delta^{L}\Phi^{T2P}SZ^{2}O\Psi^{D}$ cum *L*, cf. 95 (*reditus*) et 𝔊; *creditas* ceteri codices cum archetypo. Deest *l*

Adde notam in marginibus adscriptam:

II Mcc 3,17 *horror.* ¶ aŀ *horripilatio* Θ^{AM} cum *L* (deest *l*)

Θ^{H2} cum *L* contra Z*X*

I Mcc 10,49 *demetrius*] *alexander* Θ^{H2} $\Pi^{G}M^{2}O^{2}\Gamma^{A}\Omega$ cum *LGB* et 𝔊^{ScaVL} 𝔖. Deest *l*

3. Z cum *L* contra Θ *X*

a) In priore parte

I Mcc 5,68 *uidit*] *destituit* Z*, cf. *L* (*dextruit*) et *G* (*destruxit*); *diruit* $\Theta^{SAM}\Phi^{T2}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *XH*; *euertit* Z^{3} cum *B*; *cf.* 𝔊(καθεῖλε). Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

5,68 *spolia*] *sculptilia* Z^{*3} cum *LG* et 𝔊, cf. *B* (*sculptiles*). Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

Lectiones minoris momenti:

I Mcc 9,22 *quas*] *quae* Z cum *LB*; 10,79 ~ *occulte post eos* Z* Γ^{A} cum *LG* et 𝔊

b) In altera parte

I Mcc 14,2 *et adducerent eum ad se* om. Z* cum *L* et 𝔊, cf. *B*. Deest *l*

II Mcc 3,29 *mutus* + *a(t)que omni spe et salute* (*uirtute* Δ^{L}) *priuatus* Z^{*3} $\Delta^{L}\Phi^{T2}\Theta^{S2A2}$ $\Psi^{D}\Omega$ cum *L* et 𝔊, cf. *XBMP*. Deest *l*

10,24 *exercitu* (2°)] Z^{2}; *equitatu* $Z^{*3}\Omega$ cum *L*, 94, 95 et 𝔊, cf. *X* (*equitatum*). Deest *l*

12,43 *dragmas*] *didragmas* $Z^{*}\Phi^{T2}$ cum *L* (*didragmis*). Deest *l*

4. Alii codices cum *L* contra ΘZ et *X*

M Φ cum *L*

II Mcc 1,2 *est*] *locutus est* MΦ $S^{2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$ cum *L*. Deest *l*

2,13 *regibus*] *regionibus* MΦ $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}SZ^{2}O\Psi^{D}\Omega$ cum *L*, sed cf. Ps 106, 2. ¶ ał *regionibus* Θ^{M}. Deest *l*

15,27 *triginta*] + *quinque* $M\Phi^{T*}$(ut vid.)^{RGP} $\Theta^{S2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ cum *LP* et 𝔊, cf. *BM*. Desunt S et *l*

Φ cum *L*

II Mcc 4,21 *filometoris regis*] praem. *pt(h)ol(o)m(a)ei* Φ Θ^{S2}(in marg.)Z^{2}(sublin. Z^{3}) $\Psi^{D}\Omega$ cum *LP*. ¶ ał *ptolomei filometoris regis* Θ^{M}. Deest *l*

9,5 *internorum*] *interaneorum* Φ $\Lambda^{L2}\Psi^{D}$ cum *Ll*, 94 et 95; *interanea X*

III. Lectiones codicum cum recensione *X* contra *L*

1. ΘZ cum *X* (*lH LUC*) contra *L*

a) In priore parte

I Mcc 2,55 *dux*] *iudex* $\Theta^{AM}Z^{*}$ Γ^{A} cum *XHB*, *PS-AU spe* et 𝔊, cf. *L* (*iudas*). Desunt $\Theta^{SH}\Delta^{M}$ et *l*

4,10 *nostrorum* om. $\Theta^{AM*}Z^{*}$ cum *XH* et 𝔊. Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

4,18 *spolia* + *securi* $\Theta^{AM}Z$ $\Gamma^{A}\Omega$ cum *XHG* et 𝔊, cf. *L* (*palam*) et *B* (*confidenter*). Desunt $\Theta^{H}\Delta^{M}$ et *l*

6,63 *occupauit*] praem. *ui* $\Theta^{AM}Z$ $M\Phi^{T2P}SOQ$(*uim*) Γ^{A}; praem. *ut* Θ^{H2} cum *X* (lectio corrupta ex *ui*); praem. ** Θ^{S}; + *ui* Ω^{SJ}, cf. *L* (*per uim*) et 𝔊. Deest *l*

Adiunge lectionem minutiorem:

I Mcc 3,2 $\Theta^{A}Z^{*3}$ cum *HGB* et *LUC*. Desunt $\Theta^{SH}\Delta^{M}$ et *l*

b) In altera parte

I Mcc 14,4 *terra*] praem. *omnis* ΘZ^{*3} $\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ cum *X*, sed cf. Is 14,7. Deest *l*

II Mcc 9,15 *habituros*] *habiturum* ΘZ* $M^2\Phi^{T2P}O\Gamma^A\Psi^D\Omega$ cum *X*. Deest *l*

10,26 *aduersaretur*] praem. *aduersariis* $\Theta^{SHA}(-arius)^{M2}$(*et aduersaretur sicut* in ras. lat. spat.) $Z^*(-arios)^3$ $M^2\Phi^{T2}O(+et)\Gamma^A(-arius)\Psi^D\Omega$ cum *X*, cf. *BMP* et 𝔊. Deest *l*

2. Θ cum *X*(*H*) contra Z et *L*

a) In priore parte

I Mcc 4,11 *est* + *deus* Θ^{AM} $M^2\Gamma^A\Psi^D$ cum *H*. Desunt $\Theta^H\Delta^M$ et *l*

5,68 *uidit*] *diruit* Θ^{SAM} $\Phi^{T2}\Gamma^A\Psi^D\Omega$ cum *XH*; *destituit* Z*, cf. *dextruit* L, *destruxit G*; *euertit* Z^3 cum *B*, cf. 𝔊 (καθεῖλε). Desunt $\Theta^H\Delta^M$ et *l*

8,8 *medorum*] *indorum* Θ^{S*HAM} $M^2\Gamma^A\Omega^{J2}$ cum *lXG*², cf. *B* et 𝔊; *iudeorum L*

Addi possunt lectiones minoris momenti:

I Mcc 3,45 Θ^{AM*} cum *XHG*, cf. *L* (desunt $\Theta^{SH}\Delta^M$ et *l*); 4,39 Θ^{AM*} cum *X* (desunt $\Theta^H\Delta^M$ et *l*)

b) In altera parte

I Mcc 13,54 *uir esset* + *fortis* Θ^{SHAM*} $M^2\Phi^{T2P}\Omega^M$(~ *uir fortis esset*), cf. *X* (*esset uir fortis*) et *B*. Deest *l*

Notae in codicis Θ^M marginibus:

II Mcc 9,23 *pater.* ¶ *meus* Θ^M: vide infra, codices Φ cum *X*

14,26 *adsentare.* ¶ ał *assentire* Θ^M cum $\Phi^{RGP2}\Theta^{S2}$(*adsentiri*)$Z^2\Psi^D\Omega$ et *X*. Deest *l*

3. Z cum *X* contra Θ et *L*

In priore parte codex Z cum *X* contra theodulfianos et recensionem *L* numquam, in altera semel concinit

II Mcc 1,27 *congrega* om. $Z^*\Delta^{LM*}$ cum *X* et 410. Deest *l*

4. Alii codices cum recensione *X* contra ΘZ et *L*

a) In priore parte

Φ I Mcc 5,41 *extra flumen*] *citra flumen* Φ^{TR2G} Z^2(*ci* in ras.)Ω^{SJ} cum *X*. Desunt $\Theta^H\Delta^M$ et *l*

b) In altera parte

Σ^T I Mcc 16,19 *dona* + *multa* $\Sigma^T\Psi^D$ cum *XB*. Desunt S et *l*

Δ^{L2} I Mcc 14,30 *congregauit*] praem. *postquam mortuus est iudas saluans srhl* Δ^{L2}, cf. *X* (*cum cecidisset iudas qui saluabat srhl*). Deest *l*

Φ II Mcc 9,23 *pater* + *meus* Φ^{TG*P} $\Pi^{G}\Theta^{S2}S^{2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$ cum *XMP*. ¶ *meus* Θ^{M}. Deest *l*

Φ^{T2} I Mcc 13,46 *tuas* + *et seruiemus tibi* $\Phi^{T2}\Omega^{SJ}$, cf. *X* (*et sciemus tibi*). Deest *l*

IV. Lectiones codicum cum recensione *G*

1. ΘZ cum *G*

I Mcc 11,2 *aperiebant ei* + *ciuitates et occurrebant* (– *bat* $\Theta^{H*}\Phi^{P}$) *ei* ΘZ^{*} $\Delta^{L2}M^{2}\Phi^{T2P}O\Gamma^{A}\Omega$ cum *G*, cf. *LXB*. Deest *l*

Notas codicis Θ^{M} cum *G* (I Mcc 3,51; 9,9; 10,22) vide infra, cod. Φ cum *G*.

2. Φ cum *G*

I Mcc 3,51 *tui* + *facti sunt* Φ $M^{2}Z^{2}\Psi^{D}$ Ω^{SJ2}(in ras.) cum *G*. ¶ *facti sunt* Θ^{M}. Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$ et *l*

4,39 *cinerem* + *super caput suum* Φ^{T*RG} $Z^{2}\Gamma^{A}\Psi\Omega^{SJ}$ cum *G*, cf. *B* (*capiti suo*) et $\mathfrak{G}^{codd}$; + *super capita sua* $M\Phi^{T2P}S\Omega^{M}$ cum τ^{56}. Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$ et *l*

5,15 *omni galilea alienigenas*] *repleta est omnis*(in ras. Ω^{J2}) *galilea alienigenis* (*alienis* Φ^{T*}; praem. *de G*) Φ $M^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *G*. Adest *l*, desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$

9,9 *pugnabimus*] praem. *tunc* Φ $Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *G*. ¶ aℓ *tunc* Θ^{M}. Adest *l*

10,22 *contristatus est* + *nimis* Φ $Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ}$ cum *G*. ¶ aℓ *nimis* Θ^{M}. Deest *l*

V. Lectiones codicum cum recensione *B* (*M*)

1. ΘZ cum *B*

Lectiones codicum Θ et Z e recensione *B* depromptae in ea tantum parte (I Mcc 1,42 – 2,26) inveniuntur, in qua Vulgata e *B* arte pendet

I Mcc 1,32 *plaga* + *magna* Z* $\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{T2P}O^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$ cum *GB* et $\mathfrak{G}$, sed cf. 5,3.34 etc. Desunt Θ^{SH} et *l*

2,15 *accendere* + *tura* Z $\Pi^{G}M\Phi O\Omega$, cf. *B* (*et incenderent tura*); praem. *tura* $\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}\Psi^{D}$. Desunt Θ^{SH} et *l*

2,19 *seruitute* + *legis* $\Theta^{AM*}Z^{*3}$ $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Phi^{T2}\Omega^{MJ*}$ cum *B*, sed cf. 2,20 (*oboediemus legi patrum nostrorum*). Desunt Θ^{SH} et *l*

2. Z^{2}, Z^{3} vel Z^{A} cum *B*

I Mcc 3,13 *secum* + *et egredientium in prelium* Z^{2} cum *BLX*(om. *et*) *H* et $\mathfrak{G}$. Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$ et *l*

5,68 *uidit*] *euertit* Z^{3} cum *B* et $\mathfrak{G}$. Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$ et *l*

6,31 *pugnauerunt* (1°) + *aduersus eam* Z^2 cum *B*. Desunt $\Delta^M\Theta^H$ et *l*

6,31 *exierunt* + [*d*]*e populo isrl* Z^2 cum *B*, cf. $\mathfrak{G}^{55\ 311}$. Desunt $\Delta^M\Theta^H$ et *l*

6,33 *proelium* + [*et*] *sparsi sunt* Z^2 cum *B* et $\mathfrak{G}$. Desunt $\Delta^M\Theta^H$. Adsunt m et *l*

7,18 *timor* + *eorum* Z^2 cum *BLXG*, cf. $\mathfrak{G}$. Deest *l*

7,24 *desertores* + *qui ultro ierant* (*abierant B*) *ad regem demetrium* Z^2 cum *B*. Deest *l*

8,4 *locos qui longe erant*] *et terram quae longe erat* Z^3, cf. *B* (*cum esset terra illa longe*). Adest *l*

9,61 *adprehendit* + *ionathan* Z^2, cf. *B* (*conprehendit ionathas*) et $\mathfrak{G}^L$. Deest Γ^A; adest *l*

9,63 *denuntiauit* + *ut occurrent* Z^2, cf. *B* (*ut occurrerent*). Deest *l*

11,2 *pacificis* + *adloquens* Z^2 cum *B*, cf. $\mathfrak{G}^S$. Deest *l*

12,9 *nos* + *autem* Z^2 cum *B* et $\mathfrak{G}^L$. Deest *l*

14,27 *octaua*] praem. *hoc est autem exemplum scripturae* Z^3 cum *B*, cf. supra, p. XLII, codd. Θ Z cum *LX*. Desunt Γ^A et *l*

16,3 *sed* + *uos per misericordiam* (+ *dei B*) *sufficientibus annis* Z^2 cum *B*, cf. *LX* et $\mathfrak{G}$. Deest *l*

II Mcc 3,20 *deprecabantur* + *dominum* (*deum BM*) *ut misereretur* (*miseretur* Z^{A2}) *multitudinis* (– *dini BM*) *populi* (– *lorum M*) *et auferret ab eis imminentem ruinam* (*imminentiam ruinae B*) Z^A cum *BM*, cf. *P*. Deest *l*

3,23 *eodem loco*] *et ut accessit* Z^2 cum *B*, cf. *M*(*et ut accedens*). Deest *l*

3,23 *praesens*] *iam aperiret continuo* Z^2 cum *B*, cf. *M*(*aperuit eos continuo*). Deest *l*

3,25 *adornatus* + *et decore stratus* Z^2 cum *B*, cf. *M*(*mirabili decore stratus*). Deest *l*

5,18 *audacia* + *sua* Z^2 cum *BM*, cf. *P*. Deest *l*

7,2 *patrias*] *paternas* Z^2 cum *B*(*paternis*)*M*. Adest *l*

7,14 *erit* + *et his dictis m*[*ortuus est*] Z^2 cum *BMP*. Adest *l*

7,17 *torquebit* + *et his dictis m*[*ortuus est*] Z^2 cum *BMP*. Adest *l*

3. Alii codices cum *B*

M^2 I Mcc 1,49 *et*(1°) + *iussit* $M^2\Phi^P\Omega^S$ cum *B*, sed cf. 1,50. Deest *l*

11,27 *amicorum* + *suorum* $M^2\Phi^P\Psi^D$ cum *B*, cf. v. 26 *LXB* et $\mathfrak{G}$. Adest *l*

Θ^{H2} II Mcc 1,34-35 *templum* – *tribuebat*] *templum ut probaret quod factum erat et cum probasset sacerdotibus donauit multa bona* (om. *M*) *atque alia* (*atque alia*] *et alia* Ω^S; praem. *alia M*) *munera* (*innumera* Ω^{SJ}*) *et accipiens manu sua tradebat* (*tribuebat* Ω^{SJ}) *eis* Θ^{H2}(in ras.)Ω^{SJ} cum *M*, cf. *B*. Deest *l*

2,9 *et* (1°)] praem. *magnifice enim* (*etenim* $\Theta^{H2}\Omega^{M}$) *sapientiam tractabat* $\Theta^{H2}\Omega$ cum *M*, cf. *B*(*magnifice et sapientia tractabat*) et $\mathfrak{G}^{93}$. Deest *l*

Γ^{A} 3,19 *pectus*] praem. *percutientes* Γ^{A}, cf. *BM*(*percutiebant*). Deest *l*

Ψ^{D} II Mcc 3,1 *pietatem*] praem. *dispositionem et* $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ cum *BM*. Deest *l*

7,8 *faciam* + *ideo quia* (+ *hic BM*) *frater meus crudelem consecutus est poenam* (+ *ego BMP*) *negabo dominum* (*deum B*) Ψ^{D} cum *BMP*. Adest *l*

7,10 *extendit*] praem. *in ignem* Ψ^{D}, cf. *BM* (*super ignem*). Deest *l*

Caput V

DE ARCHETYPO

Affirmari potest recensionem vulgatam, si modo eam cum recensionibus *LX*(in priore eius parte)*lH*, ex quibus pendet, et cum graeco compares, omnium esse vitiosissimam. Saepe tamen dubitatur utrum menda quibus inficitur codicum archetypo, an recensoris neglegentiae, aut etiam exemplari recensionum *LX* quod ad textum retractandum usurpaverit sint assignanda.

I. De archetypo mendoso

Septies archetypum mendosum esse suspicati sumus.

I Mcc 5,13 in locis † Tubi † interfecti sunt

tubi restituimus: cf. *L*(*tobi*) *X*(*tobri*) et 𝔊 (τουβίου); *tubin* $\Theta^{S*AM*}Z^{*}$(∗*ubi*∗)^{S} (*lubin*)Γ^{A}, cf. *H*(*tobin*); *ubi* $AM^{*}\Theta^{S2}S^{*}OQ^{*}$ cum archetypo; *ubique* $\Phi^{RGP}\Theta^{M2}Z^{2}Q^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$; *tub*(*i*)*n ubique* Ω^{SJ}; *ibi* $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}S^{2}$; *isto ibi* Φ^{T2}(*stoi* in ras.). Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$. ¶ ał *tubin*, ał *ibi* Θ^{M}.

Errorem hoc in contextu facillimum correximus, non tamen sine cunctatione, cum recensori oscitanti aut exemplari eius partim evanido possit assignari.

I Mcc 6,37 turres † ligneae † super eos firmae protegentes
super singulas bestias
et super eas machinae

ligneae posuimus cum *L*(*lignae*)*lXG* et 𝔊, item $\Pi^{G}M\Phi^{T2P}\Theta^{S}$(*ligne*)$^{AM*}SZ^{A2}Q\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MS}$(*linee*)^{J} m; *ligneas* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}A\Phi^{T*RG}\Theta^{M2}Z^{A*}O$ cum archetypo, cf. *B* | *eos*] Z^{A*}; *eas* $AMZ^{A2}\Omega^{I2}$(*as* in ras.) | *firmae* Q^{*} cum *LXHG*(*firm*[..]*l*); *firme* $C\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Theta^{S}OQ^{2}\Omega$ m; *firmatę* Z^{A} | *machinas* A cum *lH*. Desunt $\Theta^{H}Z$(rescr. Z^{A}).

De lectione archetypi, quae codicis A accusativo *machinas*, nisi cum praepositione *super* coniungatur, et adverbio *firme* codicum stirpis hispanae quodam modo corroboratur, non est dubitandum. *Ligneae* scripsimus, nominativo *firmae* nixi, quem codices praebent omnes; errorem vero archetypi unde ortus sit percipere nequimus.

II Mcc 5,8 conclusus † ad Aretam † Arabum tyrannum

ad aretam restituimus cum *L* et 𝔊; *ab (a)ret(h)a* codices omnes | *tyrannum* = C $\Delta\Pi^{G}$A*Φ^{T*RGP}SO cum *LlXBMP* et 𝔊; *tyranno* $\Sigma\Lambda^{L}A^{2}M\Phi^{T2}\Theta Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$. Deest Q.

Lectione archetypi *tyrannum* freti, mendum correximus, cum eo facilius irrepsisse nobis videretur, quod librarii Iasonem, non apud Aretam Nabatheorum ducem, sed ab eo fuisse conclusum perperam intelligere potuerint[1].

II Mcc 8,17 ante oculos habentes contumeliam quae in locum sanctum ab his iniuste esset inlata itemque et † ludibrio † habitae ciuitatis iniuriam

ludibrio emendavimus sicut $\Delta^{LM}*\Phi^{T2}\Theta^{S}*^{HAM}*\Omega$; *ludibria* $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2M2}SZO\Psi^{D}$; [...] Γ^{A} | *habitae*] Z*; *habete* O; *habita ad* Z^{2}; *habita in* Π^{G}. Deest Q. — ἐμπεπαιγμένης πόλεως *delusae* (*inlusae P*) *ciuitatis* ad verbum transtulerunt *LX* (om. *ciuitatis*) *BMP*. Deest *l*.

Errorem archetypo imputandum esse duximus dativumque restituimus, quippe qui semper, quod sciamus, in locutionibus ut sunt *ludibrio, odio, contemptui haberi* vel similibus usurpetur[2].

II Mcc 10,13 eo quod Cyprum † creditus † a Filometore †...† Nobilem translatus etiam ab eo recessisset

creditus restituimus cum *L* (cf. 95 *reditus*) et 𝔊, item $\Delta^{L}\Phi^{T2P}\Theta SZ^{2}O\Psi^{D}$; *creditas* $C\Pi^{G}AM*\Phi^{T*RG}Z*\Gamma^{A}$ cum archetypo; *cre****s* Δ^{M*}; *creditam sibi* $M^{2}\Omega^{MS}$ cum *XP*; *sibi creditam* Ω^{l2}(in ras.) cum *BM*; *cretas* Σ^{T}(*cretes*)$^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; praem. *defecisset et ad antiochum* Z^{2}, cf. infra | *a filio metore* $\Phi^{G}\Theta^{SH*A**M*}\Gamma^{A}$ cum *L*; *a filometorem* Π^{G}; *ad filometore* Δ^{M2} cum *X*; *ad filometorem* $\Delta^{LM}*\Theta^{M2}$; + *def(e)cisset* (*deseruisset* Ω cum *X*, cf. *BMP*) *et ad antiochum* (*ab antiocho* Φ^{P}; *ad* om. $\Delta^{L}\Phi^{T2}\Theta$) $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{SHAM*}S^{2}Z*\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ cum *LX*, 95 et 𝔊, cf. *BMP* | *nobilem*] A* cum *LX*, 95 et 𝔊; *nobile* $C\Sigma\Lambda^{L}A^{2}$; *nobili* Φ^{P}; om. Ω^{M}; praem. ** M*. Deest Q.

Lectionem archetypi *creditas* reicimus, non tamen sine scrupulo, cum recensor Vulgatae exemplar recensionis *L* litteris fortasse visigothicis exaratum, ubi *u* littera cum *a* facile confunderetur, adhibere potuerit.

Aliquid post *a Filometore* intercidisse conicimus: nam cognomen *Nobilis*

---

[1] Praepositiones *ab* et *ad* in libris I-II Macchabeorum a librariis hic illic confusae sunt: cf. I Mcc 5,15 (*conuenisse...*) *ad Ptolomaidam* $\Pi^{G}AQ*$; 6,32 (*admouit castra*) *ab Bethzacara* Φ^{G}; 7,19 (*mouit... castra*) *ad Hierusalem* $\Phi\Theta^{S}*Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MJ}*$; 12,4 (*dederunt illis epistolas*) *ab ipsos*; 14,22 (*quae*) *ad ipsis* (*erant dicta*) Δ; II Mcc 8,7 *ab* (*huiuscemodi*) *excursus* (*ferebatur*) $\Delta^{L}Z*$.

[2] Cf. Gn 29,33; II Sm 19,6; II Par 28,19; Is 60,15; *T.L.L.* VI, 2446,80 – 2447,57.

nusquam alibi sine regis Antiochi nomine legitur (cf. I Mcc 10,1; II Mcc 2,21; 4,7; 10,9) et terminus ad quem aliquis vel aliquid transfertur cum praepositione semper iungitur (cf. II Mcc 4,10; 11,23. 24); forsitan supplendum sit *ad Antiochum* (*Nobilem translatus*).

II Mcc 10,19 Macchabeus... relicto Simone et Ioseppo item
† Zacheo †

zac(ha)eo restituimus cum *LXMP* et 𝔊, item Ω^{SJ}, cf. *B*; *mac(ch)abeus* $C\Sigma\ \Delta^{L}(-eos)^{M}\Lambda^{L}\Phi S^{2}\Psi^{D}$ cum archetypo; *mac(c)habeo* $\Pi^{G}A\Theta S^{*}ZO\Gamma^{A}$; ******M; om. Ω^{M}. Deest Q.

Lectionem *Mac(ch)abeus* absonam, deinde in nonnullis codicibus stirpis italicae ad contextum accommodatam, archetypo codicum nostrorum assignavimus, cuius librarius, lineis exemplaris inter se confusis, nomen linea superiore scriptum repetivit[3].

II Mcc 14,24 habebat autem semper Iudam carum ex animo erat
† viro † inclinatus

uiro secundum *L* et 𝔊 correximus cum $\Pi^{G}M^{2}\Phi\Theta S^{2}Z^{2}$(*uiso* Z*)$O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$, cf. *XBM*(*ei*) et *P*(*in ipsum uirum*); *uero* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM^{*}S^{*}$ cum archetypo. Deest Q.

Errorem, ut ex confusione phonetica ortum[4], archetypo attribuimus potius quam recensori, qui tamen ordinem vocum quae in recensione *L* leguntur commutavit, voce *uiro*, quae in *L erat* antecedit, post *erat* reiecta. Lectio archetypi *uero* distinctione codicis A corroboratur, ubi comma novum cum *erat* incipit.

II. De lectionibus archetypi recensori attributis

Lectiones archetypi etiam ineptas imperitiae recensoris assignavimus quotiescumque quodam modo intelligi possunt aut quadam lectione recensionis *L* vel *X* explicari.

Capitulum I Mcc LII *Ubi congregauit rex Demetrius... posuit eum in custodiam*, in quo versiculus I Mcc 14,1 b-d ad verbum fere repetitur, capitulum LIIIa iterat et evolvit, atque a ceteris capitulis prolixitate discrepat. Capitu-

---

[3] Cf. L. Havet, *Manuel de critique verbale appliquée aux textes latins*, Lutetiae Parisiorum 1911, p. 151-152, §§ 570-572.

[4] Cf. II Mcc 6,18 *uir aetate*]*uera (a)etate.*

lum in archetypi margine, ut videtur, scriptum et in capitulorum seriem introductum codices Θ^{SA}SOQΓ^{A}, capitulum vero LIIIa codices Δ^{LM} omiserunt; reliqui, MΘ^{M} exceptis, numerationem restituerunt, codices Π^{G}AΦ^{TRG}ZK numerum capituli LIIIb omittendo, codices autem C$\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{P}$ capitulum LIIIa cum LIIIb copulando:

	AΦ^{TRG}ZK	Π^{G}	C$\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{P}$	Ψ^{D}	MΘ^{M}	Θ^{SA}SOQΓ^{A}	Δ^{LM}
LI Ubi Simon	LI	XLVIIII	LI	LII	LI	LI	LI
LII [Ubi congr.]	LII	L	LII	LIII	LII	*capit. om.*	LII
LIII Ubi captus	LIII	LI			LIII	LII	*capit. om.*
	.....	.....	LIII	LIIII	.....	.....	.....
De sublim.	*num. om.*	*num. om.*			LIIII	LIII	LIII
LIIII Rescripta pacis	LIIII	LII	LIIII	LV	LV	LIIII	LIIII

I Mcc 1,4 congregavit virtutem *exercitum* fortem nimis

uirtutem exercitum = Σ^{T}*M$^{2}\Theta^{A}$OQ*, cf. *H*(*uirtutem exercitus*); ~ *exercitum uirtutem* A*; *uirtutem exercituum* C$\Sigma^{T2C}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$A^{2}M*$\Theta^{SM}$SZ*^{3}Q$^{2}\Gamma^{A}$ cum *X*; *uirtutem et exercitum* (– *tuum* Φ^{T*P}) ΦZ$^{2}\Psi^{D}\Omega$ cum *GB*. Deest Θ^{H}.

I Mcc 4,3 percutere virtutem *exercitum* regis quae erant in Ammaum

uirtutem exercitum = $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{RG}$Z^{2}OQ cum *X*; *uirtutem exercituum* Z* et cett. cum *H* | *quae erant* = Π^{G}AΦ^{T}SZ*OΩ^{S}; *quae erat* M$\Phi^{RP}\Theta^{A}$Z^{2}QΩ^{MJ}, cf. *LX* (*quae*); *qui erant* C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S}\Gamma^{A}\Psi^{D}$; *qui erat* $\Phi^{G}\Theta^{M}$ cum *B*, cf. *HG* (*qui*). Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$.

Glossas archetypi, quin etiam fortasse exemplaris quod recensor ad recensionem antiquam retractandam adhibuit (cf. 4,3 *X*) edidimus, ut quae lectiones codicum varias explicarent[5]. Monendum tamen vocalem *u* in hiatu interdum elidi vel contrahi (cf. I Mcc 11,40 *exercituum*] *exercitum*

[5] Eadem glossa invenitur in codice Ω^{J} I Mcc 5,56 *princeps exercitus uirtutis.*

$\Delta OQ\Psi^{D}$)[6]. Constructionem ad sensum *quae erant*, quae archetypo quoque vindicanda videtur, librarii alii aliter adimere studuerunt.

I Mcc 3,45 ibi erat habitatio gentium
et ablata est voluptas ab Iacob et defecit *ibi* tibia

ibi (2°) om. Φ^{G*} cum *LXHGB* et 𝔊. Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$.

Adverbium e dittographia ortum exemplar recensionis antiquae iam habuisse suspicamur; notandum recensorem verba *ibi erat*, quae nec in graeco nec in recensionibus *LXHGB* (deest *l*) leguntur, addidisse.

I Mcc 6,37 et super eas machinae
et super singulas viri virtutis triginta duo qui pugnabant
desuper et *intus* magister bestiae

intus magister bestiae = codices omnes. — *intus eius lX*; *intus magister eius B*; *intus eius magister bestiae H*; *induces eius L*, cf. 𝔊 (ὁ Ἰνδὸς αὐτοῦ).

Mendum *intus* quod *lXHB* iam exhibent, quamquam pronomen possessivum *eius* lectionem *indus* supponere videtur[7], recensori tribuimus. Animadvertendum tamen Vulgatam et cum ea recensionem *H* glossam *magister bestiae* ad vocem *indus* declarandam, non autem *intus*, introduxisse.

I Mcc 8,3-4 possiderunt omnem locum consilio suo et patientia
locos qui longe *erant* valde ab eis
et reges qui supervenerant illis ab extremis terrae
contriverunt

locos qui longe erant = $C\Lambda^{L2}A\Phi^{P}\Theta^{S2H2AM}S^{*}Z^{2}OQ$; *locus qui longe erant* $\Sigma^{C}\Lambda^{L*}\Theta^{S*H*}$ (*er*nt*); *lucos qui longe erant* Φ^{T*RG}, cf. Θ^{M} (¶ ał *lucos*); *l*cos que longe erant* Z*; *locus que longe erant* Δ^{M2}; *locosque qui longe erant* M^{2}; *locus qui longe erat* $\Sigma^{T}\Pi^{G}$, cf. *LXlG* (*et locus longe erat*) cum 𝔊; *locus que longe erat* M*; *loca* (*locas* Ψ^{D}) *qui longe erant* $S^{2}\Psi^{D}$; *loca qu(a)e longe erant* $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}\Gamma^{\wedge}\Omega$; *et terram quę longe erat* Z^{3}, cf. *B*.

Suspicamur recensorem membrum, cum parenthesin esse non animadvertisset, ad *omnem locum*, quasi verbo *possiderunt* quoque regeretur, retulisse. Fatendum tamen *loci*, pro *loca*, nusquam in libris Macchabeorum, quin

---

[6] Lectio contraria *exercituum* pro *exercitum* multo saepius invenitur: cf. I Mcc 2,44 Λ^{L*}; 5,37 Q; 5,45 A; 6,38 Π^{C}A; 9,11 $\Delta^{LM*}\Pi^{C}$; 10,6 et 8 A; 11,15 Π^{C}; II Mcc, capit. XL Θ^{S}.

[7] Exempla adverbii *intus* praepositionis loco cum genitivo adiuncto perpauca recensuit E. Löfstedt, *Syntactica* II, p. 424 et n. 4 (adde Psalt. iuxta Hebr. 16,8 *intus oculi* $\Theta^{HG}\Lambda^{L}$); inter graecismos numeranda sunt Mt 23,26 et Lc 11,39.

etiam in Bibliis sacris, inveniri, excepto Ier 24,9 *in uniuersis locis ad quos* (*quae* $\Delta^{LM}\Omega$ cum *HI Jr* V 2, 5, cf. *C.C.L.* 74, p. 233, l. 5) *eieci eos.*

Conici fortasse liceret *locusque longe erat,* nisi *erant* codicibus melioris notae traderetur.

I Mcc 11,28 ut inmunem faceret Iudeam †...† toparcias
id est †...† et Samariam

toparcias (praem. *et* Φ^{P}) *id est et samariam* = $C\Sigma\Delta^{M2}A^{L}\Pi^{G}AM^{*}\Phi^{GRP}Z^{2}$; *toparcias id est samariam* $\Delta^{IM*}M^{2}SOQ$; *id est tres toparcias et* (om. Θ^{S}) *samariam* Φ^{T2} (*id est tr. top.* in ras.) $\Theta Z^{*}\Gamma^{A}$; *et tres toparcias id est samariam et confines eius* Ω; *terras parthias et samariam* Ψ^{D}. ¶ ał *iudęam toparchiam id est et samariam* Θ^{M}.

Recensiones *LHG* habent *ut inmunem faceret Iud(a)eam et* (om. G^{2}) *tria loca principalia et Samaritim* (– *tidin X*) cum 𝔊. Archetypum sanare noluimus, etsi forsitan coniciendum sit Vulgatae recensorem, quem constat exemplar graecum usurpasse, vocem *toparcias* quam introduxerat explanasse vel explanare in animo habuisse, et *Iudeam et tres toparcias id est loca principalia et Samariam* scripsisse, vel saltem scribere sibi proposuisse.

I Mcc 13,6 quia congregatae sunt universae gentes
conterere nos inimicitiae *gratis*

gratia $\Phi^{T}\Theta Z^{*3}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ cum *LX* et 𝔊 (χάριν), cf. *B* (*causa*).

χάριν semper, nisi fallimur, *gratia* redditur; lectionem tamen archetypi duximus retinendam, cum asseverare non audeamus *gratia* in usum praepositionis, sicut *gratis,* transire non potuisse.

II Mcc 3,19 virgines quae conclusae erant procurrebant ad *Onian*

ad onian] *ad ianuam* Θ^{AM*}, cf. *LXBMP*(*ad ianuas*), *AM off* II 29 (*pulsabant ianuam*) et 𝔊 (ἐπὶ τοὺς πυλῶνας). Deest Q.

A lectione corrigenda abstinuimus, cum ambigeremus utrum archetypo corrupto tribuenda esset, an recensori oscitanti aut exemplari veteris recensionis mendoso quod retractavit.

II Mcc 4,19 misit Iason facinorosus ab Hierosolymis viros *peccatores*

peccatores = codices omnes, Ω^{S} excepto, ubi vocabulum omissum est. — *spectatores LXBM* (*expectatores*) *P, AM ep* 10 (57), 9, cum 𝔊 (θεωρούς). Deest Q.

Mendum in exemplari recensionis *L* vel *X* ex haplographia facillime

ortum, aut Iasonis scelesti mentione inductum, recensori, praesertim cum vocem *uiros* addiderit, assignandum arbitramur.

II Mcc 4,36 regressum regem de Ciliciae locis *audierunt* Iudaei

audierunt = CΣ^{T}Λ^{L}A cum *LX*; *adierunt* ceteri codices cum 𝔊 (ἐνετύγχανον). Desunt Γ^{A} et Q.

Etsi *adire* cum *audire* nonnumquam confunditur[8], lectionem, cum in codicibus *L* et *X* iam legatur, recensoris esse censuimus.

II Mcc 8,33 cum *epicinia* agerent in Hierosolymis

(e)picinia = CΣΔΛ^{L}Π^{G}A(*epicieinia*)M^{2}(rescr.)ΦΘ^{M2}S* (ut vid.)Z^{2}O; *epini(c)ia* Θ^{SHAM*} (ut vid.) Z*(ut vid.)Γ^{A}Ω^{MJ} cum *LX* (*ephenicia*) et 𝔊; *ephinici* Ψ^{D}; *en(c)enia* S^{2}Ω^{S}. Deest Q.

Mendum ad recensorem referendum videtur, qui vocem inusitatam[9] perperam legerit vel transcripserit.

Recensoris quoque imprudentiae confusionem imputavimus Gennaei cum gehenna:

II Mcc 12,2 Apollonius *gehennae* filius

ge(h)enn(a)e = CΣΔ^{M2}(*geen* in ras.)Λ^{L}Π^{G}AS^{2}O; *gehne* S*; *genne* Φ^{T*SRG}; *ioanne* Δ^{L}; *ge(n)n(a)ei* M^{2}(*nnaei* in ras.)Φ^{T2P}ΘZ*Γ^{A}Ψ^{D}Ω cum *LX*(*gennet*) *BMP* et 𝔊; *gehennei* Z^{2}. Deest Q.

II Mcc 12,10 inde cum *abessent* novem stadiis

abessent = C(*hab.*)AΘ^{S*HAM}Z^{2}O^{2}; *abesset* O*; *essent* Ω^{M}; *abissent* Φ^{T2}(*bis* in ras.) Θ^{S2}Z* et cett., cf. *X*(*iam habissent*)*L*(*iam ambiessent*, ex dittographia et conflatione) et 𝔊 (ἀποσπάσαντες; ἀποσπασθέντων 𝔊$^{L'}$). Deest Q.

---

[8] I Mcc 8,32 *audierint* Σ^{T}Δ^{M2}Λ^{L}*Π^{G}.¶Θ^{M}; II Mcc 4,8 *audito* Θ^{A}; 11,29 *audiit* O. Cf. quoque Sap 8,21 *audiui* 94; 14,4 *audeat* codex mediol., Ambros. B 48 inf.; Act 24,1 *audierunt* CΣ^{T}; 25,2 *audieruntque* CΣ^{T}, Fuldensis, Bonifat. 1, Sangermanensis *G* (paris. 11553, 1^{a} m.); 25,15 *audierunt* Σ^{T}A*, codex Iuveniani Vallicell. B 25^{II}; Idt 10,13 *audit*(*u*) cod. Lauresham. Vatic., Palat. lat. 24 (fol. suppl. 1^{a} m.), Σ^{T}Φ^{G}, codex coloniensis, Bibl. Capit. 43 (1^{a} m.).

[9] Bis tantum legitur in Scriptura: I Par 15,21, ubi codices lectionibus mere orthographicis inter se dissentiunt, et III Esr 3,5. Lectio glossarii Goetz V 498, 53 ex II Mcc pendet.

Lectionem *abessent* recensori, qui vocem *iam* omittit, vindicanda videtur. Nusquam enim in Bibliis sacris *abesset* pro *abisset* legitur, cum formae verbi *abesse* in formas verbi *abire* earum similes bis inveniantur commutatae: *aberat*] *abierat* Sap 14,17 AΦ^{G*} codex graecensis, Bibl. Univ. 167 (1^{a} m.), et II Mcc 12,29 Φ^{T*}Σ^{TC2}, ex perseveratione. Credi vix potest librarios huius versiculi 12,29 *ad ciuitatem... abierunt quae ab Hierosolymis sescentis stadiis aberat* memoria in errorem incidisse.

II Mcc 12,26 egressus est *a* Carnio

Sic codices omnes. Ceterae autem recensiones *ad* habent, recensione *X* excepta, ubi praepositio omissa est; cf. 𝔊 (ἐπὶ τὸ Κάρνιον). Confusio praepositionis *ad* cum *a*, licet sit post *egressus* facillima et error translationis librarios codicum Θ Z fugerit, qui Vulgatam secundum recensiones antiquas corrigere soliti sunt, ad recensorem retulimus; cf. II Mcc 5,8, p. LIV.

II Mcc 13,16 summoque metu ac perturbatione *hostium* replentes

hostium replentes = CΣΛ^{L}Π^{C}AM*Φ^{T*RGP}ΘSZ*OΓ^{A}; *hostium castra replentes* ΔΦ^{T2P}Ψ^{D} Ω^{M2SJ}; *castra hostium replentes* Z^{2}; *hostium replentes castra* Ω^{M*}; *hostibus repletis* M^{2}. Deest Q. — *metu* (+ *magno X*) *castra et tumultu imple*(*u*)*erunt LX*, cf. 𝔊 (τὴν παρεμβολὴν δέους καὶ ταραχῆς ἐπλήρωσαν). Deest *l*.

Inconcinnitatem recensoris esse duximus, qui, cum textum retractaret, vocem *castra* in recensionibus *LX* anticipatam aut omiserit aut, litteris exemplaris partim evanidis, cum *hostiū* confuderit. Vocabulum παρεμβολή, quod 67^{es} in libris I-II Mcc invenitur, aut *castra* (36^{es}) aut *exercitus* (30^{es}) in recensionibus *LX* redditur, semel omittitur (I Mcc 6,6); porro recensor Vulgatae recensiones *LX* toties ad verbum repetivit, excepto I Mcc 6,6, ubi *de castris quae exciderunt* (*LlXH*) omisit.

Archetypi rationem scribendi servavimus I Mcc 1,34 *possiderunt* (cum *LXH*; *possederunt* Λ^{L2}Π^{C}M^{2}Θ^{AM}O*Q^{2}Ω cum *G* et *B*; desunt Θ^{SH} et *l*) et 8,3 (cum *LlXG*; *possederunt* Λ^{L2}AM^{2}Φ^{P2}Θ^{SAM}SOQ*Ω), II Mcc 4,30 *Antiochide*, 6,19 *uoluntariae* (*uoluntarie* Π^{C}Θ^{HAM}S^{2}QΩ cum *LlX*), 12,25 *inlesum* (cum *M*, cf. *inlesos LXP*; *inlęsum* M; *inlaesum* Φ^{P}Z; deest *l*).

III. De lectionibus archetypi incertis

De archetypi lectionibus non dubitatur, quotiescumque testes traditionis hispanae, praesertim codex Cavensis, et traditionis italicae, in primis codex Amiatinus, inter se consentiunt; ambigitur autem sicubi C et A lectionibus diversis suffragantur.

I Mcc 3,34-36 34 mandavit ei de omnibus quae volebat
.....
35 *ut* mitteret ad eos exercitum...
.....
36 et ut constitueret...

35 *ut* = CΣΔ^{L}Λ^{L}Φ^{T}Θ^{AM}Z*^{3}Q^{2}Ψ^{D}; *et* Π^{G}AM*SOQ*(ut vid.)Γ^{A}; *et ut* M^{2}Φ^{RGP}Z^{2}Ω. 36. *et* om. Q. Desunt Δ^{M}Θ^{SH}. — *mandauit ei ...mittere ...et constituere LXHG* cum 𝔊 (ἐνετείλατο αὐτῷ...ἀποστεῖλαι... καὶ κατοικίσαι); *mandauit ei .... ut mitteret ... et... constitueret B.* Deest *l*.

Concinnitatis gratia (cf. 36 *ut constitueret*) lectionem stirpis hispanae elegimus, non tamen sine dubitatione: orationem enim obliquam habent codices fere omnes II Mcc 14,13 *datis mandatis ... Iudam caperet* (*capere* Λ^{L} Π^{G}), codex A prima manu cum *L* II Mcc 14,19 *misit Possidonium et Theodotum et Matthathiam darent* (*ut darent* cett.).

I Mcc 7,38 fac vindictam in homine isto et *exercitum* eius

exercitum = CΛ^{L}*Π^{G}Z*^{3} cum *LG*; *exercitus* M*; *in exercitum* S*O; *exercitu* ΣΔΛ^{2}M^{2} ΦΘ^{S*HAM}Z^{2}QΓ^{A}Ω; *in exercitu* AΘ^{S2}S^{2}Ψ^{D} cum *X* et 𝔊.

Lectionem duriorem, quam librarii alii aliter correxerunt, archetypo, immo recensori vindicavimus.

I Mcc 10,5 recordabitur enim *omnium* quae fecimus in eum

omnium = Δ^{L*M*}Π^{G}AMΘSZ*OQΩ^{J*} cum 𝔊$^{62\text{-}93}$; *malorum* Σ^{T}; *omnium malorum* CΣ^{C} Δ^{L2M2}Λ^{L}ΦZ^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{MSJ2} cum *LXG* et 𝔊, cf. *l* (*omnium malum*) et *B* (*omnia mala*).

Lectionem breviorem a codice A traditam et a ceterarum recensionum lectione diversam potiorem esse censuimus.

I Mcc 15,3 *electum* feci *multitudines* exercitus

electum feci multitudines = CΣ^{T*C}ΔΛ^{L}ΘZ*OQΓ^{A} ; *electum feci multitudinem* Π^{G}AMΦ^{T2P}SZ^{3}Ψ^{D}Ω^{J*}; *electam feci multitudinem* Σ^{T2}Φ^{T*RG}Z^{2}Ω^{MSJ2} | *exercituum* CΣΛ^{L2}(ex *exercitum*, littera *u* supra lineam addita). — *dilectumque feci multitudinis uirtutum L*, cf. 𝔊 ἐξενολόγησα δὲ πλῆθος (πλήθη 𝔊^{L}) δυνάμεων; aliter *X*, qui tamen *dilectum* habet et *multitudines*; *probaui ... multitudinem exercitus B*. Deest *l*.

Lectionem difficiliorem edidimus, quippe quam librarii sua sponte suoque Marte ponere vix potuerint.

II Mcc 3,13 dicebat omni genere *regiae* deferenda

regiae = A Φ^{RG}O; *regi*** M* Φ^{T}* S*; *regi ea* C Σ Δ Λ^{L} Π^{G} M^{2} Φ^{T2P} Θ S^{2} Z^{2} Γ^{A} Ψ^{D}; *regi***reg**** Z*, ex iteratione; *regi esse* Ω^{M}; *regi ea esse* Ω^{SJ}. Deest Q. — Graecum πάντως ἔλεγεν εἰς τὸ βασιλικὸν (τὸ βασ.] τὴν βασιλικὴν πρόσοδον $\mathfrak{G}^{VL}$) ἀναληπτέα ταῦτα εἶναι recensiones latinae aliae aliter transtulerunt.

Lectionem *regiae*, codicem A secuti, archetypo vindicamus, textumque corruptum esse suspicamur. Nam *deferenda* subiecto caret, et τὸ βασιλικόν nusquam alibi voce *regia*, sed *rex* redditur: cf. I Mcc 10,43; 11,34; 13,35 (om. Vulg 15,8); adde quod verbum *deferre*, cum complementum regit inanimatum, non dativo, sed accusativo cum praepositione *ad* aut *in* adiungitur. *Regiae* tamen edidimus, lectionemque *regi ea* librariis tribuimus, qui textum ad grammaticorum normas redigere studuerunt.

Caput VI

DE PRAEFATIONIBUS ET CAPITULIS

Quattuor prologi vel praefatiunculae codicibus et editionibus quibus usi sumus traduntur:

1. Prologus *Macchabeorum libri duo*, codice Θ^{H} et editione a, qui capitula non habent, ante librum I, codicibus $\Theta^{S}\Gamma^{A}$ (quo in codice Γ^{A} excerptum ex Isidori *Prooemiis* subsequitur et cum eo conflatum est) ante capitula libri I, codicibus $\Delta^{L}Z^{A}$(manu saeculi XII, in spatio autem, ut videtur, vacuo adposite relicto) Ψ^{D} inter capitula libri I et librum I, codice Θ^{M} inter capitula libri II et librum I, codicibus Ω^{SJ}, qui capitula non continent, inter Rabani Mauri epistulas et librum I, editionibus denique gb ante Isidori Hispalensis Prooemium.

2. Prooemium *Maccabeorum libri licet* ex Isidori *Prooemiis in libros Veteris ac Novi Testamenti* depromptum, codice Γ^{A}, ubi cum Prologo *Macchabeorum libri duo* coniunctum est, ante capitula libri I, Δ^{B} (*burgensi, Semin. S. Hieronymi s.n.*)[1] Λ^{L} inter capitula libri I et librum I, editionibus gre, in quibus *Argumento* continuatur, aut inter Prologum et librum I (g), aut ante librum I (re, qui Prologum non habent), editione b inter Prologum et *Notitiam de regibus.*

Notandum Isidorem mendum *Persarum*, quo Prologus *Macchabeorum libri duo* inficitur et in omnibus recensionis vulgatae exemplaribus legitur, in sua *Prooemia* admisisse.

3. *Argumentum* de VII Fratribus Macchabeis, editionibus gre, ubi Prooemium Isidori sine distinctione subsequitur. Praeter eas editiones, codicem *vaticanum latinum* 1 ad textum *Argumenti* recognoscendum adhibuimus.

4. Rabani Mauri epistulae ad Ludovicum regem et ad Geroldum archidiaconum una cum Commentariis in libros I et II Macchabeorum mandatae[2], codicibus Ω^{SJ} ante prologum *Macchabeorum libri duo.*

---

[1] De codice burgensi (olim caradignensi), manu visigothica saec. X exscripto, cf. *Biblia Sacra* XV, *Liber Hiezechielis*, Romae 1978, p. XV, et W. Thiele, *Sapientia Salomonis* (Vetus Latina 11/1), Friburgi Brisg. 1977, p. 61.

[2] Ep. 35 et 19: *M.G.H. Epistulae* V, ed. E. Dümmler, Berolini 1899, p. 469-470 et 424-425.

Notitiam denique *de Regibus* vel indicem regum quorum nomina in libro I memorantur praebent codices Δ^{L} Δ^{M} (in folio Δ^{MS} suppleto[3] exaratam) ante capitula libri I, $\Delta^{B}\Lambda^{L}$ post librum II, editio ♄ inter Prooemium et capitula libri I.

Capitula non continent codex Θ^{H}, qui librum I Mcc 1,1 – 6,40 secundum recensionem a Vulgata diversam (*H*) exhibet, codices Ω, editiones agrelfuscm. In codice Q capitula libri II ex recensione huius libri, a Vulgata diversa, sunt deprompta.

Codicis denique K (*coloniensis, Bibl. Capit. Cath.* 43)[4] librarius capitula tantum librorum I et II exscripsit.

[3] Folium 121, manu visigothica seriore scriptum, in locum folii excisi insertum est, ne, Corpore prophetico translato ut libros Macchabeorum proxime antecederet, prophetia Malachiae truncaretur; continet Mal 2, 14 usque ad finem (121ra-va lin. 8), *Notitiam de regibus* (121va lin. 10-30, lin. 31-43 vacuis relictis), *Incipit capitulationes de libro Maccabeorum*, capitula I-XV (121vb, lin. 2-39).

[4] E.A. Lowe, *C.L.A.* VIII, Oxonii 1959, n° 1148.

Ordo praefationum et capitulorum

	Prol. *Mcc libri duo*	Isid. Prooem. *Mcc libri licet*	*Argum.* de VII Fratr.	Rab. Mauri epist.	*Notitia de Regibus*	Capit. I	I Mcc	Capit. II	II Mcc
CΣΠ^{G}AMΦ SO (cf. Z)						1	2	3	4
Q						1	2	3 (VL *P*)	4 (VL *P*)
Δ^{L}	3				1	2	4	5	6
Δ^{M}					1 (Δ^{MS})	2	3	4	5
$\Delta^{B}\Lambda^{M}$		2			6	1	3	4	5
Θ^{S}	1					2	3	4	5
Θ^{H}	1						2 (1-6: VL *H*)		3
Θ^{A}						1	3	2	4
Θ^{M}	3					1	4	2	5
Z	2 (Z^{A})					1	3	4	5
Γ^{A}	1 ~ Prooem.+Prol.					2	3	4	5
Ψ^{D}	2					1	3	4	5
Ω^{SJ}	2			1			3		4
Ω^{M} lbscm							1		2
a	1						2		3
g	1	2	3				4		5
re		1	2				3		4
b	1	2			3	4	5	6	7

PRAEFATIONES

IN LIBROS MACCHABEORUM

INDEX CODICUM

I. PROLOGI IN LIBROS MACCHABEORUM

Δ^{L} Legionensis, Capit. Cath. 6, a. 920.
Θ^{S} Stuttgardiensis H.B. II 16, a. 795-799.
Θ^{H} Londinensis Add. 24142, a. 795-800.
Θ^{M} Parisinus lat. 9380, s. IX in.
Z^{A} Metensis 7, s. VIII ex. *Prolog. addidit manus xii ex.*
Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E 53 inf., s. X.
Ψ^{D} Vaticanus lat. 10511, ca 1075.
Ω^{S} Parisinus lat. 15467, a. 1270.
Ω^{J} Parisinus lat. 16722, ca 1250.
𝔞 Editio princeps, a. 1452 (*exemplar Barb*: Vatic., Stamp. Barb. AAA IV 17; *tab. rubr.*: *tabula rubricarum exemplaris monacensis* Clm 63 a 1).[1]
𝔤 Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
𝔟 Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.

II. PROLOGI EX ISIDORI PROOEMIIS DEPROMPTI

X Matritensis, Univ. Centr. 31, s. X.
Δ^{B} Burgensis, Seminarii, s. X.
Λ^{L} Legionensis, S. Isidori, a. 960.
Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E 53 inf. s. X.
𝔤 Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
𝔯 Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
𝔢 Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.
𝔟 Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.

III. ARGUMENTI

V Vaticanus lat. 1, a. 1454.
𝔤 Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
𝔯 Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
𝔢 Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.

IV. EPISTULARUM RABANI MAURI

Ω^{S} Parisinus lat. 15467, a. 1270.
Ω^{J} Parisinus lat. 16722, a. 1250.

V. NOTITIAE DE REGIBUS

Δ^{B} Burgensis, Seminarii, s. X.
Δ^{L} Legionensis, Capit. Cath. 6, a. 920.
Δ^{MS} Matritensis, Academ. Hist. 20, folium s. XII suppletum.
Λ^{L} Legionensis, S. Isidori, a. 960.
𝔟 Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.

[1] Cf. W. SCHMIDT, *Zur Tabula Rubricarum*, in *Johann Gutenberg. Die Zweiundvierzeilige Bibel*, Monaci, 1976, p. 177-183.

INCIPIT PROLOGUS IN LIBROS MACCHABEORUM

Macchabeorum libri duo praenotant proelia inter Hebreorum duces gentemque Persarum, pugnam quoque sabbatorum et nobiles Macchabei ducis triumphos, ex cuius nomine et libri idem sunt nuncupati. Haec quoque historia continet etiam inclita illa gesta Macchabeorum fratrum, qui sub Antiocho rege pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt, quos mater pia cum diversis suppliciis urguerentur, non solum non flevit sed et gaudens hortabatur ad gloriam passionis.

Codd. $\Delta^{L}\Theta^{SHM}Z^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agb.

Tit. hic (*om.* $\Delta^{L}\Psi^{D}$) incipit prologus in primo (*om.* $\Delta^{L}\Psi^{D}$) libro ma(c)chabeorum $\Delta^{L}\Psi^{D}$a (*exemplar Barb.*); incipit prologus beati ieronimi presbiteri in libros machabeorum a (*tab. rubr.*); d. hieronymi in libros machabaeorum prologus g; incipit maccha-beorum prologus Θ^{S}; incipit prologus Θ^{H}; incipit prefatio in eodem libro Θ^{M}; item alius prologus ad idem (ad idem *om.* Ω^{J}) Ω^{SJ}; *om.* Z^{A}b.

2. Persarum *cum archetypo, loco lectionis rectae* Graecorum *codice Bononiensi Univ.* 2571/626, *qui interpretationem B continet, traditae* | sabbatorum] *scrips.* sabbarum Θ^{H*} | ducis Ω^{J2} (is *corr.*) | 3. triumphos + exercitus Ω^{J} | et *om.* Z^{A} ~ idem libri Ω^{J} | haec] *adducuntur lectiones cod.* Γ^{A} *variae, in quo argumentum ex Isidori prooemiis excerptum hoc cum prologo conflatum est* | 4. quoque *om.* Γ^{A} | storia $\Delta^{L}\Theta^{H*M}$ | ~ incl. etiam Γ^{A} | 5. dira] dura Ω^{SJ} | perpensi Θ^{S} | 6. quas Ψ^{D} | pia cum] pia dum ag; dum pia Ω^{SJ*} | urgerentur agb | non (*2°*) *om.* $\Gamma^{A}\Psi^{D}$.

Subscr. explicit prologus $\Delta^{L}\Psi^{D}$a (*tab. rubr.*); *sine subscr.* $\Theta^{SHM}Z^{A}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$a(*exemplar Barb.*)gb.

2. Prologus ex Isidori Prooemiis depromptus

Maccabeorum libri, licet non habeantur in canone Hebreorum, tamen ab ecclesia inter divinorum voluminum adnumerantur historias. Praenotant autem proelia inter Hebreorum duces gentemque Persarum, pugnam

Codd. $X\Delta^{B}\Lambda^{L}\Gamma^{A}$greb.

Tit. Incipit prologus in libris maccabeorum X; incipit machabeorum prologus Γ^{A}; incipiunt prologus in libro maccabeorum Λ^{L}; prologus in librorum maccabeorum Δ^{B}; alius prologus g; praefatio in libros machabeorum re; *sine tit.* b.

1. hebrorum Δ^{B} | 2. ab] ascam X | adnumeratur $\Delta^{B}\Gamma^{A}$; annotantur gre | storias $X\Lambda^{L}$ | praen.] notant re | 3. hebr.] machabeorum Γ^{A} | gentesque Γ^{A}gre; et gentemque Λ^{L*}; et gentem Λ^{L2} | Persarum *loco* Graecorum: *cf. Prologum superiorem, in apparatu* |

quoque sabbatorum et nobiles Maccabei triumphos foedus quoque amicitiarum cum Romanorum ducibus actaque legationum.

Codd. $X\Delta^{B}\Lambda^{L}\Gamma^{A}$**greb**.

pugn. quoque] pugnasque Γ^{A} | 4. triumphos] *praem.* ducis Γ^{A}; + ex cuius nomine libri idem sunt nuncupati Γ^{A}, *ex Prol.* Macchabeorum libri duo praenotant | 5. actaque] atque **re** | legationum + hęc istoria continet... ad gloriam passionis Γ^{A}, *ex Prol.* Macchabeorum libri duo praenotant. *Lectiones* Γ^{A} *varias vide supra in huius prologi apparatu.*

Subscr. finit prologus Δ^{B}; explicit prefatio X; *om.* $\Lambda^{L}\Gamma^{A}$**greb**, *quibus in editionibus prooemium prologo* Machabei septem fratres *continuatur.*

3. Argumentum

Machabei septem fratres ab una matre Machabea nomine geniti, custodientes legem, patris traditionem, non manducantes carnem porcinam, ob hoc ab Antiocho rege saevissimo in Antiochia martyrii gloria coronati sunt cum matre sua atque sepulti cum magna veneratione ibi quiescunt.

Cod. V**gre**.

Tit. Incipit argumentum V; *sine titulo* **gre**, *ubi prologus prooemium Isidori subsequitur.*

Subscr. explicit argumentum V; *sine subscr.* **gre**.

4. Rabani Mauri epistulae

1. Domino excellentissimo et in cultu christianae religionis strenuissimo Lodovico regi Rabanus, vilissimus servorum Dei, in Domino dominorum perpetuam optat salutem.

Cum sim promptus animorum ad parendum atque serviendum vestrae voluntati, cotidie cogito quid honorificentiae vestrae gratum exhibeam, ut mei memoria sedulo apud vos maneat et devotio mentis meae erga obsequium vestrum appareat, unde grandis mihi questionis angustia in animo versatur cogitandi quid potissimum reverentiae vestrae offeram, quando alii iuxta id quod sibi condecet et opulentia rerum vires illis ministrat, multiplicia vobis deferunt munera.

Codd. Ω^{SJ}.

Tit. incipit (*om.* Ω^{S}) prologus in librum (libro Ω^{S}) machabeorum Ω^{SJ}.

4. animorum] *sic codd.* Ω^{SJ} *exemplar, fort. genit.* animi, *licet in plurali: cf.* E. Löfstedt, *Syntactica* I, *Lund*^{2}, 1942, *p.* 172-174; animo Dümmler, *M.G.H., Ep.*V, *p.* 469, 31 | parandum Ω^{S*} | 6. maneat — mee] *in ras.* Ω^{J2} | 7. ~ mihi grandis Ω^{S*} | questionis

Ego autem ita per me hoc non efficere posse sentio, sed tamen vacuus a munere penitus non ero, quia iuxta paupertatem virium mearum et ingenii tenuitatem ea, quae in meditatione sanctarum scripturarum elaboravi, offerre decerno. Quae licet non sint condigna providentiae vestrae, tamen, credo, non sunt ubique spernenda. Praeterito siquidem anno transmisi vobis tractatum in Danielem prophetam, quem non solum ex dictis maiorum, quin etiam ex nostrae parvitatis sensu confeceram. Nunc vero, quia tempus est illud quo romana ecclesia constituit libros Machabeorum legi in ecclesia, eorumdem librorum expositionem, quam ante annos aliquot, rogantibus amicis, sensu historico simul et allegorico dictaveram, excellentiae vestrae defero, ut si aliquando sensum mysticum in eis dinoscere vos delectet, habeatis in promptu quo illum explicitum invenire valeatis, non dico valde diserte et oratione rhetorica, sed lucido sermone et catholica fide. Vos quoque, si quid in predicto opere reperiatis vobis gratum et rite prolatum eius gratiae hoc deputetis, a quo est omne bonum; si quid autem minus recte vel inconvenienter positum vobis ibidem videatur, inperitiae meae magis deputetis quam malitiae, qui quamdiu in hoc corpusculo vixero, in Christi servitio, prout possibilitas fuerit, laborare contendo. Ipsius enim est misericordiae, ut qui mihi in animo hoc dedit velle, ipsum me bono opere faciat consummare, de quo propheta ait: *Prope est Dominus omnibus invocantibus se in veritate* et *Non derelinquet omnes sperantes in se.*

Divinitas Domini nostri Iesu Christi diu vos hic incolumes et legis Dei veritatem amantes ad multorum salutem custodiat et post huius vitae cursum ad veram et aeternam beatitudinem pervenire concedat.

16. *cf. ep.* 34 (*M.G.H., Epp.* V, *p.* 467-469). 25. *cf. Iac* 1, 17. 29. *cf. Rm* 7, 18. 31. *Ps* 144, 18. 32. *Ps* 33, 23.

Codd. Ω^{SJ}.

om. Ω^{S*} | 11. ita] *in ras.* Ω^{J2} | 15. sunt] sint Ω^{S*}(*ut vid.*) | ubique] Ω^{J2} (q *corr.*) | 16. quem] *in ras.* Ω^{J2} | 17. dictis— sensu] *in ras.* Ω^{J2} | 18. nunc vero quia] *in ras. ut vid.* Ω^{J2} | 22. quo] quod Ω^{S} | 26. si quid] Ω^{S2} (q *ex* c) | inconvenient Ω^{J} | 27. deputetis] imputetis Ω^{J} | 29. est *om.* Ω^{S*} | 30. confaciat Ω^{J*} | 31. se (*1°*)] eum Ω^{S} | 32. sperantes] qui sperant Ω^{J}.

2. Reverentissimo et omni caritatis officio dignissimo Geroldo sacri palatii archidiacono Rabanus, vilis Dei servus servorum in Christo salutem.

Memini me in palatio Vangionum civitatis constitutum tecum habere sermonem de eminentia sanctarum scripturarum et de difficultate divinarum historiarum, in quibus non solum per aliquanta loca propter varietatem rerum et situm provinciarum obscurus est sensus, quin etiam per tropos figurarum occultus est intellectus.

Et quia eodem tempore commentarios in libros Regum nuper a nobis editos venerabili abbati Hilduino tradideram, tu quidem parvitatem meam exhortatus es, quatinus in libros Paralipomenon atque Machabeorum commentarios iuxta vestigia maiorum pari studio conderem. Feci quantum potui et prioris libri expositionem Ludovico regi editam dedi, sequentia vero tuae sanctitati tradendam reservari, ut petitio tua non esset vana, neque haberes me suggillandum quasi tibi roganti nollem conferre quod aliis gratis contulerim. Proinde, quia iam confectum opus habes, utere eo, sicut decet servum Christi, cum communione multorum, et quod solus impetraveras, ad plurimorum utilitatem pervenire facias.

De cetero quoque volo sanctitatem tuam scire, quod ipsum opus ideo partim de divina historia, partim de Iosephi Iudeorum historici traditione, partim vero de aliarum gentium historiis contexui, ut quia non tantum gentis iudeae ac principum eius, sed et aliarum gentium similiter in ipso libro mentio fit, ex multorum librorum collatione veritas sacrae historiae pateat et sensus narrationis eius lectori lucidior fiat. Tu vero, si quid in memorato opere tibi gratum atque utile inveneris, largitori omnium bonorum inde gratias referas; si quid autem reprehensibile in eo esse perspexeris, meae infirmitati et imperitiae deputes, et apud clementem iudicem veniam impetrare nobis per sacras orationes festines, sicque optimo largitori dignum honorem et fragili opifici oportunum conferes solatium.

Fraternitatem tuam divina maiestas prosperis successibus pollentem et aeternae beatitudinis gaudia promerentem omni tempore nostri memorem conservare dignetur.

9-10. *cf. ep.* 14 (*M.G.H., p.* 402-403). 11. *cf. ep.* 18 (*M.G.H., p.* 422-424).

Codd. Ω^{SJ}

Tit. item (om. Ω^{S}) alius prologus Ω^{SJ}; + in libro machabeorum Ω^{S}.

1. reverent. + domino Ω^{S} | 7. uariet.] uaritatem Ω^{J} | 10. helduino Ω^{S} | 16. contuleram Ω^{J} | 18. plurim.] multorum Ω^{J} | 24. lucidior] Ω^{J2} (d *corr.*) | 26. omnium] Ω^{J2} (o *ex* u) | bonorum] Ω^{S2} (*alt.* o *corr.*) | gratias *om.* Ω^{J*}.

5. Notitia de regibus

Incipit notitia de regibus qui habentur in libro Maccabeorum.

i. Alaxander magnus Macedo regnavit annos xii
ii. Antiocus Inlustris, qui et Epiphanes, regnavit annos xi.
iii. Antiocus Eupator, filius eius, regnavit annos ii.
iiii. Demetrius Soter, filius Seleuci, regnavit annos xii.
v. Alaxander, Antioci Nobilis filius, frater Eupatoris, regnavit annos x.
vi. Ptolomeus Evergetis, rex Egypti, qui filiam suam Alaxandro dedit uxorem, regnavit annos xxviiii.
vii. Demetrius, filius Demetri, regnavit annos iii.
viii. Antiocus, filius Alaxandri, sumto regno, post non multum temporis a Trifone interfectus est.
viiii. Arsaces, rex Persarum, Demetrium fines suos intrantem capuit et occidit.
x. Antiocus Sidetes, filius Demetrii, regnavit annos viiii.
xi. Seleucius vero Filopator, qui in prefatione libri secundi memoratur, prior Antioco Inlustre regnavit annos xii. Proinde nihil de eodem in libro primo habetur scriptum.

11. *cf. II Mcc* 3, 3; 4, 7.

Codd. $\Delta^{BL}\Delta^{MS}\Lambda^{L}\mathfrak{h}$

Tit. Incipit (*om.* $\Delta^{B}\Lambda^{L}$) notitia de regibus qui (que Δ^{LB}) habentur in libro (libris $\Delta^{B}\Lambda^{L}$) maccabeorum.

1. *num. om.* Δ^{B} | 2. regnavit *om.* Λ^{L} | 3. regnavit *om.* Λ^{L} | ii] xii $\Delta^{M(S)}$, *cf.* 4 | 4. demetrius sother Δ^{B1}, *in ras., ut vid.* | seleuci* Δ^{L*}; eleuchi Δ^{B} | regnavit *om.* Λ^{L} | 5. eupatris Λ^{L*}; eopatris Δ^{L} | regnavit *om.* Λ^{L} | x] xi Δ^{B*} | 6. filia suam Δ^{B} | alaxander Δ^{LMS} | regnavit *om.* Λ^{L} | 7. regnavit *om.* Λ^{L} | 8. interf. est] interfecerunt Δ^{MS} | 9. artarxersis Δ^{MS} | intrante Δ^{LMS} (-tę) | capuit] Λ^{L*}; capiit $\Delta^{B}\Lambda^{L2}\mathfrak{h}$ | 10. regnavit *om.* Λ^{L} | 11. *num. om.* Λ^{L} | seleuchus Δ^{B} | filopater $\Delta^{LMS}\Lambda^{L}$ | libris Δ^{MS} | inlustris Δ^{L}; *om.* Δ^{MS} | habetur *om.* Λ^{L} | conscriptum Δ^{B}; *om.* Λ^{L}; + finit $\Delta^{B}\Lambda^{L}$.

LIBRI I-II MACCHABEORUM

CODICES CAPITULORUM

C	Cavensis, Abb. 1 (14), paulo post 850.
Σ^{T}	Matritensis, Bibl. Nat. Vitr. 13-1, ca 950.
Σ^{C}	Matritensis, Univ. Centr. 32, s. x in.
Δ^{L}	Legionensis, Capit. Cath. 6, a. 920.
Δ^{M}	Matritensis, Academ. Hist. 20, ca 900 (Δ^{MS} fol. s. XII suppletum).
Λ^{L}	Legionensis, S. Isidori, a. 960.
Π^{G}	Casinensis, Abb. 572, s. XI^{1}.
A	Florentinus, Laurent., a. 710-715.
M	Ambianensis 11, ante 781.
Φ^{T}	Sangallensis, Abb. 75, ca 802.
Φ^{R}	Parisinus lat. 3, ca 835.
Φ^{G}	Londinensis Add. 10546, a. 830-834.
Φ^{P}	Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros, ca 870.
Θ^{S}	Stuttgardiensis H.B. II 16, a. 795-799.
Θ^{A}	Aniciensis, Capit. Cath., ca 800.
Θ^{M}	Parisinus lat. 9380, a. 800-805.
K	Coloniensis, Capit. Cath. 43, s. VIII ex.
S	Sangallensis, Abb. 12, s. VIII ex.
Z	Metensis 7, ante 791.
O	Monacensis lat. 9668, s. IX in.
Q	Mediolanensis, Ambros. E 26 inf., a. 825-850. (Capitula libri I) [1].
Γ^{A}	Mediolanensis, Ambros. E 53 inf. s. x.
Ψ^{VD}	Vaticanus lat. 10511, ca 1075.
$\mathfrak{b}$	Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.

[1] Codicis Q capitula libri II, cum sint ex alia interpretatione libri sumpta, praetermisimus; cf. D. De Bruyne, *Les anciennes traductions latines des Machabées*, Anecdota Maredsolana IV, Maretioli 1932, p. LIX et 102.

CODICES LIBRORUM

C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 1 (14), paulo post 850.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. Vitr. 13-1, ca 950.
Σ^{C} (*Complutensis*[2]) Matritensis, Univ. Centr. 32, s. x in.
Δ^{L} (*Legionensis*[1]) Legionensis, Capit. Cath. 6, a. 920.
Δ^{M} (*Aemilianensis*) Matritensis, Acad. Hist. 20, ca 900.
Λ^{L} (*Legionensis*[2]) Legionensis, S. Isidori, a. 960.

Π^{G} (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 572, s. xi[1].

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent., a. 710-715.
M (*Maurdramni*) Ambianensis 11, ante 781.
Φ^{T} (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 75, ca 802.
Φ^{R} (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3, ca 835.
Φ^{G} (*Grandivallensis*) Londinensis Add. 10546, a. 830-834.
Φ^{P} (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros, ca 870.

Θ^{S} (*Weingartensis*) Stuttgardiensis H. B. II 16, a. 795-799.
Θ^{H} (*Hubertianus*) Londinensis Add. 24142, a. 795-800.
Θ^{A} (*Aniciensis*) Aniciensis, Capit. Cath., ca 800.
Θ^{M} (*Mesmianus*) Parisinus lat. 9380, a. 800-805.

S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 12, s. viii ex.
Z (*Angilrami*) Metensis 7, ante 791.
O (*Monacensis*) Monacensis lat. 9668, sec. ix in.

Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26 inf. a. 825-850.
Γ^{A} (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53 inf. s. x.
Ψ^{D} (*Bovinensis*[1]) Vaticanus lat. 10511, ca 1075.

Ω^{M} (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5, a. 1226-1231.
Ω^{S} (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467, a. 1270.
Ω^{J} (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721, ca 1250.

m *fragm.* Monacense 29265/10, sec. ix in.
[*continet I Mcc* 6,20-41].
n *fragm. in codice* Dunelmensi, Bibl. Cath. B IV 6 fol. 169*, s. vi.
[*continet I Mcc* 6,59-62; 6,63—7,2].
a Editio princeps, 42 lin. dicta, Moguntiae (?) a. 1452 (?) (*exemplar Barb.*: Vatic., Stamp. Barb. AAA iv 17; *tab. rubr.*: *tabula rubricarum exemplaris monacensis* Clm 63 a 1) [1].
g Editio Gobelini Laridii, Coloniae 1530.
r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis 1532.
e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis 1540.
l Editio theologorum lovaniensium, Antverpiae 1583.

[1] Cf. W. Schmidt, *Zur Tabula Rubricarum*, in *Iohann Gutenberg. Die Zweiundvierzigzeilige Bibel*, Monaci, 1976, p. 177-183.

𝔟 *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959), ubi lectionem I immutatam servat.
𝔴 *Codex Carafianus*, ubi lectionem I mutat.
𝔰 Editio Sixti V, Romae 1590.
𝔱 Editio Clementis VIII, Romae 1592, 1593, 1598.
𝔡 Editio Donatiani De Bruyne, Maretioli 1932.
𝔪 Editio Roberti Weber tertia, Stuttgardiae 1983.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro (*in cod.* Vatic. Ottob. lat. 293, s. XIII-XIV).
Guill. Correctorium Guillelmi de Mara (*in cod.* Vatic. lat. 3466, s. XIII).
Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O.P. (*in cod.* Paris. lat. 16721, ca 1250).

$\Sigma\Delta\Phi\Theta\Omega$ Consensus codicum Σ^{TC}, Δ^{LM}, Φ^{TRGP}, Θ^{SHAM}, Ω^{MSJ}.

De codicibus liturgicis 410, 411, 419 et de passionariis 200, 202-208, cf. Prolegomena, p. XXXVIII-XXXIX; de interpretationibus *LlXHGBMP* et de glossis 94, 95 ad margines exemplaris vulgatae editionis Scorialensis 54 V 35 atque codicis Matritensis Acad. Hist. 3 adscriptis, cf. ibid. p. XVII-XXIII.

Lectiones interpretationis Septuaginta et interpretationum orientalium siglis ab editoribus gottingensibus usurpatis signavimus:

𝔊 textus ab editoribus recognitus

$\mathfrak{G}^{A}$ codex Alexandrinus

$\mathfrak{G}^{S}$ codex Sinaiticus (I Mcc)

$\mathfrak{G}^{V}$ codex Venetus, Bibl. Marc. gr. 1

$\mathfrak{G}^{L}$ $\mathfrak{G}^{l}$ $\mathfrak{G}^{l'}$ (= $\mathfrak{G}^{l} + {}^{l}$) recensio Luciano attributa: $\mathfrak{G}^{L}$ codd. 64 236 381 534 728; $\mathfrak{G}^{l}$ codd. 19 62 93 542

$\mathfrak{G}^{q}$ recensio codd. 29 71 74 98 107 120 130 134 243 370 731

𝔄 interpretatio armenia

𝔖 interpretatio syriaca

In capite apparatus enumerantur codices deficientes et recensionis vulgate fragmenta quae in apparatu proferuntur.

DE NOTARUM APPARATU

Prior apparatus et de restitutione archetypi et de historia textus rationem reddit, variasque lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

In altero apparatu divisiones textus notantur, maiores ex codicibus omnibus, minores autem ex codicibus CAM.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † locos designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.
[ ] verba archetypi abundantia.

In priore apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio.

**** numerum indicat litterarum erasarum in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta erat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correcta est.

¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

² item, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.

³ item, lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque post † vel * non apparet signum ¹ vel ² in notis, corrector lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

~ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedit.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

scrips. varia lectio mere orthographica.

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus sumuntur.

In altero apparatu:

¶< divisiones textus designant maiores et minores.

LIBER I MACCHABEORUM

INCIPIUNT CAPITULA LIBRI I MACCHABEORUM

I. Ubi eversa Hierusalem consenserunt Iudaei edicto regis sacrificare idolis (1, 1).

II. Ubi lex Dei exusta est iussu regis Antiochi populo sacrificante idolis (1, 54).

III. De Matthathia et filiis eius lamentantibus populum Hierusalem (2, 1).

IV. Ubi ministri regis cum cogerent Matthathiam sacrificare non fecit et interfecit sacrificantem (2, 15).

V. Ubi Iudaei qui non sacrificarunt fugientes in deserto occisi sunt (2, 29).

VI. Ubi Matthathias cum filiis occidit persecutores et aras evertit (2, 40).

VII. Ubi Matthathias moriens admonet filios (2, 49).

VIII. Ubi surrexit Iudas post mortem Matthathiae defendere Israhel (3, 1).

VIIII. Ubi Iudas occidit Apollonium et Serom principem exercitus Syriae (3, 10).

X. Ubi Antiochus congregat exercitum contra Iudam et de actibus Lysiae et victoria Iudae (3, 27).

Codd. $C\Sigma^{TC}\Delta^{L}\Delta^{M}(\Delta^{MS})\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{TRGP}\Theta^{SAM}KSZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}$ ♄

Δ^{MS}: *folium manu visigothica suppletum*; *lectiones tamen* Δ^{MS} (*capit.* I-XV) *cum* Δ^{L} *communes signo* Δ, *sicut lectiones* Δ^{LM} (*inde a capit.* XVI), *notavimus.*

Incipiunt (-pit Φ^{P}) capitula libri primi (*om.* $\Pi^{G}\Phi^{TRP}KZ\Psi^{D}$) macc(h)abeorum $\Pi^{G}M\Phi^{TRP}\Theta^{A}KSZO\Psi^{D}$; incipiunt capitula (kapitolae C) macc(h)abeorum libri primi $C\Theta^{SM}$; incipiunt capitula libri machabeorum primi Q; incipiunt (-pit $\Sigma^{T}\Delta$) capitula (capitulationes Δ) de libro maccabeorum primo $\Sigma\Delta$; incipiunt capitula in libro mac(ch)abeorum $\Lambda^{L}\Phi^{G}$; incipiunt capitula libri libri prim[...] Γ^{A}; capitula macchabeorum 1 A; *sine tit.* ♄.

1. euersa *om.* Φ^{T} | sacrificari Φ^{P} | 2. iusso S*Z*; iussa Φ^{T}; *scrips.* iussiu Δ | populum Φ^{T} | sacrificante] Θ^{A2}(te *in ras.*); sacrificate Ψ^{D} | 3. mat(h)athie ΔK | filii $\Sigma^{C}*\Lambda^{L}$; filios $\Delta M*$ | lamentibus K; lactantibus $\Delta^{MS}*$ | populo Ψ^{D} | hierusalem] *in ras.* Z^{2} | 4. (3. Ψ^{D}) ministre O* | regis *om.* Φ^{T} | cogerint Z* | matthatian C; matthathia $A\Phi^{R}$; mathathias Π^{G} | non fecit et] et noluit sed Ψ^{D} | et interf. sacrif. *om.* Q | et interficit M*KZ*(*ut vid.*)Γ^{A}; *om.* S*O, *per homoeotel.* | sacrificantes $\Pi^{G}S*O$(*ut vid.*); sacrifi Θ^{S}; *om.* $\Delta^{MS}*$ | 5. (6. $\Psi^{D}*$) | sacrificauerunt $\Pi^{G}\Phi^{P}SZO\Psi^{D}$; sacrificarent $\Theta^{S}*Q$ | occisi] *praem.* VI. Ψ^{D2} (*ex* VII.) | 6. (7. Ψ^{D2}; 8. $\Psi^{D}*$) mathias O | filiis + suis $M\Phi^{P}SOQ$♄ | occidi $\Delta^{LMS}*$ | perse(c)utoris MO; *praem.* per se Δ^{MS} | 7. (8. Ψ^{D2}; 9. $\Psi^{D}*$) mathias O | filius MO; + suos Q | 8. (7. K*; 9. Ψ^{D2}; 10. $\Psi^{D}*$) mathathiem Δ^{MS} | 9. (10. Ψ^{D2}; 11. $\Psi^{D}*$) iudas] ius K | occidit *om.* Ψ^{D} | seron $M^{2}\Phi^{P}\Theta^{A}Z\Psi^{D}$; sero M*; serum O | principes CQ† | 10. (11. Ψ^{D2}; 12. $\Psi^{D}*$) antiochus] *legi nequit* O; + rex Φ^{T} | exercit.] ercitum A* | et (1°) — iudae *om.* Q | de] e $\Lambda^{L}*$*ut vid.* | actibus] hostibus Δ | lysiae] silię Δ^{L} | uictori(a)e $\Delta\Pi^{G}\Phi^{T}Z\Psi^{D}$ | iudae] eius Λ^{L}; + ueniens $\Theta^{S}*\Gamma^{A}$, *cf. cap.* 11.

XI. Ubi veniens Lysias amicus Antiochi cum exercitu a Iuda debellatus est (4, 28).

XII. Ubi Iudas purificat templum ab inmunditiis gentium (4, 41).

XIII. Ubi Iudas debellavit gentes volentes perdere Israhel et de Timotheo (5, 1).

XIIII. Ubi Simon expugnavit gentes missus a Iuda fratre suo (5, 17).

XV. Ubi Iudas et fratres eius expugnavit castra Timothei et cepit civitates munitas et civitatem Efron (5, 24).

XVI. Ubi Ioseppus et Azarias voluerunt expugnare gentes et victi sunt et ubi Iudas expugnavit filios Esau (5, 55).

XVII. De morte Antiochi et successione filii ipsius (6, 1).

XVIII. Ubi filius Antiochi mittit exercitum ad debellandum Iudam et vincitur et pacem dat fincte quam continuo disrupit (6, 28).

XIX. Ubi Demetrius occiso Antiocho et Lysia obtinuit regnum et de Alchimo et Bacchide et malitia eorum (7, 1).

XX. Ubi secundo misit Demetrius Nicanorem ad debellandum Iudam (7, 27).

XXI. Ubi oravit Iudas Dominum et vicit Nicanorem et occidit eum (7, 41).

XXII. De Romanorum fama quod omnia regna sibi subiecerint (8, 1).

XXIII. Ubi Iudas mittit legatos Romam coniurationis gratia (8, 17).

XXIIII. Rescripta Romanorum ad Iudaeos et ut Demetrius Iudaeis non adversetur (8, 23).

XXV. Ubi Demetrius mittit exercitum ad Iudaeos debellandos (9, 1).

Codd. $C\Sigma^{TC}\Delta^{L}\Delta^{M}(\Delta^{MS})\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{TRGP}\Theta^{SAM}KSZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\mathfrak{h}$

11. (12. Ψ^{D2}; 13. Ψ^{D}*) ueniens — cum[...] O (*fol. macul.*) | ueniens *om.* Θ^{S}*Γ^{A}, *cf. apparat. cap.* 10 | lisię Δ | antiocii Δ; antiochum Q | a *om.* $\Phi^{RG}\Theta^{A}$ | iude Q; iudea Θ^{S}* | 12. (13. Ψ^{D} *et sic deinceps*) purificauit Π^{G}; purificabat Λ^{L} | inmundis A | gentibus K; templum O; templ[.] M*; *om.* S | 13. debellabit $\Delta\Lambda^{L}$; debellabat Z*; decollauit Φ^{T} | uolentes *om.* $C\Sigma\Lambda^{L}$, *per homoeotel.* | perdere] f(o)edere $C\Sigma\Lambda^{L}$ | ~ perdere srhl uolentes Δ | de *om.* A* | 14. *capit. om.* Π^{G} | simon] *scrips.* sinon Θ^{S}*; iudas Λ^{L} | 15. (14. Π^{G}) fratęr Δ^{MS}*; fratre K | expugnauit] Θ^{M2}(uit *in ras.*); expugna(u)erunt ΔZ* | et (2°) — efron *om.* Q | ebron A; effrem Ψ^{D} | 16. (15. Π^{G}) zarias Θ^{S}* | et (3°) — esau *om.* Q | ubi] uri K | expugnat S | filio Γ^{A} | isau Θ^{M}*; rau Θ^{S}(*ut vid.*) | 17. (16. Π^{G}) de — et] *in ras. brev. spat.* Q^{2} | successio Π^{G} | filii ipsius *om.* S* | fili $C\Theta^{S}$ | ipsius] eius AS^{2}; *om.* Z* | 18. (17. Π^{G}) mittit] Z*; mittet $\Phi^{TR}Z^{2}$; + in Π^{G} | bellandum $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Pi^{G}$ | iuda $\Pi^{G}\Phi^{RG}$KZ; iudeam Λ^{L} | et (2°) — disrupit *om.* Q | *scrips.* parcem A* | disrumpit $\Delta\Phi\Theta^{S}$Z | 19. *capit. om.* Π^{G} | lysia] issia Θ^{S}* | et (2°) — eorum *om.* Q | de *om.* Δ^{L} | altimo Δ^{LM}*OS*; cimo A* | militia Γ^{A} | 20. (18. Π^{G} *et sic deinceps*) misit] sit Θ^{S}* | demetrios M | debellandam Ψ^{D}; bellandum $\Delta^{L}\Pi^{G}$*Θ^{S}* | iuda $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{RG}$; idam O | 21. orabat Z*O | iudas + ad $Q^{2}\Psi^{D}$ | ~ dom. iudas A* | uincit OQ | 22. famas Π^{G} | quodquod Ψ^{D}; quam Π^{G} | omnes Π^{G}K | regna *om.* Δ^{L}* | *scrips.* sib Γ^{A}; *om.* Π^{G} | subiecerunt Σ^{C}*$\Delta\Lambda^{L}A\Phi^{T}Q\Psi^{D}$; subiacerunt Π^{G}; subiecerent S^{2}; subiacerent S*(*ut vid.*)Z*(*ut vid.*)O; subiace[.] M | 23. ligatos Σ^{C}Q (*ut vid.*) | roma Π^{G}; ad romam Z* | coniurat.] curationis Π^{G}; coniunctioni Ψ^{D} | gratiam QΓ^{A}; gloria Π^{G} | 24. rescr.] describta Λ^{L} | ad iudeis $\Lambda^{L\dagger}$ *ut vid.*; a iudeos Q | iudaeis] iud(a)eos Π^{G}A* | 25. exercitus Π^{G} | a iudeos OQ.

XXVI. Ubi Iudas mortuus est in bello postquam extinxit partem Bacchidis (9, 11).
XXVII. De viris impiis in malitia Bacchidis post obitum Iudae (9, 23).
XXVIII. Ubi Ionathas suscepit principatum et expugnavit filios Iambri et Bacchidem (9, 31).
XXVIIII. Ubi Alchimus volens templum destruere obmutuit et de consilio malignorum prodito (9, 54).
XXX. Ubi superatus est Bacchides a Simone et Ionatha et reddita ei Ionathas captivitate pacem firmavit (9, 65).
XXXI. Ubi Alexander Antiochi filius suscepit regnum et vult cum eo pugnare Demetrius et Ionatham praevenit ad amicitias faciendas Demetrius (10, 1).
XXXII. Ubi Ionathas tenuit Hierusalem et munivit eam (10, 7).
XXXIII. Ubi rex Alexander petit auxilium Ionathae adversus Demetrium (10, 15).
XXXIIII. Ubi Demetrius petit auxilium Ionathae contra Alexandrum et contemnitur (10, 22).
XXXV. Ubi Alexander in pugna occidit Demetrium et accepit filiam Ptolomei regis uxorem et de gloria Ionathae (10, 48).
XXXVI. Ubi Demetrius filius Demetrii accepit regnum et missum ab eo Apollonium expugnavit Ionathas (10, 67).

Codd. CΣ^{TC}Δ^{L}Δ^{M}Λ^{L}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOQΓ^{A}Ψ$^{'D}$ϧ

26. bello + ** Q* | extrincxit Δ^{M}; destinxit A*; distincxit A^{2} | bacchidis *om.* Φ^{T}* *ut vid.* | 27. in] *in ras.* Z^{2}; et Θ^{SAM}QΓ^{A}; et de MΘ^{P}SOϧ; *om.* Δ^{L} | malitiam Q | bacchides A* | obit. iud.] mortem iud(a)e Σ^{C}Λ^{L}; iudę mortem Σ^{T} | iudaei Θ^{S}* | 28. suscipit MΘ^{S*A}; successit Σ^{T} | et (*1°*) *om.* Φ^{TRG}Z^{2}O | et bacchide Φ^{TRG}; *om.* Q | 29. obmutui Π^{G}; *praem.* et Q | et — prodito *om.* Q | malignorum] Z*; magnorum Π^{G}; impiorum MΦZ^{2}Ψ$^{'D}$ | prodito] Δ^{M}*Z*; proditio Δ^{M2}Π^{G}Φ^{TRG}KZ^{2}Ψ$^{'D}$; proditor Δ^{L} | 30. super.] separatus Σ^{TC}*; suspiratus Π^{G} | bacc(h)idis CΣSO; bachide Π^{G} | a] et Q | ionathan A; ionathę Σ^{C} | et (*2°*) — firmauit *om.* Q | et reddita] Λ^{L2}(di *corr.*)Z*; et reddidit Π^{G}ΦZ^{2}Ψ$^{'D}$; et reddit K; et reddet M*SO; redditaque Δ; reddita CΣ | reddita ei] reddit ei A^{2}; reddite A* | captiuitatem M Φ^{P}KZOΓ^{A}Ψ$^{'D}$; + et Φ^{P}Z^{2}Ψ$^{'D}$ | 31. suscipit Θ^{SAM}Γ^{A} | ~ regnum suscepit Σ^{T} | et (*1°*) *om.* Z* | uult] Z*; uoluit Φ^{P}Z^{2}Ψ$^{'D}$ | cum — demetrius (*1°*)] pugnare cum demetrio Π^{G} | cum eo *om.* Θ^{M}* | et ion. — demetrius (*2°*) *om.* Q | ionatham] Θ^{S}*Z*; ionathan ΦΘ^{S2}K Z^{2}Ψ$^{'D}$; ionathas A; ionatha M; *praem.* ad Θ^{S}*Γ^{A} | praeuenerunt Φ^{T} | ad demetrium Ψ$^{'D}$; *om.* MΦΘ^{S2}(*ut vid.*)S*Z^{2}O*(*ut vid.*) | 32. ionathas M^{2}Φ^{P}Z^{2}Ψ$^{'D}$ϧ; ionat(h)an ΣΛ^{L}AM*SZ*O | ~ tenuit ionathan SO | ~ eam muniuit Σ^{T} | 33. rex *om.* Λ^{L}Π^{G} | petiit ΔΦ^{R}Θ^{M}*; petiuit CΣΛ^{L}; petit** Q; ferit M* | ionatha O* | aduersus demetr.] contra alexandrum et contemnitur Δ^{L†}, *cf.* 34 | 34. demetrium Π^{G} | petiit Δ; petiuit Λ^{L} | ionathae *om.* Z* | et contem(p)nit Φ^{TRG}; *om.* Q | 35. alexandrum Π^{G} | in pugna] M*; in pugnam M^{2} | et (*1°*) — uxorem *om.* Π^{G}K | accepit] Θ^{M}*; accipit Θ^{M2}O | filiam + suam S*O | regem Q | uxorem — ionathae *om.* Q | de gloria] d[...] Δ^{L} | de *om.* Λ^{L}*AΦ^{T} | 36. demetrius filius *om.* Δ^{L}, *per homoeoarcton* | demetrii] demetri Δ^{L2M}MS*(*ut vid.*)O; demetris Φ^{T}; demetrius A*Δ^{L}* | accipit O*; cepit Δ^{L}* | expugn. ionathas *om.* Q | expugnauit] Z*; expugnabat O; et pugnauit MΦZ^{2} | ionathas] Z*(*ut vid.*); ionatha Z^{2}; ionathan Σ^{T}Ψ$^{'D}$; ionathā CΣ^{C}; ionatham Λ^{L}.

XXXVII. Ubi Ionathas venit Ascalona cum gloria et mittit ei Alexander fibulam auream (10. 86).

XXXVIII. Ubi Ptolomeus rex surrexit contra Alexandrum et ablatam ab eo filiam suam dedit Demetrio et quod duo regna habuerit (11, 1).

XXXVIIII. Ubi occiditur Alexander rex a Gaddiel Arabe et de morte Ptolomei regis (11, 14).

XL. Ubi Demetrius regnans confirmat foedus cum Ionatha et quietis omnibus dimisit exercitum Demetrius (11, 20).

XLI. Ubi Trifon erigit regem Antiochum filium Alexandri adversum Demetrium et auxilio Iudaeorum salvatur Demetrius et perfidus existit (11, 39).

XLII. Ubi victus est Demetrius a Trifone et Antiocho (11, 54).

XLIII. De amicitiis Antiochi cum Ionatha et Simone (11, 57).

XLIIII. Ubi Ionathas pugnavit cum alienigenis et recuperata virtute expugnavit eos (11, 63).

XLV. Ubi Ionathas legatos mittit Romanis et Spartiatis de renovatione amicitiae et pacis (12, 1).

XLVI. Ubi principes Demetrii cum exercitu fugat Ionatha et percussit Arabas qui vocantur Zabadei (12, 24).

XLVII. Ubi Trifon adsumere volens regnum Antiochiae dolo agit cum Ionatha et apud Ptolomaidam conclusus est (12, 39).

Codd. CΣ^{TC}Δ^{L}Δ^{M}Λ^{L}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOQΓ^{A}Ψ$^{'D}$ꝑ

37. (26. K*) ueni Q*; *om.* S*O | asc(h)alonam MΘ^{M2}S^{2}ꝑ; a(sc)alonia Φ^{R}*Θ^{S}*; asc(h)aloniam Θ^{AM}*Ψ$^{'D}$; ascalonem S*O; scalone Π^{G}; *praem.* ** Θ^{M}* | cum gloriam S | alexander *om.* Φ^{R} | fabulam auream Φ^{G}*; fibulum aureum Π^{G} | 38. et (1°) — habuerit *om.* Q | ablata Ψ$^{'D}$; hoblatam C | ab eo *om.* Z* | filiam] fibulam Δ, *cf.* 37 | sua Δ^{L}* (*ut vid.*) | ~ filiam suam ab eo Φ^{RG} | et quod] Z*(*ut vid.*); eo quod MSZ^{2}OΨ$^{'D}$; et quid O | habuerat A*; *om.* Φ^{T}*(*ut vid.*) | 39. occidit Π^{G}Θ^{A} | ~ rex alexander Λ^{L} | a gadd. arabe *om.* Z* | a] ad M*Φ^{TRG}Γ^{A}Ψ$^{'D}$; *om.* Θ^{A} | gaddiei Φ^{P} | arabae AΨ$^{'D}$ | regis *om.* Q | 40. (41. Z*) regnas Ψ$^{'D}$ | confirmant Π^{G} | cum] *in ras.* Δ^{M2} | ionatha *om.* Z* | et — demetrius *om.* Q | et *om.* Z^{2} | quietis omnibus *om.* Z* | demisit M; dimisi Π^{G} | exercitu M | demetrius] omnem Z* | 41. (42. Z*) trifone regit O | eregit KS; regit Z*; eligit Γ^{A}; ęlegit Π^{G}; erit Σ^{C} | regem] reg**m Z* | filio Z* | alexandri] *praem.* 42. Σ^{C}*(*ut vid.*) | aduers. demetr. *om.* Z* | aduersus AΨ$^{'D}$ | et (1°) — existit *om.* Q | et *om.* O | auxilium KΨ$^{'D}$ | saluatur] S*; saluatus Γ^{A}; saluator Δ^{L}MS^{2}(*ut vid.*); sauatur Φ^{T} | demetrius *om.* Θ^{M}*Ψ$^{'D}$ | ext(i)tit Σ^{T} S*O; exsistat Π^{G} | 42. (43. Σ^{C}*(*ut vid.*)Z*) uinctus Θ^{S}*O | demetrius] ionathas A† | trifono O | 43. *om.* Z* (44. Σ^{C}*(*ut vid.*) de] et de Z* | amicitia Z* | atioachi O^{2} (tio *in ras.*) | cum ionathę K | simoni SO | 44. Z*^{3} (43. Z^{2}) pugnat Σ^{C}Λ^{L} | cum alienigenas K; contra alienigenas Z* | 45. (46. Σ^{C}* *ut vid.*) legatus O; ligatos Λ^{L} | mittet S* | romanos Π^{G} | et] ex Γ^{A}; + ** Z* | de — pacis *om.* Q | de renouationem O | et (2°) *om.* K | 46. (47. Σ^{C}*) principis O; princeps Φ^{RG}SQ | demetri Δ^{L}MΦ^{T}Θ^{S}*Z*(*ut vid.*) | cum exercitum Q | ionat(h)an AMSO | et — zabadei *om.* Q | uocatur Π^{G}A*M*Φ^{T}KOΨ$^{'D}$ | zebedei Δ^{L}Π^{G}SOΓ^{A}; *praem.* * Z* | 47. ads.] sumere Π^{G}* | antiochi ac Π^{G}K; antiochi et Ψ$^{'D}$ | agit] ait Φ^{G}Q; ayt Δ^{L} | ionathan M*SO | et — est *om.* Q | ptolomaidam] Φ^{T2}(dā *in ras.*); tholomaidem Λ^{L}; ptolomaida ΔK.

XLVIII. Ubi Simonem loco fratrum eius exercitus ducem constituit et de morte Ionathae (13, 1).

XLVIIII. Ubi Trifon occidit Antiochum et regnavit pro eo (13, 31).

L. Ubi Demetrius constituit pacem cum Simone et tributa dimisit (13, 36).

LI. Ubi Simon expugnans Gazam exoratus dextras dedit et filium suum constituit ducem (13, 43).

LII. [Ubi congregavit rex Demetrius exercitus suos et abiit Mediam ad contrahenda sibi auxilia et expugnaret Trifonem et misit Arsaces rex Persidis et Mediae principem suum et vivum conprehendit Demetrium et posuit eum in custodiam] (14, 1).

LIII. Ubi captus Demetrius est a rege Persidis et habitus in custodia (14, 1).

De sublimitate et potentia Simonis et quiete terrae (14, 4).

LIIII. Rescripta pacis ad Simonem ab Spartiatis (14, 16).

LV. Ubi populus Iudaeorum titulos gloriae Simoni duci suo statuerunt tabulis aeneis (14, 24).

LVI. Ubi Antiochus Demetrii filius accepit regnum paternum et coniuratus Simoni persecutus est Trifonem et fugavit (15, 1).

LVII. Rescripta Romanorum pacis cum Simone constitutae ad Ptolomeum regem et ceteros (15, 15).

Codd. CΣ^{TC}Δ^{L}Δ^{M}Λ^{L}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOQΓ^{A}Ψ^{D}ϧ

48. simone Φ^{T}S*(*ut vid.*) | locum Ψ^{D} | eius *om.* CΣΔΛ^{L} | ducum Θ^{S*A} | et — ionathae *om.* Q | ionatha O; ionathan M*; ionathā Φ^{T} | 49. occidit] *bis scripsit* Q | eo + ionathe Π^{G} | 50. demetrium Π^{G} | cum simon Φ^{G}; cum s(i)monem MKS*(*ut vid.*)O | 51. simone Σ^{T} | gazam] Ψ^{D2}(z *in ras.*); gazan S; gazaram Q; *om.* A | exoratus] Φ^{G}*; ex(h)ortatus ΔAΦ^{RG2}Z*Ψ^{D}; et oratus O | dextras] S*^{3}; dexteras S^{2}Z*; dextra Π^{G}K^{2}; dextera K* | et — ducem *om.* Q | et *om.* Φ^{T}Z* | duces Φ^{T}; *om.* Ψ^{D} | ∼ ducem constituit Ψ^{D} | 52. *capit. om.* Θ^{SA}SOQΓ^{A}ϧ, *cf. Prolegom.* p. LV | exercitos suos M*; exercitum suum Θ^{M}Z*(*ut vid.*)Ψ^{D}; exercitu suo Π^{G}K; exercitus suo Φ^{T}; suos exercitus Σ^{T} | mediam] Θ^{M2} (e *corr.*); *praem.* ad Ψ^{D} | contraendam Π^{G}; contrahendas Ψ^{D} | et (2°)] Z*; ut ΔΛ^{L}Φ^{P}Z^{2}Ψ^{D} | expugnarent Δ; expugnare Φ^{G} | arsacis Z* | persides Π^{G}K | mediae *om.* Δ^{L} | conprehendet A | in custodia ΔΠ^{G} MΦ^{TP}Θ^{M}KZΨ^{D} | 53. (51. Π^{G}; 52. Θ^{SA}SOQΓ^{A}ϧ; 54. Ψ^{D}) *capit. om.* Δ | captus demetrius est] dem. captus est Γ^{A}; captus est dem. Π^{G}Φ^{T}Z*; captus est dem. est Z^{2} | persides K; perside Π^{G} | habitus] habiit Π^{G} | in custodiam MO | De sublimitate — terrae (*sine numero* Π^{G}AΦ^{TRG}ZK; *item* CΣΛ^{L}Φ^{P}Ψ^{D} *ubi capit. cum praecedenti copulatur*; 53. ϧ; 54. MΘ^{M}) de] et de CΣΛ^{L}Φ^{P}Ψ^{D} | simone Φ^{T}* | quietem terrae Q; quieuit terra Ψ^{D} | 54. (52. Π^{G}; 55. MΘ^{M} Ψ^{D}) descripta Π^{G}; scripta SO | a simonem Δ^{L} | ab] a Φ^{T}; ad Π^{G}OQ; de Z* | 55. (53. Π^{G}; 56. MΘ^{M}Ψ^{D}) ubi] *praem.* ubi simon clippeum (cleppius O) aureum mi(t)tit romam et MSO | titulus KO; titulum S | symonis ZQΨ^{D}; simone S; simon Π^{G} | ducis A*Ψ^{D}; duce MSO | suę Ψ^{D} | tabulas aeneas MΘ^{S*}; tobolis ęneas O; *om.* Q | 56. (54. Π^{G} *et sic deinceps*; 57. MΘ^{M}Ψ^{D}) demetri A*M | paternum] patrum Θ^{A}; *om.* Π^{G}K | et (1°) — fugauit *om.* Q | coniur.] anadiuratus O; iuratus Φ^{T}*; coniunctus Δ | simoni] simon nunc O | est — fugauit] et trifon effugauit Π^{G} | trifonem *om.* Φ^{P} | 57. (58. MΘ^{M}Ψ^{D} *et sic deinceps*) descripta Π^{G}, *cf.* 54 | cum simoni M*SO; cum s(i)monem AK | constitutae] Θ^{H2} (ę *corr.*), constituta Δ; constituse Λ^{L}(*ut vid.*); constituit Ψ^{D}; constitue M† | ad — ceteros *om.* Q | ad] Z*; et Z^{2} | ad ptolomeo AK | rege K | et *om.* A | ceteris A*.

LVIII. Ubi Antiochus Demetrii rupta pace mittit Cendebeum ad debellandam Iudaeam et ipse persequitur Trifonem (15, 25).

LVIIII. Ubi Simon mittit duos filios suos ad Cendebeum ducem Ptolomei expugnandum (16, 1).

LX. Ubi filii Simonis vicerunt Cendebeum et Iudas filius Simonis vulneratus est (16, 6).

LXI. Ubi Ptolomeus filius Abobi occidit Simonem cum filiis suis in convivio et Iohannis filius Simonis occidit eos qui venerant perdere eum (16, 11).

Codd. $C\Sigma^{TC}\Delta^{L}\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{TRGP}\Theta^{SAM}KSZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\mathfrak{h}$

58. demetrii] Σ^{T*}(*ut vid.*); demetri Λ^{L}; demetrius Σ^{T2} | mittite M* | ad — trifonem *om.* Q | debellandum A$\mathfrak{h}$; bellandam C; debellam Φ^{T} | et — trifonem *om.* ΦZ^{2} | ipsi O | sequitur Δ^{L}; persecutus M | trifontem Π^{G}; triphone M^{2}(i *ex* o) | , 59. ubi simon] uobis non Δ^{L} | suos *om.* Γ^{A} | ad] a Q* | duce MSO | ptholomei M^{2}(i *in ras.*); antioci $\Sigma\Lambda^{L}$ | expugnando O; expugn S; *om.* Q | 60. filiis K; *om.* Ψ^{D} | s(i)meonis (*1°*) $\Sigma\Lambda^{L}$; imonis C* | uicerint Π^{G} | simeonis (*2°*) Σ^{T} | 61. abobi] Z^{2}(o *in ras.*); abob $\Sigma\Lambda^{L}$; ab obit M*; obebit Φ^{P} | in — eum *om.* Q | in conuiuium Z* | in *om.* M | et] *in ras.* Δ^{L2} | iohannis] $\Phi^{T*}\Theta^{S*}$; iohannes Φ^{T2}(*ut vid.*)$\Theta^{S2}\mathfrak{h}$; iohs Π^{G} | occidet M | ~ eos occidit Σ^{T} | uenerant] Λ^{L*}; uenerunt Λ^{L2} (*ut vid.*)Φ^{T*}. Expliciunt (-cuerunt Φ^{P}) capitula Δ^{L2} (*alt.* a *in ras.*)$M\Phi Q\Gamma^{A}\Psi^{D}$; + libri primi KS; + libri primi mac(c)habeorum $\Theta^{M}O$; liber machabeorum primus Z; + macchabeorum libri I A; + in nomine dñi Π^{G}; expliciunt (c)apitulae (+ libri primi Λ^{L})CΛ^{L}; explicit capitulatio Δ^{M}; expl[...] Θ^{S}; *sine subscriptione* $\Sigma\Theta^{A}\mathfrak{h}$.

INCIPIT MACCHABEORUM LIBER PRIMUS

I. [1] Et factum est postquam percussit Alexander Philippi Macedo qui primus regnavit in Graecia
egressus de terra Cethim Darium regem Persarum et Medorum [2] constituit proelia multa
et omnium obtinuit munitiones et interfecit reges terrae [3] et pertransiit usque ad fines terrae
et accepit spolia multitudinis gentium et siluit terra in conspectu eius
[4] et congregavit virtutem [exercitum] fortem nimis
et exaltatum est et elevatum cor eius
[5] et obtinuit regiones gentium et tyrannos et facti sunt illi in tributum

---

Deest Θ^{H} *qui praebet ant. vers.* (*H*) *usque ad* 6, 40, excelsos.

Tit. incipit mac(ch)abeorum liber primus $C\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Phi^{R}\Theta^{SM}$; incipit (*praem.* hic a; *praem.* in nomine domini Π^{G}) liber mac(c)habeorum primus (primo a; + beati hieronimi pbri Π^{G})$\Sigma^{T}\Pi^{G}\Phi^{P}Q\Omega^{J}$a (*exemplar Barb.*); incipit liber primus mac(ch)ab(a)eorum (+ eiusdem O) $M\Theta^{A}SO$a(*tab. rubric.*)m; machabeorum liber primus incipit Ω^{S}; incipit liber machab(a)eorum $\Phi^{TG}\Theta^{H}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}$; incipit ipse liber A; liber primus mac(ch)ab(a)eorum grelbsth; *sine titulo* Ω^{M}, *spat. vac. relicto.*

1. et (*1°*) — regnauit] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | postquam] Z^{2} (m *in ras.*) | percussit *om.* $\Theta^{M}Z$ | alexander ¶ alaxander *Guill., cf. orthographica* | philipu Δ^{M*}; philippo Φ^{G}; *praem.* filius Σ, *cf. B* (philippi filius); + rex Ω^{SJ*}ae. ¶ philippi *Hug., Guill., Iac., qui* « rex » *reprobat* | primus — medorum] exiuit de terra cethim et percussit darium regem persarum et medorum et regnauit in loco eius primus in graecia et r *cum* ℭ, *cf. LXHGB* | primus] prius Σ^{T} | egressus + est $\Theta^{S}Q^{2}$ | cethim + percussit $\Theta^{AM}Z^{*3}$(*om.* Z^{2}) $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$; + et percussit Δ^{L} *cum LXHGB et* ℭ; + cum A*; + ****** A^{2} *super lin.* ¶ « cethim » *Hug. et Guill.* « percussit » *reprobat Iac.*

2. constituit] *praem.* et $\Theta^{M}\Omega^{SJ*}$ *cum LXH et* ℭ, *cf. GB.* ¶ « constituit » *Hug. et Guill.* « et » *reprobat Iac.* | omnium — 3. per(transiit)] *in ras.* Ω^{J2} | omnium *om.* r *cum LHGB et* ℭ | ∼ obt. omnium Ω^{S}agelst | interficit Z^{*} | terrae *om.* Ω^{J2} *cum* $\mathfrak{G}^{A\ 56\ 58\ 340}$.

3. et (*1°*) *om.* Z^{*} | pertransit $\Delta^{M2}\Theta^{A}\Omega^{J}$; pert**nsiit Δ^{M*} | usque ad] usque* Φ^{T*}; ad Ψ^{D} | terra] terra* Q^{*}.

4. uirtutem exercitum = $\Sigma^{T*}M^{2}$(*ut vid.*)$\Theta^{A}OQ^{*}$, *cf. H* (uirtutem exercitus); exercitum uirtutem A*; uirtutem et exercitum (-tuum Φ^{T*P})$\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrel(et *sublin.* w)st *cum GB*; uirtutem exercituum $\Sigma^{T2}A^{2}M^{*}$ $Z^{*3}Q^{2}$ *et cett. cum X, cf. Prolegom., p.* LVI | exaltatum] Z^{*3}; exaltatus $\Pi^{G}\Phi^{T*RGP}Z^{2}$(*ut vid.*) $O^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | eleu.] elatum C(ęl-)$\Sigma^{C}\Delta\Theta^{SAM}Z^{*}$g | et exaltatum — eius *ante* et congreg. — nimis r *cum LG et* ℭ.

5. factę SO.

I. 1. ¶ et (*1°*) I. $A\Sigma^{C}$; *om. num.* $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi\Theta^{SAM}SZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ | ⟨egressus A | 2. ⟨et (*1°*) A | 3. ⟨et (*2°*) A | 4. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 5. ⟨et (*1° et 3°*) A.

6 et post haec decidit in lectum
et cognovit quia moritur
7 et vocavit pueros suos nobiles
qui secum erant nutriti a iuventute
et divisit illis regnum suum cum adhuc viveret
8 et regnavit Alexander annis duodecim et mortuus est
9 et obtinuerunt pueri eius regnum unusquisque in loco suo
10 et inposuerunt sibi omnes diademata post mortem eius
et filii eorum post eos annis multis
et multiplicata sunt mala in terra
11 et exiit ex eis radix peccatrix
Antiochus Inlustris filius Antiochi regis qui fuerat Romae obses
et regnavit in anno centensimo tricensimo et septimo regni Graecorum
12 in diebus illis exierunt ex Israhel filii iniqui et suaserunt multis dicentes
eamus et disponamus testamentum cum gentibus quae circa nos sunt
quia ex quo recessimus ab eis invenerunt nos multa mala
13 et bonus visus est sermo in oculis eorum
14 et destinaverunt aliqui de populo
et abierunt ad regem
et dedit illis potestatem ut facerent iustitiam gentium
15 et aedificaverunt gymnasium in Hierosolymis secundum leges nationum

---

Deest Θ^{H} (*ant. vers.*).

6. et (*1°*) *om.* C | decidit] S*, *ut vid.*; decidet Z*; cecidit S^{2} *cum L* | *scripsit* in lectu Σ^{T} | quia] quod Ω^{S} | moritur] $\Delta^{M*}M^{*}Z^{*3}$ Q^{*} *cum* 𝔊; moreretur $\Lambda^{L2}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Omega$ agrelbst *cum XH*; moriretur $\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Phi^{T*RGP}$ $\Theta^{S}Z^{2}Q^{2}\Psi^{'D}$.

7. ∼ nobiles suos Σ^{C*} | ∼ nutriti erant Ω^{M} | iuuentute] Z^{*3} *cum LXGH et* 𝔊; + sua $M\Phi^{T*RGP}\Theta^{M2}Z^{2}O\Psi^{'D}\Omega$ag | diui**sit Δ^{L} | illis *om.* Δ^{M*} | adhuc uiu.] aduiueret S*.

10. ∼ omnes sibi arelst | diadematę Σ^{T}; diadema Γ^{A}, *ut vid., cum X* | filii eorum] filiorum Θ^{S} | eos *om.* SO* | multiplicata est Φ^{P}; multiplicati sunt Σ^{C*}, *ut vid.*

11. peccatrix] *cum XHB et* 𝔊; peccati Ω^{M}agres, *cf. LG* (delicti). ¶ ał « peccati » *Hug. et Guill.* | anthiocus inlustris Σ^{C2} (cus in *in ras.*) | roma Δ^{L} *cum L* | regn. in anno] *in ras. lat. spat.* Z^{2} | tri**simo Z*; *om.* $\Psi^{'D}$ | et sept.] Ω^{J*} *cum XB et* 𝔊; septimo $\Delta\Omega^{SJ2}$ grelbst *cum LG*; *om.* $C\Sigma\Lambda^{L}$ | graecorum *om.* S.

12. exierunt *om.* S* | fili $\Delta^{M}\Gamma^{A}$; uiri Π^{G} *cum B* | iniquitati Γ^{A} | multos Θ^{SAM*} $\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum LXHG et* 𝔊, *cf. B* | quia] qui Θ^{S} | multa mala] *cum B*; mala multa SO *cum LXHG et* 𝔊.

13. bonus uisus est] *in ras.* Ω^{J2}; uisus est bonus Ω^{S}.

14. aliqui] $\Psi^{'D*}$; aliquid $\Sigma^{T}\Theta^{S}$; aliquos $\Psi^{'D2}$ | abierunt] *cum LXHGB*; uenerunt C | illis] *om.* S* | iustitiam] $M^{*}\Phi^{T*}Z^{*}$; **iustitiam Φ^{P}; iustitias $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{AM}Z^{2}$g *cum LXHG et* 𝔊, *cf. B* (iniustitias).

15. gymnasium + nationum Ω^{S} | in *om.* Ω^{S} *cum XGB* | ∼ in hier. gymnasium $\Psi^{'D}$ | *scrips.* legis Q^{*}; legem $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}SO$ *cum B* | nationum *om.* Ω^{S*}.

---

6. ⟨(et) post CAM | 7. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 8. ⟨et (*1°*) A | 9. ⟨et A | 10. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 11. ⟨et (*1° et 2°*) AM | 12. ¶ in I. Δ; *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨in CAM | ⟨eamus CAM | ⟨quia A | 13. ⟨et CA | 14. ⟨et (*1°*) M | ⟨et (*2° et 3°*) A | 15. ⟨et CA.

16 et fecerunt sibi praeputia
et recesserunt a testamento sancto et iuncti sunt nationibus
et venundati sunt ut facerent malum
17 et paratum est regnum in conspectu Antiochi
et coepit regnare in terra Aegypti ut regnaret super duo regna
18 et intravit in Aegyptum in multitudine gravi in curribus et elefantis et equitibus et copiosa navium multitudine
19 et constituit bellum adversus Ptolomeum regem Aegypti
et veritus est Ptolomeus a facie eius et fugit et ceciderunt vulnerati multi
20 et conprehendit civitates munitas in terra Aegypti
et accepit spolia terrae Aegypti
21 et convertit Antiochus postquam percussit Aegyptum in centensimo et quadragensimo et tertio anno
et ascendit ad Israhel 22 et ascendit Hierosolymis in multitudine gravi
23 et intravit in sanctificationem cum superbia
et accepit altare aureum et candelabrum luminis et universa vasa eius
et mensam propositionis et libatoria
et fialas et mortariola aurea et velum et coronas et ornamen-

---

Deest Θ^{H} (*ant. vers.*).

16. ~ preputia sibi Ω^{M*} | et (*3°*)] *in ras.* Φ^{T2} | iuncti sunt] *in ras.* Z^{1}; + in A *cum* $\mathfrak{G}^{SL'\ 106\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | huti C.

17. paratum] prosperatum Ω^{MS}. ¶ « paratum » *Hug. et Guill.* | in conspectum C | antiochi* Z, *ut vid.* | regnaret] regnarent S*; regnauit Θ^{A}.

18. intrabit $\Delta^{L}\Lambda^{L}$; regnauit Γ^{A}; + rex antiochus (anthiocus $\Theta^{S}\Gamma^{A}$) $\Phi^{T2}\Theta^{S}\Gamma^{A}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{L'\ 19\ 93\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | in (*1°*) *om.* $\Sigma\Lambda^{L}Z^{*}\Omega^{M}$ *cum B* | elefantes $M^{*}\Psi^{'D*}$; elefantibus $\Psi^{'D2}$; *praem.* in $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$ *cum G et* $\mathfrak{G}^{codd.}$ | equit.] *praem.* in Z^{2} | nauium] auium Θ^{S}; nimium Δ^{L} | *scrips.* multitudinem $\Phi^{RG}\Gamma^{A}$.

19. est *om.* Π^{G} | a facie] Δ^{M*} *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; faciem $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | et (*3°*)] ut Σ^{C} | fugit] Q*; fugiit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{AM}Q^{2}$.

20. et (*1°*)] Z^{*3}; *om.* $\Phi^{RG}Z^{2}$ | *scrips.* ciuitate Σ^{C*} | *scrips.* monitas O* | et (*2°*) — aegypti (*2°*) *om.* $\Sigma^{C*}\Delta^{L*}$, *per homoeotel., cum XB* | accepit] coepit $\Psi^{'D}$ | terrae] Z^{*3}; terra $\Sigma^{T*}Z^{2}$, *cf. G* (de terra) | aegyptii (*2°*) Θ^{A}.

21. conuertet Z* | et (*2°*) *om.* $M\Phi^{P}SO^{*}$ | et (*3°*) *om.* $\Pi^{G}O^{2}\Omega^{M}$ꝛ$\mathfrak{s}$ꝛ *cum LXG* | et ascendit *om.* Q.

22. ascendit] *in ras.* M^{2} | hier(osoly)mis] M*; (hierosoly)mam $M^{2}\Theta^{AM}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*)ꝛ$\mathfrak{s}$ꝛ*cum HB. cf. LXG et* $\mathfrak{G}$; *praem.* in Ω^{SJ*} *cum LXHG, cf.* $\mathfrak{G}$; *praem.* et in Θ^{A}. ¶ « in » *reprobat Iac.*

23. intrauit] *in ras.* Z^{2} | in sanctificatione Γ^{A} | et (*2°*) *om.* Θ^{S} | altarem A* *cum G** | candelabrum] Z^{2} (c *ex* t *et* labrum *in ras.*) | et (*4°*) *om.* Q^{2}, *ut vid.* | uasa] massa Q; ua Φ^{T*} | et mensam] $\Phi^{P*}Z^{*3}Q^{*}$ *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; et mensa $\Pi^{G}\Phi^{P2}OQ^{2}$; mensamque $\Psi^{'D2}$; mensam $\Phi^{T2}\Psi^{'D*}\Omega^{J}$; mensa $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ | *scrips.* libatatoria Γ^{A*} | fiala Σ^{C} | mortariolas A* | uelam Z* | aureum] Z^{2}; aure Z*; auri Z^{3} | in faciem Φ^{T*}(*ut vid.*)$\Theta^{S}O^{*}\Psi^{'D}$ *cum LXHB* | erant Q *cum B* |

---

16. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 17. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 18. ⟨et (*1°*) AM | 19. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*4°*) A | 20. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 21. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*4°*) A | 23. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*5° 7°*) A.

tum aureum quod in facie templi erat
et comminuit omnia
24 et accepit argentum et aurum et vasa concupiscibilia
et accepit thesauros occultos quos invenit
et sublatis omnibus abiit in terram suam
25 et fecit caedem hominum et locutus est superbia magna
26 et factus est planctus magnus in Israhel et in omni loco eorum
27 et ingemuerunt principes et seniores
virgines et iuvenes infirmati sunt
et speciositas mulierum inmutata est
28 omnis maritus sumpsit lamentum quae sedebant in thoro maritali lugebant
29 et commota est terra super inhabitantes in ea
et universa domus Iacob induit confusionem
30 et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Iuda
et venit Hierusalem cum turba magna
31 et locutus est ad eos verba pacifica in dolo et crediderunt ei
32 et inruit super civitatem repente et percussit eam plaga
et perdidit populum multum ex Israhel

Desunt Θ^{S} (*a v.* 27, sunt) Θ^{H} (*ant. vers.*) Γ^{A} (*a v.* 31, est, *usque ad* ei, *et partim usque ad v.* 32, civitatem).

∼ erat in facie templi Ω^{SJ}*(*ut vid.*) *cum LXHG* | *scrips.* commoniuit Δ^{LM2}(u *ex* b); *scrips.* cēminuit Ω^{S}.

24. accepit] Z^{2}(e *et* t *corr.*) | uasa] *praem.* omnia Ω^{M} | **concupiscibilia Φ^{T2}(a *in ras., ut vid.*) | thęsaurus occultos Λ^{L}*; tesaurus occultus O* | sublatis] ablatis Ψ^{D} *cum B.*

25. caedem ¶ « cedem » *Hug., item Guill.* | superbia magna] $M^{*}\Phi^{T*3}S^{*}$; superbiam magnam $\Theta^{AM*}Z$ *cum XHG et* 𝔊; in superbia magna $\Delta M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{M2}S^{2}\Omega^{SJ}$agrel(in *sublin.* ꝑ)st *cum L*; cum superbia magna Ω^{M} *cum B.*

26. in (1°) *om.* Θ^{A} | in (2°) *om.* A.

27. uirgines] *praem.* et $Z\Omega^{S}$arelꝺ *cum B* | et (3°)] Z^{*} *et* Z^{3} (*ut vid.*); *om.* Z^{2} | ∼ iuuenes et uirgines $M\Phi O\Psi^{D}\Omega^{M}$agrel *cum* 𝔊^{46} *et* 𝔖, *cf. Ps* 148,12 | et (4°) *om.* Φ^{T*} | speci**sitas Q* | mutata S* *cum XH.*

28. omnis] om̄ S; om O*; *praem.* et $M^{2}\Theta^{M}$ *cum L,* 𝔊$^{codd.}$ *et* 𝔖^{I} | quae = $C\Sigma\Delta^{M*}A\Phi\Theta^{AM}ZQ$ꝧm *cum X et* 𝔊; et quae Δ^{M2} *et cett. cum LHGB,* 𝔊$^{codd.}$ *et* 𝔖$^{I\,II}$ | sedebat $\Theta^{AM}S\Gamma^{A}$g *cum LXH*B et* 𝔊 | thoro] t(h)rono $\Sigma^{c}\Lambda^{L}Q\Omega^{M}$ | lugebant] $\Delta^{M*}\Phi^{T2}$; lugebat $\Delta^{M2}\Phi^{T*3}\Theta^{AM}S\Gamma^{A}$g *cum LXH*B et* 𝔊.

29. in(h)abitantes] $\Phi^{T*}O^{*}$ *cum LXGB*; habitantes $\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM^{*}\Phi^{T2}SO^{2}\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelꝺstm *cum H* | in ea] Q^{*} *cum HB*; in eam Θ^{A*} *cum L*XG, cf.* 𝔊^{19}; eam $Z^{*}Q^{2}$(*ut vid.*) *cum* L^{2} *et* 𝔊 | confusionem] Σ^{C*} *cum LXHGB et* 𝔊; confusione $\Sigma^{C2}O\Gamma^{A}$.

30. principes Ψ^{D} *cum L,* 𝔊$^{S*\ 542\ 311}$ *et* 𝔖^{II} | tributorum] Z^{2} (*alt.* t *in ras.*) | in ciuitate Q | iudę Σ^{C} *cum B* | hierus.] *praem.* in $\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum LHG et* 𝔊 | turba] multitudine Ω^{M}.

32. ciuitates Π^{G} | ea Π^{G} | plaga] *cum LXH*; + magna $\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{T2P}Z^{*}O^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$agrelꝺst *cum GB et* 𝔊, *cf.* 5,3.34; 7,22, *etc.* ¶ « magna » *reprobat Iac.* | perdidit *om.* Q* | ex] in Π^{G}.

---

23. ⟨et A | 24. ⟨et (1°) CM | ⟨et (4°) A | ⟨et (5°) CA | 25. ⟨et (1°) CA | 26. ⟨et (1°) CAM | 27. ⟨et (1°) AM | ⟨virgines A | ⟨et (4°) A | 28. ⟨omnis AM | 29. ⟨et (1°) CA | ⟨et (2°) A | 30. ¶ et (1°) *Div. sine num.* Ψ^{D}; ⟨et (1°) CAM | ⟨et (2°) A | 31. ⟨et (1°) A | 32. ⟨et (1°) AM | ⟨et (3°) A.

33 et accepit spolia civitatis et succendit eam igni
et destruxit domos eius et muros eius in circuitu
34 et captivas duxerunt mulieres et natos
et pecora possiderunt
35 et aedificaverunt civitatem David muro magno et firmo et turribus firmis et facta est illis in arcem
36 et posuerunt illic gentem peccatorum
viros iniquos et convaluerunt in ea
et posuerunt arma et escas et congregaverunt spolia Hierusalem
37 et reposuerunt illic et facti sunt in laqueum magnum
38 et factum est hoc ad insidias sanctificationi et in diabolum malum in Israhel
39 et effuderunt sanguinem innocentem per circuitu sanctificationis
et contaminaverunt sanctificationem
40 et fugerunt habitatores Hierusalem propter eos et facta est habitatio exterorum et facta est extera semini suo
et nati eius reliquerunt eam
41 sanctificatio eius desolata est sicut solitudo
dies festi eius conversi sunt in

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

33. (a)ccepi(t)] *in ras.* O^2; coepit Γ^A | succenderunt Φ^{T*} *cum* $\mathfrak{G}^{93}$ | ea Γ^A, *ut vid.* | igne $\mathfrak{s}$ | domos] *in ras.* Φ^{T2}, *ut vid.*; domus O*Q | eius (*2°*)] ei Γ^A; *om.* $\Theta^{AM}Z^*$ *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$.

34. ¶ *in marg.* cabtiuitas iudeorum Σ^C | duxerunt] Φ^{T*3} *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; duxit Φ^{T2}(*ut vid.*)SO *cum* $\mathfrak{G}^{codd.}$ *et* $\mathfrak{S}$ | (nat)os e(t)] Σ^{C2}(*in ras.*)Z*; natos earum et Z^2, *cf. LB*, $\mathfrak{G}^{93\ 46\ 55\ 58}$ *et* $\mathfrak{S}^I$ | possid.] *praem.* et Ω^S *cum XHB et* $\mathfrak{G}^{311}$.

35. **illis O.

36. peccatorum] *cum X*; peccatricem $M\Theta^A\Psi^D$**agrelbst** *cum LHG et* $\mathfrak{G}$; peccantem Ω^M | posuerunt (*2°*)] Q*; reposuerunt Q^2, *cf. v.* 37 | congregauerunt* Φ^{T2}(runt *in ras.*) | hierus.] *praem.* in $\Delta^{LM2}\Lambda^L$.

37. et (*1°*) — 38. sancti(ficationi)] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | repos.] posuerunt Q, *cf. v.* 36 | facta sunt S.

38. et (*1°*) — sancti(ficationi)] *in ras.* Θ^{A2} | sanctificationi] Φ^{T*} *cum XH et* $\mathfrak{G}$; sanctifica(t)ionis $C\Sigma\Lambda^LA\Phi^{T2}$(*ut vid.*) $\Theta^{M*}\Gamma^A\Psi^D$[b *cum LG, cf. v.* 39 | in (*1°*)] ad Δ^{M2}; *om.* CΣ $\Delta^{LM*}\Lambda^L$ | diabulum CAS*Z*; dolum Ω^S | malum] magnum $C\Sigma\Delta\Lambda^L\Omega^S$a, *cf. v.* 37 (in laqueum magnum). ¶ « in diabolum malum » uel « in diabolicum malum ». *Hug. et Guill.* | israhel + semper Δ^{L2}(*ut vid.*)Θ^A $Z^*\Omega^{SJ*}$ *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$, *cf. B* (in perpetuum). ¶ « semper » *reprobat Iac.*

39. per circuitu = CΔ *cum LG, cf.* 4, 60; 11, 26 *et* 12, 27; per circuitum *cett.* | sanctificationis — sanctificationem] sanctificationem S* *per homoeoarct.*; sanctificationis S^2.

40. fugerunt] $\Phi^{T*}S^2$(erunt *in ras.*); fugierunt $\Sigma^T\Phi^{T2}\Theta^{AM*}S^*$(*ut vid.*)Q* *cum LXHG* | habitatores] Q^2 (e *corr.*) | eos] eius S* | extera] Σ^{T2} (er *corr.*); extra $\Sigma^{C*}O^*$; terra Q, *cf. G*; *praem.* habitatio Π^G, *cf. supra* | semine $\Phi^{TRG}S^*O^*Q^*\Gamma^A\Psi^{D*}$; sine semine Q^2.

41. sanct. eius] sanctificata est $\Omega^{M\dagger}$ | desol.] dissolata SO* | est sicuti C; ***

---

33. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 34. ⟨et (*1° et 3°*) A | 35. ⟨et (*1°*) CM | 36. ⟨et (*1°*) AM | ⟨viros A | ⟨et (*3°*) CAM | 37. ⟨et (*1°*) A | 38. ⟨et (*1°*) CAM | 39. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 40. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) M | ⟨et (*4°*) A | 41. ⟨sanctificatio AM | ⟨dies A.

luctum
sabbata eius in obprobrium honores eius in nihilum
42 secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius
et sublimitas eius conversa est in luctum
43 et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut esset omnis populus unus
et reliquerunt unusquisque legem suam
44 et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis Antiochi
45 et multi ex Israhel consenserunt ei et sacrificaverunt idolis
et coinquinaverunt sabbatum
46 et misit rex Antiochus libros per manus nuntiorum in Hierusalem
et in omnes civitates Iudae ut sequerentur legem gentium terrae
47 et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo Dei
48 et prohiberent celebrari sabbatum et dies sollemnes
49 et coinquinari sancta et sanctum populum Israhel
50 et iussit aedificari aras et templa et idola
et immolari carnes suillas et pecora communia
51 et relinquere filios suos incircumcisos
et coinquinari animas eorum in

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

Ω^{J}* | sabbata] *praem.* et $\Phi^{T2}Z$* *cum GB et* $\mathfrak{G}^{V\ 106}$ | *scrips.* honoris O*; honor $\Theta^{A}Z$* *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$ | eius (*4°*) *om.* $\Phi^{T}\Omega^{M}$.

42. s(e)cundum gloria $\Delta^{L}\Pi^{G}$AS* | eius (*3°*) *om.* Ω^{M} *cum H.*

43. omnis] om̄ S*; om O* | reliquerunt] *cum H*; relinquerent **r** *cum LXG et LUC, cf.* $\mathfrak{G}$; relinqueret **elbst** *cum B, cf.* $\mathfrak{G}$.

45. ei] seruituti eius **relbst**, *cf. HG* (servitioni)*X*(deserv.) *et* $\mathfrak{G}$.

46. antiochus *om.* **relbst** *cum LXHG, LUC et* $\mathfrak{G}$ | per manum Σ; per manu Λ^{L} | in (*2°*)] *cum B et* $\mathfrak{G}^{V\ 19\ 62}$; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum LXG, LUC* et $\mathfrak{G}$ | iudae] *cum XHG et LUC*; iuda **st** *cum LG et* $\mathfrak{G}$; iud(aea)e $\Phi^{R}\Theta^{AM}Z$*$O\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ | sequeretur Σ^{T} | legem] M*Φ^{T}*(*ut vid.*) *cum B*; leges $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{AM}Z$*$\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$**agrelbst** *cum* $\mathfrak{G}$ | gentium *om.* Ω^{M}.

47. holocausta — 51. inmundis] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | holocausta — 48. prohiberent *om.* Φ^{G}*(*ut vid.*)Θ^{A}, *per homoeotel.* | holocausto A* | placationis M*O*.

48. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | celebrari] Φ^{T}* *cum B*; c(e)lebrare A*$\Phi^{T2}Z$*OΓ^{A}; celebrar[.] S | dies solemnitatis Σ^{C}; diem solemnem Π^{G}.

49. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | et (*1°*)] M* *cum LXHG, LUC et* $\mathfrak{G}$; e C*; et iussit M^{2} $\Phi^{P}\Omega^{S}$**agrelbst** *cum B, cf. v.* 50. ¶ « et coinquinari » *Hug. et Guill.* | coinquinare Z*, *cf.* $\mathfrak{G}$; qoinquinar[.] S^{2} (*pr.* q *ex* c) | sanctam O* | et (*2°*) *om.* Θ^{A}* | populum] templum **r** | israhel *om.* S, *cf. LXHG.*

50. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | (a)edificare SZ*O, *cf. LXH, LUC et* $\mathfrak{G}$ | immolari] Π^{G}* Z^{2}; immolare $\Pi^{G2}Z^{*3}$O *cum LXHGB, LUC et* $\mathfrak{G}$ | ∼ communia pecora Ω^{M}*.

51. et (*1°*) — inmundis *in ras.* Φ^{G2} | (relinquer)e fili(os)] *in ras.* Θ^{A2} | relinquer*** O* | coinquinari] Φ^{T}*; coinquinare $\Phi^{T2}Z$*

〈sabbata A | 42. 〈secundum CAM | 〈et A | 43. ¶ et (*1°*) I. $A\Phi\Theta^{AM}$SZO; II. Q; *Div. sine num.* Ψ^{D} Ω^{M}; 〈et (*1°*) CM | 〈et (*2°*) A | 44. 〈et A | 45. 〈et (*1°*) AM | 〈et (*3°*) A | 46. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2°*) A | 47. 〈et (*1°*) A | 48. 〈et (*1°*) AM | 49. 〈et (*1°*) A | 50. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*4° et 5°*) A | 51. 〈et (*2°*) A.

omnibus inmundis et abominationibus
ita ut oblivisceretur legem et inmutarent omnes iustificationes Dei
52 et quicumque non fecisset secundum verbum regis Antiochi moreretur
53 secundum omnia verba haec scripsit omni regno suo
et praeposuit principes populo qui haec fieri cogerent
54 et iusserunt civitatibus Iudae sacrificare
55 et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerant legem Domini
et fecerunt mala super terram
56 et effugaverunt populum Israhel
in abditis et in absconditis fugitivorum locis
57 die quintadecima mensis casleu quinto et quadragensimo anno aedificavit rex Antiochus abominandum idolum desolationis super altare Dei
et per universas civitates Iudae in circuitu aedificaverunt aras
58 et ante ianuas domorum et in plateis incendebant tura et sacrificabant
59 et libros legis Dei conbuserunt igni scindentes eos
60 et apud quemcumque inveniebantur libri testamenti Domini
et quicumque observabant legem Domini secundum edictum regis trucidabant eum

---

Desunt Θ^{SH}*(ant. vers.)* Γ^{A}*(a v.* 56, et *2°, usque ad v.* 57, die *et partim usque ad v.* 57, quinto).

$Q\Gamma^{A}$ *cum B, cf. LXHG, LUC et* 𝔊 | inmundis] i(n)mundi(t)iis $C\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelȿ | et (*3°*) + in Ψ^{D} | *scrips.* obliuiscentur Φ^{T*}.

52. fecisset... moreretur] Z^{*} *cum XH et LUC, cf. LG et* 𝔊; fecissent ... mor(e)rentur $\Delta^{LM*}\Pi^{G}M\Phi SZ^{2}O\Omega$agrelbȿcb *cum B*; fecissent ... moreretur $\Delta^{M2}AQ$.

53. secundum] *praem.* et Σ^{C} *cum B,* $\mathfrak{G}^{107\ L\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | omnia *om.* $M*\Omega^{J2}$ *cum G.* ¶ « omnia » *reprobat Iac.* | omni] in Δ^{LM*}, *cf. HG* (in uniuerso), $\mathfrak{G}^{L\ 542}$ *et* $\mathfrak{S}^{II}$ | praepos.] proposuit Θ^{AM}Ib | cogebant Γ^{A}.

54. iudae] *cum B*; iuda ȿt *cum LXHG, LUC et* 𝔊; iud(a)eae $\Theta^{AM}Z*\Gamma^{A}$.

55. dereliquerant] Z^{2}; dereli(n)querunt $Z^{*3}\Omega^{MJ}$ | domini] dei Q *cum B* | fecerant $\Delta^{L}\Omega^{S}$ | super terram] in terra $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum LXHB, LUC et* 𝔊, *cf. G* (in terram).

56. eff*gauerunt S*; fugauerunt Δ | in (*2°*) *om.* $A\Omega^{J2}$ | absconditis] Φ^{T*}; absconsis $\Phi^{T2}\Theta^{AM}Z*\Psi^{D}$ *cum B.* ¶ al absconditis Θ^{M} | *scrips.* futiuorum $Q*$.

57. die + autem Φ^{T2} | quinto *om.* Ω^{S} | quadrag. + et cent(e)simo $\Delta^{L}\Theta^{AM*}Z\Gamma^{A}\Omega$agrelbȿt *cum LHGB et* 𝔊 | abomin.] *praem.* ad Ψ^{D} | desol.] dissolationis S*O; dissolutionis M* | iuda $Z^{2}\Omega^{S}$ȿt *cum LXHGB, LUC et* 𝔊; iudeae $\Theta^{AM}Z*O\Gamma^{A}$ | in circuitu] t (*edd.* 1592 *et* 1593); in circuitum $\Phi^{T*RG}\Psi^{D}$t (*ed.* 1598) *cum X.*

58. incenderunt $\Sigma^{C}O$; incendebantur $M*\Phi^{T*RGP}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | tura *om.* Θ^{AM*}, *cf. LXHGB, LUC et* 𝔊, *cf.* 2, 15.

59. conbuserant Δ^{L*} | igne ȿ; + succendentes Φ^{P} | scind.] *scrips.* cindentes Φ^{T*}.

60. qu(a)ecumque $\Pi^{G}Q\Omega^{J*}$ (*ut vid.*) | inueniebatur liber Ω^{J*} *cum LXHGB, LUC et* 𝔊 | obseruabant] Φ^{T*} *cum B*; obseruabat $\Phi^{T2}\Theta^{AM}SQ\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbȿt, *cf. LXHG, LUC et* 𝔊 | domini *om.* Σ *cum LXHG, LUC et* 𝔊.

〈ita A | 52. 〈et A | 53. 〈secundum CAM | 〈et A | 54. 〈 et CA | 55. 〈et (*1°*) AM | 〈et (*2°*) A | 56. 〈et (*1°*) A | 57. ¶ die II. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\ \Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZOQ$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 〈quinto A | 〈aedificavit A | 〈et (*2°*) A | 58. 〈et (*1°*) A | 59. 〈et CA | 60. 〈et (*1°*) AM | 〈et (*2°*) A.

61 in virtute sua faciebant haec populo Israhel qui inveniebantur in omni mense in civitatibus
62 et quinta et vicensima die mensis sacrificabant super aram quae erat contra altare
63 et mulieres quae circumcidebant filios suos trucidabantur secundum iussum regis Antiochi
64 et suspendebant pueros a cervicibus per universas domos eorum
et eos qui circumciderant eos trucidabant
65 et multi de populo Israhel definierunt apud se ut non manducarent inmunda
et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari inmundis
66 et noluerunt infringere legem Dei sanctam et trucidati sunt
67 et facta est ira magna super populum valde
II. 1 in illis diebus surrexit Matthathias filius Iohannis filii Simeonis sacerdos ex filiis Ioarim ab Hierusalem
et consedit in monte Modin
2 et habebat filios quinque
Iohannan qui cognominabatur Gaddis

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

61. faciebat haec $A^{*}\Phi^{T*RGP}\Theta^{A}\Psi^{D*}$; secundum haec faciebant **re** | israheli $\Theta^{M}\Psi^{D}$; *om. vel evan.* S | inueniebantur] *cum XHGB, LUC et* 𝔊; inueniebatur Ω^{SJ*}**agrelbst** *cum L et LUC* (*codd.*) | in (*2°*) *om.* Π^{G} | mense + et mense **relbst** *cum LXHG, LUC et* 𝔊 | in (*3°*) *om.* Φ^{T*}.

62. et (*2°*)] ******et O | aram] terram Φ^{T*}, *ut vid.*; + et A.

63. circunciderant **r** *cum XHB, LUC et* 𝔊, *cf. v.* 64 | suos *om.* $\Pi^{G}\Omega^{M}$ | secundum iussu Δ^{L} | regis antiochi *om.* **re** *cum XG, LUC et* 𝔊.

64. suspenderunt S | ceruicibus + earum Δ, *cf. LXHGB et LUC* (eorum) *cum* 𝔊. ¶ ał earum Θ^{M} | per — eorum *om.* Z* | domus $AZ^{2}O^{*}\Psi^{D}$ | earum $\Phi^{TRG}\Psi^{D}$ | eos (*1°*)] $S^{*}O^{*}$ *cum LXHGB, LUC et* 𝔊; eas $S^{2}O^{2}$ | circ. eos] circūcide******* Ω^{J*} | circumciderant] Z^{*3} *cum LXHB et LUC*; circumciderunt $\Pi^{G}AM\Phi Z^{2}$(*ut vid.*)**m**; circumciderent Δ^{L}; circumcidebant $\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum G*; circumdederunt O*. ¶ alii « circumciderunt » *Iac.* | eos (*2°*)] *cum XHGB et LUC*; illos Ω^{S}**agrelbst** *cum L.*

65. *scrips.* desinierunt Θ^{A} | ut] Φ^{P2} (*in ras., ut vid.*) *cum XHGB et LUC, cf.* 𝔊; huti C; et $\Pi^{G}\Theta^{A}$ *cum L* | non — inmunda] *in ras.* Ω^{J2} | cibos Q; cibus Φ^{T*}.

66. infring.] instringere Θ^{A} | sancta $\Pi^{G}O^{*}$ | *scrips.* trudati Ω^{M*}.

67. populum + israel **res** *cum B, cf. LHXG, LUC et* 𝔊.

II. 1. ~ diebus illis $\Pi^{G}\Theta^{AM}S\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ **agrelst** *cum LXHB, LUC et* 𝔊, *cf. G* | surr.] exurgens Π^{G} *cum B* | filii] fili C; filius Z* | symonis Φ^{T*} | ~ sacerdos filii symeonis Φ^{T} | ex] et Θ^{A} | ioarim] Z^{*3} *cum G et* $\mathfrak{G}^{codd.}$; ioaram Z^{2}, *ut vid.*; ioarib **t** *cum HB, LUC et* 𝔊, *cf. LX*; ioa*** Ω^{J*} | *scrips.* in montē odin Δ^{M}.

2. habebat filios] huic erant filii Θ^{AM}, *cf. LXHG et LUC* (huic filii) *cum* 𝔊 | iohannan] *cum B*; io(h)annem Ω^{J}**relbst**; iohannes Θ^{AM}, *cf. LXHG et* 𝔊. ¶ ał iohannan Θ^{M} | cognominatur $\Sigma^{C}\Theta^{A*}$(*ut vid.*)Q* | gaddis — 3. cognominabatur *om.* Ω^{M*}, *per homoeotel.* | gaddis *om.* Σ^{T}†.

---

61. ⟨in (*1°*) AM | 62. ⟨et (*1°*) AM | 63. ⟨et CAM | 64. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 65. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 66. ⟨et (*1°*) A | 67. ⟨et A.

II. 1. ¶ in (*1°*) I. Ω^{S}; II. Ω^{J}; III. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et A | 2. ⟨et A | ⟨iohannan CAM.

3 et Simeon qui cognominabatur Thasi
4 et Iudas qui vocabatur Macchabeus
5 et Eleazarus qui cognominababatur Abaron
et Ionathas qui cognominabatur Apphus
6 hii viderunt mala quae fiebant in populo Iuda et in Hierusalem
7 et dixit Matthathias
vae mihi ut quid natus sum videre contritionem populi mei et contritionem civitatis sanctae
et sedere illic cum datur in manibus inimicorum
8 sancta in manu extraneorum facta sunt
templum eius sicut homo ignobilis
9 vasa gloriae eius captiva abducta sunt
trucidati sunt iuvenes eius in plateis
et iuvenes eius ceciderunt gladio inimicorum
10 quae gens non hereditavit regnum eius et non obtinuit spolia eius
11 omnis conpositio eius ablata est
quae erat libera facta est ancilla
12 et ecce sancta nostra et pul-

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

3. simeon] s(i)monem Ω^{SJ} **arelbst** | cognominatur ZQ* | thasii Θ^{A}; tharsi Γ^{A2} *rescr., cf.* $\mathfrak{G}^{46}$.

4. iudam Ω^{SJ} **agrelbst** | uocabatur] *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$; cognominabatur $C\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{T}$ *cum B, cf. vv.* 2 *et* 3 *et* $\mathfrak{G}^{VL'}$.

5. et (*1°*)] *cum B*; *om.* Z* *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$ | eleazar Θ^{A} *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; eleazarum Ω^{SJ} **agrelbst** | cognominabatur (*1°*)] *cum B et* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 46\ 311}$; *scrips.* cognominibatur O* cognominatur Q*; uocabatur $C\Sigma\Delta^{L}$ *cum LXHG*, 95 *et* $\mathfrak{G}$, *cf. supra* | abaron] Z^{*3}; abarō Λ^{L}; abbaron Ψ^{D}; abanon Z^{2}; auran Γ^{A} *cum LB, cf.* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 55}$ | ionathas] *cum H et* $\mathfrak{G}^{AS2q}$; ionathan Ω^{SJ}**agst** *cum B et* $\mathfrak{G}^{VL'}$; ionathã **relb** | cognominatur (*2°*) Q*.

6. uidebant S *cum B* | fiebant] *cum LXGB, cf.* $\mathfrak{G}$; f***ebant Φ^{G*}, *cf. H et LUC* (faciebant) | iud(a)e $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | in (*2°*)] *cum LGB et* $\mathfrak{G}$, *cf. LUC*; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}Z*Q\Gamma^{A}$ *cum XH et* $\mathfrak{G}^{c}$.

7. ut ¶ « ut » *signum sine nota Iac.* | uidere] Δ^{M*}; ut uiderem Δ^{M2} | contritione (*1°*) Γ^{A*} | datur] $\Phi^{T*}\Theta^{M*}O^{*3}$; dantur $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}\Theta^{M2}SO^{2}$ | in manus $\Theta^{AM}Z\Gamma^{A}$ *cum HGB et* $\mathfrak{G}^{46\ 55}$ | inimic.] iniquorum Ω^{M}.

8. sancta] Φ^{T*3}; et sancta A *cum B,* $\mathfrak{G}^{L/46\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}$; sancta et $\Phi^{T2}O*Q$ | in manu] *cum LXG, LUC et* $\mathfrak{G}$; in manus MSZ*(*ut vid.*)$O\Omega^{M}$ *cum B*; in manibus Ω^{SJ}*(*ut vid.*), *cf. v.* 7 | templa $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; templo S*.

9. eius (*1°*) *om.* Ψ^{D} *cum* $\mathfrak{G}^{A}$ | abducta] *cum LH et* $\mathfrak{G}$; adducta $\Delta\Pi^{G}\Phi^{T*}\Omega^{M}$**a** *cum X* | iuuenes (*1°*)] M*(*ut vid.*)$\Phi^{T*3}\Theta^{M*}$(*ut vid.*), *cf. LXHG*, 94, 95 (paruuli), *B*(infantes) *et* $\mathfrak{G}$; senes $\Sigma\Delta\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{M2}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst**. ¶ iuuenes Θ^{M} | eius (*2°*) *om.* Ω^{J2} *cum LG et* $\mathfrak{S}^{II}$. ¶ « eius » *reprobat Iac.* | iuuenes (*2°*)] *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; uirgines Π^{G} | eius (*3°*)] eorum Ω^{M} | cecid. gladio inimic. *om.* Z* | in gladio $\Sigma^{c}\Pi^{G}\Phi\Theta^{AM}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ **agrelbst** *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$ | ~ in gladio cecid. Θ^{AM} *cum B.*

10. hereditabit $\Lambda^{L}\Phi^{G}S$ | regna Π^{G*} *cum LXHG, cf.* $\mathfrak{G}^{46}$ | eius (*1°*) *om.* Ω^{S*} *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$ | et — eius (*2°*) *om.* O*, *per homoeotel.* | non (*2°*) *om.* $\Theta^{M*}O^{2}$.

11. eius *om.* M* | libera + *** Z.

12. et (*1°*) *om.* SO *cum XH et LUC* | nostra (*1°*) + et claritas nostra Δ^{L} *iterumque*

---

3. ⟨et A | 4. ⟨et CA | 5. ⟨et (*1°*) AM ⟨et (*2°*) A | 6. ⟨hii CAM | 7. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨vae CAM | ⟨et (*3°*) A | 8. ⟨templum A | 9. ⟨vasa A | ⟨trucidati AM | ⟨et A | 10. ⟨quae AM | 11. ⟨omnis A | ⟨quae A | 12. ⟨et (*1°*) AM.

chritudo nostra et claritas nostra desolata est
et coinquinaverunt eam gentes
13 quo ergo nobis adhuc vivere
14 et scidit Matthathias et filii eius vestimenta sua
et operuerunt se ciliciis et planxerunt valde
15 et venerunt illuc qui missi erant a rege Antiocho
ut cogerent eos qui confugerant in civitate Modin
immolare et accendere et a lege Dei discedere
16 et multi de populo Israhel consentientes accesserunt ad eos
sed Matthathias et filii eius constanter steterunt
17 et respondentes qui missi erant ab Antiocho dixerunt Matthathiae
princeps et clarissimus et magnus es in hac civitate
et ornatus filiis et fratribus
18 ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes
et viri Iuda et qui remanserunt in Hierusalem
et eris tu et filii tui inter amicos regis
et amplificatus argento et auro et muneribus multis
19 et respondit Matthathias et dixit magna voce
et si omnes gentes regi Antio-

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

scripsit infra | claritas] caritas $\Pi^{G}A^{*}$ | dissolata SO^{*}; dissoluta O^{2} | ea Γ^{A}(*ut vid.*) **rel-vsc** *cum LXHGB et* 𝔊.

13. quo ergo] Ω^{M*}, *ut vid.*; quid ergo Ω^{S}, *cf. LXHGB et LUC* (ut quid) *cum* 𝔊; quid ergo prodest Ω^{M2} | ∼ adhuc nobis Ω^{S}.

14. scidit] O^{2} (di *corr.*) | ∼ uestim. sua mat. et filii eius **agrelsc** | et planx.] $Z^{*}\Omega^{J*}$ *cum B*; planxeruntque $M\Phi Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J2}$.

15. illic Q^{*} | qui (*2°*)] quę Q | confugerant] Θ^{M*}; confugierant Θ^{M2}; confugerent Π^{G}; fugerant Ψ^{D} | in ciuitate] *cf. XH*; in ciuitatem $\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{AM}Z^{*3}\Psi^{D}\Omega$**agrelvsc**, *cf. LGB, LUC et* 𝔊; ciuitatem $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Gamma^{A}$ | immolari Ψ^{D} | accendere] Q^{*}; accedere Q^{2}; *praem.* tura $\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}\Psi^{D}$; + t(h)ura $\Pi^{G}M\Phi ZO\Omega$**agrelvsc**, *cf. B* (et incenderent tura) | a (*2°*) — 16. et (*1°*) *om.* Δ^{M*}, *per homoeotel.*

16. israhel *om.* Ψ^{D} | consentientes] *cum B*; consistentes C | *scrips.* filiis A^{*} | constantes $M\Theta^{A}\Gamma^{A}$.

17. *scrips.* ab antiochus Φ^{T*} | et (*2°*) *om.* $\Gamma^{A2}\Omega^{J2}$ *cum G et* $𝔊^{542}$. ¶ « et » *reprobat Iac.* | in hac ciu.] *in ras.* Ω^{J2}; in ciu. hac Ω^{M} *cum* 𝔊, *cf. LXHG et LUC* (in ciu. ista); + in ornamentis filiorum Ψ^{D} | ornatus] Z^{*3} *cum B*; ornatis $\Delta^{L}S^{*}$; ordinatus $M^{*}\Phi^{T*RGP*}Z^{2}$(*ut vid.*)$O^{*}\Psi^{D}$.

18. accedet Δ^{L*}; accendere Δ^{M*}, *ut vid.* | prius Ψ^{D} *cum G* | iussu A^{*} | sicuti C | et (*2°*) *om.* Γ^{A} | et qui remans.] *in ras.* Ω^{J2} | et (*3°*) *om.* Ω^{J*}, *ut vid., cum B,* $𝔊^{19}$ *et* 𝔖 | qui *om.* A† | remanserant S | amplificati **r**; amplificatus est Ω^{M} | ∼ auro et argento **agrelsc** *cum LB,* $𝔊^{VL}$ *et* 𝔖.

19. respondit mat. et dixit] *cum LXHB, LUC et* 𝔊; respondens mat. dixit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | magna uoce] *cum B*; uoce magna $A^{*}\Omega^{MSJ2}$ (*alt.* a *ex* o), *cum LXH, LUC et* 𝔊 | regi ant. ob(o)ed.] *in ras.* Ω^{J2} | regem S^{*}; reg** Q^{*},

---

⟨et (*4°*) A | 13. ⟨quo AM | 14. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 15. ¶ et (*1°*) IIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}A M\Phi\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨ut AM | ⟨immolare A | 16. ⟨et (*1°*) AM | ⟨sed A | 17. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨princeps AM | ⟨et (*4°*) A | 18. ⟨ergo AM | ⟨et (*2°, 4°, 6°*) A | 19. ⟨et (*1° et 3°*) CAM.

cho oboediunt
ut discedat unusquisque a servitute patrum suorum et consentiunt mandatis eius
20 ego et filii mei et fratres mei oboediemus legi patrum nostrorum
21 propitius sit nobis Deus
non est nobis utile relinquere legem et iustitias Dei
22 non audibimus verba regis Antiochi
nec sacrificabimus transgredientes legis nostrae mandata ut eamus altera via
23 et ut cessavit loqui verba haec accessit quidam Iudaeus in omnium oculis sacrificare idolis super aram in civitate Modin secundum iussum regis
24 et vidit Matthathias et doluit et contremuerunt renes eius
et ascendit furor eius secundum iudicium legis
et insiliens trucidavit eum super aram
25 sed et virum quem miserat rex Antiochus qui cogebat immolari occidit in ipso tempore et aram destruxit
26 et zelatus est legem sicut fecit Finees Zambri filio Salom
27 et exclamavit Matthathias voce magna dicens

Desunt Θ^{SH}(*ant. vers.*).

ut vid. | obaudiunt Θ^{A} *cum B* | ~ obed. antiocho Ω^{S} | ut] et Ω^{M} | discedat] Z^{*} *cum* $L^{2}HB$ *et LUC*, discedant $M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RG} $\Theta^{M}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelb *cum XG*; dis[...] Q, *fol. rec.* | seruitute] $\Delta^{M*}\Phi^{T*}Z^{2}$, *cf. LXHG* 94, 95 *et LUC* (officio) *cum* 𝔊; seruitute legis $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ $\Phi^{T2}\Theta^{AM*}Z^{*3}\Omega^{MJ*}$agrelbst *cum B, cf. v.* 20 | consentiunt] *cum B, cf.* 𝔊; consentiant $C\Sigma^{C}$ S^{2}(a *in ras.*)Ω^{SJ}agrelb; consentiat st.

20. fratres] patres Ψ^{D} | obedimus Δ^{M*} | legem S^{*}(*ut vid.*)OQ^{*}(*ut vid.*) *cum B.*

21. sit nobis] nobis sit $\Theta^{M}Z^{*}Q\Gamma^{A}$ *cum LUC*; sit nobis sit Θ^{A} | iustitias] Δ^{M*} *cum B et* 𝔊; iustitiam $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}Q$, *cf. Rm* 1,32; 3,5; 10,3; *Iac* 1,20.

22. audibimus *restituimus cum* bm, *cf.* 𝔊; audiuimus $AM^{*}S^{*}$(*ut vid.*)O; audimus $C\Pi^{G}$ $\Phi^{TRG}\Theta^{A}S^{2}Z^{*}$; audiemus $M^{2}Z^{2}$ *et cett. cum LXHG et LUC* | ~ antiochi regis $\Delta^{L}\Omega^{J*}$(*ut vid.*) | sacrificabimus] Φ^{T*}; sacrificauimus Σ $\Lambda^{L}\Pi^{G}AS^{*}OQ$; sacrificamus Φ^{T2}; sanctificabimus Θ^{M} | nostra Σ^{C} | alteram uiam A.

23. iudaeus — idolis] *in ras.* Ω^{J2} | omn. oculis] conspectu omnium Ω^{J2} | in ciuitatem $O^{*}\Psi^{D}$, *cf. L* | sec. iussu C.

24. doluit] Δ^{M2} (u *in ras.*) | et (*4°*) *om.* Γ^{A}, *ut vid.* | ascendit] Z^{*} *cum B*; ascensus est Z^{2}; accensus est $\Phi\Psi^{D}\Omega^{MS}$agrelbst. ¶ accensus est Θ^{M} | eius (*2°*) *om.* Δ^{LM*}, *cf. LXHG et* 𝔊 | sec. — et (*5°*)] Δ^{M*}; et sec. iudicium legis $C\Sigma\Lambda^{L}$; et sec. iudicium legis et Δ^{M2} | *scrips.* truddauit Θ^{A} | eum] illum Ω^{SJ*}(*ut vid.*) *cum* 94 | super] per M^{*} | aram] A^{1} (*pr.* a *corr.*).

25. rex *om.* Ω^{J} | ~ miserat ant. rex Σ^{T}; ~ rex ant. miserat agrelbst | immolari = $AM\Phi^{T*RGP}\Theta^{A2M}OQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$abm *cum B*; immolare $\Phi^{T2}\Theta^{A*}\Omega^{J2}$ *et cett. cum LXHG, LUC et* 𝔊 | ipso] illo Ω^{M} *cum LXH et LUC.*

26. zelatus] celatus Λ^{L*} | sicuti $C\Sigma^{T}$ | zambri] *praem.* et Θ^{AM*} | filio salom] filius alom Θ^{A2}(a *corr.*); filius alomi Θ^{M*} | filios Γ^{A}; filii A | salom = AQS *cum LXH*(salon) *B, LUC et* 𝔊; solomi O^{2}; salomith Ω^{M}; salomoni O^{*}; salomi Θ^{M2} *et cett. cum G.*

27. et clamauit $C\Sigma\Delta^{L}$(-bit)^{M}(*item*)Λ^{L} Π^{G} | uoce magna] *praem.* in ciuitate $\Theta^{AM}\Gamma^{A}$ *cum LXHB, LUC et* 𝔊; + in ciuitate Ω^{SJ}agrel

---

⟨ut A | 20. ⟨ego A | 21. ⟨propitius C | ⟨non A | 22. ⟨non CAM | ⟨nec A | 23. ⟨et CAM | ⟨accessit A | 24. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4° et 5°* A | 25. ⟨sed AM | 26. ⟨et AM | 27. ⟨et CAM.

omnis qui zelum habet legis statuens testamentum exeat post me
28 et fugit ipse et filii eius in montes et reliquerunt quaecumque habebant in civitate
29 tunc descenderunt multi quaerentes iudicium et iustitiam in desertum 30 ut sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres eorum et pecora eorum quoniam induraverunt super eos mala
31 et renuntiatum est viris regis et exercitui qui erat in Hierusalem civitate David quoniam discessissent viri quidam qui dissipaverunt mandatum regis in loca occulta in deserto
et abissent post illos multi
32 et statim perrexerunt ad eos et constituerunt adversus eos proelium in die sabbatorum
33 et dixerunt ad eos resistitis et nunc adhuc exite et facite secundum verbum regis et vivetis
34 et dixerunt non exibimus neque faciemus verbum regis ut polluamus diem sabbatorum
35 et concitaverunt adversus eos

Desunt Δ^{M}(*a v.* 29, iudicium)Θ^{SH}(*ant. vers.*).

(*sublin.* 𝔴)𝔰𝔱 *cum G* | omnis] om̃ S*; om O* | qui *om.* Φ^{T*} | zelum] A^{2} (z *in ras.*) | habet] facit Ω^{M}.

28. et (*1°*) *om.* Δ^{M*} | fugiit $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}\Theta^{AM}$; *om.* A† | *scrips.* ipsi C; *praem.* et Z* *cum LUC* | in montem M*SO *cum LUC* | habeant Φ^{T*} | in ciuitatem $\Delta\Pi^{G}\Phi^{T*RG}$S* Ψ^{D} *cum G*; in ***l** Ω^{J*}.

29. quaerentes] relinquentes Δ^{M*} | iustitiam] Φ^{T*}; iustitias $\Phi^{T2}\Theta^{AM}\Gamma^{A}$ | ∼ iust. et iudicium $\Theta^{AM}\Gamma^{A}$ *cum LXHB et* 𝔊 | in deserto $\Pi^{G}\Psi^{D}$ *cum LXG* | ∼ in desertum iudicium et iustitiam Z*.

30. ut sederent] Θ^{M2} (*ult.* e *in ras.*) *cum B, cf. LXHG* (sedere) *et* 𝔊; et sederunt Ω^{J2} (*in ras.*)𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱; ut sederunt 𝔴; et cederunt 𝔞; *praem.* et Z*, *ut vid.* | sederent *om.* Q* | ipse A, *cf. v.* 28; *om.* Π^{G} *cum HG* | eorum (*1°*)] eius 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩; *om.* 𝔰 | et (*2°*) *om.* Φ^{G*} | indurauerunt] M* *cum G et* 𝔊; indurauerant $M^{2}\Theta^{AM}$ *cum LXH*; inundauerunt 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱, *cf.* $\mathfrak{G}^{VaL'}$ *et* 𝔖 | super *om.* Γ^{A}.

31. est *om.* O* | *scrips.* uiri Q* | et (*2°*)] Φ^{P2} (t *corr.*); *om.* M*Ω^{S} | exercitui] Σ^{C*}; exercitu Σ^{C2}, *ut vid.* | erant $\Pi^{G}M\Phi^{T*}$ (*ut vid.*)^{RGP}SO$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔢𝔩𝔟 *cum LXHGB et* 𝔊 | ciuitate] S* *cum H et G, cf. X* (in ciu.); ciuitatem C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{T*}S^{2}$(*ut vid.*)Q *cum LGB, forsitan recte* | discessissent] A^{2} (*alt.* i *in ras.*); recessissent Π^{G} | quidam *om.* $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ *cum LXHGB et* 𝔊 | dissipauerunt] M*; dissipauerant $M^{2}\Theta^{AM}\Psi^{D}$ *cum LXHG* | in loco Q* | illos] Ω^{J*}, *ut vid., cum XHG*; eos Ω^{J2} *cum B.*

32. ad] Z^{*3} *cum LXHG*; aduersus M* $\Phi^{T*RGP}Z^{2}O*\Gamma^{A}\Psi^{D}$, *cf. infra* | eos (*2°*) — 33. eos] *in ras.* Θ^{M2}.

33. et (*1°*) — eos] *in ras.* Θ^{M2} | resistitis *om.* $\Theta^{A}Z$ *cum LXHB et* 𝔊 | et (*2°*) *om.* Π^{G} | nunc] *in ras.* Q^{2} | regis + antiochi Ω^{MSJ}*𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩(*sublin.*𝔴)𝔰𝔱. ¶ ant. « regis et uiuetis » *Hug., item Guill.* | et (*4°*) — 34. regis *om.* Q*, *per homoeotel.*

34. et — regis *om.* Q* | dixerunt + ad eos Ω^{J*}, *ex v.* 33. ¶ « ad eos » *reprobat Iac.* | non exiuimus $\Lambda^{L}\Pi^{G}AZ*$; *om.* Σ^{T} | faciamus Φ^{G*}; facimus SO* *cum G.*

35. concit.] constituerunt Γ^{A} | aduersum Γ^{A} | eum O.

⟨omnis CAM | 28. ⟨et (*1° et 3°*) A | 29. ¶ tunc V. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$AM$\Phi\Theta^{AM}$SZOΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}Q\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 30. ⟨ipsi A | ⟨quoniam A | 31. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quoniam A | ⟨et (*3°*) A | 32. ⟨et (*1°*) CM | ⟨et (*2°*) A | 33. ⟨et (*1°*) A | ⟨ resistitis CM | ⟨exite A | 34. ⟨et CAM | ⟨non CM | 35. ⟨et CAM.

proelium
36 et non responderunt eis nec oppilaverunt loca occulta
37 dicentes moriamur omnes in simplicitate nostra
et testes erunt super nos caelum et terra quod iniuste perditis nos
38 et intulerunt eis bellum sabbatis et mortui sunt ipsi et uxores eorum
et filii eorum et pecora eorum usque ad mille animas hominum
39 et cognovit Matthathias et amici eius et luctum habuerunt super eos valde
40 et dixit vir proximo suo
si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt
et non pugnaverimus adversus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris citius disperdent nos a terra
41 et cogitaverunt in illa die dicentes
omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die sabbatorum
pugnemus adversus eum et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis
42 tunc congregata est ad eos synagoga Asideorum fortis viribus ex Israhel
omnis voluntarius in lege
43 et omnes qui fugiebant a malis

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

36. et + illi Z^{2} | non *om.* A† | eis] Φ^{T*3} Z^{2}(*in ras.*) *cum B*; illis $\Phi^{T2}\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}$a *cum LXHG* | nec] $\Phi^{T*}Z^{2}$; neque Ω^{SJ*}(*ut vid.*); *praem.* nec (et non Φ^{T2}) lapidem miserunt eis $\Phi^{T2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ *cum L et* 𝔊; *praem.* nec lapidem miserunt in eos agrelbsc; *praem.* non lapidem miserunt illis (eis Θ^{AM}) $\Theta^{AM}Z^{*3}\Omega^{M}$, *cf. XH*; *praem.* nec lapidem miserunt $\Phi^{T3}\Gamma^{A}$ *cf. G.* ¶ ant. « eis nec lapidem » *Hug., item Guill.* grec. « nec lapidem » *Iac.* | loca *om.* O*, *cf.* 𝔊,

37. terram $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L*}\Pi^{G}\Phi^{G}Q^{*}\Gamma^{A\dagger}\Psi^{D}$ | perdetis S; perdidisti Σ^{C*}, *cf. X* (perdidistis).

38. eis] illis agrelbsc | uxores] mulieres Π^{G}, *cf. v.* 30.

39. *scrips.* haberunt Λ^{L} | super] Φ^{P2} (er *in ras.*).

40. sicuti C | (pugna)uerimus — gentes] *in ras.* Θ^{M2} | aduersum $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ | anim.] *scrips.* anibus A* | et (*3°*) — nostris (*2°*) *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | citius] nunc citius relbsc *cum LXHG, LUC et* 𝔊 | disperdet $\Pi^{G}A\Theta^{AM*}Q^{*}$.

41. et (*1°*)] ut Z† | in illa die] Z*; illa dię Δ^{L} *cum B*; in die illa $M\Phi^{P}\Omega^{SJ}$agrelbsc *cum LXHG, LUC et* 𝔊^{55}; die illa $\Phi^{TRG}Z^{2}\Psi^{D}$ *cum* 𝔊 | homo — nos] *in ras.* Φ^{P2} | homo *om.* r | uenit Ω^{J} | die (*2°*)] *cum XHB, LUC et* 𝔊; in di(e) $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}\Omega^{J*}$ *cum LG et* 𝔊$^{62\ 71\ 311}$. ¶ « in » *reprobat Iac.* | aduersum Σ *cum LUC* | eum] Φ^{R2} (um *in ras.*); eos Γ^{A}; [...] S | moriemur] Φ^{T2}(mur *in ras.*) *cum LXHG et LUC*; moriamur $\Phi^{G*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum B, cf.* 𝔊 | sicuti C | sunt — in oc(cultis)] *in ras.* Ω^{J2}.

42. congregatus Ψ^{D} | a(s)ideorum] Z^{2} *cum H et* 𝔊𝔊; iud(a)eorum $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{M2}$(iud *in ras.*)S^{2}(*item*)$Z^{*3}OQ^{2}$(iud *in ras.*)$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a gelsc *cum XGB.* ¶ iudeorum Σ^{C}; asideorum Θ^{M} | fortis] $\Phi^{T*}Z^{2}$(s *in ras.*) *cum HG et LUC* ($^{2}/_{2}$); fortes $\Phi^{T2}S^{*}$ *cum LX et* 𝔊, *cf. B* (fortes uiri) | omnis] om̄ S*; om O*.

43. omnis Λ^{L*} *cum* 𝔊$^{236\ 542\ 46}$; om O* | qui* Q, *ut vid.* | additi] *praem.* et Π^{G} |

---

36 ⟨et A | 37. ⟨dicentes A | ⟨moriamur CM | ⟨et (*1°*) A | 38. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 39. ⟨et (*1°*) CAM | 40. ¶ et (*1°*) VI. $C\Sigma\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}Q\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨si CA | ⟨et (*2°*) A | 41. ¶ et (*1°*) VI. $\Delta^{L}O\Gamma^{A}$; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨omnis CAM | ⟨pugnemus A | 42. ⟨tunc CAM | ⟨omnis A | 43. ⟨et (*1°*) A.

additi sunt ad eos
et facti sunt illis ad firmamentum
44 et collegerunt exercitum
et percusserunt peccatores in ira sua
et viros iniquos in indignatione sua
et ceteri fugerunt ad nationes ut evaderent
45 et circuivit Matthathias et amici eius et destruxerunt aras
46 et circumciderunt pueros incircumcisos quotquot invenerunt in finibus Israhel in fortitudine
47 et persecuti sunt filios superbiae
et prosperatum est opus in manu eorum
48 et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum
et non dederunt cornu peccatori
49 et adpropinquaverunt dies Matthathiae moriendi
et dixit filiis suis
nunc confortata est superbia et castigatio et tempus eversionis et ira indignationis
50 nunc ergo o filii aemulatores estote legis
et date animas vestras pro testamento patrum
51 et mementote operum patrum quae fecerunt in generationibus suis
et accipietis gloriam magnam et nomen aeternum
52 Abraham nonne in temptatione inventus est fidelis et reputatum est ei ad iustitiam
53 Ioseph in tempore angustiae suae custodivit mandatum et factus est dominus Aegypti

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*v.* 52 *a* inventus *usque ad* iustitiam).

facti sunt] factum est Σ^{T}.

44. collexerunt M*, *ut vid.*; colle Γ^{A} | *scripsit.* exercituum Λ^{L*} | iniquos *om.* Σ^{T} | sua (*2°*) *om.* Ω^{S} *cum XHG et LUC* ($^{2}/_{3}$) | fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Theta^{AM}Q^{*}$.

45. circuit $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}$.

46. circumcid.] circumdederunt Φ^{G} | *scripsit.* incircumfisos Ω^{M} | quodquod $C\Delta^{L}\Phi^{T*}$ $S^{*}O^{*}Q^{*}$(*ut vid.*) | finibus *om.* Z* | israhel] eorum Ls | in fortitudinem $C\Sigma\Lambda^{L*}$; *praem.* et Lst *cum B.*

47. opus] o****s Δ^{L*} | in manu] *cum XG, LUC par* ($^{2}/_{3}$) *et* 𝔖; in manus $A\Phi^{P}$𝔴(*etsi* manibus *in marg. perperam scripsit*) *cum LB et LUC con*; in manibus $Z^{*}\Psi^{rD}\Omega^{SJ}$agrelst *cum H, cf. v.* 48.

48. lege S | gentium et de manibus *om.* Φ^{G}, *per homoeotel.* | peccatorum Ω^{M}.

49. adpropinquarunt Φ^{T*} | moriendi] Q^{2} (end *in ras.*) | dixit] Λ^{L2} (t *in ras.*) | *scripsit.* filius suis C | nunc] *in ras.* Q^{2} | conforta tus Λ^{L*}; confirmata Δ^{L} *cum LXHG* | ira** $A\Phi^{R}$.

50. nunc — aemul.] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | o *om.* $\Phi^{G*}\Theta^{AM*}S^{*}ZO$ *cum LXHGB, LUC, PS-AU spe et* 𝔖 | fili $\Phi^{T*}Q^{*}$ | patrum + uestrorum relbst *cum PS-AU spe, cf. LXHG, LUC et* 𝔖.

51. et (*1°*) — patrum *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | memento $\Delta^{L2}\Psi^{rD}$ | gloria magna Ψ^{rD}.

52. nonne *om.* S, *ut vid.* | in temptationem Q; in generatione C, *cf. v.* 51 | inuenturus Δ^{L} | et *om.* O† | reputatum] Z^{*3}; reputatus Z^{2}, *ut vid.* | est *om.* $A^{*}\Phi^{P*}$(*ut vid.*) | ei] illi Ψ^{rD} *cum G et PS-AU spe, cf. Gn* 15,6 (*codd.*); *Rm* 4,3.22.23; *Iac.* 2,23.

53. aegyptii Θ^{A}.

⟨et (*2°*) A | 44. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 45. ⟨et (*1°*) CAM | 46. ⟨et A | 47. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | 48. ⟨et (*1° et 3°*) A | 49. ¶ et (*1°*) VII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZOQ$ Γ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{rD}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2°*) CA | ⟨nunc CAM | 50. ⟨nunc CAM | ⟨et A | 51. ⟨et (*1° et 2°*) A | 52. ⟨abraham CAM | 53. ⟨ioseph CAM | ⟨et A.

54 Finees pater noster zelando zelum Dei accepit testamentum sacerdotii aeterni
55 Iesus dum implet verbum factus est dux Israhel
56 Caleb dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem
57 David in sua misericordia consecutus est sedem regni in saecula
58 Helias dum zelat zelum legis receptus est in caelum
59 Ananias Azarias Misahel credentes liberati sunt de flamma
60 Danihel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum
61 et ita cogitate per generationem et generationem
quia omnes qui sperant in eum non infirmantur
62 et a verbis viri peccatoris non timueritis quia gloria eius stercus et vermis est
63 hodie extollitur et cras non invenietur
quia conversus est in terram suam et cogitatio eius periet
64 vos ergo filii confortamini et vi-

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

54. noster] uester $\Delta^{L}*\Omega^{S}$ | zelum] zelo $\Sigma\Lambda^{L}$; [...] Γ^{A} | testamentum *om.* $A^{\dagger}$ | aeternum M^{*} *cum* $\mathfrak{G}^{62\ 46}$.

55. implet] $Z^{*}\Omega^{J^{2}}$(t *in ras.*) *cum LXHG et LUC*; impleret $AZ^{3}\Omega^{M}$; impleuit $\Phi^{T^{2}}$(uit *in ras.*)$^{RG}Z^{3}\Psi^{D}\Omega^{S}$agrelst *cum B.* ¶ ant. « implet » *Hug., item Guill.* | dux] *cum G et LUC*; iudex $\Theta^{AM}Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum XHB, PS-AU spe et* $\mathfrak{G}$, *cf. L* (iudas); + in $M\Theta^{AM}SZO^{*}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$*arel bst *cum LXHG, LUC et* $\mathfrak{G}$. ¶ dux Θ^{M}; ant. om. « in » *Hug.* « dux in » *Guill.* | israhel** Q; populi srł Λ^{L}; is[..] M; *om.* Δ^{L}.

56. testificatur] Z^{3} *cum LXH, LUC et* $\mathfrak{G}$; testific*** Z^{*}; testificatus est Z^{2}; testificaret Δ^{L}.

57. sedem regni] regnum $\Pi^{G}\Omega^{J}$.

58. legis] regis Q; dei Π^{G}, *cf. v.* 54 | receptus est] Z^{2} (est *in ras.*); receptum est Σ^{T} | in cęlo Π^{G}.

59. ananias] $\Phi^{T^{2}}$ (*pr.* an *in ras.*); anania Π^{G}; + et grel(*sublin.*w)st | azaria Π^{G}; + et $\Delta^{L}\Pi^{G}$grel(*sublin.* w)st *cum LX, LUC, PS-AU spe et* $\mathfrak{G}^{62\ 55\ 311}$ $\mathfrak{S}$ | liberati sunt] $\Sigma^{T^{2}}$ (i sunt *in ras.*) | flamma + ignis Ψ^{D} *cum GB, cf. Dn* 3,22.

60. danihe Φ^{T*} | ~ in simpl. sua Ω^{J*}, *ut vid., cum PS-AU spe* | liberati sunt Δ^{L*} | de ora Σ^{C} | leonis $\Delta^{L}\dagger$ *cum* $\mathfrak{G}^{SL}$, *cf. Ps* 21, 22; *Am* 3,12; *II Tim* 4,17.

61. cogitate] considerate Ψ^{D}, *cf. M et PS-AU spe* (considerantes) | per generatione et generationem $\Pi^{G}A^{*}$; per generationes et generationem Ψ^{D}, *cf. G* (per generationes) *et PS-AU spe* (per generationes generationum); per generationem et generatione Λ^{L*} | eum] $M^{*}\Theta^{M*}Z^{*3}$ *cum LXHGB, LUC* ($^{2}/_{2}$) *et* $\mathfrak{G}$; eo Z^{2}, *ut vid.*; deum $\Delta^{L}M^{2}\Theta^{M2}$ *cum PS-AU spe et* $\mathfrak{G}^{311}$.

62. peccatores S*O*; *scrips.* peccatoritis C | non timueritis quia] *legi nequit* Φ^{G} | non] Z^{*3} *cum LXH et LUC*; ne $\Phi^{T^{2}}$(*in ras.*)$^{P}*Z^{2}Q\Omega^{S}$agrelbst *cum GB, CY te et ep* 59 | quia] qui Φ^{T*} | uermis] uentus Δ^{L} | est] eius Π^{G}.

63. extollitur] *cum XHB et LUC* ($^{2}/_{2}$); extolletur S *cum LG, CY te, ep* 59, *PS-AU spe* $^{2}/_{2}$ *et* $\mathfrak{G}$ | inuenitur Λ^{L} | conuersus est] *cum LXHGB, CY, LUC* ($^{2}/_{2}$) *et* $\mathfrak{G}$; conuertetur Δ^{L} *cum* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 311}$, *cf. PS-AU spe* $^{2}/_{2}$ (reuertetur) | cogitatio** Φ^{T*} | eius] eis Φ^{P} | periet] M^{*} *cum PS-AU spe* $^{2}/_{2}$ *et* $\mathfrak{G}$, *cf. LXHG, CY et LUC* ($^{2}/_{2}$)(peribit); periit $M^{2}\Gamma^{A}$grelbst *cum B et* $\mathfrak{G}^{Aq}$; perit Z^{*}a.

64. quia] Z^{2} *cum LXHG, LUC, PS-AU spe et* $\mathfrak{G}$, *cf. B*; + (c)um feceritis qu(a)e uobis pr(a)ecepta sunt in lege (in lege *om.*

---

54. ⟨finees CAM | ⟨accepit A | 55. ⟨iesus CAM | 56. ⟨caleb CAM | 57. ⟨david CAM | 58. ⟨helias CAM | 59. ⟨ananias CAM | 60. ⟨danihel CAM |61 ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A | 62. ⟨et (*1°*) CAM | 63. ⟨hodie AM | ⟨ quia A | 64. ⟨vos CAM.

riliter agite in lege quia in ipsa gloriosi eritis
65 et ecce Simeon frater vester scio quod vir consilii est ipsum audite semper et ipse vobis erit pater
66 et Iudas Macchabeus fortis viribus a iuventute sua sit vobis princeps militiae et ipse aget bellum populi
67 et vos adducetis ad vos omnes factores legis et vindicate vindictam populi vestri
68 retribuite retributionem gentibus et intendite in praeceptum legis
69 et benedixit eos et adpositus est ad patres suos
70 et defunctus est centensimo et quadragensimo et sexto anno et sepultus est a filiis suis in sepulchris patrum suorum in Modin et planxerunt eum omnis Israhel planctu magno

III. 1 et surrexit Iudas qui vocabatur Macchabeus filius eius pro eo
2 et adiuvabant eum omnes fratres eius et universi qui se coniunxerant patri eius et proeliabantur proelium Israhel cum laetitia
3 et dilatavit gloriam populo suo et induit se loricam sicut gigans

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

$M^{2}Z^{*3}\Psi^{'D}$) a domino deo uestro $M^{2}\Phi^{T2}Z^{*3}$ $\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$*agre. ¶ ał quia quum feceritis quae praecepta sunt a domino deo uestro Θ^{M}; « quia in ipsa » *Hug. et Guill.*; « cum feceritis — deo uestro » gr. ant. non habent *Iac.* | in ipso O; *om.* A†.

65. s(i)mon Ω^{SJ}agrelbsc *cum L et* $\mathfrak{G}^{L\ 311}$ | quod] quia Λ^{L} *cum HB*; *praem.* ***** Q. ¶ quia Σ^{C} | consili Λ^{L*} | ∼ erit uobis Π^{G} $\Theta^{A}\Psi^{'D}\Omega^{M}$agrelbsc.

66. agit SZ*O.

67. uos (*1°*)] S*(*ut vid.*)Z^{*3} *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$, *cf. B*; *om.* $M\Phi S^{2}Z^{2}\Omega$agelbsc *cum LUC* | ad uos] uos Φ^{T*RG}; *om.* $\Psi^{'D}$ | legis ¶ « legis » *Hug.* « legem » *Guill.* | uindicta A.

68. retribuite] *cum LXH, LUC et* $\mathfrak{G}$; *praem.* et $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}M\Phi^{T2}\Theta^{M2}SO\Psi^{'D}\Omega^{M}$bm *cum GB,* $\mathfrak{G}^{58\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}$ | gentium O* | in praeceptum] Θ^{M2} (ū *in ras.*) *cum LXHG, LUC et* $\mathfrak{G}$; in pr(a)eceptis $\Theta^{A}Z*\Gamma^{A}\Psi^{'D}$; in p̄cept[. .] S.

69. eis $\Psi^{'D}$ | patres] S *legi nequit.*

70. et (*2°*) *om.* Γ^{A}g | quadrag(en)simo et] $\Phi^{G}*Z*O*$ *cum LXHB et* $\mathfrak{G}$; quadrag(e)simo $\Sigma^{C}M\Phi^{T}*^{RG2P}SZ^{2}O^{2}Q^{2}\Omega$agrelbsc *cum G*; *om.* Q* | ∼ anno centes. et quadr. sexto relbsc | suis *om.* Σ^{C}; + et Q* | in sepulchris] $\Phi^{T}*$ *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; in sepulchro Φ^{T2} | patrum + ******* Q | planxit $\Psi^{'D}\Omega^{M}$ *cum B,* $\mathfrak{G}^{311}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | eum *om.* Ω^{S} | *scrips.* omnes S*Z*; om O* | plancto magno M*S*O*; planctum magno $\Delta^{L}\Pi^{G}$, *cf. L* (planctum magnum) *et* $\mathfrak{G}$; *om.* Ω^{M}.

III. 1. uocatur $C\Sigma^{C}\Delta^{L}\Lambda^{L}$ | eius *om.* C.

2. eius (*1°*) *om.* Ω^{S} | se coniunxerant] Z^{3}; se coniuncxerunt $\Theta^{A}*$, *ut vid.*; ***iunxerant Z*; ***iunxer*nt Z^{3} | proeliabantur] $\Phi^{T}*S*Z^{2}$ *cum LX et* $\mathfrak{G}$; pr(o)eliabatur Φ^{T2} $\Theta^{A}S^{2}$(*ut vid.*)$Z^{*3}Q$ *cum HGB et LUC*; proeliatur $\Theta^{M}*$ | israhel] *praem.* in $\Theta^{AM}SZ*$(*ut vid.*) Γ^{A} *cum L* | laetitia + magna O^{2}, *cf.* 14,11.

3. gloriam] gaudium $\Sigma\Lambda^{L}$; + in $\Psi^{'D}$ | suo (*1°*) *om.* $\Psi^{'D}*$ *cum H* | loricam] $Z*\Gamma^{A}*$ *cum XGB, LUC et* $\mathfrak{G}$; lorica $C\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{T}*^{P}\Theta^{AM}$ S^{2}(o *ex* u)$Z^{2}\Gamma^{A2}\Omega^{J}$ *cum H* | sicuti C | gigans]

---

65. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨scio A | 66. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨sit A | ⟨et (*2°*) A | 67. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 68. ⟨retribuite A | ⟨et A | 69. ⟨et (*1°*) CAM | 70. ⟨et (*1°, 4°, 5°*) A.

III. 1. ¶ et III. Ω^{SJ}; VIII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | 2. ⟨et (*1°, 2°, 3°*) A | 3. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM.

et succinxit se arma bellica sua
in proeliis et protegebat castra gladio suo
4 similis factus est leoni in operibus suis
et sicut catulus leonis rugiens in venatione
5 et persecutus est iniquos perscrutans eos
et qui conturbabant populum suum succendit flammis
6 et repulsi sunt inimici prae timore eius
et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt
et directa est salus in manu eius
7 et exacerbabat reges multos
et laetificabat Iacob in operibus suis
et in saeculum memoria eius in benedictione
8 et perambulavit civitates Iuda
et perdidit impios ex eis
et avertit iram ab Israhel
9 et nominatus est usque ad novissimum terrae
et congregavit pereuntes
10 et congregavit Apollonius gentes
et a Samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra Israhel
11 et cognovit Iudas et exiit obviam illi
et percussit et occidit illum et ceciderunt vulnerati multi
et reliqui fugerunt
12 et accepit spolia eorum
et gladium Apollonii abstulit Iudas
et erat pugnans in eo omnibus

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*v.* 8 *a* civitates *usque ad* Israhel).

Λ^{L}*M*S*Z* *cum LXHG* et LUC*; gigas Λ^{L2} $M^{2}\Phi^{P}S^{2}Z^{2}\Omega^{M}$agrelbgc *cum G²B*; gygas Ω^{SJ} | sua *om.* Ω^{M} | ~ sua bellica Ω^{J} *cum* $\mathfrak{G}^{L}$ | in proelium S, *cf.* $\mathfrak{G}^{93\,55}$; proeliis Φ^{T*} | castra *om.* Λ^{L*} | ~ gladio suo castra $\Psi^{'D}\Omega^{S}$.

4. sicuti C | rugientis Π^{G} | uenatione*** Φ^{P}.

5. perscrutans] Σ^{C*}; prescrutans Σ^{TC2} Δ^{L} *cum X*; perscrutantes $\Psi^{'D}$; *praem.* et O *cum LUC* | conturbant S*O*Ω^{J} | succendit] *praem.* eos M*$\Phi^{T*RGP}Z^{2}$OΩagelbgc; *praem.* eos et $\Psi^{'D}$; *praem.* omnes r | flammis] Λ^{L2}(am *in ras.*); flammas $\Psi^{'D}$.

6. inimici + eius Ω^{SJ}arelbgc; + e Ω^{M*} | omnes] Z^{2}; om*** Z* | conturb.] turbati Q* *cum* $\mathfrak{G}^{L}$ | est +***** Q.

7. exaceruabat C$\Sigma\Pi^{G}\Phi^{T*RG}\Theta^{M2}Z$*O; exacerbauit Θ^{A}Q *cum* $\mathfrak{G}$; exaceruauit Θ^{M*} | operibus] Ω^{J2} (o *in ras.*) | in benedictionem Θ^{A}Z *cum L et* $\mathfrak{G}$ | (benedictio)ne — 9. pereuntes] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2}.

8. *tot. vers. in ras.* Θ^{M2} | perambulabat A$\Theta^{A}Z*\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrel | iudae $\Phi^{T}Z\Psi^{'D}$ | *scrips.* auerti A† | ab] ex $\Theta^{A}Z$*.

9. *tot. vers. in ras.* Θ^{M2} | nominatum Ω^{M} *cum L* | (a)d nou. terre Ω^{J2}, *in ras. brev. spat.* | nou.] extremum Π^{G}, *cf.* 14,10 | pereuntes 10. et congreg. *om.* $\Theta^{A}Z$*, *per homoeotel.*

10. a *om.* $\Theta^{A}\Psi^{'D}$ | samaria* Q | ad bellandum] abellandum Φ^{T}.

11. cognouit] cognominauit Γ^{A} | exiuit Ω^{J}; exi*it Z* | *scrips.* ouiam Σ^{C}A* | illum] eum $\Theta^{AM}Z*\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum G* | rel. fug.] reliqu***gerunt Z* | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma^{TC*}\Lambda^{L}\Phi^{T2}\Theta^{AM*}$Q*; qui fugerant A.

12. et (*1°*)] *in ras.* S^{2} | erant Π^{G} | pugnans] Φ^{T*3}; pugnas $\Phi^{T2}\Psi^{'D}$; expugnans Σ^{T}.

⟨et (*3°*) A | 4. ⟨similis AM | ⟨et A | 5. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 6. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 7. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 8. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) AM | 9. ⟨et (*1° et 2°*) A | 10. ¶ et (*1°*) VIIII. C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}$SZOQ$\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | 11. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3° et 6°*) A | 12. ⟨et (*1°*) CM | ⟨et (*2° et 3°*) A.

diebus
13 et audivit Seron princeps exercitus Syriae quod congregavit Iudas congregationem et ecclesiam fidelium secum
14 et ait faciam mihi nomen et glorificabor in regno et debellabo Iudam
et eos qui cum ipso sunt qui spernebant verbum regis
15 et praeparavit se et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii
ut facerent vindictam in filios Israhel
16 et adpropiaverunt usque Bethoron
et exivit Iudas obviam illi cum paucis
17 ut viderunt autem exercitum venientem sibi obviam dixerunt Iudae
quomodo poterimus pauci pugnare ad multitudinem tantam tam fortem
et nos fatigati sumus ieiunio hodie
18 et ait Iudas facile est concludi multos in manus paucorum
et non est differentia in conspectu Dei caeli liberare in multis et in paucis
19 quia non in multitudine exercitus victoria belli
sed de caelo fortitudo est

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

13. ecclesiam] Z^{2}; ecclesias Z^{*3} | ~ fidelium et ecclesiam Ω^{SJ*}(*ut vid.*)**arelgc** | secum + et egredientium in prelium Z^{2} *cum LHB et* 𝔊, *cf. X.*

14. gloriabor A | eos] *cum LXHG et* 𝔊; omnes Ψ^{vD} | spernebant] M^{*}(*ut vid.*)Z^{*} *cum LXG*; spernunt $M^{2}\Omega^{M}$ *cum H*; spreuerunt Z^{2} *cum B* | uerbum] Z^{*} *cum LXG et* 𝔊; p̃ceptum Z^{2} *cum B.*

15. pr(a)eparauerunt $M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RGP} $O\Gamma^{A}\Psi^{vD}$. ¶ ant. « preparauit » *Hug.* « parauit » *Guill.* | castra + eorum Π^{G} | fortis O* *cum LH, cf.* 𝔊 | auxiliarii] *cf. LG* (auxiliari ei) *cum* 𝔊, *et H* (auxiliarii et); ausiliari Σ^{C}; auxilii Φ^{T*} | in filiis $SZ^{*}O$ *cum LX et* 𝔊 | filios *om.* Ω^{M}.

16. et (*1°*) — bethoron *om.* Q* | a(d)propia(u)erunt = $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Theta^{AM}Z^{*}$ *cum H, cf. LX* (adpropiauit); a(d)propria(u)erunt $C\Sigma^{C}$ $\Lambda^{L}\Gamma^{A}$; a(d)propinquauerunt Z^{2} *et cett., cf. GB* (adpropinquauit) | usque + ad S^{*}(*ut vid.*)Ω^{SJ}**relbgc** *cum X, cf. LB*; + ad fines O | illi] $\Phi^{T*}Z^{*}Q^{*}$ *cum LXHG et* 𝔊; illis Σ^{T*} $\Delta^{L}\Phi^{T2}\Theta^{M}SZ^{2}Q^{2}\Omega^{S2}$(s *in ras.*)^{J}**are** *cum B et* $\mathfrak{G}^{71\ 381}$.

17. ~ autem uiderunt **agrelbgc** | ~ sibi uenientem Ω^{J*}, *ut vid.* | pauci* Q | pugnari O | ~ pugn. pauci MSO | ad] *cum* $LXH^{2}GB$, *cf.* 𝔊; aduersus $\Pi^{G}\Omega^{J*}$ *cum SED-S Lib. de rect. christ. 15*; contra **agrel bgc**. ¶ « ad » *Iac.* | tantam] M^{*}, *ut vid., cum LXGB*; *om.* M^{2}; *praem.* hanc **gre** | tam] $S^{2}O^{*}$; et O^{2}; et tam Φ^{P*}**grelbgc** *cum SED-S*; *om.* $\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Theta^{AM*}S^{*3}$(*ut vid.*)$\Psi^{vD}$ *cum LXHGB et* 𝔊 | ~ fatig. sumus nos Δ^{L} | ieiuni O*, *cf.* 𝔊.

18. in manu Ω**agrel**; in manibus Θ^{AM} Γ^{A} *cum LXHGB et* 𝔊 | deferentia O* | in multos $S^{*}O^{*}$ | et (*3°*)] aut $\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Omega^{M2}$(*ut vid.*) *cum LXHGB et* 𝔊; non Ω^{M*}.

19. quia] *cum LXHGB*; quoniam Ω^{SJ*} (*ut vid.*)**agrelbgc** *cum QU pro* | in multitudinem A; in multitudiẽ Ω^{J2} (ẽ *corr.*) | uictoria* Θ^{M}; uictoriae $\Theta^{A}Q$ *cum L** | fortit.] uictoria Ω^{J}†, *cf. supra*; + dei Λ^{L} *cum QU pro.*

---

13. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 14. ⟨et (*1°*) CA | ⟨faciam CM | ⟨et (*4°*) A | 15. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | 16. ⟨et (*1° et 2°*) A | 17. ⟨ut CAM | ⟨quomodo CAM | ⟨et A | 18. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨facile CM | ⟨et (*2°*) A | 19. ⟨quia A | ⟨sed A.

20 ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci et superba
ut disperdant nos et uxores nostras et filios nostros et ut spolient nos
21 nos vero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris
22 et ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram
vos autem ne timueritis eos
23 ut cessavit autem loquens insiluit in eos subito
et contritus est Seron et exercitus eius in conspectu ipsius
24 et persequebatur eum in descensu Bethoron usque in campum
et ceciderunt ex eis octingenti viri
reliqui autem fugerunt in terram Philistim
25 et cecidit timor Iudae ac fratrum eius
et formido super omnes gentes in circuitu eorum
26 et pervenit ad regem nomen eius
et de proeliis Iudae narrabant omnes gentes
27 ut audivit autem Antiochus sermones istos iratus est animo
et misit et congregavit exercitum universi regni sui castra fortia valde
28 et aperuit aerarium suum
et dedit stipendia exercitui in annum
et mandavit illis ut essent parati ad omnia

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

20. ipsi + uero Ψ^{D} *cum G* | et (*1°*)] *in ras.* Ω^{J2} | superbae Q*, *ut vid.*; super(b)ia $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{T*RP}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ}$agrelυst *cum SED-S* | disperdat A | et (*3°*)] *in ras. lat. spat.* Z^{2} | et ut] et $\Sigma^{C}Q^{2}\Gamma^{A}$ *cum LXHG*; ut Q* *cum* 𝔊 | spol.] sepelient Σ^{T}.

21. pugnauimus $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Theta^{A}S*O\Psi^{D}$ | nostris (*1°*)] uestris Δ^{L}; *praem.* nos A* | et leg. nostris *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum H, per homoeotel.*

22. nostram] meam Ω^{M}; + et A | uos ¶ *signum notae sine nota Iac.*

23. autem loquens] aeloquens S | ∼ autem cessauit Ω^{S}g *cum XH et* 𝔊 | loquens] Λ^{L}* *cum LXG et* 𝔊; loqui $\Lambda^{L2}\Theta^{AM}O\Omega$agrelυst *cum HB* | insiluit] Φ^{T}* *cum L*; insiliuit $C\Sigma\Pi^{G}\Phi^{T2R}Q$; insilibit Δ^{L}; insiliit Ω^{J2} (it *in ras.*) *cum XHG* | in (*1°*) *om.* O* | conteritus Z*, *ut vid.* | (ips)ius — 24. in (*1°*)] *in ras.* Ω^{J2} | ipsius] eius Ω^{M}.

24. persequebatur] *cum H, cf.* $\mathfrak{G}^{55}$; persequebat S; persequebantur Ω^{J2} *cum LX GB et* 𝔊; persecutus est Ω^{S}agrelυst | descensu] $Z^{3}Q^{2}$(su *in ras.*); discensu Φ^{TRG} $SZ^{2}O$; descenso M*Z* | reliqua Σ^{T} | fugerunt] Σ^{T}*; fugierunt $\Sigma^{T2}\Theta^{AM}Q$* | in terra Σ^{T} *cum LG.*

25. cecidit + **** Q | et (*2°*) *om.* Ω^{J}† | omnes] eos Ω^{J}†.

26. et (*1°*) — et (*2°*)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | de *om.* S* | enarrabant Ω^{M} | gentes *om.* A.

27. ut] *cum LXHG et* 𝔊; et $\Psi^{D}\Omega^{M}$*; et ut Ω^{M2} *cum B* | antiochus] *praem.* rex Ω^{SJ} agrelυst *cum* $\mathfrak{G}^{codd.et}$ $\mathfrak{G}^{II}$; + rex $\Phi^{P}\Theta^{M2}$ $Z^{2}\Psi^{D}$ *cum XG* | exerc. uniu.] uniuersum exercitum Π^{G} *cum G et* $\mathfrak{G}^{L}$, *cf. X et* $\mathfrak{G}\mathfrak{G}$ | uniuersi* Q | ∼ uniu. regni sui exerc. Ω^{J} | castra] *praem.* et Π^{G} | fortia] *cum LXHG et* 𝔊; fortium $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum B* | ualde] fi Ω^{J}†.

28. aperiit Σ^{C2} (*alt.* i *corr.*) | in anno Φ^{R}†; in manum C | in *om.* Θ^{M}* | ad] *in ras.* Σ^{C2}.

---

20. ⟨ipsi CAM | ⟨ut (*1°*) A | 21. ⟨nos CAM | 22. ⟨et (*1°*) A | ⟨(vos) AM | 23. ⟨ut CA | ⟨et (*1°*) A | 24. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨reliqui A | 25. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 26. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 27. ¶ ut X. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*1°*) AM | 28. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A.

29 et vidit quod defecit pecunia de thesauris
et tributa regionis modica propter dissensionem
et plagam quam fecit in terra ut tolleret legitima quae erant a primis diebus
30 et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptus
et donativa quae dederat ante larga manu
et abundaverat super reges qui ante eum fuerant
31 consternatus erat animo valde
et cogitavit ire in Persidem et accipere tributa regionum
et congregare argentum multum
32 et reliquit Lysiam hominem nobilem de genere regali
super negotia regia a flumine Eufrate usque ad flumen Aegypti
33 et ut nutriret Antiochum filium suum donec rediret
34 et tradidit ei medium exercitum et elefantos
et mandavit ei de omnibus quae volebat
et de inhabitantibus Iudaeam et Hierusalem
35 ut mitteret ad eos exercitum ad conterendam et extirpandam virtutem Israhel
et reliquias Hierusalem
et auferendam memoriam de loco

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$*(ant. vers.)*.

29. quod] quid O* | deficit Z*; fecit Γ^{A}; ficit Q*, *ut vid.* | de] *in ras.* Z^{2} | thesauris + suis Ω^{SJ}**arelbsc** *cum L** (*ut vid.*) | tribut** Σ^{T}* | regionis] regis Π^{G} | discensionem $\Delta^{L}\Psi'^{D}$ | in terram $\Sigma^{T}\Pi^{G}A\Phi^{T*RGP}OQ$ $\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega^{J}$* *cum G* | tollerent Ψ'^{D}**s** *cum LXG**.

30. haberent Ψ'^{D} | et semel] *cum H*; ut semel $\Theta^{AM*}\Gamma^{A}\Omega^{J2}$*(in ras.)*$\mathfrak{relbc}$ *cum LXG et* $\mathfrak{G}$. ¶ « sicut semel » *Hug. et Guill.* | *scrips.* sumptius Δ^{L}; sumtos Z*; supto Π^{G} | donatiua] donaria $\mathfrak{relbsc}$. ¶ « donaria » *Hug.* « donatiua », ał « donaria » *Guill.* | ~ ante dederat Π^{G}.

31. constern.] *praem.* et $Q\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$**arelbsc** *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$. ¶ ant. « et » *Hug., item Guill.* | erat] *cum LXHG et* $\mathfrak{G}$; est Z*O *cum B* | anima O*, *ut vid.* | in persidam $C\Sigma$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum G* | et accipere] Θ^{M*} (*ut vid.*) *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; ut acciperet Φ^{TGP2}*(ci in ras.)*$\Theta^{M2}Z^{*3}\Psi'^{D}\Omega^{M}$**gr**; et acciperet $\Delta^{L}\Phi^{R}Z^{2}$ *cum X* | et congregare] $M^{*}\Theta^{M*}$ *cum XHGB et* $\mathfrak{G}$; et congregaret $\Sigma\Pi^{G}M^{2}\Phi\Theta^{M2}Z\Psi'^{D}$**gr** *cum L*; ut congregaret Λ^{L}.

32. lysiam] illis iam Ψ'^{D} | a flumina Φ^{G*}; a flumina* Δ^{L} | (eup)hrate usque Ω^{J2}, *in ras.* | eufraten $\Pi^{G}M\Phi SZOQ\Psi'^{D}\Omega^{S}$**am** *cum LHGB, cf. appar. Dt* 11,24 *et II Par* 9,26 | ad flumen] *cum XHGB*; ad flumina $C\Delta^{L}$; ad flumine $\Sigma^{C}\Lambda^{L*}\Psi'^{D}$; ad fluuium Ω^{J} | egiptii Σ^{T}.

33. et *om.* Σ^{C*} | rediret] ueniret Ω^{J*}.

34. medium] dimidium **g** *cum HGB* | elefantes M^{*}*(ut vid.)*Ω^{M} | omnibus + bonis Σ^{T} | inhabitantibus] *cum LXH*; habitantibus Z* *cum GB*; + in Φ^{T*}.

35. ut] Z^{*3} *cum B*; et $\Pi^{G}AM*SOQ*$ *(ut vid.)*Γ^{A}, *fort. recte;* et ut $M^{2}\Phi^{RGP}Z^{2}\Omega$**ag relsc**, *cf. v.* 36; *praem.* et afferendam memoria Δ^{L2}, *cf. infra et Prologom p.* LX | ad (*1°*) *om.* AQ* | conterandam Θ^{M*} | et (*1°*) *om.* O | exterpandam A;+ ei O^{2}, *in ras.* | israhel *om.* Π^{G} | reliquia Δ^{L} | auferendam] Z^{2}(au *in ras.*) Q^{2} (*alt.* a *in ras.*); auferenda $\Pi^{G}A$; offerendam Φ^{P} | memoriam] *bis scrips.* C; memoria $\Pi^{G}A$; + eorum $\Phi\Theta^{AM}Z\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$**agrelbsc** *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$ | loco] cęlo Σ^{T}.

---

29. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) C | 30. ⟨et (*1°, 4°, 5°*) A | 31. ⟨consternatus CAM | ⟨et (*1° et 3°*) A | 32. ⟨et CAM | ⟨super A | 33. | ⟨et A | 34. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 4°*) A | 35. ⟨(ut) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A.

[36] et ut constitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum
et sorte distribueret terram eorum
[37] et rex adsumpsit partem exercitus residui
et exivit ab Antiochia civitate regni sui
anno centensimo et quadragensimo et septimo
et transfretavit Eufraten flumen
et perambulabat superiores regiones
[38] et elegit Lysias Ptolomeum filium Dorimini et Nicanorem et Gorgiam viros potentes ex amicis regis
[39] et misit cum eis quadraginta milia virorum et septem milia equitum
ut venirent in terram Iuda
et disperderent eam secundum verbum regis
[40] et processerunt ut irent cum universa virtute sua
et venerunt et adplicuerunt Ammaum in terra campestri
[41] et audierunt mercatores regionum nomen eorum
et acceperunt argentum et aurum multum valde et pueros
et venerunt in castra ut acciperent filios Israhel in servos
et additi sunt ad eos exercitus Syriae et terrae alienigenarum
[42] et vidit Iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala
et exercitus adplicabat ad fines eorum
et cognoverunt verba regis
quae mandavit populo facere in interitum et consummationem

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$(*ant. vers.*).

36. et (*1°*) *om.* Q | constituerit Z* | alienigenas] Σ^{T2} (genas *in ras.*) | finibus] Θ^{M2} (ib *in ras.*) | eorum] e* $\Psi^{D\dagger}$ | sortem A* | distribuerit S*O; + et Θ^{AM*}.

37. exiit Θ^{AM}ZQ$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | *scrips.* ab antiochiam Φ^{P} | ab *om.* $\Lambda^{L*}\Pi^{G}$MO | anno — superiores *om.* O | et (*3°*) *om.* SQΨ^{D} *cum G* | et (*4°*) *om.* $\Delta^{L}\Pi^{G}$M$\Phi^{P}\Theta^{M}$SΩ^{MS}agrelυst | et (*5°*) *om.* Θ^{M*} | transfretat $\Omega^{J\dagger}$ | flumen] *cum LXHG*; fluuium S *cum B* | et (*6°*)] *bis scrips.* ſ | perambulauit C$\Sigma\Delta^{L}$(-bit)$\Lambda^{L}\Omega^{M}$ *cum G*B.*

38. et (*1°*) *om.* Δ^{L} | ptholomum Σ^{T} | dorim. et] *in ras.* Ω^{J2} | dorim $\Psi^{D}\Omega^{S}$. ¶ dorymini Θ^{M}; « dorimini » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. lat.* 3218; « dorim » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94); « dormini » *Guill.* | *scrips.* nicaronem Q | gorgian $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Pi^{G}\Theta^{M}$S *cum B*; gorgia* Z* | ex amicis] et amicis Σ^{T}; et amicos Z*, *cf. H* (amicos).

39. *scrips.* quadringinta M* | ut uenirent] *in ras.* Ω^{J2}; et ucnerunt Ω^{S} | in terra Π^{G} | iudam M*(*ut vid.*)Φ^{P}O *cum HG* | et (*3°*)] ut Ω^{SJ} | disperdent A*; perderent Γ^{A} | ea $\Delta^{L}\Phi^{T*RG}$O.

40. ut irent] ut***irent Z; *om.* relst *cum LXHGB et* 𝔊 | u**nerunt Q* | a(d)plicauerunt $\Delta^{L}\Pi^{G}$MΦ^{T*RG}SO* *cum G* | emmaum relυst *cum* $\mathfrak{G}^{q}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{L}$) | in terram campestrem $\Sigma\Lambda^{L}$; in terram campestri CO.

41. regionum *om.* Π^{G}. ¶ *signum notae sine nota Iac.* | acceperunt] Z* *cum LXHG et* 𝔊; attulerunt Z^{2} *cum B* | et (*5°*) *om.* SO.

42. quia] quam Ψ^{D} | exercitus] Z^{2} (s *in ras.*) | a(d)plicabat] Ψ^{D2}(aba *in ras.*) Ω^{M1}(app *ex* mu); applicabant relυst *cum LXHG, cf.* 𝔊; adplicauit O; adplicabit S | populo* M | in *om.* C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}$AS*Q *cum L, ex haplogr.*

---

36. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 37. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨anno A | ⟨et (*5° et 6°*) A | 38. ¶ et (*1°*) XI. Δ^{L}; ⟨et (*1°*) CAM | 39. ⟨et (*1°*) AM | ⟨ut A | ⟨et (*3°*) A | 40. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 41. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 5°*) A | ⟨et (*6°*) CA | 42. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et *3*(°) A | ⟨et (*4°*) AM | ⟨quae A.

43 et dixerunt unusquisque ad proximum suum
erigamus deiectionem populi nostri
et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris
44 et congregatus est conventus ut essent parati in proelium
et ut orarent et peterent misericordiam et miserationes
45 et Hierusalem non habitabatur
sed erat sicut desertum
non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius
et sanctum conculcabatur et filii alienigenarum erant in arce
ibi erat habitatio gentium
et ablata est voluptas ab Iacob
et defecit ibi tibia et cithara
46 et congregati sunt et venerunt in Massefath contra Hierusalem
quia locus orationis erat in Massefath ante Israhel
47 et ieiunaverunt illa die et induerunt se ciliciis et cinere in capite suo
et destituerunt vestimenta sua
48 et expanderunt librum legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum
49 et adtulerunt ornamenta sacerdotalia
et primitias et decimas
et suscitaverunt nazoreos qui impleverant dies

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{SH}$*(ant. vers.).*

43. deiectione O; dilectionem Σ^{T*} | nostro] nostro* M | et (*3°*) + pro Γ^{A} *cum HB.*

44. in proelio S | in] *in ras.* Z^{2} | ut orarent] adorarent S*(*ut vid.*)O | miserationem S*(*ut vid.*)Z*(*ut vid.*)O *cum G.*

45. non (*1°*)] *praem.* ** Θ^{M} | habitabatur] Π^{G*}; inhabitabatur $\Pi^{G2}\Theta^{AM*}$ *cum XHG, cf. L*; inhabitatur Φ^{R*} | sed** Δ^{L} | conculcabitur O* | erat (*3°*)] erit O | uoluptas] Φ^{P2} (p *corr.*) *cum H et* 𝔊; uolumptas $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Psi^{D}$; uoluntas $\Theta^{AM*}Z^{*}$ *cum LX*(uoluntas)*G** | ab] a **arelbsc**; ex $\Theta^{AM*}Z^{*}\Gamma^{A}$ | ibi *om.* Φ^{G*} *cum LXHGB et* 𝔊, *cf. Prolegom., p.* LVI.

46. massephat — 48. expanderunt Φ^{G2} *in ras. brev. spat.* (*om.* contra — masephat Φ^{G*}, *ut vid., cum* H, *per homoeotel.*) | contra] *** **** Ω^{J*} | quia] quoniam Ω^{M} | ante] antequam Ω^{S} | israhel] ierlm Ω^{S}; *praem.* in Π^{G} $M\Phi^{T*RGP}\Theta^{M2}ZOQ^{*}\Gamma^{A}\Omega$**agrelbsc**. ¶ ant. « ante in » *Hug. et Guill.*

47. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | illa] *cum HGB et* 𝔊; in illa $A\Phi^{P}Z$ *cum LX et* $\mathfrak{G}^{L}$ | cinere] S, *ut vid.*; cinerem $\Theta^{AM*}Z^{*}Q\Psi^{D}\Omega^{SJ}$**agrelbsc** *cum LXHGB et* 𝔊; + posuerunt Ω^{SJ}; + imposuerunt **agrelbsc** *cum B, cf.* $\mathfrak{G}^{55}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | in capite] *cum LH*; capite Q; capiti **agrelbsc** | destituerunt] *cum LX*; *scrips.* distituerunt S* Z^{*}; dissuerunt Γ^{A}; disciderunt **relbsc** *cum* 𝔊; sciderunt Ω^{S} *cum HB*; disruperunt O; destruerunt Ω^{M}. ¶ « destruerunt » *Vat. Ottob. lat.* 293 [« destituerunt » *Par. Ars.* 94 *et Par. lat.* 3218] *Hug.* « destituerunt » *Guill.* | uestim.] *scrips.* testamenta uestamenta Φ^{P}.

48. librum] Λ^{L2}*(ut vid.)*$M^{*}\Phi^{T*}$ *cum LXGB et* 𝔊; libros $\Lambda^{L3}M^{2}\Phi^{T2}\Omega$**agrelsc** *cum H*; *om.* Λ^{L*}. ¶ ant. « libros » (*Vat. Ottob. lat.* 293); ant. « librum » (*Paris. lat.* 3218 *et Paris. Ars.* 94) *Hug.* « librum » *Guill.* | simulachrum $\Lambda^{L\dagger}$, *ut vid.*; simulatorum Θ^{A}; *acrorum Q*.

49. obtulerunt SO | nazoreos = $C\Sigma$ $\Lambda^{L}M^{*}\Theta^{M2}$*(pr.* o *in ras.)*bm *cum LXH**; nazoreas Δ^{L}; nazareus O; nazareos $\Pi^{G}AM^{2}\Phi\Theta^{A}$ SZ^{2}(o *ex* u)$Q\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$a *cum* H^{2}; nazaraeos **grelbsc**; naz**** Ω^{J*} | impleuerunt $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}Z^{*}$ *cum LXGB*; impleuerat Γ^{A}.

---

43. ⟨et (*1°*) CA | ⟨erigamus CAM | ⟨et (*2°*) A | 44. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 45. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨sed A | ⟨non (*2°*) M | ⟨et (*3°*) CA | ⟨ibi A | ⟨et (*5°*) CM | 46. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A | 47. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*4°*) A | 48. ⟨et AM | 49. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*4°*) AM.

50 et clamaverunt voce magna in caelum dicentes
quid faciemus istis et quo eos ducemus
51 et sancta tua conculcata sunt et contaminata sunt et sacerdotes tui in luctu et humilitate
52 et ecce nationes convenerunt adversum nos ut nos disperdant
tu scis quae cogitant in nos
53 quomodo poterimus subsistere ante facies illorum nisi tu adiuves nos
54 et tubis exclamaverunt voce magna
55 et post hoc constituit Iudas duces populi
tribunos et centuriones et pentecontarcos et decuriones
56 et dixit his qui aedificabant domos
et sponsabant uxores et plantabant vineas
et formidolosis ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem
57 et moverunt castra et conlocaverunt ad austrum Ammaum
58 et ait Iudas accingimini et estote filii potentes
et estote parati in mane ut pugnetis adversus nationes has quae convenerunt disperdere nos et sancta nostra

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{S}$(*usque ad v.* 55, decuriones)^{H}(*ant. vers.*).

50. in caelo S*; *om.* Φ^{T*} | istis] *cum LXHG et* 𝔊; uiris istis $\Phi^{RG}\Gamma^{A}$ | ducimus S*; deducemus Δ^{L}; docemus O*.

51. et (*1°*)] Σ^{C*} *cum LHGB et* 𝔊; en Σ^{TC2}; [..] S | et contam. sunt *om.* $\Sigma^{C*}\Pi^{G}$, *per homoeotel.* | et (*2°*) + *** Q | tui] sui Ω^{J*}; + facti sunt $M^{2}\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ2}$(*in ras.*) agrel(*sublin.* ꝟ)st *cum G.* ¶ facti sunt Θ^{M} | in luctu] *cum LXHGB et* 𝔊; in luctum Φ^{R*} Ω^{SJ}agrelst | humilitate] Z*, *cf. LXHG* (humiliatione) *et* 𝔊; humilitat[..] S; in humilitate $\Phi^{P*}Z^{2}\Omega^{M}$ꝟ; in humilitatem Ω^{SJ}agrelst.

52. aduersus $C\Sigma^{C}\Lambda^{L}SZ^{*}Q$ *cum LG* | ut nos] u[...] S | quae] quia A*.

53. facies] Z* *cum X*; faciem $\Pi^{G}M\Phi$ $Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum LHGB, RES-R et* 𝔊 | illorum] *cum XHG et RES-R*; eorum Γ^{A}agre lbst *cum LB* | tu] $\Phi^{T*}\Theta^{M*}$ *cum LXHG et* 𝔊; tu deus $\Phi^{T2}\Theta^{M2}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$agrel(deus *sublin.* ꝟ) st, *cf. B* (dñe deus).

54. tubis] cecinerunt tubis et Q, *cf. LGB et* 𝔊 | exclam.] exaltauerunt C.

55. hoc] *cum LXH et* 𝔊; h(a)ec Σ^{C*} $Q\Omega^{MS}$agrelbst *cum G* | *scrips.* pentecontareos A; pentecontarcas O.

56. dixit] *legi nequit* Θ^{S} | hiis Ωa | domos — plantabant *om.* O, *per homoeotel.* | domus Φ^{P} | formidulosis Φ^{T}, *ut vid.*; formidolosus Σ^{C*}; formidolis Ω^{M} | redirent] M* *cum G*; rediret $M^{2}\Theta^{AM}Z^{*}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*) | in] per O; *om.* S.

57. et (*1°*) — ammaum *om.* C | mouerunt] munierunt Δ^{L} | conlocarunt $\Theta^{AM}\Gamma^{A}$; conculcauerunt Q | emmaum Π^{G}relbst *cum* $\mathfrak{G}^{qL'}$.

58. accingimini] $\Theta^{M*}Z^{*}$ *cum LXHB, PS-AU s erem* 19 (3/3), *RES-R* (2/2) *et* 𝔊; accingemini $\Phi^{TRG}\Theta^{M2}Z^{2}O$ | estote (*1°*)] *cum* $LXH^{2}B$ *et* 𝔊; state Z*, *cf. H** (stote) | fili S* | potentes] Φ^{P2} (es *in ras.*); *scrips.* potentis O | et (*3°*)] Z* *cum LXHGB et* 𝔊; *om.* $M\Phi Z^{2}\Psi^{D}$ | in mane] *cum LXHGB et* 𝔊; immane Φ^{T}; **mane Z; mane $\Phi^{P}\Theta^{S}$S | aduersum Γ^{A}g; *om.* Ψ^{D*} | quae] qui O; qua Φ^{G*}, *ut vid.*; quia S*, *ut vid.* | conuenerant Φ^{G*}; + aduersus nos relbst *cum GB et* 𝔊.

---

50. ⟨et (*1°*) A | ⟨quid CAM | 51. ⟨et (*1°*) A | 52. ⟨et AM | ⟨tu A | 53. ⟨quomodo AM | 54. ⟨et CA | 55. ¶ et (*1°*) XI. Θ^{A}; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨tribunos A | 56. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 57. ⟨et (*1°*) AM | 58. ⟨et (*1°*) CA | ⟨accingimini CM | ⟨et (*3°*) A.

59 quoniam melius est nos mori in bello
quam videre mala gentis nostrae et sanctorum
60 sicut autem fuerit voluntas in caelo sic fiat
IV. 1 et adsumpsit Gorgias quinque milia virorum et mille equites electos
et moverunt castra nocte
2 ut adplicarent ad castra Iudaeorum et percuterent eos subito
et filii qui erant ex arce erant illi duces
3 et audivit Iudas et surrexit ipse et potentes
percutere virtutem [exercitum] regis quae erant in Ammaum
4 adhuc enim dispersus erat exercitus a castris
5 et venit Gorgias in castra Iudae noctu et neminem invenit
et quaerebant eos in montibus quoniam dixit fugiunt hii a nobis
6 et cum dies factus esset apparuit Iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum
quia tegumenta et gladios non habebant
7 et viderunt castra gentium valida et loricatos et equitatus in circuitu eorum et hii docti proelium

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$*(ant. vers.).*

59. est] *cum LXHGB*; *om.* Σ^{T} *cum RES-R* ($^{1}/_{2}$) *et* 𝔊 | nos] Ω^{J*} *cum LXHGB et* 𝔊; nobis $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S}\Omega^{J2}$ *cum RES-R* ($^{2}/_{2}$) | ∼ mori nos in bello $\Theta^{AM}\Psi^{D}$ *cum X*; ∼ in bello nos mori Z | mala gentis] mala agentes M*, *ut vid.* | sanctarum Q.

60. autem] enim Λ^{L} | fuerit] M^{2} (erit *in ras.*) | uolumptas $C\Delta^{L}$ | in caelo] *bis scrips.* Σ^{T*} | sic] sit Ib | fiet Λ^{L} *cum X, cf.* 𝔊.

IV. 1. quinque *om.* O. ¶ quattuor Z | electorum Δ^{L}.

2. applicaret $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. B* (inuaderet) | ad] a Φ^{T*} | percuterunt O | filii] *cum LXHGB et* 𝔊; de filiis SO; + eorum Ω^{S} | quae SO | ex] *in ras.* Z^{2} | arce] arc*** S* | illi] *cum H et* 𝔊; illis $M*\Theta^{AM}*Z\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbsc *cum LXG et* 𝔖.

3. percutere** Ψ^{D} | uirtutem exercitum = $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{RG}Z^{2}OQ$ *cum X*; uirtutem exercituum Z* *et cett. cum H, cf. Prolegom., p.* LVI | qu(a)e erant = $\Pi^{G}A\Phi^{T}SZ*O\Omega^{S}$a; qu(a)e erat $M\Phi^{RP}\Theta^{A}Z^{2}Q\Omega^{MJ}$wbm, *cf. LX* (quae); qui erant $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S}\Gamma^{A}\Psi^{D}$grelsc; qui erat $\Phi^{G}\Theta^{M}$ *cum B, cf. HG* (qui).

4. dispersus] dis***sus Θ^{M*} | erat *om.* Φ^{T*} | a] *cum LXH et* 𝔊, *cf. B* (de); in Q^{2}; *om.* Q*.

5. uenit] *bis scrips.* Ω^{J*} | in castris $SO\Gamma^{A}$ | noctu] Θ^{M2}(tu *in ras.*)Z^{2}; nocte $C\Sigma\Lambda^{L}$(-tę)$\Theta^{A}Z*^{3}OQ\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$g *cum LXHG*; *om.* S *cum B* | et (2°) *om.* Σ^{T} | qu(a)erebat $\Lambda^{L}A\Theta^{AM}*\Gamma^{A}\Omega^{SJ}*$agrelbsc *cum LXHGB et* 𝔊 | eos] *cum LXHGB et* 𝔊; eum $\Phi^{G}S*\Omega^{M}$ | fugiant Σ.

6. factus esset] *in ras.* Ω^{J2}; *om.* Q* *cum* 𝔊 | in campum Ψ^{D} *cum* 𝔊; + ** Θ^{S} | tantum quia] Ω^{J*}, *cf. LXHG* (tantum quod) *et* 𝔊; tantum qui $\Gamma^{A}\Omega^{MJ2}$agrelsc | tegumenta] Θ^{M2}(u *in ras.*) | habebant + et uolebant $\Theta^{AM}*$(*ut vid.*); + ut uolebant re *cum LXG et* 𝔊, *cf. H* (et ut uolebant).

7. loricatus Σ^{T}Oa; lubricatos Π^{G} | (e)quitatos $\Delta^{L}A\Psi^{D}$; equitatum Φ^{T*R} *cum L XG et* 𝔊, *cf. H* (equitum), equitatū** Φ^{G} | proelium = $A\Phi^{T*RGP2}\Theta^{S}SZ*OQ\Psi^{D}$bm *cum LX*; pr(o)elio $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ *cum G*; in proelium $M\Phi^{P}*$; ad pr(o)elium $\Delta^{L}\Pi^{G}\Phi^{T2}\Theta^{AM}Z^{2}\Omega$ agrelbsc *cum H.*

---

59. ⟨quoniam AM | ⟨quam A | 60. ⟨sicut AM.

IV. 1. ¶ et (1°) IIII. Ω^{SJ}; ⟨et (1°) CAM | ⟨et (3°) A | 2. ⟨ut A | ⟨et (2°) AM | 3. ⟨et (1°) CAM | ⟨percutere A | 4. ⟨adhuc AM | 5. ⟨et (1°) CAM | ⟨et (3°) AM | 6. ⟨et (1°) CAM | ⟨quia A | 7. ⟨et (1°) AM | ⟨et (2°) A.

[8] et ait Iudas viris qui secum erant
ne timueritis multitudinem eorum
et impetum eorum ne formidetis
[9] mementote qualiter salvi facti
sunt patres nostri in mari Rubro cum sequeretur eos Pharao cum exercitu
[10] et nunc clamemus in caelum et
miserebitur nostri et testamenti patrum nostrorum
et conteret exercitum istum ante
faciem nostram hodie
[11] et scient omnes gentes quia est
qui redimat et liberet Israhel
[12] et levaverunt alienigenae oculos
suos
et viderunt eos venientes ex adverso
[13] et exierunt de castris in proelium
et tuba cecinerunt hii qui fuerant cum Iuda
[14] et congressi sunt et contritae sunt
gentes et fugerunt in campum
[15] novissimi autem ceciderunt gladio
et persecuti sunt eos usque Gesoron et usque in campos Idumeae et Azoti et Iamniae
et ceciderunt ex illis ad tria milia virorum

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*a v.* 8, eorum *2°* *usque ad v.* 9, se[queretur]).

8. uiris + suis M^{*}(*ut vid.*)Φ^{T*RG} | eorum (*1°*)] illorum Θ^{AM} *cum LXHG* | eorum (*2°*)] *cum XHGB*; illorum Ψ^{D} *cum L.*

9. in mare $\Delta^{L}S^{*}$(*ut vid.*)O | sequeretur — 10. caelum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | sequeretur] *cum XHG*; persequeretur $M\Phi^{P*}$ Ω^{J3} *cum B et* 419 (persequerentur) | cum exercitu] Z^{*}; cum exercitu* Q; cum exercitu suo A, *cf. v.* 31 *et Lc* 23,11; cum exercitu multo $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{MJ2}$**agrelbst** *cum G,* 𝔊$^{55\ 88}$ *et* 𝔖^{I}; cum exercitum multum M^{*}, *ut vid.*; exercitu multo Ψ^{D}. ¶ ał multo Θ^{M}.

10. et — caelum] *in ras.* Ω^{J2} | miseretur Z^{*} | nostri *om.* Q^{*}, *ut vid., extrema pag.*; + dominus $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** *cum G et* 419, *cf. X* et 𝔊^{58} (deus) | testamentum Δ^{L}; *praem.* memor erit $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** *cum LXHG et* 𝔊, *cf. B.* ¶ ał et memor erit testamenti Θ^{M} | nostrorum] *cum LG et* 𝔊^{L} 𝔖^{I}; *om.* $\Theta^{AM*}Z^{*}$ *cum XH et* 𝔊 | *istum (i *corr.*) Θ^{M2}; istud Ψ^{D}.

11. sciant SO | est] Ω^{J2} *cum LXGB*; *praem.* deus Ω^{SJ*3}; + deus $M^{2}\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}$**as** *cum H.* ¶ ant. « quia est qui » *Hug., item Guill.* | redimet SO | ~ srhł et liberet Σ^{T}.

12. et leuauerunt] Λ^{L*} *cum LXHGB*; et eleuauerunt Λ^{L2}(*ut vid.*)**relbst** | alienigene Σ^{T*}; alienigeni Z^{*}; aligenigene Σ^{T2} | eos *om.* Σ^{T}.

13. fuerunt $\Pi^{G}\Omega^{M}$; fuerat Σ^{T}; erant $M\Phi^{P}\Theta^{SAM}SZ^{*}OQ\Gamma^{A}$**grelbst** *cum B*; fugauerunt Ψ^{D}.

14. (congres)si — fugerunt] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | congressae A; egressi Ω^{S} | contri*te Σ^{T*}; contriti Λ^{L*}(*ut vid.*)SO *cum G*; tritae Φ^{T*} | et (*3°*)] *t Γ^{A*} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta^{AM}Q$.

15. nouissimi] S^{2} (*ult.* i *in ras.*) | (cecide)runt in gladio Ω^{J2}, *in ras. lat. spat.*; *praem.* omnes Θ^{AM}**relbst** *cum LXHGB et* 𝔊 | gladio] Z^{*} *cum LXHGB, cf.* 10, 25; in gladio $\Pi^{G}AM$ $\Phi Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ2}$**agrelbst** *cum* 𝔊, *fortasse recte* | gesoron et usque *om.* Σ^{T}, *per homoeotel.* | gesoron ¶ ał gazeron Θ^{M}; ał lib. « gezeron » *Iac.* | et ad azoti etiam niae O; azoti et iamnię Z^{4}; et *****mniae Z^{2}; et azoti Z^{3}; *om.* Z^{*} | iamniae] Φ^{G2} (mn *in ras.*). ¶ « iamnie » *cum signo notae sine nota Iac.* | ad tria] Z^{2} *cum LHG et* 𝔊; atria $M^{*}Z^{*}\Psi^{D}$; atrea O^{*}; tria $\Sigma^{T}\Lambda^{L}Z^{3}O^{2}\Gamma^{A}$ *cum XB*; usque ad tria Ω^{SJ*}**agrelst**, *cf.* 2,38. ¶ « usque » *reprobat Iac.* | tria milia uir.] *in ras. lat. spat.* Ω^{J2}.

---

8. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ne (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 9. ⟨mementote CAM | 10. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4°*) AM | 11. ⟨et (*1°*) A | 12 ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 13. ⟨et (*1° et 2°*) A | 14. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) C | 15. ⟨novissimi A | ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*5°*) A.

16 et reversus est Iudas et exercitus
eius sequens eum
17 et dixit ad populum non con-
cupiscatis spolia quia bellum
contra nos est
18 et Gorgias et exercitus eius in
monte prope nos
sed state contra inimicos no-
stros et expugnate eos
et post hoc sumetis spolia
19 et adhuc loquente Iuda haec
apparuit pars quaedam pro-
spiciens de monte
20 et vidit quod in fugam conversi
sunt et succensa sunt castra
fumus enim qui videbatur de-
clarabat quod factum est
21 quibus illi conspectis timuerunt
valde aspicientes simul et Iu-
dam
et exercitum in campo paratum
ad proelium
22 et fugerunt omnes in campo alie-
nigenarum
23 et Iudas reversus est ad spolia
castrorum
et acceperunt aurum multum et
argentum
et iacintum et purpuram mari-
nam et opes magnas
24 et conversi hymnum canebant et
benedicebant in caelum
quoniam bonum est quoniam in
saeculum misericordia eius

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

16. eius *om.* Θ^{A} *cum* 𝔊, *cf. B*; + et O | eum] **um O*; eos $\Phi^{G}O^{2}$ *cum LXH et* 𝔊, *cf. B*.

17. et dixit] *cum B*; dixitque Ω^{SJ2}**agre lvst** *cum LXHG*; dicitque Ω^{J}* | concupiscaris **st**(*ed.* 1592), *mendose*.

18. in — nos] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | in montibus **a** | ∼ prope nos in mont(e) Ω^{S}**agrelvst** | sed] sed et Q*; *om.* Q^{2} | state + nunc $\Theta^{AM}Z$*(*ut vid.*)$\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$**agrelvst** *cum LXHG et* 𝔊 | nostros] *cum* 𝔊; uestros C *cum LXHGB* | post hoc] M*; post h(a)ec $M^{2}Z\Omega$ *cum LXHGB et* 𝔊; postea **arelvst** | sumetis] *cum LXHG et* $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{I}$; sumite Z^{2}(*ex* -tes) *cum* 𝔊; sumitis Θ^{S}, *cf.* 𝔊 | ∼ sumetis postea **arelvst** | spolia + securi $\Theta^{AM}Z\Gamma^{A}\Omega$**agrelvst** *cum XHG et* 𝔊, *cf. LB*.

19. haec] *cum LG et* 𝔊; (e)cce $\Pi^{G}\Phi^{T}$*^{RGP} Ω^{M} *cum H*; et O; h(a)ec ecce $\Phi^{T2}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$ **agrel**(ecce *sublin.* **w**)**st** *cum X* | pars quaedam] cras quidam O | prosp.] aspiciens Θ^{AM}. ¶ al prospiciens Θ^{M}.

20. uidit + gorgias $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**ag st** | sunt (*1°*)] Z* *cum LXHGB et* 𝔊; sunt sui $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**agst**, *cf.* $\mathfrak{G}^{L93}\mathfrak{S}^{I}$ | succensa sunt] *cf. X* (succensa eorum); succensi sunt Λ^{L}*; succenderunt **relvst** *cum LHGB et* 𝔊 | est] erat Λ^{L}.

21. quibus ille O*; quos illi O^{2}; quibus illis $\Psi^{'D}$ | *scrips.* conspictus Λ^{L}*; conspicientes O, *cf.* 𝔊 | aspiciente Θ^{S}* | iudas et Π^{G}; iudas Z^{2}; iudam Z^{2}; iudae $\Theta^{AM}Z$* *cum LXHG et* 𝔊, *cf. B* | exercitū* Δ^{L}; + eius $M^{2}O$ | in campu O | paratum] agrasti Θ^{S} (*sublin. alt. m.*).

22. fugerunt] Σ^{T}*Φ^{T}*; fugierunt $\Sigma^{T2}\Phi^{T2}$ $\Theta^{AM}Q$* | in campum $M\Phi^{T}\Theta^{AM}$**relvst** *cum* 𝔊.

23. est *om.* $\Psi^{'D}$* | purpura (*ex* -am, *ut vid.*) marina $\Psi^{'D2}$.

24. canebant] *cum XH*; dicebant $C\Sigma$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum LG* | benedicebant] benedice** Φ^{T}*; + deum **Qarel**(*sublin.* **w**)**st**, *cf. XB*. ¶ ant. « deum » *Hug. et Guill.* | in caelum] in sęculum Π^{G}, *cf. infra*; in secula Ω^{M} | quoniam (*1°*)] quod Φ^{G} | bonum] Z* *cum LG* et* 𝔊; bonus $\Sigma^{T}\Pi^{G}M\Phi\Theta^{S}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$ **agrelvst** *cum XHG*^{2} *et* $\mathfrak{G}^{55\ 58}$. ¶ al bonus Θ^{M} | est *om.* $\Pi^{G}\Phi^{T2}\Omega^{J}$ *cum LXHG et* 𝔊.

---

16. ⟨et (*1°*) A | 17. ⟨et CA | ⟨non CM | 18. ⟨et (*1°*) A | ⟨sed AM | ⟨et (*4°*) A | 19. ⟨et CAM | 20. ⟨et (*1°*) AM | ⟨fumusCA | 21. ⟨quibus CAM | ⟨et (*2°*) A | 22. ⟨et A | 23. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 24. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quoniam (*1°*) A.

25 et facta est salus magna in Israhel in illa die
26 quicumque autem alienigenarum evaserunt venerunt et nuntiaverunt Lysiae universa quae acciderant
27 quibus auditis ille consternatus est animo deficiebat quod non qualia voluit talia contigerunt in Israhel
et qualia mandavit rex
28 et sequenti anno congregavit electorum virorum sexaginta milia et equitum quinque milia ut debellaret eos
29 et venerunt in Iudeam
et castra posuerunt in Bethoron
et occurrit illis Iudas cum decem milibus viris
30 et viderunt exercitum fortem et oravit et dixit
benedictus es salvator Israhel qui contrivisti impetum potentis in manu servi tui David
et tradidisti castra alienigenarum in manus Ionathae filii Saul et armigeri eius
31 conclude exercitum istum in manu populi tui Israhel
et confundantur in exercitu suo et equitibus
32 da illis formidinem et tabefac audaciam virtutis eorum
et commoveantur contritione sua

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*a v.* 31, et *1° usque ad v.* 32, virtutis).

25. factus Φ^{T2} (us *in ras.*) | israhel] ierim Ω^{M} | ∼ in die illa Ω^{SJ}agrelbst *cum XHG et* 𝔊.

26. autem] *** Ω^{J*}; *om.* Σ^{T} | uenerunt] *praem.* et Θ^{S*} *cum H* | nuntiau.] narrauerunt Π^{G} | lysiae] [..]siae Θ^{S} | acciderunt Φ^{T} *cum L*; accederant S*; accederent O.

27. ∼ ille auditis $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Omega^{SJ}$*(ut vid.)* agrelbst | est = $\Sigma^{T*}\Pi^{G}A\Phi^{RG}$m; est et $C\Sigma^{T2C}\Lambda^{L}$ *cum LXH et* 𝔊; *om. cett. cum GB* | deficiebant Ψ^{D*}; deficiebatque Δ^{L}; *scrips.* defiebat A* | quod] quia r *cum B* | non *om.* O | uoluit] *cum LXH*; uolebat Ω^{M} *cum* 𝔊 | contingerunt Φ^{T2}(*alt.* n *in ras.*)$\Psi^{D}\Omega^{M*}$; contegerunt S* | in *om.* Ψ^{D} *cum H et* 𝔊, *cf. X* | et] ** Δ^{L*}; quod non Δ^{L2}, *cf. supra et* 𝔊 | mandauit] M^{2}(it *in ras.*); mandat Ψ^{D}.

28. congregauit + l(y)sias $M^{2}\Theta^{M2}\Psi^{D}$ Ω^{SJ}agrel(*sublin.* w)st *cum* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 58\ 311}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | ∼ uirorum electorum Ω^{SJ*}*(ut vid.)*agrelbst *cum LXHB et* 𝔊 | sexag.] quadraginta $\Phi^{P}\Omega^{M}$ | et (*2°*) *om.* Φ^{G} | equitum] A^{1} (um *in ras.*) | milia (*2°*) *om.* Θ^{M*} | ut] *cum LXHG cum* 𝔊; et Π^{G}; qui A; *** Θ^{M*} | debellaret] Ω^{J*} *cum XHG*; debellarent Ω^{J2} *cum L*; bellaret Θ^{AM*}*(ut vid.)* | eos] Ω^{J2} (o *corr.*).

29. betseron Γ^{A}; bethsero* Q; bethosoro Θ^{A2}(b *corr.*)^{M}; betosoro Θ^{S}; beth***ro Z*, *ut vid.* ¶ aɬ bethoron Θ^{M} | illis] *in ras.* Ω^{J2} *cum LXH et* 𝔊; illi $A\Phi^{T*}\Theta^{AM*}Z^{*}$, *cf. B* (ei); eis Ω^{S}.

30. orauit + iudas Ω^{J*}g. ¶ « iudas » *reprobat Iac.* | es *om.* Θ^{M*} | israhel *om.* Σ^{C*} | contriu. imp.] continuis****petum Ω^{J*} | conteruisti A; cont*risti Z* | castra — manus] *in ras.* Ω^{J2} | castra + ******** Θ^{S} | alienigenarum] Φ^{P2} (*alt.* a *in ras.*); aligenigenarum Θ^{M} | in manus] *cum XH et* 𝔊; in manu $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{G*}\Theta^{AM}SZ^{*}O\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelst *cum LGB, cf. supra et v.* 31 | ionathae] Θ^{M2} (e *in ras.*) | fili $C\Sigma^{T}$ | armigerii Π^{G}.

31. exercitum] populum Z^{*}*(ut vid.)*Ω^{J}; *praem.* et $Q\Gamma^{A}$ | istum *om.* Ω^{S*} | israhel] hierusalem Q | confundatur rel *cum H* | in exercito O*; exercitu** Φ^{T*} | et (*2°*) + in $\Psi^{D}\Omega^{J2}$, *cf. B* (in equis).

32. da] *praem.* et Q | (for)midinē Ω^{J2}, *in ras.*; formidine $\Sigma^{C}Z^{2}$; for****dinem Θ^{S*} Z*(-ne*) | audacia A | *scrips.* contrititione Ω^{J}.

---

25. ⟨et CAM | 26. ⟨quicumque CAM | 27. ⟨quibus CAM | ⟨et A | 28. ¶ et (*1°*) XI. $\Delta^{L}\Phi^{G*}\Theta^{A}$; XII. $C\Sigma\Lambda^{L}A\Phi^{TRG2P}\Theta^{M}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨(ut) A | 29. ⟨et (*1°*) CM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 30. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨benedictus CAM | ⟨et (*4°*) A | 31. ⟨conclude CAM | ⟨et (*1°*) A | 32. ⟨da CAM | ⟨et (*2°*) A.

33 deice eos gladio diligentium te
et conlaudent te omnes qui noverunt nomen tuum in hymnis
34 et commiserunt et ceciderunt de exercitu Lysiae quinque milia virorum
35 videns autem Lysias suorum fugam
et Iudaeorum audaciam et quod parati sunt aut vivere aut mori fortiter abiit Antiochiam
et elegit milites ut multiplicatus rursus veniret in Iudaeam
36 dixit autem Iudas et fratres eius ecce contriti sunt inimici nostri ascendamus nunc mundare sancta et renovare
37 et congregatus est omnis exercitus et ascenderunt in montem Sion
38 et viderunt sanctificationem desertam et altare profanatum et portas exustas
et in atriis virgulta nata sicut in saltu vel montibus et pastoforia diruta
39 sciderunt vestimenta sua et planxerunt planctu magno
et inposuerunt cinerem 40 et ceciderunt in faciem super terram
et exclamaverunt tubis signorum et clamaverunt in caelum
41 tunc ordinavit Iudas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce donec emundarent sancta

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

33. eos] illos Ω^{SJ*}(*ut vid.*)agrelbgc | gladium $\Sigma^{T}A^{*}$; in gladio Θ^{SAM} *cum G et* $\mathfrak{G}^{71\ L\ 311}$ | conlaudant Θ^{S*}; laudent Φ^{T*} | te (*2°*)] *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; *om.* $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | omnes] *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$; *om.* Θ^{AM*} | nou.] noluerunt Φ^{G*} | nomen tuum *om.* Φ^{G2}.

34. et (*1°*)] *in ras.* Θ^{M2} | commiserunt + pr(o)elium Ω^{MSJ*}agrel(*sublin.* w)gc.

35. lisia Λ^{L} | ~ fugam suorum relb gc | audacium A | quod] quoniam SO | sint Σ^{C*}; essent $\Delta^{L}\Omega^{S}$ | aut (*1°*) *om.* Ω^{J} | abiit] *in ras.* Φ^{P2}; misit MO; + ad $\Delta^{L}\Pi^{G}\Phi^{T}Z^{2}$ $O\Psi^{D}$, *cf. XHGB* (in) *et* $\mathfrak{G}$ | ut] et Π^{G} | multiplicatus rursus ueniret] Z^{*3} *cum XHG, cf. LB et* $\mathfrak{G}$; multiplicati rursus uenirent Π^{G} $M\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelbgc | *scripsit* multiplicatis Q | rursum Γ^{A}.

36. nunc] nos Γ^{A} | mundare] mandare Φ^{T}; *praem.* et Θ^{A}, cf. $\mathfrak{G}^{S2L19\ 93\ 55}$ *et* $\mathfrak{S}^{I}$ | renouare] reuocare Λ^{L}.

37. omnis] om̄ S*.

38. et uiderunt] et ut uiderunt $\Psi^{D}\Omega^{J2}$ (*in ras.*) | *scripsit* desertum Φ^{T*} | profanum $C\Delta^{L}$ *cum* τ^{69} | uirgula Δ^{L} | nata *om.* A* | montibus] $\Phi^{T*}\Theta^{S*}Z^{2}$; in montibus $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ $\Phi^{T2}\Theta^{S2AM}Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbgc *cum* $\tau^{56\ 69}$ *et B, cf. LXHG et* $\mathfrak{G}$ | et (*5°*)] Z^{*3}; *om.* Z^{2} | deruta $\Phi^{T*RG}Z^{*}$.

39. sciderunt] Θ^{S*}; scinderunt Q*; scideruntque Δ^{L} *cum* τ^{69}, *cf.* τ^{56} (scinderuntque); et sciderunt $\Theta^{S2}\Omega^{MSJ*}$agrelbgc *cum LXHGB et* $\mathfrak{G}$. ¶ « et » *reprobat Iac.* | sua] *cum LGB et* $\mathfrak{G}$; *om.* $\Theta^{AM*}\Gamma^{A}$ *cum X* | plancto S*O | cinerem *om.* Ω^{S*}; + super caput suum $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbgc *cum G, cf. B* (capiti suo) *et* $\mathfrak{G}^{codd.}$; super capita sua $M\Phi^{T2P}SO\Omega^{M}$ *cum* τ^{56}.

40. super] suam $\Omega^{J\dagger}$ | exclam.] clamauerunt O *cum XG, cf. infra* | t**bis S*; tubi Ω^{S*}.

41. uiris Q, *ut vid.* | ut] *cum LXH*; qui Π^{G} | emundarent] Z^{2}(u *in ras.*); emunderent M*; mundarent $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Gamma^{A}$ *cum* τ^{56} *et L*XGB, cf.* τ^{69} (fundarent), *H* (mundaret) *et vv.* 36 *et* 43 | sancta] scā Ω^{J2}, *in ras.*; sanctam S*.

---

33. ⟨deice CM | ⟨et A | 34. ⟨et (*1°*) CAM | 35. ⟨videns CAM | ⟨et (*1° et 3°*) A | 36. ⟨dixit CAM | ⟨ecce CAM | ⟨ascendamus A | 37. ⟨et (*1°*) CAM | 38. ⟨et (*1° et 4°*) A | 39. ⟨sciderunt AM | ⟨et (*2°*) A | 40. ⟨et (*2°*) A | 41. ¶ tunc XII. $C\Sigma\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{M}SZOQ\Gamma^{A}$; XIII. Θ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$.

42 et elegit sacerdotes sine macula
voluntatem habentes in lege
Dei 43 et mundaverunt sancta
et tulerunt lapides contaminationis in locum inmundum
44 et cogitavit de altari holocaustorum quod profanatum erat
quid de eo faceret
45 et incidit illi consilium bonum
ut destrueret illud ne forte
esset illis in obprobrium quia
contaminaverunt illud gentes
et demoliti sunt illud
46 et reposuerunt lapides in monte
domus in loco apto
quoadusque veniret propheta et
responderet de eis
47 et acceperunt lapides integros
secundum legem
et aedificaverunt altare novum
secundum illud quod fuit prius
48 et aedificaverunt sancta et quae
intra domum intrinsecus et
aedem et atria sanctificaverunt
49 et fecerunt vasa sancta nova
et intulerunt candelabrum et altare incensorum et mensam
in templum
50 et incensum posuerunt super altare
et accenderunt lucernas quae
super candelabrum erant et
lucebant in templo
51 et posuerunt super mensam panes et adpenderunt vela
et consummaverunt omnia opera
quae fecerunt

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

42. sacerdos A† | macula] mala Φ^{T*} | uolumptatem C; uoluntates Π^{G} | in legem Q | dei] domini $\Psi^{'D}$.

43 et emundauerunt $\Psi^{'D}$, *cf. v.* 41 | sancta + *2 lineae eras.* Q | inm.] mundum Π^{G*} *cum* τ^{56}.

44. et — holocaustorum *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | de altare AM*Φ^{P}S*Z*$\Gamma^{A}\Psi^{'D}$𝔥𝔪 *cum LXG, forsitan recte.*

45. illis M*𝔢𝔩𝔦𝔰𝔱 *cum LXH*, 94, 95 *et* 𝔊 | destruet Q; destruerent M*𝔯𝔢𝔩𝔦𝔰𝔱 *cum B, cf. LXHG*, 94 *et* 95 | illud] illum A | illis] illi Φ^{G*}; *praem.* et Q | ~ illis esset Ω^{SJ*}(*ut vid.*)𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔦𝔰𝔱 *cum X* | contaminauerant MS *cum X.*

46. lapides] Ω^{J2} (la *in ras.*) | in montem Z^{2}(em *in ras.*)𝔞 *cum L* | domus *om.* Z^{2}, *ut vid., cum B* | (quoa)dusque — 48. sanctifica(uerunt)] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | et (*2°*)] *cum* $\tau^{56\ 69}$ *et XHGB*; ut Σ^{C} *cum L et* 𝔊 | de] pro $\Psi^{'D}$.

47. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | altare] Θ^{S*}; altari Θ^{S2}.

48. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | domum + erant Ω^{SJ}𝔞𝔯𝔢𝔩(*sublin.* 𝔴)𝔰𝔠; + erat Γ^{A} | aedem] *scrips.* cedem Π^{G} | et (*4°*) *om.* Φ^{T*}.

49. *uasa S | et intu(lerunt)] *in ras.* Ω^{J2}; et optulerunt Π^{G} | mensa Π^{G} | in templo Z*$\Psi^{'D}$ *cum LG et ANT-M, cf. v.* 50.

50. accenderunt** Θ^{M2} (erunt *in ras.*); incenderunt $\Sigma\Lambda^{L}$ | quae *om.* O | super (*2°*) — lucebant] *in ras.* Ω^{J2} | in templum CΣ $\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum* $\tau^{56\ 69}$ *et* $L^{2}X$, *cf. v.* 49.

51. et posuerunt] Z^{*3} *cum* $\tau^{56\ 69}$, *LX HG et* 𝔊, *cf. B*; posueruntque Φ^{T2}; posuerunt $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ | uelam O*; uelum O^{2}; uelamina Ω^{S2}𝔞; *om.* Ω^{S*} | opera *om.* Λ^{L} | fecerunt] *cum* $\tau^{56\ 69}$ *et LXHG*; fecerant Σ^{T} $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Omega^{S}$𝔞𝔯𝔢𝔩𝔦𝔰𝔱.

---

42. ⟨et CAM | 43. ⟨et (*2°*) AM | 44. ⟨et CA | 45. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) M | 46. ⟨et (*1°*) A | ⟨quoadusque A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 48. ⟨et (*1°*) CAM | 49. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 50. ⟨et (*1° et 2°*) A | 51. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A.

52 et ante matutinum surrexerunt
quinta et vicensima mensis noni
hic mensis casleu
centensimi quadragensimi octavi
anni
53 et obtulerunt sacrificium secun-
dum legem super altare holo-
caustorum novum
quod fecerunt 54 secundum tem-
pus et secundum diem in qua
contaminaverunt illud gentes
in ipsa renovatum est in can-
ticis et citharis et cyniris et
cymbalis
55 et cecidit omnis populus et ado-
raverunt
et benedixerunt in caelum qui
prosperavit eis
56 et fecerunt dedicationem altaris
diebus octo
et obtulerunt holocausta cum
laetitia et salutaria laudis
57 et ornaverunt faciem templi co-
ronis aureis et scutulis
et dedicaverunt portas et pasto-
foria
et inposuerunt eis ianuas
58 et facta est laetitia in populo
magna valde
et aversum est obprobrium gen-
tium
59 et statuit Iudas et fratres eius et
universa ecclesia Israhel
ut agatur dies dedicationis al-
taris in temporibus suis ab
anno in annum per dies octo

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

52. uicensima] Z^{2}; + die $M^{2}Z^{*}$(*ut vid.*)^{3} $Q\Psi^{D}\Omega^{SJ}$*agrelbst *cum B.* ¶ « die » *reprobat Iac.* | mensi M* | hic] Z^{*3} *cum* τ^{69}, *LH* G et* 𝔊; his Π^{G}; hic est $Z^{2}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum B*; *om.* Ω^{M} *cum XH*^{2} centesimo A†Q | quadragesimo octauo anno O | octaui] O^{2} (i *in ras.*); et octaui Θ^{S} *cum* τ^{69} *et G.*

53. legem + *** M | quot Θ^{S2}; quotquot Θ^{S*A}; quodquod Θ^{M*}.

54. tempus] Φ^{T2}(t *in ras.*)Θ^{S2}(*in ras.*) | in quo $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum* τ^{56}; in qui S†, *ut vid.* | contaminauerant S | in (*2°*)] et A | in (*3°*)] cum Ψ^{D} | canticis] cant[...] S | citharas Φ^{G*}; *praem.* in Ω^{M} *cum L* | cyniris = $C\Theta^{SAM}$ɾ(*ed.* 1598); cynyris A *cum H*; cinyris relbst(*edd.* 1592 *et* 1593)m *cum* 𝔊; ciniris Γ^{A}; cineris Π^{G} $Z^{*}Q^{*}$a; cynaris $M\Phi^{TRP}SZ^{2}O\Omega^{J}$gb *cum LXG, ex perseveratione, sed cf.* 13,51; cinaris $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ $\Phi^{G}Q^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$; tynaris Ω^{S}; *praem.* in Ω^{M} *cum L et* $\mathfrak{G}^{L'\,62\,55}$. ¶ ał cynaris Θ^{M} | cymb.] in cymbalis elbst *cum LH et* $\mathfrak{G}^{codd.}$.

55. omnes A*; om̄ O | populus + in faciem $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum LXHG et* 𝔊, *cf. v.* 40; + in faciem suam Ω^{M} | in caelum] Z^{2} (um *in ras.*) | qui = $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum* $\tau^{56\,69}$; ei qui $M\Phi^{T2}\Theta^{SAM}SOQ^{2}$bm *cum ANT-M*; eum qui $\Phi^{T*P}Z^{2}Q^{*}$(*ut vid.*)Γ^{A} $\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum XHG et* 𝔊, *cf. L* (deum); et qui $\Pi^{G}A$; qui et Z*; eum et qui Φ^{RG} | eis] eos C *cum* $\mathfrak{G}^{codd.}$.

56. ∼ altaris dedicationem A* | octo] Θ^{M2} (*alt.* o *in ras.*) | salutaria] Ω^{J2} (ria *in ras.*); sacrificium salutaris et relbst *cum XH et* 𝔊, *cf. LGB* | laudas Ω^{M*}; laudi*** Θ^{M*}.

57. *scripsi.* coroneis aureis Δ^{L} | et scutolis Σ^{T}; *om.* Q* | et (*3°*) *om.* Θ^{A} | dedificauerunt S*, *ut vid.*; edificauerunt Ω^{M}, *cum B* | pastoforias Q | inposerunt A* | ei Φ^{T*}; + *ras. 14 litt.* Φ^{G}.

58. est *om.* Ω^{M} | in *om.* Ω^{J2}, *ut vid.* | magno $\Delta^{L*}\Phi^{P*}\Theta^{A*}$(*ut vid.*) | ∼ magna in populo $\Pi^{G}\Gamma^{A}$ *cum* τ^{69}, *ANT-M, RES-R* ($^{3}/_{2}$) *et B* | auersum] Θ^{M2} (ũ *in ras.*); auersus $\Sigma^{T}\Phi^{R}O\Psi^{D}$ | est + et Γ^{A*}.

59. et (*1°*)] *scripsi.* e Φ^{P} | uniuersi Λ^{L}† | israhel] ierlm Ψ^{D} | ut] et A† | temporibus] Φ^{T2} (ibus *in ras.*) | ab anno in anno S | dies *om.* Λ^{L*} | octo] *in ras.* $\Phi^{R2}Z^{2}$ | a *om.* $\Theta^{A}\Gamma^{A}$

---

52. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quinta A | ⟨centensimi A | 53. ⟨et AM | ⟨quod A | 54. ⟨secundum (*1°*) M | ⟨(in) ipsa CAM | 55. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 56. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 57. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) CA | ⟨et (*5°*) A | 58. ⟨et (*1° et 2°*) A | 59. ⟨et (*1°*) AM | ⟨ut A.

a quinta et vicensima mensis casleu cum laetitia et gaudio
60 et aedificaverunt in tempore illo montem Sion
et per circuitu muros altos et turres firmas
nequando venirent gentes et conculcarent eam sicut antea fecerunt
61 et conlocavit illic exercitum ut servarent eam
et munivit eam ad custodiendam Bethsuram
ut haberet populus munitionem contra faciem Idumeae
V. 1 et factum est ut audierunt gentes in circuitu quia aedificatum est altare et sancta sicut prius
et iratae sunt valde 2 et cogitabant tollere genus Iacob qui erant inter eos
et coeperunt occidere de populo et persequi
3 et debellabat Iudas filios Esau in Idumea
et eos qui erant in Acrabattene
quia circumsedebant Israhelitas
et percussit eos plaga magna
4 et recordatus est malitiam filiorum Bean qui erant populo in

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$*(ant. vers.).*

Ψ^{D} | quinto et uice(s)imo $\Sigma\Lambda^{L}$; + die Q Ω^{S2J} **agrelbst** *cum B* | quinta] Z^{2} (ta *in ras.*).

60. in *om.* SO | monte Ψ^{D*} | sion] *in ras.* Θ^{S2} | per circuitu = $\Delta^{L}\Pi^{G}A*O$ *cum LG**; per circuitum $A^{2}\Phi^{G2}$*(alt.* r *in ras.) et cett. cum XHG*^{2}, *cf.* 1,39 *et* 12,27 | *scrips.* turris firmis O | nequando] ne* $\Lambda^{L\dagger}$ | conc. eam] Z* *cum H et* $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{I}$, *cf. LXG* (ea) *cum* $\mathfrak{G}$; conc. eum $\Phi^{TRG}\Theta^{M}*Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{MSJ2}$(ēt eum *in ras.*) **agrelbst** *cum B, cf.* $\mathfrak{G}^{S2}$. ¶ ant. «eum» scil. montem syon *Hug., item Guill.* | sicuti C | (ante)a fece(runt)] *in ras.* Ω^{J2} | antea] *cum LXH*; ante $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum G, ex consuetudine Vulg. hieronymianae* | fecerant Z *cum B.*

61. conloc.] conuocauit Θ^{S} | eam (*1°*)] Z* *cum G et* $\mathfrak{G}^{L19\ 93\ 311}$; ea Δ^{L} *cum LXH et* $\mathfrak{G}^{S*V}$; eum $\Phi^{T*RG}\Theta^{S}*Z^{2}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** *cum B, cf.* $\mathfrak{G}$ | communiuit Ω^{M}. ¶ ant. «muniuit» *Hug. et Guill.* | eam (*2°*)] Z* *cum HG et* $\mathfrak{G}^{L}$ $^{93\ 311}$, *cf. LX* (ea); eum $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$**agrel bst** *cum* $\mathfrak{G}^{19\ 46\ 56}$ | ad custodiendum $\Theta^{M}*\Omega^{J}$ *cum LXHG* | ut] *cum LXHG, cf.* $\mathfrak{G}$; et A, *cf. B.*

V. 1. audierunt] *cum LXHGB cum* $\mathfrak{G}$; audirent $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Phi^{T*}O\Omega^{M}$ | in circuitum Φ^{T*RG} OQ | et (*2°*) *om.* Θ^{S} | sancta] Σ^{C2} (*alt.* a *in ras.*) Q*(*ut vid.*) *cum B*; sanctuarium $\Phi Z^{2}Q^{2}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** *cum G*; sanctificium $\Theta^{S}Z^{3}$ *cum H, cf. L* (sanctificatum) *et X* 94, 95 (sacrificium); sanc******* Z*. ¶ sanctificium Θ^{A}; ał sanctificium, ał sanctuarium Θ^{M} | et] Z* *cum LHG et* $\mathfrak{G}$; [..] S; *om.* $M\Phi^{P}*Z^{2}\Omega$ **agrelbst** *cum X* | irati Π^{G} *cum LHGB.*

2. cogitaberunt Δ^{L} | tollere] *cum LXH et* $\mathfrak{G}$; colligere Θ^{SA} | erant] *cum LXGB et* $\mathfrak{G}$; erat Π^{G} | de *om.* $\Sigma^{C}\Theta^{S}O*$; *praem.* ****** Σ^{T} | persequi] Ω^{J2} (p *in ras.*); sequi O.

3. (debellab)at — eos (*1°*)] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | debellabant Φ^{G2} *cum H*; debellauit Ψ^{D} | in (*1°*) *om.* Φ^{T*} | *scrips.* erat A* | (q)uia] *in ras.* Ω^{J2}; qui $\Sigma\Lambda^{L}Q$ | circũsedebant Ω^{J2}(cir *in ras.*); circumsedebat Q; circumcidebant Π^{G} | srhłites Σ^{T}; israhelita Θ^{S}.

4. malitiam] $\Phi^{T*}S*Z*$ *cum G*; maliti*am Φ^{P}; malitia in Θ^{S}, *cf. L* (malitia); malitie $\Phi^{T2}S^{2}Z^{2}$ *cum XHB* | qui] que Φ^{T*} | erat Φ^{F*} | populum O; *praem.* in Q | insi-

---

〈a A | 60. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2°*) A | 〈nequando A | 61. 〈et (*1°*) A | 〈et (*2°*) AM | 〈(ut) haberet A.

V. 1. ¶ et (*1°*) V. Ω^{SJ}; XIII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM$*(evan.)*$\Phi^{TR(G)P}\Theta^{M}SZOQ\Gamma^{A}$; XIIII. Θ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 〈et (*3°*) A | 2. 〈et (*2°*) A | 3. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2°*) A | 〈quia A | 〈et (*3°*) A | 4. 〈et (*1°*) AM.

laqueum et in scandalum insidiantes in via
5 et conclusi sunt ab eo in turribus
et adplicuit ad eos et anathematizavit eos
et incendit turres eorum igni cum omnibus qui in eis erant
6 et transiit ad filios Ammon et invenit manum fortem et populum copiosum et Timotheum ducem ipsorum
7 et commisit cum eis proelia multa
et contriti sunt in conspectu eorum et percussit eos
8 et cepit Iazer civitatem et filias eius
et reversus est in Iudaeam
9 et congregatae sunt gentes quae sunt in Galaad adversus Israhelitas qui erant in finibus eorum ut tollerent eos
et fugerunt in Datheman munitionem
10 et miserunt litteras ad Iudam et fratres eius dicentes
congregatae sunt adversum nos gentes per circuitum ut auferant nos
11 et parant venire et occupare munitionem in quam confugimus et Timotheus est dux exercitus eorum
12 nunc ergo veni eripe nos de manibus eorum
quia cecidit multitudo de nobis
13 et omnes fratres nostri qui erant in locis †Tubi† interfecti sunt

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

dicntes Φ^{P}; *praem.* et $\Lambda^{L}\Psi^{'D}$ | in = $C\Delta^{L*}$ Π^{G}AM*SOQ*𝔥𝔪; et in Q^{2}; ei in Δ^{L2}(ein) M^{2} *et cett. cum G, cf. LXH et* 𝔊 (eis).

5. et (*1°*) *om.* Z* | conclusi∗ Λ^{L} | eo] ea O | a(d)plicuit] Φ^{G*3} *cum LXH²G*; a(d)-plicauit Δ^{L}(-cabit)Λ^{L}M*Φ^{T*RG2P}OΓ^{A} *cum H** | et (*3°*) *om.* O* | *scrips.* anamatezauit Θ^{S} | incendit] Θ^{S2} (cen *in ras.*) | igne 𝔰 | quę $\Psi^{'D}$ *cum XH.*

6. transiuit Z*$\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbsc; transiet S | ad fil.] a filiis O | ammon] M^{2} *ut vid.*; amon AM*^{3}ZΩ | ∼ fortem manum Φ^{T}.

7. eorum] *cum LXHG et* 𝔊 $^{62\,542}$; eius $Z^{2}\Gamma^{A}$ *cum B et* 𝔊; e∗ Z*.

8. coepit CM$\Phi^{RP}\Theta^{SAM}$SOQ$\Gamma^{A}\Psi^{'D}$; accepit Z* | iazer] gazer Z*(*ut vid.*)relbsc; azer Q | ciuit. ¶ ant. om. « ciuitatem » (*cum LXHG et* 𝔊) *Hug., ut vid.* ant. raban. « ciuitatem » *Guill. et Iac.* | filiis Λ^{L*}.

9. sunt (*2°*)] *cum H*; erant Γ^{A} *cum GB, cf. infra* | aduersus] ad uniuersos Γ^{A} | qui] quę Q *cum L*; *praem.* et Π^{G} | tolleret Λ^{L*} | et (*2°*)] Δ^{L*}; et ut Δ^{L2} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma^{T}\Phi^{T2}\Theta^{SAM*}$Q*; fugirent Π^{G} | dathemani Θ^{SAM*}Z | *scrips.* monitionem Δ^{L}; *scrips.* mutionem Z.

10. et (*2°*)] et ad $\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum B* | aduersus Z*Ω^{SJ} | per] in Π^{G}, *cf. LG* (in circuitu) | ∼ nos auferant Ω^{SJ}*(*ut vid.*)agrel bsc *cum LXHG.*

11. parent Σ^{T} | in quam] *cum LH et* 𝔊; in qua $\Delta^{L}\Pi^{G}$A *cum XG* | confugi A* | eorum — 12. ueni] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2}.

12. ueni] *cum LlXHG, cf.* 𝔊; + et Ω^{SJ*} (*ut vid.*)agrelbsc *cum B* | ∼ de nobis multitudo Z*Γ^{A} *cum LlXHG et* 𝔊, *cf. B.*

13. in loco Φ^{T2} (*alt.* o *ex* u) | tubi *restituimus cum* 𝔪, *cf. L*(tobi) *X* (tobri) *et* 𝔊; tubin Θ^{S*}(*ut vid.*)$^{AM*}\Gamma^{A}\Omega^{J}$agrelbsc, *cf. H* (tobin); tubyn Ω^{S}; ∗ubi∗ Z*; lubin Z^{3}; ubi AM*(*ut vid.*)Θ^{S2}S*(*ut vid.*)OQ*𝔥 *cum archetypo, ut vid.*; ibi C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{3}S^{2}$; ubique $\Phi^{RGP}\Theta^{M2}Z^{2}Q^{2}$

---

5. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*4°*) CAM | 6. ⟨et (*1°*) CAM | 7. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 8. ⟨et (*1° et 3°*) A | 9. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) AM | 10. ⟨et (*1°*) CA | ⟨congregatae CAM | 11. ⟨et (*1°*) A | 12. ⟨nunc CAM | ⟨quia A | 13. ⟨et (*2° et 5°*) A.

et captivas abduxerunt uxores eorum et natos et spolia
et peremerunt illic ferme mille viros
14 et adhuc epistulae legebantur
et ecce alii nuntii venerunt de Galilea
conscissis tunicis nuntiantes secundum verba haec 15 dicentes
convenisse adversum se a Ptolomaida et Tyro et Sidone et omni Galilea alienigenas ut nos consumant
16 ut audivit autem Iudas et populus sermones istos convenit
ecclesia magna
cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant et expugnabantur ab eis
17 dixitque Iudas Simoni fratri suo
elige tibi viros et vade et libera fratres tuos in Galilea
ego enim et frater meus Ionathas ibimus in Galaditin
18 et reliquit Ioseppum filium Zachariae et Azariam duces populi cum residuo exercitu in Iudaea ad custodiendum
19 et praecepit illi dicens praeesto populo huic
et nolite bellum committere ad-

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

$\Psi^{D}\Omega^{M}$; isto ibi Φ^{T2} (stoi *in ras.*); + ubique Ω^{SJ}. *cf. Prolegom., p.* LIII.¶ al tubin, al. ibi Θ^{M}, | abduxerunt = $\Pi^{G}A\Phi^{T2}SZ^{2}\Gamma^{A}$m *cum LH, cf.* 2,9; adduxerunt $C\Delta^{L}M\Phi^{T*RGP}\Theta^{SAM}$ Z*Qb *cum l*; adduxerant O; duxerunt $\Sigma\Lambda^{L}\Psi^{D}$ Ωagrelbst, *cum XG, cf.* 1,34; 8,10 | *scrips.* natus ΣOa | illuc Ω^{S} | ferme] S*; firme Q*; fere $\Pi^{G}AS^{2}$(*ut vid.*)$Z\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$arelbst *cum LlXHGB.*

14. legebatur Σ^{T} | et (*2°*) *om.* Ψ^{D} | ∼ nuntii alii Z*Γ^{A} *cum lHG et* 𝔊 | conscissis] Φ^{G2}(ons *in ras.*)Ω^{J2}(issi *in ras.*); conscisis $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Lambda^{L2}$(*pr.* s *in ras.*)$\Theta^{A}$Z*O; concisis Σ^{T} *cum LX*; concissis Φ^{T*}a; cum scissis $Q\Psi^{D}$ | tunicis + uestibus Θ^{S*}.

15. se ad pt(oloma)idam Π^{G}AQ* (*ut vid.*) | se ab $\Phi^{P2}\Theta^{SAM*}$(*ut vid.*)SZOΩ^{J2} (*in ras.*); se $\Phi^{G}\Psi^{D}$; ** Φ^{P*} | tyro] cyro Θ^{M*} | omni] M* *cum LlXH et* $\mathfrak{G}^{L'}$; omne Z*; repleta est omnis $M^{2}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ (oĩs Ω^{J2}*in ras.*) agrelbst *cum G* | galileę S | alienigenas] M*Z*; alienigenis $M^{2}\Phi^{T2RGP}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$Ωagre lbst, *cf. G* (de alienigenis); alienis Φ^{T*} | *scrips.* consummant $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S2}$(ant *in ras.*); consumat O.

16. ∼ autem audiuit Ω^{SJ} | ∼ istos sermones Σ^{T} | conuenit + ** Ψ^{D} | fratribus] patribus Π^{G}; *praem.* de Z*Ω^{M}.

17. dixit quoque Π^{G} | ∼ symoni fratri suo iudas Δ^{L} | e*lige Q; elegi Λ^{L*}O | et (*2°*)] *cum lXHB et* 𝔊; *om.* $\Pi^{G}M\Phi^{T*RGP}$ SOQ$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum LG, RES-R* (2/2) *et* $\mathfrak{G}^{71}$𝔖, *cf. v.* 12 (ueni eripe) | frater tuus O* | enim] Z* *cum XH*; etenim S*; autem $Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ arelbst *cum LlGB, RES-R* (2/2) *et* 𝔊 | ∼ ionathas frater meus $Z\Gamma^{A}$ *cum Ll*(*om.* meus) *HGB, RES-R* (2/2) *et* 𝔊 | ibi*mus Φ^{P} | galaditidin Π^{G}.

18. iosep Σ^{T}, *cf.* $\mathfrak{G}^{L}$ | et (*2°*)] ad A | azarias Θ^{S}; azarię Δ^{L*} | exercitum in A*; exercitui in Φ^{R}; exercitui Z* | in iud(a)eam $C\Sigma\Lambda^{L}AZ*\Psi^{D}$bm *cum LX, forsitan recte* | ad custodiendum] Z*^{3} *cum LXHGB*; ad custodiendam Φ^{P}; ad custodiam $\Phi^{1RG}Z^{2}\Psi^{D}$Ωagr elbst *cum* 𝔊.

19. illi] M*$\Phi^{T*}Z^{2}$; illis $\Delta^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}Z*^{3}\Gamma^{A}\Psi^{D}$Ωagrelbst *cum LlXHG et* 𝔊 | pr(a)eesto] Σ^{T2}(sto *in ras., ut vid.*)M*Z^{2}(*ut vid.*); pr(ae)estote $\Delta^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}Z*^{3}\Gamma^{A}$

---

14. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨conscissis A | 15. ⟨convenisse A | 16. ¶ ut XIIII. QΓ^{A} (*ut vid.*); ⟨ut CAM | ⟨cogitare A | 17. ¶ dixitque XIIII. C$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$AMΦSZOΩ^{M}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}$ | ⟨elige CAM | ⟨ego AM | 18. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨(et) azariam A | 19. ⟨et (*1°*) CA | ⟨praeesto CM | ⟨et (*2°*) A.

versus gentes donec revertamur
20 et dati sunt Simoni viri tria milia ut iret in Galileam
Iudae autem octo milia in Galaditin
21 et abiit Simon in Galileam
et commisit proelia multa cum gentibus
et contritae sunt gentes a facie eius
et persecutus est eos usque ad portam 22 Ptolomaidis
et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorum et accepit spolia eorum
23 et sumpsit eos qui erant in Galilea et in Arbatis cum uxoribus et natis et omnibus quae erant illis
et adduxit in Iudaeam cum laetitia magna
24 et Iudas Macchabeus et Ionathas et fratres eius transierunt Iordanem
et abierunt viam trium dierum per desertum
25 et occurrerunt eis Nabuthei
et susceperunt eos pacifice
et narraverunt eis omnia quae acciderunt fratribus in Galaditide
26 et quia multi ex eis conprehensi sunt in Basara et Bosor et in

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

$\Psi'^{D}\Omega$**agrelυst** *cum XHGB et* ⓖ, *cf. L* (praepositi estote); p*** Φ^{T*} | huic] huc Φ^{T*}, *ut vid.* | noli S | aduersum Ω^{M}**agrelυst** | donec — 21. gentes *om.* O, *per homoeotel.* | reuertamus $\Theta^{M\dagger}$.

20. *tot. vers. om.* O | *scrips.* datę Q; partiti **relυst** *cum LXHG et* ⓖ | simoni *om.* Φ^{G*} | uiri* Φ^{G}; *om.* Φ^{RP} | ~ uiri symoni Λ^{L} | *scrips.* trimilia Φ^{T*} | iret] Z* *cum LXH*; irent $\Sigma^{C*}\Lambda^{L}Z^{2}\Omega^{M}$ *cum GB* | in galilea Φ^{P} | iudea Σ^{C*} | galaditidin Π^{G}.

21. et (*1°*) — gentes *om.* O | contriti $\Lambda^{L*}\Theta^{S}$ | eius] eorum Ω^{J*} *cum* ⓖ^{71} | persec. est] persecuti sunt A^{1} (i *ex* u) | usque a(d)] *in ras.* Θ^{S2}.

22. ptolomaidis ¶ « ptolomaidis » *signum notae sine nota Iac.* | *scrips.* ferre $\Lambda^{L*}Q^{*}$ | *scrips.* trimilia Φ^{T*}.

23. a(d)sumpsit $\Phi\Psi^{D}\Omega^{SJ}$**agrelυst**, *cf.* ⓖ; consumpsit Z* | in (*1°*) — erant (*2°*) *om.* O, *per homoeotel.* | in ga(l)lileam Φ^{T*RGP} S*ZΨ^{D} | arbatis ¶ ał areatis Φ^{T} | quae] qui $\Delta^{L}\Pi^{G}Z^{*}$ | illis] *cum LXHG et* ⓖ; illi O; illic Π^{G}; *praem.* cum $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{M2}$ | et (*5°*) *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}Q\Psi^{D}$ | in iudea $\Lambda^{L}\Psi^{D}$ *cum LG* | magna + ualde Λ^{L}.

24. et iudas] *cum LXHGB et* ⓖ; *scrips.* e iudas Q; iudas uero Δ^{L}; iudas $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ | et fratres] *cum H*; fratres Φ^{T*}; frater Λ^{L} $S\Gamma^{A}$**grelυst** *cum LXGB, RES-R et* ⓖ | eius *om.* Φ^{R} | uia $A\Psi^{D}$ | per des.] in desertum Ω^{J}**a** *cum LXH, cf. GB et* ⓖ.

25. eis (*1°*)] ** Φ^{R*} | nabuthei] Z^{*3}; nabuti Ω^{S}; nabathei $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S2AM}Z^{2}\Gamma^{A}$ *cum H, cf. XG*(nabateis),ⓖ *et* 9,35; nab*athei Θ^{S*} | eis (*2°*)] eos O, *cf. supra* | acciderunt] M* *cum LG*; acciderant $\Sigma^{T}\Delta^{L}M^{2}\Theta^{SAM}Q\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$ **agrelυst** *cum lXH, cf. B*; accederunt S*O | fratribus + eorum $\Delta^{L}\Phi Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelυst** *cum LlXHGB et* ⓖ; + suis Σ^{C} | galatide $A\Psi^{D}$(-dę).

26. quia] qu*** Θ^{S*} | sunt] *in ras.* Θ^{S2} | in (*1°*) *om.* Θ^{A} | basar A; barasa Ω^{SJ} **arelυst**. ¶ « bosora » *Hug. et Guill. cum* ⓖ |

---

20. ⟨et CAM | ⟨iudae A | 21. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨et (*4°*) AM | 22. ⟨et (*1°*) A | 23. ⟨et (*1°*) AM | ¶ et (*5°*) XV. Δ^{L}; ⟨et (*5°*) A | 24. ¶ (et) iudas XIII. Θ^{M}; XV. $C\Sigma\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}$ | ⟨et (*4°*) A | 25. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 26. ⟨et (*1°*) A.

Alimis et in Casfor et Macet et Carnain
hae omnes civitates munitae et magnae
[27] sed et in ceteris civitatibus Galaditidis tenentur conprehensi
et in crastinum constituerunt admovere exercitum civitatibus his
et conprehendere et tollere eos in una die
[28] et convertit Iudas et exercitus eius viam in desertum Bosor repente
et occupavit civitatem et occidit omnem masculum in ore gladii
et accepit omnia spolia eorum et succendit eam igni
[29] et surrexerunt inde nocte et ibant usque ad munitionem
[30] et factum est diluculo cum adlevassent oculos suos
ecce populus multus cuius non erat numerus portantes scalas et machinas
ut conprehenderent munitionem et expugnarent eos
[31] et vidit Iudas quia coepit bellum et clamor belli ascendit ad caelum sicut tuba
et clamor magnus de civitate
[32] et exercitui dixit
pugnate hodie pro fratribus vestris
[33] et venit tribus ordinibus post eos
et exclamaverunt tubis
et clamaverunt in oratione

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*a v.* 28, et *3°*, *usque ad* succendit *et partim usque ad v.* 29, et *2°*).

et (*2°*) — in (*2°*)] *in ras.* Ω^{J2} | et (*2°*) *om.* Z^{2}, *ut vid.*; + in Ω^{J2} | alimis] Z*; alamis Z^{2}; alunis Ω^{S} | macet] macereth Ω^{M}; in achet Ω^{J}; *praem.* in Θ^{A} *cum* $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{I}$ | carnain] *praem.* in MS*(*ut vid.*)O | h(a)ec CM*S*(*ut vid.*) OQ, *forsitan recte* | ciuitates muni(tae)] *in ras. brev. spat.* Φ^{R2}; + sunt Ω^{S} *cum B.*

27. in (*1°*) *om.* Π^{G} | galad. — ciuitatibus (*2°*) *om.* Θ^{S}, *per homoeotel.* | (galadi)tidis tenentur] *in ras.* Ω^{J2} | galaditis Γ^{A} *cum l* | (constitu)erunt admouere] *in ras.* Ω^{J2} | admonere C | hiis Ω^{SJ}a | eos in] illos Ω^{M}, *cf. B* (hos) | die *om.* Π^{G}.

28. et (*2°*) *om.* Φ^{T*} | exercitum O* | in desertum] Z^{*3} *cum lH et* $\mathfrak{G}$; in deserto $\Pi^{G}\Phi^{T*RG}Z^{2}\Omega^{M}$ *cum LG* | in (*1°*) *om.* Λ^{L*} | omnem] omne Ω^{S} *cum X et* $\mathfrak{G}$ | et (*5°*) — igni *om.* Φ^{T*} | omnia *om.* A†, *cf.* 3,12 *et* 5,22 | eam] Θ^{M1}(m *in ras.*)Z* *cum LlXHB et* $\mathfrak{G}$; ea $\Delta^{L}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum G* | igne $\mathfrak{s}$.

29. inde nocte] de nocte Φ^{R}; inde docte A | munitionem] *in ras.* Φ^{T2}; *scrips.* monitionem $\Delta^{L}Z^{*}$.

30. factus est $\Psi^{'D}$ | a(d)leuassent] Φ^{T*}; eleuassent $\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbgc; ele[...]sent S; **uassent Θ^{A*} | suos ecce] su[...]ce Γ^{A} | ecce] Z*; et ecce $\Phi^{TRG}Z^{2}O\Omega^{SJ}$agrelbg *cum LlXHGB et* $\mathfrak{G}$ | era*t Φ^{T*} | conprehenderent** Q | *scrips.* monitionem O | expugnabant relb *cum LlXHG et* $\mathfrak{G}$ | ~ eos expugn. Ω^{S}.

31. iudas *om.* A* | quia cepit $\Sigma^{T2}A\Psi^{'D}$ Ωa; quia*cepit Q; qui accepit $\Sigma^{T*C}\Delta^{L}O$ | ad] in CAΩbm *cum LXG, ut saepius in Vulg. hieronymiana.*

32. et exercitui dixit] $\Sigma^{C*}Z^{*}Q^{*}$; exercitui (+ suo ZQg) dixit $\Sigma^{TC2}\Theta^{SM}Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}$g; dixit (dixitque Φ^{P}) exercitui suo $\Phi\Psi^{'D}$; et dixit exercitui suo Ωarelbgc, *cf. LlXHGB et* $\mathfrak{G}$ | uestris] Δ^{L*}, *ut vid., cum lXHGB et* $\mathfrak{G}^{S*L'}\mathfrak{S}^{I}$; nostris $\Delta^{L2}\Omega^{S}$ *cum L et* $\mathfrak{G}$.

33. *scrips.* uenite Δ^{L} | et (*2°*) *om.* $\Psi^{'D}$ | exclam.] *cum LXHG*; clama(u)erunt $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$, *cf. infra* | clamau.] exclamauerunt Θ^{A}, *cf. supra* | oratione] ********ne Θ^{S*}.

---

26. ⟨haec CA | 27. ⟨sed AM | ⟨et (*2°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 28. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨viam A | ⟨et (*3° et 5°*) A | 29. ⟨et (*1°*)A M | 30. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ecce A | ⟨ut A | 31. ⟨et (*1°*) CAM ⟨et (*3°*) | A | 32. ⟨pugnate CAM | 33. ⟨et (*1°*) C | ⟨et (*2° et 3°*) A.

34 et cognoverunt castra Timothei
quia Macchabeus est
et refugerunt a facie eius et percusserunt eos plaga magna
et ceciderunt ex eis in illa die
fere octo milia virorum
35 et devertit Iudas in Maspha et
expugnavit et cepit eam et
occidit omnem masculum eius
et sumpsit spolia eius et succendit eam igni
36 inde perrexit et cepit Casbon et
Maged et Bosor et reliquas
civitates Galaditidis
37 post haec autem verba congregavit Timotheus exercitum
alium
et castra posuit contra Rafon
trans torrentem
38 et misit Iudas speculari exercitum
et renuntiaverunt ei dicentes
quia convenerunt ad eum omnes
gentes quae in circuitu nostro
sunt exercitus multus nimis
39 et Arabas conduxit in auxilium
et castra posuerunt trans torrentem parati venire ad te in
proelium
et abiit Iudas obviam illis
40 et ait Timotheus principibus
exercitus sui
cum adpropiaverit Iudas et exercitus eius ad torrentem aquae
si transierit ad nos prior
non poterimus sustinere eum quia
potens poterit adversum nos
41 si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen transfretemus ad eos et poterimus
adversus illum

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$*(ant. vers.).*

34. et (*2°*) *om.* O* | refugierunt Θ^{SAM} Q* | eos] eum Q*, *ut vid.* | magna] multa Ω^{M} | ex eis] ex illis $\Sigma^{T}\Delta^{L*}\Gamma^{A}$; *om.* A† | in *om.* AZ *cum G, cf. v.* 6o *et* 3,47 | ∼ die illa agrelbgc.

35. deuertit = $AM*\Phi^{T*RGP}\Theta^{SAM*}$*(ut vid.)*$SZ^{2}OQ\Gamma^{A}$ *cum HB et* 𝔊; diuertit $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{M2}Z*$ *et cett.* | iuda Π^{G} | masphat ¶ « masphat » *signum notae sine nota Iac.* | cepit] Φ^{T*}; *scrips.* coepit $CM\Phi^{T2RG}\Theta^{SAM}SZOQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ | assumpsit rel | spolia — igni] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | igne g.

36. perrexit] *cum H*; surrexit S *cum LIX, cf.* 𝔊 | *scrips.* coepit $CM\Phi^{TRG}\Theta^{SAM}SZOQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}$; accepit Σ^{C} | reliquas] Λ^{L2} (a *ex* u); reliquias Ω^{J*} | galaditis Z*; galatidis Θ^{S}; *praem.* et Θ^{SAM*}.

37. exercituum Q | contra rafon] contrafon A; + et Ω^{S} *cum B.*

38. speculatori Δ^{L} *cum H** | nostro] uestro $\Psi^{'D}$ | exerc.] *praem.* et Ω^{SJ}agrels *cum H* | *scrips.* multis Λ^{L*}.

39. arabes Ω^{MS} *cum LHB, cf.* $\mathfrak{G}^{AL}\mathfrak{S}$; arab*s Z*; ara O* | conduxit] Z* *cum LlXHB et* 𝔊; conduxerunt $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$ agrelbgc *cum G et* $\mathfrak{G}^{codd.}\mathfrak{S}$ | auxilium = $C\Delta^{L}\Pi^{G}AMSOQ$bm, *cf. B* (adiutorium); auxilium sibi *cett. cum HG, cf. LlX* (illis) *et* 𝔊 | trans torrenti Γ^{A} | ad te] M*, *ut vid.*; ad eos $M^{2}\Phi^{P}$; ante A; *om.* Q | ∼ ad (te) uenire $\Phi^{P}\Omega^{SJ}$agrelbgc | in (*2°*)] *in ras.* Ω^{J2} | obuiam] *praem.* uenire C.

40. (ad)propiauerit — potens] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | adprop.] Ω^{J*}(app-); a(d)propria(u)erit $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{S}$ *cum H*; adpro*pr*a-uerit Θ^{M*}; a(d)propinquauerit $C\Omega^{MSJ2}$agre lbgc *cum GB* | aquae — 44. car(nain)] *in ras. brev. spat.* Φ^{R2}.

41. *tot. vers. in ras.* Φ^{R2} | si + fuerit Λ^{L*} | posuerunt Θ^{A*}*(ut vid.)*O*(*ut vid.*) *cum X* | extra] Φ^{P2}(ex *in ras.*)Z^{2}; citra Φ^{TR2G} Z^{2}(ci *in ras.*)Ω^{SJ} *cum X* | aduersum $SO\Psi^{'D}$.

---

34. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CM | ⟨et (*4°*) A | 35. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*5°*) A | 36. ⟨inde CAM | 37. ⟨post CAM | ⟨et A | 38. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨quia A | 39. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) CAM | 40. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨cum CAM | ⟨si A | ⟨non A | 41. ⟨si CAM.

42 ut autem adpropinquavit Iudas
ad torrentem aquae
statuit scribas populi secus tor-
rentem et mandavit eis di-
cens
neminem hominum relinqueritis
sed veniant omnes in proe-
lium
43 et transfretavit ad illos prior et
omnis populus post eum
et contritae sunt ante faciem eo-
rum omnes gentes
et proiecerunt arma sua et fuge-
runt ad fanum quod est in
Carnain
44 et occupavit ipsam civitatem et
fanum succendit igni cum om-
nibus qui erant in ipso et op-
pressa est Carnain
et non potuit sustinere contra
faciem Iuda
45 et congregavit Iudas universos
Israhelitas qui erant in Ga-
laditiden
a minimo usque ad maximum
et uxores eorum et natos
et exercitum magnum valde ut
venirent in terram Iudae
46 et venerunt usque Efron
et haec civitas magna in in-
gressu posita munita valde
et non erat declinare ab ea dex-
tra vel sinistra sed per me-
diam iter erat

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*v.* 45, *ab* et *1° usque ad* usque *et partim usque ad v.* 45, ef[ron]).

42. *tot. vers. in ras.* Φ^{R2} | adpropinquabit $\Sigma^{T}\Delta^{L}$A; adpropiauit Γ^{A} *cum LX, cf. v.* 40 (adpropiauerit) | *scrips.* aquam A | populi *om.* $\Omega^{M\dagger}$ | torrentem (*2°*)] Z^{2}; + aquae Z^{*3} *cum* 𝔊$^{236\ 534}$ | hominum] Θ^{M2} (u *in ras.*) *cum LX*; hominem C^{2}(em *in ras.*)Φ^{G*}SOΩ^{M} *cum HG, cf.* 𝔊 | reli(n)queritis] 𝔰*; relinquatis $𝔰^{2}$ | uenient Δ^{L}.

43. *tot. vers. in ras.* Φ^{R2} | omnis] om̄ S*O | ante — proiece(runt)] *in ras.* Ω^{J2} | ante faciem] *cum LXHGB et* 𝔊; a facie Z* $\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{S}$agrelbsc | ∼ omnes gentes a facie eorum Ω^{S}agrelbsc; ∼ gentes omnes ante faciem eorum Π^{G} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}$Q* | est] erat Ω^{SJ}agrelbsc; *om.* Z*, *cf.* 𝔊.

44. et (*1°*) — carnain] *in ras.* Φ^{R2} (*om., ut vid.*, Φ^{R*}, *per homoeotel.*) | succendit] *praem.* et Ω^{S}, *cf.* 𝔊^{58} | ∼ succ. fanum A* | igne 𝔰 | qui] *cum H*; qu(a)e SΩ^{SJ*}(*ut vid.*)agrels *cum LHG* | in ipso] *in ras.* Ω^{J2} | iuda] *cum XG* et* 𝔊$^{codd.}$; iud(a)e Λ^{L2}AMΦ^{P*}Z$\Psi^{'D}\Omega$ agrelbscbm *cum LHG²B et* 𝔊; iudee Λ^{L*}, *ut vid.*

45. uniuersus O*; uniuersas Σ^{T2}; uniuer Σ^{T*} | in (*1°*) *om.* Λ^{L} | galadi(t)iden] M*Φ^{T*}; galaditide* S*Z*; galadithidim Ω^{S1}(*alt.* d *ex* t); gal(a)di(t)ide $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}Z^{2}\Psi^{'D}$(-dę)$\Omega^{J}$ agrelbsc *cum LXHGB*; gala(ti)den $\Sigma^{T}\Phi^{P}$O*; galadithim Ω^{M}; galathyde O^{2} | *scrips.* a minime O | natos] notos M* | et (*4°*) *om.* Π^{G} | *scrips.* exercituum A; *praem.* uasa et rɛ *cum LXHG et* 𝔊 | magnum *om.* O | ualde] ualide A*; + * Λ^{L*} | iudae] $\Phi^{P*}Z^{2}$; iuda $\Pi^{G\dagger}$ (*ut vid.*) $\Phi^{P2}Z^{3}$𝔰c *cum LXHGB et* 𝔊; iudeae $\Theta^{M}Z^{*}$; iudeam Π^{G1}; + ** Θ^{S}.

46. uenerunt] uenirent Z*, *ex v.* 45 | usque *om.* Γ^{A}, *ut vid.*; + ad Q *cum H* | efron] ebron A; effraim Q | (mag)na — munita] *in ras.* Ω^{J2} | *scrips.* monita O* | erat] Δ^{L*}; erant Δ^{L2}; + qua Π^{G} | declinari M | dextra] Z*; dextera $\Phi\Theta^{M*}Z^{2}\Psi^{'D}$rlbsc *cum L*; *praem.* a Λ^{L*} | uel sinistra] sinistraue Σ^{T} (-uę)$^{C}\Lambda^{L}$ | uel] *bis scrips.* O; hac Δ^{L}; *om.* C | per *om.* Φ^{T*} | medium $\Delta^{L}\Omega^{M}$g *cum LX HGB et* 𝔊 | *scrips.* iteris Δ^{L}.

---

42. ¶ ut *Div. sine num.* $\Psi^{'D}$; ⟨ut CAM | ⟨statuit A | ⟨et A | ⟨neminem CAM | 43. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) AM | ⟨et (*4°*) A | 44. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*3°*) CM | ⟨et (*4°*) A | 45. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨a A | ⟨et (*4°*) A | 46. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CAM | ⟨et (*3°*) A.

47 et incluserunt se qui erant in civitate
et obstruxerunt portas lapidibus
et misit ad eos Iudas verbis pacificis 48 dicens
transeamus per terram vestram ut eamus in terram nostram
et nemo vobis nocebit tantum pedibus transibimus
et nolebant eis aperire
49 et praecepit Iudas praedicare in castris
ut adplicarent unusquisque in quo erat loco
50 et adplicuerunt viri virtutis
et obpugnavit civitatem illam tota die et tota nocte
et tradita est civitas in manu eius
51 et peremerunt omnem masculum in ore gladii
et eradicavit eam et accepit spolia eius
et transiit per totam civitatem super interfectos
52 et transgressi sunt Iordanem in campo magno contra Bethsan
53 et erat Iudas congregans extremos
et exortabatur populum per totam viam donec venerunt in terram Iuda
54 et ascenderunt in montem Sion cum laetitia et gaudio
et obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset
donec reverterentur in pace

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$*(ant. vers.)*Z*(a v.* 51, et *2°, rescriptus m. s.* XII Z^{A}) Λ^{L} *(a v.* 53, et *1° usque ad v.* 54, ob[tulerunt], *textum partim evanidum rescr. m. s.* XII *in marg.* Λ^{La}).

47. *scrips.* erat A | in ciuitat** Q^{*} | et (*3°*)] Z^{*}*(ut vid.)*^{3}; *om.* Z^{2}.

48. ut — nostram *om.* Ω^{MS*}, *per homoeotel.* | ut eamus] Θ^{S2} (ut ea *in ras.*) *cum LlXHGB et* 𝔊; et eamus Δ^{L}; utemus A† | in] *cum LlXHGB*; ad Θ^{SAM}SO | nostram] uestram Ω^{J} *cum* $\mathfrak{G}^{S*}$, *cf. supra* | uobis] Z^{2} (u *corr.*) *cum lH*; uos Ω^{M} *cum LXG, cf.* 𝔊; nobis Ω^{J} | pedibus — 49. unusquisque] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | transiuimus $\Lambda^{L*}\Pi^{G}A\Psi^{D}$; transimus Z^{*} | nolebant] Z^{*} *cum LlXHG et* 𝔊; nolebat Φ^{G*}; noluerunt Z^{2} *cum B.*

49. praedicari Θ^{SAM}**grelȣ** *cum XlGB* | adplicarent] Z^{*} *cum LlXHG*; a(d)plicaret AZ^{2} $O\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ | erat] Z^{*3} *cum B et* 𝔊; erant Π^{G} $M\Phi Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum LlXHG.*

50. a(d)plica(u)erunt $\Delta^{L}M^{*}\Phi^{T*RG}O$ *cum LlHG*; + se $\Phi^{RGP}\Theta^{M2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$**agrelȣc** *cum X* | tota die et *om.* A, *per homoeoarcton* | toto die Σ^{T*}; + illa Ω^{J2} *cum B et* 𝔊 | et (*3°*) — tradi(ta)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | tota(*2°*)] *cum LlXHGB et* 𝔊; *om.* $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ | in manu* Q; in manus $\Lambda^{L}\Omega^{M}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{codd.}$.

51. perem*erunt S* | omne SZ*O* *cum XH*^{2} *et* 𝔊 | in *om.* Θ^{SAM*} | ora Φ^{P*} | et (*2°*) *om.* Ω^{S*} | accepit] coepit Ψ^{D} | spoliam A*O* | transiuit Z^{A}**agrelȣc**; pertransiit O; trans* Ω^{J*} | ciuitatem + tota die et tota nocte Ω^{S2}, *cf. v.* 50.

52. *scrips.* magna Φ^{P} | contra + faciem $\Phi Z^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelȣc** *cum LlXHGB et* 𝔊. ¶ al contra faciem bethsan Θ^{M}; « faciem » ita habet grecus set ant. non habent « faciem » *Hug. et Guill.*

53. ~ congregans iudas Π^{G} | extremus O; externos A | hortabatur Ω^{SJ*}*(ut vid.) cum G* | per *om.* Σ^{T} | uenerunt] Θ^{S*} *cum lXHG*; uenierunt Θ^{S2}, *ut vid.*; uenirent $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Psi^{D}\Omega^{S}$**agrelȣc**; ueniret Π^{G}, *cf.* 𝔊 | terram iuda] *cum LlXHGB et* 𝔊; terram iudam $\Sigma O^{*}Q^{*}$; terram iudae $M\Phi^{P}$; iudeam Λ^{La}; iuda Z^{A*}.

54. in (*1°*) *om.* C | obtulerunt + ei A | eis] *cum LlXHGB*; his $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ | reuertentur C.

---

47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CAM | 48. ⟨transeamus CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CA | 49. ⟨et CAM | ⟨ut A | 50. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 51. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) M | ⟨et (*4°*) A | 52. ⟨et AM | 53. ⟨et (*1°*) AM | ¶ et (*2°*) XV. Γ^{A}; ⟨et (*2°*) A | 54. ⟨et *1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | ⟨donec A.

55 et in diebus quibus erat Iudas et Ionathas in terra Galaad
et Simeon frater eius in Galilea contra faciem Ptolomaidis
56 audivit Ioseppus Zachariae filius
et Azarias princeps virtutis res bene gestas et proelia quae facta sunt
57 et dixit faciamus et ipsi nobis nomen
et eamus pugnare adversum gentes quae in circuitu nostro sunt
58 et praecepit his qui erant in exercitu suo
et abierunt Iamniam
59 et exivit Gorgias de civitate et viri eius obviam illi in pugnam
60 et fugati sunt Ioseppus et Azarias usque in fines Iudaeae
et ceciderunt illa die de populo Israhel ad duo milia viri
et facta est fuga magna in populo 61 quia non audierunt Iudam et fratres eius
existimantes se fortiter facturos
62 ipsi autem non erant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israhel
63 et viri Iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis Israhel
et gentium omnium ubi audiebatur nomen eorum

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Z(*rescr.* Z^{A}, *usque ad v.* 55, faciem).

55. diebus + illis $M^{*}\Phi^{P}O$, *cf. B* (his) | erant $\Sigma\Lambda^{L}$ | s(i)mon $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{AM}Z^{A}O\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ **Ωagrelυst** *cum LlXHGB et* 𝔊 | frater] ter Φ^{T*} | in galileam $\Delta^{L}\Pi^{G}\Psi^{'D}$ | in (*3°*) *om.* $S^{*}O^{*}$.

56. azarias] za(c)harias $\Pi^{G}\Theta^{S}$ *cum* $\mathfrak{G}^{AS\ 236}$; + et O | princeps] Z^{2}; principes Z^{*3}**rel** *cum XG et* 𝔊; + exercitus Ω^{J*}, *cf. B.* ¶ « exercitus » *reprobat Iac.*

57. dixit] Z^{2} *cum lHG et* $\mathfrak{G}^{codd.}$, *cf. X*; dixerunt Z^{*3} *cum B et* 𝔊, *cf. L* | ipsi nobis] nos ipsi $\Omega^{J\dagger}$ | et (*3°*)] ut A | aduersus $\Sigma\Lambda^{L}$ $AZ^{*}Q\Omega^{SJ}$**agrelυst** | quae] Q^{2} (ae *in ras.*).

58. in exercito O; in circuitu 𝔤 *cum G, cf. v.* 57 | suo] nostro Ω^{M}.

59. exiuit] Z^{2}, *ut vid.*; exiit Z^{*3} | illi] $M^{*}\Theta^{M*}$; illis $M^{2}\Phi\Theta^{M2}ZQ^{*}$(*ut vid.*)$\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$ **agrelυst** *cum lXHG et* 𝔊; ei $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum B.*

60. fugati sunt] fugerunt Ω^{M} | sunt ios.] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | ioseph Θ^{SA} *cum LlXHGB et* $\mathfrak{G}^{71\ 107}$ | azar.] zaccharias Θ^{S}, *cf. v.* 56 *in app.* | in] ad $\Lambda^{L}\Psi^{'D}$ *cum LlXHGB*; et Ω^{M} | iudaeae] Z^{*3} *cum LlXG et* 𝔊; iu-d(a)e $C\Sigma\Lambda^{L}M\Phi SZ^{2}O\Psi^{'D}\Omega^{M}$𝔪 *cum HB, cf.* 7,24. 46. ¶ ant. « iudee » *Hug., item Guill.* | illo **elυst**; *praem.* in $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum LlXH GB et* 𝔊, *cf. v.* 34 | ad duo milia] Z^{*} *cum* 𝔊𝔖, *cf. H* (fere duo milia); fere mille Z^{2} *cum LlXGB, cf.* $\mathfrak{G}^{55\ 340}$ | ad] in ad Φ^{RG}; a M*O; usque ad Π^{G}; *om.* $\Psi^{'D}$ | fuga] *cum LlXHGB et* 𝔊; plaga Ω^{SJ}**agrelꝫ**.

61. quia] quoniam $\Psi^{'D}$ | existim.] *praem.* et O *cum G et* $\mathfrak{G}^{19}$ | ∼ fortiter se Ω^{SJ*}(*ut vid.*)**agrelυst** | facturum O.

62. *scrips.* erunt Q^{*} | *scrips.* per quo Θ^{S} | salu** Σ^{T*} | facta] Φ^{T*}(*ut vid.*)Z^{*3}; data $\Phi^{T2}Z^{2}$ *cum LlXHGB et* 𝔊 | in] **in M; *om.* Σ^{T*} *cum LHGB et* 𝔊.

63. uiri iuda] uir iuda et fratres eius **re** *cum LlX et* 𝔊, *cf. HGB* | ualde *om.* Γ^{A} *cum B* | omnis] Z^{*3} *cum LHG*^{2} *et* 𝔊; om̄ S^{*}; omnium Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}$(*ut vid.*)Q^{2} (ū *in ras.*) Γ^{A}; *om.* M* | nomen eorum *om.* Θ^{S*}.

---

55. ¶ et (*1°*) XV. Θ^{M}; XVI. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM$(*evan.*)$\Phi\Theta^{A}SOQ\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ | ⟨et (*3°*) A | 56. ⟨audivit CA | ⟨et (*1°*) A | 57. ⟨et (*1°*) A | ⟨faciamus CM | ⟨(et) eamus A | 58. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 59. ⟨et (*1°*) CA^{2}(*signo* κ)M | 60. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*3°*) CAM | ⟨et (*4°*) AM | 61. ⟨existimantes A | 62. ⟨ipsi A | 63. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A.

64 et convenerunt ad eos fausta adclamantes
65 et exivit Iudas et fratres eius et expugnabant filios Esau in terra quae ad austrum est
et percussit Chebron et filias eius et muros eius et turres succendit in circuitu
66 et movit castra ut iret in terra alienigenarum
et perambulabat Samariam
67 in illa die ceciderunt sacerdotes in bello dum vult fortiter facere dum sine consilio exiit in proelium
68 et declinavit Iudas in Azotum in terra alienigenarum
et vidit aras eorum et spolia deorum ipsorum succendit igni
et cepit spolia civitatum et regressus est in terram Iuda
VI. 1 et rex Antiochus perambulavit superiores regiones
et audivit esse civitatem Elymai-

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

64. conuen.] conuerterunt $\Psi^{'D}$ | fausta] Σ^{T*}, *ut vid., cum* 𝔊; frusta Φ^{R}; frustra $\Sigma^{T2}\Gamma^{A}$ | adclamantes] Φ^{T2}(*ut vid.*)Z^{3} *cum LlXH et* 94; **clamantes Q; exclamantes Z*; clamantes $M\Phi^{T*3RGP}Z^{2}O\Psi^{'D}$ *cum G.*

65. exiuit] Z^{2}, *ut vid.*; exiit $Z^{*3}\Gamma^{A}$ | eius *om.* Φ^{T*} *cum* 𝔊^{S*} | *scrips.* filio Γ^{A}, *rescr.* | qua Σ^{T} | austrum est] ostralem O | percussit] *scrips.* percus Q* | chebron] S*; hebron S^{2} *cum B* | eius (*2°*)] eis S* | et (*6°*) *om.* S | turres + et $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$; + eius Ω^{SJ*} (*ut vid.*)𝔞𝔤 *cum B et* 𝔊. ¶ ant. « turres succendit » *Hug., item Guill.* | succendit] Ω^{J2}; + igni $\Phi^{T2}\Omega^{MSJ*3}$𝔤𝔯𝔢𝔦(*sublin.* 𝔴)𝔠; + igne 𝔞𝔤. ¶ ant. « succendit in circuitu » *Hug., item Guill.*

66. mouet O | *scrips.* casta A† | irent $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Omega^{M}$ | in terra] Z*, *ut vid.*; in terram $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{SAM}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠𝔥 *cum LXHG B et* 𝔊 | perambulabit Σ^{T*}; perambulauit Ω^{S}; perambularet SO; perambulant Λ^{L}.

67. ~ die illa Δ^{L}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum* 𝔊 | in bello] Φ^{T2} (o *corr.*); in bellum S*O; in bellis S^{2}, *ut vid.* | uult... exiit] Z^{2}, *ut vid., cum LHG et* 𝔊$^{codd.}$; uult... exit O; uoluerunt... exierunt Z^{*3}; uolunt ... exeunt Ω^{SJ}𝔞𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum X et* 𝔊𝔖; uolunt ... exierunt Ω^{M}. ¶ « uult ... exit » ita habent greci et ant. *Hug.* « uoluit ... exeunt » glossa exponit « exeunt » et « uoluit » (*sic*) similiter uidetur exponere; tamen hebr. ant. (*alt. m. om. et scrips.* et greci) sic « dum uult » *Guill.* | consilio] Ω^{J2} (s *in ras.*) | in proelio AM* Γ^{A} *cum XG.*

68. iudas] Z^{*3} *cum LXHGB et* 𝔊; *om.* $C*\Phi^{T*}Z^{2}$ | in terra] M*, *ut vid., cum G, cf. LX* (terra); in terram $M^{2}\Phi^{TP}\Theta^{SAM}Z*\Gamma^{A}$𝔞𝔤𝔯𝔢 𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum* 𝔊$^{71\ 55\ 340}$ *et* 𝔊^{II}, *cf. H et* 𝔊 (terram) | uidit] $\Phi^{T*}Z^{2}$(*ut vid.*); diruit $\Phi^{T2}\Theta^{SAM}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum XH et* 𝔊; dirupuit M^{2}; destituit Z*; euertit Z^{3} *cum B et* 𝔊; ***** M*. ¶ ał uidit Θ^{M}; ał et uidit Φ^{T} | aras] Z^{*3}; *om.* Z^{3} | spolia (*1°*)] *cum XH*; scul** Z*; ***** Z^{3}; sculptilia Z^{3}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum LG et* 𝔊, *cf. B* (sculptiles) | deorum — spolia (*2°*) *om.* O *per homoeotel.* | deorum] eorum Θ^{S*} | ipsorum] suorum Ω^{SJ}𝔞; *om.* Q* | ~ ipsorum deorum Ω^{M} | succendet M* | igne 𝔤; *om.* A† | et (*4°*) — 6,1, e(lymaidem)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | cepit] Φ^{T*}; *scrips.* coepit $CM\Phi^{T2RG}\Theta^{AM}ZQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ | regressus] Z^{*3} *cum LG*; reuersus $M\Phi Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{MSJ2}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum XHB* | in terra Λ^{L} | iuda* ZQ; iudam O* Γ^{A}; iudae $M\Phi^{P}$*.

VI. 1. et (*1°*) — perside] *evan.* Z*; *rescr.* Z^{B} | et (*1°*) — elym.] *in ras.* Ω^{J2} | perambulauit] M*; perambulabit $\Sigma^{T}\Delta^{L}$; perambulabat $AM^{2}\Theta^{S*}$(*ut vid.*)Z^{B}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum LX HGB et* 𝔊, *cf.* 5,66, *etc.* | ~ ciuitatem ęsse Π^{G} | elymaidem] *cum XHG, cf. LB et* 𝔊; cl(ym)a(i)dem $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{T}SZ*O$. ¶ ał ely-

---

64. ⟨et A | 65. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4°*) AM | 66. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 67. ⟨in (*1°*) CAM | ⟨dum (*2°*) A | 68. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A.

VI. 1. ¶ et (*1°*) VI. Ω^{SJ}; XVI. Θ^{M}; XVII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM$(*evan.*)$\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{'D}$ | ⟨et (*2°*) A.

dem in Perside nobilissimam
et copiosam in argento et auro
2 templumque in ea locuples valde
et illic velamina aurea et loricae et scuta quae reliquit
Alexander Philippi rex Macedo
qui regnavit primus in Graecia
3 et venit et quaerebat civitatem
capere et praedare eam et
non potuit
quoniam innotuit sermo his qui
erant in civitate
4 et insurrexerunt in proelium
et fugit inde et abiit cum tristitia magna
et reversus est Babyloniam
5 et venit qui nuntiaret ei in Perside
quia fugata sunt castra quae
erant in terra Iuda
6 et quia abiit Lysias cum virtute
forti in primis et fugatus est
a facie Iudaeorum
et invaluerunt armis et viribus
et spoliis multis quas ceperunt
7 et quia diruerunt abominationem quam aedificaverat super
altare quod erat in Hierusalem
et sanctificationem sicut prius
circumdederunt muris excelsis
sed et Bethsuram civitatem suam
8 et factum est ut audivit rex sermones istos expavit et commotus est valde
et decidit in lectum et incidit in
languorem prae tristitia

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*).

maidem Φ^{T} | in persidem $\Delta^{L}\Pi^{G}S^{*}Q$; in persid** Z^{*}, *ut vid.*

2. locuples] Φ^{T*}(*ut vid.*)S^{*}; locuplex $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}A\Phi^{T2}\Theta^{M}\Psi^{D}\Omega$a; locuple S^{2}; locusples Θ^{S*}, *ut vid.* ¶ al locuples Θ^{M} | ualde] *uade Θ^{S*} | et illic *om.* Φ^{T*} | uelam.] *scrips.* uel anima** Θ^{S} | loricae] Φ^{T2}; l(o)rica CS^{*}; loricas $\Phi^{T*3}S^{2}$ | relinquid C; dereliquid Σ^{C*} | philippus Φ^{RG*}(*ut vid.*); philippo Θ^{S} | macedo ¶ (maced)onia Λ^{L} | regnauit *om.* A† | ~ primus regnauit Ω^{J*}.

3. et (*2°*) *om.* Ψ^{D} | ~ capere ciuitatem Ω^{SJ*}(*ut vid.*)agrelbgc *cum LXHG et* ⓖ | pr(a)edare] $M^{*}\Phi^{T*}Z^{*}$; pr(a)edari $C\Delta^{L}\Pi^{G}\Phi^{RGP}Z^{2}Q\Gamma^{A}\Omega^{MS}$; depr(a)edari $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}\Psi^{D}\Omega^{J}$agrelbgc | in ciuitatem $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{T*}$ *cum LX.*

4. surrexerunt Ψ^{D}r | in pro(eli)o SO *cum B* | fugit] $\Lambda^{L*}Q^{*}$; fugiit $\Sigma\Lambda^{L2}\Theta^{AM*}Q^{2}$; fuit Δ^{L} | et abiit *om.* Ω^{M} *cum G* | reuersus] Z^{2}, *ut vid.*; regressus Z^{*3}, *cf.* 5,68 | babyl.] *praem.* in Θ^{M*}rel(*sublin.* ⓦ)gc *cum LXHGB et* ⓖ.

5. nuntiaret] *cum LlXHGB*; nuti*aret Q^{2} (i *corr.*); nuntiauerat A; renuntiaret Δ^{L} | ei in] eum Φ^{P} | (persi)de quia] *in ras.* Ω^{J2} | fug. sunt] fugat* Θ^{S*} | erat O^{*}.

6. quia] qui $\Theta^{S*}Q^{*}\Psi^{D}$ | forte SOQ* | quas] Λ^{L*}(*ut vid.*)M^{*}(*ut vid.*)Z^{2}; qu(a)e $\Lambda^{L2}M^{2}\Phi^{P}\Theta^{SAM}Z^{*3}\Gamma^{A}\Omega$agrelbgc *cum LlXHGB* | ceperunt] Z^{2}; *scrips.* coeperunt $CM^{*}\Phi^{T2}$ (*in ras.*)$^{GP}\Theta^{SAM}SZ^{*3}OQ$; caeperunt M^{2}; + de(et de Δ^{L})castris qu(a)e exciderunt $\Delta^{L2}\Phi^{T2}$(*eras. m. poster.*)$^{P}\Theta^{SAM}Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrel bgc *cum LlX et* ⓖ, *cf. H* (de castris ** abominationem q. exc.); + de castris Λ^{L}.

7. quam] quã* Φ^{T} | (a)edificauerat] Ω^{J2} (uerat *in ras.*) *cum H et* ⓖ; (a)edificauerant $Z\Omega^{S}$arel *cum LlX*², *cf. X*GB,* $ⓖ^{S}$ *et* $ⓖ^{V\ 62\ 46}$ | suam] *in ras.* M^{2}.

8. ut] ait Φ^{P*} | rex *om.* Ω^{J*}; + antiochus Q *cum B et* $ⓖ^{58}$ | serm. istos] sermonem Π^{G} | expauit] exp****uit Φ^{T*} | dece-

---

2. ⟨templumque A | ⟨et (*1°*) M | ⟨qui A | 3. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quoniam A | 4. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*4°*) A | 5. ⟨et CAM | ⟨quia A | 6. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 7. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨sed A | 8. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) AM.

quia non est factum sicut cogitabat
9 et erat illic dies multos
quia renovata est in eo tristitia magna
et arbitratus est se mori
10 et vocauit omnes amicos suos et dixit illis
recessit somnus ab oculis meis et concidi et corrui corde prae sollicitudine 11 et dixi in corde meo
in quantam tribulationem deveni
et in quos fluctus tristitiae in qua nunc sum
qui iucundus eram et dilectus in potestate mea
12 nunc vero reminiscor malorum quae feci in Hierusalem
unde abstuli omnia spolia argentea et aurea quae erant in ea
et misi auferri habitantes Iudaeam sine causa
13 cognovi ergo quia propterea invenerunt me mala ista
et ecce pereo tristitia magna in terra aliena
14 et vocavit Philippum unum de amicis suis
et praeposuit eum super universum regnum suum 15 et dedit ei diadema et stolam suam et anulum
ut adduceret Antiochum filium suum et nutriret eum et regnaret
16 et mortuus est illic Antiochus rex
anno centensimo quadragensimo et nono

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$*(ant. vers.).*

dit S | est factum] factum est ei **relvsc**, *cf. LlXGB et* 𝔊 | cogitauit Σ^{C}.

9. erit O* | dies multos] M* *cum LlX HG et* 𝔊; diebus multis M^{2} *cum B*; dies multis S; *praem.* per Z^{2}**grel***(sublin.* **w)sc**; + *** Q | eo] ea Φ^{P}; *om.* Ω^{M} | est (*2°*) *om.* Γ^{A}.

10. sollic.] solitudine $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{T}$*Q *cum B.*

11. et (*1° et 2°*) *om.* O | in quos] in quo Φ^{P}; iniquos Q*(*ut vid.*)Γ^{A}*; quos Π^{G}, *cf.* 𝔊 | in qua — 12. feci] *partim evan.* Z* *rescr.* Z^{A} | in qua] Z^{A} *cum LlXHGB*; in quam O; in quibus $\Delta^{L}Z^{3}$ | qui] Φ^{T}*; quia Φ^{T2RG} $Z^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$* *cum LlXG et* 𝔊 | dilectus] delectatus $M\Phi^{P}$ | mea*** Θ^{M2} (a *in ras.*).

12. uero] ergo Ω^{M} | remin. malorum] Z^{A2}; remissus pro ma*lis Z^{A}* | unde + et Ω^{SJ}***agrelvsc** *cum LXG et* 𝔊 | ∼ aurea et argentea Ω^{SJ}**agrelvsc** *cum* 𝔊$^{q\ 56\ 58}$𝔊^{I} | et mi*si Q; emisi S* | auferri] Φ^{T}* *cum XlHG*; auferre $C\Sigma^{T}$*$\Lambda^{L}\Phi^{T2}$SZ***agrelvsc** *cum L et* 𝔊; **fferre O*; autfferre O^{2} | iudaea A; in iudęam Q | *scrips.* sine causam $A^{*}\Phi^{R}$.

13. quia] quod Ω^{S}; *om.* Λ^{L}* | propterea** Θ^{S2}(ea *in ras.*) | inuen.] uenerunt M* | me] Ω^{S}*; super me Ω^{S2}; *om.* Q* | in terra aliena *om.* Q*, *per homoeotel.*

14. unum *om.* Σ^{T}* | proposuit $\Sigma\Lambda^{L}$ | super *om.* Φ^{T}* | uniuersam O*.

15. ut] et ut Π^{G} | adduceret] Φ^{T}*S* *cum LGB et* 𝔊; adducerent Σ^{C}; aducaret Θ^{S}*; adducaret S^{2}; educaret $\Phi^{P}\Gamma^{A}$; edocaret Θ^{S2AM} *cum H*; edoceret Φ^{T2}, *cf. lX* (educeret). ¶ al adduceret Θ^{M}, *ut vid.* | et (*4°*)] Σ^{C}* *cum LlGB et* 𝔊; ut C(hut)$\Sigma^{TC2}\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum XH.*

16. et (*1°*)] ut C(hut)Σ^{T} | illic *om.* Φ^{T}* | *scrips.* centesimus quadragesimus Φ^{T}*; cente(n)simo et quadrag(e)simo Z*(*ut vid.*) Ψ^{D} | et (*2°*) *om.* $\Delta^{L}\Pi^{G}A\Phi^{T2}SQ\Omega^{SJ}$**agrelvsc** *cum GB.*

⟨quia A | 9. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A | ⟨et (*2°*) A | 10. ⟨et (*1°*) AM | ⟨recessit CAM | 11. ⟨in (*2°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨qui A | 12. ⟨nunc AM | ⟨unde A | ⟨et (*2°*) A | 13. ⟨cognovi CAM | ⟨et A | 14. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 15. ⟨ut A | 16. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨anno A.

17 et cognovit Lysias quoniam mortuus est rex
et constituit regnare Antiochum filium eius quem nutrivit adulescentem
et vocavit nomen eius Eupator
18 et hii qui erant in arce concluserant Israhel in circuitu sanctorum
et quaerebant eis mala semper ad firmamentum gentium
19 et cogitavit Iudas disperdere eos
et convocavit universum populum ut obsiderent eos 20 et coirent simul
et obsiderunt eos anno centensimo quinquagensimo
et fecerunt ballistas et machinas
21 et exierunt quidam ex eis qui obsidebantur et adiunxerunt se illis aliqui ex impiis Israhel
22 et abierunt ad regem et dixerunt quousque non facies iudicium et vindicas fratres nostros
23 nos decrevimus servire patri tuo et ambulare in praeceptis eius et obsequi edictis eius
24 et filii populi nostri propter hoc abalienabantur se a nobis
et quicumque inveniebantur ex nobis interficiebantur
et hereditates nostrae diripiebantur
25 et non ad nos tantum extenderunt manum sed et in omnes fines nostros

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Z(*a v.* 21, [im]piis, *usque ad v.* 25, manum, *rescr.* Z^{A}); *adest* m (*a v.* 20, et *4°*).

17. et (*1°*) *om.* Q^{2} *cum* 𝔊^{S*} | quoniam] *cum lXH*; quia $\Lambda^{L}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*) *cum GB*; quod Ω^{M} *cum L* | est] *cum LlXHGB*; esset Ω^{M}; *om.* Q^{*} | et (*2°*) *om.* Ψ^{D} | regnare *om.* Σ^{T} | nutriit $\Theta^{SA}Z^{*}OQ\Gamma^{A}$ | eupator] M* *cum l et* 𝔊, *cf. X*(eufator), 𝔊(euphator) *et H**(eupater); eupatorem $\Pi^{G}M^{2}\Theta^{SA}\Gamma^{A}$agrel (*sublin.* em 𝔴)𝔰 *cum LH²B et* 𝔊$^{130\ 236}$.

18. et (*1°*) *om.* Θ^{SA} | concluserunt $\Phi^{P}Q$ | quaerent Φ^{T*} | ei $M\Phi^{T*RGP*}\Psi^{D}$ | ad] ad** Θ^{S}; et relbsc *cum LlXHG et* 𝔊, *cf. B.*

19. cogit.] cognouit $\Theta^{A}O$, *cf. v.* 17 | conuoc.] congregauit Γ^{A} *cum B* | ut — 20. quinquagen(simo)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | obsideret Θ^{A}.

20. et (*1°*) — eos *om.* $\Delta^{L}\Omega^{J*}$(*ut vid.*), *per homoeotel.* | coierunt $Z^{*}\Gamma^{A}$b *cum l, cf. XH* (coeperunt); circu(m)ierunt $\Pi^{G}M\Phi S^{2}Z^{2}O\Psi^{D}$ Ω^{J2}; circuerunt Ω^{M}; conuenerunt Ω^{S}agrelbsc *cum LGB et* 𝔊; c**runt S^{*}. ¶ ał circuirent Θ^{M}; « circuierunt » *Hug. et Guill.* | obsiderent Θ^{SAM}, *cf. v.* 19; obseder*nt Q^{*}; obsider** Σ^{C*} | quinquag.] quadragensimo Δ^{L}.

21. et (*1°*) *om.* Δ^{L} | quidam *om.* Ω^{M} *cum B* | ex eis] Z^{2}(*ut vid.*)Ω^{J2} (eis *in ras.*) *cum B*; ex his $Z^{*3}\Gamma^{A}$m; eis Δ^{L} | se *om.* Φ^{P} | aliqui] *in ras.* Ω^{J2}; ali* Θ^{S*} | ex impiis isr.] ex impii srł Λ^{L}; impiis ex isrł a; impii ex israel grelsc.

22. dixerunt + ei Π^{G} | facies] *cum LlXHG et* 𝔊; facis $M\Phi^{P}\Theta^{SAM*}Z^{A}O\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$m agrelbsc *cum B.*

23. obsequia Q^{*}, *ut vid.*

24. hoc] *rescr.* Θ^{M2}; hec a *cum L* | abalienantur $\Pi^{G}\Omega^{M}$; alienabantur $\Delta^{L}O\Gamma^{A}$; *scrips.* *halaenabantur Q; alienabatur Ψ^{D}; abalienabant Ω^{J*}m; alienabant $Z^{A}\Omega^{SJ2}$agrelbsc *cum LlXHG.* ¶ « alienabant » *Iac.* | se — inueniebantur *om.* Θ^{SAM*}(*ut vid.*), *per homoeotel.* | se *om.* $\Delta^{L}\Omega^{M}$ | quicumque] Z^{3} (i *ex* e) | et (*3°*) — diripiebantur *om.* O, *per homoeotel.* | hereditatis Θ^{S*}m.

25. manus Z^{A} | et (*2°*) *om.* $\Lambda^{L}O\Gamma^{A}\Omega^{MJ*}$ | fines + diripiendos Ω^{M} | nostras Ψ^{D}.

---

17. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}$; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 18. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 19. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 20. ⟨et (*1°*) M | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 21. ⟨et (*1°*) CAM | 22. ⟨et (*1°*) A | ⟨quousque CAM | 23. ⟨nos CA | 24. ⟨propter AM ⟨et (*2° et 3°*) A | 25. ⟨et (*1°*) AM.

26 et ecce adplicuerunt hodie ad arcem in Hierusalem occupare eam
et munitionem in Bethsura munierunt
27 et nisi praeveneris eos velocius maiora quam haec facient nec poteris obtinere eos
28 et iratus est rex ut audivit et convocavit omnes amicos suos et principes exercitus sui
et eos qui super equites erant
29 sed et de regnis aliis et insulis et maritimis venerunt ad eum exercitus conducticius
30 et erat numerus exercitus centum milia peditum et viginti milia equitum et elefanti triginta duo docti ad proelium
31 et venerunt per Idumeam et adplicuerunt ad Bethsuram
et pugnaverunt dies multos et fecerunt machinas
et exierunt et succenderunt eas igni et pugnavèrunt viriliter
32 et recessit Iudas ab arce
et admovit castra ad Bethzacara contra castra regis
33 et surrexit ante lucem et concitavit exercitus impetum con-

---

Desunt $\Delta^{M}\Theta^{H}$(*ant. vers.*)Γ^{A}(*a v.* 33, *ab* et *1°usque ad* et *3° et partim usque ad v.* 34, ad); *adest* m.

26. et (*1°*) *om.* Θ^{SAM*} | ad *om.* A | arcē** S^{2} (ē *in ras.*) | in (*1°*)] *cum LlXHG et* 𝔊; *om.* $A\Psi^{'D}$𝔱 *cum* $𝔊^{codd.}$, *cf. B* | et (*2°*)] in Φ^{P} | *scrips.* monitionem CO* | in (*2°*) *om.* $\Phi^{P}\Psi^{'D}$𝔱 | beths(u)ra = $C\Delta^{L}A\Phi^{RP}\Theta^{SAM}ZQ$ Ω^{MS}mg; bet(h)suram *cett.*

27. nisi] si C | (pr)ęueneris eos Θ^{M2}, *in ras.* | praeueneritis Γ^{A} *cum LlXG et* $𝔊^{SVL'}$ 𝔖; praeuenires m | eos] *in ras.* Ω^{J2} | uelociter Δ^{L}, *cf.* 𝔊 | facient] $Z^{*3}\Gamma^{A3}$(i *ex* u) *cum LlX HGB et* 𝔊; faciunt Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}$(*ut vid.*) Γ^{A*}m | nec] et non $\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelbst | poteritis M*(*ut vid.*)Γ^{A}m *cum lXH et* 𝔖 | obtinere *om.* Φ^{T*}.

28. audiuit] *praem.* h(a)ec Ωagrel (*sublin.* w)st.

29. de (*1°*)] e Σ; *om.* Λ^{L} | et (*2°*) *om.* O; + de Π^{G}MΦΘ^{SAM}SZOQ$\Gamma^{A}\Psi^{'D}$Ωmagrel bst *cum LlXHGB et* 𝔊 | et (*3°*)] *cum XH et* $𝔊^{107\ 58}$; *om.* agrelbst *cum LGB et* 𝔊 | eserc.] *praem.* et Φ^{T2}m | conducticius — 30. exercitus *om.* Q, *per homoeotel.* | conducticius] Θ^{S*}, *ut vid., cum* H^{2}; conduccitius Φ^{P}; conducti citius $\Psi^{'D}$; conducti eius $\Delta^{L}Z*$(*ut vid.*); conductitii eius g; conducticius eius Ω^{M}; conductititii relbst *cum LXH*G et* 𝔊; conductius Φ^{T*}; conductus $A\Theta^{S2}$.

30. exerc. + eius $\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$arelbst *cum LXHGB et* 𝔊 | et uigenta O *cum B*; et quadraginta $\Pi^{G}\Omega^{J2}$ (*in ras. brev. spat.*) | elefanti*** Φ^{G}; elephantum O | trig.] xxx Ω^{J2}, *in ras.* | docti] ducti CO* | ad *om.* A, *cf.* 𝔊 *et* 4,7.

31. per idumea Π^{G} | a(d)plica(u)erunt $\Sigma^{T}\Delta^{L}$SO | ad] a Q* | et expugnauerunt Γ^{A}; + aduersus eam Z^{2} *cum B* | dies multos]$\Sigma^{C*}S^{2}$ (o *in ras.*) *cum LXHG, cf.* $𝔊^{SL'\ 311}$; diebus multis Σ^{TC2}, *cf. B*; *praem.* per Φ^{T} *cum* 𝔊 | exierunt + [.]e populo isrl Z^{2} *cum B, cf.* $𝔊^{55\ 311}$ | eas] as Θ^{S*}O | igne g.

32. ar(c)e] S^{2}(e *in ras.*)Q^{2}(arc *in ras.*) | admouit — beza(charā) Ω^{J2}, *in ras.* | admouit] Φ^{P*}(*ut vid.*) *cum LXHG, cf.* 𝔊; amouit $\Pi^{G}A\Phi^{P2}Z^{*3}O\Psi^{'D}\Omega^{S}$m; mouit $\Phi^{T*RG}Z^{2}Q$ Ω^{M}agrelbst, *cf.* 3,57; 4,1; 5,66; 7,19; ammonuit Θ^{SAM*} | ad] ab Φ^{G} | bethzacharam $\Gamma^{A}\Omega^{S}$relbst; bezacharā Ω^{J2}; bethzacharan ag | castra (*2°*)] castram Λ^{L*}; castra** Σ^{C}.

33. surrexit] $M*\Phi^{T*}$ *cum B*; resurrexit Σ^{C*}; rex surrexit $\Sigma^{TC2}\Lambda^{L}\Phi^{T2}Z$; surrexit rex

---

26. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 27. ⟨et AM | 28. ¶ et (*1°*) XVII. Θ^{M}; XVIII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$ AM(*evan.*)$\Phi^{R(G)P}\Theta^{A}$SZOQΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Phi^{T}\Theta^{S}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*4°*) A | 29. ⟨sed AM | 30. ⟨et (*1°*) CAM | 31. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*3° et 4°*) A | ⟨et (*5°*) M | 32. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 33. ⟨et (*1°*) AM.

tra viam Bethzacara
et conparaverunt se exercitus in proelium et tubis cecinerunt
34 et elefantis ostenderunt sanguinem uvae et mori
ad acuendos eos in proelium
35 et diviserunt bestias per legiones
et adstiterunt singulis elefantis mille viri in loricis concatenatis
et galeae aereae in capitibus eorum
et quingenti equites ordinati unicuique bestiae electi erant
36 hii ante tempus ubicumque erat bestia erant et quocumque ibat ibant non discedebant ab ea
37 sed et turres †ligneae† super eos firmae protegentes super singulas bestias
et super eas machinae
et super singulas viri virtutis triginta duo qui pugnabant desuper et intus magister bestiae
38 et residuum equitatum hinc et inde statuit in duas partes tubis

---

Desunt Δ^{M}(*usque ad v.* 35, viri) Θ^{H}(*ant. vers.*) Γ^{A}(*partim usque ad v.* 34, ad) Z (*a v.* 35, et *1°, usque ad v.* 37, bestiae *script. evan.*; *rescr.* Z^{A}); *adest* m.

$M^{2}\Theta^{SAM}\Omega$agrelbst *cum LlXHG et* 𝔊 | concitauerunt Π^{G} | exercitum Θ^{SAM}*$Z\Omega^{SJ}$ m *cum LXHGB, cf.* 𝔊 | impetum — exercitus (*2°*) *om.* Δ^{L}*, *per homoeotel.* | in impetu Z*, (*ut vid.*) m *cum LXHG et* 𝔊; in impetum $Z^{2}\Omega^{SJ}$ grelbst *cum B*; + et Σ^{C} | contra uia Φ^{P}; contra in Δ^{L2} | bethzacarę M; bet(h)zac(h)aram $\Pi^{G}\Omega^{J}$relbst; bethzac(h)ran Ω^{S}ag | conparauerunt] Z*; comparuerunt Θ^{S} *cum l*; parauerunt Z^{2} | se *om.* Σ^{T} | proelium + [...]sparsi sunt Z^{2}, *cf. B et* 𝔊$^{98\ 120\ 243\ 731}$ | c**cinerunt Φ^{T}*.

34. elefantes A*O; elefantos $\Delta^{L}\Phi^{T}$* | *ostenderunt Q | mor(a)e Θ^{SAM}O *cum H*; mures Π^{G}; *praem.* ad Δ^{L}. ¶ ał mori Θ^{M} | ad *om.* Θ^{S}* | *scrips.* acuentos O; + [...]rritandos Z^{2}, *cf. B* (ut irritarent) | eos *om.* Q.

35. bestias] Σ^{T2} (bes *in ras.*) | singuli Π^{G} | uiris m* | concaten.] armati cum cathenis Z^{A2} (eni *corr.*); *praem.* et Γ^{A} | equites] *in ras.* Ω^{J2} | ordin.] ornati Π^{G} *cum l.*

36. ante] ad C | (ubicu)mque — quocum(que)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | erat bestia* Q; erant (+ in C) besti(a)e $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}O$ *cum XG*; + ibi $M\Phi\Theta^{M2}S^{2}$(iui)$OQ^{2}\Psi^{D}\Omega$agrel bst | quocumque] A^{1} (quo *corr.*) | ibat] Σ^{T}*, *ut vid.*; ibant $\Sigma^{T2}\Delta^{LM}$*O | non] *cum LlXHG et* 𝔊; et non $M\Phi SZO\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum B et* 𝔊$^{V\ 340}$ | *scrips.* descedebant A; discendebant Δ^{M}; descendebant Θ^{A}; discebant Q | ea] e** Θ^{S}*, *cf. XB* (eis) *cum* 𝔊^{534}.

37. et (*1°*) *om.* Z^{A}* | turre M†, *ut vid.*; turris $M^{1}O$ | ligneae *correximus cum* $\Pi^{G}M\Phi^{T2P}\Theta^{S}$(ligne)^{AM}*$SZ^{A2}Q\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MS}$(linee)^{J}ma grelbst, *L*(lignae)*lXHG et* 𝔊; ligneas $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}A\Phi^{T}$*$^{RG}\Theta^{M2}Z^{A}$*(*ut vid.*)Obm *cum archetypo, cf. B* (turres ligneas ... portabant), *cf. Prolegom., p.* LIII | eos] Z^{A}*; eas $AMZ^{A2}\Omega^{J2}$ (as *in ras.*) | firm*e Q; firme $C\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Theta^{S}$ $O\Omega$ma; firmatę Z^{A} | protegente Γ^{A}; propter gentes Θ^{A} | super (*2°*)] per $S^{*}O\Omega^{SJ}$ | singulos Φ^{R} | bestias — singulas (*2°*) *om.* Φ^{T}*, *per homoeotel.* | et super — bestiae] *iterum, scrips.* Z^{A} | eas] $\Phi^{T3}Z^{A2}\Omega^{J2}$(as *in ras.*) m *cum lXH, cf.* 𝔊; eos $\Phi^{T2}SZ^{A}$*$O\Gamma^{A}$ | machinas A *cum lH* | et (*3°*) *om.* O^{2}, *ut vid.* | singul*as A; singulos m | uirtutis] Θ^{S2} (*alt.* i *in ras.*); uirtutes Σ^{T}*O | desuper — b(estiae)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | intus] *cum lX HB*; indus wst *cum* 𝔊, *cf. L* (induces) *et Prolegom., p.* LVII.

38. resid.] siduum Θ^{S}* | equitatum] equitum m. ¶ ant. « equitatum » *Hug., item Guill.* « equitatum », « ta » *expunxit Iac.* | et (*2°*) *om.* $\Lambda^{L}SZ$*. ¶ « hinc inde » *Hug.* « et inde » *Guill.* | statuit] Ω^{J}*; statuitque Ω^{J2} | in duas] iudas O m | et (*3°*) *om.* $\Delta^{M2}\Pi^{G}$ $M\Phi\Theta ZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$magrelbstb, *cf.* 𝔊 | ∼ et tubis Δ^{LM}* | exercituum Π^{G}A. ¶ « exercituum » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris.*

⟨et (*3°*) A | ⟨et (*4°*) M | 34. ⟨et (*1° et 2°*) A | 35. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨et (*4°*) AM | 36. ⟨hii AM | 37. ⟨sed CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 38. ⟨et (*1°*) AM.

et exercitum commovere et perurguere constipati in legionibus eius
39 et ut refulsit sol in clypeos aureos et aereos resplenduerunt montes ab eis
resplenduerunt sicut lampades ignis
40 et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos et alii per loca humilia
et ibant caute et ordinate
41 et commovebantur omnes inhabitantes a voce multitudinis eorum
et incessu turbae et conlisionis armorum
erat enim exercitus magnus valde et fortis
42 et adpropiavit Iudas et exercitus eius in proelium
et ceciderunt de exercitu regis sescenti viri
43 et vidit Eleazar filius Saura unam de bestiis loricatam loricis regis
et erat eminens super ceteras bestias
et visum est ei quod in ea esset rex
44 et dedit se ut liberaret populum suum et adquireret sibi nomen aeternum

---

Deest Θ^{H}(*ant. vers. usque ad v.* 40, excelsos); *adest* m (*usque ad v.* 41, commovebantur).

lat. 3218); « exercitum » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94); « *exercitum » *Guill.* | commonere Ω^{J} | et (*4°*)] ut m | perarguere m* | constipati] M*Φ^{T}*S* *cum l, cf. LXG et* 𝔊; constipatim $\Psi^{'D}$; constipatio Θ^{M2}; constipatos $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{AM}$* $S^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelυsc *cum H* | legationibus Ω^{M}.

39. ut *om.* Θ^{S} | *scrips.* reuulsit Σ^{C} | in cl(y)peis aureis $\Theta^{SAM}Om^{2}$ *cum LH*; in clypeis aureos m* | in clipeus Λ^{L}* | et aereos *om.* Φ^{T}* *cum X, RES-R* (3/3) *et* $\mathfrak{G}^{Aq\ codd.}$ | et (*2°*) *om.* A† | (ae)r. — lam(pades)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | ereos — eis] *in ras.* Ω^{J2} | (a)ereis $\Theta^{S2AM}O^{2}$(i *ex* a) *cum H*; *om.* Q; + et $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$(*ut vid.*)Ω^{S}, *cf. LG* | montes — respl. (*2°*) *om.* Σ^{T}, *per homoeotel.* | montes] campi $\Psi^{'D}$ | ab — respl. (*2°*) *om.* $\Psi^{'D}$ | *scrips.* resplendierunt Θ^{S2}; *om.* $\Delta^{L}Z\Omega^{SJ}$m; *praem.* et Θ^{S2}agrelυsc | sicuti C | lampades ignis] Θ^{A2}(s i *in ras.*) | lampadas S*m.

40. distincta] distenta $\Phi^{P}Z^{*}\Gamma^{A}$a *cum* 𝔊, *cf. LlXG* (extensa) *et H*, 94, 95 (extenta) | exerc. regis] *in ras.* Ω^{J2} | regis *om.* Φ^{T}* | per *om.* A | alia Π^{G}Ogrelsc.

41. commouebantur] A^{2} (a *in ras.*); commoueantur S | ∼ commou. et $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | habitantes A; + terram Ωagrel(*sublin.* ω) sc *cum G*; + turbati sunt $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | a uoce] ad uocem Π^{G} | multitud.] tubae s | eorum et] et t; *om.* s | incessu] incensu Θ^{S}*; *praem.* in O | turbae] *cum LlXG et* 𝔊; tubae $C\Pi^{G}$ A* *cum B* (*cod.*); multitudinis eorum s *cum* $\mathfrak{G}^{55\,58}$ *et* 𝔖 | con*li*sionis Q; conl(i)siones $\Pi^{G}M^{*}\Phi^{T*RG}\Gamma^{A}$ *cum XG, cf. L*; collisione Ω^{SJ}agrelυsc *cum* 𝔊 | magnus] *bis scrips.* Δ^{L}* | et (*4°*) *om.* A* | fortis + ********* Q.

42. adpropriauit $\Sigma\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum l*; adpropinquauit S *cum GB* | regis] *praem.* eius Θ^{H}* | ∼ uiri scescenti Σ^{T}.

43. eleazar filiu(s)] *in ras.* A^{1} | eleazarus Θ^{S}* *cum XGB et* 𝔊 | fil. saura] filiusaura Σ^{T} | saurag Z^{2} (g *in ras.*); sauram $S\Psi^{'D}$ | loricata M*; loricam A† | et erat] erat g; erat enim M *cum B* | eminens super] *in ras.* Ω^{J2} | bestias] Δ^{M2} (sti *in ras.*)Θ^{S}*; bestiis Θ^{S2} | quod — 44. populum *om.* O*; *restit.* O^{2} *et praem.* et uisum est ei | ea] eo O^{2} *cum LlX.*

44. dedit — et (*2°*) *om.* M*, *per homoeotel.* | aeternum] *praem.* in $M^{*}\Phi^{T*RGP}\Psi^{'D}$ Ω^{MJ}*(*ut vid.*).

⟨et (*3°*) A | 39. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* $\Psi^{'D}$; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨resplenduerunt (*2°*) A | 40. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 41. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨erat AM | 42. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 43. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨unam A | ⟨et (*2° et 3°*) A | 44. ⟨et (*1°*) CA.

45 et cucurrit ad eam audaciter in
medio legionis interficiens a
dextris et a sinistris
et cadebant ab eo huc et illuc
46 et ivit sub pedes elefanti et sub-
posuit ei et occidit eum
et cecidit in terram super ipsum
et mortuus est illic
47 et videntes virtutem regis et im-
petum exercitus eius dever-
terunt ab eis
48 castra autem regis ascenderunt
contra eos in Hierusalem
et adplicuit castra rex ad Iu-
daeam et montem Sion
49 et fecit pacem cum his qui erant
in Bethsuram
et exierunt de civitate quia non
erant eis ibi alimenta conclu-
sis quia sabbata erant ter-
rae
50 et conprehendit rex Bethsuram
et constituit illic custodiam ser-
vare eam
51 et convertit castra ad locum
sanctificationis dies multos

Deest Γ^{A} *v.* 51, *a* multos *usque ad* mittenda(s).

45. currit S*O | ad eum Λ^{L*} *cum LI XG* | audaciter] $M^{*}\Phi^{T*}$; audacter $\Delta^{M*}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SAM}$SZOQ$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbst | in medio] Ω^{J2} (o *in ras.*); in medium Φ^{T2}(ū *in ras.*) $Z\Omega^{S}$ *cum LXB et* 𝔊 | *scrips.* legiones Φ^{R}; + et $\Pi^{G}M^{*}\Phi$O, *cf. LIXG* (et interficiebat) *et* 𝔊 | interficiet Θ^{H*} | a (*2°*) *om.* $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}$ | huc] illuc $\Omega^{M\dagger}$ | et] *cum LIX*; atque $A\Omega^{SJ*}$agrel bst *cum GB, cf. Ex* 2,12; *I Sm* 23,13; *III Reg* 2,36, *etc.*

46. et (*1°*) *om.* Φ^{G} | iuit] $\Theta^{H*}Q^{2}$(u *in ras.*); *scrips.* ibit $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{T*G}$; iit $\Theta^{H2}Z^{*}$; ibat O; reiuit Ω^{S}; ut Γ^{A} | sub pedes elef.] M^{*}; sub pedibus ele(f). Σ^{C*}(*ut vid.*)Z^{2}g; sub ele(f)antum $M^{2}\Theta Z^{*}$(*ut vid.*)Γ^{A}r *cum LB et* 𝔊. *cf. G* (subtus el.). ¶ al sub pedes elephanti Θ^{M} | ele(f)antis $\Sigma^{C*}\Lambda^{L}Z^{2}\Omega^{SJ}$agelst | subpos.] adposuit O; posuit Φ^{T*}; + se $\Phi^{T2}\Theta Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$ agrelst | cecid***** Θ^{A*} | in terram] Φ^{T2} (ā *in ras.*)$Z^{*}\Omega^{J*}$(*ut vid.*) *cum l*; in terra Π^{G} $\Phi^{RG}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MJ2}$ *cum LG* | ipsum] Δ^{M*}; eum Δ^{M2} | illuc Ω^{M}.

47. uirtutem] Ω^{J2} (uirtu *in ras.*) | impetus Π^{G}; imperium et Λ^{L} | exercitum Φ^{P} | deuerterunt] $\Phi^{T*}\Theta^{M*}Z^{2}$(*pr.* t *in ras.*) *cum LIG et* 𝔊; diuerterunt $C\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T2}\Theta^{M2}\Gamma^{A}\Omega$ agrelbst; diuerte*runt Σ^{T}; + se Ω^{SJ}arel (*sublin.* w)st.

48. ascendit Λ^{L*} | adplicuit] *cum LIXG et* 𝔊; applicauit Δ^{L}; a(d)plicuerunt $\Psi^{D}\Omega$ar elst. ¶ « et applicuerunt castra regis ». quidam ant. et grecus habent « et applicuit castra rex » *Hug.* | (re)x — 49. pacem] *in ras.* Q^{2} | rex] *cum LIXGB et* 𝔊; regis Φ^{RG}O $Q^{2}\Psi^{D}\Omega$arel(*sublin.* w)st; *om.* Δ^{M*} | ad iudaeam ¶ « ad iudeam » grecus habet « ad ierusalem » *Hug. et Guill.* | et (*2°*)] *cum LIX*; in $\Phi^{RG}\Psi^{D}$ *cum GB*; et ad Z *cum* 𝔊 | monte Π^{G} *cum B.*

49. erat Φ^{T*} | in *om.* Σ^{C} | bethsuram] Z*, *ut vid., cum B*; bethsura $M\Phi\Theta^{SAM}Z^{2}$OQ Ωagrelbsth | et (*2°*) — 50. bethsuram *om.* A*, *per homoeotel.* | quia non] qui Φ^{T*} | erat $\Sigma^{T}\Phi^{G*}\Psi^{D}$, *cf. L et* 𝔊 | ei $\Sigma^{T}\Phi^{T*}$; *om.* Π^{G} | ~ ibi eis Σ^{C}Z | conclusis + **** Q, *ut vid.*

50. conpraehendat Θ^{A} | *scrips.* constuit Λ^{L} | illic] Φ^{T2} (ic *in ras.*) *cum l*; ibi Ω^{SJ}ag *cum B, cf. v.* 49.

51. conuertit] constituit Λ^{L}, *cf. v.* 50 | *scrips.* locam O | dies multos] Σ^{C*} *cum LIXG et* 𝔊; diebus multis Σ^{TC2}, *cf. B* (multis die-

---

45. ⟨et (*1° et 3°*) A | 46. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4°*) A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | 48. ⟨castra (*1°*) AM | ⟨et (*1°*) CA | 49. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A^{2} | 50. ⟨et (*1°*) $CA^{2}M$ | ⟨et (*2°*) A | 51. ⟨et (*1°*) CAM.

et statuit illic ballistas et machinas et ignis iacula
et tormenta ad lapides iactandos et spicula
et scorpios ad mittendas sagittas et fundibala
52 fecerunt autem et ipsi machinas adversus machinas eorum
et pugnaverunt dies multos
53 escae autem non erant in civitate eo quod septimus annus esset
et qui remanserant in Iudaea de gentibus consumpserant reliquias eorum quae repositae fuerant
54 et remanserunt in sanctis viri pauci
quoniam obtinuerat eos famis
et dispersi sunt unusquisque in locum suum
55 et audivit Lysias quod Philippus quem constituit rex Antiochus
cum adhuc viveret et nutriret Antiochum filium suum regnaret
56 et reversus esset a Perside et Media et exercitus qui abierat cum ipso
et quia quaerit suscipere regni negotia
57 festinavit ire et dicere ad regem et duces exercitus
deficimus cotidie et esca nobis modica est

Deest Γ^{A}, *v.* 51 *usque ad* mittenda(s).

bus) | illuc Ib | balistis Φ^{R} | iacula] Θ^{S2} (*alt.* a *in ras.*) | ad (*2°*)] et Σ^{C} | iact.] iaciendos Π^{G} | spiculas Ω^{J*}; specula Q* | *scrips.* scurpios MSZ*; scorpias O*; corpios Λ^{L}; scorpiones $\Delta^{L*}O^{2}$ | mitendas O^{2}(i *ex* e) | fundibala] *cum LXG*; fundibula $\Sigma^{T}\Delta\Pi^{G}M*$ $\Phi SZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ *edd. cum B*; fudibula O*; fundibulas $O^{2}\Omega^{M}$.

52. ipsi] sibi Ψ^{D} | aduersum machinas Π^{G}; *om.* $\Theta^{SA}\Psi^{D}$ *cum L, per homoeotel.*

53. erat Φ^{G} | in ciuitatem $\Lambda^{L}O*Q$ | in (*1°*) *om.* Ω^{J} | remanserunt O, *cf. v.* 54 | in iud(a)eam $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Gamma^{A}$, *cf. X et* 𝔊 | consumpserant] Z* *cum X*; consumpserunt SZ^{2} Γ^{A} *cum LG* | eorum *om.* A* | reposit*** Λ^{L*}.

54. remanserant Φ^{G*}, *cf. v.* 53; permanserunt Θ^{H} | in (*1°*) *om.* Θ^{H} | pauci] paci Ψ^{D} | o(b)tinuerant $\Delta^{L*}\Pi^{G}$; obtinuerunt O (*alt.* n *evan.*); *praem.* *** Θ^{S} | eos *om.* Φ^{T*} | famis = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L*}\Pi^{G}A\Phi^{T*}Z*$ *cum LXG, cf.* 9,24; *Sir* 39,35; *Ier* 14,13.15; fames $\Lambda^{L2}\Phi^{T2}Z^{2}$ *et cett. cum B.*

55. et (*1°*)] ut Φ^{R} | quem constituit] Ω^{J*}, *ut vid., cum LXB*; quem constituerat $\Delta\Lambda^{L}\Omega^{J2}$(*in ras.*)**agrelbgc** *cum G* | et (*2°*)] M*; ut $\Delta^{LM*}M^{2}\Phi^{P}\Theta Z\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$**agrelbgc** *cum G, cf. LXB et* 𝔊 | antiochum *om.* Ψ^{D} | regnaret = AS*Q* *cum archetypo, ut vid., verbo* regnaret *ex* audiuit quod *pendente*; ut regnaret C(hut)Σ $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}M*\Phi^{TRG}Z^{2}OQ^{2}\Psi^{D}\Omega$**bm** *cum LXGB et* 𝔊; et regnaret $\Delta^{M}M^{2}\Phi^{P}\Theta S^{2}Z*\Gamma^{A}$**agrelbgc**.

56. et (*1°*)] cum Γ^{A} *cum G*; *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ $M^{2}Z\Omega$**agrelbgcb** *cum LXB et* 𝔊 | esset] *cum XG*; est $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}M*\Omega^{SJ}$**agreb** *cum LB et* 𝔊; *om.* Ψ^{D} | a *om.* Θ^{S*} | *scrips.* persidae $CA\Phi^{T*}$; persida Φ^{T2} *cum G* (de persida) | et (*3°*)] *cum LGB et* 𝔊; *om.* AQ^{2} *cum X* | qui] quia Ψ^{D} | abierat] *cum XG, cf. L* (abierant) *et* 𝔊; ibi erat $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Psi^{D}$ | quaerit] *cum LX GB et* 𝔊; quaeret Z*; quae[..]t Φ^{R}; qu(a)erebat Ω^{S}**relbgc** | *scrips.* negotiam O*.

57. festinauit] *cum X, cf. B*; et festinauit M*$\Phi^{T*}O\Omega^{J2}$(et festi *in ras.*)**agrelb** *cum LG et* 𝔊; **festinauit Z | duces] Φ^{T2}(uc *in ras.*) | deficimus] Θ^{M2} (ic *corr.*), *cum XGB et* 𝔊; defecimus $\Delta^{LM*}A\Theta^{H}OQ\Psi^{D}$ *cum L*;

⟨et (*2°, 5°, 7°*) A | 52. ⟨fecerunt CAM | ⟨et (*2°*) A | 53. ⟨escae AM | ⟨et AM | 54. ⟨et (*1°*) CA | ⟨quoniam A | ⟨et (*2°*) A | 55. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨cum A | 56. ⟨et (*1° et 4°*) A | 57. ⟨festinavit CA | ⟨deficimus CAM.

et locus quem obsidemus est munitus
et incumbit nobis ordinare de regno
58 nunc itaque demus dextras hominibus istis
et faciamus cum illis pacem et cum omni gente eorum
59 et constituamus illis ut ambulent in legitimis suis sicut prius
propter legitima enim ipsorum quae despeximus irati sunt et fecerunt omnia haec
60 et placuit sermo in conspectu regis et principum
et misit ad eos pacem facere et receperunt illam
61 et iuravit illis rex et principes et exierunt de munitione
62 et intravit rex montem Sion
et vidit munitionem loci et rupit ius iuramenti quod iuravit
et mandavit destruere murum in gyro
63 et discessit festinanter et reversus est Antiochiam
et invenit Philippum dominantem civitati
et pugnavit adversus eum et occupavit civitatem
VII. 1 anno centensimo quinquagensimo et primo
exiit Demetrius Seleuci filius ab urbe Roma

Adest n *a v.* 59, quae, *usque ad v.* 62, rex, *et a v.* 63 (adver)sus, *usque ad* 7,2 regni.

deficiemus Π^{G}; d[...]ciemus S | est *om.* Θ^{S*}, *ut vid., cum LXB et* 𝔊 | quem] que O | obsedimus Φ^{G*} | *scrips.* monitus AO | incumbit] Φ^{T2}(t *in ras.*)S^{2}(*item*); incumbis $A\Phi^{RG}$ $ZOQ\Gamma^{A}$. ¶ ał incumbis Θ^{M}.

58. itaque] ita Ω^{M*} | *scrips.* genti M^{*} $\Phi^{G}SZ^{*}O$.

59. illis] illic Θ^{H*} | ut] et A^{*} | in legit. suis] *in ras.* Ω^{J2} | ipsorum] Δ^{M*} *cum LXG*; eorum $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | dispeximus M^{*} $\Phi^{T*}\Theta^{SM}SZ^{*}O\Gamma^{A}$.

60. regis] Φ^{T2} (reg. *in ras.*) | et (*2°*) *om.* Σ^{C*} | eos *om.* O | receperunt] Z^{3} *cum LlXG*; acceperunt Γ^{A}; [...]ceperunt Z^{2}; [...]ciperunt Z^{*}; ceperunt 𝔞𝔯 | illum Z^{*}.

61. princeps M^{*} | exierunt] Z^{2} (u *ex* i, *ut vid.*) | de munitionem Ψ^{D}; de mu*nitionē S^{*}; de monitione Z^{*}; + *** Q, *ut vid.*

62. munitionem] Φ^{T3} *cum LlXGB et* 𝔊; munitiones ΘS; monitione Φ^{T*}, *ut vid.*; monitiones Φ^{T2}(*ut vid.*)O | ius iuramenti] $\Theta^{H*}Z^{*}$ *cum X*; iusiurandum Π^{G} *cum G*; iuramentum Θ^{H2}, *cf. L* (iusiuramentum); ci(t)ius iuramentum $M^{*}\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠. ¶ ius iuramenti Φ^{T} | mand.] manducauit Φ^{T*}.

63. discessus A | antiochia A | dominantem] Φ^{T2} (ē *in ras.*) | ciuitati] Θ^{A} (*ult.* i *evan.*) *cum XG, cf. B*; ciuitatis Γ^{A} *cum L et* 𝔊; ciuitatem $\Delta\Phi^{G*}$, *cf. infra* | eos Ψ^{D} | occupauit = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{T*RG}\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum G, B* (conprehendit) *et* 𝔖^{II}; *praem.* ui $M\Phi^{T2P}$ $\Theta^{AM}SZOQ$(uim)Γ^{A}; *praem.* ut Θ^{H*} *cum X*; *praem.* ** Θ^{S}; + ui Ω^{SJ}, *cf. L*(per uim) *et* 𝔊; ¶ ant. « et occupauit ciuitatem » *Hug., item Guill.* | ciuitate S^{*}.

VII. 1. quinq. et] Δ^{M*}, *cf.* 𝔊; et quinq. Δ^{M2} *cum B, cf. LX et* 𝔊; quinquagesimo $\Pi^{G}SQ$𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | exiuit Ω^{SJ}𝔞 | seleuci* S; seleucii $\Sigma^{T}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; eleucii $\Delta^{LM*}An^{*}$ | ab urbe roma] Z^{*3}, *cf. LXGB* (a roma) *cum* 𝔊; ad urbem romam $\Phi^{T*RG}Z^{2}$(*ut vid.*)O. ¶ ał ad urbem romam Θ^{M} | et (*2°*) — ciuita(tem)]

⟨et (*4° et 5°*) A | 58. ⟨nunc CAM | ⟨et (*1°*) A | 59. ⟨et (*1°*) A | ⟨propter AM | 60. ⟨et (*1°*) CAMn | ⟨et (*3°*) An | 61. ⟨et (*1°*) CAMn | 62. ⟨et (*1°*) CAMn | ⟨et (*2° et 4°*) A | 63. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3° et 4°*) A.

VII. 1. ¶ anno VII. Ω^{SJ}; XVIII. Θ^{M}; XVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}n$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨exiit An.

et ascendit cum paucis viris in civitatem maritimam et regnavit illic
2 et factum est ut ingressus est in domum regni patrum suorum conprehendit exercitus Antiochum et Lysiam ut adduceret eos ad eum 3 et res ei innotuit et ait nolite mihi ostendere faciem eorum
4 et occidit eos exercitus et sedit Demetrius super sedem regni sui
5 et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex Israhel et Alchimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos
6 et accusaverunt populum apud regem dicentes perdidit Iudas et fratres eius amicos tuos et nos disperdit de terra nostra
7 nunc ergo mitte virum cui credis et eat et videat exterminium omne quod fecit nobis et regionibus regis et puniit omnes amicos eius et adiutores eorum
8 et elegit rex ex amicis suis Bacchidem qui dominabatur trans Flumen magnum in regno et fidelem regi et misit eum
9 et Alchimum impium constituit in sacerdotio et mandavit ei facere ultionem

---

Adest n *usque ad v.* 2, regni.

in ras. brev. spat. Ω^{J2} | paucis] *scrips.* pacis Σ^{T*} | in ciuitate maritima $\Psi^{'D}$ | in *om.* Θ^{H} *cum X* | *scrips.* marimam A*n.

2. in *om.* Δ^{LM*}agrelbsc *cum B* | domum regnum Θ^{H} | conpreh.] *praem.* et $\Pi^{G}O$ *cum L et* 𝔊 | exercitum $\Psi^{'D}$ *cum L*; + eius Z^{2} | ut (*2°*)] et Π^{G}, *cf. B* | adducerent Λ^{L} $\Pi^{G}Z\Gamma^{A}\Psi^{'D}$agrelbsc *cum B.*

3. res] rex Δ^{M*} *cum X*; *om.* O | *scrips.* inuotuit Θ^{S} | michi ostendere Ω^{J2}, *in ras.* | facies 𝔤 *cum LXGB et* 𝔊 | eorum] *cum LXGB*; horum $M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RGP}O\Omega^{M}$.

4. occidit] *cum LXG et* 𝔊; decidit A | sedit] Θ^{A*}; sedet Θ^{A2} | super] in Λ^{L}.

5. ~ impii et iniqui $\Psi^{'D}$ | uolebant Γ^{A} | sacerdotes Δ^{L*}.

6. apud] *in ras.* Z^{2}; ad O | amicos] *praem.* omnes $M^{2}\Theta\Omega^{S}$relbsc *cum LlXGB et* 𝔊, *cf. v.* 7; *praem.* et O | nos] non Δ^{M*} | disperdit = $C\Delta^{M}AQ$bm; dispersit $\Phi\Psi^{'D}$wc *cum LX G et* 𝔊; disperd(i)dit *cett. cum B* | de] a Ω^{S}.

7. credis] *cum XGB et* 𝔊; credes $C\Sigma\Delta\Lambda^{L2}$ *cum L et* $\mathfrak{G}^{S*19}$; credas Λ^{L*} | et (*1°*)] $\Theta^{M*}Z^{*}$ *cum LX, cf. B et* 𝔊; ut M^{2} (*in ras.*) $\Phi\Theta^{M2}Z^{2}Q\Psi^{'D}\Omega$agrelbsc; ***et Θ^{S} | eat] exeat A | et (*3°*)] Φ^{T2} *cum LlXGB et* 𝔊; he C; in $\Phi^{T*3}\Theta^{SH}$SZOQΓ^{A}ae | regis — omnes] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | puniit] A*S* *cum G et* $\mathfrak{G}^{ASV}$, *cf. LB* (puniuit); punit $\Delta^{LM*}\Lambda^{L}\Pi^{G}$ $A^{2}S^{2}Q$ *cum X*; puniat grelbsc *cum* 𝔊; puniri M^{2}(*ut vid.*, ri *in ras.*) | eius] regis SO; *om.* Δ^{M2}.

8. ex am. suis] ex omnibus (om̃ S*) amicis suis S^{2}; omnes amicis suis O*; homines amicos suos O^{2} | ex] de Q *cum LXG*; *om.* $\Sigma^{T}\Delta^{L}$ | qui dominabatur] *bis scrips.* Θ^{S*} | regi] legi $\Delta^{M\dagger}$.

9. et (*1°*)] ad Q; *praem.* ut uideret exterminium quod fecit iudas (+ sed Ω^{S}aesc) Ω^{SJ*}aesc, *cf. v.* 7. ¶ ant. « eum et alchimum » *Hug.* « eum alchimum » quidam inter « eum » et « alchimum » habent plures dictiones *Guill.* | constituit] *praem.* et Q^{2} *cum LlXGB et* 𝔊 | in sacerdotio = $C\Delta A\Theta SZ*$ Qbm; in sacerdotium Z^{2} *et cett.* | facere] *cum LlXG et* 𝔊; ut (hut C) faceret $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ |

⟨et (*2°*) An | 2. ⟨et (*1°*) CAMn | ⟨conprehendit A | 3. ⟨et (*1°*) C | ⟨et (*2°*) A | ⟨nolite C | 4. ⟨et (*1°*) C | ⟨et (*2°*) AM | 5. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 6. ⟨et (*1°*) A | ⟨perdidit CAM | ⟨et (*3°*) A | 7. ⟨nunc CAM | ⟨et (*4°*) A | 8. ⟨et (*1°*) CAM | 9. ⟨et (*1° et 2°*) A.

in filios Israhel
10 et surrexerunt et venerunt cum exercitu magno in terram Iuda
et miserunt nuntios et locuti sunt ad Iudam et fratres eius verbis pacificis in dolo
11 et non intenderunt sermonibus eorum
viderunt enim quia venerunt cum exercitu magno
12 et convenerunt ad Alchimum et Bacchidem
congregatio scribarum requirere quae iusta sunt
13 et primi Asidei qui erant in filiis Israhel
et exquirebant ab eis pacem
14 dixerunt enim homo sacerdos de semine Aaron venit non decipiet nos
15 et locutus est cum eis verba pacifica et iuravit illis dicens
non inferemus vobis malum neque amicis vestris
16 et crediderunt ei
et conprehendit ex eis sexaginta viros et occidit eos in una die secundum verbum quod scriptum est
17 carnes sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum effuderunt in circuitu Hierusalem et non erat qui sepeliret
18 et incubuit timor et tremor in omnem populum
quia dixerunt non est ei veritas et iudicium
transgressi sunt enim constitutum et iusiurandum quod iuraverunt

---

ultionum 𝔤 | in filios] *cum L*; in filiis $\Sigma^{c}A\Theta$𝔴 *cum XG et* 𝔊.

10. in terra ΔQ *cum LG* | iudae Φ^{P*}; iudę M^{*}, *ut vid.* | et loc.] adlocuti Φ^{R} | et (*5°*) + ad $CM^{2}\Theta SOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$agrelbscb *cum X et* $\mathfrak{G}^{A}$.

11. non *om.* Φ^{T*} | enim] *cum LXGB et* 𝔊; autem $\Sigma\Lambda^{L}$ | uenerunt] $M^{*}\Theta^{S2}$ (en *et* u *in ras.*) *cum LlXGB*; uenerant $M^{2}\Theta^{HAM}Z^{*}\Psi^{D}$ | cum *om.* Ω^{S*}.

12. conuenit Π^{G} | et (*2°*)] *in ras.* Θ^{M2} | qui Φ^{P*} | iusta] iussa Z^{*}; ista Q | sunt *om.* $\Omega^{J\dagger}$.

13. primi asidei] primi**as*dęi S^{*}, *cf. L* (primitias sidei); primitias asiduae iude O; primitias dare ei Ψ^{D} | asidei] Q^{*}; asidui Q^{2}; asydiae Θ^{S2} (as *in ras.*) | quae Ψ^{D} | in filios $\Sigma\Lambda^{L}$.

14. enim *om.* Q* | non] et non Δ *cum LXB et* 𝔊 | decipiat SO.

15. pacifica] *in ras.* Λ^{L2} | inferemus] Z^{*3}, *cf.* 𝔊; inferimus $AM\Phi^{T*G2}S^{*}Z^{2}$(*ut vid.*) $O\Psi^{D}$; inferamus Φ^{RG*}.

16. conprehendit] S*; conprehendet S^{2}, *ut vid.*; conprehenderunt A | in *om.* $C\Sigma\Lambda^{L}Z^{*}$ *cum B* | die + *** Q.

17. tuorum *om.* S* | ipsorum] Δ^{M*} *cum XB et Ps Gall* 78,3; eorum $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum LG et Ps Ro et He* 78,3 | in circuitum Θ^{H}.

18. timor + eorum Z^{2} *cum LXGB, cf.* 𝔊 | dixerant Δ^{M*} | est *om.* $\Delta^{L*}A^{*}$ | ei — iudicium] *in ras.* Ω^{J2} | ei] $\Theta^{M*}Z^{*}Q^{*}$; eis $\Delta^{L}M\Phi^{P}\Theta^{M2}Q^{2}$ *cum* $\mathfrak{G}^{98\ 243\ 731\ 93}$ *et* 𝔖; in eis $\Phi^{TRG}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$agrelbsc *cum LXG et* 𝔊, *cf. B* (in illis); dei O; *om.* $\Delta^{M*}S\dagger\Gamma^{A}$ *cum* $\mathfrak{G}^{19}$ | iudicum Λ^{L} | ∼ uer. et iudic. in eis arel bsc | transgr.] *praem.* et Ψ^{D} | enim] autem Θ^{M} | ∼ enim sunt Ψ^{D} | iurauerant Ω^{M}.

---

10. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) AM | 11. ⟨et AM | ⟨viderunt A | 12. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨congregatio A | 13. ⟨et (*1° et 2°*) A | 14. ⟨dixerunt CAM | ⟨homo M | 15. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨non AM | 16. ⟨et (*1° et 2°*) CA | 17. ⟨carnes CAM | 18. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A | ⟨transgressi CAM.

19 et movit Bacchides castra ab Hierusalem et adplicuit in Bethzetha
et misit et conprehendit multos ex eis qui a se refugerant
et quosdam de populo mactavit
et in puteum magnum proiecit
20 et commisit regionem Alchimo
et reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipsi
et abiit Bacchides ad regem
21 et satis agebat Alchimus pro principatu sacerdotii sui
22 et convenerunt ad eum omnes qui perturbabant populum suum
et obtinuerunt terram Iuda
et fecerunt plagam magnam in Israhel
23 et vidit Iudas omnia mala quae fecit Alchimus et qui cum eo erant in filios Israhel
plus multo quam gentes
24 et exiit in omnes fines Iudae in circuitu
et fecit vindictam in viros desertores
et cessaverunt ultra exire in regionem
25 vidit autem Alchimus quod praevaluit Iudas et qui cum eo sunt
et cognovit quia non potest sustinere eos
et regressus est ad regem et accusavit eos multis criminibus
26 et misit rex Nicanorem unum ex principibus suis nobilioribus qui erat inimicitias exercens contra Israhel
et mandavit ei evertere populum

---

19. mo(u)it] Δ^{M2}(mo *in ras.*) | ab hieru(salem)] *in ras.* M^2 | ab] Z^{*3} *cum LXGB et* 𝔊; ad $\Phi\Theta^{S}*Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MJ}$*(*ut vid.*) | a(d)plicuit] Δ^{M}* *cum LXG*; applicauit $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}Z$* | in (*1°*) *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | bethzecham 𝔰; betzet** Θ^{S}*; beze** Δ^{M}* | qui a] qui ad rel; quia Λ^{L}* | refugerunt A; effugerant 𝔰t | de] ex Ψ^{D} | in (*2°*) *om.* O | (p)uteum] *in ras.* Θ^{S2}.

20. alch.] alcimo Λ^{L2} (o *in ras.*) | cum] *bis scrips.* A* | ipsi] sibi $\Phi^{G}\Omega^{S}$.

21. principato Σ^{T}*, *ut vid.*

22. perturbabant] Θ^{H2} (er *in ras.*); perturbant O; conturbabant Π^{G} *cum B*; turbabant Φ^{T}* | iudam Φ^{P}O | plagam magnam] *cum LXGB et* 𝔊; plaga magna $\Pi^{G}A\Phi^{T}$*(*ut vid.*)^{RG}SOQΨ^{D} *fortasse cum archetypo, sed cf.* 13,32 *in apparatu.*

23. qua Θ^{S}* | alchimus] Φ^{T*3}; alchimũ Φ^{T2}, *ut vid.* | in filios] Z* *cum XG*; in filiis Σ *cum L et* 𝔊; filiis $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrel bst; filii $\Pi^{G}\Omega^{M}$ | multum Z* | ∼ multo plus grelbst.

24. et (*1°*) *om.* Q^{2} (*vel evan.*) | omnes fines iud.] *in ras.* Ω^{J2} | iudae] *cum LXB*; iud(a)e(a)e $\Delta^{M}*\Theta^{SAM}\Gamma^{A}\Omega^{SJ2}$agrelbst *cum G et* 𝔊; idumeae O | fecit — deser(tores)] *in ras.* Φ^{T2}; + qui ultro ierant ad regem demetrium Z^{2} *cum B* | cessauerunt] Θ^{H2} (aue *corr.*); cessarunt $\Pi^{G}\Theta^{AMS}$*Q* | in regionem] Z^{2} (ē *corr.*); in regione Ω^{S}a *cum X.*

25. sunt] erant $\Lambda^{L}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum LG, cf. v.* 23 | potes Σ^{T}*; potuit Ω^{S} | et (*3°*)] Φ^{T*3}(*ut vid.*); *om.* $\Phi^{T2}Q^{2}\Gamma^{A}$, *cf. GB* 𝔊$^{107\ L\ cett.}$ *et* 𝔖 | egressus Ω^{M}.

26. nicanorem] nic Σ^{T}* | ex] de $A\Psi^{D}$ *cum LlXG* | *scrips.* princibus Σ^{C} | nobil. *om.* M* | erant Θ^{H}* | exerc.] *praem.* ** Θ^{H} | et (*2°*) — populum *om.* Δ^{L}*, *per homoeoarcton* | populum] *in ras.* Φ^{G2}.

---

19. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°, 5°, 6°*) A | 20. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 21. ⟨et AM | 22. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 23. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨plus A | 24. ⟨et (*1°, 2°, 3°*) A | 25. ⟨vidit CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 26. ¶ et (*1°*) XX. Δ; *Div. sine num.* Ψ^{D} ; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A.

[27] et venit Nicanor in Hierusalem
cum exercitu magno
et misit ad Iudam et ad fratres
eius cum dolo verbis pacificis
[28] dicens
non sit pugna inter me et vos
veniam cum viris paucis et vi-
deam facies vestras cum pace
[29] et venit ad Iudam et salutave-
runt se invicem pacifice
et hostes parati erant rapere
Iudam
[30] et innotuit sermo Iudae quon-
iam cum dolo venerat ad eum
et conterritus est ab eo et am-
plius noluit videre faciem eius
[31] et cognovit Nicanor quoniam de-
nudatum est consilium eius
et exivit obviam Iudae in pu-
gnam iuxta Capharsalama
[32] et ceciderunt de Nicanoris fere
quinque milia viri et fugerunt
in civitatem David
[33] et post haec verba ascendit Ni-
canor in montem Sion
et exierunt de sacerdotibus po-
puli salutare eum in pace
et demonstrare ei holocausto-
mata quae offerebantur pro
rege
[34] et inridens sprevit eos et polluit
et locutus est superbe
[35] et iuravit cum ira dicens
nisi traditus fuerit Iudas et exer-
citus eius in manus meas
continuo cum regressus fuero in
pace succendam domum istam
et exiit cum ira magna
[36] et intraverunt sacerdotes et ste-
terunt ante faciem altaris et

Deest S *v.* 33 in montem (*fol. lacer.*).

27. et (*1°*) + tunc $\Psi^{'D}$ | ad (*2°*) *om.* $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}$ *cum LXG et* 𝔊 | ∼ uerbis pacif. cum dolo $\Psi^{'D}$ **relbst**.

28. uos] *praem.* inter Θ^{H2} (in *corr.*) | ∼ paucis uiris Φ^{T} | et (*2°*)] *cum XG*; ut **agrel bst** *cum LB et* 𝔊 | uestra Σ^{C}.

29. se**inuicem Θ^{H}; se $\Sigma\Lambda^{L}$ | pacifici $A\Phi^{T*RG}$.

30. innot.] intonuit Δ | uenerat] *cum LG et* 𝔊; uenerant $\Sigma^{C*}\Delta$ *cum X* | conterr.] contritus Θ^{H}; contritum $\Psi^{'D}$.

31. quoniam] *cum LG*; quia $Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum XB*; quod Ω^{S} | est] *cum LlXGB*; esset $C\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}$ | exiit $\Theta^{A}Z\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ | *scrips.* obiam A^{*} | in pugnam] *cum lX*; in pugna SO *cum L et* 𝔊; in proelium Γ^{A}.

32. nicanoris] Λ^{L2} (c *in ras.*) *cum LXG et* 𝔊; nicaris Σ^{T*}; nican A^{*}; + exercitu $\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{P}\Omega$**agrelbst** | *scrips.* ferre Λ^{L*} | uirorum Ω^{S} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}$ $\Phi^{T2}\Theta Q^{*}$ | in ciuitate $\Psi^{'D}$ *cum X*.

33. uerba] *cum LlXB et* 𝔊; *om.* Ω^{S} *cum G* | sion] s******Θ^{S*} | *scrips.* populis Σ^{T*}, *ut vid.* | demonstrantes Π^{G}; monstrare A | quae — rege] quae offerebant[...] S; *om.* Π^{G}.

34. inridens] inrisit et Γ^{A}, *cf.* 𝔊 | eos] ea Δ^{LM*} | superba Θ^{H*}.

35. ira] Z^{*3}; iuramento Z^{2} | fuerit] Φ^{T2}; fuerat Φ^{T*3} | in manus meas] *cum LlX GB et* 𝔊; in manu mea Z^{*}; in manibus meis Π^{G} | regressus] Ω^{J*}, *ut vid., cum LlXG*; egressus Δ^{M*}; reuersus Ω^{J2} *cum B* | in pacem Π^{G} *cum l*; cum pace Γ^{A} | istam et] ista* Θ^{M*}; istam Θ^{A} | et (*3°*) — 37. istam *om.* O*, *per homoeotel.* | exiuit $\Psi^{'D}$.

36. *totum versum om.* O* | intrauit S† | et (*3°*) *om.* O^{2} | et (*4°*) *om.* Θ^{S*}.

---

27. ¶ et (*1°*) XVIIII. Θ^{M}; XX. $C\Sigma\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}$ | ⟨et (*2°*) A | 28. ⟨non CAM | ⟨veniam A | 29. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 30. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 31. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 32. ⟨et (*1°*) A | 33. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 34. ⟨et (*1°*) CAM | 35. ⟨et (*1°*) A | ⟨nisi AM | ⟨continuo A | ⟨et (*3°*) CA | 36. ⟨et (*1°*) CAM.

templi et flentes dixerunt
37 tu elegisti domum istam Domine ad invocandum nomen tuum in ea
ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo
38 fac vindictam in homine isto et exercitum eius et cadant gladio
memento blasphemias eorum et ne dederis eis ut permaneant
39 et exiit Nicanor ab Hierusalem et castra adplicuit ad Bethoron
et occurrit illi exercitus Syriae
40 et Iudas adplicuit in Adarsa cum tribus milibus viris
et oravit Iudas et dixit
41 qui missi erant a rege Sennacherim Domine qui blasphemaverunt te
exiit angelus et percussit ex eis centum octoginta quinque milia
42 sic percute exercitum istum in conspectu nostro hodie
et sciant ceteri quia male locutus est super sancta tua
et iudica illum secundum malitiam illius
43 et commiserunt exercitus proelium tertia decima die mensis adar
et contrita sunt castra Nicanoris
et cecidit ipse primus in proelio
44 ut vidit autem exercitus eius quia cecidit Nicanor
proiecerunt arma sua et fugerunt

Desunt S (*v.* 43, castra nicano(ris), *fol. lacer.*)Γ^{A}(*a v.* 44, cecidit).

37. tu — istam *om.* O* | eleg. domum istam domine] $Z^{2}\Omega^{J2}$(*in ras.*); eleg. domine domum istam $MZ^{*3}\Gamma^{A}$; domine eleg. domum istam Ω^{S}agrelbsc | istam] tuam Θ^{H} | et obsecrat. *om.* Π^{G} *per homoeotel., cum G et* 𝔊^{71} | populo] *praem.* in Γ^{A}.

38. fac + igitur Ω^{M} | uindicta Θ^{H*} | exercitum = $C\Lambda^{L*}\Pi^{G}Z^{*3}$ *cum LG*; exercitus M*; in exercitum S*O; exercitu $\Sigma\Delta\Lambda^{L2}M^{2}$ $\Phi\Theta^{S*HAM}Z^{2}Q\Gamma^{A}\Omega$agrelbscbm; in exercitu A $\Theta^{S2}S^{2}\Psi^{D}$ *cum X et* 𝔊, *cf. Prolegom. p.* LX | et (*2°*)] *cum LlB et* 𝔊; ut Ψ^{D} *cum XG* | cadant] *cum LB*; cadent $\Sigma^{T}O$; + in Φ^{T2} $Q\Omega^{SJ}$agrelbsc *cum XG et* 𝔊 | ne — eis] *in ras.* Φ^{T2} | eis] ei Δ^{L}.

39. exiuit Ψ^{D} | a(p)plicabit Δ^{LM*} *cum X* | illi] *cum XG et* 𝔊, *cf. LB* (ei); illis Π^{G} $M*S*$ *cum* 𝔊$^{98L46\ 311}$; *om.* Q.

40. applicabit Δ^{LM*} *cum X* | adarsa] aduersa $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ | tribus] tri*s Θ^{S*} | uiris] *cum* 𝔊, *cf. LXGB* (uirorum); *om.* $C\Sigma\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$.

41. missi erant] miserant Λ^{L*} | domine] Φ^{T2} (e *in ras.*) | qui (*2°*)] qui* Z; quia Ω^{SJ} agrelbsc | blasphemauerant 𝔤 | exiit] *praem.* et Ψ^{D} *cum G et* 𝔊^{46} | ex *om.* Q* *cum* 𝔊$^{62\ 106\ 311\ 340}$ | ~ octuaginta milia quinque Δ^{L}.

42. percute = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$Abm; contere $\Pi^{G}M\Phi\Theta SZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc, *cum LXGB et* 𝔊; conterere 𝔤 | nostrum Z* | sciant] Z* *cum LXGB et* 𝔊; scient $Z^{2}\Psi^{D}$ | quia] qui Φ^{T*R*G} | male] *cum LXGB et* 𝔊; mala $S\Psi^{D}$ | super] Δ^{M*} *cum LlXG et* 𝔊; contra $\Sigma\Delta^{M2}$ Λ^{L} | et (*2°*)] *praem.* ** Θ^{S*} | malitia Π^{G} | illius] Z* *cum L*; ipsius $\Theta^{S*}Z^{2}$.

43. die] *cum LX*; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum GB et* 𝔊, *cf.* 4,52.59 *et* 13,51 | in pr(o)elium $\Pi^{G}Z$ *cum XG*; in prelia Δ^{M*}.

44. ut] et Π^{G} | uidit — eius] uidit autem exerc. regis Ω^{J2}, *in ras.* | ~ autem uidit Ω^{S}agrelbsc | eius] *in ras.* Z^{2} | cecidisset Ω^{S}agrelbsc | fugerunt] Φ^{T*2}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}$(*ut vid.*)$\Theta Q^{*}$.

---

37. ⟨tu CAM | ⟨ut A | 38. ⟨fac CAM | ⟨memento AM | 39. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 40. ⟨et (*1°*) AM | ¶ et (*2°*) XXI. SOΓ^{A}(*ut vid.*); ⟨et (*2°*) A | 41. ¶ qui (*1°*) XX. Θ^{M}; XXI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}Z\Omega^{M}$; *Div. sine num.* Θ^{S} | ⟨domine A | ⟨exiit A | ¶ et XXI. Q | 42. ⟨sic A | ⟨et (*1° et 2°*) A | 43. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 44. ⟨ut CAM | ⟨proiecerunt A.

45 et persecuti sunt eos viam diei unius ab Adasor usquequo veniatur Gazera
et tubis cecinerunt post eos cum significationibus
46 et exierunt de omnibus castellis Iudae in circuitu
et ventilabant eos cornibus et convertebantur iterum ad eos
et ceciderunt omnes gladio
et non est relictus ex eis nec unus
47 et acceperunt spolia eorum et praedam
et caput Nicanoris amputaverunt et dexteram eius quam extenderat superbe
et adtulerunt et suspenderunt contra Hierusalem
48 et laetatus est populus valde et egerunt diem illam in laetitia magna
49 et constituit agi omnibus annis diem istam tertia decima die mensis adar
50 et siluit terra Iuda dies paucos
VIII. 1 et audivit Iudas nomen Romanorum quia sunt potentes viribus
et adquiescunt ad omnia quae postulantur ab eis
et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias
et quia sunt potentes viribus
2 audierunt proelia eorum et virtutes bonas quas faciunt in Galatia

---

Deest Γ^{A} *usque ad v.* 45, tubis, *partim autem usque ad v.* 46, et *3°.*

45. persecuti sunt] *cum LXG et* 𝔊; perse(c)utus est $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum B* | uiam] A^{1}; obuiam Ψ^{D}; eo $A^{\dagger}$ | diei — ueniatur] *in ras.* Ω^{J2} | ∼ unius diei Ω^{S}agrelbgc *cum* 𝔊^{S}, *cf. III Rg* 19,4 | usque quod O; usque Θ^{SA} | perueniatur Π^{G}; + in $\Theta^{SHA2M*}Z^{2}$(*in ras.*) $Q\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbgc *cum LXG et* 𝔊 | gazera] zara Δ^{M*} | signific.] sanctificationibus Π^{G}.

46. et (*1°*) *om.* A | iudae] *cum XGB*; iud(a)e(a)e $M\Phi^{P}\Theta SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbgcb *cum L et* 𝔊 | uentilauerunt Ω^{S} | eis SO | corn.] carnibus Θ^{H} | et conuert. iterum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | et (*5°*) *om.* Q | ∼ ex eis relictus C | neque Δ^{LM*}.

47. spolia *om.* Φ^{T*} | et (*2°*)] *cum LXG et* 𝔊; in Ω^{SJ}aelgc | et capud Θ^{S2}, *in ras.* | dextram $\Lambda^{L}\Pi^{G}$AΘre; dextera Ψ^{D} *cum L*; dextra Q | eius] sua Ψ^{D} | extend.] ostenderat Ω^{M} | et (*5°*) *om.* $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | tulerunt A.

48. populus] *praem.* omnis Ψ^{D}, *cf.* 1,43; 4,55; 5,43 | diem illum $\Sigma^{T}M*O\Omega^{M}$ *cum B*; die (diem Γ^{A}) illa $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum* 𝔊^{340}, *cf. G.*

49. annis] *in ras.* Z^{2} | istum $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Psi^{D}$ *cum X** | die] *cum LlXB*; *om.* $\Delta^{L}Z*$ *cum* 𝔊 | ∼ tertia die decima Θ^{S}.

50. et — paucos *om.* Ω^{M}, *per homoeoarcton* | dies paucos] *cum LlXG et* 𝔊; paucos dies Σ^{T}; diebus paucis Π^{G}; paucis diebus Γ^{A} *cum B.*

VIII. 1. et (*1°*)] ut autem Ψ^{D} | iudas *om.* Ω^{M} | adquiescant Π^{G} | postulatur $\Theta^{S}*$, *ut vid.*; postulabantur Π^{G} *cum LG* | quecumque Ψ^{D} | cum] *praem.* **** Θ^{M} | amicitiam Π^{G} *cum LXGB et* 𝔊.

2. audierunt] *praem.* et Φ^{T2}(*in ras.*)$Z\Gamma^{A}$ Ω^{SJ}agrelbgc *cum LlXGB et* 𝔊 | uirtutibus bonis Ψ^{D} | faciunt] Θ^{M*} *cum LlXG et* 𝔊; fecerunt $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}\Omega^{S}$relgc. ¶ ant. « faciunt » *Hug., item Guill.* | in galaciam Ω^{S}; + et Ψ^{D} *cum* 𝔊, *cf. B* | eos] eum Θ^{A*}, *ut*

---

45. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 46. ⟨(et) exierunt AM | ⟨et ventil. A | ⟨et cecid. CA | ⟨et non A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 5°*) A | 48. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | 49. ⟨et A | 50. ⟨et CA. ⟨scripsimus A | ⟨quare CAM | 32. ⟨si A | ⟨et A.

VIII. 1. ¶ et (*1°*) VIII. Ω^{SJ}; XXI. Θ^{M}; XXII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{A}SOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; XXIII. (*erronee*) Z; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) AM | ⟨et (*4°*) A | 2. ⟨audierunt M | ⟨et (*1°*) A.

quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum
3 et quanta fecerunt in regione Hispaniae
et quod in potestate redigerunt metalla argenti et auri quae illic sunt
et possiderunt omnem locum consilio suo et patientia
4 locos qui longe erant valde ab eis
et reges qui supervenerant illis ab extremis terrae contriverunt
et percusserunt eos plaga magna
ceteri autem dant eis tributum omnibus annis
5 et Philippum et Persen Citiorum regem
et ceteros qui adversus eos arma tulerunt contriverunt bello et obtinuerunt eos
6 et Antiochum magnum regem Asiae qui eis pugnam intulerat
habens centum viginti elefantos et exercitum magnum valde contritum ab eis
7 et quia ceperunt eum vivum
et statuerunt ei ut daret ipse et

---

vid. | duxerunt + eos $\Psi^{'D}$ *cum LlXG et* 𝔊 | sub tributo $\Psi^{'D}$ *cum L.*

3. in regione] *bis scrips.* Θ^{S}; in regiones Σ^{T} *cum l* | quod *om.* O *cum B, cf.* 𝔊 | in potestatem $\Sigma\Phi^{T}\Theta SZ^{*}Q\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$agrelυst *cum Ll* | metallo Q | argenti] a*** M* | omnes Θ^{S*} | locum] terram Λ^{L} | et patientia] et sapientia patientia Θ^{H*}; patientia et sapientia Θ^{H2}, *cf. LlXG.* ¶ sapientia Θ^{AM}; ant. « patientia » uel minus recte « sapientia » *Hug.*; « pacientia » uel « sapientia » *Guill.*

4. locos qui longe erant = $C\Lambda^{L2}A\Phi^{P}\Theta^{S2H2AM}S^{*}Z^{2}OQ$bm; lucos qui longe erant $\Phi^{T*}(luc**)^{RG}$; l*cos que longe erant Z*; locosque qui longe erant M^{2}; locus qui longe erant $\Sigma^{C}\Lambda^{L*}\Theta^{S*}(er*nt)^{H*}$; locus que longe erant Δ^{M2}; locus qui longe erat $\Sigma^{T}\Pi^{G}$, *cf. LXlG* (et locus longe erat) *cum* 𝔊; locus que longe erat M*; loca qui longe erant S^{2}; locas qui longe erant $\Psi^{'D}$; loca qu(a)e longe erant $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}\Gamma^{A}\Omega$aw; locaque quae longe erant grelst; et terram quę longe erat Z^{3}, *cf. B* (cum esset terra illa longe); *vide Prolegom. p.* LVII. ¶ al lucos Θ^{M} | ab eis *om.* Λ^{L} | reges + terrę Σ^{C*} | qu(a)e $\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | superuenerant] *cum LX et* 𝔊; superuenerunt $\Pi^{G}\Omega^{M}$; superbierant Λ^{L2} (i *in ras.*) *cum G*; superbae erant A*; superbe erant A^{2}; *praem.* superbi erant qui S | illis] Z* *cum LlXG*; eis agrelυst; ad illos Z^{2}; *om.* Ω^{J} | contriuerant Π^{G}; conterruerunt Ω^{S}, *cf. lXG* (conteruerunt); *praem.* et Q | dant eis] Z* *cum LlXG et* 𝔊; dantes $\Phi^{RGP}Z^{2}$; dantes eis $\Sigma^{C*}\Lambda^{L*}$; dantibus $\Psi^{'D}$; dant Π^{G} | omnibus] singulis $\Psi^{'D}$.

5. philippo Z* | et (*2°*) *om.* $Z^{2}O^{2}\Omega^{J2}$a *cum* $\mathfrak{G}^{L'\,311}$. ¶ « et » *reprobat Iac.* | persen citiorum] persena ci(t)iorum $\Phi^{T*RGP}Z^{2}$ (*in ras. aut rescr.*)$\Psi^{'D}$; perse**ciciorum O*; perse et cidorum O^{2}, *ut vid.*; persentiorum $A\Theta^{S*}S$; perscitiorum Σ^{T} | regum Π^{G} | cęteri Π^{G} | aduersum relυst | tulerunt] *cum G*; tulerant $M\Phi^{P}\Theta O\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelυst *cum LlX.* ¶ uel « tulerunt » *Iac.* | contriu.] *praem.* et $C\Sigma\Lambda^{L}$; + in $\Lambda^{L}M\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MJ}$agrelυst *cf. LlX G* (in bellum); + eos in Ω^{S} *cum B et* 𝔊.

6. asiae] syriae S; asyriae O | qui eis] quies Θ^{S*}(*ut vid.*)Q* | intulerant Σ^{T} | ele(ph)antes S*agrelυ; + et (e)quitatum et currus $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta\Omega^{SJ}$agrelυst *cum LlXG et* 𝔊; + et equitum curros $\Psi^{'D}$. ¶ « elephantes et equitatum et currus » *Hug. et Guill.* | ~ ualde magnum Φ^{TRG}.

7. et (*1°*) *om.* SO | quia ceperunt] $\Phi^{T*}O^{*}$; *scrips.* quia coeperunt $CM^{*}\Phi^{T2RG}\Theta SZO^{2}Q$; qui ac(c)eperunt $\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ | (statuer)unt ei ut] *in ras.* Ω^{J2} | ei] e** O* |

⟨quia A | 3. ⟨et (*2° et 4°*) A | 4. ⟨locusque A | ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨ceteri A | 5. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 6. ⟨et (*1°*) AM | ⟨habens A | 7. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A.

qui regnaverint post eum tributum magnum
et daret obsides et constitutum
8 et regionem Medorum et Lydos et Medos de optimis regionibus eorum
et acceptas eas ab illis dederunt Eumeni regi
9 et quia qui erant apud Elladam voluerant ire et tollere eos
et innotuit sermo his
10 et miserunt ad eos ducem unum
et pugnaverunt contra illos
et ceciderunt ex eis multi et captivas duxerunt uxores eorum et filios
et diripuerunt eos et terram eorum possiderunt
et destruxerunt muros eorum
et in servitutem illos redigerunt usque in hunc diem
11 et residua regna et insulas quae aliquando restiterant illis
exterminaverunt et in potestatem redigerunt
12 cum amicis autem suis et qui in ipsis requiem habebant conservaverunt amicitiam
et obtinuerunt regna quae erant proxima et quae longe
quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos
13 quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent regnabant

Deest Γ^{A} *a v.* 10, redigerunt, *usque ad v.* 12, requi(em).

darent (*1°*) Π^{G} | regna(u)erint = $\Delta^{L}\Pi^{G}$ $AM\Phi^{T2}\Theta^{HAM}SZOQ\mathfrak{bm}$; regnauerunt Φ^{T*RGP} $\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$; regnauer*** Θ^{S*}; regnab****t Δ^{M*}; regnauerit $C\Theta^{S2}\Gamma^{A}$; regnarent $\Sigma\Lambda^{L}\mathfrak{grelbst}$ *cum L**; regnaret Δ^{M2} *cum B* | eum] *cum B*; ipsum $\Omega^{SJ}\mathfrak{agrelbst}$ | daret (*2°*)] Θ^{A*} *cum L*; darent Δ^{L}; dare Θ^{SHA2M*} *cum lXGB, cf.* ⊛.

8. et reg. med. *om.* Λ^{L*}, *per homoeotel.* | regione Λ^{L2} | medorum] M* *cum G**; indorum $M^{2}\Theta^{S*HAM}\Gamma^{A}\Omega^{J2}$(in *in ras.*)$\mathfrak{grelbst}$ *cum lXG²*, *cf. B* (indicam) *cum* ⊛. ¶ ał maedorum Θ^{M}; ant. « iudeorum » *Hug., item Guill., cf. L* | et (*2°*) — medos] *in ras. lat. spat.* Ω^{J2}; et medos et l(y)dos $\Omega^{S}\mathfrak{agrelbst}$ *cum LXG, cf. B et* ⊛. ¶ « et medos et lyddos » *Hug., item Guill., qui addit* quidam uerba ista ab illo loco hunc aliter habent | et medos] et tinedos Π^{G}; *om.* Ψ^{D}; + et Λ^{L} *cum G et* ⊛ | optimis] *cum LXGB et* ⊛; omnibus C(hom.)$\Sigma\Lambda^{L}$ | eas] *bis scrips.* Θ^{A*}; *om.* Σ^{T*} | illis] eis $\Sigma\Lambda^{L}\mathfrak{arelbst}$ *cum LG* | eumeni] *cum LXG*; eumenum Φ^{P}; eum*** Θ^{S*}; eum $A\Theta^{S2}SO\Gamma^{A}\Psi^{D}$; heni Q* | regi] regni Ω^{M*}.

9. erant] Θ^{S2} (a *in ras.*) | uol. ire] *in ras.* Ω^{J2} | uoluerant = $C\Sigma^{C}\Pi^{G}A\Theta^{S*}$(*ut vid.*) $^{HAM}S*Q\Gamma^{A}\Omega^{S2}$; uoluerunt $\Theta^{S2}S^{2}\Omega^{S*}$ *et cett.* | eas Ω^{S} | et (*3°*) *om.* Q.

10. ad eos] *os Φ^{T*} | illos] eos Π^{G} | multos Θ^{SH*AM}; + et captiuas duxerunt ex eis multos Θ^{S*}, *linea partim iterata* | (diripue)runt — terram] *in ras.* Ω^{J2} | dirupuerunt AZ* | terra Ψ^{D} | in seruitutem illos] Ω^{J2}; in seruitute illos Π^{G}; in seruitu***** Ω^{J*}; in seruitutem Ω^{J3} | illis S*O* | redigerunt] $\Lambda^{L*}M*$ *cum LlXG*; redegerunt Λ^{L2} $M^{2}\Theta^{SAM}\Omega\mathfrak{agrelbstm}$; redierunt $\Sigma^{T}Q*$ | in (*2°*)] ad Ψ^{D}; *om.* Ω^{M}.

11. regna] regina Φ^{T*} | insulas] Z^{*3} *LlXB et* ⊛; insul(a)e $\Pi^{G}M*\Phi^{T*RG}Z^{2}O*$; insulis Ψ^{D} | restiterant] *cum lX*; restiterunt Σ^{T*} *cum G*; resisterant S*O *cum L*; restituerant $\Delta^{L}\Psi^{D}$ | in potestate Π^{G} *cum LG**; + suam Θ^{H2}.

12. qui *om.* O* | amicitias Θ^{S*} | optinuerant Π^{G} | longe] S*; longi S^{2}; longa Π^{G}; *praem.* erant $\Omega^{SJ*}\mathfrak{arelbst}$. ¶ « erant » *reprobat Iac.* | quecumque O*; qui cum Θ^{H*} | audiebat Ψ^{D}.

13. auxilium Λ^{L} | esse ut] *in ras.* Θ^{M2}; essent ut A, *cf. L* (essent et) | regnabant =

---

et (*4°*) A | 8. ⟨et (*4°*) A | 9. ⟨et (*1°*) CM | ⟨et (*3°*) A | 10. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) AM | ⟨et (*4° et 6°*) A | ⟨et (*7°*) M | ⟨et (*8° et 9°*) A | 11. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨exterminaverunt A | 12. ⟨cum CAM | ⟨et (*2°*) AM | ⟨quia A | 13. ⟨quibus CAM.

et exaltati sunt valde
14 et in omnibus istis nemo portabat diadema
nec induebatur purpura ut magnificaretur in ea
15 et quia curiam fecerunt sibi
et cotidie consulebant trecentos viginti consilium agentes semper de multitudine
ut quae digna sunt gerant
16 et committunt uni homini magistratum suum per singulos annos dominari universae terrae suae
et omnes oboediunt uni
et non est invidia neque zelus inter eos
17 et elegit Iudas Eupolemum filium Iohannis filii Iacob
et Iasonem filium Eleazari
et misit eos Romam constituere cum illis amicitiam et societatem
18 et ut auferrent ab eis iugum Graecorum
quia viderunt quod in servitutem premerent regnum Israhel
19 et abierunt Romam viam multam valde
et introierunt curiam et dixerunt
20 Iudas Macchabeus et fratres eius et populus Iudaeorum miserunt nos ad vos
statuere vobiscum societatem et pacem
et conscribi nos socios et amicos vestros
21 et placuit sermo in conspectu eorum

$C\Delta^{M2}\Pi^{G}AM^{*}\Phi^{T*RG}SZ^{2}Q\Psi^{D2}$bm; *om.* Δ^{M*}; + quos autem uellent regno (regna Ψ^{D}) deturbabant (+ quod rescripserunt O*, *cf. v.* 22) $\Sigma\Delta^{LM2}\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SH2AM}Z^{*}O\Gamma^{A}\Psi^{D*}\Omega$ agrelbst, *cf. LlXG et* ⊛; + quos autem nollent regnare deturbabant Φ^{P}; + quos autem deturbabant Θ^{H*}. ¶ « uellent regno », al « uolebant de regno » *Iac.*

14. istis] his Σ^{T} | nemo] *bis scrips.* Λ^{L*} | purp(u)ra] S*; purporam S^{2}, *ut vid., cum* ⊛, *cf. G* | ut] et O* | magnificetur M* | in (*2°*)] Δ^{M*} *cum LlXGB et* ⊛; ab $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$.

15. consulebant + per Z^{2} | trecentes Σ^{T}; trecentum Ψ^{D}; + et Θ^{S2} *cum LXG et* ⊛. ¶ uel « trecenti uiginti » *Iac.* | uiginti + uiros Δ^{LM2} | agentes] Θ^{A2} (a *in ras.*); *om.* Φ^{T*} | qui Λ^{L*} | digne $\Delta\Phi^{T}$; dign*** Θ^{S*} | gerant] Γ^{A2} (rant *in ras.*); gerent O*; generant Ω^{M}.

16. uni] Θ^{M2} (un *in ras.*); *om.* Θ^{H*} | homini *om.* Σ^{T} | per] *praem.* semper Ω^{S} | dominare S; *praem.* et $Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum LXB et* ⊛ | neque] nec $\Lambda^{L\dagger}$ | eos] omnes Γ^{A}.

17. filii] *cum LXGB*; *om.* A, *cf.* ⊛ | iacob* Γ^{A} | eleazarum Θ^{H*} | eos] eis Π^{G} | roma Θ^{A*}; romani Φ^{P} | amicitias Θ^{S}.

18. et *om.* $C\Sigma\Delta^{L*M}\Lambda^{L}$ | ut] **t Φ^{P*} | auferent $\Theta^{S}\Omega^{M}$; offerent Θ^{H} | ab eis *om.* Γ^{A} | quod] quo*** Θ^{S*} | in seruitute Z^{*} (*ut vid.*)Γ^{A} *cum XG* | premeret Σ^{T} | regnum] regum $C\Omega^{M}$.

19. uia multa Ω^{S} *cum X* | curia Σ^{T}.

20. *scrips.* machabeas Φ^{P} | fratre $\Phi^{T\dagger}$; frater Γ^{A} | nos + ** O | statuerunt Θ^{A} | et (*3°*) *om.* Ψ^{D} | conscribi] Z^{*}, *cf. LXG* (scribi) *et* ⊛; conscribi* Θ^{A}; conscribere Π^{G} $M\Phi^{T*RGP}Z^{2}O\Omega$agrelst, *cf. B* (ut conscribatis) | uestros] Δ^{L2} (u *corr.*); nostros Φ^{G}.

21. consp.] oculis Γ^{A}, *cf. I Sm* 18,26.

⟨et A | 14. ⟨et M | ⟨nec A | 15. ⟨et (*1°*) AM | ⟨trecentos A | ⟨ut A | 16. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 17. ¶ et (*1°*) XXII. Θ^{M}; XXIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2° et 3°*) A | 18. ⟨et A | ⟨quia A | 19. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 20. ¶ iudas *Div. sine num.* Ψ^{D}; ⟨iudas AM | ⟨statuere A | ⟨et (*4°*) A | 21. ⟨et CAM.

[22] et hoc rescriptum quod rescripserunt in tabulis aereis
et miserunt Hierusalem ut esset apud eos ibi memoriale pacis et societatis
[23] bene sit Romanis et genti Iudaeorum in mari et in terra in aeternum
gladiusque et hostis procul sit ab eis
[24] quod si institerit bellum Romanis prius aut omnibus sociis eorum
in omni dominatione eorum [25] auxilium feret gens Iudaeorum prout tempus dictaverit corde pleno
[26] et proeliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum arma pecuniam naves sicut placuit Romanis
et custodient mandata eorum nihil ab eis accipientes
[27] similiter autem et si genti Iudaeorum prius acciderit bellum adiuvabunt Romani
ex animo prout eis tempus permiserit
[28] et adiuvantibus non dabitur triticum arma pecunia naves sicut placuit Romanis
et custodiant mandata eorum absque dolo
[29] secundum haec verba constituerunt Romani populo Iudaeorum
[30] quod si post haec verba hii aut illi addere vel demere ad haec aliquid voluerint
facient ex proposito suo

---

22. rescriptum] *cum LX et* 𝔊; scriptum $\Phi^{T*}\Psi^{'D}$; + est Ω^{SJ}rel(*sublin.* ꝑ)st | quod scri-(p)serunt $\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{T*}$ *cum LlXG*; *om.* O* | aereis] Θ^{H2}(*pr.* e *in ras.*)^{A2} (*item*) *cum LXGB*; ęneis Λ^{L} | miserunt] $\Phi^{T2}Z^{*}$; miserunt in $\Pi^{G}M^{*}$ $\Phi^{T*3RGP}Z^{2}O\Omega$agrelꝑst *cum LlXG et* 𝔊 | essent Q | eos sibi Θ^{H}; no***bi Q*; nos ibi Q^{2} | ibi *om.* Ω^{S*} | societatis] Φ^{T2} (is *in ras.*).

23. in mari *om.* Q | in (*3°*)] *praem.* et Λ^{L} | hostes S* | sit] **sit $\Psi^{'D}$ | eis + in (a)eternum $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$, *cf. supra*.

24. institeret Z*; instetiterit Δ^{L*}; instituerit Θ^{S} | aut — 26. triticum] *in ras.* Δ^{L2} | dominationi $\Delta^{L2M}Z^{*}$ | eorum] ***orum Φ^{T*}.

25. *tot. vers. in ras.* Δ^{L2} | ferret $\Pi^{G}M^{*}$ Z* | pleno] ple*** Λ^{L*}.

26. et (*1°*) — triticum] *in ras.* Δ^{L2} | subministrabant A | pecunia $\Sigma\Pi^{G}\Phi^{P}S\Psi^{'D}$, *cf. v.* 28 | custodiant $MZ^{*}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ *cum L*,* *cf. v.* 28 | mandata] Δ^{M*} *cum LlXG et* 𝔊; mandatum Δ^{M2} | accip.] suscipientes Θ^{H*}.

27. si *om.* Δ^{L*} *cum G* | prius *om.* Λ^{L} *cum X* | accederet S* | adiuuabant $\Psi^{'D}$: adiubant Δ^{M} | eis] *cum LlXG et* 𝔊; *om.* $\Sigma^{T*}\Lambda^{L*}$ *cum* $\mathfrak{G}^{L}$ *et* $\mathfrak{Sab}^{I}$ | permis.] permis** Φ^{T*}; promiserit $Q\Omega^{J*}$.

28. et (*1°*) *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | dabunt $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$, *cf. v.* 26 | pecuniam $\Delta\Phi^{T*RG}Q$, *cf. v.* 26 | custodiant] Z^{2} *cum L*; custodient $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}Z^{*3}\Omega^{SJ}$agrelꝑst *cum lXG et* 𝔊, *cf. v.* 26 | absque] sine Γ^{A}, *cf. I Pt* 2,2.

29. constit.] *praem.* ita $\Theta Z\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum lXG et* 𝔊, *cf. L* (ista) | iudaeorum *om.* Ω^{S}.

30. post] po*** Φ^{P*} | uerba — haec (*2°*) *om.* Q, *per homoeotel.* | hii *om.* $\Psi^{'D}$ | uel] *in ras.* Ω^{J2} *cum LlXG*; aut $C\Sigma\Lambda^{L}\Omega^{S}$agrelꝑst *cum B, cf. supra* | demere] demetere O; diminuere $Z^{*}\Gamma^{A}$; minuere $\Psi^{'D}$ | ad] Z^{*3}; ab Z^{2} | uoluerunt Θ^{SH*}; uoluerit Σ^{C} | faciant $MSZO\Psi^{'D}$ *cum X* | preposito Δ | suo] tuo

---

22. ⟨et (*1° et 2°*) A | 23. ¶ bene XXIII. Θ^{M}; XXIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨gladiusque AM | 24. ⟨quod CAM | ⟨in A | 26. ¶ et (*1°*) XXIIII. Γ^{A}; ⟨et (*1°*) AM | ⟨arma A | ⟨et (*2°*) A | ⟨nihil A | 27. ⟨similiter CAM | ⟨ex A | 28. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 29. ⟨secundum CAM | 30. ⟨quod CAM | ⟨ad A.

et quaecumque addiderint vel dempserint rata erunt
31 sed et de malis quae Demetrius rex fecit in eos
scripsimus ei dicentes
quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios Iudaeos
32 si ergo iterum adierint nos adversum te faciemus illis iudicium
et pugnabimus tecum mari terraque
IX. 1 interea ubi audivit Demetrius quia cecidit Nicanor et exercitus eius in proelio
adposuit Bacchidem et Alchimum rursum mittere in Iudaeam et dextrum cornu cum illis
2 et abierunt viam quae ducit in Galgala
et castra posuerunt in Mesaloth quae est in Arbellis et occupaverunt eam
et peremerunt animas hominum multas
3 et mense primo anni centensimi quinquagensimi et secundi
adplicuerunt exercitum ad Hierusalem
4 et surrexerunt et abierunt in Berea
viginti milia virorum et duo milia equitum

A* | quicumque Φ^{R*G} | addiderunt $\Theta^{S*}O$ | uel demps. *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | demps.] *cum lGB*; demiserint O* *cum X*; dimiserint O^{2}; diminuerint Γ^{A} | rata] Q*, *ut vid.*; recta Q^{2}; sāta O | erant AS*(*ut vid.*).

31. rex fe(cit)] *in ras.* Ω^{J2}; fecit rex Λ^{L} | ~ fecit dem. rex Ψ'^{D} | scribimus Θ^{S2} (bi *in ras.*) | eis dicentes $\Sigma^{T}OQ*\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ *cum L*; *om.* S* | amicos] inimicos Θ^{S} (*fors. corr. alt. m.*) | et socios *om.* Φ^{T*}, *per homoeotel.* | iudęorum Γ^{A}.

32. adierint] Δ^{M*}; *adierint Φ^{R}; audierint $\Sigma^{T}\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Pi^{G}$; adieris Λ^{L2}; addiderint Σ^{C} *cum L.* ¶ ał audierint Θ^{M} | illis *om.* Φ^{T*} | pugnauimus $\Sigma^{C}\Pi^{G}A\Phi^{R}Q*\Gamma^{A}$ *cum G* | mari terr(a)eque $\Delta^{LM*}Q$; mari**terraque Φ^{T*}; mari terra Θ^{S}; terra marique Ω^{M}. ¶ « mari terraque » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218; *Paris. Ars.* 94) *et Guill.* « marique terraque » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293) | mari] *praem.* cum A; *praem.* in Z* *cum LlXG, cf.* ֍.

IX. 1. interea] in terra a | ubi] ut agrelbsc; *om.* Λ^{L} *cum LlXGB et* ֍ | *scrips.* audiunt Θ^{S} | cecidet Ib; cecinit $\Theta^{H*}\Gamma^{A}$ | eius *om.* Q | in pr(a)elium $C\Sigma\Lambda^{L}\Psi'^{D}$ *cum LX, cf.* ֍^{Aq} | bacchidem] *praem.* et rel | alcimus Σ^{T} | rursus Z* *cum lX* | in iudea S*; *scrips.* indeam Σ^{T*} | et dextrum] Δ^{M*} *cum LlXB*; et dexterum a; et dextro $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}$; a dextro Q. ¶ dextrum Σ^{C} | cornum $\Delta\Lambda^{L*}A*\Phi^{P}SO$ *cum LlXG.*

2. et (*1°*) *om.* Θ^{SHAM*} | uiam] *cum LXG et* ֍; uia $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SHA}Z*O$ | in galgalam a | quae — eam] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | eam] Ω^{J2} (a *in ras.*) | et perem. animas] **** Σ^{T*} | hominum *om.* Q* *cum G* | ~ multas hominum $\Sigma\Lambda^{L}$.

3. et (*1°*)] in $Z\Omega^{MSJ}$*agrelbsc; et in $\Phi^{G}\Omega^{J2}$ | anno $\Delta^{L}\Phi^{P}Q$ | centesimo quinquagesimo secundo Q | centens. + et $A\Theta Z*$ $O\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega^{SJ}$agrelbsc, *fort. recte, cf. LlXGB et* ֍ | quinquag. et] **** S | et (*2°*) *om.* M Φ^{T2P}OQgrelbsc | adplic.] *praem.* et $\Phi^{G}Q*$ | ad] *cum LlX et* ֍; ab $O\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ *cum G.*

4. surrexerunt] Φ^{T2} (unt *in ras.*) | in beream Ibsc; in berean re | duo mille Δ^{L} (-lę)^{M}, *cf. L* (duobus mille).

⟨et AM | 31. ⟨sed CAM | ⟨scripsimus A | ⟨quare CAM | 32. ⟨si A | ⟨et A.

IX. 1. ¶ interea IX. Ω^{SJ}; XXIIII. Θ^{M}; XXV. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi'^{D}\Omega^{M}$ | ⟨rursum A | 2. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 3. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨adplicuerunt A | 4. ⟨et (*1°*) AM | ⟨viginti A.

5 et Iudas castra posuerat in Laisa
et tria milia viri cum eo electi
6 et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde
et multi subtraxerunt se de castris
et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri
7 et vidit Iudas quod defluxit exercitus suus et bellum perurguebat eum
confractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos et dissolutus est
8 et dixit his qui residui erant
surgamus et eamus ad adversarios nostros si poterimus pugnare adversus eos
9 et avertebant eum dicentes
non poterimus sed liberemus animas nostras modo
et revertemur ad fratres nostros et pugnabimus adversus eos
nos autem pauci sumus
10 et ait Iudas
absit istam rem facere ut fugiamus ab eis
et si adpropiavit tempus nostrum moriamur in virtute propter fratres nostros
et non inferamus crimen gloriae nostrae
11 et movit exercitus de castris
et steterunt illis obviam
et divisi sunt equites in duas partes et fundibalarii et sagittarii praeibant exercitum

---

5. iuda Q | posuit Ω^{MS}; posuerunt Σ^{T} | ~ posuerat castra Ω^{SJ*}(*ut vid.*)agrelsc | uirorum A *cum B, cf. v.* 4 | ~ electi cum eo $S\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*)agrelbsc *cum X et* $\mathfrak{G}^{AqL'}\mathfrak{S}^{II}$.

6. subtraerunt Σ^{C} | de castris] *bis scrips.* Θ^{H*} | et (*4°*) *om.* Z* *cum X et* $\mathfrak{G}$ | remanserant A; permanserunt Θ^{A} | ex — octin-(genti)] *in ras. lat. spat.* Φ^{P2} | nisi *om.* Ψ^{D}.

7. uidit] Φ^{P2} (it *in ras.*) | iudas *om.* S | defluxisset Σ^{T}; effluxit Z* *cum LX* | suus] Δ^{M*} *cum LX*; eius $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum B* | confractus] *cum G*; consternatus Γ^{A}, *cf.* 3,31 *et* 4,27; *praem.* et Ω^{J2}agrelbsc *cum LX et* $\mathfrak{G}$. ¶ ant. « et confractus est » *Hug.* « confractus est » *Guill.* | habebant Q*.

8. hiis Ω^{SJ}a; eis O *cum B*; *om.* Φ^{P*} | erant] fuerant Φ^{P*} | ad *om.* Θ^{S*} | potuerimus Π^{G}A.

9. auerterunt Ω^{S} *cum* $\mathfrak{G}^{AS2aL'}$ *et* $\mathfrak{S}$; aduertebant Q *cum L* | eos S*O* *cum* $\mathfrak{G}^{S*\ 340}$ | nostras *om.* Φ^{T*} | reuertemur = $C\Sigma\Delta^{M}M*$ $\Phi^{T2}SZ^{3}$bm; reuertemus Δ^{L}; reuertimur AZ* (*ut vid.*); reuert***mur Q*; reuertamur M^{2} $\Phi^{T*}Z^{2}Q^{2}$ *et cett. cum LlXG et* $\mathfrak{G}$ | pugn. adu.] pugnab****uersus Θ^{M*} | pugnauimus $\Sigma\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}AO*$; pugnaui**mus Q*; *praem.* tunc $\Phi Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc *cum G.* ¶ al tunc Θ^{M}.

10. absit + a me Ω^{J2}, *cf.* $\mathfrak{G}$ | facere** Q* | a(d)propiauit] $\Theta^{M*}\Omega^{J*}$ *cum LX*; adpropiabit $\Delta\Theta^{M2}$; apropiauerit Ω^{M}; adpropriauit Σ^{C}; a(d)propinquauit $\Pi^{G}\Phi^{T}\Theta^{H}\Psi^{D}$ Ω^{J2} *cum G*; adpropinquabit Σ^{T}; appropinquauerit Ω^{S} | moriamur] *praem.* ut Ω^{J*}. ¶ « ut » *reprobat Iac.* | fratres** S | infer.] feramus O.

11. fundibalarii] Z^{*3} *cum LlX* (fundibalatores); fundiualarii Π^{G}; fundiballarii Θ^{S}; fundibularii $\Delta^{L}\Phi^{P}SZ^{2}Q\Psi^{D}\Gamma^{A}\Omega^{MS}$agrelbsc *cum B*; fundiuularii Σ^{T} | preibat Σ^{C} | exercitum] Φ^{P2} (ex *in ras.*); exercituum $\Delta^{LM*}\Pi^{G}$;

---

5. ⟨et (*1°*) AM | 6. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3° et 4°*) A | 7. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨confractus A | 8. ⟨et (*1°*) CA | ⟨surgamus CAM | 9. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨non M | ⟨et (*2°*) A | ⟨nos A | 10. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨absit CA | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 11. ¶ et (*1°*) XXV. Θ^{M}; XXVI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) AM.

et primi certaminis omnes potentes
12 Bacchides autem erat in dextro cornu
et proximavit legio ex duabus partibus et clamabant tubis
13 exclamaverunt autem et hii qui erant ex parte Iudae etiam ipsi
et commota est terra a voce exercituum
et commissum est proelium a mane usque ad vesperam
14 et vidit Iudas quia firmior est pars exercitus Bacchidis in dextris
et convenerunt cum ipso omnes constantes corde
15 et contrita est dextra pars ab eis
et persecutus est eos usque ad montem Azoti
16 et qui in sinistro cornu erant viderunt quod contritum est dextrum cornu
et secuti sunt post Iudam et qui cum ipso erant a tergo
17 et ingravatum est proelium
et ceciderunt vulnerati multi ex his et illis
18 et Iudas cecidit et ceteri fugerunt
19 et Ionathas et Simon tulerunt Iudam fratrem suum in Modin
20 et fleverunt eum omnis populus Israhel planctu magno

---

exercitus Ψ^{D} | potentes] inpotentes M*.

12. erat] *cum XG et* 𝔊; erant Σ^{T} *cum L, cf. B* | proximauit] Z* *cum LXGB*; adproximauit Z^{2} | clam. tubis] clamantibus O | clamabat Σ^{T}; clamauerunt $\Pi^{G}A\Omega^{M}$, *cf. X* (exclamaberunt) *et v.* 13.

13. exclam.] et clamaberunt $\Delta^{M\dagger}$; clamauerunt Ω^{S} | et (*1°*) *om.* Θ^{A*} *cum LXGB et* 𝔊 | hii] $\Theta^{M*}S^{*}$; hi $A\Phi^{T2}\Theta^{M2}S^{2}Z^{2}\Gamma^{A}$grelb st; *om.* $M\Phi^{T*RGP}Z^{*}Q^{2}\Omega^{M}$ *cum LXGB et* 𝔊 | etiam] *praem.* et Ω^{J*} | ipsi] A^{1} (si *in ras., ut vid.*); ipsis Σ^{T} | *scrips.* exercitum $\Lambda^{L*}O^{*}$ | uesperam] *cum LXB, cf. G* (uespera); uesperum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{GP}$; uesper[.]m Θ^{S}.

14. quia] *cum XGB*; quod Ω^{SJ}arelbst *cum L* | est] *cf. L*; *om.* S*, *cf. XG et* 𝔊 | exercitus *om.* Ω^{S} | baccides S^{2} (e *ex* i) | conuen.] *scrips.* conuerunt Θ^{S*} | constanter Δ.

15. dextra pars] *in ras.* Q^{2} *cum LG*; dextera pars $C\Phi^{TP}\Omega^{M}$grelbstb *cum X*; dextrae pars Φ^{RG}; pars dextra Δ^{L*} *cum B* | et (*2°*) — eos *om.* Q | persec.] *scrips.* pars secutus C | est (*2°*) *om.* Σ^{T} | eos *om.* Z* | azot[..] Q.

16. uidentes Π^{G} | contritus esset dextro cornu Ψ^{D} | cornum A* *cum LlXG*; corpus Q* | iudam] Θ^{S2} (am *in ras.*); iudas Ψ^{D} | qui] Θ^{S*}; eos qui $\Theta^{S2}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum LXGB* | a tergo] *a*tergo Q.

17. plium Ω^{J2}, *in ras.* | multi] *cum LX GB et* 𝔊; multo C; *om.* $M*\Phi^{T*RG}Z^{2}$ *cum* $\mathfrak{G}^{l}$ | ∼ multi uulnerati $\Pi^{G}\Omega^{M}$ | et (*3°*)] *cum L*; et ex $Z\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$*arelbst *cum XG et* 𝔊.

18. fugierunt $C\Sigma\Lambda^{L*}\Theta Q^{*}$.

19. ionathan Θ^{H*} *cum* 𝔊 | symeon Δ^{L2M} Θ^{H*}(*ut vid.*); simeon Δ^{L*}, *ut vid.*; smon Φ^{T*} | iuda Δ | *scrips.* suam Φ^{P}; + et sepelierunt eum in sepulchro patrum suorum $M^{2}\Phi Z^{2}$(*in marg., alt. m. eras.*)$Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a(sepulcro)grelb st *cum LlXGB et* 𝔊. ¶ al et sepelierunt eum in sepulchro patrum suorum Θ^{M} | in] $M*Q^{*}$(*ut vid.*) *cum LlXB et* 𝔊; in ciuitate $M^{2}\Phi Q^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelbst, *cf.* G; in ciuitate in Γ^{A}; *om.* Θ^{M2}. ¶ in ciuitate Θ^{M}.

20. eum *om.* Θ^{A*} | omnis] A*; omnes A^{2}, *ut vid.*; om̃ S*O | planctum magno $\Delta\Theta^{S*}$ (*ut vid.*)^{H*} *cum L, cf.* 𝔊 | dies multos *om.* Q*.

⟨et (*6°*) A | 12. ⟨bacchides CAM | ⟨et (*1°*) AM | 13. ⟨exclamaverunt CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 14. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 15. ⟨et (*1° et 2°*) A | 16. ⟨et (*1°*) AM | ⟨viderunt A | ⟨et (*2°*) A | 17. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 18. ⟨et (*1°*) CA | 19. ⟨et (*1°*) CAM | 20. ⟨et (*1°*) A.

et lugebant dies multos [21] et dixerunt
quomodo cecidit potens qui salvum faciebat Israhel
[22] et cetera verba Iudae bellorum et virtutum quas fecit non sunt descripta
multa enim erant valde
[23] et factum est post obitum Iudae
emerserunt iniqui in omnibus finibus Israhel
et exorti sunt omnes qui operabantur iniquitatem
[24] in diebus illis facta est famis magna valde
et tradidit se Bacchidi omnis regio eorum cum ipsis
[25] et elegit Bacchides impios viros
et constituit eos dominos regionis
[26] et exquirebant et perscrutabantur amicos Iudae
et adducebant eos ad Bacchidem et vindicabat in illos et inludebat
[27] et facta est tribulatio magna in Israhel qualis non fuit ex qua die non est visus propheta in Israhel
[28] et congregati sunt omnes amici Iudae
et dixerunt Ionathae
[29] ex quo frater tuus Iudas defunctus est
vir similis ei non est qui exeat contra inimicos Bacchidem et

---

21. potens *om.* Q* | faciebant Q*, *ut vid.*; + populum Ω^{J2}**arel**(*sublin.* **w**)**st**, *cf. RES-R.*

22. iudae] *cum G, cf.* 𝔊; iudaeae Δ; + et Z *cum LXGB et* 𝔊 | ~ bellorum iudae Ω**a grelvst** | uirtutium $C\Theta^{A}$ *cum XG*; uirtutem M*; uirtutes Π^{G} | quae Z *cum LB* | fecit + et magnitudinis $\Phi^{P}\Omega^{J2}$; + et magnitudinis eius $\Delta^{L2}M^{2}\Theta^{H*}\Omega^{SJ*}$**arelvst** *cum B et* 𝔊, *cf. LXG*; + et magnitudines eius $\Phi^{T2}\Theta^{SH2AM}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}$**g**. ¶ ant. « magnitudinis eius » *Hug., item Guill.* « eius » *reprobat Iac.* | scripta Q.

23. post + ***** Q | emerserunt] Φ^{T2} (emer *in ras.*) *cum LX, cf.* 𝔊; et merserunt Σ^{T}; merserunt Z* *cum G*; + se $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}\Omega^{S}$ *cum G*; + uiri Ψ^{D} | in *om.* Q* | *scrips.* ominibus Θ^{M*} | et (*2°*) *om.* Λ^{L} | exorati O | operantur Ω^{M}.

24. est *om.* Λ^{L*} | fames magna Φ^{P2}, *in ras. brev. spat.* | famis] $\Lambda^{L*}A^{*}M^{*}S^{*}Z^{*3}Q^{*}$ *cum LXG*; fames $\Lambda^{L2}A^{2}M^{2}\Phi\Theta S^{2}Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ **agrelvstm** *cum B* | *scrips.* magnas Ψ^{D} | ualidę Σ^{T} | baccide S*; bacchidis Q*, *ut vid.* | ~ bacchidi se Ω^{M*} | omnis] om̄ S*O | ~ eorum regio Ω^{SJ*}.

25. ~ uiros impios Ω^{SJ}**agrelvst** *cum B* | et (*2°*) — regionis *om.* M*, *per homoeoarcton* | eos *om.* Ω^{J}.

26. perscrutantur Θ^{S}; pr(a)escrutabantur $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | iudeę Δ^{M} | adducebat Σ^{T} | uindicabant $\Theta^{SHAM*}O\Gamma^{A}$ *cum G* | in *om.* Σ^{T} *cum LX et* 𝔊 | illos et] illo sed Θ^{H} | inludebant $\Delta^{LM*}\Theta^{H*}$, *cf. Ll* (deludebant).

27. fuit] Q^{2} (fu *corr.*) | ~ die qua Ω^{SJ}**arelst** *cum B* | ~ propheta uisus Σ^{T}.

28. congregatae A† | ionata Θ^{S*}, *ut vid.*

29. iuda Z* *cum LXG* | est (*2°*) — ba(chidem)] *in ras.* Ω^{J2} | inimicos *om.* Ω^{S};

⟨et (*2°*) A | 21. ⟨quomodo CAM | 22. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨multa A; *hic add. in marg.* explicit macchab[...] liber primus s[...]dum quosdam. incipit liber secundus $C\Delta^{L*}$(*inter lin., alt. m. eras.*), *cf. L* (finit) *et II Mcc* 10,8; *vide* De Bruyne, *p.* lvii-lviii | 23. ¶ et (*1°*) XXVI. Θ^{M}; XXVII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨emerserunt A | ⟨et (*2°*) A | 24. ⟨in CAM | ⟨et A | 25. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 26. ⟨et (*1° et 3°*) A | 27. ⟨et CAM | 28. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 29. ⟨ex CAM | ⟨vir A.

eos qui inimici sunt genti nostrae
30 nunc itaque te elegimus hodie esse nobis principem et ducem ad bellandum bellum nostrum
31 et suscepit Ionathas tempore illo principatum
et surrexit loco Iudae fratris sui
32 et cognovit Bacchides et quaerebat eum occidere
33 et cognovit Ionathas et Simon frater eius et omnes qui cum eo erant
et fugerunt in desertum Thecuae
et consederunt ad aquam lacus Asphar
34 et cognovit Bacchides et die sabbatorum venit ipse et omnis exercitus eius trans Iordanem
35 et misit fratrem suum ducem populi
et rogavit Nabatheos amicos suos ut commendaret illis apparatum suum qui erat copiosus
36 et exierunt filii Iambri ex Madabas
et conprehenderunt Iohannem et omnia quae habebat
et abierunt habentes ea
37 post haec verba renuntiatum est Ionathae et Simoni fratri eius

---

+ nostros Ω^{J2}**gst** *cum LlX et* 𝔊$^{534\ 58}$𝔖 | genti] Z^{*3} *cum LlX*; gentis $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{TRG}Z^{2}\Omega$**agrel bst** *cum B et* 𝔊.

30. te *om.* M* | elegimus] M*S*Z* *cum LlG et* 𝔊; eligimus $CAM^{2}S^{2}Z^{2}Q\Gamma^{A}\Omega^{S}$ **agreb** *cum XB* | ∼ hodie el(e)gimus Ω^{SJ*} **agrelbst** | esse nobis] Q* *cum* 𝔊$^{465\ 311}$ *et* 𝔖^{I}, *cf. B* (ut sis nobis); nobis esse M; esse pro nobis Z*Γ^{A}; esse pro eo nobis $\Theta\Omega^{S}$**agrelbst** *cum LlXG et* 𝔊; esse nobis pro eo Q^{2}; pro eo esse nobis Ψ^{D}; pro eo nobis esse ΦZ^{2} Ω^{MJ2} (*in ras.*) | ∼ elegimus nobis hodię̀ęsse Π^{G} | principem] $\Phi^{T*}\Omega^{J2}$(*in ras.*); in principem $\Phi^{T2}\Theta^{S}$(princem)$^{HAM}Z\Gamma^{A}\Omega^{S}$**agrelbst** *cum LlXG et* 𝔊.

31. ionatha Γ^{A} | tempore — 33. ionathas *om.* O *per homoeotel.* | surrexit + iudas A* | fratri suo Π^{G}.

32. *tot. vers. om.* O | et (*2°*)] Σ^{T1}; loco Σ^{T}†, *ut vid.* | querebant $\Sigma^{C}\Delta^{M*}$.

33. et cogn. ion. *om.* O | cognouerunt Ψ^{D} | ionathas] iudas Ω^{J}† | et (*2°*) *om.* Δ^{LM*} | *scrips.* omnis Π^{G}M* | et (*4°*) *om.* Δ^{LM*} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta Q^{*}$ | in desertum] Δ^{M*} *cum XG*^{2} *et* 𝔊; in deserto Q* *cum LG**; ad desertum $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; desertum in montem Ψ^{D} | thecus Π^{G} | ad aquam] *cum LXGB et* 𝔊; ad aquas $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}O$, *ut crebro* | lacus] locus M*; *praem.* in O | asphar ¶ ali *vel* au S.

34. dies $\Phi^{P*}O$, *cf.* 𝔊^{I} *et* 𝔖^{II} | omnis om̃ S; om̃s O | eius *om.* M*.

35. misit] *cum LlXGB et* 𝔊; *praem.* ionathas **arelbst** | nabatheus Q*; nabathes Π^{G}; *praem.* ut Σ^{T} | ut commend.] et commendauit Ψ^{D} | commendaret] Z^{2} (ret *in ras.*); commendarent Ω^{M}; commederet O; co(m)modarent **arelst** | illi ſ; illos Q* | *scrips.* erant Ψ^{D}.

36. et (*1°*) *om.* Ω^{J}† | filii] *praem.* de Ψ^{D} | ex] et Π^{G} | iohanem Θ^{S2} (iohan *in ras.*); *om.* S* | ea] eam Ψ^{D}.

37. renuntiatum] Z^{2} (re *in ras.*) *cum LXG et* 𝔊; nuntiatum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M*}$ | est ionathe Ω^{J2}, *in ras.* | symone Q*, *ut vid.*; simon $\Sigma^{C}\Theta^{S*}$ | fratre Q*, *ut vid.* | filii ambri Θ^{H2}; filium bri Θ^{H*} | et (*2°*) — nadaba *om.* A | et ducunt] educunt Θ^{H} | sponsa

---

30. ⟨nunc CAM | 31. ¶ et (*1°*) XXVII. Θ^{M}; XXVIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}$ | ⟨et (*2°*) A | 32. ⟨et (*1°*) CM | 33. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4° et 5°*) A | 34. ⟨et (*1°*) CAM | 35. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 36. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 37. ⟨post CAM.

quia filii Iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex Nadaba
filiam unius de magnis principibus Chanaan cum ambitione magna
38 et recordati sunt sanguinis Iohannis fratris sui
et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis
39 et levaverunt oculos suos et viderunt
et ecce tumultus et apparatus multus
et sponsus processit et amici eius
et fratres eius obviam illis cum tympanis et musicis et armis multis
40 et surrexerunt ad eos cum insidiis et occiderunt eos
et ceciderunt multi vulnerati et residui fugerunt in montem
et acceperunt omnia spolia eorum
41 et conversae sunt nuptiae in luctum
et vox musicorum ipsorum in lamentum
42 et vindicaverunt vindicta sanguinem fratris sui et reversi sunt ad ripam Iordanis
43 et audivit Bacchides
et venit die sabbatorum usque ad oram Iordanis in virtute multa
44 et dixit ad suos Ionathas
surgamus et pugnemus contra inimicos nostros
non est enim hodie sicut heri et nudiustertius

Deest Γ^{A} *a v.* 39, et *5°, usque ad v.* 40, et *4°, et partim postea.*

Σ^{C}. ¶ sponsum Θ^{M} | ex nadaba] Z^{3}; et filiam *adaba Z^{*}; et filiam et madaba Z^{2} | nadaba] Σ^{C2} (n *in ras.*); m(a)daba $\Phi\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ωagrelυst, *cf. v.* 36 | filia Σ^{T*}A; filium Δ^{L*} | *scrips.* unus Θ^{S} | de] Δ^{M*} *cum LXGB*; ex $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$SO | *scrips.* magnibus princ. Δ^{LM*}.

38. sui] eius Θ^{A*} *cum* $\mathfrak{G}^{S*V}\mathfrak{L}^{I}$ | ascend. et abscond.] absconderunt S^{2}, *in ras.* | ascenderunt et *om.* Ω^{S*}, *per homoeotel.* | accenderunt Φ^{RG} | sub tegumen $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum* $\mathfrak{G}$; sub tegimen Δ^{L}; sub tegmen Δ^{M}.

39. leuauerunt] *cum XGB*; eleuauerunt Ω^{S}agrelυst *cum L* | suos *om.* Φ^{R} | et (*3°*) *om.* Θ^{H*} | multus] magnus Ω^{M}; *praem.* *** Θ^{S} | eius (*2°*)] *cum LXGB et* $\mathfrak{G}$; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$.

40. et surrex.] Z^{*} *cum LXGB et* $\mathfrak{G}$; exsurrex. ΦZ^{2} | ad] aduersus Ψ^{D}, *cf. B* (aduersum) | cum] Z^{2}; de $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T}Z^{*3}$ *cum LXGB, cf.* $\mathfrak{G}$; ex Ωagrelυst, *cf.* $\mathfrak{G}$ | ∼ uulnerati multi Z^{*}Ωagrelυst *cum LXGB et* $\mathfrak{G}$ | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $C\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta Q^{*}$ | in montem] Δ^{M2} (*alt.* m *in ras.*) *cum XB et* $\mathfrak{G}$; in monte S* *cum LG*; in montes Ω^{MS} agrelυst. ¶ « in montem » *Hug. et Guill.* | omnia *om.* Φ^{P} *cum L et* $\mathfrak{G}^{62\ 93}$ | eorum *om.* Θ^{H} *cum* $\mathfrak{G}^{71}$.

41. in luctu Φ^{P}. ¶ « et conuerse sunt nuptie in luctum » *Hug. et Guill.* | ipsorum] *cum LXG*; eorum Λ^{L} *cum B*; suorum Δ^{LM*} | lamentum] *praem.* luctum et Σ^{C}, *cf. supra.*

42. uindictam $\Delta\Phi^{TP}SZ*O\Gamma^{A}$Ωarelυst *cum LXB et* $\mathfrak{G}$; uindinctam $\mathfrak{g}$; uindictae A* | sanguinem = $C\Delta^{LM*}M\Theta S*Z*Q\mathfrak{h}\mathfrak{m}$, *cf. G*; *om.* Φ^{P} *cum* $\mathfrak{G}^{93}$; sanguinis $\Delta^{M2}S^{2}Z^{2}$ *et cett. cum LXB et* $\mathfrak{G}$.

43. die — iordanis] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | dies $Q\Psi^{D}$ *cum G* | *scrips.* horam $C\Sigma^{C\dagger}$ $\Phi^{T*}\Theta^{AM*}OQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$; ora $\Pi^{G}\Phi^{RGP}$ *cum G* | multa] *cum LXG et* $\mathfrak{G}$; magna Ω^{SJ*}(*ut vid.*) arelυst, *cf. Idt* 3,7 *et Act* 4,33.

44. ∼ ionathas ad suos $SO\Omega^{J2}$(*in ras.*) *cum* $\mathfrak{G}$, *cf. B* | sicuti C | et (*3°*)] aut Z^{*}.

⟨filiam A | 38. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 39. ⟨et (*1°* CAM | ⟨et (*3°, 5°, 7°*) A | 40. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) AM | ⟨et (*4°*) A | ⟨et (*5°*) CA | 41. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 42. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 43. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 44. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨surgamus CA | ⟨non A.

45 ecce enim bellum ex adverso
aqua vero Iordanis hinc et inde
et ripae et paludes et saltus et
non est locus devertendi
46 nunc ergo clamate in caelum ut
liberemini de manu inimico-
rum vestrorum
et commissum est bellum
47 et extendit Ionatha manum suam
percutere Bacchidem et de-
vertit ab eo retro
48 et desiluit Ionathan
et transnataverunt ad eos Ior-
danem
49 et ceciderunt de parte Bacchidis
die illa mille viri et reversi
sunt Hierusalem
50 et aedificaverunt civitates mu-
nitas in Iudaea
munitionem quae erat in Hiericho
et in Ammaum et in Bethoron
et Bethel et Tamnatan et Fara
et Thopo muris excelsis et
portis et seris
51 et posuit custodiam in eis ut ini-
micitias exercerent in Israhel
52 et munivit civitatem Bethsuram
et Gazara et arcem
et posuit in eis auxilia et appa-
ratum escarum

---

45. aqua] aequo O | rip(a)e] Δ^{M2} (r *in ras*); ripa Γ^{A} *cum XG* | palude S*; *scrips.* padules A | deuertendi] $M^{*}\Phi^{T*P*}\Theta^{M*}$ (*ut vid.*) *cum XG et* 𝔊; diuertendi $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Pi^{G}$ $M^{2}\Phi^{T2P2}\Theta^{HM2}SZ^{*}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc; reuertendi Σ^{T}, *cf. L* (conuertendi).

46. liberemur Λ^{L} *cum G* | de manibus Ψ^{D} *cum B* | nostrorum $C\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Omega$ *cum LXGB et* 𝔊. ¶ al « uestrorum » *Iac.*

47. ionat(h)a = $C\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$ASm; iona-t(h)an $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Phi^{RG}$ *cum LXG et* 𝔊; ionat(h)as *cett. cum B* | suam *om.* Σ^{T} *cum G* | deuertit = $AM^{*}\Phi^{T*RGP}\Theta^{SH*AM*}$(*ut vid.*)$Z^{2}Q$ bm *cum* 𝔊; diuertit $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{H2M2}Z^{*}$ *et cett. cum LXG* | ab ea Σ^{T*} | retro + ******** Φ^{T}.

48. desiluit] Θ^{H*}; disiluit $\Theta^{H2}O$; dissiluit $MZ^{*}\Gamma^{A}$; desiliuit $\Phi^{T}S\Psi^{D}$; desiliit w; dissiliit Ω^{SJ}agrelsc; siluit $\Sigma\Lambda^{L}$ | ionathan — 50. mu(nitas)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | ionathan] *cum LXG et* 𝔊; ionatha AO; ionathas $M\Phi^{T2}$(thas *in ras.*)$\Theta^{S2HAM}\Psi^{D}\Omega$agrelbscb *cum B et* 95; *praem.* a O; + et qui cum eo erant in iordanem (-nen $M\Theta^{HAM}Z$) $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{S2HAM}$ $Z^{*}\Gamma^{A}\Omega$agrelbsc *cum LGB cf. X* (*om.* erant) *cum* 𝔊; + et qui cum eo erant $\Delta^{L}\Psi^{D}$ | *scrips.* transnata uenerunt Σ^{T}; *praem.* non Θ^{AM2}, *cf. LXGB et* 𝔊 | *scrips.* iordam Γ^{A}.

49. *totus vers. in ras.* Θ^{S2} | bacchides SZ*; + in Ω^{J2} *cum L* | uiri] Δ^{M2}(ri *in ras.*) | hierus.] *praem.* in $\Delta^{L}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc *cum LXG et* 𝔊.

50. et — mu(nitas)] *in ras.* Θ^{S2} | et aedificau.] (a)edificauerunt Θ^{H*AM*}; hedificaueruntque Θ^{H2} | in iudeam O | munitione C $\Sigma\Lambda^{L}Z^{*}$; *praem.* et Z* *cum GB et* $\mathfrak{G}^{120}\mathfrak{S}^{II}$. ¶ ant. « in iudea munitionem » *Hug., item Guill., qui addit* alii aliter habent | quae erat] qua erat Λ^{L}; quaerat $C\Sigma^{T}$; qui erat Θ^{S2}(a *corr.*) | et (*3°*) *om.* Q | et (*4°*) — thamnatā Ω^{J2} *in ras.* | et (*4°*) + in $\Sigma^{C}\Pi^{G}\Omega^{J2}$relsc | t(hamn)-at(h)a $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$agrelbsc *cum LXG et* 𝔊; t(h)am-nat(h)am $\Sigma^{C}M\Phi SO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ2}$ | topos Ω^{S}; tholo Ψ^{D}; chopo Γ^{A} *cum B.* ¶ « et phara et topho » *Hug. et Guill.* | et (*8°*) *om.* Ω^{J2}. ¶ « et » *reprobat Iac.* | portas Δ^{L}; fortis Θ^{S} | *scrips.* serris S*; *scrips.* feris Ω^{J*}.

51. custodias Ψ^{D} *cum* $\mathfrak{G}^{V\,311}\mathfrak{S}$; custodia A | in eos Σ^{T} | inimicitiam Π^{G} | exerceret Σ^{T} *cum LXG*; exercerunt Θ^{S}; exercer[...] Θ^{H} | in (*2°*)] contra SO | israhel] ierlm Ω^{M}.

52. muniuit] M^{3} (*pr.* u *in ras.*) | gazaram $M\Phi^{TP}\Theta^{SH*AM}\Psi^{D}\Omega^{J*}$agrelbsc *cum B*; gazere Γ^{A*} | appar.] prę̃paratum S.

---

45. ⟨ecce AM | ⟨aqua A | ⟨et (*2°*) A | 46. ⟨nunc CAM | ⟨et CAM | 47. ⟨et (*1°*) A | 48. ⟨et (*1°*) M | ⟨et (*2°*) A | 49. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) C | 50. ⟨et (*1°*) AM | ⟨munitionem A | ⟨et (*2°*) A | 51. ⟨et AM | 52. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4°*) A.

53 et accepit filios principum regionis obsides
et posuit eos in arce in Hierusalem in custodia
54 et anno centensimo quinquagensimo tertio
mense secundo praecepit Alchimus destrui muros domus sanctae interioris
et destrui opera prophetarum et coepit destruere
55 in tempore illo percussus est Alchimus et inpedita sunt opera illius
et obclusum est os eius
et dissolutus est paralysin
nec ultra loqui potuit verbum et mandare de domo sua
56 et mortuus est Alchimus in tempore illo cum tormento magno
57 et vidit Bacchides quoniam mortuus est Alchimus
et reversus est ad regem et siluit terra annis duobus
58 et cogitaverunt omnes iniqui dicentes
ecce Ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant confidentes
nunc ergo adducamus Bacchidem et conprehendet eos omnes in una nocte
59 et abierunt et consilium ei dederunt
60 et surrexit ut veniret cum exercitu multo
et misit occulte epistulas sociis suis qui erant in Iudaea

---

53. regiones Θ^{S*}, *ut vid.* | in archem Δ; in arc** S^* | in (*2°*)] Ω^{J*3}; *om.* Ω^{M2SJ2}, *cf. B et* 𝔊$^{236\ 93\ 58}$. ¶ « in » *reprobat Iac.* | in custodia] Φ^{T*} *cum GB et* 𝔊; in custodiam $\Sigma^{T}\Phi^{T2}$SOQagrelst *cum LX.*

54. et (*1°*) *om.* $A\Gamma^{A}$ *cum B* | quinquag.] *praem.* et $Z^{2}\Gamma^{A}$, *cf.* 𝔊; + et $AZ^{*}\Gamma^{A}$ *cum G, cf.* 𝔊 *et* 1,11; 2,70; 3,37, *etc.* | alchymus Δ^{M3}; alchymas Δ^{M2} (*alt.* a *in ras.*) | interiores $\Pi^{G}M^{*}\Phi^{P}$ *cum l.*

55. in *om.* Z^{*} | ∼ illo temp. $\Psi^{'D}$ | percussus] Z^{*3}; *praem.* et Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RGP}Z^{2}$ $\Psi^{'D*}$ *cum lG*; *praem.* *** Q | alchymas Δ^{M*} | dissolutum $M^{*}SZ^{*}O$ | paral(y)sin] Λ^{L*} (*ut vid.*), *an ex dittographia archetypi? Sed cf.* Meyer-Lübke *Rom. etym. Wört.*, 6227; paral(y)si $\Lambda^{L2}\Theta^{S*H*AM*}\Gamma^{A}$Ωagrelbst | loqui potuit] Ω^{J2}; po(t)uit loqui $\Sigma^{C}\Theta$SOΩ^{SJ*3}agrel bst *cum B, cf. LlXG et* 𝔊 | pot.] posuit Θ^{S}; po***** O* | mandere Θ^{H*} | domo] Z^{*}; domu $\Phi^{R*G}Z^{2}$.

56. ∼ illo tempore $\Psi^{'D}$.

57. quoniam] quia $Z^{*}\Gamma^{A}$ | alchimus *om.* Φ^{T*} | ad regē* Θ^{M2} (d *in ras.*); + iuda Θ^{SH*AM*}, *ex nota marg. praepostere addita, cf. infra.* ¶ terram Σ^{C} | terra + iuda Θ^{H2}rel (*sublin.* 𝔴) *cum LlXG et* 𝔊, *cf. B* (iudaeorum) | ∼ duobus annis $Z^{*}\Psi^{'D}$ *cum B.*

58. ionatas Δ^{L2} (ion *in ras.*) | in silentio] *in ras.* Ω^{J2}; in silo A | habitantes Z^{*} *cum B* | confidentes] *cum LlXG et* 𝔊; confidenter $\Psi^{'D}$agrelbst *cum B*; confitentes Θ^{S} | adducamus] Δ^{M2}(*in ras.*)Φ^{T2}(us *in ras.*) | co(n)prehendit $\Pi^{G}Z^{*}O\Psi^{'D}$ | eos] *cum LlXGB et* 𝔊; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | in (*2°*) *om.* Ωagrelbst *cum LB.*

60. multo] magno $\Psi^{'D}$, *cf.* 7,10.11.27, *et* 11,63; 12,24 *in apparatu* | occulte — suis] Z^{*} *cum LXG*; epist. occulte soc. suis ΔM *cum* 𝔊, *cf. lB*; epist. soc. suis occulte ΦZ^{2}

---

53. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 54. ¶ et (*1°*) XXVIII. Θ^{M}; XXVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}$ Θ^{A}SZOQ$\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | ⟨mensa A | ⟨et (*2°*) A | 55. ⟨in CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨nec A | 56. ⟨et CAM | 57. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 58. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ecce AM | ⟨nunc AM | 59. ⟨et (*1°*) CAM | 60. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) CAM.

ut conprehenderent Ionathan et eos qui cum eo erant
sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum
61 et adprehendit de viris regionis qui principes erant malitiae quinquaginta viros et occidit eos
62 et secessit Ionathas et Simon et qui cum eo in Bethbessi quae est in deserto
et struxit diruta eius et firmaverunt eam
63 et agnovit Bacchides
et congregavit universam multitudinem suam
et his qui de Iudaea erant denuntiauit
64 et venit et castra posuit desuper a Bethbesse
et obpugnavit eam dies multos et fecit machinas
65 et reliquit Ionathas Simonem fratrem suum in civitate
et exiit in regionem
et venit cum numero 66 et percussit Odaren et fratres eius
et filios Phaseron in tabernaculo ipsorum et coepit caedere et crescere in virtutibus
67 Simon vero et qui cum ipso erant
exierunt de civitate et succenderunt machinas

Deest Γ^{A} *a v.* 60, comprehenderent, *usque ad v.* 61, occid(it).

Ω^{M} | in iudaea] *cum LlXGB et* 𝔊; in iud(a)eam $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | sed] et Ω^{S} *cum B et* 𝔊, *cf. LlXG* (nec) | non] nondum Ω^{J*} | potuer.] potius Σ^{T}.

61. adprehendit] M^{2} (ad *in ras.*); + ionathan Z^{2}, *cf. B et* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 311}\mathfrak{S}^{I}$ | qui] quia Ψ^{D}; qui* Λ^{L} | malitiae] Δ^{M*} *cum lG et* 𝔊; mili(t)i(a)e $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}M*\Phi S^{2}ZO$ $\Psi^{D}\Omega$agel *cum LX*; *om.* S*. ¶ ał militię Θ^{M} | quinquagintos a*.

62. ionathas et simon] ionath[...] Γ^{A} | ionathan $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$ *cum LXG et* 𝔊 | cum eo = $A\Theta^{S*HAM*}Z*Q*$ *cum lX, cf.* 𝔊; cum eis erant Δ; cum eo erant $\Theta^{S2M2}Z^{2}Q^{2}$ *et cett. cum LGB* | bethbessim Δ; bethbessan Ω^{J}; bethbesem a | struxit] S*Z* *cum G*; ex(s)truxit ΦS^{2}(*ut vid.*) $Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc; instruxit Π^{G} *cum LlX* | deruta Φ^{T*RG} | eam] ea Ψ^{D}.

63. cognouit $\Psi^{D}\Omega$agrelbsc *cum L* | et (*2°*) — erant] *rescr.* Z^{2} | uniuersa Φ^{P} | et (*3°*) — denuntiauit] *cancell.* Q^{2} | et (*3°*)] et in Θ^{A*}, *cf. XG* (in) | que Ω^{M} | de] *cum LXG et* 𝔊; in Φ^{T2}(*in ras.*)Θ^{HAM} *cum lB*; *om.* Θ^{S*} | iudaea] *cum XGB et* 𝔊; iudea* Z*; iuda $\Pi^{G}AM\Phi^{T*}$(*ut vid*)$^{RGP}S\Psi^{D}\Omega^{M}$m *cum L*; iudae O; + et Q*. ¶ ał qui de iuda erant Θ^{M} | denunt.] adnuntiauit Q*; + ut occurrent Z^{2}; *cf. B* (ut occurrerent).

64. uenit] *in ras.* Δ^{M2} | ~ posuit castra $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | desuper] Z^{2}; super $Z*\Gamma^{A}$; aduersus ciuitatem Z^{3} *cum B*; *om.* Π^{G} | a bethb.] habet besse Φ^{P} | a] Z^{2}; *om.* $\Theta^{S*A}Z*^{3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ agrelbsc. ¶ « desuper beth besse » *Hug. et Guill.* | beth bessen grelbsc | dies multas Ω^{M} | machinas + suas Θ.

65. ionathas] *cum lB*; ionathan C *cum LXG et* 𝔊; + et Ψ^{D*} | in ciuitatem $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ $O\Psi^{D}$ *cum LB* | exiuit $\Theta^{H}Q\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ag.

66. odara Π^{G}; odaram Ω^{S}; adarent Φ^{P*}, *ut vid.*; **daren Θ^{S*}; oda***ren Z | eius] *cum LXG et* 𝔊; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum B* | phaseroni* Θ^{S}; phaseroni Θ^{A} | in tabernacula Ψ^{D}; in tabernaculis Ω^{MSJ*}agrelsc *cum* $\mathfrak{G}^{311}$ *et* $\mathfrak{S}^{II}$ | coepit *om.* Ω^{M} | *scrips.* cedere $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{P}\Theta SZ*OQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agr | in (*2°*) *om.* Θ^{H}.

67. ipso] Ω^{J*}, *ut vid.*; eo Ω^{J2} | exierunt] *bis scrips.* Θ^{H*}.

⟨ut (*2°*) A | ⟨sed AM | 61. ⟨et (*1°*) CAM | 62. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*4°*) A | 63. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 64. ⟨et (*1° et 3°*) A | 65. ¶ et (*1°*) XXVIIII. Θ^{M}; XXX. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{S}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2° et 3°*) A | 66. ⟨et (*3°*) A | 67. ⟨simon CAM | ⟨exierunt A.

68 et pugnaverunt contra Bacchidem et contritus est ab eis
et afflixerunt eum valde
quoniam consilium eius et congressus eius erat inanis
69 et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum
multos ex eis occidit
ipse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam
70 et cognovit Ionathas et misit ad eum legatos conponere cum ipso pacem
et reddere ei captivitatem
71 et libenter accepit et fecit secundum verba eius
et iuravit nihil se ei facturum mali omnibus diebus vitae eius
72 et reddidit ei captivitatem quam prius erat praedatus de terra Iuda
et conversus abiit in terram suam
et non adposuit amplius venire in fines eius
73 et cessavit gladius ex Israhel
et habitavit Ionathas in Machemas
et coepit Ionathas ibi iudicare populum
et exterminavit impios ex Israhel
X. 1 et anno centensimo sexagensimo
ascendit Alexander Antiochi filius qui cognominatus est Nobilis
et occupavit Ptolomaidam et receperunt eum et regnavit illic
2 et audivit Demetrius rex
et congregavit exercitum valde copiosum
et exivit obviam illi in proelium

---

68. contritus] M^{2} (tri *in ras.*) | ualde] Δ^{M*}; ualide Δ^{LM2} | congressio $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; accessus Γ^{A} *cum LXG.*

69. iratus] ratus 𝔩𝔲, *mendum*; + est Q *cum L et* 𝔊 | eum Λ^{L} | dederant] *cum XB*; dederunt $\Pi^{G}\Psi^{D}$ *cum LG* | ueniret] *cum B*; uenirent $\Pi^{G}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | in regionem] *cum XB et* 𝔊; in regione $\Pi^{G}\Theta^{H}Q$ *cum LG* | ipsorum — regionem (*2°*) *om.* Σ^{T}, *per homoeotel.* | multos] *praem.* et $A\Phi^{T2}SO\Psi^{D}$ *cum LXGB et* 𝔊 | cogit.] cognouit Γ^{A}, *cf. v.* 70 | cum] eum Θ^{HA} | reliquos S*.

70. eum] *cum LlXB et* 𝔊; eos AS* *cum G et* $\mathfrak{G}^{S\ 93}$ | ipso] eo Ω^{S} | ∼ pacem cum ipso 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔦𝔳𝔰𝔱 | ei *om.* Θ^{H*}, *ut vid.*

71. uerba] *cum LlXGB et* 𝔊; uerbum $\Sigma\Lambda^{L}$ | ei *om.* Q; + esse Φ^{T2} | ∼ nihil se fact. ei 𝔤; ∼ se nihil fact. Ω^{M}; ∼ se nihil fact. ei 𝔞𝔯𝔢𝔦𝔳𝔰𝔱 | male Z*; *om.* Φ^{T} | eius] su(a)e $\Sigma^{T}\Psi^{D}$; ** Ω^{S*}.

72. reddidit] *cum B et* 𝔊; reddit $A\Theta^{S*}$ (*ut vid.*)Ω^{M*} | ei] *cum LlXGB et* 𝔊; eis ΔA*; *om.* Φ^{T*} | erat] Θ^{M*}; *scrips.* erant S*; fuerat Θ^{M2} | in finibus Π^{G}; in terram Ω^{S}.

73. machemas] *mas Φ^{T*} | ionathas (*2°*) *om.* Φ^{T} *cum B et* $\mathfrak{G}^{71\ 107}$ | ibi] sibi Σ^{T} | ∼ ibi ionathas Ω^{MJ2} (*in ras.*) | iudicare] uindicare Ω^{S} | externina**it Δ^{M*}; exterminare Z* *cum* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 311}\mathfrak{S}^{I}$; exminare Γ^{A}.

X. 1. cogn. est] cognominatur Π^{G} *cum B*; cum nominatus est Θ^{H} | *ptolemaidam Φ^{T}; (pto)lomaidem $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Psi^{D}$ *cum LlXG*; ptolomaiden Ω^{S} | recep.] acceperunt Γ^{A}; *****ceperunt Θ^{S*}.

2. rex *om.* Ω^{J} | congregatus Δ^{L*} | ∼ copiosum ualde 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔦𝔳𝔰𝔱.

---

68. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) M | ⟨et (*3°*) A | ⟨quoniam A | 69. ⟨et CAM | ⟨(multos) A | ⟨ipse A | 70. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 71. ⟨et (*1°*) CM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 72. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 73. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CAM | ⟨et (*3° et 4°*) A.

X. 1. ¶ et (*1°*) X. Ω^{SJ}; XXX. Θ^{M}; XXXI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨ascendit A | ⟨et (*2°*) A | 2. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A.

3 et misit Demetrius ad Ionathan epistulam verbis pacificis ut magnificaret eum
4 dixit enim anticipemus pacem facere cum eo
priusquam faciat cum Alexandro adversus nos
5 recordabitur enim omnium quae fecimus in eum
et in fratrem eius et in gentem eius
6 et dedit ei potestatem congregandi exercitum et fabricare arma
et esse ipsum socium eius et obsides qui erant in arce iussit tradi ei
7 et venit Ionathas in Hierusalem
et legit epistulas in auditu omnis populi
et eorum qui in arce erant 8 et timuerunt timore magno
quoniam audierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi exercitum
9 et traditi sunt Ionathae obsides
et reddidit eos parentibus suis
10 et habitavit Ionathas in Hierusalem
et coepit aedificare et innovare civitatem
11 et dixit facientibus opera
ut struerent muros et montem Sion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem et ita fecerunt
12 et fugerunt alienigenae qui erant in munitionibus quas aedificaverat Bacchides

---

3. ionathan] Z* *cum lB et* 𝔊; ionatham Λ^{L}AM$\Phi^{TP}Z^{2}\Omega^{M}$ *cum LXG* | ∼ epist. ad ionathan **agrelbgc** | *scrips.* magnificare Φ^{T*} | eum Q^{2} (u *in ras.*).

4. *scrips.* anticoepimus $\Psi^{'D}$ | ∼ facere pacem Ω^{SJ}**agrelbgc** *cum l et* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93}$ | faciat* Q* | aduersum $\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta Z^{*}Q\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$**agr elbgc** *cum lB.*

5. recordabimur M* | omnium] Δ^{L*M*} Z*Ω^{J*}; malorum Σ^{T}; omnium malorum C$\Sigma^{C}\Delta^{L2M2}\Lambda^{L}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MSJ2}$(mal *in ras.*) **ag relbgc** *cum LXG et* 𝔊, *cf. l* (malum) *et B* (mala) *forsitan recte, cf. Prolegom., p.* LX | quae — eius (*1°*)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | queque Z* | in eum] Z^{*3}; ei ΦZ^{2}(*ut vid.*) Ω^{M} | in fratres $\Delta^{L*}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)Z*$\Gamma^{A}\Psi^{'D}$**g** *cum LlXG*, 94 *et* 𝔊, *cf. B* | eius (*1°*) + ****** Q.

6. ei potest.] ***** Φ^{P*} | ei *om.* Θ^{H*} Z* | congregare Γ^{A} *cum LlXG et* 𝔊 | *scrips.* exercituum A | ∼ exerc. congr. Ω^{S} | fabricare] Λ^{L2} (f *in ras.*); fabricari Π^{G}; fabrificare ε | **esse O; esset A | ipse Π^{G} | in arcem Δ | **iussit Θ^{H}; eius sit S* | eum Φ^{T*}.

7. in (*1°*) *om.* AO | legit] Δ^{M2} (l *in ras.*); *legit Q | in audito Z*; in auditum $\Psi^{'D}$ | omnis] om̄ O | et (*3°*) *om.* Ω^{S} | qui *om.* M* | ∼ erant in arce Φ^{T}.

8. audierant M | dedi Π^{G} | rex *om.* Σ^{T} *cum G et* $\mathfrak{G}^{46}$ | potestatem] *cum LlXGB et* 𝔊; in potestatem C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$Am | *scrips.* exercituum A.

9. eos] eis Σ^{T}S*O *cum* $\mathfrak{G}^{381\ 534\ 62\ 55}$.

10. in *om.* O.

11. fac. opera] *in ras.* Ω^{J2} | operam C(hop.)$\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | ut] et C | struerent] *cum G*; strueret Λ^{L*}; instruerent $\Sigma^{T}\Delta\Pi^{G}$ *cum lX, cf. L*; extruerent $\Phi\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**agrelbgc** | in circuitum in Q | *scrips.* monitionem CO.

12. fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}$ ΘQ* | alienigeni Z*; *praem.* qui erant S | *scrips.* monitionibus C | ∼ bacch. aedific. Ω^{SJ*}(*ut vid.*)**agrelbgc**.

---

3. ⟨et CAM | 4. ⟨dixit CAM | ⟨priusquam A | 5. ⟨recordabitur CAM | ⟨et (*1°*) A | 6. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 7. ¶ et (*1°*) XXXI. Θ^{M}; XXXII. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$AM$\Phi\Theta^{A}$SZOQ$\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | ⟨et (*2° et 3°*) A | 8. ⟨et CM | ⟨quoniam A | 9. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 10. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 11. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | 12. ⟨et CAM.

13 et reliquit unusquisque locum
suum et abiit in terram suam
14 tantum in Bethsuram remanserant aliqui ex his qui reliquerant legem et praecepta Dei
erat enim haec eis ad refugium
15 et audivit Alexander rex promissa quae promisit Demetrius Ionathae
et narraverunt ei proelia et virtutes quas ipse fecit et fratres eius
et labores quos laboraverunt
16 et ait numquid inveniemus aliquem virum talem
et nunc faciemus eum amicum
et socium nostrum
17 et scripsit epistulam
et misit ei secundum haec verba dicens
18 rex Alexander fratri Ionathae salutem
19 audivimus de te quod vir potens viribus et aptus es ut sis amicus noster
20 et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tuae
et ut amicus regis voceris
et misit ei purpuram et coronam auream
ut quae nostra sunt sentias
et conserves amicitias ad nos

---

13. suum *om.* agrel.

14. tanti A | in bethsuram] Z* *cum B*; in bethsura Σ^{c}MΘZ²Ωagrelbsc | remanserant] *cum X*; remanserunt Π^{G}QΩ^{S}agrelbsc *cum LlGB et* 𝔊 | aliqui* Q | hiis Ω^{SJ}a; eis CΣΔΛ^{L} | reliqui erant Q*; + et Π^{G} | praecepta] mandata Γ^{A} *cum B* | dei] Θ^{A2}(ei *in ras.*) | erant $\Pi^{G}\Theta^{S*HAM*}\Psi^{'D}$ *cum LlXG²*; *praem.* *** Q | eis] Θ^{S2}(e *in ras.*) *cum B et* 𝔊$^{AqL'}$𝔖; his O; *om.* Δ^{L*}M* *cum LlXG et* 𝔊.

15. qui Φ^{F*} | promisit] dimisit A | ∼ fecit ipse Φ^{T} | quos] S² (s *in ras.*); quas Δ; quod O.

16. inueniemus] *cum LlXB et* 𝔊; inuenimus $\Sigma^{T*}\Phi^{T}\Theta^{H*}$ *cum G* | ∼ uirum aliquem O | faciemus = Σ^{T}ΔAMΦΘ^{H*}S*QΨ^{D}Ω arelbscmb *cum* 𝔊^{SV*qL}𝔖; faciamus Θ^{H2}S² *et cett. cum LlXGB et* 𝔊. ¶ ant. « faciemus » *Hug., item Guill.*

17. misit] scripsit Q | ∼ uerba haec M *cum* 𝔊 | dicens *om.* Π^{G} *cum* 𝔊^{46}𝔖^{I}.

19. audimus Ω^{J} | potens + sis Ω^{MSJ*} agrelsc; + es Z² *cum LlB et* 𝔊$^{V\ 311}$, *cf.* 𝔊$^{L\ 19\ 93\ 542}$. ¶ « sis » *reprobat Iac.* | es] *cum LlXB et* 𝔊; est Σ^{T*}; *om.* 𝔰 *cum G et* 𝔊$^{L\ 19\ 93}$; + et C.

20. constituimus] Λ^{L2} (*alt.* i *corr. cum*) *LlXGB et* 𝔊; constituemus Π^{G}S; *******mus O* | genti O | et (*2°*) *om.* rel | regis uoceris] Z*; uoceris regis Π^{G}MΦZ²Ωagrelbsc | uoceris] Φ^{T2} (e *in ras.*); uocaris O | ∼ regis amicus uoceris Θ^{S} | misit ei] Z* *cum LlG et* 𝔊; misi tibi Z²Ω^{S}g *cum XB*; + et Z*. ¶ ant. « misit ei » *Hug., item Guill.* uel minus recte « misi tibi » *Iac.* | et (*4°*)] *bis scrips.* A* | auream ¶ « auream » ant. non habent « dicens » *Hug.* « auream dicens » *Guill., cf.* 𝔊$^{S*L'\ 58\ 311}$𝔖^{I} | ut (*2°*)] et Π^{G}M*Φ^{RGP}OQΓ^{A} Ω^{M}relbsc, *cf. LlXG et* 𝔊. ¶ « ut » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat. 293 et Paris. Ars. 94*) *et Guill.* ant. « et » *Hug.* (*Paris. lat. 3218*) | sentias] sententias Φ^{T*}; + nobiscum MΦS²Z²OΓ^{A}Ωagr elbsc. ¶ « nobiscum » *Hug. et Guill. qui addit*: grecus tamen non habet « uobiscum (*sic*) » | *scrips.* conseruis AS*; conseruas Σ^{T} Φ^{TP} | amicitiam Π^{G} *cum B et* 𝔊$^{AVq\ codd.\ mixti}$.

---

13. ⟨et (*1° et 2°*) A | 14. ⟨tantum AM | ⟨erat A | 15. ¶ et (*1°*) XXXII. Θ^{M}; XXXIII. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{A}SZOQΓ^{A}Ω^{M}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{'D}$ | ⟨et (*2° et 5°*) A | 16. ⟨et (*1°*) CA | ⟨numquid CM | ⟨et (*2°*) A | 17. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 18. ⟨rex CM | 19. ⟨audivimus CAM | 20. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | ⟨ut (*2°*) C | ⟨et (*5°*) A.

21 et induit se Ionathas stolam sanctam
septimo mense anno centensimo sexagensimo in die sollemni schenophegiae
et congregavit exercitum et fecit arma copiosa
22 et audivit Demetrius verba ista et contristatus est
et ait 23 quid hoc fecimus quod praeoccupavit nos Alexander adprehendere amicitiam Iudaeorum ad munimen sui
24 scribam et ego illi verba deprecatoria
et dignitates et dona ut sit mecum in adiutorio
25 et scripsit in haec verba
rex Demetrius genti Iudaeorum salutem
26 quoniam servastis ad nos pactum
et mansistis in amicitia nostra
et non accessistis ad inimicos nostros audivimus et gavisi sumus
27 et nunc perseverate adhuc conservare ad nos fidem
et retribuemus vobis bona pro his quae fecistis nobiscum
28 et remittemus vobis praestationes multas
et dabimus vobis donationes
29 et nunc absolvo vos et omnes Iudaeos a tributis
et pretia salis indulgeo
et coronas remitto
et tertias seminis

---

21. stolam sanctam] S*Z*Ω^{J2} (*in ras.*) *cum LlXG et* 𝔊; stola sancta Ω^{MS}**arelbsc**; stolam suam Θ^{H*}; stolam sacerdotalem Z^{2} | anno] *praem.* in Φ^{T} | centensimo *om.* Θ^{H} | in diem Θ^{S}; die Z*Ω^{S*} | sol(l)emne Λ^{L*}S*Q*; solemnem O; (s)ollemnis Σ | schenofeg. SO; scenopheg. $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{TG}\Theta^{SAM}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**asm**; scenofeg. Σ^{T}; scenopeg. **grelbc**; scenofag. Δ; chenopheg. Q | et (*2°*) *om.* Φ^{T*RG} $\Psi^{'D}$.

22. et (*2°*) *om.* O | contrist. est] contritus est Φ^{T*}; + nimis $\Phi Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MJ}$**agrel** (*sublin.* **w**)**sc** *cum G.* ¶ ał nimis Θ^{M}.

23. facimus ΔO | ad prẹhendendam Λ^{L} | ad] et A, *cf. G* (et ad) | munimen sui] munitionem sui Γ^{A}; firmamentum O^{2} (*in ras.*) *cum LlXG,* 94 95, *cf.* 𝔊.

24. illi] O* *cum G, cf.* $\mathfrak{G}^{19}$; ei Λ^{L}; illis O^{2}**grelbsc** *cum LX et* 𝔊 | dignitates] Z^{*3}; dignitatis $\Phi^{P}SZ^{2}$(*ut vid.*)$\Psi^{'D}\Omega^{S}$ *cum* 𝔊, *cf. LlXGB* (exaltationis) | sint **grelbsc** *cum LXGB et* 𝔊 | mecum] Θ^{M2} (ecũ *in ras.*) | in adiutorio] *cum X*; in adiutorium $\Sigma\Lambda^{L}\Theta\Psi^{'D}$**agrelbsc** *cum LGB et* 𝔊.

25. scripsit] Λ^{L2}, *ut vid.*; scribit Λ^{L*}; scrisit Λ^{L3}; + ei Z*$\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$a; + eis **grelbsc**, *cf. XG* (illis) *L* (illic) *et* 𝔊 | in *om.* $\Theta^{SHAM*}\Gamma^{A}$.

26. seruasti $\Delta^{M}M^{*}\Psi^{'D}$ *cum L* | mansisti $\Psi^{'D}$**c** (*ed.* 1598) | in amicitia ¦nostra] Z^{*3} *cum lXB, cf.* 𝔊; in amicitiam nostram $Q\Psi^{'D}$ *cum L*; in amicitias nostras $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ *cum G* | accessisti $\Psi^{'D}$ | inimicos] *praem.* alienigenas $\Psi^{'D}$ | audiuimus — sumus *om.* Π^{G} | audiuimus] *praem.* et $\Sigma^{T}\Omega^{S}$ | gauisi sumus] gauisumus Q*.

27. perseuera*te Θ^{H} | ad] *cum LlXG*; in A | retribuimus S*O | (uo)bis — 28. uobis (*1°*)] *in ras., ut vid.,* Θ^{A*} | fecisti Φ^{P}.

28. remittimus Π^{G} | multas *om.* Z* | donat.] dominationes $\Psi^{'D}$.

29. a* tributis Q; a tributo S* | salis] Δ^{L*}; salutis Δ^{L2} | tertias] Θ^{H*}, *ut vid.*; tertiam $C\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{SH2}\Gamma^{A}$, *cf.* 𝔊; tertia $\Psi^{'D}$.

---

21. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨septimo A | ⟨et (*2°*) A | 22. ¶ et (*1°*) XXXIII. $\Theta^{M}Z^{*}$; XXXIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}Q$(*ut vid.*)$\Psi^{'D}$ | ⟨et (*3°*) A | 23. ⟨quid CM | ⟨adprehendere A | 24. ⟨scribam CA | ⟨et (*2°*) A | 25. ⟨et (*1°*) CA | ⟨rex CAM | 26. ⟨quoniam CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 27. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨pro A | 28. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 29. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 4°*) A | ⟨et (*5°*) CAM.

30 et mediam partem fructus ligni
quod est portionis meae relin-
quo vobis ex hodierno
et deinceps ne accipiatur a terra
Iuda
et a tribus civitatibus quae ad-
ditae sunt illi ex Samaria et
Galilea
ex hodierna die et in totum tem-
pus
31 et Hierusalem sit sancta et li-
bera cum finibus suis
et decimae et tributa ipsius sint
32 remitto etiam potestatem arcis
quae est in Hierusalem
et do eam summo sacerdoti
et constituat in ea viros quos-
cumque ipse elegerit qui cu-
stodiant eam
33 et omnem animam Iudaeorum
quae captiva est a terra Iuda
in omni regno meo relinquo li-
beram gratis
ut omnes a tributis resolvantur
etiam pecorum suorum
34 et omnes dies sollemnes et sabba-
ta et neomeniae et dies decreti
et tres dies ante diem sollemnem
et tres post diem sollemnem
sint omnes inmunitatis et remis-
sionis omnibus Iudaeis qui
sunt in regno meo

---

30. mediam] media A; dim(i)diam $M\Phi O\Omega^{MSJ2}$(*in ras.*) *edd.*; dimidia Ψ^{D}, *cf. LlXGB* (dimidi(a)). ¶ « dimidiam » an « mediam » *Guill.* | partem] Ω^{J2}(*in ras.*); *om.* A *cum LlXGB et* 𝔊 | est *om.* Θ^{H*} | portioni Δ *cum G*; portione Q* | relinquo] *praem.* et $M*\Phi^{T*RG}\Gamma^{A*}$ | hodierno] *cum LlXG et* 𝔊; + die Ω^{SJ*}**arel**(*sublin.* **w**)**st**, *cf. infra* | ne] *cum LlXG*; non Π^{G} *cum B*; nec $A\Gamma^{A}$ | a (*1°*) *om.* C | illi] O* *cum* 𝔊; illis O^{2} *cum LlXG* | ex (*1°*)] et $Q\Psi^{D}$ | *scrips.* amaria $\Sigma^{C*}\Phi^{T*}\Theta^{S*}$ | (h)odierno die $C\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{A}\Omega^{S}$ *cum Ll* | et in] et deinceps Π^{G}; ** Ω^{J*} | totum tempus] totu**pus Θ^{S*} | totum] notum $C\Sigma\Delta^{M2}$ (no *in ras.*)Λ^{L}.

31. hierus.] *praem.* ** O | decimas $C\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. LB*; decima Δ | sunt Π^{G}.

32. remitto] *praem.* et Π^{G} | potestate Γ^{A} *rescr., cf. G* (in potestate) | arcis] S^{2} (c *in ras.*); artis $A*M*$(*ut vid.*) | summi Φ^{P} | et (*2°*)] $\Delta^{M*}M*Z^{2}$; ut $\Sigma\Delta^{LM2}\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{P}\Theta^{SHM}Z*^{3}Q\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$**agrelbst** *cum LlXGB et* 𝔊; **ut Θ^{A} | constituat] Δ^{M2} (a *in ras.*) Θ^{M2} (*ult.* t *in ras.*); constituet Ω^{M}; constituit A*; constituam $\Theta^{A}S*O$ | in eam SO; in eo $Q*\Psi^{D}$ *cum XG* | quosc.] quosque $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; quos C | custodiat **lb**; custodiunt S* | eam] ea Ψ^{D}.

33. qui Φ^{T*} | captiua] *cum lX*; ca(p)tiuata $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum G*; capta Δ^{L} *cum L, cf.* 𝔊; + ducta 𝔤, *cf.* 𝔊 | a] in Π^{G} | in] *cum LlXG et* 𝔊; et A | meo] *in ras.* Θ^{H2} | ut] et A**w** *cum LlXGB et* 𝔊 | tributis] Θ^{S2} (*alt.* i *corr.*); tributo Φ^{T*}, *ut vid.* | resoluantur] Φ^{P*}, *ut vid.*; soluantur $M*\Phi^{T*RGP2}\Gamma^{A}\Omega$**agrelbst** | etiam] et Ω^{M} *cum LlXG.*

34. et (*2°*) — sollemnem (*1°*) *om.* Δ^{L*}, *per homoeoarcton* | neomenia $\Lambda^{L}\dagger\Theta^{M*}$, *cf. G* (numenia) | dies (*3°*) *om.* Z* | ante — qui] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | diem (*1°*) *om.* $\Lambda^{L}Q$ | sollemnem (*1°*) — et (*7°*)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | et (*6°*) — sollemnem (*2°*) *om.* Δ^{L} *cum G et* 𝔊^{19}, *per homoeotel.* | tres (*2°*)] *cum LX*; tres dies $\Pi^{G}\Phi^{P2}Q*\Omega^{SJ}*$**agrelbst** *cum l et* 𝔊, *cf. supra.* ¶ « dies » *reprobat Iac.* | omnes (*2°*)] $Z^{2}\Omega^{J2}$; omnis Π^{G}; *praem.* isti $\Phi^{P2}\Omega^{S}$; + dies $\Delta^{L2}\Phi^{T2}\Theta^{S2HAM}*Z*^{3}\Psi^{D}\Omega^{J*3}$ *cum LlXG et* 𝔊. ¶ « dies » *reprobat Iac.* | i(n)munitatis] Σ^{T2} (ni *in ras*); aemunitatis Z*; inmunitates M; inmunitatibus A | remissiones M *cum L* | ~ iudeis omn. Ω^{M}.

---

30. ⟨et (*1°, 2°, 3°*) A | ⟨ex (*3°*) A | 31. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 32. ⟨remitto CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 33. ⟨et CAM | ⟨(in) A | ⟨(ut) A | ⟨etiam A | 34. ⟨et (*1°*) M | ⟨et (*5°*) AM | ⟨et (*6°*) A | ⟨sint A | ⟨et (*7°*) A.

35 et nemo potestatem habebit agere aliquid et movere negotii adversus aliquem eorum in omni causa
36 et ut adscribantur ex Iudaeis in exercitu regis ad triginta milia virorum
et dabuntur illis copiae ut oportet omnibus exercitibus regis
et ex ipsis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magni
37 et ex his constituentur supra negotia regni quae aguntur ex fide
et principes sint ex eis
et ambulent legibus suis
sicut praecepit rex in terra Iuda
38 et tres civitates quae additae sunt Iudaeae ex regione Samariae cum Iudaeâ reputentur
ut sint sub uno
et non oboediant aliae potestati nisi summi sacerdotis
39 Ptolomaidam et confines eius
quas dedi donum sanctis qui sunt in Hierusalem
ad necessarios sumptus sanctorum
40 et ego singulis annis dabo quindecim milia siclorum argenti

---

35. potest. habebit] potest Q* | habeat Π^{G}AMS(-iat)O**bm**; habit Φ^{P2}(it *in ras.*) | ∼ hab. potest. agere aliquid $\Pi^{G}\Phi\Theta$ $ZQ^{2}\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$**agrelbsc**, *cf. LIX et* 𝔊; ∼ potest. agere aliquid hab. AMSO**bm** | mouere] Γ^{A2} (mo *in ras.*); moueri Θ^{S}* | negotii] Θ^{S}*; negoti[.] S; negotium Θ^{S2}; nego(t)ia $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ Z^{2}(a *in ras.*)Ω^{SJ}**agrelbsc** | aduersum Z* | eorum] *in ras.* Ω^{J2}; illorum Ω^{S}**agrelbsc**.

36. ut *om.* Ψ'^{D}**relbsc** *cum LXGB et* 𝔊 | adscribantur] *cum LX*; scribantur $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{TG}$ *cum G* | ex iudaeis] ex eis Σ^{T2}(is *in ras.*); *om.* Θ^{H}* | ad] a Δ^{L}M*Z*O | triġ.] tria Π^{G} | illis] eis Θ^{A} *cum B* | ex (*2°*) *om.* Π^{G} | ipsis] Λ^{L2} (sis *in ras.*); eis **agrelbsc** | ordin.] ornabuntur Σ^{C} | sunt $\Sigma^{T}\Phi^{T}$*SO$\Psi'^{D}\Omega^{M}$ | *scrips.* monitionibus C; communitionibus Ψ'^{D} | magni] *cum LXG*; magnis $\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ *cum* 𝔊. ¶ ant. « magnis » *Hug., item Guill.* | ∼ magni regis $Z\Psi'^{D}$.

37. et (*1°*) — regni *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | ex (*1°*) *om.* Θ^{H}* | supra] Δ^{M}* *cum LXG*; super $\Sigma\Delta^{M2}$(*ut vid.*)$\Lambda^{L}\Psi'^{D}$**grelbsc** *cum B* | negotii Γ^{A} | sunt Θ^{S}*Z* | eis] his Θ^{H} | *scrips.* legitibus Γ^{A2} *rescr.*; *praem.* in Φ^{T2}ZO Ω^{S}**grelbsc**, *cf. B.* ¶ ant. « ambulent legibus suis » *Hug., item Guill.* aŀ minus recte « in legibus » *Iac.*

38. tres] Z^{2}; in tres Z^{*3}, *ut vid.* | iudaeae] M* *cum LG* 94 95 *et* 𝔊; iud(a)e $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}M^{2}S\Psi'^{D}$ | ex regionem Γ^{A}*, *ut vid.* | samariae ¶ « samarie », grecus habet « et galilee » *Hug. et Guill., cf.* $\mathfrak{G}^{L'\ 58\ 311}$ | iudaea] iuda M*O | ut] *cum LXG et* 𝔊; et $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum B* | sint] Θ^{H}* *cum B*; sit $A\Theta^{H2}$(*ut vid.*) *cum LXG* | uno] Z^{2} (o *in ras.*) | et (*2°*) *om.* Ω^{J} | non oboed.] *in ras.* Ω^{J2}; non ob(o)edient $\Sigma\Lambda^{L}\Psi'^{D}$ | aliae] O* *cum LXG et* 𝔊; alii **sc**; alien(a)e Ω^{SJ}**agrel**; aliaeni O^{2} | summi sacerdotis] Θ^{S2} (sū *ex* sup) Q^{2} (*pr.* i *in ras.*) *cum L et* 𝔊; summe sacerdot** Θ^{H}*; summi sacerdotes Δ^{LM}*; summis sacerdotis Σ^{T}*^{C}; summi sacerdoti $\Pi^{G}\Theta^{H2}$O; summo sacerdoti Ω^{SJ}**agre** *cum XG et* $\mathfrak{G}^{L'}$. ¶ « summi sacerdotis » *Hug. et Guill.* uel « summi sacerdotis » *Iac.*

39. ptol(o)maida **agrelbsc**; *praem.* et Δ^{L} *cum B, cf.* $\mathfrak{G}^{58}\mathfrak{S}^{II}$ | eius *om.* Π^{G} | quos dedit Θ^{S}† | donum] domum $OQ\Psi^{D}$ | in *om.* A | necessario S*O | sumptos $\Delta\Pi^{G}$A*.

40. et *om.* Ω^{M} | singulis — quin(decim)] *in ras.* Ω^{J2} | do Z***rlbc** *cum LXGB et* 𝔊

---

35. ⟨et (*1°*) CAM | 36. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨ut A | ⟨et (*3°*) CAM | 37. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*3°*) CA | ⟨sicut A | 38. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | ⟨et (*2°*) C | ⟨nisi A | 39. ⟨ptolomaidam CAM | ⟨quas A | ⟨ad A | 40. ⟨et AM.

de rationibus regis quae me contingunt
41 et omne quod reliquum fuit quod non reddiderant qui super negotia erant annis prioribus ex hoc dabunt in opera domus
42 et super haec quinque milia siclorum argenti quae accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos et haec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur
43 et quicumque fugerint in templum quod est in Hierosolymis et in omnibus finibus eius obnoxios regi in omni negotio dimittatis et universa quae sunt eis in regno meo libera habeant
44 et ad aedificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis
45 et ad extruendos muros Hierusalem et communiendos in circuitu sumptus dabuntur de ratione regis et ad construendos muros in Iudaea
46 ut audivit autem Ionathas et populus sermones istos

Deest Γ^{A} *a v.* 43, negotio, *usque ad v.* 45, muros.

~ (dabo) singulis annis Z **agrelvsc** *cum LXGB et* 𝔊 | milia *om.* $C\Sigma^{T*C}\Delta\Lambda^{L}Z^{*}$ | siclos Λ^{L} *cum L*; si*orum Θ^{H*}; singulorum Δ^{L} | ration. + ******* Φ^{G} | quae] qui ΔZ^{*} | me] in me Q; *om.* A.

41. et *om.* $\Phi^{T*RG}\Omega^{MJ2}$ *cum L* | fuerit Ω^{MSJ*}**agrelsc** | erat S^{*} | annis] ****nnis Φ^{T*}; *praem.* in $\Delta^{M}\Lambda^{L}$, *cf. LXG et* 𝔊 | dabuntur $\Pi^{G}\Omega^{S}$ | opera* Φ^{T}.

42. haec (*1°*)] hoc Ω^{J*} | sicl.] salorum Π^{G} | minist.] misterio Δ^{L*} | fung. 43. et quic.] *in ras. brev. spat.* Ω^{J*} | fug*ntur Q^{*}.

43. quic.] qui Π^{G} | fugerint] $\Delta^{M*}M^{*}$ Z^{2}(*ut vid.*) *cum LXG et* 𝔊; fugierint $\Sigma^{C}\Delta^{M2}$ $\Lambda^{L*}\Theta^{SH*AM*}Q^{*}$; fugerunt $\Psi^{'D*}$; fugerent O; fugerit $\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Omega^{S}$; fuerint $\Sigma^{T}A^{*}$; confugerint Ω^{J2}**agrelvsc** *cum B*; confugerunt Ω^{J*}; confugerit Z^{*3}; *om.* Φ^{T*} | in templo Θ^{S} | in (*1°*)] *in ras.* Ω^{J2} | in (*2°*) *om.* $\Theta^{AMS}Z^{*}$ $Q\Omega$**agrelvsc** *cum LG* | in (*3°*) *om.* A | eius *om.* $\Psi^{'D}$ | obnixios Σ^{T}; obnoxius $M\Phi^{TRGP*}\Theta$ S^{*}(*ut vid.*)$ZOQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{S}$, *cf.* 𝔊; obnoxiis Ω^{M}; obnoxii $\Phi^{P2}\Omega^{J}$**agrelvsc** | regis Δ *cum LXG* | dimittatis] $\Delta^{M*}\Phi^{T*}$; demittatis SO; dimittat eis $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. B* (dimittatur eis); dimittatetis Δ^{M2} (*pro* dimittetis); dimittatur Φ^{T2} $\Theta^{S*H\Lambda M}Z^{2}$(a *in ras.*)$\Psi^{'D}\Omega^{MS}$ *cum B*; dimittantur $\Theta^{S2}\Omega^{J}$**agrelvsc** *cum LXG et* 𝔊. ¶ al dimittatis Θ^{M} | et (*3°*)] ut Π^{G}; *om.* Ω^{J2}, *ut vid.* | eis] in eis Φ^{T*} | regno] *praem.* omni $\Sigma\Lambda^{L}$ | liberam $\Psi^{'D}$; libere Aω | habebant Ω^{M}.

44. et *om.* $\Psi^{'D}$ *cum X* | ad] Z^{*3} *cum XG. cf.* 𝔊; *om.* $\Pi^{G}AM*\Phi^{T*RG}Z^{2}Q$ *cum L* | aedificanda* Q; aedificandam O; aedificand[.] S | uel restaur. *om.* Ω^{S*}, *per homoeotel.*; *praem.* et Ω^{J*} | resturanda Z^{2} (re *in ras.*); restaurandam O; instauranda Ω^{S2} | sumptus] Δ^{M*}; sumptis $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Theta^{S*}$ | dabitur Z^{*} *cum XGB et* 𝔊 | de rationibus Π^{G}.

45. et (*1°*) *om.* $\Phi^{G*}\Psi^{'D}$ | struendos Θ^{M*} *cum G, cf. v.* 11; construendos Λ^{L}, *cf. infra*; **truendos Z^{*} | hierusalem et] *in ras.* Z^{3}; *praem.* in $\Lambda^{L}\Pi^{G}$**agrel**(*sublin.* ω), *cf. infra* (in iudaea) | *scrips.* comminuendos Ω^{S}a; commouendos Ω^{M} | sumptus] Δ^{M*}; sumptos $\Phi^{T*RGP}S$; sumptis Δ^{M2} | dabuntur] *bis scrips.* Θ^{H*}; dabitur Z^{*} *cum LXG et* 𝔊; dab**** Θ^{A*} | in iudea Δ^{M*}; in iudeam Π^{G}; in ihrslm Δ^{M2}; ihrslm $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum* 𝔊^{S}; ierlm $\Psi^{'D}$.

46. ut *om.* Θ^{M*} | autem — populus] *in ras.* Ω^{J2} | *scrips.* populos Θ^{S*H*} | istos *om.*

---

41. ⟨et CAM | ⟨quod A | ⟨ex A | 42. ⟨et (*1°*) AM | ⟨quae A | ⟨et (*2°*) A | 43. ⟨et (*1°*) CA | ⟨obnoxios A | ⟨et (*3°*) AM | 44. ⟨et AM | ⟨sumptus A | 45. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨sumptus A | ⟨et (*3°*) A | 46. ⟨ut CAM.

non crediderunt eis nec receperunt eos
quia recordati sunt malitiae magnae quam fecerat in Israhel
et tribulaverat eos valde
47 et conplacuit eis in Alexandrum
quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis
et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus
48 et congregavit Alexander rex exercitum magnum
et admovit castra ad Demetrium
49 et commiserunt proelium reges
et fugit exercitus Alexandri
et insecutus est eum Demetrius
et incubuit super eos
50 et invaluit proelium nimis donec occidit sol
et cecidit Demetrius in illa die
51 et misit Alexander ad Ptolomeum regem Aegypti legatos secundum haec verba dicens
52 quoniam ingressus sum in regnum meum
et sedi in sede patrum meorum
et obtinui principatum et contrivi Demetrium
et possedi regionem nostram
53 et commisi cum eo pugnam
et contritus est ipse et castra eius a nobis
et sedimus in sede regni eius

M* *cum* 𝔊^{58} | eis] ei Φ^{P} *cum* 𝔊^{542} *et* 𝔖^{I}; *om.* Z* *cum* 𝔊^{71} | sunt — fecerat] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | *scrips.* militiae Θ^{S} | fecerat] $\Theta^{M2\ et\ 4}$ *cum B et* 𝔊; fecerant $C\Sigma\Delta^{LM2}$(a *ex* u)$\Lambda^{L}\Theta^{M3}$ *cum LX et* $\mathfrak{G}^{S*106}$ | et (*2°*)] *bis scrips.* O | tribulauerat] Θ^{M*3} *cum* 𝔊; tribulauerant $C\Theta^{M2}$; tribula(u)erunt $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum LXG* | eos] *in ras. lat. spat.* Ω^{J2}.

47. placuit A* *cum G* | in alexandrum] Φ^{T*}; in alexandro $\Phi^{T2}\Theta SO$ *cum LXG et* 𝔊 | eis (*2°*)] Z* *cum LXG et* 𝔊; ei $\Pi^{G}\Phi^{RG}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | pacis *om.* Π^{G} | ~ pacis serm. Ω^{S*} | et (*2°*) *om.* Q | ipse M*.

48. congregauit] Σ^{T2} (t *in ras.*) | alex. rex] Z* *cum LXG et* 𝔊; rex alexander $M\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$**agrelbst** *cum B et* $\mathfrak{G}^{S\ 311}$ | exerc. + suum Q | amouit $\Pi^{G}Z*Q\Gamma^{A}\Omega^{J}$ | ad] Φ^{T*}(*ut vid.*) Z^{2}; contra $\Phi^{T2}\Theta^{S2H2}Z^{*3}Q\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$**agrelbst** *cum LXG, cf.* 𝔊; *om.* $\Theta^{S*H*AM*}$.

49. proaeliam O*; *praem.* ** Φ^{T2}; + duo $M^{2}\Phi^{T2}\Theta Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$**grelbst** *cum LXG et* 𝔊, *cf. B* (ambo) | fugit] Θ^{S*}; fugiit $\Delta\Theta^{S2H*AM}$ Q* | alexandri] $M*^{3}\Theta^{H*}O*$ *cum X et* 𝔊; demetrii $\Pi^{G}M^{2}\Theta^{H2}O^{2}\Gamma^{A2}$(de *in as.*)$\Omega$**agrelr bst** *cum LGB et* $\mathfrak{G}^{ScaVL}$𝔖 | insecutus] Z^{*3} *cum LXG*; secutus $M\Phi^{T*RGP}Z^{2}Q\Omega^{M}$ | est *om.* $\Delta^{LM*}A*$ | eum *om.* M* | demetrius] M^{*3} Θ^{H*} *cum X et* 𝔊; alexander $\Pi^{G}M^{2}\Theta^{H2}O^{2}$ (*in ras.*)$\Gamma^{A}\Omega$**agrelbst** *cum LGB et* $\mathfrak{G}^{ScaVL}$𝔖 | et (*4°*) — 50. demetrius *om.* Θ^{SHAM*}, *per homoeotel.* | et (*4°*) — 50. cecidit] *spat. 12 litt. eras.* Q* | et (*4°*)] Φ^{T*3}; *****et Φ^{T2} | eos] eum Σ^{T*}.

50. et (*1°*) — demetrius *om.* Θ^{SHAM*} | et (*1°*) — cecidit *om.* Q* | et (*1°*) — proelium] *in ras.* Ω^{J2} | occidet Z*; occideret $SO\Gamma^{A}$ | demetr. *om.* Q | ~ die illa **grelbst**.

52. ingressus] $M*\Omega^{J*}$(*ut vid.*); regressus $M^{2}\Phi^{T2}$(regres *in ras.*)$^{P}\Theta Z*\Psi^{D}\Omega^{J2}$**agrelbst** *cum LXG et* 𝔊. ¶ al ingressus Θ^{M}; « regressus » *Hug.* « regressus », quidam habent « ingressus » *Guill.* | in regno meo Γ^{A} *cum G* | in sedem $\Lambda^{L}AS$ *cum XG* | et (*2°*) *om.* Q | obtinui] Φ^{T2} (ui *corr.*); obtinuit M* | **regionem Φ^{G}.

53. ~ pugnam cum eo **agrelbst** | sedimus] Φ^{T*} *cum LXGB et* 𝔊; sedemus Φ^{T2} $Z*\Omega^{SJ}$**agrels** | in sedi M*; in sedem Z*

⟨non A | ⟨nec A | ⟨quia A | ⟨et (*2°*) A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A | ⟨et (*2°*) A | 48. ¶ et (*1°*) XXXIIII. $\Theta^{M}Z*$; XXXV. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}$i *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2°*) A | 49. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) AM | 50. ⟨et (*1° et 2°*) A | 51. ⟨et CAM | 52. ⟨quoniam CAM | ⟨et (*1° et 4*) A | 53. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 4°*) A.

54 et nunc statuamus ad invicem amicitiam
et da mihi filiam tuam uxorem
et ero gener tuus et dabo tibi dona et ipsi dignitatem
55 et respondit Ptolomeus rex dicens
felix dies in qua reversus es ad terram patrum tuorum
et sedisti in sede regni eorum
56 et nunc faciam tibi quae scripsisti
sed occurre Ptolomaidae ut videamus nos invicem
et spondeam tibi sicut dixisti
57 et exiit Ptolomeus de Aegypto
ipse et Cleopatra filia eius et
venit Ptolomaidae
anno centensimo sexagensimo secundo
58 et occurrit ei Alexander rex
et dedit ei Cleopatram filiam suam
et fecit nuptias eius Ptolomaidae
sicut reges in magna gloria
59 et scripsit rex Alexander Ionathae ut veniret obviam sibi
60 et abiit cum gloria Ptolomaidem
et occurrit ibi duobus regibus
et dedit illis argentum multum et aurum et dona
et invenit gratiam in conspectu eorum
61 et convenerunt adversus eum viri pestilentes ex Israhel

---

cum XG | eius (*2°*) *om.* Φ^{T*}.

54. et (*1°*) *om.* Ω^{M} | inuicem] Ω^{J2} (in *in ras.*) | ero] *cum XGB et* 𝔊; ego Q; ego ero **rel**(*sublin.* ego **w**)**st** *cum L* | dabo — et (*5°*)] *cum LXG et* 𝔊, *cf. B*; dabo tibi et Z*; dabo Δ^{L*M*}; *** Q; *om.* Π^{G}AM* S*O***bm**, *per homoeotel.* | ∼ dona tibi dabo Ω^{S} | ipsi] Z^{*3} *cum LX et* 𝔊; ipse M*Γ^{A}; *om.* $M^{2}\Phi^{T*RGP}Z^{2}Q\Psi^{D}\Omega^{M}$ | dignitatem] *cum LXG*; digna te **wt** *cum* 𝔊.

55. ∼ rex ptol. Γ^{A}**agrelbst** | qua] *cum LXG*; quo C$\Sigma\Delta^{M*}\Lambda^{L}$ *cum B* | es] *cum LXGB et* 𝔊; est M*; *om.* Σ^{T*} | ad] ac Θ^{S2}, *in ras.* | sedisti] *cum LXG et* 𝔊; redisti Γ^{A}.

56. quae] *cum XG et* 𝔊; quod **arelbst** *cum LB* | ptolomaidae] *cum XG*; p(t)olomaidem $\Pi^{G}M\Phi^{T*RP}O\Psi^{D}\Omega^{J}$ *cum LB*; p(tolo)maidam $\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Phi^{G}Q\Gamma^{A}\Omega^{MS}$**agrelbstb**; p(t)oloma(i)da C$\Sigma^{C}\Delta$, *cf.* 𝔊; *praem.* mi(c)hi **Ωarelbst** *cum GB et* $\mathfrak{G}^{ScaL'\,311}$. ¶ « ptolomaidem » *signum notae sine nota Iac.* | ut] et M*SO | nos] uos Φ^{T*} | inuic.] ad inuicem Ψ^{D} | ∼ inuicem nos **arelbst** | expondeam C$\Sigma\Lambda^{L2}$ (*alt.* e *ex* i); respondeam Ω^{S}; spondeamus $\Pi^{G}\Theta^{SM*}$(*ut vid.*) | tibi *om.* Π^{G} | dixistis Δ^{L}.

57. exiuit Ω^{J}**agrelbst** | cleopatra] Z*; cleopatras $\Phi^{T*RGP}Z^{2}O\Gamma^{A}$; cleopatram Δ^{L} | ptolomaidae] *cum LXG*; ptol(o)maidam Ω **agrelbst**; ptolomaidem $M\Phi^{P}\Theta\Psi^{D}$ *cum B*; ptolomaida Δ^{M*}, *cf.* 𝔊 | sexagensimo *om.* Φ^{G}.

58. ei (*1°*)] illi Π^{G} | *scrips.* dedi Φ^{T*} | suam + uxorem Ω^{J*}. ¶ « uxorem » *re-pro bat Iac.* | eius] ei Ψ^{D} | ptolomaidem Ψ^{D} | sicuti CΠ^{G} | regis Δ^{M}SO; rex Γ^{A} | magna *om.* Ω^{M}. ¶ « in magna gloria » *Hug. et Guill.* | gloria + eius Δ^{L*}, *ut vid.*

59. rescripsit Δ^{L} | rex *om.* Φ^{P} *cum* $\mathfrak{G}^{71\,107}$ | ∼ alex. rex $Z^{*}\Omega^{J}$**ag** *cum LXG et* 𝔊.

60. cum gloria] Φ^{T2} (a *in ras.*); cum gloriam CA* | (pt)ol(o)maidam $\Pi^{G}\Phi^{G*}ZQ$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** | occurrit + illi O | multum *om.* $\Gamma^{A}\Omega^{M}$ *cum LXGB et* 𝔊 | aurum + multum Δ^{M2} | *scrips.* inueni Γ^{A} | gra(t)ia Δ^{L}O.

61. conuen.] uenerunt Φ^{T*} | iniqui + qui Λ^{L} | interpellentes Ω^{S} | intendit] ad-

---

54. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 55. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨felix CAM | ⟨et (*2°*) A | 56. ⟨et (*1°*) CA | ⟨sed AM | ⟨et (*2°*) A | 57. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ipse A | ⟨anno A | 58. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 59. ⟨et CAM | 60. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°, 3°, 6°*) A | 61. ⟨et (*1°*) CAM |

viri iniqui interpellantes adversus eum
et non intendit ad eos rex
62 et iussit expoliari Ionathan vestimentis suis et indui eum purpura et ita fecerunt
et conlocavit eum rex sedere secum
63 dixitque principibus
exite cum eo in medio civitatis
et praedicate ut nemo interpellet adversus eum de ullo negotio
nec quisquam ei molestus sit de ulla ratione
64 et factum est ut viderunt qui interpellabant gloriam eius quae praedicabatur et opertum eum purpura fugerunt omnes
65 et magnificavit eum rex
et scripsit eum inter primos amicos
et posuit eum ducem et participem principatus
66 et reversus est Ionathan in Hierusalem cum pace et laetitia
67 in anno centensimo sexagensimo quinto
venit Demetrius filius Demetrii a Creta in terram patrum suorum
68 et audivit Alexander rex
et contristatus est valde
et reversus est Antiochiam
69 et constituit Demetrius Apollonium
qui praeerat Coelesyriae

Deest Γ^{A} *a v.* 62, et *3°*, *usque ad v.* 64, fa(ctum) *et partim usque ad* interpellabant.

tendit Γ^{A} | ad eos] Δ^{M2} (os *in ras.*); eos Θ^{M*}; aduersu C.

62. expoliari] Φ^{T2}; spoliari $\Delta^{L}\Phi^{T*RGP}$ SZO$\Gamma^{A}\Omega$agrelʋst; spoliare M*; spoliari rex Φ^{T3} | uestibus agrelʋst | *scrips.* indue Θ^{H}; induit C$\Sigma\Lambda^{L*}$M*Φ^{T*RGP}Z*OQ*ƀm *cum* $\mathfrak{G}^{A\ 106}$ | collocauit Q^{2} (llo *in ras. lat. spat.*) | eum (*2°*) *om.* Σ^{T}.

63. principibus + suis Ωagrelʋst *cum* $\mathfrak{G}$ | in medio] M*(*ut vid.*)Φ^{T*}(*ut vid.*) *cum LXG*; in medium $M^{2}\Phi^{T2}\Theta Z\Omega^{J}$agrelʋst *cum* $\mathfrak{G}$ | et praedic. *om.* M* | ut — eum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | interpellat O | ∼ adu. eum interp. agrelʋst | ullo] aliquo Ω^{M} | nec] *cum LXG, cf. B et* $\mathfrak{G}$; ne $\Delta^{LM*}\Phi^{G}Z$ | quicquam S* | ei mol.] eumolestus Δ^{M}!; + ei Φ^{G*} | ei] *cum LXGB*; illi Σ; illis Λ^{L*}.

64. est *om.* Φ^{P} | ut] S^{2} (u *in ras.*) | gloria S | ∼ eius gloriam Ω^{S} | qui Ω^{J*}; quam O; qu* Q* | praedicabantur Φ^{R}; predicatur $\Delta^{L*}\Omega^{M}$ | operi A | purporam Q* | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta^{SH*AM}$.

65. magnificabat Ψ^{D} | rex** Σ^{T*} | et (*2°*) *om.* A | scriptusit Θ^{S}; + ** Q | eum (*3°*) *om.* Ω^{J2}. ¶ « eum » *reprobat Iac.* | ducem *om.* Φ^{G} | participem] Φ^{T2} (ar *in ras.*); principem $\Psi^{D}\Omega^{J*}$.

66. ionat(h)an = C$\Sigma^{T*C}\Delta^{LM2}\Lambda^{L}$ m *cum LXG et* $\mathfrak{G}$; ionatha A*S*; ionat(h)as Σ^{T2} $\Delta^{M*}A^{2}S^{2}$ *et cett. cum B.*

67. centesimo**** Φ^{R} | sexagesimo et quinto $\Sigma\Lambda^{L}$; sexagensimo** Z*; LXVI O | demetrii] demetri ASZ | a cre*ta Θ^{H}; *om.* Z | in terram] *cum LXB et* $\mathfrak{G}$; in terra Σ^{T} $\Delta\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{F}S*ZOQΨ^{D} *cum G.*

68. et (*2°*) *om.* Ψ^{D} | contri*tus Φ^{T*}.

69. demetrius + rex agrel(*sublin.* w)st | apollonium + ducem Ω^{SJ}agrel(*sublin.* w)st |

⟨viri (*2°*) A | ⟨et (*2°*) A | 62. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*4°*) A | 63. ⟨ dixitque CA | ⟨exite CAM | ⟨et A | ⟨nec A | 64. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨fugerunt A | 65. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨(et) scripsit A | ⟨et posuit A | 66. ⟨et (*1°*) CA | 67. ¶ in (*1°*) XXXV. Θ^{M}Z*; XXXVI. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$AMΦ^{TR} $^{(G)P}\Theta^{A}$SZ^{2}(*ut vid.*)OQΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨venit AM | 68. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 69. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨qui A.

et congregavit exercitum magnum
et accessit ad Iamniam
et misit ad Ionathan summum sacerdotem [70] dicens
tu solus resistis nobis
ego autem factus sum in derisum et in opprobrium
propterea quia tu potestatem exerces in montibus
[71] nunc ergo si confidis in virtutibus tuis descende ad nos in campum
et conparemus illic invicem quia mecum est virtus bellorum
[72] interroga et disce qui sim ego et ceteri qui auxilio sunt mihi qui et dicunt
quia non potest stare pes vester ante faciem nostram
quia bis in fugam conversi sunt patres tui in terra sua
[73] et nunc quomodo poteris sustinere equitatum exercitum tantum
in campo ubi non est lapis neque saxum neque locus fugiendi
[74] ut audivit autem Ionathas sermones Apollonii motus est animo
et elegit decem milia virorum
et exiit ab Hierusalem
et concurrit ei Simon frater eius in adiutorium
[75] et adplicuerunt castra in Ioppen

---

exercitum + suum Ω^{J*}. ¶ « suum » *reprobat Iac.* | ionat(h)am $\Delta\Lambda^{L}$SOΩ^{S}g | *scrips.* summus Π^{G} | sacerdotum $\Phi^{P}\Theta^{A}$.

70. factus — exerces] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | in derisu Δ *cum LX* | exercis SZ*O; exercens $\Phi^{T*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$; *praem.* aduersum nos agrelbgc; + aduersum nos $\Phi Z^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ω^{MSJ2} *cum LXG et* 𝔊, *cf. B.* ¶ al aduersum (*sic*) in montibus Θ^{M}.

71. si *om.* A | confidis] *cum GB et* 𝔊; confides C$\Delta\Lambda^{L*}\Pi^{G}$AZ* *cum LX, fortasse cum archetypo*; confidas Ω^{S} | uirtutibus] Z^{2} (uirtu *in ras.*) | conparemus] *cum L*; conparemur $\Delta^{L}\Theta$ *cum XGB et* 𝔊 | mecum] meum Θ^{H} | est] *evanuit, vel erasit* Z^{2}; + *** Θ^{M*}.

72. interrogo Θ^{H2} (*alt.* o *in ras.*) | qui sim = C$\Sigma\Lambda^{L}$A$M^{2}\Theta$ZO bm *cum LXG*; quis sim ΦS$Q^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$(*in ras.*); qui sum Q*; quis sum Π^{G}M*agrelbgc; quid sim Δ^{M} *cum B*; quid sum Δ^{L} | ego] *in ras.* Ω^{J2} | qui (*2°*)] quia O; + in $\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | ∼ et qui Ω^{S} | et dicunt] edicunt Λ^{L*} | pes] *in ras.* Z^{2} | uester] *in ras.* Ω^{J2} | faciem nostrum Δ^{M*} | quia bis] Δ^{M*} Z^{2}(bis *rescr.*) *cum LXG et* 𝔊; quia abis Λ^{L}; qui ab his $\Sigma^{T}\Delta^{M2}$ *cum B*; quia ab his $\Sigma^{C}\Psi^{D}$; quia a nobis O | in fugam] *cum LXG*; in fuga C$\Delta\Theta^{H*}$(*ut vid.*); fugam Θ^{S*} | conu. s(unt)] conuersus $\Lambda^{L\dagger}$ | patris A*M*Φ^{T*}O | in terra sua] *cum XB et* 𝔊; in terram suam $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}\Phi^{G}$Z$\Psi^{D}\Omega^{J}$a *cum LG*; terram suam r.

73. poteritis Π^{G} | equitatuum Φ^{RG} | exercitum] M*S* *cum L et* $\mathfrak{G}^{S}$; exercituum $\Delta^{LM*}\Pi^{G}$A$M^{2}\Theta S^{2}$Q; *praem.* et ΦS*ZO$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ωagrelbgc *cum XGB et* 𝔊 | tantum *om.* Π^{G} Φ^{T*} | in campum M*, *ut vid.* | neque (*1°*) + ** Q | neque (*2°*)] nec Π^{G}MΘ^{SHA}SZ* OQΨ^{D} *cum LXB*.

74. ionathan Π^{G} *cum LXG et* 𝔊 | apolloni Σ^{T}SO | animo] *praem.* et Θ^{S*}; *praem.* ex Θ^{S2} | exiuit A | concurrit] Φ^{T*}, *ut vid.*; occurrit $\Phi^{T2}\Omega^{SJ2}$(*pr.* c *in ras.*)agrelbgc *cum LXGB* | ei simon] eis simon Θ^{S}; *** mon Q* | in adiutorio Z.

75. applicaberunt Δ^{LM*} | in] ad Π^{G} *cum LXG* | ioppem Ψ^{D}; ioppe A^{2} (i *ex* u) | et (*2°*) — erat *om.* A, *per homoeoarcton* | a]

⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3° et 4°*) A | 70. ⟨tu CAM | ⟨ego A | ⟨propterea A | 71. ⟨nunc CAM | ⟨et A | 72. ⟨interroga CM | ⟨et (*2°*) A | ⟨qui (*3°*) M | ⟨quia (*1° et 2°*) A | 73. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨tantum (*sic*) A | 74. ⟨ut CA | ⟨et (*1°, 2°, 3°*) A | 75. ⟨et (*1°*) AM.

et exclusit eum a civitate quia custodia Apollonii Ioppe erat
et obpugnavit eam
76 et exterriti qui erant intra civitatem aperuerunt ei
et obtinuit Ionathas Ioppen
77 et audivit Apollonius et admovit tria milia equitum et exercitum multum
78 et abiit Azotum tamquam iter faciens
et statim exiit in campum
eo quod haberet multitudinem equitum et confideret in eis
et insecutus est eum Ionathas in Azotum
et proelium commiserunt
79 et reliquit Apollonius in castris mille equites post eos occulte
80 et cognovit Ionathas quoniam sunt insidiae post se
et circuierunt castra eius a mane usque ad vesperam
81 populus autem stabat sicut praecepit Ionathas
et laboraverunt equi eorum
82 et eiecit Simon exercitum suum
et commisit contra legionem
equites enim fatigati erant
et contriti sunt ab eo et fugerunt

---

in Θ^{S}, *cf. B* (qui erant in ciuitate) | apolloni Σ | ioppe] Z^{2}; in ioppe $\Delta^{LM*}Z^{*3}O\Gamma^{A}$ *cum* 𝔊; in ioppem Δ^{M2}, *cf. LXGB* (in ioppen). ¶ ał in ioppe *Iac.*

76. et (*1°*) *om.* M* | exterriti + sunt $\Psi^{'D}$ | erat Q* | intra ciuitate O; in ciuitatem Δ^{L} *cum L*; in ciuitate agrelbst *cum XG*; + et Θ^{A*} | aper.] apparuerunt $\Delta^{L}\Phi^{S*HAM*}$ O | ei *om.* Δ^{LM*} *cum LXG et* 𝔊 | ioppes Π^{G}.

77. et (*1°*) *om.* O | et admouit] **mouit Ω^{J*} | et (*2°*) *om.* Θ^{H} | amouit $\Psi^{'D}\Omega^{S}$ *cum LG*; mouit A; + castra Φ^{T2} | equitum] Δ^{M*}; equitatum $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}$, *cf. v.* 73 | et (*3°*) *om.* Λ^{L}.

78. azotum (*1°*)] Θ^{S2}(azo *in ras.*)^{H2}(zo *in ras.*); ad*zotum O; *praem.* in $\Psi^{'D}$a *cum B* | et (*2°*) *om.* $\Pi^{G}\Theta^{H}$ | exiuit SO | equitum] Δ^{M*} *cum LXG*; equitatum $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}$ Z; exercitus Ω^{S} | se(c)utus Φ^{P*}(*ut vid.*) Θ^{SHAM*} *cum LX* | eum] in eum O; *om.* Π^{G} | pr(o)el. commiss.] *in ras.* Ω^{J2}; commiss. pr(o)el. agrelbst, *cf. LXGB et* 𝔊.

79. appolloni* Λ^{L*}; apolloniis S | in castra Λ^{L*}; *om.* S *cum LXGB et* 𝔊 | *equi**tes Q | ~ occulte post eos $Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum LG et* 𝔊, *cf. XB.*

80. quoniam] Δ^{M*}, *ut vid.*; eo quod $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | sunt — se] *in ras.* Ω^{J2} | ~ insidiae sunt agrelbst | et (*2°*)] Θ^{S2} *rescr.* | circumierunt $A\Phi^{T}\Theta Z^{*}Og$ | eius Z^{2}; *om.* Θ^{H}; + et iecerunt iacula in populum $\Delta^{L2}\Phi^{T2}Z^{*3}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbst [[iacerunt Z*, eiecerunt gt (*ed.* 1593), iaciebant Φ^{T}, ceciderunt Δ^{L}; in populo Δ^{L}]] *cum* 𝔊, *cf. LXGB* 94 95. ¶ ant. « et iecerunt iacula in populum » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. lat.* 3218), *item Guill.* ant. « et eiecerunt » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94) | a mane] Z^{2} *rescr.*; mane M* | ad *om.* Z* | uesperam] *cum X*; uesperum $\Delta^{L}\Pi^{G}\Phi^{P}Q\Gamma^{A}\Omega^{J}$ *cum LG.*

81. praeceperat grelbst *cum G* | et elaborauerunt Ω^{SJ*}. ¶ ant. « laborauerunt » *Hug., item Guill.* | equites Π^{G} *cum B et* $\mathfrak{G}^{L}$ $\mathfrak{G}^{I}$, *cf. v.* 82.

82. eiecit] *in ras.* Q^{2}; elegit Δ^{LM*} | commisit] emisit Δ^{L} | legion. — 83. in(trauerunt)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | legionem] Φ^{T*} *cum LXG et* 𝔊; legiones $\Phi^{T2}\Theta^{S2HAM}$ $\Psi^{'D}$ | enim *om.* Λ^{L*} *cum* $\mathfrak{G}^{L'\,58\,311}$; + eorum Ω^{J2} | fatigati] *cum LXG et* 𝔊; fugati Σ^{T} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{T2}\Theta^{S2HAM}$.

⟨et (*3°*) CA | 76. (⟨et (*1° et 2°*) A | 77. ⟨et (*1°*) CAM | 78. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨eo A | ⟨et (*4°*) CA | ⟨et (*5°*) A | 79. ⟨et CAM | 80. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 81. ⟨populus AM | ⟨et A | 82. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨equites A | ⟨et (*3°*) A.

83 et qui dispersi sunt in campum fugerunt in Azotum
et intraverunt in Bethdagon idolum suum ut se liberarent
84 et succendit Ionathas Azotum
et civitates quae erant in circuitu eius
et accepit spolia eorum
et templum Dagon et eos qui fugerunt in illud succendit igni
85 et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt fere octo milia virorum
86 et movit inde Ionathas castra et adplicuit ea Ascalona
et exierunt de civitate obviam illi in magna gloria
87 et reversus est Ionathas in Hierusalem cum suis habentibus spolia multa
88 et factum est ut audivit Alexander rex sermones istos
addidit adhuc glorificare Ionathan
89 et misit ei fibulam auream sicuti est consuetudo dari cognatis regum
et dedit ei Accaron et omnes fines eius in possessionem
XI. 1 et rex Aegypti congregavit exercitum sicut arena quae est circa ora maris et naves multas

---

83. et (*1°*) — in(trauerunt)] *in ras.* Θ^{S2} | qui dispersi] *in ras.* Ω^{J2} | qui] equi $\Theta^{S2}Z$ *cum LXGB et* 𝔊; *om.* Ω^{S} | in campum] in campo $\Theta^{S2HAM}\Gamma^{A}$ *cum LB et* 𝔊; per campum agrelbst; in templum Π^{G}; + et $\Theta^{S2}Z$ $O\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum LXGB et* 𝔊 | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta^{S2HAM}$ | et (*2°*)] Z^{2}, *rescr., cum LXGB et* 𝔊; *om.* Σ | intrau. *om.* Ω^{S*} | in] *cum LXG, cf. B,* ad $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | bethdagon* Φ^{T}; dagon Γ^{A} | ut] Ω^{S*} *cum LXGB et* 𝔊; ut ibi Ω^{S2J*}arel(*sublin.* ibi w)st.

84. quae] Z^{2} *rescr.*; qui Φ^{T*RGP} | erant — eius] in circ. ęius sunt Σ^{C*} | in circuitum Δ | eos] *cum LXG et* 𝔊; omnes agrelst; eos omnes Ψ^{D} | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Lambda^{L*}\Phi^{T2}\Theta$; fugerant Ω^{J} *cum B*; fuerunt A, *cf. v.* 85 | in illud] illuc SO | igne s.

85. fuerunt] erunt Ψ^{D}; fug(i)erunt Φ^{T*} (*ut vid.*)Θ^{S*}O, *cf. v.* 84 | gladio] *praem.* in Ω^{MS} | succ.] incensi Π^{G} *cum L* | uirorum *om.* Ω^{M}.

86. castra + **** Q | a(d)plicauit $\Delta\Phi^{T}$ | eam Σ^{T}; *om.* Ω^{M}, *cf. LXG et* 𝔊 | ascalona] Θ^{S*} *cum* 𝔊, *cf. G* (aseolona); as(c)alonam $\Theta^{S2}\Omega^{J2}$a *cum X*; ascalonem gre lbst *cum LB*; ascalon Ω^{M}; ascal Ω^{J*}, *extrema lin.*; *praem.* ad S^{2} | de ciuitate] Z^{2} (*alt.* e *in ras.*) *cum LXG, cf.* 𝔊; de ciuitatem Θ^{S*H} | magna Φ^{G2}; magni Φ^{G2}(i *in ras.*).

87. in *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum LX* | hierus.] magna gloria C, *cf. v.* 86 | habentes $\Delta^{L}\Gamma^{A}$ *cum LXG et* 𝔊.

88. rex] Z^{*3} *cum LXGB et* 𝔊; *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Omega^{M}$ | addit Σ^{T} | glorificari Z*O; magnificare Ψ^{D} | ionat(h)am $\Delta^{L}Q\Omega^{S}$.

89. sicuti] Γ^{A*}; sicut $\Theta^{M*}O\Gamma^{A2}\Omega^{S}$agr elbst *cum LXGB* | est consuet.] *in ras.* Ω^{J2}; consuet. est agrelbst *cum* 𝔊; consuetudo Λ^{L*} | dare $\Pi^{G}\Phi^{T*}$ *cum L et* 𝔊$^{62\ 46\ 106\ 311}$𝔊^{II}; da[..] Θ^{H} | ei (*2°*) *om.* Φ^{P} | in possessione O.

XI. 1. exercitus Σ^{T} *cum* 𝔊 | sicuti C | (h)ar(e)na = $\Sigma^{T}\Delta^{M2}\Pi^{G}M\Phi^{T*}$(*ut. vid.*)$^{RGP}O^{2}$

---

83. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 84. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨et (*4°*) M | ⟨et (*5°*) A | 85. ⟨et A | ⟨cum A | 86. ¶ et (*1°*) XXXVI. Θ^{M}; XXXVII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}$ $\Theta^{A}SOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*3°*) A | 87. ⟨et CAM | 88. ⟨et CAM | ⟨addidit A | 89. ⟨et (*1°*) CA | ⟨sicuti A | ⟨et (*2°*) CA.

XI. 1. ¶ et (*1°*) XI. Ω^{SJ}; XXXVII. $\Theta^{M}Z^{*}$; XXXVIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$.

et quaerebat obtinere regnum Alexandri dolo
et addere illud regno suo
2 et exiit in Syriam verbis pacificis
et aperiebant ei quia mandaverat Alexander rex exire ei obviam
eo quod socer suus esset
3 cum introiret autem civitatem Ptolomeus ponebat custodias militum in singulis civitatibus
4 et ut adpropiavit Azoto
ostenderunt ei templum Dagon succensum
et Azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta
et eorum qui caesi erant in bello tumulos quos fecerat secus viam
5 et narraverunt regi quia haec fecit Ionathas ut invidiam facerent ei et tacuit rex
6 et occurrit Ionathas regi in Ioppen cum gloria
et invicem se salutaverunt
et dormierunt illic 7 et abiit Ionathas cum rege
usque ad fluvium qui vocatur Eleutherus
et reversus est Hierusalem
8 rex autem Ptolomeus obtinuit dominium civitatum usque Seleuciam maritimam

---

$Q^{2}\Psi^{D}$**ɯɛcƀm** *cum LXG et* 𝔊; (h)ar(e)nam Δ^{M*} $\Phi^{T2}O*Q*$ *et cett.* | quae est] *in ras.* Ω^{J2}; *om.* C *cum* $\mathfrak{G}^{S*}$ | circa ora = $C\Sigma^{C}\Delta A\Phi^{T*RG}$ $S^{2}ZOQ\Psi^{D}$**ƀm** (hora $C\Phi^{G}Q\Psi^{D}$) *cum LX*; circa (h)oram $\Sigma^{T}\Lambda^{L}M\Phi^{T2P}\Theta S*\Omega^{MSJ2}$**agrelʊ ʂc**, *cf.* 𝔊; circa oris Π^{G}; in li(t)tore $\Gamma^{A}\Omega^{J*}$, *cf. G* (in litus). ¶ « littore » *reprobat Iac.* | mult(a)e $C\Sigma\Delta$; multus Λ^{L*} | regnum] regum Θ^{S*}; + ab Φ^{R*} | dolo] Φ^{T*}; cum dolo Φ^{T2} | et (*4°*) *om.* Θ^{H*} | adderet A.

2. exit Σ^{T} | pacifi Σ^{C*}; + adloquens Z^{2} *cum B, cf.* $\mathfrak{G}^{S}$ | ei (*1°*) + ciuitates et occurrebant (-bat $\Phi^{P}\Theta^{H*}$) ei $\Delta^{L2}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta Z*$ $O\Gamma^{A}\Omega$**agrelʊsc** *cum G, cf. LXB et* 𝔊 | mandau. alex. rex] mandata erat alexander O | mandau. + eis Z^{2} | ei (*2°*)] *cum XGB et* 𝔊, *cf. L* (illi); *om.* $\Delta^{L}\Theta^{S2}S*Z*O$ | socer suus] *in ras.* Ω^{J2} | est Λ^{L}.

3. intr. autem] *in ras.* Ω^{J2}; autem intr. $\Psi^{D}\Omega^{S}$**agrelʊsc** | introierit S^{*}; introierunt O *cum* $\mathfrak{G}^{V}$ | ciuitatem] *praem.* in Ω^{S} *cum* 𝔊.

4. a(d)propiauit] Ω^{J*}; adpropriauit $C\Sigma^{T}\Theta^{S*H}S*$; adprobriabit Δ^{M}; propiauit A; a(d)propinquauit $\Sigma^{C}Z*\Omega^{J2}$ | azoto] *cum LX GB, cf.* 𝔊; azotum $\Pi^{G}\Omega^{S}$ | succensum] *cum XGB et* 𝔊; + igni Ω^{SJ*}**arel**(*sublin.* ɯ)**ʂ** (igne)**ɛ**, *cf. B* (incendio). ¶ « igni » *reprobat Iac.* | demolita] Θ^{H2} (olit *in ras.*) | *scrips.* corpore Σ^{C} | et (*5°*) *om.* $\Psi^{D}\Omega^{MS}$ | cesi Δ^{LM*} $\Pi^{G}A\Theta^{HAM}SQ\Omega^{MSJ2}$(si *in ras.*)**a**, *fortasse haplographia archetypi* (qui)ĩcensi, *cf. LX et* 𝔊; occisi $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum G* | tumultos Θ^{S*}; tumultus $\Phi^{T*RG}Z*$(*ut vid.*)Ψ^{D}; *praem.* et Ω^{MS} | quas Δ^{L} | fecerat] Φ^{T*}(*ut vid.*)Θ^{S*}; fecerant $M*\Phi^{T2P}\Theta^{S2}SZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$**arelʊsc**, *cf. B* (fecerunt) *cum* 𝔊 | secus uiam] *in ras.* Q^{2}.

5. regi] ei Ψ^{D} | facerent] faceret $C\Delta^{L}$ Θ^{M*}(*ut vid.*) | ei *om.* Φ^{T*}.

6. regi in ioppen] Ω^{J*}; regi ioppen Ω^{J2}; in ioppen regi Ω^{J3}. ¶ « regi » *signum notae sine nota Iac.* | ∼ cum gloria in ioppen $\Sigma\Lambda^{L}$ | se salutau.] *in ras.* Ω^{J2} | illic] Z^{*2}; illuc Z^{2}.

7. *scrips.* ionath Θ^{H} | uocabatur **agrel** | hierus.] *cum LX*; *praem.* in $Z*\Psi^{D}\Omega$**agrelʊsc** *cum GB et* 𝔊.

8. obtinuit *om.* Z^{*} | *scrips.* dominum $\Phi^{T*}\Gamma^{A}$; *om.* Q^{*} | ciuit. usque] ciuita****us

---

〈et (*3° et 4°*) A | 2. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2°*) A | 〈eo A | 3. 〈cum CAM | 4. 〈et (*1°*) AM | 〈ostenderunt A | 〈et (*2° et 5°*) A | 5. 〈et (*1°*) AM | 〈et (*2°*) C | 6. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2° et 3°*) A | 7. 〈et (*1°*) C | 〈usque A | 〈et (*2°*) A | 8. ¶ rex *Div. sine num.* Θ^{H}; 〈rex CAM.

et cogitabat in Alexandrum consilia mala
9 et misit legatos ad Demetrium dicens
veni conponamus inter nos pactum
et dabo tibi filiam meam quam habet Alexander
et regnabis in regno patris tui
10 paenituit enim me quod dederim illi filiam meam
quaesivit enim me occidere
11 et vituperavit eum propterea quod concupierat regnum eius
12 et abstulit filiam suam et dedit eam Demetrio
et abalienavit se ab Alexandro
et manifestae factae sunt inimicitiae eius
13 et intravit Ptolomeus Antiochiam
et inposuit duo diademata capiti suo Aegypti et Asiae
14 Ptolomeus autem rex erat in Cilicia illis temporibus
quia rebellabant qui erant in locis illius
15 et audivit Alexander et venit ad eum in bello
et produxit Ptolomeus rex exercitum
et occurrit ei in manu valida
et fugavit eum

**** Θ^{H*} | ciuitatum] Z^{2} (uitatum *rescr.*); ciuitatium $C\Pi^{G}\Theta^{SH2AM}S^{2}Q^{*}$ *cum LXG et fortasse cum archetypo, cf.* 15,31; ciuitacium O; ciuitantium S* | eleuciam Γ^{A} | maritimam] Z*; maritimae regionis Z^{2}, *cf. B et* 𝔊 | cogitabant Φ^{TRG} | in alexandro Θ^{SHAM*}, *cf. LXGB* (de alexandro) *cum* 𝔊 | in *om.* Φ^{T*} | mala] *cum LX et* 𝔊; multa Z*; multa mala Ψ^{D}.

9. ~ ad dem. legatos Ω^{J*}, *ut vid.* | pactum] *cum LXG et* 𝔊; pacem A, *cf.* 9,70 | *scrips.* quem $C\Delta$ | habet] *cum GB et* 𝔊; habuit A *cum LX.*

10. penitui enim me Π^{G}; penitui enim Ψ^{D} | p(a)enituit] Ω^{J2} (ituit *in ras.*); p(a)enitet $\Lambda^{L}M\Phi^{P}S\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelbst *cum LXG* | dederim] Θ^{S2} (ī *in ras.*) | illi] ei Ω^{MS} *cum LB* | *scrips.* filia mea Ψ^{D} | *scrips.* quęsiui Π^{G} | occideri Θ^{S}.

11. propt. quod concu(pierat)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | propterea] Θ^{M2} (ea *in ras.*) | *scrips.* conpierat Θ^{H*}.

12. suam] *in ras.* Φ^{T2} | *scrips.* eum Q* (*ut vid.*)Ω^{J*} | abaliena(u)it = $C\Pi^{G}AM\Phi^{T2P}\Theta^{SHAM*}SOQ^{*}$(*ut vid.*)bm; aleuauit $\Omega^{M\dagger}$; aliena(u)it $\Phi^{T*}\Theta^{M2}Q^{2}\Omega^{M1}$ *et cett. cum LXG, cf. v.* 53 | ab alexandre Θ^{H} | manifest(a)e fact(a)e] Δ^{L2}(ac *corr.*)Ω^{J2}(*in ras.*); manifestat(a)e agrelbst *cum B* | *scrips.* inimiciae O; inimici Q*; nuptie Ω^{M}.

13. antiochiam] Φ^{T2} (*alt.* a *in ras.*); *praem.* ** Q | duo] *cum LXG et* 𝔊; do Δ^{M*}; *om.* $C\Psi^{D}$ | diademate Π^{G}; dematum Λ^{L*} | capite $\Pi^{G}S^{*}$ | asiae] asiriae Θ^{S}.

14. ptolomeus] alexander $\Theta Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ agrelbst *cum LXGB et* 𝔊. ¶ alexander Δ^{L}; ał ptolomeus Θ^{M}; ant. « alexander » *Hug., item. Guill.* | cilicia] cilia $\Sigma^{T}\Phi^{T*}$ | temporibus] *cum LXGB et* 𝔊; diebus $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. v.* 20 | rebell.] reuelabant Δ^{M*} | illius = $C\Sigma\Delta$Am *cum* G^{2}; suis r; illis *cett. cum LXB et* 𝔊.

15. alex. + rex $\Psi^{D}\Omega^{S}$ | uenit] ue*i** Θ^{M*} | eum] Δ^{M*} *cum LXG, cf. B*; illum $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | in bello] Ω^{J2} (o *in ras.*), *cum LXG et* 𝔊; in bellum $M\Phi^{P}$agrelbst *cum B* | rex *om.* $\Sigma^{T}Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum LXGB et* 𝔊 | *scrips.* exercituum Π^{G} | ei *om.* Π^{G} | in (2°) *om.* Ω^{J*}.

⟨et A | 9. ⟨et (1°) A | ⟨veni AM | ⟨et (2° *et* 3°) A | 10. ⟨paenituit AM | ⟨quaesivit A | 11. ⟨et C | ⟨propterea A | 12. ⟨et (1°, 3°, 4°) A | 13. ⟨et (1°) CAM | ⟨et (2°) A | 14. ¶ ptolomeus XXXVIII. $\Theta^{M}Z^{*}$; XXXVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM^{A}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨quia A | 15. ⟨et (1°) CAM | ⟨et (3°) CA | ⟨et (4° *et* 5°) A.

16 et fugit Alexander in Arabiam
ut ibi protegeretur
rex autem Ptolomeus exaltatus est
17 et abstulit Gaddiel Arabs caput Alexandri et misit Ptolomeo
18 et rex Ptolomeus mortuus est in die tertia
et qui erant in munitionibus perierunt ab his qui erant intra castra
19 et regnavit Demetrius anno centensimo sexagensimo septimo
20 in diebus illis congregavit Ionathas eos qui erant in Iudaea
ut expugnarent arcem quae est in Hierusalem
et fecerunt contra eam machinas multas
21 et abierunt quidam qui oderant gentem suam viri iniqui ad regem
et renuntiaverunt ei quod Ionathas obsideret arcem
22 et ut audivit iratus est
et statim venit Ptolomaidam
et scripsit Ionathae ne obsideret
sed occurreret sibi ad conloquium festinato
23 ut audivit autem Ionathas iussit obsideri
et elegit de senioribus Israhel et de sacerdotibus et dedit se periculo
24 et accepit aurum et argentum et vestem et alia xenia multa

---

16. fugit] Θ^{M*} *cum B*; fugiit $\Sigma\Delta^{M}$ Θ^{SHAM2} *cum LXG*; fuiit Δ^{L} | in arabia AZ* $Q\Psi^{D}$ *cum LXG* | ibi] ubi Θ | protegeretur] Φ^{P2} (te *in ras.*).

17. alexander Π^{G}.

18. mortuus est] Θ^{H2} (est *in ras.*); est mortuus Q^{2}; est Q* | in (*1°*) *om.* Π^{G} | tertio $C\Sigma\Lambda^{L}$ | perierunt — 19. demetrius *om.* Q*, *per homoeotel.* | qui (*2°*)] et qui Ω^{J*}, *cf. supra.* ¶ « et » *reprobat Iac.* | intra castra] Θ^{M*}; intra castra eius $\Theta^{HAM2}Z*\Psi^{D}$; in castra $O\Omega^{S}$; in castra eius $\Theta^{S}\Gamma^{A}$.

19. ***sexagesimo Φ^{T2} (sexage *in ras.*); septuagesimo 𝔞𝔤 | sept.] sexto Π^{G}.

20. in iudeam Ψ^{D} | expugnarent] *cum XG*; expugnaret $Q\Omega^{MS}$𝔤 *cum LB* | *scrips.* artem A* | hierus.] iudea $\Omega^{M\dagger}$ | eum M*Q.

21. et (*1°*)] et ut Λ^{L} | qui oderunt Γ^{A}; quod erant Λ^{L*} *cum X* | regem + demetrium S^{2}(*pr.* e *ex* i)$O\Omega^{SJ}$*𝔞𝔯𝔢𝔦(*sublin.* 𝔴)𝔰𝔱 *cum B.* ¶ ant. « ad regem et » *Hug., item Guill.* « demetrium » *reprobat Iac.* | renunt.] nuntiauerunt A *cum XB* | quod] *cum LXG*; quo Λ^{L*}; quia Ω^{J2} *cum B*; q* Ω^{J*} | arcem] eam Γ^{A}.

22. ut *om.* Λ^{L*} | audiuit + rex Ψ^{D} *cum L et* 𝔊$^{L'\ 311}$ 𝔖^{I} | ptolomaidem $M\Phi^{P}S$ *cum B*; *praem.* ad 𝔯𝔢𝔩𝔟(𝔴, *cf. infra*)𝔰𝔱 *cum* 𝔊 | scripsit — conloquium] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | obsideret + arcem Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum* 𝔊$^{Sca\ L'\ 58\ 311\ 340}$ 𝔖, *cf. v.* 21. ¶ ant. « arcem » *Hug., item Guill.* | occurrerit S*Z*; occurret Σ^{T}; occurrere Q* | ad conloquio SO | ad] I (*sublin.* 𝔴 *erronee, cf.* ad ptolomaidam, *supra*) | ~ fest. ad colloq. Ω^{M*}.

23. obsideri] $\Lambda^{L*}\Phi^{P*}$, *cf. T.L.L.* IX 2, 223, 81-84; obsidere $\Phi^{TRGP2}Z*\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟 𝔰𝔱; deobsideri Λ^{L2}.

24. ~ arg. et aurum $\Pi^{G}\Gamma^{A}$ *cum LXGB et* 𝔊 | et (*4°*)] *in ras.* Θ^{H2} | ex(s)enia Σ^{T2} $\Delta\Pi^{G}M\Phi\Theta^{M*}S*$(*ut vid.*)$ZO\Gamma^{A}\Omega$ *cum LXG*; senia A; ex a Σ^{T*}; encenia 𝔤 | ptolomai-

---

16. ⟨et AM | ⟨rex CAM | 17. ⟨et (*1°*) CAM | 18. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨ab A | 19. ¶ et XL. Δ; ⟨et CA | 20. ¶ in (*1°*) XXXVIIII. Θ^{M}; XL. $C\Sigma\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨ut A | ⟨et A | 21. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 22. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨sed A | 23. ⟨ut CAM | ⟨et (*1°*) A | 24. ⟨et (*1°*) AM.

et abiit ad regem Ptolomaidae
et invenit gratiam in conspectu eius
25 et interpellabant adversus eum quidam iniqui ex gente sua
26 et fecit ei rex sicut fecerant ei qui ante ipsum fuerant
et exaltavit eum ante conspectu amicorum omnium
27 et statuit ei principatum sacerdotii
et quaecumque alia habuit prius pretiosa
et fecit eum principem amicorum
28 et postulavit Ionathas a rege
ut inmunem faceret Iudeam †..†
toparcias id est †..† et Samariam
et promisit ei talenta trecenta
29 et consensit rex
et scripsit Ionathae epistulas de his omnibus hunc modum continentes
30 rex Demetrius Ionathae fratri salutem et genti Iudaeorum
31 exemplum epistulae quam scripsimus Lastheni parenti nostro de vobis misimus ad vos ut sciretis

---

dae] Φ^{T2} (ae *in ras., ut vid.*) *cum LXG*; ptholomaidi Λ^{L*}; p(t)olomaidem $A\Psi^{D}$ *cum B*; ptol(o)maidam Ωagrelυsc; ptolomad* Θ^{S*} | in consp.] in oculis Λ^{L}, *cf. Est* 8,5.

25. et (*1°*) *om.* A* | interpellebant Σ^{T}.

26. ei (*1°*)] *cum XGB et* 𝔊; eis $Z^{*}\Gamma^{A}$; *om.* Σ^{T} *cum L et* $\mathfrak{G}^{55}$ | fecerant] *cum LXB et* 𝔊; fecerat $Q\Gamma^{A}$ *cum G et* $\mathfrak{G}^{62*}\mathfrak{S}^{I}$; praeceperat A | ei (*2°*)] Z^{2} *cum LXG et* 𝔊; *om.* S* $Z^{*3}O$ *cum B et* $\mathfrak{G}^{98}$ | ante ipsum] Z^{*} *cum LXG*; ante ipso S*; ante eum $\Phi^{P}Z^{2}\Omega^{MSJ*}$ (*ut vid.*)agrelυsc *cum B* | et (*2°*) *om.* Φ^{T2} | exalt. + ex Φ^{T*} | ante conspectu = CA $\Theta^{H*}O\Psi^{D}$bm, *cf.* „*T.L.L.*, II, 136, 31-38; in conspectu Ω^{SJ*}agrelυsc *cum LXGB. cf. v.* 24; ante conspectum $\Theta^{H2}\Omega^{J2}$ *et cett.* | amicorum omnium] Z^{*}; omnium amicorum $M\Phi^{RGP}Z^{2}\Omega^{MS}$agrelυsc; inimicorum omnium Δ^{LM*}; omnium inimicorum $\Phi^{T}\Omega^{J2}$ (inim. *in ras.*) *cum GB*; iniquorum Ψ^{D}; + eius $M^{2}\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$ (*in ras.*) *cum* 𝔊; + suorum agrelυsc *cum LXB, cf.* 𝔊.

27. et statuit] *in ras.* Ω^{J2} | principatum] *praem.* in O | (al)ia — pret(iosa)] *in ras.* Ω^{J2} | alia] aliena Δ^{L}; *om.* Φ^{G} *cum B* | prius *om.* Z^{*} | pretiosam Q^{*} | eum *om.* Σ^{C} amicorum + suorum $M^{2}\Phi^{P}\Psi^{D}$ *cum B.*

28. immune Π^{G} | facerent $C\Sigma\Lambda^{L}$ | topar. id est et samar. = $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM^{*}\Phi^{GR}Z^{2}$m; et topar. id est et samar. Φ^{P}; topar. id est samar. $\Delta^{LM*}M^{2}SOQ$b; id est tres topar. et samar. Φ^{T2}(id est tr. top. *in ras.*) $\Theta^{HAM}Z^{*}\Gamma^{A}$; id est tres topar. samar. Θ^{S}; et tres topar. id est (hoc est 𝔰) samar. et confines eius Ωagrelυsc, (*cf. v.* 34); terras parthias et samar. Ψ^{D}. ¶ ał iudęam toparchiã id est et samariam Θ^{M}, *cf. Prolegom. p.* LVII | toparcias = Π^{G}ASQbm; toparchias $\Theta^{SAM}Z^{2}$ (c *ex* t)$\Gamma^{A}\Omega^{MS2J}$agrelυsc *cum* 𝔊; topparchias Θ^{H}; topachias Ω^{S*}; topatias $M\Phi^{RGP}$; toparthias Z^{*}; teparchias Φ^{T2}, *in ras.*; topartis O; toparciam $C\Sigma\Lambda^{L}$; thopartiam Δ | samariam] Φ^{T*3} *cum B, cf. LXG et* 𝔊; samaria Φ^{T2}.

29. scripsit] consensit $\Theta^{A\dagger}$ | ∼ et scripsit rex Θ^{H} | continentibus O.

30. ionat(ha)e fratri] *in ras.* Ω^{J2}; fratri ionath(a)e $\Pi^{G}\Omega^{MS}$arelυsc *cum B et* $\mathfrak{G}^{L'}\mathfrak{S}^{II}$.

31. exemplum] *bis scrips.* Σ^{T*}; *praem.* et Δ^{LM*} | epist. quam] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | parente $\Sigma^{T*}S^{*}$. ¶ cognato Θ^{A2}; ał cognato Θ^{M} *cum LXGB* | nostro] uestro Ω^{S} *cum* $\mathfrak{G}^{S*}$ | uobis] nobis Ω^{J*} | ad uos *om.* SO; *praem.* et $\Phi^{T2}\Theta Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum* 𝔊, *cf. LXGB* | sciretis] Z^{2}(re *in ras.*); sciatis Ψ^{D} *cum LXGB.*

⟨et (*5° et 6°*) A | 25. ⟨et CAM | 26. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 27. ⟨et (*1°, 2°, 3°*) A | 28. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | ⟨et (*3°*) CA | 29. ⟨et (*1° et 2°*) A | 30. ⟨rex CAM | 31. ⟨exemplum CAM.

32 rex Demetrius Lastheni parenti salutem
33 genti Iudaeorum amicis nostris et conservantibus quae iusta sunt apud nos
decrevimus benefacere
propter benignitatem ipsorum quam erga nos habent
34 statuimus ergo illis omnes fines Iudaeae
et tres civitates Lyddam et Ramathae quae additae sunt Iudaeae ex Samaria
et omnes confines earum
sequestra omnibus sacrificantibus in Hierosolymis
pro his quae ab eis rex accipiebat per singulos annos
et pro fructibus terrae et pomorum
35 et alia quae ad nos pertinebant decimarum et tributorum
ex hoc tempore remittimus eis et areas salinarum
et coronas quae nobis deferebantur
36 omnia ipsis concedimus
et nihil horum irritum erit ex hoc et in omne tempus
37 nunc ergo curate facere horum exemplum et detur Ionathae
et ponatur in monte sancto in loco celebri
38 et vidit Demetrius rex quod si-

Deest Γ^{A} *a v.* 34, lyddam, *usque ad v.* 34, rex, *et partim usque ad v.* 35, tem(pore).

32. demetrius] Σ^{T2}(de *in ras.*) | parenti *om.* Γ^{A} | salute $\Psi^{'D}$.

33. genti] et gentium $\Psi^{'D}$ | amicis] *praem.* et Σ^{C} | iuste O; iuxta Δ *cum L* | quēm Φ^{G}; quae $A^{\dagger}$ | erga] M^{2} (a *ex* o) | habent] *in ras.* Φ^{T2}.

34. statuemus S*O; statuamus A | illis *om.* Σ^{T} | ∼ illis ergo $C\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}$ | fine Q | iudae S *cum B* | et (*1°*) — iudaeae (*2°*) *om.* Δ^{L}, *per homoeotel.* | ciuitates + apherema 𝔤 *cum B et* 𝔊, *cf. LX* (ablationem) *et G* (oblationem); + afferedam Ω^{M1}; + afferidam Ω^{S}; + affererendam $\dot{\Omega}^{M\dagger}$; + p̄cıosas Z^{a} + et 𝔴 | lidda S *cum LXB, cf. G* (lydda) *et* 𝔊; liddem Λ^{L}; + et perema Z^{a}. ¶ grecus habet « afferema et alyddam et remathim » *Hug.* grecus habet « affrima liddam et ramathaim » *Guill.* « lyddam », ał minus recte « affereden lyddam » *Iac.* | ramatham 𝔢; ramathan 𝔩𝔲𝔰𝔠 | iudae $M^{2}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RG}\Theta^{HAM}$SO *cum B*; iudęi M*; iuda Θ^{S*}. ¶ ant. « addite sunt eis (*sic*) ex samaria » *Hug., item Guill.* | ex — omnes] *in ras.* Ω^{J2} | ex samariae A; ex** samarie Δ^{M*}; et samaria $\Psi^{'D}$; et samariam 𝔞. ¶ ant. « ex samaria » *Hug., item Guill.* | conf.] fines $\Pi^{G}\Phi^{T}$S | earum] Θ^{H*}; eorum $\Theta^{H2}Q^{*}$ | sequ(e)stra] Φ^{T2}(a *corr.*)$\Theta^{H*}Z^{*}$; sequ***stra M; sequestras Z^{a}; sequestri Θ^{H3}; sequestrauimus Θ^{H2}; sequestrari Ωagrelsc | sacrific.] ędificantibus Π^{G2} (can. *ex* ca) | in] *cum G, cf. B et* 𝔊; *om.* $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$, *cf. LX* | rex accip.] rex prius accip. $Z^{*}\Omega^{SJ}$ *cum LXG, cf. B et* 𝔊; prius rex accip. 𝔞; prius accip. rex 𝔯𝔢𝔩𝔲𝔰𝔠; accipiebat rex 𝔤 | et (*4°*) — pomorum] *in ras.* Ω^{J2}.

35. alia quae *om.* Π^{G} | pertinebat $\Psi^{'D}$; pertimebant Θ^{S*} | et (*2°*) *om.* Φ^{T*} | remittimus] Δ^{M*} *cum XGB*; remittemus Σ^{T} *cum L*; remittamus Δ^{M2}; dimittimus C | sali*narum Θ^{S}S; salienarum Θ^{H} | quas $\Psi^{'D}$; qua* Z^{*}.

36. ex] et C | in omni S*Z*O; in omnem Σ^{C}.

37. exemplo $\Psi^{'D}$ | et (*1°*)] ut O | ponat Θ^{S*} | monte + sion Ω^{M} | in (*2°*)] *praem.* et ZΩarel.

38. uidens Ωarelusc | suo] eius Σ^{T}

---

32 ⟨rex CAM | 33. ⟨genti AM | ⟨et A | ⟨decrevimus CA | ⟨propter A | 34. ⟨statuimus AM | ⟨et (*1° et 3°*) A | ⟨sequestra CA | ⟨pro (*1°*) A | ⟨et pro AM | 35. ⟨et (*1°*) A | ⟨ex A | ⟨et (*3°*) M | ⟨et (*4°*) A | 36. ⟨omnia A | ⟨et (*1°*) AM | 37. ⟨nunc CAM | ⟨et (*2°*) A | 38. ⟨et (*1°*) CAM.

luit terra in conspectu suo et nihil ei resistit
dimisit totum exercitum suum unumquemque in locum suum
excepto peregrino exercitu
quem contraxit ab insulis gentium
et inimici erant ei omnis exercitus patrum eius
39 Trifon autem erat quidam partium Alexandri prius
et vidit quoniam omnis exercitus murmurat contra Demetrium
et iit ad Emalcuel Arabum
qui nutriebat Antiochum filium Alexandri
40 et adsidebat ei ut traderet eum ipsi
ut regnaret loco patris sui
et enuntiavit ei quanta fecit Demetrius
et inimicitias exercituum eius adversus illum
et mansit illic diebus multis
41 et misit Ionathas ad Demetrium regem
ut eicerent eos qui in arce erant in Hierusalem
et qui in praesidiis erant
quia inpugnabant Israhel
42 et misit Demetrius ad Ionathan dicens

---

cum LB | ei *om.* Ψ^{D} | restitit r; resisti Ω^{MSJ*} (*ut vid.*) | demisit SO*; diuisit Ω^{S}; *praem.* et re *cum L et* 𝔊; + ergo Ψ^{D} | totum *om.* M $\Phi^{T*RGP}O\Omega^{MJ2}$g *cum* $\mathfrak{G}^{SV46}$. ¶ « totum » *reprobat Iac.* | ~ exerc. suum totum Ω^{S} | quemque Σ^{T} | in locum suum] Z^{2} *cum LXGB et* $\mathfrak{G}^{V}$; ad locum suum Δ; in suum locum Z^{*3} Γ^{A} *cum* 𝔊; in loco suo S†; + et S | peregrino] Φ^{T2} (o *corr.*) | exercitum Φ^{T*} | contraxit] *cum LX et* 𝔊; traxit $\Pi^{G}M*\Phi^{T*RGP}$ Ω^{MJ*}agrel; contradixit A* | ab] ad Ψ^{D} | inim.] amici Ψ^{D} | ei omnis] *in ras.* Θ^{M2} | ei *om.* Ψ^{D} | omnis] *cum LXG, cf. v.* 55; omnes $M\Phi^{TP}\Theta^{H}\Omega^{S}$agrelbst *cum B et* 𝔊; oms̄ O; om̄ S | *scrips.* patruum Π^{G} *cum LXG.*

39. quidem Θ^{S*} | ~ quidam erat Ψ^{D} | *scrips.* partum Θ^{S*} | quoniam] quod Γ^{A} | omnes AO *cum* 𝔊; om̄ S^{*} | murm. contra dem.] *in ras. lat. spat.* M^{1} | murmurat] Ω^{J2} *cum XG, cf.* 𝔊; murmurabat Ω^{J2} (*ut vid.*, bat *in ras.*)st; murmurauit Ω^{MS}arel. ¶ « murmurat » *Hug. et Guill.* | et (*2°*) *om.* Δ *cum GB et* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93\ 311}$ | iit] *in ras.* Z^{2}; **it S*; iuit $\Theta\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbst; ii Λ^{L}; hii Δ^{L}; ait O. ¶ « et iuit » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218) *et Guill.* « iuit » *Hug.* (*Vat. Ottob.* 293 *et Paris. Ars.* 94) | emalcuel araben Ω^{J2}, *in ras.* | arabem Ω^{MS}grelbst *cum LGB, cf.* 𝔊. ¶ « arabem » *Hug. et Guill.* | *scrips.* alexandria Θ^{H}; antiochi A†.

40. ei (*1°*) *om.* Q | ipse Z^{*} | ut (*2°*)] *cum LXB et* 𝔊; et $\Phi^{T}SO\Omega^{S}$g *cum G et* $\mathfrak{G}^{340}$ $\mathfrak{S}^{II}$ | loco — sui] O^{*}; in loco patris sui AO^{2} $\Psi^{D}\Omega^{J2}$(*in ras. brev. spat.*)ag *cum LB* | patrisui Φ^{P} *cum LG*; patris tui Π^{G*} | nuntiauit $Z\Gamma\Psi^{D}$g; nuntiabit Δ | fecerit $\Sigma\Lambda^{L}$; fecisset Ψ^{D} | exercituum] Θ^{S2} (ũ *in ras.*); exercitium Z; *scrips.* exercitum $\Delta OQ\Psi^{D}$; exercitus g *cum LG* | aduersus] Z^{*}; aduersum $AM\Phi^{T*RGP}$ $Z^{2}OQ\Gamma^{A}$bm | illum] *in ras.* Θ^{H2} | illic] ibi Ω^{J}agrelbst *cum B.*

41. e(i)cerent] $\Delta^{M*}\Theta^{S*}$; e(i)ceret Σ $\Delta^{M2}\Lambda^{L}M\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum L XG et* 𝔊, *cf. B* | in archem Λ^{L} | in (*2°*)] *cum LG, cf.* 𝔊; *om.* $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum X* | praesidiis] M^{2} (is *in ras.*) | quia] qui $\Phi^{T*}\Omega^{M}$ | inpugnabat Φ^{G*}.

42. ionatham $\Sigma^{C}\Omega^{M}$g *cum LXG*; natan

⟨dimisit A | ⟨unumquemque A | ⟨quem A | ⟨et (*3°*) A | 39. ¶ trifon XLI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi$ $\Theta^{A}SOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Psi^{D}$ | ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨qui A | 40. ⟨et (*1°*) A | ⟨ut (*2°*) A | ⟨et (*2°*) CAM | ⟨et (*3° et 4°*) A | 41. ⟨et (*1°*) CAM ⟨ut A | ⟨et (*2°*) A | ⟨quia A | 42. ⟨et (*1°*) CAM.

non haec tantum faciam tibi et genti tuae
sed gloria inlustrabo te et gentem tuam cum fuerit oportunum
43 nunc ergo recte feceris
si miseris viros in auxilium
quia discessit omnis exercitus meus
44 et misit ei Ionathas tria milia virorum fortium Antiochiam
et venerunt ad regem
et delectatus est rex in adventu eorum
45 et convenerunt qui erant de civitate centum uiginti milia virorum
et volebant interficere regem
46 et fugit rex in aulam
et occupaverunt qui erant de civitate itinera civitatis et coeperunt pugnare
47 et vocavit rex Iudaeos in auxilium
et convenerunt omnes simul ad eum
et dispersi sunt omnes per civitatem
48 et occiderunt in illa die centum milia hominum
et succenderunt civitatem
et ceperunt spolia multa in illa die
et liberaverunt regem
49 et viderunt qui erant de civitate quod obtinuissent Iudaei civitatem sicut volebant
et infirmati sunt mente sua
et clamaverunt ad regem cum precibus dicentes 50 da nobis dextras

---

Deest Γ^{A} *a v.* 49, ad.

Δ^{M*} | haec] hoc a | sed] Ω^{J*}, *ut vid.*; se(d) et $\Pi^{G}M\Omega^{J2}$ *cum B et* $\mathfrak{G}^{L\ 19\ 93}$ | *scrips.* gloriam lustrabo Z^{*} | fuerit] fecerit Σ^{T}.

43. feceris] *cum LX*; facies Θ^{S1}(e *ex* a, *ut vid.*)$^{HAM}\Gamma^{A}$ *cum G.* ¶ feceris Θ^{M} | uiros in auxil.] Ω^{S*}; mici uiros in auxil. Δ *cum LX*; uiros mihi in auxil. Ω^{M}; uiros in auxil. mi(h)i Ω^{S2J}; in auxil. mi(h)i uiros arelbsc | quia] qui Θ^{S} | omnes O; om̄ S.

44. et (*1°*) — antiochiam *om.* O*, *per homoeoarcton* | ei *om.* O^{2} *cum XG et* $\mathfrak{G}$ | antiochię Π^{G} | rex *om.* Φ^{T*}.

45. qui erant] querent Q*; *om.* M*, *cf.* $\mathfrak{G}$ | de] in a *cum B* | uiri Ω^{S} | uolebat Z^{*}; nolebant C.

46. fugit] Q*; fugiit $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L*}\Theta Q^{2}$; fuiit Δ^{L} | qui — coeperunt *om.* A, *per homoeotel.* | qui erant *om.* C, *cf.* $\mathfrak{G}$ | de ciuitatem Π^{G} | itinere Θ^{S*}.

47. uocaui Γ^{A}; conuocauit SO *cum B* | iudaeos *om.* Q* | in auxilium *om.* S* | simul *om.* O *cum B* | ∼ et conu. omnes ad eum in auxil. O | ∼ ad eum simul S *cum* $\mathfrak{G}^{S}$.

48. et (*1°*) — ciuitatem *om.* Δ^{M*}, *per homoeotel.* | centum — 49. preci(bus)] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | hominum — die (*2°*) *om.* S | ciuitatem + eorum $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{H}\Psi^{'D}$ | *scrips.* coeperunt $CM\Phi\Theta^{S2HAM}ZOQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ | multa *om.* Θ^{S2} | ∼ die illa $\Lambda^{L}\Omega^{S}$relbsc.

49. et (*1°*) — preci(bus)] *in ras.* Θ^{S2} | et (*1°*)] et ut $\Theta^{S2HAM}\Psi^{'D}\Omega^{S}$, *cf. X* (ut) | qui erant *om.* C, *cf.* $\mathfrak{G}$ | de ciuitatem A* | obtin.] tenuissent O | sicuti C | et (*2°*) *om.* $\Phi^{T2}\Theta^{S2HAM}$ | infirm.] confirmati Φ^{G}; firmati O | sua] Q^{2} (s *corr.*); *om.* Φ^{G} | precibus] principibus O.

50. da] Δ^{M2} (a *in ras.*) | dextras] Θ^{M*}; dexteras $\Phi^{T}\Theta^{M2}S$ | et (*1°*)] *in ras.* Θ^{M2} |

⟨non AM | ⟨sed A | ⟨et (*2°*) A | 43. ⟨nunc CAM | ⟨si A | ⟨quia A | 44. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 45. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 46. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) AM | 47. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2° et 3°*) A | 48. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 49. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 50. ⟨da CM.

et cessent Iudaei obpugnantes nos et civitatem
51 et proiecerunt arma et fecerunt pacem
et glorificati sunt Iudaei in conspectu regis
et in conspectu omnium qui erant in regno eius
et nominati sunt in regno
et regressi sunt in Hierusalem habentes spolia multa
52 et sedit Demetrius rex in sede regni sui
et siluit terra in conspectu eius
53 et mentitus est omnia quaecumque dixit
et alienavit se ab Ionathan
et non retribuit ei secundum beneficia quae sibi tribuerat
et vexabat eum valde
54 post haec autem reversus est Trifon et Antiochus cum eo puer adulescens
et regnavit et inposuit diadema
55 et congregati sunt ad eum omnis exercitus quos disperserat Demetrius
et pugnaverunt contra eum et fugit et terga vertit
56 et accepit Trifon bestias et obtinuit Antiochiam
57 et scripsit Antiochus adulescens Ionathae dicens
constituo tibi sacerdotium
et constituo te super quattuor civitates ut sis de amicis regis

---

Deest Γ^{A} *usque ad v.* 51, re(gressi).

cessent] essent Λ^{L*} | iudaei] Θ^{S2} (ęi *in ras.*) | oppugnare $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$arelbgc; expugnare Π^{G} *cum B.*

51. arma + sua $\Psi^{D}\Omega^{J}$*agrel(*sublin.* ш) gc. ¶ « sua » *reprobat Iac.* | in (*1°*) — erant *om.* Δ^{L*}, *per homoeoarcton* | regis — conspectu (*2°*) *om.* $C\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$, *per homoeotel.* | nomin.] *cum L et* ⊛; dominati $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$, *cf. G²* (adnominati) | regr.] egressi g | in (*5°*)] *cum LG et* ⊛; *om.* Δ *cum XB.*

52. rex *om.* Z* *cum G et* ⊛$^{71\ 98\ 107}$ | in sede regni] *in ras.* Ω^{J2} | in sedem ΔA *cum LG.*

53. omnia *om.* Q | alienabit $\Sigma^{T}\Delta$; abalienauit S*Oarelbgc, *cf. v.* 12 | ab] Ω^{J*3}; a $\Lambda^{L}A\Omega^{J2S}$agrelbgc | ionat(h)an = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L*}$ AQш *cum LGB et* ⊛, *cf. X* (yonatan); ionathae Φ^{T*RG}; ionatha* Z; ionatha $\Lambda^{L2}\Phi^{T2}$ *et cett.* | non *om.* Λ^{L*} | retribuet Θ^{S*} | ei* Θ^{A}; eis C; *om.* $\Phi^{T*}Z^{*}$ *cum* ⊛ | beneficia + eius Σ^{T} | trib.] retribuerat Ω^{S} *cum* ⊛ | uexabat] expugnabat A | ualde] Φ^{P2} (l *in ras.*).

54. haec] hoc $C\Sigma\Lambda^{L}$ | autem *om.* Ω^{J} | cum eo puer] **er Ω^{J*} | et (*2°*)] Z^{*3}, *ut vid., cum LB et* ⊛; *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ *cum X* | inposuit] *cum L et* ⊛; posuit A; + sibi Π^{G} $M\Phi^{P}SZ^{2}O\Psi^{D}\Omega$agrelbgc *cum GXB.*

55. congregatus est Ψ^{D} | omnis] M* $\Phi^{T*}Z^{*}$ *cum LGX, cf. v.* 38; omnes $M^{2}\Phi^{T2}\Theta$ S*$Z^{2}O\Omega$agrelbgc *cum B et* ⊛ | quos] *cum GXB et* ⊛; quod $\Pi^{G}Q^{*}$(*ut vid.*)Γ^{A} *cum L*; quo Δ^{M} | fugit] Q*; fugiit $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta Q^{2}$.

57. *scrips.* aboliscens Φ^{G}; *scrips.* adulens Q* | sacerdotum Q*; sacerdotem Θ^{H*} | et (*2°*) *om.* Θ^{A} | const. te] constitute Θ^{S*} | de amicis] amicus Ψ^{D}, *cf. XB.*

⟨et (*1°*) A | 51. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) AM | ⟨et (*4° et 5°*) A | ⟨et (*6°*) CAM | ⟨habentes A | 52. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 53. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 54. ¶ post XL. Θ^{M}; XLI. Z*; XLII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{A}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2°*) A | 55. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) CA | 56 ⟨et (*1°*) CAM | 57. ¶ et (*1°*) XLI. Θ^{M}; XLII. Z*; XLIII. $C\Sigma\Delta AM\Phi\Theta^{A}SZ^{2}OQ\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}$ | ¶ constituo (*1°*) XLIII. Γ^{A}; ⟨constituo (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A.

58 et misit illi vasa aurea et ministerium
et dedit ei potestatem bibendi in auro
et esse in purpura
et habere fibulam auream
59 et Simonem fratrem eius constituit ducem a terminis Tyri usque ad fines Aegypti
60 et exiit Ionathas et perambulabat trans flumen civitates
et congregatus est ad eum omnis exercitus Syriae in auxilium et venit Ascalona
et occurrerunt ei de civitate honorifice
61 et abiit inde Gazam
et concluserunt se qui erant Gazae et obsedit eam
et succendit quae in circuitu erant civitates
et praedatus est eas
62 et rogaverunt Gazenses Ionathan
et dedit illis dextram
et accepit filios eorum obsides
et misit illos in Hierusalem
et perambulavit regionem usque Damascum
63 et audivit Ionathas
quia praevaricati sunt principes Demetrii in Cades quae est in Galilea cum exercitu multo
volentes eum removere a negotio regni 64 et occurrit illis
fratrem autem suum Simonem reliquit intra provinciam

---

58. illi] ei SO *cum X* | aurea + et argentea Ψ^{D} | et (*2°*)] ad Ω^{M}; in Λ^{L2}(*in ras.*) Ω^{J}arelʂc | ei *om.* Z* | bibendi *om.* Ψ^{D} | in purp(u)ram CΣΛ^{L}AQ*.

59. fratrem] *bis scripsit* Φ^{R} | tyrii A*; syri $\Omega^{M\dagger}$ | fines + **** Ψ^{D}.

60. exiuit Ω^{S} | perambulabit Λ^{L}; perambula* Φ^{T*} | ciuitatis Θ^{SHAM*}S*OΨ^{D} | ad eum *om.* Q | omnes O *cum B*; om̃ S*; *om.* Φ^{R} | in auxilio A | asc(h)alona = CΣ $\Delta\Lambda^{L2}$A*Q ƀm *cum GX et* 𝔊; ascalonia Λ^{L*}; ascalonam Γ^{A} *cum L*; ascalonae A^{2}; ascalone $\Pi^{G}\Phi^{RGP}Z^{2}$; ascalon*m Z*; asc(h)alonem *cett. cum B*; *praem.* ad Ψ^{D} *cum* 𝔊 | ∼ honorifice de ciuitate agrelʂc.

61. inde — qui] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | inde] *cum LGXB et* 𝔊; in CΣ$\Delta\Lambda^{L}\Theta^{A}$ *cum* 𝔊$^{71\ 107\ 93}$ | gazam] *cum B*; gazim Σ^{T} | gazae] in gazam Ψ^{D}, *cf. supra* | succendit*** Q^{2} (it *in ras.*); incendit $\Delta^{L}\Pi^{G}$ *cum B* | quas Σ^{T}; ea quae A, *cf. LGX* (eam quae) | in circ. erant] *in ras.* Ω^{J2} *cum LGX*; erant in circ. Ω^{S}arelʂc | ciuitates] Z^{2} *cum X*; ciuitatis M$\Phi^{T*P}\Theta^{SHAM*}$S*Z^{*3}O$\Psi^{D}\Omega^{S}$agrelʂc *cum LG, cf. B et* 𝔊 | eas] Z^{2} *cum* 𝔊; eam $\Phi^{T*}\Theta^{SHAM*}$ (*ut vid.*)$Z^{*3}\Omega^{SJ}$agrel *cum GB, cf. LX* (illam); ea MΦ^{P}ƀʂc *cum* 𝔊$^{L'\ 46\ 58\ 311}$.

62. ionatham Ω^{S}e *cum LG*; ionathā Θ^{M2}Sgr; ionatha* Θ^{M*}; ionat(h)ae Θ^{SHA} | dextram] $\Theta^{M*}Z^{*}$ *cum LGX et* 𝔊^{S*340}𝔊; dexteram $\Phi\Theta^{M2}Z^{2}$ʂc; dextras O *cum B et* 𝔊 | obsides ¶ arrahenas Λ^{L} | illos] eos Ψ^{D} *cum B* | in] *cum B et* 𝔊; *om.* O *cum LGX* | perambulabat QΓ^{A} *cum X* | regionem] Z^{2} *cum LGXB et* 𝔊; regiones $Z^{*3}\Gamma^{A}$, *cf.* 3,37 *et* 6,1 | usque] Z* *cum G*; usque** Θ^{M}; usque ad $\Delta^{L}\Phi Z^{2}\Gamma^{A*}\Omega^{SJ}$ *cum LB*.

63. et] ut Ω^{S}, *cf. L* (et ut) | quia] quod arelʂc | demetri AS*Z*O | cum *om.* Q | multo] *cum LGX et* 𝔊; magno Ψ^{D} *cum* B, *cf.* 7, 10.11.27, *et* 9,60; 12,24 *in apparatu* | remouere] *in ras.* Ω^{J2}; *scrips.* remoueri SO | a negotia A.

64. suum *om.* Z* | intra] Θ^{S2}(tr *corr.*) | prou.] *scrips.* uinciam A*.

---

58. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 59. ⟨et CA M | 60. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 5°*) A | 61. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3°*) C | ⟨et (*4° et 5°*) A | 62. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°, 3°, 4°, 5°*) A | 63. ¶ et XLII. Θ^{M}; XLIIII. CΣ$\Delta\Lambda^{L}$AM$\Phi\Theta^{A}$ SZOQΩ^{M}; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨quia AM | ⟨quae A | ⟨volentes A | 64. ⟨fratrem CAM.

65 et adplicuit Simon ad Bethsuram
et expugnabat eam diebus multis et conclusit eos
66 et postulaverunt ab eo dextras accipere
et dedit illis
et eiecit eos inde
et cepit civitatem
et posuit in ea praesidium
67 et Ionatha et castra eius adplicuerunt ad aquam Gennesar
et ante lucem vigilaverunt in campum Asor
68 et ecce castra alienigenarum occurrebant in campo
et tendebant ei insidias in montibus
ipse autem occurrit ex adverso
69 insidiae vero exsurrexerunt de locis suis
et commiserunt proelium
70 et fugerunt qui erant ex parte Ionathae omnes
et nemo relictus est ex eis
nisi Matthathias filius Absolomi
et Iudas filius Chalfi princeps militiae exercitus
71 et scidit Ionathas vestimenta sua
et posuit terram in capite suo
et oravit
72 et reversus est ad eos in proelium
et convertit illos et pugnaverunt
73 et viderunt qui fugiebant partis illius et reversi sunt ad eum

---

65. applicabit Δ^{LM*} | symonem Λ^{L*} | expugnauit Σ^{C*} *cum* $\mathfrak{G}^{L\ 340}$; expugnabit Σ^{T} $\Delta^{L}\Phi^{T*}$(*ut vid.*) | eam] eum Δ^{M*}.

66. dextras] $\Theta^{M*}Z^{*}$; dexteras $\Phi^{TP}\Theta^{M2}$ Z^{2} | *scrips.* coepit $M\Phi\Theta ZO\Gamma^{A}\Psi'^{D}$; accepit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}Q$ *cum L* | in ea* Φ^{T}; ea in Δ^{L*}.

67. ionatha] $\Delta^{M*}\Phi^{T*}$ *cum G*; ionathas $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi^{T2P}Q\Omega$agrelbsth *cum B* | a(d)-plica(u)erunt $\Delta^{LM*}S$ | gennesar et] gennesareth Δ^{LM*} | lucem uigil.] lucem surrexerunt Φ^{P2}, *in ras.* | in campum asor] Θ^{M2} (u *corr.*); in campo masor Θ^{SHA} | in campum] M^{*} *cum LGB et* $\mathfrak{G}$; in campo $M^{2}\Phi^{TP}S^{2}$(o *in ras., ut vid.*)$\Gamma^{A}\Omega^{J}$arelsc *cum X, cf. v.* 68.

68. occurr.] decurrebant Π^{G}; + ei Ω^{S} *cum LG et* $\mathfrak{G}$, *cf. X et B* | in campo] *cum B et* $\mathfrak{G}$; in campum $\Lambda^{L}SO\Psi'^{D}$ *cum LGX, cf. v.* 67; [...]po Γ^{A} | *scrips.* tetendebant $\Sigma^{T}\Phi^{T2}$ (*ex* -bat); tenebant Δ | in montibus] *bis scrips.* Θ^{S}.

69. insidiae uero] et insidie Ω^{S} *cum* $\mathfrak{G}^{L'\ 46}$ | insidiae] Z^{2} (idię *in ras.*); in die Θ^{H2} (e *ex* ae); insidias (*ima pag.*, as *corr.*) Θ^{S2}, *addito summa pag.* in montibus ipse autem occurrit ex aduerso (*ex v.* 68) insidiae | exsurr.] insurrexerunt C.

70. (fug)erunt — iona(thae)] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | fugierunt $\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{SH*AM}$ | qui erant *om.* Q, *cf.* $\mathfrak{G}$ | ~ ex parte erant Δ^{L*} Z^{*} | ex eis *om.* Ω^{M} | matthat. filius] *in ras.* Ω^{J2} | abs(o)lomi] Ω^{M*}; absalonii Ω^{M2} | chalfi] Z^{2} (chal *in ras.*); oalfi Φ^{RGP} | principes Z^{*} *cum* B^{2} *et* $\mathfrak{G}$ | *scrips.* milicia O; + et $\Theta^{H}\Gamma^{A}\Omega^{J}$.

71. ionathas *om.* M^{*} | sua *om.* Ω^{M} | terra Q; + ****** Δ^{L} | in cap.] capiti Ψ'^{D} | orauit] or**uit Φ^{T*}.

72. est *om.* Π^{G}; + ionathas Ω^{J*}arelbsc. ¶ ant. « reuersus est ad eos » *Hug., item Guill.* « ionathas » *reprobat Iac.* | eos] eum Γ^{A} | in] ad Δ^{L} | ~ ad prelium ad eos Δ^{L} | illos] eos arelbsc; + in fugam Ω^{S}arelbsc; *cf. LGXB et* $\mathfrak{G}$.

73. qui] quia AO | fugebant $\Phi^{T*}\Psi'^{D}$ | partes $\Delta\Phi^{P}SO$ *cum GX* | sequebantur ΘS $O\Psi'^{D}$ | cum] eum Π^{G} | usque ** cades ad

---

65. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 66. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 4°, 5°*) A | 67. ¶ et (*1°*) XLIIII. Γ^{A}; ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | 68. ¶ et (*1°*) XLIII. Θ^{M}; ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨ipse CA | 69. ⟨insidiae CAM | ⟨et A | 70. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨nisi A | ⟨et (*3°*) A | 71. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 72. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 73. ⟨et (*1°*)AM.

et insequebantur cum eo usque Cades ad castra sua
et pervenerunt usque illuc
74 et ceciderunt de alienigenis in die illa tria milia virorum
et regressus est Ionatha in Hierusalem
XII. 1 et vidit Ionathas quia tempus eum iuvat
et elegit viros et misit Romam statuere et renovare cum eis amicitiam
2 et ad Spartas et ad alia loca misit epistulas secundum eandem formam
3 et abierunt Romam et intraverunt in curiam
et dixerunt
Ionathas summus sacerdos et gens Iudaeorum miserunt nos
ut renovetis amicitiam et societatem secundum pristinam
4 et dederunt illis epistulas ad ipsos per loca
ut deducerent eos in terram Iuda cum pace
5 et hoc exemplum epistularum quas scripsit Ionathas Spartiatis
6 Ionathas summus sacerdos et seniores gentis
et sacerdotes et reliquus populus

Rescripsit Z^2, *a v.* 12, 3, iudeorum, *usque ad v.* 7, quoniam.

Θ^M; usque ad cades ad $\Pi^G Z$ *cum G*; usque ad cades S; usque cades Δ^{LM*}; *praem.* omnes **arelbgc** | illuc] *cum L*; illic $C\Sigma\Delta\Lambda^L M^*$ *cum* 𝔊, *cf. GXB*; ad illuc Θ^H.

74. alienig.] alienis Σ^T | in — milia] *in ras.* Ω^{J2} | in die illa] die illa Π^G *cum* $\mathfrak{G}^V$; in illa die Ω^S, *cf. X* (illa die); *om.* Φ^{T*} *cum LGB et* $\mathfrak{G}^{107}$ | tria] *cum LGXB et* 𝔊; quattuor $A\Psi^D$ | regressus est ion.] regressi sunt ion. et qui cum eo erant $\Sigma\Lambda^L$, *cf.* 7,23.25, *etc.* | regr.] *cum LG*; reuersus $M\Phi\Omega$**agrelbgc** *cum XB, cf. v.* 72 | ionatha = $\Pi^G A\Phi^{R2}Zm$; ionat(h)an $C\Delta\Phi^G$ *cum LXG et* 𝔊; ionatha* Φ^{T*}; ionatias Λ^L; ionathas Φ^{T2R*} *et cett. cum B* | in] *cum B et* 𝔊; ***e Φ^T; *om.* ΔO *cum LGX*.

XII. 1. uidens Ω^M; audiuit O, *cf.* 11,63 *et* 12,34 | quia] q* Ω^{J*} | iubat $\Sigma\Delta\Lambda^L\Pi^G A\Phi^{TRG}Z^*$; iu*at Θ^{H*} | et (*2°*)] *in ras.* Z^2; *om.* $\Phi\Omega^M$**gc** | misit + eos Ω^{S2J}**agrelbgc** *cum G* | et renouare *om.* Γ^A, *per homoeotel.* | amicitias $C\Delta$, *cf.* 8,1; 10,20; 14,18.

2. spartas] $\Delta^{L*}M^*Z^2$, *cf. G* (sparthas); spar(t)iatas $\Delta^{L2}M^2\Theta Z^{*3}\Gamma^A\Omega^{SJ}$**agrelbgc** *cum* 𝔊, *cf. LXB*; spartiatis Ψ^{rD}. ¶ aɬ spartas Θ^M | ad (*2°*) *om.* $\Lambda^{L*}\Pi^G\Theta^{S*HAM}\Omega^S$ *cum GB et* 𝔊 | eandem] Θ^{M2} (a *ex* u).

3. in — dixe(runt)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | in *om.* $\Delta^L\Lambda^L\Phi^T$**agrelbgc** *cum B* | gens] genus O | nos *om.* Λ^L | huti C | renouetis] Ω^{J2} (tis *in ras.*) *cum LGX*; renouatis Φ^T; renouetur Λ^{L*}; renouemus Φ^{R*}(*ut vid.*)Ω^Sa; renouaremus **relgc**; reuocemus Ω^M | pristinam = $C^2\Sigma\Delta\Lambda^L A\Phi^{T2}$S**bm**; pri*inam C^*; pristinum Φ^{T*} *et cett. cum LGXB et* 𝔊, *forsitan recte*.

4. illis] *cum LX et* 𝔊, *cf. B*; *om.* Ω^{J2} *cum G.* ¶ «illis» *reprobat Iac.* | *scrips.* ab ipsos Δ; ad ipsis O | in terram] Δ^{M*} *cum XB et* 𝔊; in terra $\Theta^S SZ^*$ *cum LG*; ad terram $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^L$ *cum* 𝔊 | iudam $C\Phi^F Q$.

5. et *om.* O | hoc + est Ω^{SJ}**arel**(*sublin.* **w**)**gc** *cum GB* | exemplum + ** Φ^T | quam Ψ^{rD} | ionathas] Z^2 (s *in ras.*); ionatha $\Sigma\Phi^{T*RGP}$ | spartiatis] Π^{G2} (tis *in ras.*); *om.* Z^*.

6. seniores *om.* Ψ^{rD} | gentis] Λ^{L2} (n *in ras.*); *om.* Ω^S, *sed add. infra, post* populus;

⟨et (*3° et 4°*) A | 74. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A.

XII. 1. ¶ et (*1°*) XII. Ω^{SJ}; XLIIII. Z; XLV. $C\Sigma\Delta\Lambda^L AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SOQ\Gamma^A$; *Div. sine num.* $\Theta^S\Psi^D\Omega^M$ | ⟨et (*2°*) A | ⟨statuere A | 2. ⟨et (*1°*) M | ⟨et (*2°*) A | 3. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) A | ⟨ionathas CAM | ⟨ut A | 4. ⟨et CAM | ⟨ut A | 5. ⟨et AM | ⟨spartiatis A | 6. ⟨ionathas CAM | ⟨et sacerd. A.

Iudaeorum Spartiatis fratribus salutem
7 iam pridem missae erant epistulae
ad Oniam summum sacerdotem a Dario qui regnabat apud vos
quoniam estis fratres nostri sicut rescriptum continet quod subiectum est
8 et suscepit Onias virum qui fuerat missus cum honore
et accepit epistulas in quibus significabatur de societate et amicitia
9 nos cum nullo horum indigeremus habentes solacio sanctos libros qui sunt in manibus nostris
10 maluimus mittere ad vos renovare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis
multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos
11 nos ergo in omni tempore sine intermissione
in diebus sollemnibus et ceteris quibus oportet
memores sumus vestri in sacrificiis quae offerimus et observationibus
sicut fas est et decet meminisse fratrum
12 laetamur itaque de gloria vestra
13 nos autem circumdederunt multae tribulationes et multa proelia
et inpugnaverunt nos reges qui sunt in circuitu nostro
14 noluimus ergo vobis molesti esse neque ceteris sociis et amicis nostris in his proeliis

---

Rescr. Z^2 *usque ad v.* 7, quoniam.

\+ **** Φ^{T2} (*sup. lin.*) | populus *om.* Q^*; + gentis Ω^S.

7. *scrips.* misserant Σ^{C*}; miserant Σ^{T*}; mi**rant Θ^{S*} | a dario] *cum LGXB et* 𝔊$^{codd.}$ 𝔖; ab ario ɾ *cum* 𝔊 | regnauit Φ^T | uos] nos $M^*\Omega^S$ | rescr.] scri(p)tum $\Delta\Lambda^L\Omega^S$arelꝫ *cum G* | *scrips.* subtectum A^*.

8. *onias Θ^{S2} (o *in ras.*); **onias Δ^L Φ^R | ui**rum Φ^T | fuerat missum Θ^{S*}; missus fuerat $\Sigma\Pi^G\Omega^S$Jagrelbꝫɾ; missus est Λ^L, *cf. B* (est missus) | accepit] Δ^{M*}, *ut vid., cum LGXB*; suscepit $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^L$ | in] *cum LGX et* 𝔊; * Φ^{T*}; *om.* $\Pi^G M^*\Phi^{RG}\Gamma^A\Omega^M$ *cum B* | amicitiam $\Delta\Theta^{H*}$; *praem.* de a.

9. cum — indigeremus] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | cum] quū Θ^{M2} *corr.*; *praem.* autem Z^2 *cum B et* 𝔊^{L}𝔖; *praem.* enim are *cum* 𝔊 | nullo] M^2 (nu *in ras.*) | ho***rum O | hab**ntes Q^* | solacio] Z^2; sola(c)ia $C\Sigma\Delta\Lambda^L Z^{*3}$; *om.* ɾ | li*bros Φ^{T2} (b *in ras.*); uiros $\Omega^{M\dagger}$ | ~ libros sanctos $Z^*\Gamma^A$ *cum GB et* 𝔊, *cf. LXB.*

10. mittere* Δ^L | alieni] *praem.* et Θ^{SHAM*}(*ut vid.*) | misisti $\Delta^L\Pi^G$S *cum G*X.*

11. in (*2°*)] et in Ψ^{rD} *cum* 𝔊, *cf. B* | quibusque Z^* | uestri *om.* Π^G | et (*2°*) + in $\Phi^{T*}Z\Gamma^A\Omega$Jagrelbꝫɾ *cum LGXB et* 𝔊 | obseruationibus] M^* *cum X*; seruationibus Φ^{T*}, *ut vid.*; obsecrationibus $\Delta M^2\Theta^{SHM}SO\Omega^S$ 𝔴 *cum LG et* 𝔊. ¶ ał obsecrationibus Φ^T; ał obseruationibus Θ^M | sicuti C | fratrem $\Delta^M\Gamma^A$; frm̃ $\Sigma^T\Lambda^L\Pi^G$.

12. laetamur + ergo Θ^{H*}.

13. *scrips.* tributiones A^* | et (*2°*) *om.* Θ^H | nos reges] *in ras.* Θ^{A2} | in circ. nostro] in circuitum Σ^{T*}.

14. nolumus $\Phi^{G*}\Theta^{M*}\Psi^{rD}\Omega^S$ *cum L* | uobis] uo* S^* | molesti] Q^*; moles Q^2; multi O^* | (ce)teris — proe(liis)] *in ras.*

---

7. ⟨iam CAM | ⟨ad A | ⟨quoniam CA | 8. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 9. ⟨nos CAM | 10. ⟨maluimus A | ⟨multa CA | 11. ⟨nos CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 12. ⟨laetamur CA | 13. ⟨nos CA | ⟨et (*2°*) A | 14. ⟨noluimus CAM | ⟨neque A.

15 habuimus enim de caelo auxilium
et liberati sumus nos et humiliati sunt inimici nostri
16 elegimus itaque Numenium Antiochi
et Antipatrum Iasonis filium et misimus ad Romanos
renovare cum eis amicitiam et societatem pristinam
17 mandavimus itaque eis ut veniant etiam ad vos et salutent vos ut reddant vobis epistulas nostras de innovatione fraternitatis nostrae
18 et nunc bene facietis respondentes nobis ad haec
19 et hoc rescriptum epistularum quod miserat Onias 20 rex Spartiarum
Onias Ionathae sacerdoti magno salutem
21 inventum est in scriptura de Spartiatis et Iudaeis
quoniam sunt fratres et quia sunt de genere Abraham
22 et nunc ex quo haec cognovimus
bene facitis scribentes nobis de pace vestra
23 sed et nos rescripsimus vobis
pecora nostra et possessiones nostrae vestrae sunt

Ω^{J2} | sociis *om.* S* | his] Z^{*3} *cum LGB et* 𝔊, *cf. X* (ipsis); hiis $\Omega^{J2}\mathfrak{a}$; *om.* $M^*\Phi^{T*RGP}$ $Z^2\Psi^D\Omega^S$.

15. auxilio S | nos] Z^{*3}; *om.* Φ^{T*RGP} $Z^2\Omega$ *cum LGXB et* 𝔊 | et (*2°*) *om.* Q^2 | nostri *om.* Ω^{S*}.

16. eligimus $\Phi^{GP*}Q$; eleg***mus Σ^{T*} | numentium Θ^H | anthiocii Θ^S; + filium 𝔞𝔯𝔢𝔰𝔠 | antipatrem 𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum B* | iasonis] Ω^{J2} (ia *in ras.*) | amicit.] *praem.* et Ω^{J*} | et (*3°*) *om.* A*.

17. mandabimus Δ *cum X*; mandamus Ω^M | uenirent Π^G | etiam] *in ras.* Σ^{C2} | uos (*1°*)] nos Ω^S | et (*1°*)] *cum LGX et* 𝔊, *cf. B*; ut Θ^{SHAM*} | ut (*2°*) = $C(\text{hut})\Sigma\Delta\Lambda^L\Pi^G A\Omega^M\mathfrak{m}$; et ut $\Theta^S Q^2$(u *in ras.*); et *cett.*, *cf. LGXB et* 𝔊 | reddent Θ^H | uobis — 18. nunc *om.* O | uobis] nobis Ω^S | innou.] inuocatione Λ^L; renouatione Ψ^D *cum B* | nostrae] uestrae Ψ^D.

18. et nunc *om.* O | faciatis Σ^T | ∼ nobis respond. Ψ^D.

19. hoc *om.* Z* | rescriptum] scriptum Ω^S; *praem.* est 𝔰𝔠; + est Ω𝔯𝔢𝔩 | misit 𝔞𝔯𝔢 | onias 20. rex] rex onias Ω^{M*} *cum B* | oniae 𝔴𝔠 *cum GX*, *cf.* 𝔊; oniares 𝔰 *cum* $𝔊^{codd.}$, *cf L* (oniarex) *et* D. De Bruyne, *in Revue biblique* 31, 1922, *p.* 44-45.

20. rex] *praem.* arius 𝔠, *cf.* 𝔊 | spartiarum = $C\Sigma^C\Delta\Lambda^L\Pi^G A\mathfrak{m}$; partiarum Σ^T; spartitarum O*; sparciatorum Ω^S; spar(t)iatarum O^2 *et cett. cum LXB* | onias ionathae] oniae 𝔠 *cum GX et* 𝔊 | onias] Δ^{L*}(hon.)Q*; oniares 𝔰; onias rex Q^2; honias rex spartiarum Δ^{L2}.

21. in] Φ^{T2} *cum GB et* 𝔊; de Σ^{T*C}; *om.* $\Pi^G\Phi^{T*}$ *cum L* | scribturis Λ^L | quoniam] Z^{*3}; *om.* Z^2 | quia] quod 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠.

22. hoc $Z^*\Gamma^A$; *om.* Q | bene fac.] beneficiis Θ^H | facitis] Z* *cum XB*; fecistis Z^2 *cum G*; faciatis $\Sigma^C\Phi^{T*}$(*ut vid.*); facietis Γ^A *cum* 𝔊 | *scrips.* scribentis Λ^L | de pacem uestram Φ^{T*} | uestra] Θ^{M2} (ue *in ras.*).

23. et (*1°*) *om.* Θ^S | scripsimus A | possessionis nostrae $\Phi^P S^*$; possessio nostra Γ^A *cum* 𝔊, *cf. LG* | uestra sunt Δ; sunt uestre Ω^M; uestra erunt Γ^A, *cf.* $𝔊^{L'\,311}$ | uestra nostra] Θ^{A2} (*pr.* a *in ras.*) Q*, *cf. LG et* 𝔊; nostra uestra 𝔴* *cum B*; uestr(a)e nostr(a)e

---

15. ⟨habuimus CAM | ⟨et (*1°*) A | 16. ⟨elegimus CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨renovare A | 17. ⟨mandavimus CAM | 18. ⟨et AM | 19. ⟨et CAM | 20. ⟨onias CAM | 21. ⟨inventum CAM | ⟨quoniam A | 22. ⟨et CAM | ⟨bene A | 23. ⟨sed CA | ⟨pecora AM.

et vestra nostra
mandavimus itaque haec nuntiari vobis
[24] et audivit Ionathas quoniam egressi sunt principes Demetrii cum exercitu multo supra quam prius
pugnare adversus eum
[25] et exiit ab Hierusalem et occurrit eis in Amathite regione
non enim dederat eis spatium ut ingrederentur regionem eius
[26] et misit speculatores in castra eorum
et reversi renuntiaverunt
quia constituunt supervenire illis nocte
[27] cum occidisset autem sol
praecepit Ionathas suis vigilare
et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte
et posuit custodes per circuitu castrorum
[28] et audierunt adversarii quia paratus est Ionathas cum suis in bello
et timuerunt et formidaverunt corde suo
et accenderunt focos in castris suis
[29] Ionathas autem et qui cum eo erant non cognoverunt usque mane

---

MΦZQ²Ψ'DΩagrelsc | mandauimus] Θ^{S2}(*ut vid.*) *cum G*; mandabimus Δ^{M} *cum X*; mandamus AΘ^{S*3HM}ZQ *cum L et* 𝔊; *praem.* et Q | nun(t)iare Σ^{C}ΔΛ^{L}Π^{G}AΦ^{T2}(re *in ras.*) SOΩ^{J*}; renuntiare Σ^{T}, *cf.* 𝔊.

24. et] Θ^{S*3} *cum LGXB et* 𝔊; ut Θ^{S2}, *ut vid.* | egressi] Σ^{T*}; gressi Φ^{T*}; regressi Σ^{T2}(*ut vid.*)ΘZ*OΓ^{A}relbsc, *cf. LGX* (conuersi) *B* (reuersi) *et* 𝔊. ¶ ał egressi Θ^{M} | demetri O | multo] magno Ψ'^{D}, *cum B*, cf. 7,10.11.27, *et* 9,60; 12,24 *in apparatu* | super ZΓ^{A} | pugnaret Δ.

25. et (*1°*) *om.* MS^{2} | exit Θ^{H} | ab] Φ^{G*} *cum LGXB et* 𝔊; ad Φ^{G2}Ψ'^{D} | eis] Z*^{3} *cum LGXB et* 𝔊; ei Φ^{T*RG}Z^{2}; illis g | amat(h)ite] Z*S^{2}(te *in ras.*)Ω^{J2}(thite *in ras.*); amatite* Φ^{T*}; (a)mathiten ΔZ^{2}, *cf. B* (amathitin) *et* 𝔊 | regione] *cum G***X*; regionem ΔZ*Ψ'^{D} *cum LG*^{2}*B et* 𝔊 | *scrips.* spartium Δ^{L} | ut ingred.] ingrediendi Γ^{A}; + in OΩ^{M} *cum LGXB et* 𝔊 | eius] suam Ω^{J}.

26. misit + ionathas Ω^{S} | in castra] *bis scrips.* A†; castra Ψ'^{D} | nuntia(u)erunt ΣΔ^{L}Λ^{L}Π^{G}MΦ^{G}Θ^{M}QΓ^{A}Ψ'^{D}g *cum G* | quia] quod arelbsc | constituerunt ag; constituerant Ω^{S}; constituit QΓ^{A}Ω^{M} | illis] Z*^{3}Ω^{J}† *cum LG cum* 𝔊^{106}, *cf. X* (super illos) *et* 𝔊; illic Σ^{C}Π^{G}MΦ^{T*}(*ut vid.*)^{RGP}SZ^{2}a; illuc Ω^{MSJ1}; + et posuit custodes per circuitum castrorum Ω^{J}†, *cf. v.* 27, *post* nocte.

27. cum] *praem.* et Π^{G} | occid. — sol] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | ∼ autem occid. Ω^{S} *cum* 𝔊 | ionatha S | suis** Φ^{T2} (is *in ras.*) | uigilaret et Π^{G} | parati Π^{G} | ad pugnandum M*; in armis Λ^{L*}, *cf. supra*; *om.* Λ^{L2} | tota] Σ^{T2} (a *ex* o) | et (*2°*) *om.* Q* | per circuitu = CΔA* *cum I.G, cf.* 1,39 *et* 4,60; per circuitum A^{2} *et cett. cum X.*

28. adierunt Δ^{L*} | quia] quod arelbsc | cum — focos] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | timuerant Ω^{J} | corde] Δ^{M*}Ω^{S*} *cum LXB et* 𝔊; in corde Δ^{M2}Z*Ω^{S2J}agrel(*sublin.* in w)sc | suis (*2°*) + et fugerunt Δ^{L}, *cf.* 𝔊$^{L'\ 58\ 311}$𝔖.

29. non *om.* Δ^{M*} | cognou.] cogno*er* Θ^{S} | mane* Σ^{T}; ****mane Δ^{M} | uiderunt a | enim] Ω^{J2} (*in ras.*) *cum LXB et* 𝔊; autem Ω^{S}arelbsc *cum G* | lumina] Θ^{M*} *cum LXB*; luminaria ΔΦ^{T*RGP}Θ^{M2}ZΨ'^{D}Ω^{MS}grel(ria *sub-*

⟨et (*3°*) A | ⟨mandavimus CAM | 24. ¶ et XLV. Z*; XLVI. CΣΔΛ^{L}AMΦ^{TRP}Θ^{AM}SZ^{2}O QΓ^{A}; *Div. sine num.* Π^{G}Φ^{G}Θ^{S}Ψ'^{D}Ω^{M} | ⟨supra A | 25. ⟨et (*1°*) A | ⟨non AM | 26. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨quia A | 27. ⟨cum CAM | ⟨praecepit A | ⟨et (*1° et 2°*) A | 28. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | 29. ⟨ionathas CAM | ⟨non A.

videbant enim lumina ardentia
30 et secutus est Ionatha et non conprehendit eos
transierant enim flumen Eleutherum
31 et devertit Ionathas ad Arabas qui vocantur Zabadei
et percussit eos et accepit spolia eorum
32 et iunxit et venit Damascum
et perambulavit omnem regionem illam
33 Simon autem exiit et venit usque ad Ascalona et ad proxima praesidia
et declinavit in Ioppen et occupavit eam
34 audivit enim quod vellent praesidium tradere partibus Demetrii
et posuit ibi custodes ut custodirent eam
35 et reversus est Ionathas
et convocavit seniores populi
et cogitavit cum eis aedificare praesidia in Iudaea
36 et aedificare muros in Hierusalem
et exaltare altitudinem magnam
inter medium arcis et civitatis
ut separaret eam a civitate
ut esset ipsa singulariter
et neque emant neque vendant

Deest Γ^{A} *a v.* 36, aedificare.

lin. 𝔴)𝔰𝔱 *cum G.* ¶ uel « luminaria » *Iac.*

30. insecutus est O *cum LGX, cf.* 10, 49.78; 15,11; 16,9; + eos Ω^{J}*𝔞𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum LG, cf. X* (illos) *et* 𝔊. ¶ « eos » *reprobat Iac.* | ionatha = $C\Sigma^{T}$*$^{C}\Delta\Lambda^{L}A\Phi^{T}$*^{RG}S*ZQ𝔥𝔪; ionathas $\Sigma^{T2}\Phi^{T2}S^{2}$ *et cett. cum B* | transierant] *cum B*; transierat Φ^{G}*; transierunt Σ^{C}*Δ^{M}*(*ut vid.*)SZQΓ^{A}𝔞𝔤𝔯𝔢 *cum LGX et* 𝔊 | (eleu)therum] *in ras.* Θ^{S2}; (e)leut(h)erus Σ^{T}O.

31. deuertit = Δ^{LM}*AM*Φ^{T}*^{RGP}*Θ^{S}*^{HAM}*QΨ^{D} *cum* 𝔊, *cf. v.* 33; diuertit $\Delta^{M2}M^{2}\Phi^{T2P2}\Theta^{S2M2}$ *et cett. cum LXB* | arabes QΩ^{S}𝔞𝔤 | uocantur] Φ^{T}* *cum GXB*; uocabantur $M^{2}\Phi^{T2}$SO𝔞𝔯𝔢𝔩; uocatur Θ^{S}*; uocabatur M* *cum L* | zabadei] $Z^{3}\Omega^{J2}$(*in ras.*); zabad** Z*; zebedei Z^{2}Q | eos *om.* Ω^{S}*.

32. iunxit] M*; uinxit Ψ^{D}; uixit Φ^{T}* | perambulauit] Ω^{J2}(auit *in ras.*) *cum LG et* 𝔊, *cf. X* (perambulabit); perambulabat Γ^{A}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠, *cf.* 3,37; 5,66; 11,60 | illam + ***** Q.

33. autem *om.* Q* | usque ad] usque in Π^{G} *cum G*; usque $\Phi^{T}\Theta\Gamma^{A}\Omega^{J}$𝔞𝔤 *cum LXB.* ¶ ał minus recte « ad aschalonem » *Iac.* | ascalona] Δ^{M}*M* *cum X*; ascalone Δ^{M2}, *ut vid.*; ascalonam $\Delta^{L}M^{2}\Theta Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum G, cf. L* (ascolonam); as(c)alonem Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱; ascalon $\Sigma\Lambda^{L}A\Phi^{T}$*(*ut vid.*) *cum B* | praesidia] prędia Π^{G} | in *om.* C *cum LGX* | ioppem Ω^{J}*; open Θ^{S}*.

34. audiuit enim] audi**** Θ^{A}* | audiuit] M* *cum LGXB et* 𝔊; audierat M^{2} Θ^{SHA2M}; audierant Ψ^{D}, *cf.* $\mathfrak{G}^{V\,106}$ | enim] autem A | uellet A | pr(a)esidio SO; prędium Π^{G} | tradere + in Γ^{A}, *ut vid.* | ibi *om.* Π^{G} | ut] et Φ^{P} | custodiret Q.

35. ionatas Δ^{M}*; ionat(h)an $C\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum LGX et* 𝔊 | eis *om.* Σ^{T}* | aedificare + cum eis Ω^{J}* | presidiam Π^{G} | in iudeam Π^{G}.

36. in *om.* ΔO *cum LGB et* 𝔊 | altitudine magna $C\Sigma\Lambda^{L}$M𝔷𝔞𝔯𝔢𝔩 *cum LG et fortasse cum archetypo*; altitudine magnam 𝔴; magnum altitudinem Ψ^{D} | mediam Λ^{L}*, *ut vid.* | arcis] C^{2}(r *in ras.*); artis S* | ciuitatis] ciuitatem 𝔯 *cum L, cf. B* | seperaret S^{2} (*pr.* e *in ras.*); separet Θ^{S} | a ciuitatem S* | et (*4°*)] ut O *cum LB et* 𝔊 | ∼ uendant neque emant a.

⟨videbant A | 30. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨transierant A | 31. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨qui A | ⟨et (*2°*) A | 32. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 33. ⟨simon CAM | ⟨et ad A | 34. ⟨audivit CAM | ⟨et A | 35. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 36. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨inter A | ⟨ut (*1° et 2°*) A | ⟨et (*4°*) A.

37 et convenerunt ut aedificarent civitatem
et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis
et reparavit eum qui vocatur Capheteta
38 et Simon aedificavit Adiada in Sephela
et munivit eam et inposuit portas et seras
39 et cum cogitasset Trifon regnare Asiae
et adsumere diadema
et extendere manum in Antiochum regem
40 timens ne forte non permitteret eum Ionathas
sed pugnaret adversus eum
quaerebat conprehendere eum
et occidere
et exsurgens abiit in Bethasan
41 et exiit Ionathas obviam
cum quadraginta milibus virorum electorum in proelium et venit Bethasan
42 et vidit Trifon quia venit cum exercitu multo
ut extenderet in eum manus
et timuit 43 et excepit eum cum honore
et commendavit eum omnibus amicis suis
et dedit ei munera
et praecepit exercitibus suis ut oboedirent ei sicut sibi
44 et dixit Ionathae
ut quid vexasti universum populum cum bellum nobis non sit

Deest Γ^{A} *usque ad v.* 37, murus, *et partim usque ad* capheteta.

37. cecidit murus qui erat] Z*, *cf. LGXB et* 𝔊; ceciderunt muri (murus O) qui erant $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}O\Omega^{S}$, *cf. v.* 36 (muros); [...] qui erant Γ^{A} | muros Λ^{L*}(*ut vid.*)$\Pi^{G}\Theta^{S*}$ | super torrentem *om.* Φ^{T} | super] Z*; supra Δ; trans Z^{2} | *scrips.* orto M* | repar.] separa(u)it $\Delta^{L}\Lambda^{L}$; preparauit Ψ^{D}; [...]uit Γ^{A} | eam O* | caphethet M^{2}; cahetha Σ^{T}; caphet** Z*; cathet M*; cap[...] Γ^{A}.

38. in] *in ras.* Ω^{J2}; et Ω^{S} | posuit Λ^{L}A | *scrips.* serras $\Theta^{H*}S*$ *cum X.*

39. cogit.] cognouisset Z*, *ut vid.* | regnaret O*; regna Σ^{T} | as(i)ae] Θ^{S*}; as(i)a Θ^{S2H}; in asiae O | et extenderet AZ^{2}; ut extenderet Z* | in *om.* Q*.

40. timentes Γ^{A} | ne forte *om.* Σ^{T} | 'pugnare' $\Sigma^{C}\Lambda^{L*}$ | aduersus] Φ^{T2} (*alt.* u *corr.*); aduersum Θ | quaerebat] *praem.* et Γ^{A}; + enim SO | occid.] perimere Γ^{A}; + eum Ω^{SJ*} *cum* 𝔊$^{71\ L'\ 58}$𝔖^{I}, *cf. X.* ¶ « eum » *reprobat Iac.* | et surgens $\Theta^{SHAM*}S$ *cum LG.*

41. exiuit $M\Phi^{TRG}\Theta SZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$relbst | obuiam + ei $\Psi^{D}\Omega^{S}$ *cum LGB et* 𝔊; + illi grelbst *cum X* | milia Δ^{LM*} | in proelium] Z^{2}; in proelio Z^{*3} | et uenit bethasan] ** Δ^{L*} | uenit + in $C\Sigma\Delta^{L2M}\Lambda^{L}\Pi^{G}$ *cum G et* 𝔊.

42. uidit] uenit A* | uenit + ionathas $\Phi Z^{2}Q^{2}\Psi^{D}\Omega$arelbst *cum GXB et* 𝔊$^{L'\ 11}$𝔖^{I} | ut extend.] *cf.* 𝔊$^{SV\ 55}$; et extendere S *cum LG et* 𝔊, *cf. XB* (extendere) | in eo S* | et (2°) *om.* $\Phi^{T2}S^{2}$gt *cum LGXB et* 𝔊.

43. excipit O; accepit r | eum (1°)] *in ras.* S^{2}; illum Λ^{L} | (hono)re e(t)] *in ras.* Φ^{T2} | oboed.] obsiderent Σ^{T} | eum (2°) *om.* Δ^{LM*} | amicis] inimicis Φ^{G*} | ei (2°)] ei* Θ^{M}; eum O; e** Q | sicut + et Ψ^{D}.

44. ut *om.* O | uniuersum] Θ^{H2} (*alt.* u *ex* a) | nobis] *bis scrips.* Σ^{T*} | ~ nobis bellum SOa, *cf. B et* 𝔊$^{SL'}$𝔖^{I} | ~ non sit nobis Ω^{SJ*}(*ut vid.*).

---

37. ⟨et (1°) CAM ⟨et (2°) CA | ⟨et (3°) A | 38. ⟨et (1°) CA | ⟨et (2°) A | 39. ¶ et (1°) XLVI. Z; XLVII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TRP}\Theta^{AM}SOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Phi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (2° *et* 3°) A | 40. ⟨timens A | ⟨sed A | ⟨quaerebat A | ⟨et (2°) CAM | 41. ⟨et (1°) CAM | ⟨cum A | 42. ⟨et (1°) CA | ⟨ut A | ⟨et (2°) A | 43. ⟨et (2° *et* 3°) A | ⟨et (4°) AM | 44. ⟨et CA | ⟨ut AM.

45 et nunc remitte eos in domos suas
elige autem tibi viros paucos qui tecum sint et veni mecum Ptolomaidam
et tradam illam tibi
et reliqua praesidia et exercitum
et universos praepositos negotii
et conversus abibo
propterea enim veni
46 et credidit ei et fecit sicut dixit
et dimisit exercitum et abierunt in terram Iuda
47 retinuit autem secum tria milia virorum
ex quibus remisit in Galileam duo milia
mille autem cum eo venerunt
48 ut intravit autem Ionathas Ptolomaidam
cluserunt portas Ptolomenses
et conprehenderunt eum
et omnes qui cum eo intraverant gladio interfecerunt
49 et misit Trifon exercitum et equites in Galileam et in campum magnum
ut perderent omnes socios Ionathae
50 at illi cum cognovissent quia conprehensus est et periit et omnes qui cum eo erant
hortati sunt semetipsos
et exierunt parati in proelium
51 et videntes hii qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis reversi sunt

---

45. nunc] ** Ω^{J*} | in domus OQ | suas] Ω^{J2} (a *in ras.*) | autem] *cum GXB et* 𝔊; enim $\Sigma\Lambda^{L}$ | ~ tibi autem O | sint] *cum GXB*; sunt $A^{*}\Psi^{'D}\Omega^{S}$ | illam] *cum LGX*; eam $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$agrelbst *cum B* | ~ tibi illam $A^{*}\Phi^{R}$ *cum G* et* 𝔊 | et (*5°*) *om.* $C\Delta\Lambda^{L*}\Theta^{SHAM*}\Omega^{M}$ | exercituum $C\Delta^{LM*}$ | abib*o Q; ab illo Σ^{C} | ~ ueni enim Δ^{L}.

46. in terram] *cum LB et* 𝔊; in terra $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Psi^{'D}$ *cum GX* | iuda] S*; iudam $C\Sigma\Delta^{M}$ $\Lambda^{L*}M\Phi S^{2}OQ\Gamma^{A}$m, *cf. apparat.* 3,39; 5,53.68, *etc.*

47. secum] se Φ^{T*} | trimilia Q* | ex — milia (*2°*) *om.* Φ^{P} | remisit] *cum* 𝔊; remansit $\Delta^{LM*}\Pi^{G}\Gamma^{A}$; misit Φ^{G*} | in galileam] *cum X*; in ga(l)il(a)ea $\Delta\Pi^{G}SO$ *cum* 𝔊, *cf. LGB*; + et Γ^{A} | ~ duo milia in gal. Ω^{S} | eo *om.* Θ^{H} | ~ uen. cum eo agrelbst, *cf. B*.

48. ut *om.* Ω^{M} | intrauit autem] *in ras.* Ω^{J2} *cum LG*; autem intrauit agrelbst *cum X* | ionathas + ** Θ^{M} | ~ ptolom. ionathas agrelbst | cluserunt] *praem.* et Ω^{M} | portis S*O; + ciuitatis arel(*sublin.*) w)st | pt(h)olomensis $\Lambda^{L*}S*O$ | eo] illo Ω^{J} *cum LGX* | intra(u)erunt $\Sigma\Delta^{LM*}\Lambda^{L}\Theta^{A*}Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{J}$a *cum GX*; intrauerat Q* | gladio] Z^{*3} *cum LXB*; in gladio $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Omega$ *cum G et* 𝔊; *om.* Λ^{L}

49. in gal(l)ilea $\Pi^{G}S*O$ *cum LX* | et (*3°*)] *cum LX et* 𝔊; *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ *cum GB et* $\mathfrak{G}^{A\ 62\ 46\ 106\ 311}$ | perderet $M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RGP} $\Psi^{'D}\Omega^{MJ}$, *cum GX* | socios] Λ^{L2} (*alt.* o *in ras.*).

50. at] et $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}OQ$ *cum LGB et* 𝔊 | illi* Q | et periit] *in ras.* Ω^{J2}; et perit Z*; *praem.* ionathas $O\Omega^{MS}$arel(*sublin.* w)st *cum G, cf. X* (ionathan) *et* $\mathfrak{G}^{L'\ 311}$𝔖; + ionathas Ω^{J2}, *in ras.* | eo *om.* Z* | parati in prelium Ω^{J2}, *in ras.* | parati + *** Φ^{T*}.

51. insecuti erant Π^{G}; secuti fuerant A | animabus O | res est] *cum L, cf. B* (res erat); rex est Δ^{M*}; restiterant $M\Phi^{P*}$(*ut vid.*) O | reuersi] *cum XB*; regressi $\Psi^{'D}$.

---

45. ⟨et (*1°*) A | ⟨elige AM | ⟨et (*3°, 4°, 6°, 7°*) A | ⟨propterea A | 46. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 47. ⟨retinuit AM | ⟨ex A | ⟨mille A | 48. ⟨ut CAM | ⟨cluserunt A | ⟨et (*1° et 2°*) A | 49. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | 50. ⟨(at) CAM | ⟨hortati A | ⟨et (*3°*) A | 51. ⟨et CAM.

52 illi autem venerunt omnes cum pace in terram Iuda
et planxerunt Ionathan et eos qui cum eo fuerant valde
et luxit Israhel luctu magno
53 et quaesierunt omnes gentes quae erant in circuitu eorum perdere eos
dixerunt enim 54 non habent principem et adiuvantem
nunc ergo expugnemus illos
et tollamus de hominibus memoriam eorum
XIII. 1 et audivit Simon quod congregavit Trifon exercitum copiosum
ut veniret in terram Iuda et adtereret eam
2 videns quia in tremore populus est et timore
ascendit Hierusalem et congregavit populum
3 et adhortans dixit
vos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei
fecimus pro legibus et pro sanctis proelia
et angustias quales vidimus
4 horum gratia perierunt fratres mei omnes propter Israhel
et relictus sum ego solus
5 et nunc non mihi contingat parcere animae meae
in omni tempore tribulationis
non enim melior sum fratribus meis

Desunt S (*partim a v.* 13, 3, q[uanta], *usque ad v.* 5, parcere) Γ^{A} (*a v.* 12, 54, memoriam, *usque ad* 13, 2 et *1°*, *et partim usque ad v.* 3, quan[ta]).

52. ~ omnes uenerunt Γ^{A} | in terram] Φ^{T2} *cum LB et* 𝔊; in terra $\Pi^{G}\Phi^{T*2}$S *cum GX* | iudam M*(*ut vid.*)Φ^{P}Z*; suam Ω^{S} | planxerant A*, *ut vid.* | ionatham $\Theta^{H}\Omega^{MS}$elb; ionathas Φ^{T*}; ionatha Γ^{A} | eos] *scrips.* eo Θ^{H} | cum *om.* Z* | eo] *cum LGB*; ipso Φ^{T2} Z*agrelst; ** Φ^{T2}; *om.* Φ^{T*} | fuerant] Z*2t (*edd.* 1592, 1593[2]) *cum LG*; erant M*ΦZ[2]Ωar elst(*edd.* 1593*, 1598) *cum B* | lucto Φ^{G}; luctum $\Pi^{G}\Gamma^{A}$.

53. quaesierunt + eum $\Psi^{'D}$ | gentes *om.* Φ^{T*} | quae] *cum LGXB, cf.* 𝔊; qui O$\Psi^{'D}$a; qua Γ^{A} | perdere = CΣΔΛ^{L}A$\Psi^{'D}$m; proterere Θ; ****ere Z*; conterere Z^{2} *et cett. cum B et* 𝔊. ¶ al disperdere, al conterere Θ^{M}.

54. illos] *cum L*; eos Σ^{C} *cum GXB* | homin.] omnibus Δ^{M*}O | memoria CΠ^{G}Q | eorum *om.* Φ^{T}.

XIII. 1. et (*1°*)] et ut Ω^{J*}a, *cf. X.* ¶ « et audiuit » *Hug. et Guill.* « ut » *reprobat Iac.* | triphon Ω^{J2} (t *ex* s) | ueniret] Λ^{L2} (i *in ras.*); uenirent Δ^{L} | in terra $\Psi^{'D}$ *cum GX* | iuda] O* *cum B et* 𝔊, *cf. XG*; iudam Σ^{T}M*Φ^{T*P}O[2]Q* *cum L* | et (*2°*)] ut Λ^{L}; *cf.* $\mathfrak{G}^{A}$ | a(d)terreret $\Delta^{L}\Lambda^{L*}\Theta^{S2}$S*ZO$\Psi^{'D}$; atereret Θ^{S*}; adteret Σ^{T}.

2. uidens + autem Π^{G} | quia] quod Λ^{L} *cum L* | timore] Φ^{T*} *cum G, cf. X*; in timore Φ^{T2}ZΩ^{S}agrelbst, *cf. L*; timor CΣΔΛ^{L} Π^{G} | ascendit in (hi)erusalem CΣΔΛ$^{L}\Pi^{G}\Omega^{J2}$ (*in ras. bev. spat.*) *cum X et* 𝔊. ¶ « ascendit ierusalem » *Hug. et Guill.* | ascendens Q | et (*2°*) *om.* $\Delta^{LM*}\Lambda^{L*}$.

3. uos** Φ^{T2} (os *in ras.*) | domum O | patri Δ^{L} | ~ domus patris mei et fratres Λ^{L} | prelias Π^{G} | angustia Δ^{M*}.

4. omnes *om.* $\Sigma^{T}\Psi^{'D}$ *cum LGX et* $\mathfrak{G}^{71\ 98*\ 107}$ | ~ omnes fratres mei Ω^{J} *cum B et* $\mathfrak{G}^{SV}$ | propter] pro M.

5. et nunc] A^{1}, *extrema lin.*, e A†; + enim O | non (*1°*) *om.* Γ^{A*} | contingat] cogat O | ~ anime mee parcere Ω^{S}.

---

52. ⟨illi AM | ⟨et (*1° et 3°*) A | 53. ⟨et CA | ⟨dixerunt AM | 54. ⟨nunc A | ⟨et (*2°*) A.

XIII. 1. ¶ et (*1°*) XIII. Ω^{SJ}; XLVII. Z; XLVIII. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{AM}SOQΩ^{M}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | ⟨ut A | 2. ⟨videns A | ⟨ascendit A | 3. ⟨et (*1°*) A | ⟨vos CAM | ⟨et (*3° et 5°*) A | 4. ⟨horum CAM | ⟨et A | 5. ⟨et M | ⟨non (*1°*) A | ⟨in A | ⟨non (*2°*) A.

6 vindicabo itaque gentem meam
et sancta
natosque vestros et uxores
quia congregatae sunt universae
gentes
conterere nos inimicitiae gratis
7 et accensus est spiritus populi
simul ut audivit sermones istos
8 et responderunt voce magna di-
centes
tu es dux noster loco Iudae et
Ionathae fratris tui
9 pugna proelium nostrum
et omnia quaecumque dixeris
nobis faciemus
10 et congregans omnes viros bel-
latores
acceleravit consummare omnes
muros Hierusalem et munivit
eam in gyro
11 et misit Ionathan filium Absolomi
et cum eo exercitum novum in
Ioppen
et eiectis his qui erant in ea
mansit illic ipse
12 et movit Trifon ab Ptolomaida
cum exercitu multo
ut veniret in terram Iuda
et Ionatha cum eo in custodia
13 Simon autem adplicuit in Addus
contra faciem campi
14 et ut cognovit Trifon
quia surrexit Simon in loco Io-
nathae fratris sui

---

6. itaque + enim $\Psi^{'D}$ | natos quoque Ω^{SJ}agrelυst | nostros Ωarelst | quia] qua $\Psi^{'D*}$ | gentes — inimic.] *in ras. brev. spat.* Ω^{J_3} | ∼ gentes uniuersae Π^{G} | *scrips.* contere $O^{*}Q^{*}\Psi^{'D}$; + *** Θ^{S*} | inimice Ω^{M} | gratis] Z^{2}, *ut vid.*; gratia $\Phi^{T}\Theta Z^{*3}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ag relυst *cum LX et* 𝔊, *cf. Prolegom., p.* LVIII. ¶ al gratis Θ^{M}.

7. et] Δ^{L_2} (e *corr.*) | ascensus Σ^{C} | est] *bis scrips.* Σ^{C*} | spir. populi] populus Σ^{T} | ut] Φ^{G_2} (u *in ras.*) | serm. istos] uerba ista Z^{*}(*ut vid.*)Γ^{A}g *cum LGX.*

8. es] *cum LGXB et* 𝔊; eris $O\Psi^{'D}$.

9. pugna] Z^{*3} *cum LGB et* 𝔊, *cf. X*; pugnare $\Delta^{L}\Pi^{G}M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*). ¶ ant. « pugna » *Hug., item Guill.*

10. congregas Θ^{S*} | uiros *om.* Θ^{SHM*} | ∼ bellat. uiros Θ^{A} | *scrips.* adcelebrauit $\Sigma^{T}\Delta^{M*}$ | omnes] uniuersos agrelυst | hierus.] *praem.* in $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{MS}$ | ∼ omnes muros in hier. consum. $\Phi\Omega^{MS}$ | munuit Σ^{T} | ea A.

11. ionatham Ω^{M} *cum LG*; ionatha C Σ^{T*}(*ut vid.*)$^{C}\Lambda^{L}$; ionathas Φ^{T} | absolomoni A; absoloni Ω^{M}; absaloni Γ^{A_2} (n *ex* m); absalonii Ω^{J*} | ioppen] Θ^{S_2} (i *in ras.*) | eiectus Δ^{L}; iectis Λ^{L*} | hiis Ω^{S}a; *om.* Ω^{J} | ea] *cum B et* 𝔊, *cf. LG* (eam); arce Ω^{J}arelg | remansit arelυst *cum LGX.*

12. ad ptolomaidam $\Psi^{'D}$ | ab] a $C\Delta^{L}\Pi^{G}\Theta^{SHA_2M}Z\Omega^{MS}$ *edd., cf. X* (a tolomaida); *om.* Θ^{A*} | pt(h)olomaide $S\Gamma^{A}$(-dę) *cum LGB*; (pth)olomaidam $\Sigma\Pi^{G}$ | exercito $\Delta^{M}S$ | in terram] *cum LB et* 𝔊; in terra ΔS *cum GX* | iudam $M^{*}\Phi^{P}O\Gamma^{A*}$(*ut vid.*) | ionatha = $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T*RG}\Theta ZQ^{2}$ (*ex* **ou*tha) m, *cf. X* (ionata); ionathan $\Delta AM^{*}S^{*}O\Psi^{'D}$b *cum LG et* 𝔊; ionathas $M^{2}\Phi^{T_2}S^{2}$ *et cett. cum B.*

13. adplica(u)it $\Delta^{LM*}\Pi^{G}$ | addus] $\Omega^{S*}J^{*}$(*ut vid.*); addiis $\Omega^{S_3J_2}$ | campi] *cum LB et* 𝔊; templi $\Lambda^{L}\Pi^{G}$ *cum GX, cf. Idt* 4,9. ¶ al campi Λ^{L}.

14. in *om.* $\Delta^{LM*}\Theta Z^{*}\Psi^{'D}$agrelυst *cum LG, cf. vv.* 8 *et* 32 | ionath(a)e fratris sui] *in ras.* Ω^{J_2}; ionatha fratri sui Λ^{L*}; fratris sui ionath(a)e Ω^{MS}arelυst; + et quia co(m)-m(i)ssurus esset cum eo pr(o)elium $\Delta^{L_2}M^{2}$

---

6. ⟨vindicabo AM | ⟨natosque A | ⟨quia A | ⟨conterere A | 7. ⟨et CA | 8. ⟨et (*1°*) A | ⟨tu CAM | 9. ⟨pugna A | ⟨et A | 10. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨acceleravit A | 11. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 12. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* Ω^{M}, *ut vid.*; ⟨et (*1°*) CA | ⟨ut A | ⟨et (*2°*) A | 13. ⟨simon CAM | 14. ⟨et CAM | ⟨quia A.

misit ad eum legatos [15] dicens
pro argento quod debebat frater tuus Ionathas in ratione regis detinuimus eum
[16] et nunc mitte argenti talenta centum et duos filios eius obsides
ut non dimissus fugiat a nobis et remittemus eum
[17] et cognovit Simon quia cum dolo loquitur secum
iussit tamen dari argentum et pueros
ne inimicitiam magnam sumeret ad Israhel populum dicentem
[18] quia non misit argentum et pueros propterea periit
[19] et mentitus est et non dimisit Ionathan
[20] et post haec venit Trifon intra regionem ut contereret eam
et gyraverunt per viam quae ducit Ador
et Simon et castra eius ambulabant in omnem locum quocumque ibant
[21] qui autem in arce erant miserunt ad Trifonem legatos
ut festinaret venire per desertum et mitteret illis alimonias

---

$\Phi^{T2P}\Theta Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MSJ2}$ (et — esset *in ras.*) agr elυst ⟦erat $\Delta^{L}Z\Gamma^{A}$ *cum B*, est Φ^{P} *cum LG*; cum eo⟧ aduersus eum Ω^{MS}; ~ proelium cum eo Φ^{T}⟧ *cum LX et* 𝔊, *cf. GB* | ~ legatos ad eum $\Theta^{S}\Omega^{M}$.

15. debebat] habebat t (*edd.* 1592* *et* 1593*) | frater] *scrips.* frs O | ionathas *om.* Φ^{T*} | ~ ion. frater tuus $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum GXB et* 𝔊 | in ratione] Φ^{T*}(*ut vid.*)Θ^{H*}(*ut vid.*) *cum X*; in rationem $\Phi^{T2}\Theta^{H2}\Psi^{D}$ *cum L et* 𝔊 | (re)gis — 16. nunc] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | regis + propter negotia qu(a)e habuit arelυst *cum LGX et* 𝔊 | detinuimus] Δ^{M*}; detenimus Φ^{T*}; retinuimus Δ^{M2}.

16. argentum Z^{*} | talentum Λ^{L*} | *scrips.* centem O | eius *om.* Q^{*} | ut] et Π^{G} | demi(s)sus $C\Delta^{L}O$ | fugeat Δ; fugat $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$ | remittimus $\Pi^{G}Z$, *cf. G* (demittimus) | eum] Δ^{M2} (u *ex* a).

17. loquitur] Z^{*3} *cum X*; loquetur Φ^{T*} Z^{2}; loqueretur $\Phi^{RGP}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelυst *cum B* | dare ΔS | ~ argentum dari Ω^{J2}, *in ras.* | inimicitia magna Φ^{T*RG}, *cf. X* | magna Θ^{S*} | ad] aduersum Ω^{S} | populo Δ | ~ populum isr. Ω^{SJ}agrelυst | dicentem] Θ^{S*} *cum LX*; dicens Θ^{S2} *cum* 𝔊$^{71\ L'\ 311}$; dicente Δ^{L}; dicentes Ψ^{D} *cum* 𝔊.

18. misit] Z^{*3} *cum XB et* 𝔊$^{74\ 46\ 58\ 106}$𝔖, *cf. L* (sit); misi $\Phi^{T*RG}Z^{2}O$ *cum* 𝔊; + ei $Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelυst *cum LXB et* 𝔊 | propterea] *praem.* et Δ, *cf. B et* 𝔊$^{c\ 534\ 58\ 340}$.

19. et (*1°*)] $\Delta^{M*3}Z^{2}$; *praem.* et misit (+ ei Z) pueros et centum talenta (+ argenti Γ^{A} *cum L*) $\Delta^{LM2}M^{2}\Phi^{T2}\Theta Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S2J}$ agrelυst *cum LXB et* 𝔊 | demisit C | ionatham $\Sigma^{C}O\Omega^{S}$ *cum LG*.

20. post haec] postea Δ^{LM*} | intra] ut intraret ΘZ^{*} *cum* 𝔊, *cf. LXG* (intrare) *et B* (ut inuaderet); *om.* a | regione Δ; *praem.* in $\Phi^{T2}\Gamma^{A}$ *cum LXG et* 𝔊; + iuda Z^{3} *cum* 𝔊$^{i\ 58}$, *cf.* 𝔊^{L}𝔖^{I} | ut] Φ^{T*} *cum X*; et $\Phi^{T2}\Theta Z^{*}\Gamma^{A}$ *cf. LGB et* 𝔊 | contererent Σ *cum X*; conteret Ψ^{D}; conterent Λ^{L} | eum M* | gyrau.] pergirauerunt $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | per uia Δ | ador] ad dor O | et (*3°*)] *bis scrips.* Σ^{T*} | ambulabant] Q^{1} (*ult.* a *ex* u) | quodcumque Φ^{T*} (*ut vid.*)Ψ^{D}.

21. ad tryphon C | festinarent Γ^{A} | ueniret Π^{G}, *cf. L* | et mittere $C\Delta^{L}\Lambda^{L}SO$, *cf.* 𝔊; ut emeret Ψ^{D} | illos Λ^{L}.

⟨misit A | 15. ⟨pro AM | 16. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨ut A | 17. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨iussit A | ⟨ne A | 18. ⟨quia A | 19. ⟨et (*1°*) CA | 20. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CAM | 21. ⟨qui AM | ⟨ut A

22 et paravit Trifon omnem equitatum ut veniret illa nocte
erat autem nix valde multa
et non venit in Galaditin
23 et cum adpropiasset Baschama
occidit Ionathan et filios eius
24 et convertit Trifon et abiit in terram suam
25 et misit Simon et accepit ossa Ionathae fratris sui
et sepelivit ea in Modin civitate patrum eius
26 et planxerunt eum omnis Israhel planctu magno
et luxerunt eum dies multos
27 et aedificavit Simon super sepulchrum patris sui et fratrum suorum
aedificium altum visu
lapide polito retro et ante
28 et statuit septem pyromidas
unam contra unam patri et matri et quattuor fratribus
29 et his circumposuit columnas magnas
et super columnas arma ad memoriam aeternam
et iuxta arma naves sculptas
quae viderentur ab omnibus navigantibus mare
30 hoc est sepulchrum quod fecit in Modin usque in hunc diem
31 Trifon autem cum iter faceret cum Antiocho rege adulescente
dolo occidit eum 32 et regnavit
loco eius et inposuit sibi dia-

---

22. omnem *om.* Σ^{T} | autem] Z*; enim $M\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{MS}$ | multa ualde Θ^{S}(multa∗ualde)^{H} $\Psi^{D}\Omega^{J}$agrelbst | non *om.* Ω^{M} | gala(a)dit-(h)im Ωagrelbst; galatin Π^{G}*.

23. a(d)propriasset $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}S*\Psi^{D}$ *cum X*; a(d)propinquasset $M\Phi^{T}\Theta Z*\Gamma^{A2}$Ωagrelb st *cum* 𝔊; adpropinquassent Γ^{A}* | basc(h)amam Θ^{SHA}ς(*ed.* 1598); basc(h)aman aelbst (*edd.* 1592, 1593) *cum B*; baschana Ω^{J}*; bethsama Ψ^{D} | ionat(h)am $\Delta^{L}\Omega^{S}$ *cum LG*; ionatha Σ^{T}* | eius + illic $\Phi^{T2}\Theta Z*\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S2}$ agrel(*sublin.* ω)st, *cf. LG et* 𝔊; + ibi Ω^{J}*, *cf. XB.* ¶ « ibi » *reprobat Iac.*

25. et ∗misit Q | fratri sui Λ^{L}* | ∼ fratris sui ion. Ω^{S} | ea] eum Γ^{A} *cum LGB et* 𝔊, *cf. X* (illum); eam Σ^{T}*M*O | ciuitate] Z^{2} *cum X et* 𝔊; ciuitatem $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$O *cum LG, cf.* $\mathfrak{G}^{V}$*; in ciuitate $\Phi^{R}Z*^{3}\Psi^{D}$ *cum* $\mathfrak{G}^{L'\ 46}$ $\mathfrak{G}^{I}$, *cf. B* | patris Ω^{S}.

26. (om)nis — mag(no)] *in ras.* Ω^{J2} | omnis] om̄ S; + populus Q *cum B* | plancto S* | magno] Θ^{H2} (o *ex* a) | eum (2°) *om.* $\Pi^{G}Z*$.

27. simon *om.* S*O | super *om.* Δ^{L} | sepulchrum Θ^{S2} (rū *in ras.*) | aedificium] edificauit O | uisum Z*, *ut vid.* | polito] polimito Ψ^{D} | ∗retro M | (a)nte] *rescr.* Θ^{S2}.

28. et (1°) *om.* Δ^{L} *cum G* | p(y)romidas = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$AMObm; p(y)ramidas *cett.* | unam (1°)] una Π^{G} | unam (2°)] M^{2} (n *in ras.*).

29. super] per Δ^{L}* | arma (2°)] arma∗ Z | uidentur Σ^{T} | omnibus] *cum X et* 𝔊, *cf. B*; hominibus ΦSZOQΓ^{A}Ωare *cum LG* | mare] *praem.* in Θ^{S2}.

30. est *om.* Σ^{T} *cum LGX et* 𝔊 | fecit + simon M *cum* $\mathfrak{G}^{i\ 46\ 68\ 311}$$\mathfrak{G}^{I}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{L}$.

31. ∼ faceret iter t (*ed.* 1598) | antiochio Φ^{T}*; antiochu∗ Q* | ∗dolo Q.

32. loco] Δ^{M}* *cum LG*; in loco $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Omega^{S}$ag *cum B, cf. X* (in locum) *et v.* 14 | posuit Ψ^{D}; *praem.* ** Q | sibi *om.* Θ^{M}* |

---

22. ⟨et (1°) CAM | ⟨ut A | ⟨et (2°) A | 23. ⟨et (1°) CA | ⟨occidit A | 24. ⟨et (1°) A | 25. ⟨et (1°) CAM | ⟨et (3°) A | 26. ⟨et (1° *et* 2°) A | 27. ⟨et (1°) CAM | ⟨aedificium A | ⟨lapide A | 28. ⟨et (1°) A | ⟨unam (1°) A | 29. ⟨et (1°) AM | ⟨et (2° *et* 3°) A | ⟨quae A | 30. ⟨hoc CAM | 31. ¶ trifon XLVIII. Z*; XLVIIII. $C\Sigma\Delta AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{*}$ | ⟨dolo A.

dema Asiae
et fecit plagam magnam in terra
33 et aedificavit Simon praesidia Iudaeae
muniens ea turribus excelsis et muris magnis et portis et seris
et posuit alimenta in munitionibus
34 et elegit Simon viros et misit ad Demetrium regem
ut faceret remissionem regioni
quia actus omnes Trifonis per direptionem fuerant gesti
35 et Demetrius rex ad verba ista respondit et scripsit epistulam talem
36 rex Demetrius Simoni summo sacerdoti et amico regum et senioribus et genti Iudaeorum salutem
37 coronam auream et baen quam misistis suscepimus
et parati sumus facere vobiscum pacem magnam
et scribere praepositis regis remittere vobis quae indulsimus
38 quaecumque enim constituimus vobis constant
munitiones quas aedificastis sint vobis
39 remittimus quoque ignorantias et peccata usque in hodiernum diem
et coronam quam debebatis
et si quid aliud erat tributarium Hierusalem

---

diadema] Q* *cum LGB et* 𝔊; diademata Q^2 *cum X* | plagamagnam Θ^S; plaga magna $\Delta\Pi^G\Phi^{T*RG}SO\Gamma^A\Psi^D$(plagam), *cf.* 7,22 *in appar.* | in terram $\Sigma^T\Phi^P$ *cum GX*; + **** Φ^{T2} *super lin.*

33. iudae $C\Phi^TS$ *cum B*; in iudęa Γ^A | munens Δ^L | ea] M^2(*ut vid.*)Θ^{M*}; eam $\Delta\Pi^G M^{*3}\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2M2}OQ\Gamma^A\Psi^D\Omega^M\mathfrak{a}$; se a $\Sigma^C\Theta^{S*}$ (*ut vid.*); + in Γ^A | et (*3°*)] (ę)tiam Δ^{LM*} (*ut vid.*) | *scrips.* serris S* | *scrips.* monitionibus C.

34. regioni] *cum LGX et* 𝔊; regio O*; regi CQ | quia] qui $A\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RG} | actos Z* | omnis $\Sigma^T\Delta\Theta^{S*}\Psi^D$ | per — fuerant] *in ras.* Ω^{J2} | fuerunt Ω^{S*}, *ut vid., cum G.*

35. rex *om.* Δ^{L*} | respondit + ei Φ^{T2} $Z^*\Gamma^A\Omega^{SJ*}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠 *cf. B et* 𝔊. ¶ « ei » *reprobat Iac.* | talem *om.* Φ^G.

36. *scrips.* sacerdotii Σ^{T*} | *scrips.* regium Π^G | et* (*3°*) Σ^C; *om.* $\Delta\Lambda^L$ | genti] Λ^{L*}; gentis Λ^{L2}.

37. coronam + autem Φ^{T*} | baen] Φ^{T*}, *ut vid. cum L, cf. G* (bean) *et* 𝔊; bahen $\Sigma^C\Lambda^L\Omega^{SJ}$; bahem 𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠; behen Σ^T; ben $\Delta^{M*}\Phi^{T2}S$; baten Θ^{HA}; bathen Θ^{S2}(at *in ras.*)^M Γ^A. ¶ ał baten siue baltheum uel brachium Φ^T; balteum Θ^A; balteum, ał brauium (*cf.* brabium *X*), ał bęn Θ^M | misistis] *cum* G^2 *XB et* 𝔊; misisti $C\Sigma\Delta\Lambda^LSO\Psi^D$ *cum LG** | facere] *bis scripsit* Θ^{H*}; *om.* Φ^P | ~ uobiscum facere Ω^S | prepositos S | regis] regni Γ^A | mittere Σ^T *cum X.*

38. constituemus S *cum B* | constant] Z*; constat $\Pi^G\Phi^{RG}Z^2$; consistant O | aedificatis Θ^{H*} | sint uobis] *in ras.* Ω^{J2} *cum LG et* 𝔊; uobis sint Ω^S𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠 *cum X*; uobis M*.

39. remittimus] Δ^{L2} (remi *in ras.*); remittemus S*O; *praem.* et Z* *cum* 𝔊^{V}𝔖^{II} | ignorantiis SO | diem *om.* S | coronam + alibi heliopolim Θ^H (hel- *ex* el-), *glossa praepostere inserta, cf. vv.* 43 *et* 44 | delebatis Σ^T | si quid] [..]quod S; sicut Θ^SO | erat *om.*

---

32. ⟨et (*3°*) A | 33. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨muniens A | ⟨et (*2° et 5°*) A | 34. ⟨et (*1°*) AM | ⟨ut A | ⟨(quia) A | 35. ⟨et (*1°*) CAM | 36. ¶ rex L. $C\Sigma\Delta A\Phi\Theta^{AM}SZ^2OQ\Gamma^A\Omega^M$; *Div. sine num.* $\Lambda^L\Theta^{SH}Z^*\Psi^D$ | 37. ⟨coronam CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 38. ⟨quaecumque AM |⟨munitiones A | 39. ⟨remittimus CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A.

iam non sit tributarium
40 et si qui in vobis apti sunt conscribi
inter nostros conscribantur et sit inter nos pax
41 anno centensimo septuagensimo ablatum est iugum gentium ab Israhel
42 et coepit populus Israhel scribere in tabulis et gestis publicis
anno primo sub Simone sacerdote magno duce et principe Iudaeorum
43 in illis diebus Simon adplicuit ad Gazam
et circumdedit eam castris
et fecit machinas et adplicuit ad civitatem
et percussit turrem unam et conprehendit
44 et qui eruperunt erant intra machinam in civitate
et factus est motus magnus in civitate
45 et ascenderunt qui erant in civitate cum uxoribus et filiis supra murum scissis tunicis suis
et clamaverunt voce magna postulantes a Simone dextras sibi dari

---

Θ^{S} | tributarium (*1°*)] tributorum Φ^{G*} | hierus.] *cum L*; *om.* $\Psi^{'D}$; *praem.* in Ω^{S2J}agrel bst *cum GXB et* 𝔊.

40. qui] Z^{*3} *cum LX*; quis $\Sigma^{T}M^{*}\Phi^{RGP*}$ (*ut. vid*)$Z^{2}Q^{2}$(s *in ras.*) *cum G*; quid Φ^{T*} | in] *cum LGX*; ex $\Pi^{G}M^{*}\Phi Z^{2}$(*in ras.*)$Q^{2}\Gamma^{A}\Omega$arelb st, *cf.* 𝔊; *om.* Q* | sint O* | conscribi — conscribantur] conscribantur nostros conscriptos $\Psi^{'D}$ | conscribi] conscripsi Θ^{H*} | nostros] nos Δ^{L}a *cum GX, cf. infra* | conscribantur *om.* Ω^{S*} | sit] misit Φ^{T*} | nos *om.* $\Psi^{'D}$ | pax *om.* S.

42. israhel *om.* Ω^{SJ} *cum LGXB et* 𝔊 | gestis] gès Λ^{L*} | sub s(i)moni Φ^{P}O | sacerdote] Z*, *cum* $\mathfrak{G}^{93}$; summo sacerdote Δ^{M*} $M\Phi\Theta^{SHA1M}SZ^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{M2SJ}$agrelbstb *cum LG et* 𝔊, *cf. X et v.* 36; summo sacerdoti Π^{G} $\Theta^{A\dagger}$O; sacerdote summo Ω^{M*}; cum summo sacerdote Δ^{L} | duce] *praem.* et Σ^{T} *cum LG et* 𝔊, *cf. X* | principem ΔS^{*}O *cum L.*

43. in — applicuit (*1°*)] *in ras.* Ω^{J2} | ~ diebus illis $\Sigma^{T}\Pi^{G}MSO\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelbst *cum LGX et* 𝔊 | adplicuit] Σ^{T*} *cum LGX*; a(d)-plica(u)it $\Sigma^{T2C}\Delta\Lambda^{L}$ | ~ applicuit simon ag relbst | ad] *in ras.* Z^{2} *cum LGX*; in Γ^{A}; *om.* S | et (*1°*) — castris] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | castris] *praem.* de A | et (*2°*) *om.* Φ^{P*} | machinas ¶ al heliopolim Θ^{AM}, *cf. LGXB*, 94, 95 *et* 𝔊 | applica(u)it $\Sigma\Delta$; plicuit Θ^{H*} | turrem] Z*; turrim $Z^{2}\Omega^{M}$; turre Θ^{S} | conprehendit + eam Δ^{M*}(*ut vid.*)Ω^{SJ}agrelbst.

44. qui eruperunt] Δ^{M*}; qui eruperant $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}M^{*}SO\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrs; eruperunt qui Z^{2} (*in ras.*)Ω^{J2}(*in ras.*); eruperant qui elbt. ¶ « eruperunt qui erant » *Hug. et Guill.* | intra mac(h)inas $\Delta^{M}\Phi^{RG}\Psi^{'D}$; inter macinas Δ^{L}; intro machinam S^{2}; in terram magnam Σ^{T}; *om.* S*. ¶ al heliopolim Θ^{AM}, *cf. LGXB et* 𝔊; « in terra » (*sic*), ant. « machinam » *Hug., item Guill.* | in ciuitatem (*1°*) $\Pi^{G}\Phi^{T*RGP}$ $O\Omega^{J2}$relbt *cum LG et* 𝔊; et ciuitatem $\Delta\Psi^{'D}$ Ω^{S}as; et in cituitatem Ω^{J*}. ¶ « et » *reprobat Iac.* « in ciuitatem » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94 *et lat.* 3218) *et Guill.* « in ciuitate » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293) | factum est Δ.

45. qui erant *om.* Π^{G} | in ciuitatem S* | filis C* | muros Π^{G} *cum B* | scissis tun. suis] *in ras.* Ω^{J2}; tun. suis scissis Ω^{S} | et (*3°*) *om.* Θ^{A*} | a] ** Q | dext. sibi] *in ras.* Ω^{J2} | dextras] Θ^{M*}; dexteras Θ^{M2}; dextram Σ^{T} *cum* $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{I}$ | dare Θ^{S*}SO *cum L et* 𝔊.

⟨iam A | 40. ⟨et (*1°*) AM | ⟨inter A | 41. ¶ anno *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨anno CAM | ⟨ablatum A | 42. ⟨et (*1°*) A | ⟨anno A | ⟨magno A | 43. ¶ in L. Z; LI. $C\Sigma\Delta A\Phi\Theta^{AM}SO$ $Q\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Theta^{S}\Psi^{'D}$ | ⟨et (*1°*, *2°*, *4°*) A | 44. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) CA | 45. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A.

46 et dixerunt
non nobis reddas secundum malitias nostras
sed secundum misericordias tuas
47 et flexus Simon non debellavit eos
eiecit tamen eos de civitate
et emundavit aedes in quibus fuerant simulacra
et tunc intravit in ea cum hymnis benedicens Dominum
48 et eiecta ex ea omni inmunditia
conlocavit in ea viros qui legem facerent et munivit eam
et fecit sibi habitationem
49 qui autem erant in arce Hierusalem prohibebantur egredi et ingredi in regionem
et emere ac vendere
et esurierunt valde
et multi ex eis fame perierunt
50 et clamaverunt ad Simonem ut dextras acciperent
et dedit illis
et eiecit eos inde
et mundavit arcem a contaminationibus
51 et intraverunt in ea
tertia et vicensima secundi mensis
anno centensimo septuagensimo primo
cum laude et ramis palmarum
et cyniris et cymbalis et nablis et hymnis et canticis
quia contritus est inimicus magnus ex Israhel

---

46. reddas sec.] recundum Z* | tuas] nostras Θ^{H*}; + et seruiemus tibi $\Phi^{T2}\Omega^{SJ}$ ages, *cf. X* (et sciemus tibi). ¶ ant. « tuas et flexus » *Hug., item Guill.* « et seruiemus tibi » *reprobat Iac.*

47. et *flexus Z | bellauit A | eicit Ψ^{D} *qui praem.* et *cum LGXB et* 𝔊 | tamen *om.* O *cum LGXB et* 𝔊 | eas Ψ^{D} | ~ eiecit eos tamen Λ^{L}; ~ eos tamen eiecit Ω^{S} | et (*2°*) *om.* Ω^{S*} | mundauit $\Lambda^{L}\Phi^{T}$*relbgc *cum LG*, 94 et 95, *cf. B* (mundauerunt) | in ea] Φ^{T*}, *cf. X* (in illa); in eam $M\Phi^{T2}\Theta Z\Omega^{MSJ*}$ agrelbgc *cum LGB et* 𝔊; eam Ω^{J2}. ¶ « in » *reprobat Iac.* | **benedicens Q; benedicentes S | dominum] deum Z*$\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum GXB*, 94, 95 *et* $\mathfrak{G}^{V534}$ | ~ deum benedicens Ω^{S}.

48. iecta M*$\Phi^{T*}\Psi^{D}$ | ex] Z^{*3} *cum LG*; ab $M\Phi Z^{3}\Psi^{D}\Omega$arelbgc | omnis Z*, *ut vid.* | conloc.] *praem.* et Ψ^{D}, *cf. LGXB et* 𝔊 | muniuit] mundauit A, *cf. v.* 47 | habitationem] *praem.* in $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$.

49. in arcem $\Pi^{G}A\Phi^{T*R*G}O\Gamma^{A}$; in arce in $\Phi^{R2}\Omega^{J}$ *cum LGX et* 𝔊; in arch** S* | et ingredi *om.* A *cum* $\mathfrak{G}^{A\ 29\ 71\ 107\ 93\ 311}$, *per homoeotel.* | in (*2°*) *om.* agrelbgc | ac] et Ω^{MS} relb *cum LGXB* | et (*4°*) + ** Φ^{G}.

50. dextras] Θ^{M*}; dexteras Θ^{M2} | acciperet grel, *cf. X* | dedit] Θ^{M2} (edi *in ras.*) | illis] eis Ω^{S} | iecit Θ^{S} | eos *om.* g | inde] in die Θ^{M*} | emundauit Λ^{L}Q *cum B, cf. v.* 47; mandabit Δ^{L} | arcem] M^{2} (c̄ *in ras.*).

51. in ea] $\Phi^{T*}S^{*}$(*ut vid.*) *cum G, cf. X* (in illa); in eam $M\Phi^{T2P}\Theta^{S2HAM}S^{2}Z\Gamma^{A}\Omega$agrel bgc *cum L et* 𝔊; eam Θ^{S*} | uicensima + die $Q\Omega^{SJ}$arel(*sublin.* w)gc *cum B* | secunda CΔ | *scripsi.* menses A* | cyniris = $\Theta^{HAM}S^{2}Q$; cynyris A; cinyris gcbm *cum* 𝔊; ciniris Θ^{S} O; cyneris M*S*; cineris $\Pi^{G}Z$*, *cf. L* (ceneris); cynniris lb; cinnyris re; cynaris CM^{2} $\Phi Z^{2}\Omega^{MJ}$ *cum X*; cinaris $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$g; cyranis Ψ^{D}; cytharis $\Gamma^{A}\Omega^{S}$a; *praem.* citharis et e, *cf.* 4,54. ¶ cynaris Θ^{M}; ant. « cinaris » *Hug., item Guill.* | nabris Π^{G}; nabtis Δ^{L}; mablis Θ^{S} | ex] in Σ^{T}.

---

46. ⟨et CA | ⟨non AM | ⟨sed A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨eiecit A | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 48. ⟨et (*1°*) CA | ⟨conlocavit A | ⟨et (*3°*) A | 49. ⟨qui CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | ⟨et (*4°*) A | 50. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 51. ⟨et (*1°*) CA | ⟨tertia A | ¶ anno *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨anno A | ⟨cum A | ⟨et cyn. A | ⟨quia A.

52 et constituit ut omnibus annis
agerentur dies hii cum laetitia
53 et munivit montem templi qui
erat secus arcem
et habitavit ibi ipse et qui cum
eo erant
54 et vidit Simon Iohannem filium
suum quod vir esset
et posuit eum ducem virtutum
universarum et habitavit Ga-
zaris
XIV. 1 anno centensimo septua-
gensimo secundo
et congregavit rex Demetrius
exercitus suos
et abiit Mediam ad contrahenda
sibi auxilia
et expugnare Trifonem
2 et audivit Arsaces rex Persidis
et Mediae
quia intravit Demetrius confines
suos
et misit unum de principibus suis
ut conprehenderent eum vi-
vum et adducerent eum ad se
3 et abiit et percussit castra De-
metrii
et conprehendit eum et duxit
eum ad Arsacen
et posuit eum in custodiam

---

52. ut *om.* Σ^{T*} | ∼ omn. annis ut 𝔤 *cum G* | ageretur Φ^{T*}(*ut vid.*)^{G} *cum LG, cf. XB* | hii] Δ^{M*}, *ut vid.*; isti $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; *om.* Π^{G}.

53. munit Ψ'^{D}; mundauit A, *cf. v.* 50 | monte Θ^{S*H} | et (*2°*) *om.* 𝔤 | habitabit $\Delta^{L}S*OQ$ | ∼ ipse ibi $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | *scrips.* cum eorant OQ; erant cum eo Ω^{S}.

54. iohannem *om.* S* | quod — eum] *in ras. lat. spat.* Ω^{J2} | uir esset] $\Delta^{M}*M*\Phi^{T}*$ *cum L*; uir est Z*, *ut vid. cum* 𝔊; uir fortis esset Ω^{M}; uir esset fortis $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{SHAM}*$, *cf. X* (esset uir fortis) *et B* (esse fortem); uir pr(a)e-lii esset $\Sigma\Delta^{M2}\Gamma^{A}\Omega^{J2}$(*in ras.*)𝔤𝔯; uir esset prẹlii Λ^{L}; uir fortis prelii esset Ω^{S}; fortis pr(a)elii uir esset 𝔞𝔰𝔠; fortis uir praelii esset 𝔢. ¶ ant. « quod uir prelii esset » *Hug., item Guill.* | et (*2°*) *om.* $M\Phi\Theta O\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ *cum B* | habitabit $\Delta^{L}O$ | gazaris] Ω^{J2} (ris *in ras.*); geraris Ω^{S}; *praem.* in Ω^{SJ}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum B et* 𝔊 ¶ ant. « in gazaris » *Hug., item Guill.*

XIV. 1. secundo *om.* $\Theta^{H}*$ | et] Q*, *ut vid.*; *om.* $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi\Theta^{S2H2M2}S^{2}ZO^{2}Q^{2}\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ Ω 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠𝔥 *cum LGXB et* 𝔊 | exercitus suos] M*Φ^{T}*(suus)$Z*^{3}Q^{2}$(-tus *ex* -tu) *cum* L^{2}(-tos) *et* 𝔊; exercitu suo A*S*; exercitum suum $M^{2}\Phi^{T2RGP}Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum L***XB* | mediam] Ω^{J2} (ā *in ras.*); median $\Theta^{SHM}*$; *praem.* in $A\Phi^{T}Q*\Psi^{D}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum L et* 𝔊 | contra(h)endam $\Delta\Psi^{D}*$ | et expugnare = $C\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{T}*^{RG}Z^{2}$(*ut vid.*)$\Gamma^{A}\Omega^{M}$𝔪; et expugna-ret $\Pi^{G}M*S$, *cf. B*; ut expugnare A; ut expugnaret $M^{2}\Phi^{T2}Z*^{3}$ *et cett. cum LX et* 𝔊.

2. et (*1°*)] M*Z*$\Omega^{S}*$ *cum LB et* 𝔊; et ut $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM^{2}\Theta Z^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{S2J}$, *cf.* 10, 36; 14,42, *etc. et X* (ut) | arsaes Z*; arces Σ^{T}†, *ut vid.* | confines] Z^{2}, *ut vid.*; fines $Z*^{3}$ $\Omega^{S}*$ *cum LXB* | suos] suis O | et (*3°*)] Z^{2} *cum L et* 𝔊; *om.* $\Sigma\Lambda^{L}M^{2}\Theta Z*^{3}\Gamma^{A}\Omega^{J}$ *cum X* | conprehenderent] $\Phi^{T}*S*Z^{2}$; co(n)prehende-ret $M\Phi^{T2}S^{2}Z*^{3}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | et (*4°*) — se *om.* Z*𝔯𝔢𝔩 *cum L et* 𝔊 | adducerent] $\Phi^{T}*Z^{2}$; adduceret $M\Phi^{T2}Z^{2}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔴𝔰𝔠 *cum X* | eum — 3. et (*1°*)] *in ras.* Θ^{M2} | ad] a $\Theta^{S}*$.

3. demetri Z* | duxit] *cum L*; adduxit $\Sigma^{T}\Delta\Phi^{TR}*^{P}$ *cum XB* | eum (*2°*) *om.* $\Lambda^{L}\Psi'^{D}$ | arsacen] $\Delta^{M}*$, *ut vid., cum X*; arsacem $\Sigma\Lambda^{L}$ $\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum LB*; arsaces Δ^{M2}, *ut vid.*; arcen C | in custodiam] *cum LX et* $\mathfrak{G}^{71\ L'}$; in custodia $\Pi^{G}M\Theta SZO\Psi'^{D}$ *cum B et* 𝔊.

---

52. ⟨et CAM | 53. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 54. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A.

XIV. 1. ¶ anno XIIII. Ω^{SJ}; LII. $C\Sigma\Delta^{L2M}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; LIII. $\Delta^{L}*$; *Div sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi'^{D}$ | ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2° et 3°*) A | 2. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quia A ⟨et (*3°*) CA | 3. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 5°*) A.

4 et siluit terra Iuda omnibus diebus Simonis
et quaesivit bona genti suae
et placuit illis potestas eius et gloria eius omnibus diebus
5 et cum omni gloria sua accepit Ioppen in portum
et fecit introitum in insulis maris
6 et dilatavit fines gentis suae
et obtinuit regionem
7 et congregavit captivitatem multam
et dominatus est Gazarae et Bethsurae et arci et abstulit inmunditias ex ea
et non erat qui resisteret ei
8 et unusquisque colebat terram suam cum pace
et terra dabat fructus suos
et ligna camporum fructum suum
9 seniores in plateis sedebant omnes
et de bonis terrae tractabant
et iuvenes induebant se gloriam et stolas belli
10 civitatibus tribuebat alimonias
et constituebat eas ut essent vasa munitionis quoadusque nominatum est nomen gloriae eius usque ad extremum terrae
11 fecit pacem super terram
et laetatus est Israhel laetitia magna
12 et sedit unusquisque sub vite sua et sub ficulnea
nec erat qui eos terreret
13 defecit inpugnans eos super terram
reges contriti sunt in diebus illis
14 et confirmavit omnes humiles po-

Deest Γ^{A} *a v.* 8, fructus, *usque ad v.* 10, civitatibus, *et partim usque ad* terrae.

4. terra] $\Phi^{T*}Z^{2}$ *cum LB et* ⊛; omnis terra $\Phi^{T2}\Theta Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}$agrel(*sublin.* ꝟ)ꝛt *cum X, cf. Is* 14,7 | genti] Φ^{G*} *cum LX et* ⊛; gentis $\Sigma^{T}\Pi^{G}\Phi^{T*G2}\Theta^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$ *cum B* | suae] sua Θ^{S} | et gloria eius *om.* Θ^{H*}, *per homoeotel.*

5. ioppen in] ioppem Ω^{J*}, *cf. B* | in introitum in Γ^{A} | in insula Φ^{T*}, *ut vid.*

6. genti Θ^{S} *cum* ⊛, *cf. v.* 4 | regione O.

7. gagazarae C* | et arci *om.* Θ^{H*} | arci] Φ^{T*}; arcis $\Phi^{T2}\Theta^{SH2AM}\Gamma^{A}$ *cum LX et* ⊛; arce O; arche Q | ea] Δ^{M2} (a *in ras.*) | erit Φ^{T*}; est Δ^{LM*} | resisteret] Θ^{S2} (i *in ras. et* ret *ex* re).

8. et (*1°*) *om.* A | suam *om.* Δ^{L} | terra] Z^{*2}; + iuda $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrel(*sublin.* ꝟ)ꝛt, *cf. v.* 4 | dabit O, *cf. Ps* 84,13 | fructos suos $\Sigma^{T*}\Delta ZO$; fructum suum Ω^{J*}, *cf. infra* | *scrips.* campomorum Σ^{T2} (a *ex* u) | fruct. suum] fructus suos Ω^{S}, *cf. supra.*

9. se *om.* Q | gloriam] Z* *cum X, cf. L* (glorias) *et* ⊛; gloria $C\Sigma\Lambda^{L}M\Phi^{P}\Theta^{SHAM*}Z^{2}Q\Psi^{D}$, *cf. B* (claritate) | stolas] Z* *cum LX et* ⊛; stolis $M\Phi^{P}Z^{2}$ *cum B*; stola Θ^{M*}.

10. ciuit.] *praem.* et $\Theta\Omega^{SJ*}$agrelbꝛt *cum B* | tribuebant $\Sigma^{T}A\Theta^{S}SO$ *cum L et* $\mathfrak{G}^{S\ 340}$, *cf. B* (praestabant) | alimoniis Φ^{P} | eos Φ^{T*} uasa] causa Φ^{T}. ¶ ał uasa Φ^{T} | *scrips.* monitionis C; ammonitionis Σ^{C} | quodusque Q | nominatus Σ^{T} | gloria O | eius] *in ras.* Q^{2} | usque *om.* Ω^{S*}.

12. uite* Φ^{T2} (e *in ras.*); uita Θ^{S*} | ficulnea + sua $\Phi^{T2}\Theta\Psi^{D}\Omega^{S}$agrelbꝛt *cum X et* ⊛, *cf. LB* | nec] et non agrelbꝛt *cum B.*

13. defecerunt impugnantes Π^{G}, *cf. B* | super] sub Θ^{M} | reges] *praem.* et $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum LXB et* ⊛ | illis] Σ^{T*}; illius Σ^{T2}.

14. omnes] *bis scrips.* Θ^{A*} | ∼ hum. omnes Ω^{M} | exquisi** Θ^{M*} | (omne)m —

---

4. ¶ et (*1°*) LIII. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZOQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Theta^{S}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 5. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | 6. ⟨et (*1° et 2°*) A | 7. ⟨et (*1°, 2°, 6°*) A | 8. ⟨(et) unusq. AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 9. ⟨seniores CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 10. ⟨civitatibus CM | ⟨et A | 11. ⟨fecit CM | ⟨et A | 12. ⟨et (*1°*) A | ⟨nec A | 13. ⟨defecit C | ⟨reges AM | 14. ⟨et (*1°*) CA.

puli sui
et legem exquisivit et abstulit omnem iniquum et malum
15 sancta glorificavit et multiplicavit vasa sanctorum
16 et auditum est Romae quia defunctus est Ionathas et usque in Sparta
et contristati sunt valde
17 ut audierunt autem quod Simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius
et ipse obtineret regionem et civitates in ea 18 scripserunt ad eum tabulis aereis
ut renovaret amicitias et societatem quam fecerunt cum Iuda et Ionatha fratribus eius
19 et lectae sunt in conspectu ecclesiae in Hierusalem
et hoc exemplum epistularum quas miserunt Spartiatae
20 Spartianorum princeps et civitatis
Simoni sacerdoti magno et senioribus et sacerdotibus
et reliquo populo Iudaeorum fratribus salutem
21 legati qui missi sunt ad populum nostrum nuntiaverunt nobis de vestra gloria et honore ac laetitia

---

malum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J^2} | omne Ω^{MS}; hominem A | ~ malum et iniquum Ω^{MS}.

15. sancta] *praem.* et $O\Omega^{S}$ *cum LXB et* $\mathfrak{G}^{L'}\mathfrak{S}^{I}$ | glorificabat Q.

16. quia] quod Ω^{S} | est (*2°*) — et (*3°*)] *in ras.* Ω^{J^2} | est (*2°*)] Z* *cum LB, cf. X*; esset $\Pi^{G}\Phi^{RG}Z^{2}\Omega^{J^2}$agrelbst | sparta] M* S*Z*, *cf.* $\mathfrak{G}$; spartam $M^{2}\Phi^{P}$w, *cf. L* (spartem); spartia $C\Sigma\Delta^{M^2}\Lambda^{L}Z^{2}$; sparciam Ω^{J^2}; spartas $\Theta^{H^2}S^{2}Q^{*}\Omega^{M}$; spar(t)iatas $\Theta^{\Lambda M}\Gamma^{\Lambda}\Omega^{S}$ agrelst *cum X*; spartitas Θ^{SH*}(*ut vid.*); spartiatis Δ^{LM*}(*ut vid.*) | et (*3°*)] M^{2} *cum LXB et* $\mathfrak{G}$; *om.* $\Pi^{G}M^{*3}\Phi\Omega^{S}$ | contriti O*; contrita Q*.

17. ut] Σ^{c^2} (u *in ras.*); et Π^{G} *cum B* | audier. autem] M* *cum X*; autem audierunt $M^{2}\Phi^{T}Z\Gamma^{\Lambda}$ *cum L et* $\mathfrak{G}$ | loci Ω^{M} | optinere Φ^{R}; obtinet Γ^{Λ} *cum B*; + omnem agrel (*sublin.* w)st.

18. ad eum] Φ^{T^2}, *ut vid.*; *om.* $\Phi^{T*3RG}\Gamma^{\Lambda}$; + in $\Pi^{G}\Theta^{H^2}\Gamma^{\Lambda}\Omega^{SJ}$rel(*sublin.* w)st *cum XB* | aureis Ψ^{D} | renouaret = $C\Sigma\Delta\Pi^{G}A\Phi^{G^2}\Theta^{H}SQ$bm; renouaretur $\Phi^{RG*}Z^{2}$; renouarent Z^{*3} *et cett. cum LB* | amicitiam MSO Ω^{J} *cum LXB et* $\mathfrak{G}$ | societates Φ^{T*}; societate Φ^{RG}; + ad eum $\Phi^{T}\Gamma^{\Lambda}$ (*rescr.*), *cf. L et* $\mathfrak{G}$ | quam] Γ^{Λ^2} (a *ex* e) | fecerunt] $M^{*}\Omega^{J*}$; fecerant $CM^{2}\Theta Z^{*}\Omega^{J^2}$agrelbst *cum L, cf. XB* | et (*2°*) + cum Ω^{MSJ*}agrelbst *cum X* | ionatha] Z^{*3}, *ut vid. cum X* (ionata) *et B*; ionatha* Φ^{T}; ionathan Ψ^{D}; ionathae $\Phi^{RG}Z^{2}O\Gamma^{\Lambda}$ | eius] *in ras.* A^{2}; suis $\Phi^{G}\Psi^{D}$ *cum X*; ****eius Γ^{Λ}.

19. lecta $\Delta M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RGP}\Gamma^{\Lambda}\Omega^{M}$; laetati AQ | sunt + epistole Ω^{S} | in (*2°*) *om.* $Q\Sigma^{T}$, *cf. X et B* | quas] quam Q *cum L* | miserunt — 20. princeps] *in ras.* Ω^{J^2} | miserant $\Sigma^{T}\Theta^{S}$ | spartitae C | ~ spart. miserunt agrelbst.

20. princeps] M^{2}(ce *in ras.*)Z^{2} *cum X*; principes $\Theta Z^{*3}\Gamma^{\Lambda}\Psi^{D}\Omega^{J^2}$arelbst *cum LB et* $\mathfrak{G}$. ¶ al princeps Θ^{M}; ant. « principes » *Hug., item Guill.* | et (*1°*) *om.* S^{2} | ciuitatis] $M^{*3}Z^{2}$; ciuitates ΔM^{2}(*ut vid.*)$\Theta Z^{*3}Q\Gamma^{\Lambda}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum L.* ¶ ant. « ciuitates » *Hug., item Guill.* | simonis A*; simon Φ^{RG} | *scrips.* magna Q | populorum S* | fratri Δ^{L}.

21. ~ gloria uestra Φ^{G}, *cf. XB et* $\mathfrak{G}$ | et (*1°*) *om.* g | ac] ha Λ^{L*}; et Θagrel | lae-

---

〈et (*2°*) A | 15. 〈sancta CA | 16. ¶ et (*1°*) LIII. Z*; LIIII. $C\Sigma\Delta A\Phi\Theta^{\Lambda M}SZ^{2}OQ\Gamma^{\Lambda}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 〈et (*3°*) A | 17. 〈ut CAM | 〈et (*1°*) A | 18. 〈ut A | 19. 〈et (*1° et 2°*) CA | 20. 〈spartianorum CAM | 〈et (*1° et 4°*) A | 21. 〈legati CAM.

et gavisi sumus in introitu eorum
[22] et scripsimus quae ab ipsis erant dicta in conciliis populi sic
Numenius Antiochi et Antipater Iasonis filius legati Iudaeorum venerunt ad nos
renovantes nobiscum amicitiam
[23] et placuit populo excipere viros gloriose
et ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris
ut sit ad memoriam populo Spartiarum
exemplum autem horum scripsimus Simoni magno sacerdoti
[24] post haec autem misit Simon Numenium Romam habentem clypeum aureum magnum
pondus minarum mille ad statuendam cum eis societatem
cum audisset autem populus romanus [25] sermones istos dixerunt
quam gratiarum actionem reddemus Simoni et filiis eius
[26] restituit enim ipse fratres suos et expugnavit inimicos Israhel
et statuerunt ei libertatem
et descripserunt in tabulis aereis
et posuerunt in titulis in montem Sion
[27] octava decima die mensis elul anno centensimo septuagensimo secundo
anno tertio sub Simone sacerdo-

Deest Γ^{A} *a v.* 26, in *3°*.

titia* Θ^{H} | in] de Δ, *cf. ANT-M*; *om.* Ω^{J*} | introitu] Θ^{M2} (ro *in ras.*).

22. quae] ea quae Z | ab] ad Δ | ipsis — in] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | ipsis] his Σ^{C*}; eis Ω^{S}agrelbst *cum XB* | consiliis Π^{G} Ω^{SJ*}(*ut vid.*) *cum X*; conciliciis S*; ciliciis Ψ^{D} | populis Φ^{P} | sic] *in ras.* Δ^{M2} | numenius] A^{2} (*alt.* n *in ras.*); numeneus S^{2}; num*n*us S* | anthiocii Θ^{S} | *scrips.* antipates Σ^{T} | iasonis] Δ^{M2} (aso *in ras.*) | amicitia Θ^{H}; + pristinam $\Phi\Theta^{M2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbst, *cf.* 12,16 *et* 15,17 *et B.*

23. exc(e)perunt SO; *praem.* et S^{2} | uiros* Z^{2}, *in ras.* | in] et in Ω^{S}, *cf. X* | populi] populis AQΨ^{D} | libri Q; libros Σ^{T} | ad memoria O | ad *om.* Ω^{S*} | populo] Σ^{T*}; populi Σ^{T2} | spartiarum = $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$AS* Ω^{J*}(*ut vid.*)m; spa(rt)iatarum $\Delta^{M2}S^{2}\Omega^{J1}$ *et cett. cum LB* | exemplum] *praem.* et Γ^{A} | autem *om.* $\Phi^{R}\Theta^{H*}$ | horum + suorum Q* | simoni — 24. misit *om.* Ψ^{D}, *per homoeoarcton.*

24. hoc a | autem + horum scripsimus Λ^{L*}, *ex v.* 23 | simon *om.* A | *scrips.* habente O | aureum magnum] *in ras.* Ω^{J2}; magnum aureum $\Sigma\Lambda^{L}$a | pondus] M* *cum LX et* 𝔊; pondo $M^{2}\Phi^{P}\Omega^{MS*J}$grelbst | mnarum Θ^{H*}(*ut vid.*)^{AM}S*Ωgrelst | ad statuendum Ψ^{D} | eis] Q^{2} (e *in ras.*); his C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | audisset autem] *in ras.* Ω^{J2}; autem audisset agrelst, *cf. B et* 𝔊; audisset Ω^{M} | romanus *om.* Θ^{SHAM*} *cum LX et* 𝔊, *cf. B.*

25. dixerunt] M^{2} (xe *in ras.*) | actiones Ω^{M*}; accioni O | reddimus $\Pi^{G}S*Z*\Gamma^{A}$ *cum L, cf. B* | filii $\Theta^{S}\Psi^{D}$.

26. *scrips.* restuit ... frater suus Ψ^{D} | israhel] Θ^{A2}(*in ras.*)Z^{*3}; i(srahe)l ab eis ΦZ^{2} $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum LX et* 𝔊. ¶ al ab eis Θ^{M}, *ubi lectio varia ad* eius, *v.* 25, *praepostere refertur* | ei *om.* Q^{2} | scripserunt S; rescripserunt Ω^{M} | aereis] aureis Σ^{T} | in montem] $\Phi^{T*}\Theta^{A*}$(*ut vid.*); in monte $\Phi^{T2}\Theta^{SHA2M}$ZQΩ^{J} grelbst *cum LXB et* 𝔊 | sion] symon Ψ^{D*}.

27. octaua] $\Delta^{M*3}Z^{2}$; *praem.* et Q; *praem.* et hoc (*om.* Ψ^{D}; + est Ω *edd.*) exem-

---

⟨et (*2°*) A | 22. ⟨et (*1°*) A | ⟨sic CA | ⟨numenius M | ⟨renovantes A | 23. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨ut A | ⟨exemplum (*2°*) A | 24. ¶ post LIIII. Z; LV. CΣAM$\Phi\Theta^{AM}$SOQΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Omega^{M}$ | ⟨pondus A | ⟨cum (*2°*) CAM | 25. ⟨quam CAM | 26. ⟨restituit A | ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CAM | ¶ et (*3°*) LV. Δ; ⟨et (*3°*) A | ⟨et (*4°*) A | 27. ⟨anno (*1° et 2°*) A.

te magno in Asaramel [28] in conventu magno sacerdotum et populi
et principum gentis et seniorum regis
nota facta sunt haec quoniam frequenter facta sunt proelia in regione nostra
[29] Simon autem Matthathiae filius ex filiis Iarib et fratres eius dederunt se periculo
et restiterunt adversariis gentis suae ut starent sancta ipsorum et lex
et gloria magna glorificaverunt gentem suam
[30] et congregavit Ionathas gentem suam
et factus est illis sacerdos magnus et adpositus est ad populum suum
[31] et voluerunt inimici eorum calcare et adterere regionem ipsorum
et extendere manus in sancta eorum
[32] tunc restitit Simon et pugnavit pro gente sua
et erogavit multas pecunias
et armavit viros virtutis gentis suae
et dedit eis stipendia
[33] et munivit civitates Iudaeae et Bethsuram quae erat in finibus Iudaeae ubi erant arma

---

Deest Γ^{A} *usque ad v.* 28, et *2°, et partim usque ad* regis.

plum scri(p)tur(a)e Δ^{LM2}*(ut vid.)*$M^{2}\Phi^{T2P}\Theta Z^{*}$ $O\Psi^{D}\Omega$agrelbgc *cum LX et* 𝔊; *praem.* hoc est autem exemplum scripturae Z^{3} *cum B* | de-*cima Q^{2} (e *ex* i); *om.* Ω^{J} | elul] Z^{*} *cum X* (ylul), *cf.* 𝔊; ebul $\Delta^{L}Z^{2}\Omega^{SJ}$a; *om.* A *cum L et* $𝔊^{S}$, *cf. B* | assarame Ψ^{D}.

28. et (*1°*) *om.* Ω^{S} | gentis *om.* Φ^{T*}; *praem.* et Ω^{J*}ag | regis] $\Delta^{M*}M^{*}\Phi^{T*}Z^{*}$; regionis $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{T2P2}\Theta Z^{2}O\Omega$agrelbgc *cum LB et* 𝔊, *cf. infra*; regionum Φ^{P*} *cum X.* ¶ ał regis Θ^{M} | nota — haec] notum factum est nobis $M\Phi^{P}$, *cf. LX* (notum fecit nobis) *et B* | facta (*2°*)] facti Φ^{P} | in regioni g. ¶ iudea Ω^{M} | nostra] uestra Ω^{S}; hier(o)solimae (+ et Φ^{P})s(i)riae $M\Phi^{P}$, *cf. X* (in iherusalem).

29. matth. filius] filius mathathiae sacerdos M *cum LXB, cf.* $𝔊^{SV}$ | nathathiae Σ^{T} | ex] et Γ^{A} | (fili)is ioarib Ω^{J2}, *in ras.* | iariph Δ^{LM*}*(ut vid.)*; arab Q; srhł $\Sigma\Delta^{M2}$; srł Λ^{L} | frater Θ^{S} | restiterunt] *cum XL*; resisterunt Π^{G} *cum L*; restituerunt $\Delta\Lambda^{L*}\Phi^{G}$ | aduersarii O | genti M* | huti C | staret Π^{G};facerent O; + in Φ^{T*} | magna + et Ω^{S}.

30. et — suam *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{*}$ *cum B et* $𝔊^{S\ 71\ 134}$, *per homoeotel.* | et (*1°*) + postquam mortuus est iudas saluans srhł Δ^{L2}, *cf. X* | ionathas] mathathias Ψ^{D} | est (*1°*) *om.* A | positus Δ^{L}.

31. calcare + eos O, *cf. X* (illos); + sancta Ω^{MSJ*}age, *cf. infra.* ¶ « calcare et atterere » *Hug. et Guill.* | *scrips.* adterrere $\Delta^{L}\Theta^{H}S^{*}$ | manum Ω^{J} | eorum] *cum LXB et* 𝔊; sanctorum $\Delta^{L}\Psi^{D}$agre.

32. resistit Q | pugnauit + mul Λ^{L}†, *cf.* multas, *infra* | rogauit Q | multas pecunias] *in ras.* Ω^{J2}; multas pecuniis O; pecunias multas agrelbgc *cum B et* 𝔊; + suas $Z\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum LX et* 𝔊, *cf. B* (de suo) | uiros] Θ^{M2} (o *in ras.*); uiris O *cum* $𝔊^{L'}$ | uirtuti Θ^{S*} | gentis *om.* Φ^{G} | eis] illis agrelbgc *cum X.*

33. iudaeae (*1°*)] *cum* 𝔊; iudeae** Φ^{T2} (ae *in ras.*); iud(a)e $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}SQ\Omega^{S}$ *cum LX, cf. B* (iuda) | bethsura AZ* | qui O | erat] *cum* 𝔊, *lectio originalis* L *sec.* De Bruyne, *cf. B* (est); erant $CA\Theta Z^{*}Q\Gamma^{A}$ *cum LX* | iudaeae (*2°*)] *cum* 𝔊; iudae $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}S\Omega^{MS}$ *cum LXB* | erant] Z^{*3} *cum LXB*; erat Φ^{T*}*(ut vid.)*^{RG}S

---

28. ⟨et (*2°*) A | ⟨nota AM | 29. ⟨simon CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨ut A | 30. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 31. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3°*) A | 32. ⟨tunc CAM | ⟨et (*2°, 3°, 4°*) A | 33. ⟨et (*1°*) AM.

hostium antea
et posuit illic praesidium viros iudaeos
34 et Ioppen munivit quae erat ad mare
et Gazaram quae est in finibus Azoti
in qua hostes antea habitabant
et conlocavit illic Iudaeos
et quaecumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis
35 et vidit populus actum Simonis
et gloriam quam cogitabat facere genti suae
et posuerunt ducem suum et principem sacerdotum
eo quod ipse fecerat haec omnia
et iustitiam et fidem quam conservavit genti suae
et exquisivit omni modo exaltare populum suum
36 et in diebus eius prosperatum est in manibus eius ut tollerentur gentes de regione ipsorum
qui in civitate David erant in Hierusalem
in arce de qua procedebant et contaminabant omnia quae in circuitu sanctorum sunt
et inferebant plagam magnam castitati
37 et conlocavit in ea viros iudaeos tutamentum regionis et civitatis
et exaltavit muros Hierusalem
38 et rex Demetrius statuit illi summum sacerdotium

$Z^{2}\Psi^{'D}$, *cf. supra* | hostium antea] *in ras.* M^{2} | antea] *in ras.* Ω^{J2} | illic] Ω^{J2} (c *in ras.*) *cum LX*; illuc O.

34. quae (*1°* *et* *2°*)] qui $\Psi^{'D}$ | hostis $\Phi^{T*RG}S*\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | antea] *cum B*; ante $C\Delta\Theta^{S}S*$ *cum LX* | ∼ antea hostes O, *cf. L* | habitant A*; inhabitabant $\Sigma\Lambda^{L}$; habitabat $\Psi^{'D}$; habitabatur Φ^{T*RG} | illic] Δ^{M*} *cum LX*; ibi $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum B cum* $\mathfrak{G}^{L'}$ | quicumque S* | apta erant] *cum L et* $\mathfrak{G}$, *cf. B*; erant apta $\Sigma^{T}\Omega^{S*}$ | correptionem] Φ^{T*} *cum B*; correptione Δ^{L}; correctionem $M\Phi^{T2RGP}\Theta^{HAM}ZQ\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MS}$ *cum L et* $\mathfrak{G}$ | posuit] *praem.* et r.

35. et (*1°*)] ut Φ^{P} | uidit] Δ^{L*}; audiuit Δ^{L2} *in marg.* | actum] Z^{2} (c *in ras.*) | cogitabit Σ^{T} | faceret Q | gentis $\Sigma^{T}\Pi^{G}\Theta^{A}\Psi^{'D}$ | et (*3°*) *om.* $\Phi^{P}Z*\Gamma^{A}$ *cum XB* | ducem suum et principem = $C\Pi^{G}ASZ*O\mathfrak{bm}$; eum ducem suum et princ. $Z^{2}\Omega^{J2}$ (*in ras. brev. spat.*) *et cett. cum LB et* $\mathfrak{G}$ | fecerat] Φ^{P*} *cum L*; fecerit $\Phi^{P2}Z*\mathfrak{agre}$ | iustitia Δ | gentis Π^{G} $\Phi^{T*}Q$.

36. eius (*1°*)] esuis Φ^{T2}, *in ras.* | tollerent Ω^{M} | de regionem $\Psi^{'D}$ | qui] que Ω^{SJ}; et qui $M\Phi^{P}*\mathfrak{grelbst}$ *cum L et* $\mathfrak{G}$, *cf. B* (et his qui); et que a | ciuitate] Λ^{L1} (ciui *ex* circui) | ∼ in ierusalem erant Ω^{S} | in (*5°*)] et C; et in Ω^{J*}. ¶ « et » *reprobat Iac.* | procidebant A | et contaminabant] Z^{*2} *cum L et* $\mathfrak{G}$; et uastabant Δ^{LM*}(*ut vid.*); *om.* $C\Pi^{G}$ $\Phi^{T*RG}Z^{2}$. ¶ ał uastabant Θ^{M} | plaga magna Π^{G}; plaga magnam Φ^{T*} | *scrips.* castiti Θ^{S*}; ciuitati $\Psi^{'D}$.

37. uiros *om.* A *cum B* | *scrips.* tutamentuum Δ^{M}; ad tutamentum $\Omega\mathfrak{agrelbst}$; ad testamentum O; et Q | muros] Φ^{G2}(*in ras. brev. spat.*)Z^{*2}; + in $C\Pi^{G}\Phi^{TRG}\Theta SZ^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ $\Omega^{M}\mathfrak{agrel}$(*sublin.* w)s | ierusalē Ω^{J2}, *in ras.*

38. sacerdotium] Φ^{T2} (tium *in ras.*); sacerdotum Φ^{P}; sacerdotem Ω^{S}.

⟨et (*3°*) A | 34. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨in (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | ⟨et (*4°*) A | 35. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨et (*3°*) CA | ⟨eo A | ⟨et (*5° et 7°*) A | 36. ⟨et (*1°*) AM | ⟨qui A | ⟨in arce A | ⟨et (*ult.*) A | 37. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) CA | 38. ⟨et CA.

39 secundum haec fecit eum amicum suum
et glorificavit eum gloria magna
40 audivit enim quod appellati sunt Iudaei a Romanis amici et socii et fratres
et quia susceperunt legatos Simonis gloriose
41 et quia Iudaei et sacerdotes eorum consenserunt esse eum ducem suum
et summum sacerdotem in aeternum
donec surgat propheta fidelis
42 et ut sit super eos dux
et ut cura esset illi pro sanctis
et ut constitueret praepositos super opera eorum
et super regionem et super arma et super praesidia
43 et cura sit illi de sanctis et ut audiatur ab omnibus
et ut scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione
et ut operiatur purpura et auro
44 et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum
et contradicere his quae ab eo dicuntur
aut convocare conventum in regione sine ipso
et vestiri purpura et uti fibula aurea
45 qui autem fecerit extra haec

---

39. secundum — suum *om.* M* | haec] *cum LXB et* 𝔊; hoc Ω^{S}; *om.* Ω^{M} | fecit] et fecit $Z^{*}\Omega^{J2}$(*in ras.*) *cum LXB et* 𝔊.

40. enim] *in ras.* A^{1} | quod] Ω^{J*}, *ut vid.*; quia Ω^{J2} *cum XB* | a romanis] Θ^{H2} (nis *ex* ni) S^{1}(ni *ex* m); romanis Θ^{M*} | et (*2°*) *om.* Θ^{S} | gloriose] Φ^{T2} (ose *in ras.*); *praem.* et Θ^{S}.

41. (sacer)dotes — eum] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | sacerdos $\Phi^{T\dagger}$ | consenserunt] M^{*} Θ^{H*} *cum B*; consenserant $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}M^{2}\Theta^{SH2AM}$ Z^{*} *cum L* | esse eum] Z^{*}, *cf. L et* 𝔊; eum esse $\Phi^{G2P}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$arelbꝺc | suum] *in ras.* Ω^{J2} | et (*3°*) *om.* Λ^{L} | surgat] Δ^{M*} *cum L*; consurgat Δ^{M2} | fidelis — 43. sanctis] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2}.

42. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | ut (*1°*)] *sublin.* w; *om.* Θ *cum LX* | curam Θ^{H*} | esset] *cum B*; sit Θ *cum LX.* ¶ esset Θ^{M} | illis $\Phi^{T*}Q^{*}$ | ut constitueret] constituere Θ, *cf. LXB et* 𝔊 | ut (*3°*)] *sublin.* w; *om.* $\Pi^{G}AZ^{*}Q\Gamma^{A}$ | constituerat Δ^{L} | praepositos *om.* Λ^{L}, *cf. LX et* 𝔊 | *opera Θ^{H} | super regione Δ | super armam A | presidi* S^{*}.

43. et (*1°*) — sanctis] *in ras.* Φ^{G2} | et (*1°*)] ut O, *cf. B* (et ut) | sit ¶ aꝁ esset Θ^{M*} *cum B, nota perperam posita* (*cf. v.* 42) *posteaque erasa* | illis $\Delta^{L\dagger}$, *statim corr.* | ut (*1°*) *om.* Π^{G} | omnibus] hominibus $\Phi^{T*RGP}\Gamma^{A}\Omega^{MSJ*}$ | ut (*2°*)] Z^{*3} *cum LXB et* 𝔊; *om.* $M^{*}\Phi Z^{2}\Omega$ agrelbꝺc | conscript.] Θ^{S2} (con *corr.*); scriptiones Φ^{T*}; circumscriptiones a | in regionem $\Delta\Pi^{G}\Phi^{T*RG}\Gamma^{A}\Omega^{MS}$; in regiones A; regionis Ψ^{D} | et (*4°*) *om.* Δ^{L*} | operiatur] A^{1} (o *corr.*); operiantur Q^{*}.

44. ne] non Ψ^{D} *cum LXB* | ulli] illi Ω^{M} | et (*2°*) *om.* Θ^{S} | aliquid] Q^{1} (id *ex* a*) | qui Φ^{T*}(*ut vid.*)$Z^{*}O\Psi^{D}$ | ab] apud Θ^{S} | conuocare] Θ^{S1} (*alt.* o *ex* in) | in regionem Ω^{S} | uestiri] Φ^{T2} (ri *in ras.*) *cum LX et* 𝔊, *cf. B*; uestire S^{*}(*ut vid.*)O | et(*ult.*)] aut Q | uti] ut Γ^{A} | fibulam auream O.

45. *tot. vers. in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | fecerit (*1°*)] ferit A^{*} | extra] contra a fece-

---

39. ⟨secundum A | ⟨et A | ⟨et A | 40. ⟨audivit AM | ⟨et (*3°*) A | 41. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | ⟨donec C | 42. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°, 3°, 5°*) A | 43. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) M | ⟨et (*3° et 4°*) A | 44. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*3°*) A | ⟨aut A | ⟨et (*5°*) A | 45. ⟨qui CA^{3}(*signo*) K M.

aut irritum fecerit aliquid horum
reus erit
46 et conplacuit omni populo statuere Simonem
et facere secundum verba ista
47 et suscepit Simon et placuit ut summo sacerdotio fungeretur
et esset dux et princeps gentis Iudaeorum et sacerdotum
et praeesset omnibus
48 et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis aereis
et ponere eas in peribulo sanctorum in loco celebri
49 exemplum autem eorum ponere in aerario ut habeat Simon et filii eius
XV. 1 et misit rex Antiochus filius Demetrii epistulas ab insulis maris Simoni sacerdoti et principi gentis Iudaeorum et universae genti
2 et erant continentes hunc modum
rex Antiochus Simoni sacerdoti magno et genti Iudaeorum salutem
3 quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum
volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea
electum feci multitudines exercitus et feci naves bellicas
4 volo autem procedere per regiones

---

rit (*2°*)] faceret Σ^{T} | aliquid *om.* Σ^{C}.

46. statuere] constituere Ω^{J*} *cum B* | et (*2°*) *om.* Γ^{A} *cum L et* 𝔊 | ista] sua Ω^{M}.

47. placuit + ei M^{2}𝔞𝔯𝔢𝔩(*sublin.* 𝔴)𝔰𝔠 | summum sacerdotium Π^{G} | fungerentur Φ^{P*} | et (*3°*) + ut Ψ^{D} | principes Θ^{S} | genti $\Sigma\Lambda^{L}M\Phi^{T*RGP}S*ZO\Psi^{D}\Omega^{MS}$, *cf. X* (populo) *et* 15,1 *in appar.*; *om.* Q | et (*5°*) — 48. script(uram)] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2}.

48. ponere (*1°*)] ponere* Θ^{S*} | ponere eas] poner**as Φ^{T*}.

49. exemp.] ex templum Θ^{S} | eorum *om.* A | habeat] Z^{*} *cum LX et* 𝔊, *cf. B* (haberet); habeant Z^{2} | filius M^{*}; filiis Ψ^{D}.

XV. 1. et (*1°*)] *in ras.* Θ^{S*} | rex antiochus] *in ras.* Ω^{J2} | rex *om.* Σ^{T} *cum LXB et* 𝔊 | demetri $\Delta\Theta^{S}Z^{*}$ | ab insulas Ψ^{D}; ad insulas $\Pi^{G}\Phi^{T*}Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{M}$; ad insulis Φ^{RG} | simonis Σ^{T*} | principi* Ψ^{D}; principibus Π^{G} | gentis — uniu.] *in ras.* Θ^{M2} | gentis] *cum LB*; genti $M^{*}\Phi^{T}SO$, *cf. infra*; ** Π^{G} | uniuersa Σ^{T*} | genti + iudeorum Ω^{S}, *cf. supra.*

2. symon Θ^{S}.

3. quidem] Θ^{M*} *cum LX*; quidam Θ^{M2} Ω^{SJ} *cum B*; *om.* M | uolo] *in ras.* Ω^{J2} | autem] enim Θ | uindica Λ^{L*}; iudicare Φ^{G} | ~ uindicare autem uolo $Z^{*}\Gamma^{A}$ | restituere] Θ^{S2} (it *in ras.*); restitueres Σ^{T*}; restitueret Q, *ut vid.* | illum A^{*} *cum X, cf. B* (eum), | sicuti C | ante Δ^{LM*} | electum] $\Sigma^{T*}Z^{*3}\Omega^{J*}$ (*ut vid.*), *pro* delectum?, *cf. LX*; electam Σ^{T2} Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}\Omega^{MSJ2}$𝔤; et electam 𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠 | feci* (*1°*) Λ^{L} | multitudines = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta Z^{*}$ (*ut vid.*)$OQ\Gamma^{A}$𝔟 *cum* $𝔊^{L}$, *cf. X* (neque feci multitudines); multitudinem $\Pi^{G}AM\Phi SZ^{2}\Psi^{D}$ Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠𝔪 *cum* 𝔊, *cf. B* (probaui multitudinem), *lectio tritior, cf.* 3,19; 9,6 *etc.*; *vide Prolegom., p.* LXI | exercitus] *cum B et* $𝔊^{L'55}$; exercituum $C\Sigma\Lambda^{L2}$(*ex* -tum) *cum* 𝔊, *cf. LX* (uirtutum).

4. uolo] *in ras.* Ω^{J2} | precedere Π^{G} | per regionis Φ^{T*}; per regionem Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠

⟨aut A | 46. ⟨et (*1°* CA | ⟨et (*2°*) A | 47. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 6°*) A | 48. ⟨et (*1°*) CM | et⟨ (*2°*) A | 49. ⟨exemplum A.

XV. 1. ¶ et (*1°*) XV. Ω^{SJ}; LVI. $C\Sigma\Delta A\Phi\Theta^{AM}SOQ\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Theta^{SH}Z$ $\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 2. ⟨et (*1°*) A | ⟨rex CAM | 3. ⟨quoniam CAM | ⟨volo A | ⟨sicut A | 4. ⟨volo CAM.

ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram
et qui desolaverunt civitates multas in regno meo
5 nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me reges
et quaecumque alia dona remiserunt tibi
6 et permitto tibi facere percussuram proprii nomismatis in regione tua
7 Hierusalem autem sanctam esse et liberam
et omnia arma quae fabricata sunt
et praesidia quae struxisti quae tenes maneant tibi
9 cum autem obtinuerimus regnum nostrum glorificabimus te et gentem tuam
et templum gloria magna ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra
10 anno centensimo septuagensimo quarto
exiit Antiochus in terram patrum suorum
et convenerunt ad eum omnis exercitus
ita ut pauci relicti essent cum Trifone
11 et insecutus est eum Antiochus rex

---

cum LXB et ⅋ | eos] *in ras., ut vid.*, Φ^{T2} | corrupuerunt Λ^{L*} | in regno meo] *in ras.* Ω^{J2}.

5. statue O | tibi] uobis Σ^{T} | omnes *om.* S* | quas] *bis scrips.* Δ^{L} | ante — tibi (*3°*) *om.* Φ^{F}, *per homoeotel.* | ante me] antea Π^{G}, *cf. v.* 3; me Λ^{L*}; + omnes Ω^{SJ*}arelbst. ¶ « omnes » *reprobat Iac.* | remis. tibi] tibi se miserunt Γ^{A}.

6. permitto] *cum X, cf. LB et* ⅋; promitto $C\Sigma\Lambda^{L}$ | proprio S*, *ut vid.* | numis**-matis Φ^{F}; nominatis Ψ^{D} | in regionem tuam S*O.

7. (au)tem sanct. esse] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | sancta Λ^{L*}, *ut vid.* | esse et] ess**** M*; et Δ^{L} | liberam] Θ^{H2} (a *ex* e) | fabricate Δ | struxisti] Z* *cum L*; *struxisti Θ^{M}; struxistis O; ex(s)truxisti $\Delta^{M2}\Pi^{G}\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ω^{SJ2}g; destruxisti Δ^{LM*}; construxisti arelbst; extruxi Ω^{M}; extrusti Ω^{J*}; + et Z^{2} | tenens maneat Q | tibi] *cum* $C\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM*SQ$ bm *et archetypo*; ibi Θ^{H}; + (*v.* 8) et omne debitum (deuitum Δ^{L}) regium (regium]Z*; regis $\Delta^{L}M^{2}\Theta Z^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelst) et (*om.* M^{2} [*add.* M^{2}]$\Theta^{SHAM*}Z^{*3}O\Gamma^{A}$) quae (quod Γ^{A}) futura sunt (fut. s.] $\Phi^{T*}Z^{2}$; in futuro debebuntur [[debuntur $Z^{3}\Psi^{D}$; debentur $M^{2}\Phi^{T2}$]] $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2}\Theta Z^{*3}O\Psi^{D}$) regia (regia] $\Phi^{T*}Z^{2}$; regi $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2}\Theta Z^{*3}O\Gamma^{A}\Psi^{D}$arelst) ex (et $\Delta^{L}O$; et ex $M^{2}\Theta\Gamma^{A}$) hoc (hoc] Z^{2}; haec. $\Delta^{L}Z^{*3}O$) et (*om.* $\Delta^{L}Z^{2}O$g) in totum (toto Z*(*ut. vid.*); omne $M^{2}\Theta^{HAM}$g; omni $\Delta^{L}\Theta^{S}Z^{2}$; omnem Γ^{A}) tempus (tempus] Z^{2}; tempore Z^{*3}) remittantur (-tantur] Θ^{H*}; remittuntur $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{TP}$ $\Theta^{AM}ZO\Psi^{D}\Omega$agrelbst; remittentur $\Theta^{SH2}\Gamma^{A}$) tibi $\Delta^{L}M^{2}\Phi\Theta ZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum L et* ⅋, *cf. XB.*

9. cum — magna] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | autem *om.* Λ^{L} | obtinueris A† | *scrips.* glorificauimus $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}\Pi^{G}OQ$ *cum L* | gloria (*1°*)] *praem.* et Π^{G} | in *om.* Z*Q.

10. septuage(n)simo] *bis scripsit* Θ^{M*} | exiit] erit Ω^{M} | in terra $\Sigma\Lambda^{L}ZQ\Psi^{D}$ | omnis] $\Sigma^{T*}M*\Phi^{T*}\Theta^{M*3}Z^{*3}$ *cum LX, cf.* 6,29 *et* 11,55; omnes $\Sigma^{T2}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{M2}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega$agrelb st *cum B et* ⅋ | essent cum tri(f)one] *in ras.* Ω^{J2} | cum tr(i)fonem ΔA^{*}.

11. rex *om.* Θ^{S} *cum LXB et* ⅋ | ~ rex antiocus Σ^{T} | doram] Δ^{L*} *cum B*; doran Q*

⟨ut A | ⟨et A | 5. ⟨nunc CAM | ⟨et A | 6. ⟨et A | 7. ⟨hierusalem AM | ⟨et (*2° et 3°*) A | 9. ⟨cum CAM | ⟨et (*2°*) A | 10. ¶ anno *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}$; ⟨anno CAM | ⟨exiit A | ⟨et A | ⟨ita AM | 11. ⟨et (*1°*) CAM.

et venit Doram fugiens per maritimam
12 sciebat enim quod congregata sunt in eum mala et reliquit eum exercitus
13 et adplicuit Antiochus super Doram cum centum viginti milibus virorum belligeratorum et octo milibus equitum
14 et circuivit civitatem
et naves a mari accesserunt
et vexabant civitatem a terra et mari
et neminem sinebant egredi
15 venit autem Numenius et qui cum eo fuerant ab urbe Roma
habentes epistulas regibus et regionibus scriptas in quibus continebantur haec
16 Lucius consul Romanorum Ptolomeo regi salutem
17 legati Iudaeorum venerunt ad nos amici nostri
renovantes pristinam amicitiam et societatem missi a Simone principe sacerdotum et populo Iudaeorum
18 attulerunt autem et clypeum aureum minarum mille
19 placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala
neque inpugnent eos et civitates eorum et regiones eorum
et ut non ferant auxilium pugnantibus adversus eos

(*ut vid.*)Ω^{M}; dora Q^{2} *cum LX et* 𝔊; adoram Δ^{L2}; adhoram Π^{G}; *praem.* trifon $\Phi^{T2}S^{2}$ *cum* $\mathfrak{G}^{L'\,311}$𝔊; + triphon Ω^{M} *cum B* | per maritimam] M^{*}, *ut vid.*, *cf.* 𝔊; per maritima $C\Sigma M^{2}\Theta^{SHA*M*}SOQ\mathfrak{gb}$.

12. congregati $\Delta\Theta^{S}$ | sunt — reliquit] *in ras.* Ω^{J2} | male Θ^{S} | ∼ mala in eum $\mathfrak{arelb}$ $\mathfrak{st}$ | et] *in ras.* Θ^{M2} *cum LX et* 𝔊; *om.* Θ^{S} Ω^{J2}.

13. doran Ω^{2} | cum *om.* Q | belli**geratorum Θ^{M*}; bellige**ratorum O; belligerator Q; bellatorum Σ^{T} | octo] septem Ψ^{D} | equitum] *in ras.* Z^{2}.

14. circuit $C\Delta M*Q$; circui[...] S | et (*2°*)] *in ras.* Φ^{G2} | a mari] mari $\Sigma^{T*}A$; samariae Q | uexauat Σ^{T} *cum* 𝔊 | a terram Γ^{A} | (e)t nem(inem)] *in ras.* Φ^{G2} | sinebat S *cum L et* 𝔊, *cf. B* (passus est) | egredi = $\Pi^{G}AM*\Phi^{T2RG}SZOQ\mathfrak{bm}$, *cf. X*; ingredi $C\Sigma$ $\Delta\Lambda^{L}$, *cf. B*; egredi neque ingredi $M^{2}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{F}\Theta\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum L et* 𝔊; egredi uel ingredi $\mathfrak{g}$; ingredi uel egredi $\Omega\mathfrak{arelbst}$.

15. uenit — 23. cyrenen] *litt. minut.* Θ^{H} | uenit autem *om.* Φ^{T*} | fuerant] $M*O^{2}$ (*in ras.*)Q^{2}(e *corr.*); erant M^{2} *cum B* | ab urbe] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | scriptis $SO*$ | continebatur Δ^{L}; continebant Φ^{P}.

16. lucius] luc* Θ^{S*}; + et Ψ^{D}.

17. nos *om.* O | amici nostri] $O*$; amiciciam nostram O^{2} | pristinam *om.* Δ^{L} | a sim.] ad simonem Φ^{T*} | principem $A*\Phi^{T*}$ $S*$(*ut vid.*) | populi Δ^{L} *cum B*.

18. et *om.* $Z*\mathfrak{a}$ *cum LXB et* 𝔊 | clypeum] clip***m $Q*$ | aureum] Ω^{J1} (a *ex* m) | minarum] $M*^{2}\Theta^{S2}$(*ut vid.*) *cum LX*; mnarum $M^{2}\Theta^{S*}$(*ut vid.*)$^{HAM}S*\Omega\mathfrak{relbst}$.

19. scribere *om.* $Z*$ | et regionibus *om.* Q, *per homoeotel.* | inferant] ferant Φ^{P*}, *ut vid.*, *cf. infra* | regiones] $M*$ *cum LB et* $\mathfrak{G}^{A\,62\,93\,106\,311}$𝔊; regionem M^{2} *cum* 𝔊 | et (*4°*)] *cum LB et* 𝔊, *cf. X* (neque); *om.* ΔQ | ferant] inferant Φ^{R}, *cf. supra* | aduersum $\Gamma^{A}\mathfrak{g}$.

⟨et (*2°*) A | 12. ⟨sciebat CAM | 13. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 14. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*3° et 5°*) A | 15. ¶ venit LVI. $Z*$; LVII. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{RGP}\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}$; LXVII. Φ^{T}; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2°*) A | 16. ⟨lucius CAM | 17. ⟨legati CAM | ⟨renovantes A | 18. ⟨attulerunt CAM | 19. ⟨placuit CAM | ⟨neque A | ⟨et (*3° et 4°*) A.

20 visum est autem nobis accipere
ab eis clypeum
21 si qui ergo pestilentes refugerunt
de regione ipsorum ad vos
tradite eos Simoni principi sa-
cerdotum
ut vindicet in eos secundum le-
gem suam
22 haec eadem scripta sunt Deme-
trio regi
et Attalo et Arahae et Arsaci
23 et in omnes regiones
et Samsamae et Spartanis et
Delo et Mydo
et Sicyone et Carie et Samum et
Pamphyliam et Lyciam et Ala-
carnasum et Rhodum et Fa-
selida et Choo et Siden et Ara-
do et Gortinam et Cnidum et
Cyprum et Cyrenen
24 exemplum autem eorum scrip-
serunt Simoni principi sacer-
dotum
25 Antiochus autem rex adplicuit
castra in Dora secundo
admovens ei semper manus et

---

20. ∼ autem est 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 | accipere] Θ^{M2} (acci *in ras.*) | ab eis] eis Q; *om.* M* $\Phi^{T*}S^{*}$ | ∼ accipere clyp. ab eis ΣO *cum* 𝔊, *cf. B*; ∼ ab eis accipere clyp. Θ.

21. si qui] Σ^{C*}; si quis $\Sigma^{TC2}\Delta O$; si quid Q | ergo] *in ras.* Ω^{J2}; uero Λ^{L} | refugerunt] Q* *cum LX*; refugierunt $\Theta^{SH*AM}O$; refugerint $Q^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$𝔤; fugerint 𝔞𝔯𝔢𝔩𝔰 | eos (*1°*)] eum S* | *scrips.* princi Φ^{R} | ut] *in ras.* Z^{2}; et ΔS | in eo Γ^{A}.

22. eadem] autem Δ | rege $\Sigma^{T}S^{*}O$ | artalo Θ^{S} | arab(a)e $\Phi^{T*P}\Theta^{SH2AM*}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰; arabae* Θ^{H*}; ariarathi t *cum* 𝔊, *cf. L* (ariarathe) | arsace SO *cum LXB*; arsac* Q*; asarci A.

23. in *om.* Q | omnes *om.* S | samsamem Π^{G}; scāsame O; sammę Δ^{L}; lampsaco t | spartanis] Ω^{J2} (tanis *in ras.*); spartianis $C^{2}\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}$; spartionis Σ^{T}; spartiatis C*𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum LX et* 𝔊, *cf. B*; sparnatis Π^{G} | et (*4°*) *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | in delum 𝔰𝔱 *cum* 𝔊, *cf. LX* (delum) *et B* | medo M; midio Δ^{LM*}; milo Π^{G}; mindo 𝔴; in myndum 𝔰𝔱 *cum B et* 𝔊, *cf. LX* | in sic(y)onem et in cariam 𝔰𝔱, *cf. B* (carian) *et* $\mathfrak{G}^{SVL'\,55\,58\,311}$ | sic[.]one Θ^{S}; sicsone Φ^{P2} (*alt.* s *in ras.*); sicrone Θ^{A}; sic(y)oni 𝔯𝔢𝔩𝔟; syciono Θ^{H}; socione Ψ^{D}; scylone Q; sydoni Ω^{S}; siconi Ω^{M}; cyneę O cario Ω^{M}; ariae O | samum] M*; samo M^{2}; *praem.* in 𝔰𝔱 *cum B et* 𝔊 | pamphyliam] M*; pamphilia Δ; pamphyliae M^{2}; *praem.* in 𝔰𝔱 *cum LXB et* 𝔊 | et liciam *om.* Φ^{T*} | liciam] M*; liciae M^{2}; *praem.* in 𝔰𝔱 *cum B et* 𝔊 | alacarnasum] M*; alacharsum Π^{G}; alacarnasim Ω^{S}; alacarnaso M^{2}; ala******* Ω^{J*}; *praem.* in 𝔰𝔱 *cum B et* 𝔊 | rhodum — arado] in coo et in siden et in aradon et in rhodum et in phaselidem 𝔰𝔱 *cum* $\mathfrak{G}^{A\,58\,106\,340}$ | rhodum] M*; rhodo M^{2} | phaselida* Q; phaselidam Ψ^{D}; faelyda Z | et choo] Ω^{J2} (et ch *in ras.*) | oco Ω^{S} | gortinam] M*; gortinae M^{2}; *praem.* in 𝔰𝔱 *cum B et* 𝔊 | et cnidum] ętteni-dum Δ^{M2} (ętt *ex* ęt) | guidum Ω^{J}; nicdum A; icnidum Φ^{T2} (ic *ex* hic); egnidum Ω^{S}; enidum $C\Delta^{L}\Pi^{G}M*\Theta ZO$, *fort. cum archetypo mendoso*; enido M^{2}; aenidum S; tenidum $\Sigma\Lambda^{L}$; phenidum Φ^{RG}; pherudum Ω^{M} | cyprum] M*; cypro M^{2}; ciprium Γ^{A} | cyrenen] M*; c(y)renem Δ^{LM*}Aa; cyrene M^{2}.

24. eorum scrib(serunt) Θ^{A2}, *in ras.* | eorum] horum Ψ^{D} *cum LX* | principem S*; *praem.* et Δ *cum X* | sacerdotum] Θ^{A2} (cer-dot *in ras.*); + et populo (-li Ψ^{D}) iud(a)eo-rum $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔢𝔰𝔱, *ex v.* 17. ¶ ał et populo iudęorum Θ^{M} | ∼ principi sac. sy-moni Ω^{S}.

25. applicauit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L*}$ | in *om.* S | doram $\Pi^{G}\Phi^{P}\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$𝔞𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum XB*; doran

---

20. ⟨visum CAM | 21. ⟨si AM | ⟨ad A* | ⟨tradite A^{2} | ⟨ut A | 22. ⟨haec CAM | ⟨et (*1°*) A | 23. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) M | ⟨et sicyone A | 24. ⟨exemplum CA | 25. ¶ antiochus LVII. Z*; LVIII. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{TRP}\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨secundo A.

machinas faciens
et conclusit Trifonem ne procederet
[26] et misit ei Simon duo milia virorum electorum in auxilium
et argentum et aurum et vasa copiosa
[27] et noluit ea accipere
sed inrupit omnia quae pactus est cum eo antea
et alienavit se ab eo
[28] et misit ad eum Athenovium unum de amicis suis
ut tractaret cum ipso dicens
vos tenetis Ioppen et Gazaram et arcem quae est in Hierusalem civitates regni mei
[29] fines earum desolastis et fecistis plagam magnam super terram
et dominati estis per loca multa in regno meo
[30] nunc ergo tradite civitates quas occupastis
et tributa locorum quibus dominati estis extra fines Iudaeae
[31] sin autem date pro illis quingenta talenta argenti
et exterminii quod exterminastis et tributorum civitatium alia talenta quingenta
sin autem veniemus et expugnabimus vos
[32] et venit Athenovius amicus regis in Hierusalem
et vidit gloriam Simonis et claritatem in auro et argento
et apparatum copiosum
et obstipuit et rettulit ei verba regis

Deest Γ^{A} *a v.* 28, de, *usque ad v.* 29, fines, *et partim usque ad v.* 30, locorum.

Ω^{S}g | secundo] Θ^{M2} (o *in ras.*) | admonens C | ei] *cum L et* ⓖ, *cf. B*; eis $A\Theta^{SHAM*}\Psi^{D}$ | manus] *praem.* et Δ^{LM*}(*ut vid.*) | conclusit] *cum LXB et* ⓖ; conclud Φ^{T}†; concludens S* | trifon Λ^{L} | procideret S*.

26. eis Σ^{C*}; ad eum arɛlbst | s(i)mon] *bis scrips.* Θ^{S*} | dua S | electorum *om.* Δ^{M*}.

27. inrumpit Λ^{L}†; inrupit** Θ^{M2} (p *in ras.*); rupit rɛlbst | pactus] factus Θ^{S} | est cum eo] *in ras.* Ω^{J2} | ant*ea Q.

28. ad eum] ad Ω^{M}; *om.* S *cum X* | atheno(u)ium] *in ras.* Ω^{J2} | cum] de S | ioppem $O\Omega^{J}$ | gazaran Φ^{T} *cum X* | in hier.] inter Ω^{J}† | mei] magni Ω^{M}.

29. fines] *praem.* et Ω^{M} *cum XB* | earum] Z^{*2}; eorum $\Phi^{T*RG}Z^{2}Q$ | desolatis Q | fecistis] festis Ω^{M}† | super terram] Z*(*ut vid.*) Ω^{J2}(*in ras.*) *cum LXB et* ⓖ; in terram Δ^{LM*} Φ^{T*RGP}; in terra $\Phi^{T2}Z^{2}\Omega^{MS}$agrɛlbst | estis] A^{2}(tis *in ras.*).

30. ergo] autem Φ^{T} | quibus] *praem.* in arɛl(*sublin.* w)st | iud(a)e $\Phi^{T*}S\Omega^{M}$ *cum XB*.

31. date] S^{2} (e *in ras.*) | quingenta] Z* *cum LXG et* ⓖ; quinquaginta $\Theta^{SHAM*}Z^{2}$ Ω^{J} | et (*1°*) *om.* Ψ^{D} | quo Δ | exterminatis Θ^{S} | ciuitatium = $C\Pi^{G}AM*\Theta^{SH*AM}S^{2}Z*O$ (-cium)bm *cum LX, cf.* 11,8 *in appar.*; ciuitantium S*, *ut vid.*; ciuita**um Q; ciuitatum $M^{2}\Theta^{H2}Z^{2}$ *et cett. cum B* | quingenta] Z* *cum LXB et* ⓖ; quinquag(i)nta $\Pi^{G}\Theta^{SA*}$ (*ut vid.*)$Z^{2}\Psi^{D}$ | ~ quingenta tal. Λ^{L} *cum LB, cf. supra* | et (*3°*) *om.* Θ^{S} | expugnauimus $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L*}\Pi^{G}AO$; pugnabimus contra Ω^{S}.

32. (at)henobius Ω^{J2}, *in ras.*; atheoficus Λ^{L} | in (*1°*) *om.* $\Lambda^{L}\Theta O$ *cum L* | rettulit] tulit Ψ^{D} | ei] *sublin.* w, *praepostere, pro* ei (*1°*) *v.* 33; ea Φ^{P}; *om.* Σ^{T} *cum* ⓖ[71].

⟨et (*2°*) CA | 26. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 27. ⟨et (*1°*) A | ⟨sed AM | ⟨et (*2°*) A | 28. ⟨et (*1°*) AM | ⟨ut A | ⟨vos AM | 29. ⟨fines CAM | ⟨et (*2°*) A | 30. ⟨nunc CAM | ⟨et A | 31. ⟨sin (*1°*) AM | ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨alia A | ⟨sin (*2°*) CAM | 32. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 5°*) A | ⟨et obstip. CA.

33 et respondit Simon et dixit ei
neque alienam terram sumpsimus
neque aliena detinemus
sed hereditatem patrum nostrorum quae ab inimicis nostris iniuste aliquo tempore possessa est
34 nos vero tempus habentes vindicamus hereditatem patrum nostrorum
35 nam de Ioppen et Gazara quae expostulas
ipsi faciebant in populo plagam magnam et in regione nostra
horum damus talenta centum
et non respondit illi verbum
36 reversus autem cum ira ad regem renuntiavit ei verba ista
et gloriam Simonis et universa quae vidit
et iratus est rex ira magna
37 Trifon autem fugit navi in Orthosiada
38 et constituit rex Cendebeum ducem maritimum et exercitum equitum et peditum dedit illi
39 et mandavit illi movere castra contra faciem Iudaeae
et mandavit ei aedificare Cedronem
et obstruere portas civitatis
et debellare populum

---

33. respondit + ei Σ^{C2}arelbꝺc | simon *om.* A† | ei *om.* MΦZ²Ω^{M} | terram] *in ras. lat. spat.* Θ^{H2} | a(d)sumpsimus CΣΔΛ^{L}; sumpsemus O | aliena] *cum L et* 𝔊, *cf. X*; alienam CΣΔΛ^{L}Φ^{T}*Z*Oarel(m *sublin.* m)ꝺ, *cf. supra* | det(i)nuimus CΣ^{C}ΔΛ^{L}S; tenemus Q *cum LX*; detulimus Σ^{T} | sed — 39. ciuitatis] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | *scrips.* nostrum Θ^{A} | quae — 34. nostrorum *om.* SQ, *per homoeotel.* | iniusto A | ∼ iniuste ab inimicis nostris Ω^{SJ}arelbꝺc | possessa] perpessa Δ^{L}.

34. nos — nostrorum] *in ras.* Θ^{S2}; *om.* SQ | uero tempus] Θ^{S2} (o tē *in ras.*) | uindicamus] M*Ω^{M}† *cum* 𝔊; u(i)ndicauimus Λ^{L2}(aui *corr.*)M²Φ^{P}OΩ^{M1S} *cum L.*

35. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | nam] nos Δ^{L}, *cf. v.* 34 | de ioppen = C(-phen)ΣΔΛ^{L}A SQΨ^{D}bm *cum LX*; et ioppe Π^{G}; de ioppe *cett. cum B* | et (*1°*)] Θ^{S2}; *om.* Θ^{S2} | gazaram ΔΨ^{D} | expostulans Σ^{T} | in (*1°*) — magnam et *om.* Λ^{L*}, *per homoeoarcton* | in populum Λ^{L} *cum X, cf. B* (super pop.) | et (*2°*)] *cum L et* 𝔊, *cf. B*; *om.* CΣΔ^{L2M}Λ^{L}Π^{G} *cum* 𝔊^{106}, *cf.* 𝔊$^{L'\ 19\ 542}$ | in regionem nostram CΔΨ^{D}, *cf. L* (*om.* in) | horum + gratia Ω^{M} | illi] Ω^{J2}(*in ras.*) *cum LX*; ei Ω^{S}agrelbꝺc *cum B*; + a(t)henobius Ω^{SJ}agrelbꝺc *cum B et* 𝔊$^{L'\ 311}$, *cf.* 𝔊$^{62\ 58}$; + ullum Σ^{T}.

36. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | reuersus + est SOΩ^{J*} *cum LX et* 𝔊, *cf. B.* ¶ « est » *reprobat Iac.* | renunt.] *praem.* et O, *cf. LXB et* 𝔊 | gloria Δ^{L} | est *om.* Q | rex *om.* Δ^{L*}.

37. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | fugiit ΣΔΛ^{L} Θ^{HAM}; + in A | ortosiada Ω^{J2}, *in ras. brev. spat.*; horthosiada Φ^{T2} (hosia *in ras. brev. spat.*); ortos iuda Δ^{LM*}; hortus iuda S; ortussuad***da O*.

38. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | cendebeum] Ω^{J2} (beū *in ras.*); cendebum Λ^{L*} | maritimam $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}$ | equitum et ped.] *in ras.* Ω^{J2}; ped. et equitum arelbꝺc *cum L, cf. XB et* 𝔊; + et Z*.

39. et (*1°*) — ciuitatis] *in ras.* Θ^{S2} | ∼ castra mouere Ω^{S} | contra *om.* Z* | iudaeae] *cum* 𝔊; iudę Σ *cum LXB* | mand. ei] (ma)ndauit illi Ω^{J2}, *in ras. cum X, cf. supra* | cedronem] gedorem t | o*truere Δ^{M*}; extruere CΣΔ^{M2}Λ^{L}, *cf.* 𝔊^{S} | ciuitatis] Θ^{M2}

---

33. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨neque (*1°*) CAM | ⟨neque (*2°*) A | ⟨sed A | 34. ⟨nos CAM | 35. ⟨nam CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨horum A | ⟨et (*3°*) CA | 36. ⟨reversus CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*3°*) CA | 37. ⟨trifon CAM | 38. ⟨et (*1°*) CA | 39. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3° et 4°*) A.

rex autem persequebatur Trifonem
40 et pervenit Cendebeus Iamniam
et coepit irritare plebem et conculcare Iudaeam
et captivare populum et interficere
et aedificare Cedronem
41 et conlocavit illic equites et exercitum
ut egressi perambularent viam Iudaeae sicut constituit ei rex
XVI. 1 et ascendit Iohannis de Gazaris
et nuntiavit Simoni patri suo quae fecit Cendebeus
2 et vocavit Simon duos filios suos seniores
Iudam et Iohannem et ait illis
ego et fratres mei expugnavimus hostes Israhel ab adulescentia usque in hunc diem
et prosperatum est in manibus nostris liberare Israhel aliquotiens
3 nunc autem senui
sed estote loco meo et fratris mei
et egressi pugnate pro gente nostra
auxilium vero de caelo vobiscum sit
4 et elegit de regione viginti milia virorum belligeratorum et equites.
et profecti sunt ad Cendebeum
et dormierunt in Modin
5 et surrexerunt mane et abierunt in campum
et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum et equitum
et fluvius torrens erat inter medium ipsorum

Deest Γ^{A} *a v.* 4, et *1°, usque ad v.* 5, campum, *et partim usque ad* ipsorum.

(ciuit *in ras.*) | debellare* Φ^{T2} (*ult.* e *corr.*) | rex — 40. plebem *om.* Γ^{A}.

40. et (*1°*) — plebem *om.* Γ^{A} | cendebus Λ^{L*}; + in Ω^{S} *cum B et* 𝔊 | irritare] uexare Ω^{J*}, *ut vid.* | iudaea A | aedificauit Θ^{S} *cum LXB et* 𝔊 | cedrone A; gedorem 𝔱·

41. conloc.] conculcauit Q, *cf. v.* 40 | equites et exerc.] equites exercitum $A\Theta^{M*}$; uiros et ęquites Π^{G}, *cf. X* | exerc. ut] exerc. et Δ^{LM*}; *om.* Φ^{R} | iudaeae] *cum LX et* 𝔊; iud(a)e $C\Sigma\Delta\Phi^{T*}$ *cum B* | ei *om.* Θ^{A} *cum B et* $𝔊^{S\,46}$.

XVI. 1. patri] fratri Σ^{C*}, *ut vid., cum* $𝔊^{S*}$ | ~ patri suo symoni Ω^{S} | cendebeus + in populo ipsorum $M^{2}\Phi\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔢𝔩(*sublin.* 𝔴)𝔰𝔱, ¶ ał in populo ipsorum Θ^{M}.

2. duos *om.* A | suos *om.* $Q\Omega^{M}$𝔩𝔟𝔰𝔱 | seniores *om.* Σ^{T} | fratres] frater Q† | mei + et domus (-mum Ψ^{D}) patris mei $\Phi^{TR^{G}}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum LXB et* 𝔊. ¶ ał et domus patris mei Θ^{M} | expugnabimus $\Delta^{L}\Phi^{G}$ | *scrips.* ab olicentia Φ^{G}; + nostra O *cum B et* $𝔊^{74}$𝔖 | in] ad $\Psi^{D}\Omega^{M}$ | israhel + ab inimicis suis Ψ^{D}.

3. sed + uos per misericordiam sufficientibus annis Z^{2} *cum B, cf. LX et* 𝔊 | loco] *praem.* in Ω^{M} | meo] mei Ω^{S} | fratris = C $M^{2}\Phi^{T2RG2P}\Theta SZ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔪 *cum L et* 𝔊, *cf. B*; fratres $M^{*}\Phi^{T*G*}$ *et cett.* | nostra] *cum* 𝔊; uestra Ω^{SJ*} *cum B, cf. L* (pro gentes uestras) | uero *om.* M^{2}.

4. uiginti + tria Ψ^{D}.

5. in campo Z* | ecce *om.* $Q\Psi^{D}$ | in obuiam] *cum L*; obuiam Φ^{T*} *cum XB* | et fluuius] *in ras.* Ω^{J2}; et flu*** Δ^{M*}; et fuit Δ^{L} | erat] Λ^{L2} (rat *in ras.*); *om.* $C\Delta^{LM*}$ |

⟨rex CAM | 40. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°, 4°, 6°*) A | 41. ⟨et (*1°*) M | ⟨ut A.

XVI. 1. ¶ et (*1°*) XVI. Ω^{SJ}; LVIII. Z*; LVIIII. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2°*) A | 2. ⟨et (*1°*) CA | ⟨iudam A | ⟨ego CAM | ⟨et (*ult.*) A | 3. ⟨nunc AM | ⟨sed CA | ⟨et (*2°*) A | ⟨auxilium A | 4. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*3° et 4°*) A | 5. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*3°*) CA | ⟨et (*5°*) A.

6 et admovit castra contra faciem
eorum ipse et populus eius
et vidit populum trepidantem ad
transfretandum torrentem
et transfretavit primus
et viderunt eum viri et transie-
runt post eum
7 et divisit populum et equites in
medio peditum
erat autem equitatus adversario-
rum copiosus nimis
8 et exclamaverunt sacris tubis
et in fugam conversus est Cen-
debeus et castra eius
et ceciderunt ex eis multi vul-
nerati
residui autem fugerunt in mu-
nitionem
9 tunc vulneratus est Iudas frater
Iohannis
Iohannes autem insecutus est eos
donec venit Cedronam quam
aedificavit
10 et fugerunt usque ad turres quae
erant in agris Azoti
et succendit eas igni
et ceciderunt ex illis duo milia
virorum
et reversus est Iudaeam in pace
11 et Ptolomeus filius Abobi con-
stitutus erat dux in campo
Hiericho
et habebat argentum et aurum
multum
12 erat enim gener summi sacerdotis
13 et exaltatum est cor eius
et volebat obtinere regionem
et cogitabat dolum adversus Si-
monem et filios eius ut tol-
leret eos

∼ inter med. ips. erat $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$.

6. amouit $\Theta^{H}S^{*}$; mouit Π^{G} | contra faciae Q | eorum] ipsorum $\Lambda^{L}SO$; *om.* M^{*} | et (*3°*) + ut $M\Phi^{P*}$(*ut vid.*) | populum *om.* S*O | ∼ trepid. populum Π^{G} | ad] ut Q | transfret.] transnatandum A, *cf.* 9,48 | et (*4°*)] M^{2}; *om.* M^{*3} | transierunt] *cum B*; transfretauerunt Ψ^{D} *cum LX*.

7. diuisit] Ω^{J2}(u *ex* m, *ut vid.*) | et (*2°*) *om.* Θ^{S} | pe*ditum Σ^{T}.

8. et (*1°*) *om.* Θ^{S*HAM} | clamauerunt $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | sacris] Θ^{M2} (*pr.* s *in ras.*); *praem.* in M | multi uuln.] Ω^{J*3} *cum LB*; uuln. multi Ω^{J2} *cum X et* 𝔊 | residui*** Θ^{A} | fug. in munit.] *in ras.* Ω^{J2}; in munit. fug. Ω^{MS} agrelbgc | fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Sigma\Delta\Lambda^{L*}$ $\Phi^{T2}\Theta$ *cum X* | in munitionem] Z^{2}(e *in ras.*); in munitione Γ^{A}; in monitionem C.

9. iudam Ψ^{D} | iohannes] iohannis CΔ SZ*O, *cf. v.* 1 | cedronam] Z^{2}, *in ras., cum LX*; c(e)dronem $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{G}\Omega^{J2}$(ē *in ras.*) gr elbgc, *cf.* 15,39.40 | qua O | ędificabant Λ^{L}.

10. fugerunt] Φ^{T*}; fugierunt $\Phi^{T2}\Theta$ | turres] urbes Θ^{S} | azotii A | igne g | est *om.* Ω^{M} | iudaeam] *cum LXB et* 𝔊; iudam Σ^{T}; *praem.* in $\Gamma^{A}\Omega$agrelbgc *cum LXB et* 𝔊 | in (*2°*)] cum $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum LXB et* 𝔊.

11. constitutus] Q^{2} (*pr.* tu *in ras.*); *scrips.* constitus $\Phi^{T*}\Theta^{H}$; *scrips.* constutus C | campo *om.* Φ^{T*} | hiericho] *praem.* ** Θ^{H}.

12. enim] autem $\Pi^{G}Q$ | sū*mi Q.

13. regione Γ^{A} | cogitabat] *cum LB et* 𝔊; cogitauit A *cum* $\mathfrak{G}^{62\ 46\ 55}$, *cf. X* (cogitabit) | dolum] Θ^{S2}(l *in ras.*) | aduersum $\Theta\Omega^{S}$ | *scrips.* filius Θ^{S*M*} | tollerent C.

---

6. ¶ et (*1°*) LX. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Theta^{SH}Z^{*}\Psi^{D}$ | ⟨et (*3°*) CA | ⟨et (*4°*) A | ⟨et (*5°*) AM | 7. ⟨et (*1°*) CA | ⟨erat CA | 8. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2° et 4°*) A | ⟨residui A | 9. ⟨tunc CAM | ⟨iohannes CAM | ⟨donec A | 10. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨et (*3°*) CAM | ⟨et (*4°*) A | 11. ¶ et (*1°*) LX. Z*; LXI. $C\Sigma\Delta AM\Phi^{RGP}\Theta^{AM}SZ^{2}OQ\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Lambda^{L}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨et (*2°*) A | 12. ⟨erat A | 13. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2° et 3°*) A.

14 Simon autem perambulans civitates quae erant in regione
et sollicitudinem gerens earum descendit Hiericho
ipse et Matthathias filius eius et Iudas
anno centensimo septuagensimo septimo
mense undecimo hic mensis sabath
15 et suscepit eos filius Abobi in munitiunculam
quae vocatur Doc cum dolo quam aedificavit
et fecit eis convivium magnum
et abscondit illic viros
16 et cum inebriatus esset Simon et filii eius
surrexit Ptolomeus cum suis
et sumpserunt arma sua et intraverunt in convivium
et occiderunt eum et duos filios eius
et quosdam pueros eius
17 et fecit deceptionem magnam in Israhel
et reddidit mala pro bonis
18 et scripsit haec Ptolomeus
et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium et traderet regionem
et civitates eorum et tributa
19 et misit alios in Gazaram tollere Iohannem
et tribunis misit epistulas ut venirent ad se
et daret eis argentum et aurum et dona
20 et alios misit occupare Hierusalem et montem templi

Deest S *a v.* 19, iohannem, *fol. lacer.*

14. ciuitatem A | *scrips.* qui A | in regione] Z^{*3} *cum L et* 𝔊; in regionem $\Pi^{G}\Phi^{RG}$ $Z^{2}Q^{*}$(*ut vid.*)Ψ^{D} *cum X*; + iud(a)e(a)e M^{2} $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrel(*sublin.* 𝔴)𝔰t *cum B, cf. X* (iude) | et sollicitudin(em)] *in ras.* Q^{2} | sollicitudinem] Z^{*3}; sollicitudine Z^{2}, *ut vid.*; *scrips.* sollitudinem Λ^{L*} | earum desc.] *in ras.* Q^{2}; + in Ω^{SJ}agrel(*sublin.* 𝔴)𝔰t *cum B et* 𝔊 | mathathia Q | (fi)lius eius] *in ras.* Ω^{J2} | et (*3°*) *om.* Q* | iuda Σ^{T2} (a *ex* ã) | septuagensimo *om.* Π^{G} | septimo] octauo Z*; *om.* Σ^{T}; *praem.* et $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$ | mense undec. *om.* Π^{G} | hic] *cum LX et* 𝔊; hic est $\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$* agrel𝔲𝔰t *cum B.* ¶ « est » *reprobat Iac.* | *scrips.* menses $A\Theta^{H*}$ | sabbath Ω^{M}a𝔤; sabat $\Delta\Lambda^{L}$ rel𝔲; sabathi O; sabbathi Π^{G}; scebath Ω^{S}.

15. eos] Z* *cum LB et* 𝔊, *cf. X* (illos); eum $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | abobi] Q^{2} (o *et* i *in ras.*); sabobi O; abbi Z*; + ****** Δ^{M2}, *super lin.* | munitiuncula Δ^{LM*}(*ut vid.*)AZ* (*ut vid.*); minutiunculam Σ^{T*}; muniunculam O | quam Γ^{A} | doc cum] docī Ω^{M} | dor Π^{G}; do** Σ^{T*} | cum dolo *om.* Z* | magnis O*, *ut vid.* | illic] Θ^{A2} (c *in ras.*).

16. exurrexit C; *praem.* et $\Sigma\Lambda^{L*}$, *cf. B* | eum — pu(eros)] *in ras.* Ω^{J2} | et (*6°*) *om.* Q* | filios] Σ^{T2} (o *in ras.*) | quosdam] quosquam Φ^{R} | eius (*3°*) *om.* $\Delta\Theta^{A*}$.

17. in isr.] Θ^{S2} (in *ex* m); *scrips.* in isinisrahel Φ^{P} | bonis] Π^{G2} (b *ex* n).

18. haec *om.* Θ^{H*} *cum X et* 𝔊^{71} | eis Π^{G} | ~ in auxilium exerc. Q | traderet] *cum LX*; + ei Ω^{SJ2}(*in ras.*)agrel(ei *sublin.*𝔴) 𝔰t *cum B, cf.* 𝔊.

19. alios] eos M*, *ut vid.* | tollere] ut tollerent $\Sigma\Lambda^{L}$ | et (*2°*) *om.* Q* | epistulas] litteras Q | dare A | dona + multa $\Sigma^{T}\Psi^{D}$ *cum XB.*

20. occupare + ciuitatem Ψ^{D} | et (*2°*) *om.* O.

---

14. ¶ simon LXI. Γ^{A}; ⟨simon CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨ipse A | ¶ anno *Div. sine num.* Π^{G} Θ^{H}; ⟨anno CA | ⟨mense A | 15. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨quae A | ⟨et (*2° et 3°*) A | 16. ⟨et (*1°*) CA | ⟨surrexit A | ⟨et (*3°, 5°, 7°*) A | 17. ⟨et (*1° et 2°*) A | 18. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2° et 4°*) A | 19. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) CA | ⟨et (*3°*) A | 20. ⟨et (*1°*) A.

21 et praecurrens quidam nuntiavit Iohanni in Gazara
quia periit pater eius et fratres eius
et quia misit te quoque interfici
22 ut audivit autem vehementer expavit
et conprehendit viros qui venerant perdere eum
et occidit eos
cognovit enim quia quaerebant eum perdere
23 et cetera sermonum Iohannis et bellorum eius
et bonarum virtutum quibus fortiter gessit
et aedificii murorum quos struxit et rerum gestarum eius
24 ecce haec scripta sunt in libro dierum sacerdotii eius
ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

EXPLICIT LIBER
PRIMUS MACCHABEORUM

Deest S *usque ad v.* 21, gazara, *fol. lacer.*

21. procurrens A | in gazaram CΣΛ^{L} Ω^{J*} *cum B* | perit Z*Q* | et (*3°*) *om.* Q* | te quoque in(terfici)] *in ras.* Ω^{J2} | interfici] S*Γ^{A2}(*ult.* i *corr.*); interfeci O*; interficit Q*, *ut vid.*; interfic(e)re S^{2}O^{2} *cum L et* 𝔊.

22. ut] et Π^{G}, *cf. LX*(et ut)*B*(et cum) *et* 𝔊 | uenerant] *cum LB, cf. X et* 𝔊; uenit Z*; *praem.* ad se Λ^{L}, *cf.* 𝔊$^{L'}$𝔖 | eum (*1°*) *om.* Λ^{L} | cogn. enim] et cognouit Ψ^{D} | eum (*2°*) *om.* Φ^{RG*}.

23. iohannes Ψ^{D*}; eius Π^{G} | et bella eius Ω^{J}; et bellorum Π^{G}; *om.* Γ^{A} | bona Φ^{T*} *cum B* | (a)edificii] Σ^{T*}(-ci)M* *cum L et* 𝔊; aedificia M^{2}ΘΓ^{A}Ψ^{D}, *cf. B*; (a)edificium Σ^{T2}Q *cum X* | murorum + eius Θ^{M*} S^{2} | *scrips.* quostruxit Λ^{L}Π^{G}Q | struxit = CΣAΘ^{M}Z*Ψ^{D}𝔥𝔪 *cum L*; e(xs)truxit Z^{2} *et cett.* | eius — 24. dierum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2}.

24. quo *om.* A* | est *om.* Ω^{S} | post *om.* Δ^{L} | *scrips.* patrum suum Q*; patrum suorum O; + amen A; + deo gratias Δ.

Explicit (-cuit Φ^{P}) liber primus mac(c)habeorum (+ uersus π ccc Φ^{P}) CΦ^{P}Θ^{M} Z*𝔞 (*tab. rubric.*) 𝔪; explicit liber mac(ch)abeorum primus (+ uersus π ccc Φ^{T}O; + uersus habet π ccc Γ^{A}; + deo gratias amen S) AMΦ^{TG}SZ^{2}OΓ^{A}Ω^{J2}(*in ras.*)𝔥; explicit mac(ch)abeorum liber primus (+ uersus π ccc Φ^{R}) ΔΦ^{R}Θ^{H}QΨ^{D}; finit liber maccabeorum Σ^{T}; finit Λ^{L}; *om.* Σ^{C}Π^{G}Θ^{SA}Ω^{MS}𝔞(*exemplar Barb.*)𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱.

---

21. ⟨et (*1°*) CA | ⟨quia A | ⟨et (*3°*) A | 22. ⟨ut CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨cognovit AM | 23. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*3° et 4°*) A | 24. ⟨ecce A | ⟨ex A.

LIBER II MACCHABEORUM

INCIPIUNT CAPITULA LIBRI II MACCHABEORUM

I. Ubi occisus est Antiochus rex in templo Naneae a sacerdotibus cum his qui secum erant (1, 10).

II. De igne sacrificii qui fuit absconditus in puteo (1, 18).

III. De oratione Neemiae tenenda et quod regi Persarum manifestatum sit miraculum factum (1, 25).

IIII. Ubi arca Dei et altare inclusa sunt ab Hieremia propheta et de quinque libris quos Iason scripsit in unum redactis (2, 1).

V. Ubi Simon detulit dona templi Dei et mittitur Heliodorus ad auferenda ea (3, 1).

VI. Sacerdotes et populus orant Dominum ut deposita custodiantur (3, 13).

VII. Quomodo Heliodorus volens spoliare templum correptus sit (3, 23).

VIII. Summus sacerdos oblato sacrificio pro Heliodoro orat ut a plaga liberetur (3, 31).

VIIII. De insidiis Simonis proditoris circa Oniam sacerdotem (4, 1).

Codd. $C\Sigma^{TC}\Delta^{LM}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{TRGP}\Theta^{SAM}KSZO\Gamma^{A}\Psi^{'D}\mathfrak{h}$

Incipiunt (*praem.* item K, *qui capit. I-II Mcc tantum praebet*) capitula (kapitolae C; + eiusdem Θ^{M}) libri secundi (+ Amen A) $C\Lambda^{L}AM\Phi^{TP}\Theta KZ\Gamma^{A}$; incipiunt capitulę liber II Σ^{T}; incipiunt capitula libri machabeorum $\Psi^{'D}$; incipiunt capitula machabeorum libri II Φ^{R}; incipiunt capitula in libro machabaeorum secundi Φ^{G}; incipiunt capitulatio libri maccabeorum secundi Σ^{C}; incipit capitulatio in libro secundo maccabeorum Δ; incipiunt canones libri (liber O*) secundi SO; *sine tit.* $\Pi^{G}\mathfrak{h}$.

1. (*numeros om.* Π^{G}) | ~ rex antiochus Δ | nanea $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$; nanę O; nancę K(*ut vid.*) | his] *praem.* II $\Psi^{'D}$, *erronee, qui singulas lineas hic illic numeris instruxit* | 2. (3. $\Psi^{'D}$) igne] *praem.* **** K* | fuit] fiunt O | 3. (4. $\Psi^{'D}$) de oratione* Σ^{T} | ne(a)eniae $\Theta^{S}\Gamma^{A}$; neę tuę Π^{G} | et *om.* M | rege S*O | persarum] per sacrum O | manifestum $\Pi^{G}AM\Phi^{TRG}SO\Psi^{'D}$ | sit] si Λ^{L}; *praem.* v. $\Psi^{'D}$ | mirac. factum *om.* A | 4. (6. $\Psi^{'D}$) arcam Π^{G} | altaria $\Psi^{'D}$; + dei Z | a $C\Sigma^{C}\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{A}SO$; a* Σ^{T}; ad Δ^{M} | ab hieremię prophetę Π^{G} | et (*2°*) — redactis *om.* A | et (*2°*) *om.* Θ^{A} | de *om.* Λ^{L} | libros Δ^{M}* | quas $M\Phi^{T}$ | redactos Φ^{R} | 5. ubi — dona] *deest* S, *fol. lacer.* | 5. (7. $\Psi^{'D}$) templo $\Phi^{TRG}\Psi^{'D}$ | et] *praem.* VI. A | heliodoro A | ad *om.* S* | auferanda $\Phi^{T}O$; afferenda A | 6. sacerd. — orant] *deest* S, *fol. lacer.* | 6. (7. A; 8. $\Psi^{'D}$) populos Π^{G} | orans MOS(*ut vid.*) | ut — custod. *om.* A | custodiatur Σ^{T} | 7. quomodo — temp(lum)] *deest* S, *fol. lacer.* | 7. (8. A; 9. $\Psi^{'D}$) expoliare $\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | templi templum Φ^{R} | correptum sit Σ^{T}; correptus est $\Pi^{G}KSO$; *om.* A; + ea $\Psi^{'D}$ | 8. summus — a] *deest* S, *fol. lacer.* | 8. (9. A; 10. $\Psi^{'D}$) pro heliodorum Φ^{P}* | ut — liberetur *om.* A | a *om.* $\Theta^{S}O$ | liberaretur Z*$\Psi^{'D}$; liberet Φ^{T}* | 9. (11. $\Psi^{'D}$; *num. om.* A) de insidias $C\Sigma^{T}*\Lambda^{L}$* | circa — sacerd. *om.* A | oniam] Θ^{M}*(*ut vid.*); onian $\Theta^{AM2}Z^{2}$; onia $C\Delta^{L}\Phi^{P}Z$*; omniam Θ^{S}*; omnia $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$ | sacerdotem] Σ^{C}(*ut vid.*); sacerdote Δ^{L}(*ut vid.*)Φ^{P}; sacerdotum $\Sigma^{T}\Delta^{M}\Lambda^{L}$.

x. Ubi Iason frater Oniae praemio corrupit regem Antiochum pro adipiscendo summo sacerdotio (4, 7).

xi. Ubi Iason misit argenti didragmas trecentas ad sacrificium Herculis (4, 18).

xii. Ubi Iason misit Menelaum ad regem et idem Menelaus exclusit Iasonem de sacerdotio qui Menelaus postea amotus est succedente ei Lysimacho fratre suo (4, 23).

xiii. Ubi Onias sacerdos occiditur ab Andronico praemio Menelai (4, 30).

xiiii. Ubi occiditur Andronicus pro Onia sacerdote occiso (4, 36).

xv. Ubi a populo Lysimachus occisus est et contra Menelaum apud regem agitur et eius sententia a Ptolomeo invertitur (4, 39).

xvi. De signis caelestibus apud Hierosolymam et de morte Iasonis persecutoris civium (5, 1).

xvii. Ubi Antiochus persequens Iudaeam occiso populo etiam templum expoliavit duce Menelao (5, 11).

xviii. Ubi Antiochus expoliato templo Antiochiam profectus est relictis persecutoribus Iudaeorum et Apollonio per quem populum interfecit (5, 21).

xviiii. Ubi Iudas Macchabeus in deserto ferarum more vixit (5, 27).

Codd. CΣ^{TC}Δ^{LM}Λ^{L}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ^{D}♭

10. (12. Ψ^{D}) *capit. om.* Π^{G} | praemium A | corrumpit Φ^{T} | pro] pre O | alpiscendo Θ^{S}; *om.* Λ^{L} | 11. (13. Ψ^{D}) iason] *praem.* * A | argentum Φ^{TRG}Z^{2}; agent Z* | dragmas KZ*; dragma Π^{G} | tr(e)centa Π^{G}Ψ^{D}; tricentos Φ^{P}; tricentes O; trecenti Γ^{A}(*ut vid.*); *om.* Φ^{T} | erculiis O; her culem Ψ^{D}; *om.* A | 12. (14. Ψ^{D}) menelaus (*1°*) + postea Ψ^{D}, *cf. infra* | exclusit — menelaus (*2°*) *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | de sacerdotium SO | de *om.* Γ^{A} | qui — suo *om.* A | postea] post Σ^{T2}; pote Σ^{T}*(*ut vid.*) | motus MΦ^{T}; mortuus Ψ^{D} | succed. — suo] succedit ei (*om.* Z*) lysimac(h)us frater suus KZ*(*ut vid.*); ella symachus frater suus Π^{G} | succendente Φ^{T}Θ^{S}O | ei *om.* CΣΔΛ^{L}Φ^{G} | hylisimacho C; ilisimaco Σ^{C}; illo simaco Λ^{L}; elisimaco Φ^{G}; ilisiriaco Σ^{T}; lisimacti Γ^{A} | fratri S*O | 13. (15. Ψ^{D}) ionias Θ^{SAM}*; ionas Z* | sacerdos *om.* M* | ab *om.* Z* | praemio menelai *om.* A | praemio] Θ^{A2}(o *in ras.*) | 14. (16. Ψ^{D}) andronicis O | pro onias Δ^{L} | occisio Θ^{S}; + xvii. ubi antiochus persequens iudeam occiso populo etiam templum expoliauit menelao apud regem agitur. et eius sententia ad pto(xviii)-lomeo uertitur Ψ^{D}, *cf. cap.* 17 *et* 15 | 15. (19. Ψ^{D}) ad populo Δ^{M}; apollo A | lysimacos Θ^{A}* | occisus est *om.* Π^{G}K | apud — inuertitur *om.* Ψ^{D}, *cf. capit.* 14. | agit. — inuert. *om.* A | agit S | et (*2°*) *om.* Δ | sententiam Π^{G} | a] Φ^{T}*; ab Φ^{T2} | inuertitur] Z*; uertitur Φ Θ^{M}Z^{2} | 16. (20. Ψ^{D}) apud hier.] ab hier(o)sol(y)mam Π^{G}K | de morte] mortes Φ^{T} | iasonis *om.* SO | persec. ciu.] persecuntur uiuum Π^{G}; per autoris seuicium Φ^{T} | perse(c)utores S*Z*O; prosequutoris M*; persecuturus K; *praem.* et Z* | 17. (21. Ψ^{D}) persequens] *bis scrips.* Θ^{S} | occiso] hoc uso Π^{G} | etiam — menelao *om.* A | templum] populum ΣΛ^{L} | spoliauit K | duce menelaum K; ducem menelaum Π^{G}; ducem menelao Φ^{RG}O; de menelao Ψ^{D} | 18. (22. Ψ^{D}) antiochus + rex Ψ^{D} | expoliato templo] A*; expoliat templo A^{2}; expoliauit templum Z* | relictis — interf. *om.* A | relictus Θ^{S}; *praem.* et ΔΠ^{G}K | et *om.* Θ^{A} | apollonium Π^{G}K | populo MO | interficit C*(*ut vid.*)ZO; + xxiii. ubi iudas machabeus per contrictionem populi uindicat et persecutores ad congressus uicit nicanorem Ψ^{D}, *cf. capit.* 23 | 19. (24. Ψ^{D}) ferarum] fratrum O | more *om.* A | ~ more fer. Z* | uixerit Π^{G}.

xx. De edicto persecutionis regis et de passione duarum mulierum et eorum qui igne exusti sunt a Philippo (6, 1).

xxi. De Passione Eleazari et septem fratrum (6, 18).

xxii. De zelo Iudae et quomodo Ptolomeus misit Nicanorem et Gorgiam adversus Iudaeos (8, 1).

xxiii. Ubi Iudas Macchabeus pro contritione populi vindicat in persecutores et congressus vicit Nicanorem (8, 16).

xxiiii. Ubi duces adversariorum superavit exercitus Iudae et fugiens Nicanor Antiochiam venit (8, 29).

xxv. Ubi Antiochus rex apud Persipoli victus turpiter fugit de Perside (9, 1).

xxvi. Ubi Dominus Antiochum plaga percussit persequentem Iudaeos (9, 5).

xxvii. Ubi Antiochus in poenis positus paenitentiam agit et Iudaeis relaxat scribens eis (9, 11).

xxviii. De morte Antiochi et de operibus eius (9, 28).

xxviiii. Ubi Iudas Macchabeus Hierusalem recepit et sollemnia celebravit (10, 1).

xxx. Ubi Antiochi filius regnum paternum obtinuit (10, 9).

xxxi. Ubi Gorgias superatur persecutor Iudaeorum et quod Iudaei Idumeos superaverint et proditores interfecerint (10, 14).

xxxii. Ubi Timotheus superatus est et fugatus (10, 24).

xxxiii. De Timotheo occiso et Cerea et Apollofane (10, 35).

Codd. $C\Sigma^{TC}\Delta^{LM}\Lambda^{L}\Pi^{G}AM\Phi^{TRGP}\Theta^{SAM}KSZO\Gamma^{A}\Psi^{D}$ 𝔥

20. (25. Ψ^{D} *et sic deinceps*) de dicto Φ^{T} | et persecutione Z* | de parsione Z; de passionum Γ^{A} | duarum — philippo *om.* A | et eorum *om.* $\Phi^{T}\Theta^{SAM*}\Gamma^{A}$, *per homoeotel.* | ign̄ Φ^{T}; *praem.* in $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M\Psi^{D}$ | 21. eleazā Δ^{M}; ęleazarum Δ^{L} | 22. iudaeae Θ^{S} | quomo Θ^{M*} | ptholomeum C* | misit *om.* M* | nichanore Λ^{L2}(cha *ex.* ca) | gorgian A | aduersum C | iudaeos] nicanorem A | 23. populum O; *om.* A* | uindicant Π^{G}; uindicatur Φ^{T}; decat O | in] et $\Phi^{TRG}Z^{2}$(*in ras.*)Ψ^{D} | persecutoris MS*; prosequutores A | et — nicanorem *om.* A | congr.] conuersus ΔS^{*}; congressi sunt Φ^{RG*}(*ut vid.*) | uincit $M\Phi^{P}OQ$𝔥 | nicanorum O; + et gorgyam C | 24. exerc. — uenit *om.* A | exercitum Ψ^{D} | iuda Π^{G}; iud(a)eae Φ^{TRG} | et *om.* S* | nicanori Σ^{C*} | 25. pers(i)polim $\Sigma^{T}\Phi^{P}\Theta^{M}KZ^{2}\Psi^{D}$; persepo**lim Z*; persem populi M; persi populi $\Phi^{RG}SO$; persim populum Φ^{T} | uictur Σ^{T} | fugiit Δ | de persidae CA*; desuper side Θ^{S*}; desupe side Θ^{S2}; in perside Δ; perside M | 26. *capit. om.* Z* | anthiocus K* | plagam A*; *om.* Φ^{T} | perseq. iudaeos *om.* A | persequente Θ^{S} | 27. (26. Z*) agens MSO | et — eis *om.* A | iud(a)eos $C\Sigma\Lambda^{L}$; iudae Z* | relaxat Γ^{A2}(t *in ras.*); ore laxat Θ^{S*} | scribentes Δ^{L}; *praem.* XXVIII. K* | 28. (27. Z*) antiocii $\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L*}$ | et — eius *om.* $\Pi^{G}K$ | opere $\Theta^{S}\Gamma^{A}$ | 29. (28. Z*) recepit] Z*; recipit $\Pi^{G}M$*(*ut vid.*); cepit Z^{2}; coepit $\Phi^{TRG}\Psi^{D}$ | 30. (XXX Z^{2}, *ult.* x *in ras.*) antiocii Δ; antiochus Π^{G} | 31. (30. Z*) superatus $\Sigma^{T}M\Phi Z^{2}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; superat Z*; superato O | persequutorem Δ; persecuntur O | et (*1°*) — interf. *om.* A | quod] Z*; quo $\Phi^{TRG}Z^{2}\Gamma^{A}$ | iudae**idumęos Z*; iudeidumeos $\Delta^{M}M$; iudaeos Φ^{RG*} | idumaeis Φ^{P} | superauerunt C*Z*Ψ^{D} | proditoris M; perditores Φ^{T} | interfecerunt Z*Ψ^{D}; superauerint Σ^{T} | 32. (31. Z*) fugatus + est Γ^{A} | 33. (32. Z*) occisi Θ^{S} | et cerea *om.* M* | cereo Π^{G}; cetera $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M}\Psi^{D}$ | et apoll. *om.* Z* | apollofanen K; apollofanes O^{2} (es *corr. ut vid.*); apollofante Π^{G}; pallofame Θ^{S*}; apallofame Θ^{S2}.

XXXIIII. Ubi Lysias inpugnans Iudaeos superatur a Iuda (11, 1).
XXXV. De pactionibus Lysiae et regis Antiochi et Romanorum cum Iudaeis (11, 15).
XXXVI. Ubi Ioppitae dolo occiderunt ducentos Iudaeorum et vindicavit de eis Iudas et de Iamnitis (12, 3).
XXXVII. De civitatibus quas succendit Iudas devictis Arabis (12, 10).
XXXVIII. Ubi Timotheus a Iuda expugnatus est et vivus dimissus propter captivorum restitutionem (12, 20).
XXXVIIII. De proeliis Iudae Macchabei ad Efron et ad Scytopolim (12, 26).
XL. Ubi cum Gorgia pugnavit Iudas et ipso per fugam evadente exercitum eius fugavit (12, 32).
XLI. Ubi occisi sunt iudicio Dei qui de idolis furati sunt (12, 38).
XLII. De resurrectionis spe et oblato sacrificio pro defunctis (12, 42).
XLIII. Ubi Antiochus cum exercitu venit in Iudaeam et Menelaum praevaricatorem occidit (13, 1).
XLIIII. Ubi in castris Antiochi noctu Iudas cum suis occiderit quattuor milia virorum et maximum numerum elefantorum (13, 9).
XLV. Ubi victus Antiochus reversus est in gratiam cum Iudaeis et Ptolomenses hoc aegre ferentes Lysias adloquitur (13, 22).

Codd. CΣ^{TC}Δ^{LM}Λ^{L}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ$^{'D}$♄

34. (33. Z*) lisians Σ^{T}* | iudaeis S*O; iudęo Γ^{A} | superatus Π^{G}Γ^{A}; superatos O; superatu Θ^{S} | a iudaea C; *om.* Z* | 35. (xxxv Z^{2}, v *in ras.*) lysias A | regem antiochum S*O | antiochi et] Z*; antiocii et Δ; antiochiae ΦZ^{2}Ψ$^{'D}$ | et (*2°*) — iudaeis *om.* A | iudeos Σ^{T}*; + et de amnitis Φ^{T}, *cf.* 36 | 36. (35. Z*) ioppiten A; ioppide Θ^{S} | et (*1°*) — iamnitis *om.* A | de eis] deos Θ^{S} | et de amnitis (amanitis Z*; aminitis Z^{2}; ammanitis Ψ$^{'D}$) Φ^{RG}ZΨ$^{'D}$; *quae verba, ad capit.* 35 *adiuncta, hic om.* Φ^{T} | 37. (36. Z*) deuictis arabes Π^{G}K; uictis arabis Λ^{L}; *om.* A; *praem.*; et Π^{G}MΦ^{P}SOΨ$^{'D}$ | 38. (37. Z*) et — restit. *om.* AZ* | uiuum Π^{G} | dimissus] O*, *ut vid.* demissus KSO^{2} | restitutione Φ^{TRG}Θ^{S}; + a iust** S^{2} | 39. (38. Z*) iudas Θ^{S} | efo S† | ad (*2°*)] *in ras. lat. spat.* Z^{2}; a ΣΨ$^{'D}$; *om.* O | scitopoli C; scitopopuli Π^{G}; scitiam ΣΛ^{L}; scicitiam Λ^{L2} | 40. (xl., *in ras.* Z^{2}) cum gorgiam Δ | ipso ... euadentem SOΨ$^{'D}$; ipsum ... euadentem Π^{G}(ęuad.)K; ipsum ... eua**n Z* | exercituum Θ^{S}; exertum Z | exfugauit Z* | 41. (40. Z*) sunt *om.* Z* | qui — sunt *om.* A | qui *om.* Π^{G} | de *om.* Δ^{L} | idolos Φ^{G}*, *ut vid.* | fur. sunt] *in ras.* Z^{2} | 42. (41. Z*) resurrectione Δ^{L}†MZ* | spei O*, *ut vid.* | et — defunc. *om.* A | et *om.* Z* | oblata sacrificia Φ^{G} | oblato] Z^{2} (*alt.* o *in ras.*); oblatio Φ^{R}K; ablato Π^{G}M* | sacrifici Z* | pro defunctus Θ^{S}, *ut vid.* | 43. ubi — 44, elefantorum] *legi nequit* Γ^{A} | 43. (42. Z*) cum exercitus Ψ$^{'D}$ | uenit] O^{2}(e *in ras.*) | et — occidit *om.* A | 44. (43. Z*) noctui Θ^{S} | occiderit] Φ^{G2}(derit *in ras., ut vid.*)O^{1}; occiditur Φ^{R}; occidi* O†; + * Θ^{M} | et — elef. *om.* A | maxime O | numerum *om.* MΘ^{SAM}*SO | elefantum M; *om.* Z* | ~ elefant. numerum Θ^{M2} | 45. (44. Z*) uinctus Θ^{S} | in gratiam] S*; in gratia Π^{G}K; in greciam CΣΛ^{L2}(grec *ex* gec)Z^{2}(ec *in ras.*)Ψ$^{'D}$; in gretiam Φ^{P}S^{2}; [...] Γ^{A} | cum — adloq. *om.* A | ptolomensis Π^{G}KSO; ptholo[...] Γ^{A} | hoc — lysias] *legi nequit* Γ^{A} | aegre ferentes] Φ^{P}*; referentes Φ^{TRGP2}ZΨ$^{'D}$; referens Π^{G}K. ¶ s**ds* S^{2}, *super lineam.*

Codd. CΔ^{LM}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ^{D}b

XLVI. Ubi Demetrius tenuit regnum et Alchimus apud eum accusat Iudaeos (14, 1).

XLVII. Ubi Demetrius mittit Nicanorem ad interficiendum Iudam (14, 12).

XLVIII. Ubi Nicanor pacem iungit cum Iuda (14, 18).

XLVIIII. Ubi rursum accusante Alchimo iubet rex pacem solvi et vinctum ad se Iudam mitti (14, 26).

L. Ubi Macchabeus fugit manus Nicanoris (14, 30).

LI. Ubi comminatur Nicanor sacerdotibus ut Iudam traderent (14, 30).

LII. De Raxio presbytero (14, 37).

LIII. Ubi Nicanor superbia elatus blasphemat et Iudas suos exhortatur (15, 1).

Codd. ΣΛ^{L}

XLVI. Ubi Demetrius tenuit regnum et Alcimus aput eum munera data Iudam accusat et cum Nicanore venit summum sacerdotium suspicans accipere (14, 1).

XLVII. Ubi Nicanor cum Iuda pacem facit (14, 18).

XLVIII. Ubi Alcimus invidens amicitias Iudę et Nicanoris ad Demetrium accusaturus vadit et de iussu Demetrii de comprehensione Iudae (14, 26).

XLVIIII. Ubi Iudas intellegens insidias Nicanoris abscondit se (14, 30) quem Nicanor a sacerdotibus exquirebat (14, 32).

L. Ubi Nicanor cum iuramento comminatur ruinam templi nisi Iudas ei exiberetur et de oratione sacerdotum (14, 33).

LI. Ubi Ratias moritur (14, 37).

LII. Ubi Nicanor Iudam insequitur et Iudeis sabbatis pugnare imperat (15, 1) dicens ut Deus in caelo sic se imperare in terra (15, 4) et exortatione etiam Iudae ad socios (15, 8) et visionem quam viderat de Honia et Iheremia (15, 12).

Codd. CΔ^{LM}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ^{D}b

46. (45. Z*) tenuit reg(num)] *in ras., ut vid.*, Φ^{G2} | et — iudaeos *om.* A | almimus Θ^{S} | aput eum accu(sat) Φ^{G2}(*in ras., ut vid.*) | aput eos C | accusauit Π^{G}K | 47. (46. Z*) iuda Π^{G}A | 48. (47. Z*) ** pacem M | cum iudam ΔA*O | 49. (48. Z*) rurso O | accusantem A* | alcimus Θ^{S}†, *ut vid.* | iubet] iu****t* Z* | pace O* | solui et] soluit Z*; et A | mittit Γ^{A}; mitti iubet Z*; + ubi rursum acusante alcimo iubet S^{2} | 50. (L. Z^{2} *in ras.*) fugiit Δ | manos K | 51. (50. Z*) comminator C; comminatus Ψ^{D}; communatur Φ^{T} | ut] et Θ^{A}Ψ^{D} | iudas Ψ^{D} | tradant Θ^{A} | 52. *cap. om.* Z* | raxio] *ut in cod. B*, 14,37; raxia Φ^{P}; ratio Θ^{S}; radio O; razia Mb; radia S | presbytero] prbo Z^{3}(bo *corr.*); presbiterio Ψ^{D}; presbiteri Θ^{S}; pbris Γ^{A}; + *verba notis tiron. scripta* S^{2} | 53. (51. Z*) elatus] eleuatus O; celatus Γ^{A}*, *ut vid.* | exortatus Π^{G}AZ; + ad pugnam Z*

Codd. ΣΛ^{L}

46. apu(d) eo Σ^{C}Λ^{L} | munere dato Σ^{C} | 50. ruina Λ^{L} | 52. iudei Λ^{L} | et (2°)] LIII Σ^{C} | ad] ac Σ^{T}*, *ut vid.*

Codd. CΔ^{LM}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ^{D}♄

LIIII. Ubi Iuda pugnante interfectis triginta milibus cecidit Nicanor (15, 17).

LV. Ubi caput et manus Nicanoris abscidi Iudas praecepit et Hierosolymam mitti (15, 30).

Codd. ΣΛ^{L}

LIII. Ubi Nicanor cum suo exercitu ruit (15, 17).

LIIII. Ubi Iherosolimam reversi caput Nicanoris et manum suspenderunt (15, 30) et linguam eius particulatim avibus dederunt consecrantes diem (15, 33).

Codd. CΔ^{LM}Π^{G}AMΦ^{TRGP}Θ^{SAM}KSZOΓ^{A}Ψ^{D}♄

54. (52. Z*) iudas Π^{G2}(u *in ras.*)M* | interf. — milibus] interfecti sunt trig. milia et Γ^{A} | interfecit Φ^{G}†(*ut vid.*)S*; interficit O | occidit Φ^{P}O | nicanor] Π^{G2}(*pr* n *in ras.*) | 55. (53. Z*) ~ nican. et manum MSO | abscidi] A^{2} (*alt.* i *in ras.*); abscidit Φ^{R*G}Z* | precipit Z* | hierusolyma A | mittit Δ. Expliciunt (-cuerunt Φ^{P}) capitula (li O)ΦZ*OΨ^{D}; + libri secundi KS^{2}Z^{2}; + libri mach. II Θ^{M}; amen. explic[...] Θ^{S}; explicit capitulatio libri secundi Δ; finiunt kapitolae C; *sine subscriptione* Π^{G}AMΘ^{A}S*Γ^{A}♄.

Codd. ΣΛ^{L}

53. (54. Σ^{C}) | 54. (55. Σ^{C}). Finiunt capitulę Σ^{T}; finit Σ^{C}Λ^{L}.

INCIPIT MACCHABEORUM LIBER SECUNDUS

I. [1] Fratribus qui sunt per Aegyptum Iudaeis salutem dicunt
fratres qui sunt in Hierosolymis Iudaei
et qui in regione Iudaeae et pacem bonam
[2] benefaciat vobis Deus et meminerit testamenti sui
quod est ad Abraham et Isaac et Iacob servorum suorum fidelium
[3] et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volente
[4] adaperiat cor vestrum in lege sua et in praeceptis eius et faciat pacem
[5] exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis

Deest Q (*ant. vers.*).

Tit. incipit mac(ch)abeorum liber secundus = CΔΛ^{L}Φ^{R}; incipit (hic incip. a) liber machab(a)eorum secundus (I a) Φ^{TGP} OΨ$^{'D}$Ω^{J2}(*in ras.*)a(*exemplar Barb.*); incipit liber secundus machab(a)eorum MΘ^{AM}SZ*; incipit secundus liber machabeorum Ω^{S}a(*tabula rubric.*); machabeorum liber secundus incipit Z^{2}Γ^{A}; incipit liber secundus ΣΘ^{S}m; liber secundus ma(c)chabeorum (machab. g) grelbsch; *sine titulo* Π^{G}AΘ^{H}Ω^{M}.

1. fratribus] fratres Φ^{R}. ¶ « fratribus qui sunt » *Hug. et Guill.* | qui sunt *om.* Π^{G} | per aeg.] *cum LP et* 𝔊; in aegyptum C; in (a)eg(y)pto ΣΔ^{M}Λ^{L} *cum XBM* | iudaei Φ^{T*} *cum LX* | dicunt] ****** Θ^{H}; + amen Δ^{L} | fratres] fratribus Δ^{LM*}(*ut vid.*)Θ^{H*} | in (*1°*)] *cum LXB et* 𝔊; *om.* Π^{G}M^{2}Φ^{P}SOg *cum MP, cf. v.* 10 | iudaei] iudae* Θ^{M}; iudęis Π^{G} | in regione iudaeae] *cum LP et* 𝔊; in iudea regione Ψ$^{'D}$; in iudaea Φ^{R} | in regionem Λ^{L} | iud(a)eae = AMOwsrbm *cum LBP et* 𝔊; iud(a)ea Δ^{LM*}ΦΘZΓ^{A}Ωagrel, *fortasse recte*; iudeam Π^{G}; iud(a)e CΣΛ^{L}S; iuda Δ^{M2} | et (*2°*) *om.* Σ^{T} *cum LXBMP et* 𝔊.

2. testam. + sancti Λ^{L} | est] S*Z*; est **** Θ^{H*}; est pollicitus Θ^{H2}; locutus est MΦS^{2}Z^{2}Ψ$^{'D}$Ωagrelbsc *cum L* | ad] ab Θ^{A*}, *ut vid.*; *om.* Φ^{T*}Θ^{S*H} | et (*ante* isaac) *om.* Δ^{LM*}Π^{G}Z* *cum M* | ∼ ad abr. et isaac et iacob locutus est MΦS^{2}Z^{2}Ψ$^{'D}$Ωg *cum L* | seruorum] **** Φ^{T*} | tuorum Φ^{G} | *scrips.* fidelum Θ^{S}.

3. **uobis A | ∼ omnibus cor Λ^{L} *cum P* | eum] eam Δ^{L} | faciatis] Ω^{S2}(is *in ras.*) | uolumtate Δ^{L} | corde] Ψ$^{'D2}$(e *corr.*); *praem.* in Z*Ψ$^{'D}$ *cum* 𝔊$^{46\ 52}$ | animo] Θ^{A*M2} (o *in ras*) *cum LBMP*; anima Π^{G}AΘ^{S*HA2} Z*Γ^{A}a, *cf. X* | uolente] Θ^{S*M*}; uolenti Φ^{TG2P}Θ^{S2M2}ZΨ$^{'D}$Ωagrelbsc *cum L*; uoluntati Φ^{RG*}.

4. adaperiet S* | eius = CΣΔΛ^{L}AM SObm; suis *cett. cum LBM et RES-R* ($^{7}/_{7}$) | et (*2°*)] *cum LBMP et* 𝔊; ut Φ^{RG}Z^{2}(*in ras.*) *cum X*; *om.* CΣΔ^{M2}Λ^{L}Θ^{A*} | faciet O.

5. uestras] nostras Θ^{S}, *ut vid.* | uos] nos a | deferat Ψ$^{'D*}$.

I. 1. ¶ fratribus I. O; *om. num.* CΣΔΛ^{L}Π^{G}MΦΘSZΓ^{A}Ψ$^{'D}$Ω | ⟨fratres A | ⟨et (*1°*) A | 2. ⟨benefaciat CAM | ⟨quod A | 3. ⟨et (*1°*) A | 4. ⟨adaperiat CAM | ⟨et (*2°*) A.

nec vos deserat in tempore malo
6 et nunc hic sumus orantes pro vobis
7 regnante Demetrio anno centensimo sexagensimo nono
nos Iudaei scripsimus vobis
in tribulatione et impetu qui supervenit nobis in istis annis
ex quo recessit Iason a sancta terra et a regno
8 portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocentem
et oravimus ad Dominum et exauditi sumus
et obtulimus sacrificium et similaginem
et accendimus lucernas et proposuimus panes
9 et nunc frequentate dies scenophegiae mensis casleu
10 anno centensimo octogensimo octavo
populus qui est Hierosolymis et in Iudaea senatusque et Iudas
Aristobolo magistro Ptolomei regis qui est de genere christorum sacerdotum
et his qui in Aegypto sunt Iudaeis salutem et sanitatem
11 de magnis periculis a Deo liberati magnifice gratias ipsi
utpote qui adversus talem regem dimicavimus
12 ipse enim ebullire fecit de Perside eos qui pugnaverunt contra nos
13 nam cum in Perside esset dux ipse

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 9, frequentate, *usque ad v.* 10, sacerdotum, *et partim usque ad v.* 11, libe[rati]).

6. nunc] nun C | orantes — 7. demetrio] regnante demetrio orantes (hor. C) pro uobis $C\Sigma\Lambda^{L}$.

7. regnante *om.* $\Psi^{'D}$ | sexag.] septuagesimo M^{*}(*ut vid.*)Ω^{S}a *cum MP* | iudeis Σ^{T*}, *ut vid.* | scripsimus] Z^{*}; iscribimus C; descripsimus Z^{2} | impetum Δ; impetus M^{*}, *ut vid.*; periculo $\Psi^{'D}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{58}$ | uobis $\Psi^{'D}$ *cum L* | iason] ason A | a *om.* $\Lambda^{L2}\Theta^{S*}$ | ~ terra sancta Ω^{S} *cum BMP*.

8. innocentem *om.* Φ^{G} | et orauimus] adorauimus Θ^{S2}(ado *in ras.*) | ex**uditi Δ^{L*} | panes] Δ^{M*} *cum LXBMP et* $\mathfrak{G}$; panem $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$.

9. et nunc] *legi nequit* Θ^{S}; *om.* $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | frequentare t (*ed.* 1592*) | die Ω^{M} | mensis] Λ^{L*} *cum LXP*; mense Λ^{L2} *cum BM*.

10. octog.] septuagesimo Ω^{S} *cum P*, *cf. M* | iherosolimis Δ^{M*}; hierusolimis M^{2} (mi *in ras.*); iheros(o)lima $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; *praem.* in $C\Sigma M^{*}\Psi^{'D}$re *cum B et* $\mathfrak{G}$, *cf. v.* 1 | in (*1°*) *om.* $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | senatusque] M^{2}(q, *pro* que, *in ras.*)Θ^{S2}(*item*) | ptolomei] Θ^{M2} (i *in ras.*) | his] in his Φ^{G*}, *ut vid.* | qui (*3°*) *om.* Λ^{L*} | in (*2°*) *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ | iudei $\Psi^{'D}$ *cum L*.

11. a deo] deo Φ^{T*}; *om.* Λ^{L*} *cum B* | gratias] gratis Φ^{G*} | ipsi utp.] $M^{*}\Phi^{T*}S^{*}$; agimus (fecimus S^{2}) ipsi (ipse Ω^{M}; illi Δ^{L}) utp. $\Delta^{LM*}M^{2}\Phi^{T2}\Theta S^{2}Z\Gamma^{A}\Omega^{MS}$agrelbsc, *cf. L* (agimus ipsi ut) *X* (agimus illi) *BMP* 94; ipsi agimus utp. $C\Psi^{'D}\Omega^{J2}$(*in ras.*); illi (illi* Σ^{T}) utp. agimus $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | utpote] Φ^{T*}; utpute M^{*}(*ut vid.*) $\Phi^{T2}SZ^{*}O^{*}$ | aduersum Φ^{P*}.

12. ebullire] M^{2}(*ut vid.*)S^{*}(euul.) *cum* $\mathfrak{G}$; euellere $M^{*}S^{2}$; euelli M^{3}. ¶ uel euellere Z^{2} | nos] $M^{*}\Phi^{T*}Z^{3}$; sanctam ciuitatem Z*r, *cf. LBMP et* $\mathfrak{G}$; nos et sanctam ciuitatem $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$agelbsc.

13. in persida Δ | ipse] iste $\Psi^{'D}$ | in templum Φ^{P} | naneae (*1°*)] ****naneae Θ^{S*};

---

5. ⟨nec A | 6. ⟨et CAM | 7. ⟨regnante A | ⟨nos CA | ⟨in (*1°*) A | ⟨et (*ult*) A | 8. ⟨portam M | ⟨et (*2°*) AM | ⟨et (*4°*) A | ⟨et (*6°*) A | 9. ⟨et CAM | 10. ¶ anno I. $\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AMS}$; II. O; *Div. sine num.* $C\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨populus A | ⟨senatusque A | ⟨aristobolo C | ⟨et (*3°*) A | ⟨salutem A | 11. ⟨de C | ⟨magnifice A | ⟨qui A | 12. ⟨ipse AM | 13. ⟨nam CA.

et cum ipso inmensus exercitus cecidit in templo Naneae
consilio deceptus sacerdotis Naneae
14 ut enim cum ea habitaturus venit ad locum Antiochus et amici eius
et ut acciperet pecunias multas dotis nomine
15 cumque proposuissent eas sacerdotes Naneae
et ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum fani
clauserunt templum 16 cum intrasset Antiochus
apertoque occulto aditu templi mittentes lapides percusserunt ducem et qui cum eo erant et diviserunt membratim
et capitibus amputatis foras proiecerunt
17 per omnia benedictus Deus qui tradidit impios
18 facturi igitur quinta et uicensima mensis casleu purificationem templi
necessarium duximus significare vobis
ut vos quoque agatis diem scenophegiae
et diem ignis qui datus est quando Neemias aedificato templo et altari obtulit sacrificia
19 nam cum in Persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc Dei cultores erant
acceptum ignem de altario occulte absconderunt in valle

Deest Q (*ant. vers.*).

ananeae Θ^{S2H*}(*ut vid.*)$^{M*}\Gamma^{A}$, *cf. LBMP et* $\mathfrak{G}^{L'\ 55\ 311}$ | deceptus] Ω^{M1}(s *corr.*) | sacerdotis] Θ^{S2}(*alt.* s *rescr.*)^{H*}(*ut vid.*)Z^{2}(*in ras.*); sacerdotibus Ψ'^{D}, *cf. L et* $\mathfrak{G}$; sacerdotum Θ^{H2}ag relbst. ¶ « sacerdotum nanee » media longa, id est diane *Hug. et Guill.*

14. ut enim] Z^{*3} *cum L et* $\mathfrak{G}$; etenim $M\Phi^{RGP}Z^{2}O\Psi'^{D}\Omega^{MJ}$agrelsc. ¶ ant. « ut enim » *Hug., item Guill.* | cum] in a | ea] eo Ω^{SJ} | habitaturus] M* *cum L et* $\mathfrak{G}$; habitatus Ω^{M}†; habiturus $\Delta^{LM*}\Pi^{G}AM^{2}$ | locum + cum O* | antiochus — eius *om.* $C\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$ | ~ antiochus ad locum $A\Psi^{D}$ | et (*2°*) *om.* $\Delta\Pi^{G}S$† *cum LXBM et* $\mathfrak{G}$, *cf. P* | acciperent Θ^{S*HAM*} $Z*\Gamma^{A}\Psi'^{D}$r *cum LBM.*

15. proposuisset Λ^{L}; posuissent $\Delta\Phi^{T*}$ | ea Γ^{A}; eius Σ^{T} | sacerdotis $C\Pi^{G}O$ | et *om.* S*O | ipso Λ^{L*} | ingressus] Θ^{H2}(in *in ras.*) | est Σ^{T}†; est set Σ^{T1}; esset et Δ^{LM*}(*ut vid.*).

16. cum (*1°*)] *praem.* et $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum BM*; + autem agre | introesset Φ^{T} | aperto g | occulto] Δ^{M*}; oculo $\Delta^{M2}\Omega^{M}$ | aditum $\Sigma\Lambda^{L*}O$ | mittens A | qui] eos qui Ωarelbst | foris M*.

17. per *om.* O | qui] quia Ω^{M}.

18. fact.] acturi Φ^{P} *cum L et* $\mathfrak{G}$, *cf. BMP* (agere); + ****** Δ^{M} | quinta et uic.] uicesima quinta Ω^{S}; + die $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ ar elbst *cum BMP* | purificatione (e *ex* ē, *ut vid.*)O^{2}; uiuificationem Ω^{M} | significare] Z^{2} (e *corr.*); significari Π^{G} | ut] $\Theta^{S*M*}Z*$ *cum L*; et O; ut et $\Phi\Theta^{S2M2}Z^{2}\Psi'^{D}$Ωagrel(*sublin.* et w)st *cum XBMP et* $\mathfrak{G}$ | templo et] Θ^{S2} (o *ex* u; et *in ras.*) | altare Z | obtulit] Z^{*3}; o(b)tulerit M^{*}(*ut vid.*)$\Phi^{T*RG}Z^{2}O\Psi'^{D}$.

19. persidem] Φ^{T2} (ē *in ras.*); persiden g; perside $\Phi^{P}O$ *cum X*; persidę Φ^{RG}(-ae)Z Ω^{J}; persidam Ψ'^{D}; p***sidem Θ^{M*} | nostris Λ^{L} | qui *om.* O | ~ cultores dei arelst | accepto igne $\Pi^{G}SO$; accepto ignem Δ^{L}; acceptum igne Γ^{A} | altario] S* *cum L*; altari $M\Phi S^{2}Z\Psi'^{D}\Omega$agrelbst *cum X*; altare Π^{G} |

⟨et A | ⟨consilio A | 14. ⟨(ut) AM | ⟨et *2°*) A 15. ⟨cumque CAM | ⟨et A | 16. ⟨cum A | mittentes A | ⟨et (*3°*) A | 17. ⟨per CA | 18. ¶ facturi II. ¸$C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TRG}\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi'^{D}\Omega^{M}$ | ⟨necessarium A | ⟨ut A | ⟨et (*3°*) A | 19. ⟨nam CAM | ⟨acceptum A.

ubi erat puteus altus siccus
et in eo contutati sunt eum
ita ut omnibus ignotus estes locus
20 cum praeterissent autem multi anni
et placuit Deo ut mitteretur Neemias a rege Persidis
nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendum ignem
et sicut narraverunt nobis non invenerunt ignem sed aquam crassam
21 et iussit eos haurire et afferre sibi
et sacrificia quae inposita erant
iussit sacerdos Neemias aspargi aqua ipsa et ligna et quae erant superposita
22 utque hoc factum est
et tempus adfuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo
accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur
23 orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummatur sacrificium
Ionatha incoante ceteris autem respondentibus
24 et Neemiae erat oratio hunc habens modum
Domine Deus omnium creator

Deest Q (*ant. vers.*).

altus + et Ω^{SJ}**agrelbgc** | siccus] Θ^{S2}(i *in ras.*) | con*tutati Z^{2}(u *in ras.*; *corr.* Z^{2} *inter lin. legi nequit*); contuitati O; constitati Z* | sint O | esset] est O.

20. preterisse Φ^{P}*, *ut vid.* | ~ praeter. autem anni multi Ω^{MJ2}; ~ autem praeter. anni multi Ω^{SJ}*(*ut vid.*)**agrelbgc**, *cf. BM et* 𝔊 | mitteretur] Θ^{S}*; dimitteretur Θ^{S2} | a *om.* M* | persidis] *cum LP et* 𝔊; perside Ψ^{D}; persarum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$, *cum XBM et AM off*; + is Θ^{AM}*; + his Γ^{A}; + *s Θ^{S}; + ** $\Theta^{H}Z$* | nepotis Θ^{H}*; nepos Π^{G}; nepotum M*O | absconderunt Σ^{T}* | ad requirendam Δ^{L} | aquam] **quam O | crassam] cassam M*.

21. iussit] misit Ω^{M}; + neemias Φ^{G}* *cum BM* | eos] *cum LP et* 𝔊; eum O; eam $M\Phi^{P}$; eo Θ^{S}†; *om.* C | haurire] M*; hauriri $M^{2}\Phi^{P}$ | (affer)re sibi] *in ras.* Θ^{A2} | affer(r)e] Δ^{M}*Z^{2} (*pr.* f *in ras.*) *cum LXP et* 𝔊; a(f)ferri $C\Sigma\Delta^{LM2}\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi^{P}\Psi^{D}$ *cum BM*; auferre O*; offerre O^{2} | quae] quia O; *om.* A | sacerdotes $C\Sigma\Lambda^{L}$ *cum L et* 𝔊, *cf. BMP* | aspergi* Θ^{S}; spargi Δ^{M}; aspersa Λ^{L2}(sa *in ras.*) | aquam ipsam Z*; aquam (*ex* aqua) esparsa O; ipsa aqua **agrelbgc** | et (*5°*) *om.* Ψ^{D}; + omnia Δ.

22. utque] Δ^{M}*Z^{*} *cum L, cf. BM et* 𝔊; ut quae $\Pi^{G}\Theta^{SH}$*; utique $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; a(t)que $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}O\Psi^{D}\Omega$; cumque S | adfuit] Θ^{H2}(d *in ras.*); adfugit Ψ^{D}; *praem.* ** Φ^{T} | quo] Z^{*3}; quod $\Delta\Lambda^{L}M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}$ $O\Psi^{D}$; qui Γ^{A} | erat] Λ^{L2}(e *corr.*) | in *om.* Θ^{M}* | accensus] *praem.* et Ω^{MSJ}* | *scrips.* omnis Σ^{T}.

23. ~ sac. omnes Φ^{T} | consummatur = $A\Theta^{S*H*AM*}Z^{*}\Gamma^{A}$, *cf. L* (consumitur) *et I Macc* 2,55.56; 5,67; consummarentur Σ^{T}*(*ut vid.*)$\Delta^{LM*}O$; consumeretur M *cum P*; consum(m)aretur $\Theta^{S2H2M2}Z^{2}$ *et cett. cum XBM* | ionathan $\Sigma^{T}M\Theta^{M*}$ | incoante] inuocante Λ^{L*}.

24. neaemias O | erat *om.* Z* | ~ oratio erat Ω^{SJ} | hoc O | ~ habens hunc $\Lambda^{L}\Omega^{S}$ *cum L* | domine] $\Delta^{L*}Z^{*}$ *cum BM, cf.* 419 (dominus); domine domine $\Delta^{L2}M\Phi^{TRG}$ $\Theta^{SH*AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$ *cum LX*, 410, 411, *ANT-M, M-A et* 𝔊 | creator + et Ω^{S} *cum L* | *scrips.*

〈et (*2°*) A | 〈ita A | 20. 〈cum CAM | 〈et (*1° et 2°*) A | 21. 〈et (*1°*) CA | 〈iussit A | 22. 〈utque CA | 〈et AM | 〈accensus A | 23. 〈orationem CAM | 〈ceteris A | 24. 〈et (*1°*) AM | ¶ domine II. Φ^{P}; III. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TRG}\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$.

terribilis et fortis
iustus et misericors
qui solus es rex bonus
[25] solus praestans
solus iustus et omnipotens et aeternus
qui liberas Israhel de omni malo
qui fecisti patres electos et sanctificasti eos
[26] accipe sacrificium pro universo populo tuo Israhel
et custodi partem tuam et sanctifica
[27] congrega dispersionem nostram
libera eos qui serviunt gentibus
contemptos et abominatos respice
ut sciant gentes quod tu es Deus noster
[28] afflige opprimentes et contumeliam facientes in superbia
[29] constitue populum tuum in loco sancto tuo sicut dixit Moyses
[30] sacerdotes autem psallebant hymnos usquequo consumptum est sacrificium
[31] cum autem consummatum fuisset sacrificium
ex residua aqua Neemias iussit lapides maiores perfundi
[32] quod ut factum est flamma ex eis accensa est
sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est
[33] ut vero manifestata essent haec renuntiatum est regi Persarum

---

Deest Q (*ant. vers.*).

fortes M*S* | es rex bonus] Z* *cum XP*, 410, 411, *cf.* 𝔊; es bonus rex MΦZ²Ωarelst; bonus es rex Ψ^{D}.

25. solus] *in ras.* Φ^{G2}; + enim Φ^{T2} | et (*1°*) *om.* Z*Ψ^{D} *cum XP*, 410, 411 *et* 419 | et (*2°*) *om.* Θ^{S*HAM*}Γ^{A} *cum P* | liberasti O, *cf. P* (conseruasti) | qui (*2°*)] et Ω^{S} | eos] cor O.

26. *scrips.* sacrificio S* | uniu.] omni Ω^{J} *cum BM*.

27. congrega *om.* Δ^{LM*}Z* *cum X et* 410; *praem.* et M²ΘΓ^{A}g *cum BM et* 𝔊^{55}𝔖$^{II\ III}$ 𝔄, *cf. P* | libera] *praem.* et Φ^{P}Og *cum* 419, *cf. BM* | contemptos] *cum X*, 410, 411, *ANT-M et* 𝔊; contentos Ψ^{D}; *praem.* et Ω^{S}agrel (*sublin.* w)st | et *om.* O* | quod] quia Ω^{M} agrelbst *cum BMP*, 419 *et M-A*.

28. opprimentes] Δ^{M*} *cum L*, 419 *et RES-R* (²/₂), *cf. P*; conprimentes CΣΔ^{M2}Λ^{L} *cum X*, 410, 411 *et ANT-M*; + nos Φ^{P*}Z² Ωagrelbst | contumeliam] Λ^{L2}(*alt.* m *in ras.*); contumelia Δ^{LM*}; + nobis Z² | in superbiam Z*(*ut vid.*)Ψ^{D}.

29. constitue] *praem.* et SO *cum* 419, *cf. BM et* 𝔊^{L}𝔖𝔄 | dixisti SO | moysi S² (*i ex* e) O.

30. autem] aut Z*, *ut vid.* | hymnis Z*O* *cum* X*M* | consumptus Π^{G}Θ^{S*}(*ut vid.*); consummatum Δ^{LM*}AZ* *cum X* | est = CΣΔ^{M2}Λ^{L}Φ^{P}ΘZ*Γ^{A}, *cf. LX, AM off et* 2,4; esset Δ^{M*}Z² *et cett.*

31. cum — sacrif.] M*; cum autem consum(p)tum fuisset sacrif. Λ^{L}M²Φ^{T2}ΘZ*³ Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}a; cum autem fuisset sacrif. S*O; *om.* Φ^{T*RG}S²Z²Ω^{M}, *per homoeotel.* | fuisset] esset grelbst, *cf. appar. v.* 30 | perfudi O.

32. ~ ex eis flamma arelbst, *cf. X* | sed + et relb | quo Σ^{T} | *scrips.* resfulsit A* | ab altare Π^{G}Z*O, *cf. I Mcc* 4, 44; ab altario CΣΔΛ^{L} *cum L*, *cf. v.* 19.

33. ut] at Σ | manifestata esset Z² (ta esset *in ras.*) | manifestata] Θ^{S2} (tata *in*

⟨terribilis A | ⟨iustus A | ⟨qui A | 25. ⟨solus (*1° et 2°*) A | ⟨et (*2°*) A | ⟨qui (*2°*) A | 26. ⟨accipe CA | ⟨et (*1°*) A | 27. ⟨congrega AM | ⟨libera A | ⟨contemptos A | ⟨respice M ⟨ut A | 28 ⟨afflige A | 29. ⟨constitue AM | 30. ⟨sacerdotes CAM | 31. ⟨cum CAM | ⟨neemias A | 32. ⟨quod (*1°*) CAM | ⟨sed A | 33. ⟨ut CAM | ⟨essent A* | ⟨renuntiatum A² *signo K.*

quod in loco in quo ignem absconderant
hii qui translati erant sacerdotes
aqua apparuit de qua Neemias
et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia
34 considerans autem rex et rem diligenter examinans fecit ei templum
35 et si quibus donaverat rex multa bona accipiebat ex hoc et tribuebat
36 appellavit autem Neemias hoc Neptar
quod interpretatur purificatio
vocatur autem apud plures Nephi
II. 1 invenitur autem in descriptionibus Hieremiae prophetae
quod iussit accipere ignem eos qui transmigrabantur ut significatum est
et ut mandavit transmigratis
2 et dedit illis legem ne obliviscerentur praecepta Domini
et ut non exerrarent mentibus videntes simulacra aurea et argentea et ornamenta eorum
3 et alia huiuscemodi dicens hortabatur ne legem amoverent

Deest Q (*ant. vers.*).

ras.)$^{H^2}$(*alt.* ta *in ras.*) *cum LP, cf.* 𝔊; manifesta $A\Theta^{A}Z^{*}O\Psi^{D}$; manifestatum Δ^{LM*} | essent haec = $AM^{*}\Phi^{P*}$𝔥𝔪; esset haec Φ^{P^2}; sunt haec M^{2}; esset Π^{G}(ȩsset)$\Phi^{RG}O$; est et Σ; est $C\Delta\Lambda^{L}$; est res $\Theta^{SAM}\Gamma^{A}\Omega^{M}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum L et* 𝔊, *cf. P* (est res haec); res est Φ^{T^2} (*in ras.*)Θ^{H^2}(*in ras.*)S^{2}(*in ras.*)$Z^{*}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; est eis 𝔢 | renuntiatum *om.* Z* | est *om.* Δ^{M^2} | in locum Z* *cum X et* 𝔊 | in quo *om.* O | absconderunt Δ^{M*} *cum L* | erant] Σ^{T^2}(*in ras.*) Z* *cum LP, cf. BM*; fuerant $M\Phi Z^{2}O\Psi^{D}\Omega$ 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 | aquam Δ^{L} | de quo Φ^{RG}, *cf. BP* | sacrificium Σ *cum BM*.

34. autem rex] *** Z* | ~ rem. et 𝔞 | diligentes O^{2}(s *in ras.*) | exam.] determinans $\Sigma\Lambda^{L}$ | templum + ut probaret quod factum erat Θ^{H^2}(*in ras.*)Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum M, cf. B*.

35. et (*1°*) — tribuebat] et cum probasset sacerdotibus donauit multa bona (dona 𝔯; *om.* M) atque (et Ω^{S}; *praem.* alia M) alia munera (innumera Ω^{SJ*}) et accipiens manu sua tribuebat (tradebat Θ^{H^2}) eis Θ^{H^2} (*in ras.*) Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 *cum M, cf. B*. ¶ « atque alia » *Hug. et Guill.* | si quibus] Z^{*^2}; sacerdotibus Z^{3} | donabat $\Theta^{SAM}Z^{*}$(*ut vid.*)Γ^{A} *cum L et* 𝔊; dominauerat $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}$; donauit Z^{3} *cum XBM*. ¶ aℓ donauerat Θ^{M} | bona + et Z^{3}; + uel munera Z^{3}, *supra lin.* | tribuebat] Z^{2}; tribuebatur Z^{*3}; retribuebat Σ^{T} *cum L*.

36. hoc] Z* *cum BM et* 𝔊; hunc locum $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱. ¶ aℓ hunc locum nepthar Θ^{M} | uocatur] M^{2} (tur *in ras.*) *cum LXP et* 𝔊; uocatus $\Delta^{L}\Theta^{A}$ | nephi] nepthi $\Theta^{SH*AM*}\Gamma^{A}$, *cf. L, AM off et* 𝔊.

II. 1. in] inde Σ^{T*} | iusserit Ψ^{D} *cum AM off* | accip. ignem eos] *in ras.* Ω^{J^2}; eos ignem accip. Ω^{S}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱; eos accipere ignem 𝔤; eos accip. ignem eos Z | transmigrabant 𝔩𝔟𝔰𝔱 | signific.] signatum Π^{G}.

2. praec. dom.] *cum L et* 𝔊, *cf. XP*; praec. dei Λ^{L} *cum* 𝔊^{58}, *cf. BM* (mandata dei); *om.* Δ^{M*}. ¶ legem dei Λ^{L}, *cf. X* | ut *om.* Ω^{M} | exerrarent] Ω^{J^2} (*pr.* r *corr.*); exarrarent ΔO^{*}; exetrarent Ω^{S} | uidentes + autem Ψ^{D}.

3. huiuscemodi] $\Theta^{M*}Z^{*^3}$; (h)uiusmodi $\Delta^{LM*}\Pi^{G}\Phi^{TRG}\Theta^{SHAM^2}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega$𝔤𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔱 | ammouerent $\Delta^{L}O$; admouerent Ω^{M}; mouerent $\Sigma\Lambda^{L}$ | a] Z^{*^3} *cum LP et* 𝔊, *cf. BM*

⟨hii A | ⟨de A | 34. ⟨considerans CAM | 35. ⟨et AM | 36. ⟨appellavit CAM | ⟨quod A | ⟨vacatur A.

II. 1. ¶ invenitur II. Ω^{SJ}; III. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ Ω^{M} | ⟨quod A | ⟨et A | 2. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) AM | ⟨videntes A | 3. ⟨et A.

a corde suo
4 erat autem in ipsa scriptura
quomodo tabernaculum et arcam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum
usquequo exiit in montem in quo Moyses ascendit et vidit Dei hereditatem
5 et veniens ibi Hieremias invenit locum speluncae
et tabernaculum et arcam et altare incensi intulit illuc et ostium obstruxit
6 et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum et non potuerunt invenire
7 ut autem cognovit Hieremias culpans illos dixit
quod ignotus erit locus donec congreget Deus congregationem populi et propitius fiat
8 et tunc Dominus ostendet haec et apparebit maiestas Domini
et nubis erit sicut et Moysi manifestabatur
et sicut cum Salomon petiit ut locus sanctificaretur magno Deo manifestabat haec
9 et ut sapientiam habens obtulit sacrificium dedicationis et con-

---

Deest Q (*ant. vers.*).

(a lege); *om.* Z^2.

4. et] *in ras.* Z^2 | arca CΣ, *cf. B* | responso] Θ^{S2} (*alt.* o *in ras.*) | ad] a $O\Psi^D$ | co(m)mitare S*O | secum] secundum Θ^{H*} | exiuit a; exit S*; exiet Z*.

5. ueniens] uidit $\Omega^{M\dagger}$ | ibi *om.* Φ^{G*} *cum* 𝔊 | tabernaculum] S^2(ū *in ras.*) | arca $\Theta^A Z^*$ | alt. inc.] altari incensi S*; altari A* | ostium] ostem Σ^T | *obstruxit O*.

6. access.] ascenderunt Θ^{S*}, *ut vid.* | quidam] Z^{*3} *cum LXBP, CLAU-T Rg q et* 𝔊, *cf. M*; quidem Σ^{C*}(*ut vid.*)$\Phi^{RG}Z^2\Gamma^A\Psi^D$ | simul qui] M*; simul quae Γ^A; qui simul M^2 *cum LXP, cf.* 𝔊; qui Z* | sequeb.] sedebantur Θ^H | ut notarent] *in ras., ut vid.*, Φ^{T2} | ~ locum sibi Ω^J.

7. ut] *in ras. lat. spat.* Θ^{H2} | culpas Λ^L | illos] Λ^{L*}; illorum Λ^{L2}; ullos Θ^{M2} (ull *in ras.*) | dixit *om.* Θ^{H*} | quod] *cum L*; quem O*; quia O^2 *cum BMP* | erat Θ^{S*} *cum B* | congregat $M^*\Theta^{H*}$ | populi] O^2 (i *in ras.*).

8. ostendit $\Pi^G S^* ZO$ *cum LM** | ~ domini maiestas Σ^T | nubis = $\Pi^G AS^*Z^*$; nubs $\Sigma^{TC2}\Lambda^L$ *cum LX*; nubes $\Sigma^{C*}S^2Z^2$ *et cett. cum BMP* | sicuti (*1°*) C | et (*4°*) *om.* Φ^{T*RG} $\Theta^{H2M*}Z\Gamma^A\Psi^D\Omega^M$ *cum LXBM et* $𝔊^{A'\,62\,46\,52\,311}$ | moysi* Δ^M; moyses O | sicut (*2°*)] S*; sicuti CS^2(*ut vid.*) | cum] quem Σ^C; *om.* Σ^T Z* | salomon* Θ^S | petit $A\Theta^{S*AM}S^*$ *cum L*; fecit Θ^{H2}(fec *in ras.*)Z* | **magno Θ^H | deo] domino Ω^{SJ*}(*ut vid.*) *cum LX.* ¶ « magno deo » *Hug. et Guill.* | manif. haec] manifestabatur hoc Ω^S, *cf. L* (manifestabatur) *et* 𝔊; manifestabat O; *om.* Θ^{H2}(*ut vid*)Ω^{MJ}. ¶ « deo. magnifice » *Hug. et Guill., cf. LBMP* (magnifice) *et* 𝔊.

9. et (*1°*) — 10. caelo] *in ras. lat. spat.* Θ^{H2} | et (*1°*)] *praem.* magnifice enim (etenim $\Theta^{H2}\Omega^M$) sapientiam tractabat Θ^{H2}(*in ras.*) Ωagrel (*sublin.* w)st *cum M, cf. B* (et sapientia) *et* $𝔊^{93}$. ¶ « magnifice enim sapientiam tractabat » *Hug. et Guill.* | ut] *cum L*; sicut erat $\Theta^{H2}\Omega^M$, *cf. BM* (sicut). ¶ « et ut » *Hug. et Guill.* | sapientiam] *cum LXBP et* 𝔊; prudentiam Ω^M; prudentia Θ^{H2}. ¶ « sapientiam habens » *Hug. et Guill.* | habens *om.* Θ^{H2} | et (*2°*) *om.* Θ^{H2} | ~ templi et consummationis Ω^S. ¶ « et consummationis tem-

---

4. ⟨erat CAM | ⟨quomodo A | ⟨et (*2°*) A | 5. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 6. ⟨et CAM
7. ⟨ut CAM | ⟨quod A | ⟨et A | 8. ⟨et (*3°*) A | ⟨et (*5°*) AM | ⟨ut A | 9. ⟨et (*1°*) A.

summationis templi
10 sicut et Moyses orabat ad Dominum
et descendit ignis de caelo et consumpsit holocaustum
11 et dixit Moyses eo quod non sit mundatum quod erat pro peccato et consumptum est
12 similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem
13 inferebantur autem in descriptionibus et commentariis Neemiae haec eadem
et ut construens bibliothecam congregavit de regibus libros et prophetarum et David et epistulas regum et de donariis
14 similiter autem et Iudas ea quae didicerat per bellum quod nobis acciderat congregavit omnia et sunt apud nos
15 si ergo desiderastis haec mittite qui perferant vobis
16 acturi itaque purificationem scripsimus vobis
bene igitur facietis si egeritis

Deest Q (*ant. vers.*).

pli » *Hug. et Guill.*

10. sicut — caelo] *in ras. lat. spat.* Θ^{H2} | sicuti et C; et sicut M^2; sicut Δ^{LM*} $M^*SO\Gamma^A$ *cum LBM et* $\mathfrak{G}^{120\ 93\ 106}$. ¶ « sicut et » *Hug. et Guill.* | ad dom.] a domino O | et consumpsit holoc.] *in ras.* Ω^{J2}; et holoc. consumpsit Ω^S; et consumpsit sacrificium Ω^{M*}; et sacrificium consumpsit $\Phi^P\Theta^S$(*sublin. m. posterior*)$^{AM}\Gamma^A\Omega^{M2}$ *cum LX, cf. BMP et* $\mathfrak{G}$; + sicut et salomon orauit et d(e)scendit ignis de c(a)elo et consumpsit holocausta Φ^{T2}(*erronee ad v.* 12, salomon, *relatum*)$^P\Theta^{SH*}$(*ut vid.*)$^{AM}\Gamma^A\Omega$gresc [[sicut —caelo] *sublin.* Θ^{S2}; sicut] sic Ω^Mgresc *cum LX*; de caelo *om.* Ω^{S*} *cum LX et* $\mathfrak{G}$; holocausta] Θ^{S*}, holocaustum $\Theta^{S2}\Omega$gresc]] *cum LX et* $\mathfrak{G}$, *cf. BMP.* ¶ « sic (sicut *Guill. alt. m.*)... holocaustum ». *Hug. et Guill.*

11. et dixit] dixitque Ω; dixit Φ^{T*RG}. ¶ « dixitque » *Hug. et Guill.* | mundatum] M*(*ut vid.*); mandatum Φ^G; manditum M^2, *cf. T.L.L.* VIII, 269, 21-22; manducatum ℊ *cum LBM, AM off. et* $\mathfrak{G}$, *cf.* 94, 95 (manducandum); comestum arelbsc *cum P.* ¶ al manducatum M; « mundatum » *Hug.* « mendacium » (*sic*) *Guill.* | erit O | et (*2°*) *om.* $\Lambda^{L*}\Omega^{MS}$gtbsc *cum L.* ¶ « pro peccato consumptum » *Hug. et Guill.* | consumptus Θ^{S*} | est *om.* Ω^S. ¶ « est » *Hug.*

12. similiter + autem Z^2 | et *om.* M^* Θ^{H*} | celebrauit *om.* Z^*.

13. infer.] ferebantur ℊ | in descr.] inde scriptionis Π^G; *scrips.* in discrecionibus O | et (*2°*) *om.* Z^* | ut] qualiter Ω^Jarel *cum P*; *om.* A *cum LB* | regibus] Z^* *cum P et* $\mathfrak{G}$, *cf. BM*; regionibus $\Sigma\Delta^M\Lambda^L M\Phi SZ^2O\Psi^D\Omega$ag sc *cum L, cf. Ps* 106,2; religionibus Π^G. ¶ al regionibus Θ^M | et (*3°*) *om.* Z^2 | et dauid] *bis scrips.* Θ^{H*} | epistola Θ^{M*} | regi Z^* | et (*6°*)] *cum M*; *sublin.* ꝑ; *om.* A *cum* $\mathfrak{G}$, *cf. LXBP.*

14. ea quae] atquae Φ^{T*}, *ut vid.* | didicerat] Z^3; deciderant Z^2 (*pr.* e *ex* i)ꝑsc, *cf. L* (ceciderant) *et* $\mathfrak{G}$ | accidebat Δ^{LM*}; accidit Π^G *cum P*; accederat SO; accedebat $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^L$ | omnia] *praem.* ** O

15. desiderastis = ΔAM*(*ut vid.*)Φ^{T*} S*Obm; desideratis $M^2\Phi^{T2}S^2$ *et cett., cf.* $\mathfrak{G}$ | quid Ω^{M*} | perferant] Δ^{M*} *cum LBM et* $\mathfrak{G}$; perferat $C\Sigma\Delta^{LM2}\Lambda^L$ | uobis *om.* Z^*.

16. acturi] *cum LX, cf.* $\mathfrak{G}$; actum Σ; actu Δ^{M*}. ¶ acturi Σ^{C2} | itaque] *cum LXP*; igitur Π^G, *cf. infra* | igitur] *cum L*; ergo agrelbsc *cum BP* | facietis] *cum LP et* $\mathfrak{G}$; facitis $C\Sigma\Delta\Lambda^L$ *cum B* | eigeritis Z^2 (ig *in ras.*); hereritis Φ^{T*RG}.

---

10. ⟨sicut AM | ⟨et (*2°*) A | 11. ⟨et CA | 12. ⟨similiter CAM | 13. ⟨inferebantur CAM | ⟨haec A | ⟨et (*2°*) CM | ⟨congregavit A | 14. ⟨similiter CAM | 15. ⟨si CAM | 16. ⟨acturi CAM | ⟨bene CA.

hos dies
17 Deus autem qui liberavit populum suum
et reddidit hereditatem omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem 18 sicut promisit in lege
speramus quod cito nostri miserebitur
et congregabit de sub caelo in locum sanctum
19 eripuit enim nos de magnis periculis et locum purgavit
20 de Iuda vero Macchabeo et fratribus eius
et de templi magni purificatione et de areae dedicatione
21 sed et de proeliis quae pertinent ad Antiochum Nobilem et filium eius Eupatorem
22 et de inluminationibus quae de caelo factae sunt ad eos qui pro Iudaeis fortiter fecerunt
ita ut universam regionem cum pauci essent vindicarent
et barbaram multitudinem fugarent
23 et famosissimum toto orbe templum recuperarent et civitatem liberarent
ut leges quae abolendae erant restituerentur Domino cum omni tranquillitate propitio facto illis

---

Deest Q (*ant. vers.*).

17. liberabit $\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum X* | hereditatem + suam Ω^{SJ*} *cum* $\mathfrak{G}^{A}$. ¶ « suam » *reprobat Iac.* | et sanct.] et sanctificationes Φ^{P}; *om.* Σ.

18. **speramus Θ^{M2} (*pr.* s *in ras.*); sperauinus Φ^{RG}; sperabamus S*; sperabimus O | cito] *praem.* *** Θ^{S} | nostri *om.* $\Sigma\Omega^{J\dagger}$ | miserebitur] Δ^{M*}; miseretur Δ^{M2} | congregabit] *cum LB et* $\mathfrak{G}$, *cf. X* (congregabimini) *et P* (colliget); congregauit $C^{*}\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}AM^{*}$ $\Theta^{S*HAM*}Z^{*}O$ *cum M et archetypo* | in loco AS; in caelum O | sancto S*.

19. magni Λ^{L}, *cf. v.* 20.

20. uero *om.* Φ^{RG*} | et (*1°*) + de Φ^{T2} $S^{2}Z\mathfrak{a}$, *cf. infra* | de (*2°*) *om.* A *cum B et* $\mathfrak{G}$, *cf. supra* | magni] Λ^{L*}; magnis Λ^{L2}, *cf. v.* 19 | purificatione] A^{2}(e *ex* i)Θ^{S2} (atione *in ras. brev. spat.*); purificationem ΔO, *cf. L* | areae dedicatione] are**catione S*; arę dedicationem S^{2}; ar***********one Φ^{P*}; arae dedicatione Φ^{P2}; aradicatione O, *cf. X* (eradicatione) | areae = $\Lambda^{L*}A^{*}\Phi^{R}\Theta^{H2}$ (*pr.* e *in ras.*)Ψ^{D} *cum archetypo et L;* ar*e*Σ^{T*}; are* Z*; arę** Φ^{T}; aerae Φ^{G}; arce Θ^{S2} Γ^{A}(-cę) *cum* P^{2}; ar(a)e Θ^{S*} *cett. cum XBMP et* $\mathfrak{G}$ | dedicationem $\Delta\Lambda^{L*}$ *cum L*; aedificatione M*.

21. de *om.* Π^{G} | quae] qui $\Sigma^{T}\Pi^{G}$ | anthio**cum Θ^{H*} | eupatorem] Z^{2} (torem *rescr.*).

22. de inluminationes Π^{G} | de (*2°*)] Σ^{T2} (d *in ras.*) | fortiter] Σ^{T2} (or *in ras.*) | uindic.] *praem.* et Σ^{T} | barbarem Φ^{P}; barbara Δ^{M*}.

23. famosissimum] A^{2} (*pr.* i *in ras.*) | toto] *praem.* in Zrel(*sublin.* w)scm | recup.] recurarent A | et ciuit. liberarent] *bis scrips.* C; et ciuitatem Ω^{S2}, *erronee post* leges; *om.* Ω^{S*}, *per homoeotel., cum* $\mathfrak{G}^{106}$ | et (*2°*) *om.* S* | ut] et $A\Omega^{J2}$glbsc *cum LXBM et* $\mathfrak{G}$; ut et Ω^{SJ*}; et ut r. ¶ ant. « et leges » *Hug., item Guill.* « ut » *reprobat Iac.* | leges] Φ^{P2} (*alt.* e *ex* i) | que abolite Ω^{J2}, *in ras.* | abolendae] Z* *cum* $\mathfrak{G}$; abolendo O; abolandae r; abolit(a)e $Z^{2}\Omega^{MSJ2}$sc, *cf. X.* ¶ ant. « abolite » *Hug., item Guill.* | restituerent Ω^{M}, *cum* $\mathfrak{G}$ | propitiatio Ψ^{D} | illis] *in ras.* Ω^{J2}; illi Θ^{S*}; illius A.

---

17. ⟨deus CAM | ⟨et (*1°*) A | 18. ⟨speramus CA | ⟨et A | 19. ⟨eripuit A | 20. ⟨de (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A | 21. ⟨sed CA | 22. ⟨et (*1°*) A | ⟨ita AM | ⟨et (*2°*) A | 23. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) M | ⟨ut A.

24 itemque ab Iasone Cyreneo quinque libris conprehensa
temptavimus nos uno volumine breviare
25 considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus adgredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum
26 curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio
studiosis vero ut facile possint memoriae commendare
omnibus autem legentibus utilitas conferatur
27 et nobis quidem ipsis qui opus hoc breviandi causa suscepimus non facilem laborem
immo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris adsumpsimus
28 sicut hii qui praeparant convivium et quaerunt aliorum voluntati parere
propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus
29 veritatem quidem de singulis auctori concedentes
ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes
30 sicut enim novae domus architecto de universa structura curandum est
ei vero qui pingere conatur quae apta sunt ad ornatum exquirenda sunt
ita aestimandum est et in nobis

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 26, [me]moriae *usque ad v.* 27, plenum, *et partim usque ad v.* 28, alio[rum]).

24. itemque] *cum X*; item quae I; *om.* Z* *cum LP et* 𝔊 | ab iasonem S*O | cyrineum O | libros Δ | conprehensa ¶ uel conp̄hensis Z^{2}, *sup. lin.* | uno] ***non Λ^{L*}; unon Λ^{L2}.

25. enim *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum M et* $\mathfrak{G}^{107}$ | multitudine (*1°*) A | librorum — multitudinem (*2°*) *om.* Λ^{L}, *per homoeotel.* | et *om.* Φ^{G} | difficultate Π^{G} | uolent.] tollentibus $\Theta^{S}\Gamma^{A}$ | narrationes] S*; narrationis $\Theta^{S*}O\Psi^{'D}$; narrationem $S^{2}Z^{*}\Omega^{J*}$(*ut vid.*) *cum L, cf. BM*; loqutionem Σ. ¶ narrationem Σ^{C2} | storiarum $\Sigma^{T}\Delta$ | rerum] Ω^{J2} (rum *in ras.*).

26. curau. uol.] curabimus Σ^{T} | quidem] *cum LXBMP et* 𝔊; quidam A; quod O* | huti C | animo Φ^{T*} | ~ oblect. animi Π^{G} | studiosus Σ^{T*} | facilius Ω^{J*}(*ut vid.*) relbgt | possent $SO\Omega^{S}$; possit Δ | memoria Π^{G} | commendari Δ^{L2}(i *in ras.*)$^{M}M^{*}\Phi^{P}$.

27. et (*1°*)] ut A | ~ hoc opus Ω^{S} agrelbgt | non *om.* Z* | facile Π^{G} | laborem] lauoremus Θ^{S*} | adsumimus Σ^{T}.

28. sicuti C | hi** Ω^{S*} | preparent O; praepararant A | uoluntate S*O; utilitati w *cum* 𝔊 | parere] parare $\Delta^{L}\Lambda^{L}A\Theta^{A}S^{*}\Omega^{SM}$w; preparare $\Psi^{'D}$, *cf. supra* | laborum O | sustinuimus Θ^{A*}g *cum MP*; *om.* Ω^{S*}.

29. auctori] Θ^{H*}, *cf. L* (conscriptori) *et* 𝔊; au(ct)oribus $\Pi^{G}\Phi\Theta^{H2}\Psi^{'D}\Omega$arel(*sublin.* bus w)gt. ¶ ał auctoribus Θ^{M} | concidentes A | ipse Z* | datum Σ^{T*}; *om.* $\Omega^{J\dagger}$ | breuitate Z*; breuitatis Δ; brebiati Σ^{T*C}; breuiari $\Psi^{'D2}$ (*ex* -uari) | studientes A*.

30. nouae] noba Δ^{M2}; *om.* Δ^{LM*} | ei] at $\Psi^{'D}$; **** Z* | conatur] Z^{*3} *cum LX et* 𝔊; curatur $\Phi^{T*RGP}S^{*}Z^{2}O$, *cf. supra* (curandum est); curat Ωarelgt | ad ornatum] Φ^{T2} (ad or *in ras.*) | estimanda est Ω^{S}; extimanda sunt Λ^{L} | et] *cum LXBM et* 𝔊, *cf. P*; *om.* $\Phi^{T*}O$.

---

24. ⟨itemque CAM | ⟨nos A | 25. ⟨considerantes AM | ⟨narrationem A | 26. ⟨curavimus C | ⟨volentibus A | ⟨studiosis AM | ⟨omnibus CA | 27. ⟨et (*1°*) A | ⟨immo CA | 28. ⟨sicut CAM | ⟨propter CA | 29. ⟨veritatem AM | ⟨ipsi A | 30. ⟨sicut CAM | ⟨ei A | ⟨ad A | ⟨ita CAM.

31 etenim intellectum colligere et ordinare sermonem
et curiosius partes singulas quasque disquaerere
historiae congruit auctori
32 brevitatem vero dictionis sectari et executiones rerum vitare brevitati concedendum est
33 hinc igitur narrationem incipiemus
de praefatione tantum dixisse sufficiat
stultum etenim est ante historiam effluere
in ipsa autem historia succingi

III. 1 igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace
leges etiam adhuc optime custodirentur propter Oniae pontificis pietatem et animos odio habentes mala
2 fiebat ut ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent
et templum maximis muneribus inlustrarent
3 ita ut Seleucus Asiae rex de reditibus suis praestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes

---

Deest Q (*ant. vers.*).

31. etenim] et Π^{G} | ordinare] ornare Λ^{L}, *cf. v.* 30 (ornatum) | curiosus Λ^{L*} | (pa)rtes] *in ras.* O^{2}; *praem.* per $\Psi^{'D}$g *cum LX, cf. BM* | singulis Φ^{G*} | quaeque g | disqu(ae)rere] Φ^{T*}; inquirere $\Phi^{T2RGP}S^{2}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega$ *cum LXM*; disserere S*(*ut vid.*)O; **querere Z*. ¶ al inquirere Θ^{M}; uel disquirere Z^{3} | storiae $\Sigma^{T}\Delta S*$; hystorice Ω^{S} | congruit auctori] Ω^{J2} (it auct. *in ras.*); congruo auctori Ω^{S}.

32. uerum O | dictioni Φ^{T*}; dicionis Δ^{LM*}; discretionis $\Psi^{'D}$; benedictionis A | sectare $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum X* | et *om.* Z | ex(s)ecutionis Π^{G}AS*O; executione C† | uitare] uit(a)e $C\Sigma^{T}\Lambda^{L}$; uitem Σ^{C}; uita**** Δ^{M} | breuitati = $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$A(-tatem)$\Phi^{T*RGP}\Theta^{M2}$ $S*Z^{2}O\Psi^{'D}\Omega^{MJ}$*bm; breuianti $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{S}$ (-ante $\Theta^{S*})^{HAM*}S^{2}Z^{*3}\Gamma^{A}\Omega^{SJ2}$agrelbgt, *cf. LX* (subtrahenti) *et* G; brebiati Σ^{C}; bre***** M*. ¶ al breuianti Θ^{M}.

33. hinc] hanc $Z\Psi^{'D}$ | igitur] *cum LXM*; ergo agrelgt *cum BP* | incipiemus] Σ^{T2} (s *in ras.*) | de praefationem Δ | ~ est etenim Ω^{S} | ante storiam $\Sigma^{T}\Delta S$; ante historia A | affluere S*, *cf.* G | in ipso O | storia $\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}S*$; istoriam O | succingi] Δ^{M3}(gi *in ras.*)S*; succincti Δ^{L}; succindi S^{3}.

III. 1. pacem A* | etiam] autem Ω^{S}a *cum LX* | oniae] phonie Σ^{T2} (on *in ras.*); *om.* O | pietatem] *praem.* disposi(t)ionem et $\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$ ares *cum BM* | animos] Δ^{M*}; animus S* (*ut vid.*)O; animo $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}S^{2}$ | odio hab. *om.* Ω^{S*} | habentes] $M*\Phi^{T*}S*$; habentis C (ab.)$\Sigma\Lambda^{L2}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SH*AM}S^{2}$(*ut vid.*); habens Λ^{L*}. ¶ « animos odio habentes mala », al « habentis » scil. onie, grecus tamen neutrum habet *Hug., item Guill.*

2. fiebat] Θ^{M2} (t *in ras.*); fiebant CA S*O, *fortasse cum archetypo*; fidebat $\Sigma\Lambda^{L}$; agebant $\Psi^{'D}$; *om.* Ω^{J} | ipsi] et ipsi Ω^{SJ}arelbgt *cum BM, cf. L et* G | loco Φ^{R} | summo hon.] suum monere A | summo] suum summo Z*; suum Π^{G} | dignum *om.* Σ^{T}.

3. ut *om.* Λ^{L} | seleucus asie Ω^{J2}, *in ras.* | rex *om.* Ω^{S*} | reditibus] Z*; retibus Σ^{T*}; hereditibus M*; hereditatibus $\Sigma^{C}\Phi^{T*RG}Z^{2}$, *cf. X* (hereditate) | suis *om.* Θ^{H*} | sumptos $\Delta S*Z*$ | ministerium] Δ^{M2} (-erium *in ras.*) *cum LXBM et* G; ministeriorum $\Pi^{G}AZ*$(*ut vid.*); ministrorum Δ^{L}.

---

31. ⟨etenim A | ⟨et (2°) A | ⟨historiae CA | 32. ⟨brevitatem AM | ⟨et A | 33. ⟨hinc CAM | ⟨de A | ⟨ stultum AM | ⟨in A.

III. 1. ¶ igitur III. Ω^{SJ}; V. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}S(Z)O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | ⟨leges A | ⟨et A | 2. ⟨ut A | ⟨et (2°) A | 3. ⟨ita AM.

4 Simon autem de tribu Beniamin praepositus templi constitutus contendebat obsistente sibi principe sacerdotum
iniquum aliquid in civitate moliri
5 sed cum vincere Onian non posset
venit ad Apollonium Tharseae filium qui illo tempore erat dux Coelesyriae et Foenicis
6 et nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse aerarium Hierosolymis
et communes copias inmensas esse
quae non pertinent ad rationem sacrificiorum
esse autem possibile sub potestate regis cadere universa
7 cumque rettulisset Apollonius ad regem de pecuniis quae delatae erant
ille accitum Heliodorum qui erat super negotia eius
misit cum mandatis ut praedictam pecuniam transportaret
8 statimque Heliodorus iter adgressus
specie quidem quasi per Coelesyriam et Foenicen civitates esset peragraturus
re autem vera regis propositum perfecturus

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 8, perfecturus).

4. de tribus A* | templi] *cum LXBMP et* 𝔊; templo Π^{G}A*MΘ^{SH*AM*}OΓ^{A} | constitutu* O* | obsistente sibi] Δ^{M*}; obsistentes sibi C(hob.)$\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T*}$; obsistentes ibi Θ^{H*AM}Z*(*ut vid.*) | principes C$\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T*}$ Θ^{S*}Z*; principem A* | in ciuitatem Φ^{T*} | molire Φ^{G*}.

5. uince A | onian = CA$\Phi^{TRG}\Theta^{H*AM}$ Z^{2}𝔪 *cum* 𝔊; omnia Ω^{MSJ*} *cum X*; (h)oniam Θ^{H2}Z* *et cett. cum LBMP* | ∼ omnia uincere Ω^{M*} | possit M*SO | ueni Θ^{S*} | ad *om.* Ψ^{D} | t(h)ars(a)e Δ^{LM2}MΦSO *cum* 𝔊^{V}; tars* Δ^{M*}; th***s*ae Z*; thrasee Ω^{J2}*, *cf. P et* 𝔊; chrasee Ω^{J2}. ¶ ant. « thrasee »; grecus habet « tharsee » et est in interpretationibus *Hug.* « thrasee » *Guill.* | illo] Δ^{M2}(o *ex* ū)Z* *cum LXB*; in illo $Z^{2}\Omega^{M}$ *cum M*; illo in Σ^{T}; eo 𝔯𝔢𝔩𝔲𝔰𝔱 *cum P*.

6. eis $\Phi^{P}\Theta^{SHAM*}$ | pecunis Z*S*; pecunes Π^{G}; pecunias Ψ^{D} *cum L* | aerar. — esse (*3°*) *om.* O, *per homoeotel.* | *ęrarium Δ^{M2} (ę *in ras.*); + regis Φ^{RG*} | esse (*2°*) + ierosolimis Ω^{M*}, *cf. supra* | pertin.] permanent A | rationem] S^{2}(a *in ras.*)Z^{2}; orationem Λ^{L} Ψ^{D}; portionem Z* | sacrificium Λ^{L*} | possibilę Δ^{L2} (ę *in ras., ut vid.*) | sub potestatem Φ^{T} | uniuersam Σ^{T}.

7. retulisset appollonius Ω^{J2}, *in ras.* | rettulissent Π^{G} | apollonis M* | ∼ ad regem apollonius 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔲𝔰𝔱 | regem + seleucium Δ^{LM2} | de pecuniis] Ω^{J2} (is *in ras.*); de pecunias Ψ^{D*} *cum L* | delata Λ^{L*}𝔩𝔲𝔰; dilatae Φ^{R*}; data Φ^{P} | acci*tum Λ^{L*}; accictum Λ^{L2}; accinctum Δ^{LM*}(*ut vid.*)Λ^{L2} | super] sub O | **eius Φ^{T} | mandatis + eius $\Phi^{T2}\Theta^{S*HAM*}\Gamma^{A}$ | (pecu)niam — 9. essent] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | transportarent S*.

8. *tot. vers. in ras.* Φ^{P2} | a(d)gressus] Z*Ω^{J*}; aggressus est $Z^{2}\Omega^{J2}$; est aggressus 𝔞𝔤𝔤𝔯𝔢𝔩𝔲𝔰𝔱 | specie* SΦ^{T}; speciem Π^{G}; *praem.* et Ω^{J*} | quidem + pus Σ^{T*}, *ut vid.* | quasi *om.* Π^{G} | (fo)enicen] Δ^{M*}; (fo)enicem $\Sigma\Delta^{M2}$ Λ^{L}M$\Phi^{T}\Theta\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢 *cum LX*; foenicim S; phenice O | ciuitates] Φ^{P2}; ciuitatis Φ^{P2}SO *om.* $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | peragratus A | re] rex O | ∼ uera autem 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔲𝔰𝔱 *cum LXP* | prepositum Ψ^{D} *cum L*; *scrips.* propitum Θ^{S*} | praefecturus Z*.

---

4. ⟨simon CAM | ⟨iniquum AM | 5. ⟨sed CM | ⟨venit A | 6. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨quae A | ⟨esse A | 7. ⟨cumque CAM | ⟨ille A | ⟨misit A | 8. ⟨statimque CAM | ⟨specie A | ⟨re A.

9 sed cum venisset Hierosolymam
et benigne a summo sacerdote
in civitate esset exceptus
narravit de dato indicio pecuniarum
et cuius rei gratia adesset apparuit
interrogabat autem si vere haec
ita essent
10 tunc summus sacerdos ostendit
deposita esse haec
et victualia viduarum ac pupillorum
11 quaedam vero esse Hyrcani Tobiae viri valde eminentis in his
quae detulerat impius Simon
universa autem argenti talenta
quadringenta esse et auri ducenta
12 decipi vero eos qui credidissent
loco et templo
quod per universum mundum
honoratur pro sui veneratione
et sanctitate inpossibile omnino esse
13 at ille pro his quae habebat in
mandatis a rege
dicebat omni genere regiae deferenda
14 constituta autem die intrabat de
his Heliodorus ordinaturus
non modica vero per universam
civitatem erat trepidatio

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*usque ad v.* 9, essent, *et partim usque ad v.* 10, de[posita]).

9. *tot. vers in ras.* Φ^{P2} | cum *om.* Φ^{T*} | in — exceptus] *in ras.* Ω^{J2} | acceptus Agr | de dato] delato Δ^{L} | inditio Ω^{J*}, *ut vid.*; iudi(c)io $\Phi^{P2}\Omega^{SJ2}$; initio O | rei] Λ^{L2} (i *corr.*); regi Ψ^{D} | adisset $\Phi^{T}\Theta^{S*H*AM}$. ¶ al adesset Θ^{M} | apparuit = $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Pi^{G}AM^{*}\Theta^{S2}S^{*}$ Z^{2}(*ut vid.*)Obm; a(p)peruit $\Delta^{M*}\Lambda^{L2}M^{2}\Theta^{S*}S^{2}$ Z^{*2} *et cett. cum* ⊛. ¶ apparuit Θ^{M} | interrogabant Σ^{T*}; interrogauit $\Sigma^{C*}A$ *cum BP* | (uer)e — essent] *in ras.* Ω^{J2} | uera $\Sigma^{T}A$ *cum BM* (haec uera) | haec *om.* Z* *cum X* | esset Π^{G}.

10. summus] *scrips.* sum Σ^{T*} | hos hostendit Σ^{T*} | esse] esset Ψ^{D} *cum L* | et] Φ^{T*}; et** Γ^{A}; ad $M\Phi^{T2}SO\Psi^{D}\Omega^{J2}$ (*in ras.*); *om.* Π^{G}r | uiduarum *om.* Π^{G} | ac] *in ras.* Z^{2}; aut $C\Sigma\Lambda^{L}$; et Ω^{S}agrelbst *cum LXBMP et AM off* | pupillarum O*; pusillorum Σ^{T}.

11. esse hyrcani tobie Ω^{J2}, *in ras.* | est O | h*rcani tubiae Z*; yrcanitubiae Z^{2} | hyrcani* M*; urcan Θ^{S*}; hyrcano O*; *yr*cani Φ^{T*} | uir OΦ^{T*} | ualde] iuda de O | eminentes $\Phi^{T*}\Theta^{S*}S^{*}O$ | qui a | *scrips.* deturat Φ^{T*} | impius] A^{1} (iu *in ras.*) | symoni Λ^{L} | uniuersa] A^{1} (a *in ras.*) | ~ talenta arg. Δ^{L*} | quadringenti Δ^{L*}; quadraginta $\Sigma^{C}\Pi^{G}A\Phi^{G}Z^{*}O$ *cum B et AM off* | esset O | ~ esse quadring. arelbst | et *om.* O *cum L*.

12. decipi**** Δ^{L} | eos] esse Λ^{L*} | qui] que O | uniuersarum O | pro sui] proposui $A^{*}\Theta^{AM*}$; *praem.* ac Ψ^{D} | inpossibile] M^{2} (in *in ras.*); inpossibilem O; *praem.* et $\Lambda^{L}M^{*}\Phi^{T*RGP}$ | ~ omnino imposs. arelbst.

13. at] et $\Lambda^{L}\Theta^{S*A*}\Omega^{MJ}$. ¶ « et » *signum notae sine nota Iac.* | mandatis] Z^{2} (*pr.* a *in ras.*) | rege] Z^{2} (re *in ras.*) | omni** Θ^{A} | genere] Z^{2} (re *in ras.*); genera Γ^{A} | regiae = $A\Phi^{RG}O$wbm; regi** $M^{*}\Phi^{T*}S^{*}$; regi ea $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta S^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$g; regi** reg*** Z*; regi esse Ω^{M}; regi ea esse Ω^{SJ} arelbst, *cf. Prolegom., p.* LXI. ¶ al regiae deferenda Θ^{M} | differenda M*.

14. intrat M* | uniuersum Θ^{H*} | trepidatio] Z^{2} (epid. *in ras.*).

---

9. ⟨sed CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨narravit A | ⟨et (*2°*) A | ⟨interrogabat CAM | 10. ⟨tunc CAM | ⟨et (*1°*) A | 11. ⟨quaedam A | ⟨in M | ⟨universa CAM | 12. ⟨decipi CA | ⟨quod A | 13. ¶ at VI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨dicebat A | 14. ⟨constituta CAM | ⟨non CA.

15 sacerdotes autem ante altare cum sacerdotalibus stolis iactaverunt se
et invocabant de caelo eum qui de depositis legem posuit
ut his qui deposuerant ea salva custodiret
16 iam vero qui videret summi sacerdotis vultum mente vulnerabatur
facies enim et color inmutatus declarabat internum animi dolorem
17 circumfusa enim erat viro maestitia quaedam et horror corporis
per quae manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur
18 alii etiam congregati de domibus confluebant
publica supplicatione obsecrantes
pro eo quod in contemptum locus esset venturus
19 accinctaeque mulieres ciliciis pectus per plateas confluebant
sed et virgines quae conclusae erant procurrebant ad Onian
aliae autem ad muros
quaedam vero per fenestras aspiciebant
20 universae autem protendentes

Deest Q *(ant. vers.)*.

15. cum *om.* Γ^{A} | sacerdotal.] sacerdotibus Σ^{C} | ~ stolis sacerdotal. Ω^{SJ}agrelst | iactau.] tactauerunt Θ^{S} | (inuo)cabant — depositis] *in ras.* Ω^{J2} | qui de] *cum LXB et AM off*; quidem Z*; quidem qui Θ^{S*H*}*(ut vid.)*^{AM*}; quidem qui de Θ^{M2}; qui $\Sigma\Delta^{M*}$ Λ^{L}†$\Phi^{RG}\Theta^{S2H2}$O$\Psi^{'D}\Omega^{S}$t (*ed.* 1598) *cum* M | depositus Δ^{L} | qui (*2°*)] Δ^{M*} *cum P*; quis $\Sigma^{TC*}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | deposuerunt S | ea *om.* Π^{G} Ω^{J} | custodirent Σ^{T*}.

16. uideret] Φ^{T2}(et *in ras.*)Θ^{H*3}, *cf. LP*; uiderat $\Sigma^{T}\Theta^{S*H2}$SO; uidebat relbst | summi] commissa O | uultu $\Pi^{G}\Theta^{S*}$*(ut vid.)*^{H} $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | ~ uultum summi sac. Z*, *ut vid.* | mentem Φ^{T*}O | color mutatus $\Theta^{H2}\Gamma^{A}$; colo**mutatus Θ^{H*} | internum] infernum Θ^{S*H*}; interdum Π^{G}; in aeternum OΨ^{D} | dolore Π^{G}.

17. uiro mestitia Φ^{T2} (o *et* m *in ras.*) | uiro] uero Ψ^{D}; *om.* Π^{G}M*O | ~ maestitia quaedam uiro arelst; ~ maestitia uiro quaedam $\Phi^{P}\Omega^{MSJ*}$*(ut vid.)* | et horror corp. *om.* Λ^{L} | et *om.* Θ^{M*} | horror ¶ al horripilatio Θ^{AM} *cum L* | quae] Θ^{S*}*(ut vid.)*Z*3; quam Λ^{L}M*$\Phi^{T*RG}\Theta^{S2}$Z2Γ^{A}; qua O; quem $\Phi^{P}\Psi^{D}$ Ω^{MJ}ast | eius *om.* $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum* ⊛, *cf. L* | efficieb.] Δ^{M*} *cum L*; manifestabatur $\Sigma\Delta^{M2}$ Λ^{L}, *cf. BMP*.

18. congregati] Z^{2} *cum LBM*; gregati g; gregatim Z*3arelbst *cum* ⊛, *cf. XP* (congregatim); congregati gregatim Ω^{S} | confluebant] ibant Λ^{L} | ~ confl. de domibus Ω^{J} | suppl. obsecr.] obsecratione consternantes Δ | obsecr. pro eo] obsecratione Λ^{L} | in contem(p)tum] Δ^{L*}O* *cum M et AM off*; in conte(mp)tu C$\Sigma\Lambda^{L}$S *cum LX*; in contempto Δ^{L2}; in contemtus O^{2} | uenturus] uentus Λ^{L}.

19. accinctaque Θ^{H*}; accincte Ω^{S} *cum X, cf.* ⊛ | ciliciis****pectus C | pectus] *praem.* percutientes Γ^{A}, *cf. BM* (percutiebant) | conpluebant Θ^{H} | concl. erant] concluserant Λ^{L*} | procurrebant] Δ^{M*} *cum LX*; percurrebant $\Pi^{G}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$; currebant $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$, *cf. AM off* | ad] *bis scripsit.* A, *alterum extrema linea, alterum initio lin. seq.* | onian = AM Φ^{TRG}ZΘ^{M2}m; ianuam Θ^{AM*}*(ut vid.)* *cum AM off, cf. LXBMP* (ianuas) *et* ⊛; (h)oniam *cett., cf. Prolegom., p.* LVIII. ¶ al ad ianuam Θ^{M} | alii Z* | aspic.] prospiciebant Φ^{T}Z*g *cum LXB et* ⊛, *cf. AM off* (prospectabant).

20. deprecabuntur Π^{G}; + dominum

---

15. ⟨sacerdotes AM | ⟨et A | ⟨ut A | 16. ⟨iam CAM | ⟨facies AM | 17. ⟨circumfusa CAM | ⟨per A | 18. ⟨alii AM | ⟨publica A | ⟨pro A | 19. ⟨accinctaeque CAM | ⟨sed CAM | ⟨aliae AM | ⟨quaedam A | 20. ⟨universae CA.

manus in caelum deprecabantur
21 erat enim misera commixtae multitudinis
et magni sacerdotis in agone constituti expectatio
22 et hii quidem invocabant omnipotentem Deum
ut credita sibi his qui crediderant cum omni integritate conservarentur
23 Heliodorus autem quod decreverat perficiebat
eodem loco ipse cum satellitibus circa aerarium praesens
24 sed spiritus Omnipotentis magnam fecit suae ostensionis evidentiam
ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei ruentes Dei virtute in dissolutionem et formidinem converterentur
25 apparuit enim illis quidam equus terribilem habens sessorem optimis operimentis adornatus
isque cum impetu Heliodoro priores calces elisit
qui autem ei sedebat videbatur arma habere aurea
26 alii etiam apparuerunt duo iuvenes
virtute decori optimi gloria speciosique amictu
qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant sine intermissione multis plagis verberantes
27 subito autem Heliodorus conci-

Deest Q (*ant. vers.*).

ut misereretur (miseretur *alt. m.*; *corr.* 3 *m.*) multitudinis populi et auferret ab eis imminentem ruinam Z^{A} *cum M, cf. BP.*

21. enim] autem $\Sigma\Lambda^{L}M\Phi^{RG}\Theta SZ^{*}$(*ut vid.*)$O\Gamma^{A}\mathfrak{g}$ *cum LX et* 𝔊, *cf. v.* 20 | miseria Π^{G} | commixta Δ^{L} | magnis Δ^{LM*} | sacerdotes Z^{*} | in agone] Δ^{M*}, *ut vid.*; in agonem Δ^{LM2} | constituti] Θ^{H2} (ituti *corr.*).

22. hii *om.* Ω^{M} | creditas Σ^{T} | qui* Λ^{L} | crediderunt Z^{*} | cum *om.* $\Phi^{T*RG}\Omega^{M}$.

23. perficere Σ | eodem loco] Z^{*3}; et ut accessit Z^{2} *cum B, cf. M* | satellitibus $Z^{2,3}$; sa*****tibus Z^{*} | praesens] Z^{*3}; iam aperiret continuo Z^{2} *cum B, cf. M; praem.* in Σ^{T}.

24. omnipot. + dei $\Omega^{SJ}\mathfrak{arel}$(*sublin.* 𝔴) 𝔰𝔠 | magnum $S^{*}O$ | et uidentiam Φ^{R} | parere] aperire Ψ^{D} | ruentis $S^{*}O$; ru**n*tes Θ^{H*} | uirtutes Ψ^{D} | in — formidinem] in desolationem et form. $Z^{*}\Gamma^{A2}$ (dessol. *ex* dissol.); in dissolutionem Π^{G}; *om.* O | conuertentur C; conterentur M^{*}; uerterentur O.

25. enim] *cum LBP et* 𝔊; autem Θ^{S} $Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{S}\mathfrak{g}$ *cum X* | quidam] Z^{3}; quidem Λ^{L*} $\Phi^{P}Z^{2}$(ē, *ut vid. in ras.*)$\Omega^{J\dagger}$ | *scrips.* aequiis O | terribilis M^{*}; terribile Φ^{RG} | adornatus] M^{2} (u *ex* o); ornatus Z^{*} *cum L et AM off*; + et decore stratus Z^{2} *cum B, cf. M* | hisque $C\Sigma^{T}\Delta\Theta^{HAM*}S^{*}O$; his quae Φ^{RG}; is qui M^{*}; [...] quae Γ^{A} | eliodorum $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$ (hęl.) | priores calces ¶ prioribus calcibus Σ^{C2} | qui] quod Ψ^{D} | ei *om.* $\Delta^{LM*}\Omega^{J*}$ *cum L* | sedebat] Ω^{J*}; insedebat Ω^{J2} *cum P, cf.* 𝔊.

26. etiam] *cum LBM*; autem Ω^{S} *cum X et* 𝔊 | uirtute *om.* Φ^{RG*}(*ut vid.*) | decore Z^{*}; decoris $\Theta^{S*H*AM*}\Gamma^{A}$ | gloria] *praem.* in Z^{2} *cum M, cf. B* | speciosi $\Omega^{S*}\mathfrak{g}$ *cum AM off* | amictum Δ *cum L et* 𝔊 | circumsteterunt] Θ^{S2} (ete *in ras.*); circumdederunt Θ^{A} | et *om* Φ^{RG} | ex *om.* Φ^{T*} | parte *om.* C | sine intermissionem A^{*} | plagis *om.* $S^{*}O$.

27. in terra AO; in terr[.] S | positum] Θ^{M*3}; i(n)positum $A\Phi^{P}\Theta^{M2}SO\Psi^{D}\mathfrak{w}$,

---

21. ⟨erat AM | ⟨et A. | 22. ⟨CA^{2} (*signo* K) | ⟨ut A | 23. ¶ heliodorus VII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}$ $\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨eodem A | 24. ⟨sed CAM | ⟨ita AM | 25. ⟨apparuit CAM | ⟨isque A | ⟨qui AM | 26. ⟨alii CAM | ⟨virtute A | ⟨qui C | ⟨et A | 27. ⟨subito CAM

dit in terram eumque multa caligine circumfusum rapuerunt
atque in sella gestatoria positum eiecerunt
28 et is qui cum multis cursoribus et satellitibus praedictum ingressus est aerarium portabatur
nullo sibi auxilium ferente manifesta cognita Dei virtute
29 et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus
30 hii autem Dominum benedicebant quia magnificavit locum suum
et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum
apparente omnipotente Domino gaudio et laetitia impletum est
31 tum vero ex amicis Heliodori quidam rogabant confestim Onian ut invocaret Altissimum
et vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus
32 considerans autem summus sacerdos
ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam ex Iudaeis circa Heliodorum consummatam
obtulit pro salute viri hostiam salutarem
33 cumque summus sacerdos exoraret
idem iuvenes eisdem vestibus amicti adstantes Heliodoro dixerunt
Oniae sacerdoti gratias age nam propter eum tibi Dominus vitam donavit

---

Deest Q (*ant. vers.*).

cf. *LX* (inposuerunt) *et* 𝔊.

28. his $C\Sigma^{T}*\Delta\Lambda^{L}\Phi^{P}\Theta^{SHAM}*O\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega^{M}$| *scripsi.* satellibus Γ^{A} | predicturi $\Sigma^{T}*$; preditus Σ^{T2} | auxilio Z | ferentem Σ^{T} | cognitaque Δ | ~ dei cognita Ω^{SJ}**agrelbst**.

29. quidem] quidam Φ^{P} | mutus] Z^{a}; + a(t)que omni spe et salute (uirtute Δ^{L}) priuatus $\Delta^{L}\Phi^{T2}\Theta^{S2A2}Z^{*3}\Psi'^{D}\Omega$**agrelbst** *cum L et* 𝔊, *cf. XP.*

30. dominum] *cum LXP et* 𝔊; deum Σ^{T}, *cf. BM*; *om.* A* | quia] qui Λ^{L} *cum LX BMP, cf.* 𝔊 | magnificauit] *cf. M* (glorificauit); magnificabat $M\Phi^{TRG2P}Z\Psi'^{D}\Omega$**aelbst** *cum P*; magnificauerat r; magnificarat Γ^{A}, *ut vid.* | templo S*O | tumulto S* | omnipotenti $\Phi^{RG}Z*\Gamma^{A}$; autem $\Sigma\Lambda^{L}$; *praem.* autem Δ^{M2} | gaudium $C\Sigma^{T}*\Psi'^{D}$, *cf. L* | letitiam Ψ'^{D}, *cf. L* | impletum] plenum Ψ'^{D}, *cf. supra.*

31. tum] tunc $\Delta A\Phi^{T}\Theta^{S}SZ*$(*ut vid.*) $O\Gamma^{A}\Omega$ *edd. cum LX, lectio tritior, cf.* 11,9; *Gn* 44,4; *Iob* 11,15; *Sap* 13,17; dum $\Lambda^{L}*$; cum Ψ'^{D}; qum Θ^{A} | conf. onian] cum festimonia Ψ'^{D} | confestim *om.* $\Sigma\Lambda^{L}\Omega^{J2}$ *cum X et AM off.* ¶ « confestim » *reprobat Iac.* | onian = $AM\Phi^{TRG}\Theta^{HAM2}SZO$m; oniam $\Theta^{M}*$ *et cett. cum L* | inuocarent Z* | et] *cum XP et* 𝔊; ut **agrelbst** *cum LBM* | uitam] *cum LXBMP et* 𝔊; salutem $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. v.* 32 | donare $\Theta^{S}*^{HAM}*$ *cum P* | supremo] summo Ψ'^{D}; su*** $\Omega^{J}*$ | erat constit.] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2}.

32. rex *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ | malitiam aliquam] $\Lambda^{L}*$, *ut vid.*; malitia aliqua Λ^{L2}, *cf. BM* | ex *om.* Z* | circa eliodoro S* | consummatum $\Sigma^{T}*$ | pro salutem $\Delta A*$.

33. idem *om.* Π^{G} | adstentes O | dixerunt] *bis scripsi.* $\Theta^{M}*$ | onie Ω^{J2} (ni *ex* m) | ~ dominus tibi **relst** | uita O | donabit Δ.

⟨atque A | 28. ⟨et (*1°*) AM | ⟨nullo A | 29. ⟨et (*1°*) A | 30. ⟨hii A | ⟨et (*1°*) A | ⟨gaudio A | 31. ¶ tum VIII. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Delta^{M}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi'^{D}$ | ⟨et A | 32. ⟨considerans CAM | ⟨ne A | ⟨obtulit A | 33. ⟨cumque CAM | ⟨idem A | ⟨oniae CAM | ⟨nam A.

34 tu autem ab eo flagellatus nuntia omnibus magnalia Dei et potestatem
et his dictis non conparuerunt
35 Heliodorus autem hostia Deo oblata
et votis magnis promisit ei qui vivere illi concessit
et Oniae gratias agens recepto exercitu repedabat ad regem
36 testabatur autem omnibus ea quae sub oculis suis viderat opera magni Dei
37 cum autem rex interrogasset Heliodorum quis est aptus adhuc semel Hierosolymam mitti ait
38 si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem
mitte illuc et flagellatum eum recipies
si tamen evaserit eo quod in loco vere sit Dei quaedam virtus
39 nam ipse qui habet in caelis habitationem
visitator et adiutor est loci illius
et venientes ad malefaciendum percutit ac perdit
40 igitur de Heliodoro et aerarii custodia ita se res habet
IV. 1 Simon autem praedictus pecuniarum et patriae delator male loquebatur de Onia
tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec et ipse fuisset incentor malorum
2 provisoremque civitatis ac defensorem gentis suae et aemu-

Deest Q *(ant. vers.)*.

34. ab eo] *cum LBP et* 𝔊$^{VL'}$; a deo Ω^{SJ}**arelbst** *cum X et* 𝔖 | nuntia — potestatem *om.* Λ^{L*} | potestate Π^{G} | et hiis Ω^{SJ2}a; ex hiis Ω^{J*} | compar∗uerunt Θ^{H}.

35. autem] *cum XB*; uero Z*, *ut vid., cum L* | hostiam $\Sigma^{T}Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | promisit] Θ^{S*} Z* *cum M*; permisit S*; promi(s)sis Δ^{LM*} $\Phi\Theta^{S2}Z^{2}\Omega$**agrelbst** *cum LXB* | ei∗ Θ^{M}, *ut vid.* | uiuere] uere Δ^{L} | gratias] Ω^{J*3}; gratiam Ω^{J2} | recepto] *praem.* et $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$, *cf. XBM* | exercitum A*O | repedebat Θ^{S}; repetabat O; repetebat S; repedauit Φ^{G}; repedat Π^{G}.

36. test. autem] testabaturque Δ | sub] sibi Σ^{T}; de Δ | suis *om.* $\Sigma^{T}\Omega^{M}$, *cf.* 𝔊 | magna $\Delta^{M*}\Lambda^{L}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$e *cum XM, cf.* 𝔊^{74}.

37. qui $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$A | esset $\Phi^{T}Z^{*}\Omega^{SJ}$**agrel bst**, *cf.* 𝔊; est et Z^{2}. ¶ esset Θ^{A} | semel *om.* Ω^{S*}, *cf. LX* | hier(o)solymis $\Phi^{R}Z^{*}$; in hierusolymam A *cum B, cf.* 𝔊 | mittit M*.

38. quem] quidem $\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Phi^{G}\Theta^{A}Z^{*}\Psi^{D}$ *cum L** | aut *om.* Ω^{S} | regno tuo Z* | mitte] mitti ei O | eum *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. M* | recipi∗s Θ^{S}; recipias S*; respicies M* | in *om.* Ψ^{D*} | sit] et Ψ^{D} | ∼ sit uere **arelst** | dei *om.* Z* | ∼ quaedam dei uirtus $\Pi^{G}\Omega^{J}$ *cum LP et* 𝔊; ∼ quaedam uirtus dei A *cum BM*.

39. *scrips.* uisitatur S | locis Π^{G} | (uenien)tes ad malefa(ciendum)] *in ras.* Ω^{J2} | uenientes + usque $\Theta^{SHAM*}\Gamma^{A}$ | perdit]Ω^{S*}; perdidit Γ^{A}; disperdit Ω^{S2}.

40. de eliodori Σ^{T}; deliodoro Θ^{S}; heliodoro $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ | ∼ res se **relst** | habet] Z^{2}; habebat Z^{*3}.

IV. 1. praedictus] *praem.* et Ω^{J*} | patria S*O | dilator M*S*O | onia∗ Z | tamquam + si $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | instigasset] Ω^{J2} (gasset *in ras.*); stigasset Λ^{L}; inuestigasset Ω^{M} | fuisset] fugisset $\Sigma^{C*}\Theta^{SAM*}$ | *scrips.* incenter Σ^{T}; inuentor r.

2. *scrips.* prouisorem qui Δ^{M} | ciuita-

---

34. ⟨tu CAM | ⟨et (*2°*) C | 35. ⟨heliodorus CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) CA | 36. ⟨testabatur CAM. | 37. ⟨cum CAM | 38. ⟨si (*1°*) CAM | ⟨mitte A | ⟨si (*2°*) A | 39. ⟨nam CAM | ⟨visitator A | ⟨et (*2°*) A | 40. ¶ igitur *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨igitur CAM.

IV. 1. ¶ simon IIII. Ω^{SJ}; VIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}$ Ψ^{D} | ⟨tamquam A | ⟨et (*2°*) A | 2. ⟨provisoremque AM.

latorem legis Dei audebat insidiatorem regni dicere
3 sed cum inimicitiae in tantum procederent
ut etiam per quosdam Simonis necessarios homicidia fierent
4 considerans Onias periculum contentionis
et Apollonium insanire utpote ducem Coelesyriae et Foenicis ad augendam malitiam Simonis
ad regem se contulit
5 non ut civium accusator
sed communem utilitatem apud semetipsum universae multitudinis considerans
6 videbat enim sine regali providentia inpossibile esse pacem rebus dari
nec Simonem posse cessare ab stultitia sua
7 sed post Seleuci vitae excessum cum suscepisset regnum Antiochus qui Nobilis appellabatur
ambiebat Iason frater Oniae summum sacerdotium
8 adito rege promittens ei argenti talenta sexaginta et trecenta
et ex reditibus aliis talenta octoginta
9 super haec promittebat et alia centum quinquaginta
si potestati eius concederetur gymnasium et ephoebian sibi constituere
et eos qui in Hierosolymis erant Antiochenos scribere
10 quod cum rex agnovisset et obtinuisset principatum

Deest Q (*ant. vers.*).

tes M^{*}; *** Ω^{J*} | audiebat Ω^{M*}.

3. inimicitiae] Θ^{H2}(e *in ras.*) | tantum] terra Ω^{M} | procederent] Δ^{M*}; pr**cederent Z^{*}; proderent $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$. ¶ al proderent Θ^{M} | s(i)moni $\Sigma\Lambda^{L}$ | homicida M^{*}.

4. content.] intentionis Ψ^{D} | coelesyriae] celerie Σ^{T} | malitiam] Φ^{P2}(*alt. a in ras.*) | simonis] Z^{2}; simon Z^{3}; symon Z^{*}.

5. ut] in A | ~ uniu. multit. apud sem. Σ.

6. enim *om.* Θ^{H} | regali] Δ^{M*}; regalia Δ^{M2} | impossibilem $A\Psi^{D}$ *cum LX* | dare $\Pi^{G}S*O$ | ab] $\Phi^{T*}Z^{*}$; a $\Phi^{T2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelb st; *ab S | *scrips.* stultia M^{*}.

7. seleucii uite Σ^{T2} (i ui *ex* ius); seleuci (-cii Π^{G}) uita $\Pi^{G}\Phi^{T*}$(*ut vid.*); eleuci**uitae A; seleuciuitate S*; seleuci leuitatem (-te O) et MO; seleuc********* Φ^{P*}; seleuci Γ^{A} | excessum] excussum Λ^{L} | ~ cum post sel. uite exc. Δ | appellatur $\Phi^{T*}\Omega^{S}$ | summus O; summo Ψ^{D} | sacerdotum Θ^{H*}.

8. adito] Σ^{T*} *cum LX, cf.* ⊛; addito Ψ^{D}; adicto Σ^{T2}(*ut vid.*)Λ^{L*}; audito Θ^{A} | sexag. et trec.] LX **trecenta Φ^{T}; trecenta et sexag. $\Phi^{RG}\Omega^{MJ}$g; trecenta sexag. $C\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Omega^{S}$arelbst; octuginta Δ^{L} | et (*2°*) — octog. *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | et (*2°*) *om.* Z^{*} | alia Π^{G} | octog.] LXX Σ^{T}.

9. super — quinquaginta *om.* $\Phi^{G*}O$, *per homoeotel.* | haec] hoc arel | promittebatur Ψ^{D}; mittebat A | alia + scilicet Ω^{M} | potestate S^{*}, *cf.* ⊛ | (e)phoebian] Θ^{A2}(an *in ras.*); (e)ph(oeb)iam $\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}SO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ agrelbst *cum L*(efebiam)*XBM* | constitueret Z^{*}(*ut vid.*)Ψ^{D} | ant(h)ioc(h)enus $M^{*}\Theta^{SH*}SO$ | conscribere Ω^{J*} *cum P.* ¶ « con(scribere) » *reprobat Iac.*

10. agnouisset = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM*\Phi^{RG}S*$ Obm; annuisset $M^{2}S^{2}$ *et cett. cum P et* ⊛, *cf. L* (ei rex adnuisset) | obtinuisset] Δ^{M*}; obti-

---

3. ⟨sed CAM | ⟨ut A | 4. ⟨considerans A | ⟨et (*1°*) A | ⟨ad (*1°*) A | 5. ⟨non AM | ⟨sed A | 6. ⟨videbat CAM | ⟨nec A | 7. ¶ sed X. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨cum A | ⟨ambiebat A | 8. ⟨adito A | ⟨et (*2°*) A | 9. ⟨super M | ⟨si A | ⟨et (*3°*) A | 10. ⟨quod CAM.

statim ad gentilem ritum contribules suos transferre coepit
11 et amotis his quae humanitatis causa Iudaeis a regibus fuerant constituta per Iohannem patrem Eupolemi
qui apud Romanos de amicitia et societate functus est legationem legitimam
civium iura destituens prava instituta sancibat
12 etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere
et optimos quosque ephoeborum in lupanaribus ponere
13 erat autem hoc non initium sed incrementum quoddam et profectus gentilis et alienigenae conversationis
propter impii et non sacerdotis Iasonis nefarium et inauditum scelus
14 ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent
sed contempto templo et sacrificiis neglectis
festinarent participes fieri palestrae et praebitionis eius iniustae et in exercitiis disci
15 et patrios quidem honores nihil habentes
graecas glorias optimas arbitrabantur
16 quarum gratia periculosa eos contentio habebat
et eorum instituta aemulabantur
ac per omnia his consimiles esse cupiebant
quos hostes et peremptores habuerant

Deest Q (*ant. vers.*).

nuit Δ^{M2} | contribulos $M^{*}\Phi^{P}$(contritrib)Θ^{A*}; contribulis Δ^{L*}; contribales Σ^{T} | suos] uos A* | transferri $\Sigma\Lambda^{L*}\Pi^{G}$.

11. amotis] Δ^{M*} *cum LX*; remotis Σ $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | his que *bis scrips.* Θ^{H*}; hi(i)s qui $\Psi^{'D}\Omega^{S*}J^{*}$ | a *om.* Θ^{M*} | constituta + et I | epolemi Z^{*}; (e)upolemii $\Pi^{G}\Phi Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{M}$; epolerii Σ^{T}; eupolelemi S* | de amicitiam Δ^{L*} | legationem] $M^{*}\Phi^{T*}\Theta^{M*}$, *cf. L et* 𝔖; legatione $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{M2}Z\Gamma^{A}\Omega$agrɛlʊsc, *cf. P*; ligacionem O | legitimam] $M^{*}\Phi^{T*}\Theta^{M*}Z^{2}$; legitima $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{M2}SZ^{*3}\Gamma^{A}\Omega$a(legitt.)grɛlʊsc *cum LX et* 𝔖, *cf. BMP* | ciuium] A^{1} (*alt.* u *corr.*) | praua] parua $A\Psi^{'D}$ | san*cibat A* (n *corr.*); sanciebat Λ^{L}(-uat)$\Phi^{T*R}\Theta^{A*}\Gamma^{A*}$grɛl ʊsc; sanctiebat $\Delta\Omega$a.

12. ipso M* | constit. et] constitueret Σ^{T} | *scrips.* constuere C† | et *om.* Θ^{SHAM*} | optimis Z* | in] et A.

13. quodam S* | prof.] perfectus S | gentilis] Δ^{M*}; gentibus Δ^{M2} | alienigeni S; alienę Φ^{T2} (ę *in ras.*) | conuersationes O | nefariam S*.

14. ~ non iam Π^{G} | sacrificii Π^{G} | neglegentis A, *cf. LBMP* (sacrificia neglegentes) *et* 𝔖 | palestres Δ^{M*} | pr(a)ebitioni $A\Psi^{'D}$; prebitione S* | et in exerc.] et inercitiis A^{2}(t *in ras.*)Z | exercitis Σ^{T}; exerciis Δ^{L}; exercitus $\Delta^{M}\Theta^{S}$; exercitu $\Psi^{'D}$; exercitus eius Γ^{A} | disci] di** Φ^{T*}.

15. quidem] quid est O | nihil] M*; nihili M^{2}; pro nichilo Ω^{S} *cum XP* | gloriosas Δ^{L} | arbitrab*ntur Z*; arbitrarentur Z^{2}.

16. periculose Δ^{L*M} | eos] hos Δ^{M*} | contemtio Δ^{M}; contemptio $\Lambda^{L*}\Psi^{'D}$ | emulabant S* | consimile Δ^{LM*} | quo A | habuerunt Λ^{L}M*SO *cum BM*; habuerat A; habebant Ω^{J} *cum LX*.

⟨statim A | 11. ⟨et (*1°*) A | ⟨qui A | ⟨functus A | ⟨prava A | 12. ⟨etenim A | ⟨et A | 13. ⟨erat AM | ⟨sed A | ⟨iasonis A | 14. ⟨ita AM | ⟨sed A | ⟨festinarent A | ⟨et (*2° et 3°*) A | 15. ⟨et AM | ⟨graecas A | 16. ⟨quarum AM | ⟨et (*1°*) A | ⟨ac CAM | ⟨(quos) A.

17 in leges enim divinas impie agere inpune non cedit
sed haec sequens tempus declaravit
18 cum autem quinquennalis agon Tyro celebraretur et rex praesens esset
19 misit Iason facinorosus ab Hierosolymis viros peccatores portantes argenti didragmas trecentas in sacrificiis Herculis
quas postulaverunt hii qui adportaverant ne in sacrificiis erogarentur quia non oporteret
sed in alios sumptus eas deputari
20 sed haec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium Herculis
propter praesentes autem datae sunt in fabricam navium triremis
21 misso autem in Aegypto Apollonio Mnesthei filio propter primatus Filometoris regis
cum cognovisset Antiochus alienum se a negotiis regni effectum propriis utilitatibus consulens

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 19, didragmas, *usque ad v.* 20, her[culis], *et partim usque ad v.* 21, autem).

17. in lege Σ^{T} | diuinas] Σ^{T*}; diuina Σ^{T2} | inpune] impone Θ^{S*}O; impii $\Psi^{'D*}$ | set hec Ω^{J2}, *in ras.* | haec sequens] exsequens $\Psi^{'D}$ | hoc Ω^{M}**arelвst** | ∼ tempus sequens **agrelвst** | declarauit] S*Z*; declarabit Σ^{T} $\Delta S^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{S}$**agrelвst** *cum LX et* ⊛, *cf. BMP.*

18. quinquennales Z*; quinquemalis Σ^{T*} | agun M* | tiro M^{2}(o *in ras.*)Θ^{S2} (r *corr.*); t*ro Z*; tyrio Δ^{LM*}(*ut vid.*); tyri **elвst**; in tyro Z^{2}.

19. peccatores *om.* Ω^{S}, *cf. Prolegom., p.* LVIII | dragmas $\Pi^{G}\Omega^{S}$ *cum LXBMP et* ⊛ | trecentas] M^{2} (s *in ras.*) | in sacrificium (*1°*) Ω^{MSJ*}**agrelвst** *cum* ⊛, *cf. BMP, AM ep* 57 *et v.* 20 | quos Φ^{R*} | post(u)la(u)erant ΔM SO; *praem.* etiam $\Theta\Psi^{'D}$ *cum LBP et* ⊛, *cf. M* (quas postul. etiam) | a(d)portauerunt $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ Φ^{T*}S*Z *cum L*; asportauerant Ω^{SJ}**grelвst** (*edd.* 1592, 1593); asportauerat **t** (*ed.* 1598); portauerunt S^{2} | in sacrificium (*2°*) Z*, *ut vid., cum LX et* ⊛, *cf. BMP, AM ep* 57, *et v.* 20 | erogarent Ω^{M} | oporteret] Δ^{M*}S* *cum LX et* ⊛; oporterent AO*; oportet $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}S^{2}$ | sed] Z^{*3} *cum LBM, cf. XP et* ⊛; *om.* Φ^{T*RGP2} $\Theta^{S2}Z^{2}\Psi^{'D}$ | in alias ASO; in aliis $\Psi^{'D}$; in alienos Ω^{M} | sumptos $\Delta\Phi^{T*}$S*Z* | eas] Z^{*3}; eos $\Phi^{P}Z^{2}$I; ea Λ^{L} | *scrips.* depotari S*O; disputari Δ^{L}.

20. haec] Θ^{M*}, *ut vid.*; hae $\Phi^{T*}\Theta^{M2}$**t**; hee Ω^{J*} | oblata] Ω^{J2} (*alt.* a *in ras.*); oblatae $\Phi^{T*}\Theta Z^{*}$**t** | miserant S* | in sacrificiis $\Omega^{M\dagger}$, *cf. v.* 19 | presentem Δ^{M*}; praesente** Φ^{P*} | autem *om.* Θ^{H*} | data $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$I, *cf.* ⊛ *et supra* (oblata) | ∼ sunt date Ω^{S*} | in fabrica $C\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$ *cum X* | nauim Π^{G} | triremis] $\Lambda^{L*}M^{*}Z^{2}$, *nomin. apposit.*? *cf.* E. Löfstedt, *Syntactica I*², *Lund* 1942, *p.* 86-90; triremium $\Lambda^{L2}M^{3}$(*in marg.*)$\Phi^{P}\Theta Z^{*}\Omega$**agrelвst** *cum P cf. L* (trierum) *et X* (trium); triremum $M^{2}\Phi^{TRG}Z^{2}$; trirenium $\Psi^{'D}$; trisemium Γ^{A}.

21. autem *om.* Φ^{RG} | in (a)egypto] Φ^{T*} Ω^{J*}(*ut vid.*) *cum X*; in (a)egyptum $\Phi^{T2}\Theta\Gamma^{A}$ Ω^{SJ2}**agrelвst** *cum LBMP et* ⊛ | apollonio] Z^{*3} *cum X et* ⊛; a(p)po(l)lonium $\Pi^{G}\Phi^{T*RGP}$ S*Z^{2}O *cum L*; apoloniu S^{2}; apollio $\Psi^{'D}$ | mnesthei] $\Theta^{S*3}Z^{2}$ (m *in ras.*); nesthes Δ^{M*}, *ut vid.*; minithei Ω^{M}; cnesthei Z^{2}; thei Θ^{S2}; + merithei Ω^{S} | primatus] Φ^{T*}; primatos M* $\Phi^{T2RG}Z^{*}O\Psi^{'D}$; primates **Ωrelвst**; primatum A*; + pt(h)ol(o)m(a)ei $\Phi\Theta^{S2}$(*in marg.*)Z^{2}(*sublin.* Z^{2}) $\Psi^{'D}\Omega$**agrelвst** *cum LP.* ¶ ał ptolomei filometoris regis Θ^{M} | filom(e)toris] $\Delta^{M*}Z^{*3}$; filom(e)tori $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L2}Z^{2,4}$; filio m(e)toris M* (*ut vid.*)$\Phi^{P}\Psi^{'D}$, *cf. L** (filium metoris); filio

---

17. ⟨in CAM | ⟨sed A | 18. ¶ cum XI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ Ω^{M} | ⟨et A | 19. ⟨misit A | ⟨quas A | ⟨ne A | ⟨sed A | 20. ⟨sed CA | ⟨propter A | 12. ⟨misso CAM | ⟨cum CA.

profectus inde venit Ioppen et inde Hierosolymam
22 et magnifice ab Iasone et ciuitate susceptus cum facularum luminibus et laudibus ingressus est
et inde Foenicen exercitum convertit
23 et post triennii tempus misit Iason Menelaum supradicti Simonis fratrem
portantem pecunias regi et de negotiis necessariis responsa perlaturum
24 at ille commendatus regi
cum magnificasset faciem potestatis eius
in semetipsum retorsit summum sacerdotium
superponens Iasonem talenta argenti trecenta
25 acceptisque a rege mandatis venit
nihil quidem dignum habens sacerdotio
animos vero crudelis tyranni et ferae beluae iram gerens
26 et Iason quidem qui proprium fratrem captivaverat
ipse deceptus profugus in ammaniten expulsus est regionem
27 Menelaus autem principatum quidem obtinuit
de pecuniis vero regi promissis nihil agebat

Deest Q (*ant. vers.*).

metori Λ^{L*} | regis] Δ^{M*}; regi Δ^{M2} | cognouisset + autem Ω^{SJ*} | negot.] gotiis O | regni — propriis *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | regnum A | effectum] affectum $\Phi^{P}\Theta^{S*}$(*ut vid.*) | inde (*2°*) + uenit Θ^{A*} *cum BM, cf. supra.*

22. a iasone Ωa; ab iasonem S*O *cum X* | ciuitati Z*; ciuitatem S* *cum X*; ciuitates Θ^{AM*} | facul.] fabularum Φ^{R} | ingr.] egressus A | inde = $C\Delta^{LM*}A\Theta^{S2}$(d *corr.*(Z* Γ^{A}bm *cum L*; in $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Theta^{HAM*}$; inde in $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{M2}SZ^{2}O\Psi^{D}\Omega$agrelbst, *cf. BM et* 𝔊 | (f)oeni(c)em $\Sigma^{T}AM\Phi^{T}SO\Psi^{D}\Omega$agrt (*ed.* 1598).

23. triennii tempore Z*; triennium tempus $\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$ *cum* 𝔊, *cf. XBM* | menelaam g; + fratrem suum M*S*(*ut vid.*)O | supradicti sim. fratrem] *in ras. lat. spat.* Φ^{P2} | supradicti] S^{2}(*ult.* i *in ras.*) | simonis] Θ^{M*} *cum LXBMP et* 𝔊; iasonis $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | portantes $\Pi^{G}AS*O\Omega^{J*}$ | regis Π^{G} | de *om.* A | negotia $\Theta^{S\dagger}$; + regi Π^{G}, *cf. supra.*

24. commendatus] Σ^{T2}(u *in ras*); commendatur Λ^{L}; commendatus est Θ^{A} | potestatem S* | retorsit] detorsit Z*, *ut vid.*; retrorsit $\Sigma^{T}\Delta^{L}A$ | summum] s****um Λ^{L*}. ¶ somnum Λ^{L}, *ut vid.* | superp.] supponens a | iasonem] $\Theta^{S*M*}S*Z*$ *cum L et* 𝔊; iasoni $\Delta^{LM*}\Pi^{G}M\Phi\Theta^{M2}S^{2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelbst; iasona Θ^{S2} | talenta arg.] *in ras.* Ω^{J2}; arg. talenta Π^{G} | talenti Σ^{T*} | arg.] auri C.

25. rege] grege A* | dignum habens] *in ras.* Ω^{J2}; habens dignum Ω^{S}arelbst; habens A | animos] A^{2}(o *in ras.*) *cum LXP et* 𝔊; animus $\Pi^{G}M*\Phi^{TRG}\Theta SZO\Gamma^{A}\Psi^{D}$; animosus Ω^{M} | uero — beluae *om.* Δ^{L} | tyranni] M^{2} (i *in ras.*) | et fere $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Phi^{TRP}SO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a *cum B*; ęfferę Π^{G}; fere Φ^{G} | bebuae Θ^{S*}; beluine Θ^{S2}; bestie Ω^{SJ*}(*ut vid.*) *cum BM* | ira O | gerens] regens Ψ^{D}.

26. proprio S* | ipse + se Z* | profu*gus Θ^{H}; profusus A; *praem.* et Ω^{M} | am-(m)anitem $\Sigma\Delta S\Psi^{D}\Omega^{MS}$arelbst *cum LM* | regione Z*.

27. princip.] prin****** A† | promissis missis A* | agebat] habebat Ω^{SJ*} | exact.] actionem Ψ^{D} | facerent O | arce] Λ^{L*}(arche)Φ^{T*}; arcae A; arci Λ^{L2}(archi)$M^{2}\Phi^{T2}\Theta$

⟨profectus A | 22. ⟨et (*2° et 3°*) A | 23. ¶ et (*1°*) XII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨portantem A | 24. ⟨at CAM | ⟨cum A | ⟨in A | ⟨superponens A | 25. ⟨acceptisque CAM | ⟨nihil A | ⟨animos A | 26. ⟨et A | ⟨ipse A | 27. ⟨menelaus CAM | ⟨de A.

cum exactionem faceret Sostratus qui arce erat praepositus
28 nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat
quam ob causam utrique ad regem vocati
29 Menelaus motus est sacerdotio succedente Lysimacho fratre suo
Sostratus autem praelatus est Cypris
30 et cum haec agerentur contigit Tharsenses et Mallotas seditionem movere
eo quod Antiochide concubinae regis dono essent dati
31 festinanter itaque rex venit sedare illos relicto suffecto uno ex comitibus suis Andronico
32 ratus autem Menelaus accepisse se tempus oportunum
aurea quaedam vasa templo furatus donauit Andronico
et alia vendiderat Tyro et per vicinas civitates
33 quod cum certissime cognovisset Onias
arguebat eum ipse in loco tuto se continens Antiochiae secus Dafnen
34 unde Menelaus accedens ad Andronicum rogabat ut Onian

Deest Q (*ant. vers.*).

ZΓ^{A}Ψ^{D}Ωgrelυst *cum X*; in arce M*Φ^{P}SO | erant O | ∼ erat arci Ω^{M}.

28. nam] *praem.* nam adhuc exactionem faceret subtratus qui arce erat p̄positus Φ^{G*} | ad hunc] adhuc Θ^{H*} *cum X* | ∼ ob quam Ag *cum P* | utrique] Δ^{M*}; utriusque C(hut.)ΣΔ^{M2} | ad regem] *in ras.* Ω^{J2} | uocati] *cum LBP*; euocati Z*Ω^{SJ}agrelυst *cum XM*; *praem.* sunt ΦZ^{2}Ψ^{D}Ωagrelυst *cum L, cf. XBMP et* 𝔊.

29. mencl.] *praem.* et Ωagrelυst *cum LXBMP et* 𝔊 | motus] M*Φ^{T*3}Z^{2}; amotus M^{2}Φ^{T2}Θ^{HAM}Z^{*3}Ωgrelυst *cum LXP, cf.* 𝔊 | est *om.* Z*Ω^{SJ} | sacerdotio] a sacerd. Φ^{T2R*} Ωagrelυst *cum L, cf. BMP*; a sacer tio Φ^{T*}, *ut vid.* | succendente Θ^{H*} | *lisimaco S*; lisimacon Δ^{M*}, *ut vid.* | fratri Λ^{L*}S* | c(y)priis Z*Ωagrelυst; cyprus Ψ^{D}; cypri Π^{G}.

30. agentur A* | contingit Σ^{T}Θ^{SHA*M*}; + ut Ω^{J*} *cum X.* ¶ « ut » *reprobat Iac.* | tharsenes Π^{G} | mallotas] Ω^{M2}(*pr.* a *corr.*) | sedi(c)tione S*Z*O*Ψ^{D} | antioc(h)ide = C(hant.)ΣΔΛ^{L*}S*O *cum LXP*; antiochid* A*; ant(h)ioc(h)idi Λ^{L2}A^{2}Θ^{S*HAM}Z*Γ^{A}wcbm; antiochi Π^{G}MΦΘ^{S2}S^{2}Z^{2}Ω^{M2SJ}agrelʂ; antiochi duę Ψ^{D}; *om.* Ω^{M*} | concub. + cuidam Ω^{M} | regis] eius A | ∼ regis concubinae Ωagrelst | date Ψ^{D}Ω^{S}a; ditati Δ^{L}; donati Π^{G}.

31. festinantes S* | rex *om.* Θ^{M*} | sedare] dare A* | illo Ψ^{D}; illis Σ^{T*}, *ut vid.* | relecto A^{2} (o *ex* u) | suffecto] Z*, *cum LXP et* 𝔊; sub facto Z^{2}; affectu A | uno] Θ^{S*}; uni Π^{G}Φ^{T*RG}Θ^{S2}Ψ^{D}; un*m Z* | ex] et Δ^{M} | comitibus] Θ^{S2} (co *in ras.*).

32. ratus] Φ^{T*3}; iratus Φ^{T2}(*ut vid.*)O; relatus Θ^{S*} | autem *om.* Λ^{L} | se] *cum L, cf. P*; *om.* Λ^{L}Π^{G}A *cum X, per haplogr.* | quaedam] quidem Z | uase Ψ^{D} | templo] *cum LX*; *praem.* e AΦ^{T2}Θ^{S*HAM}SZ*(*ut vid.*)Ωagrelυst; *praem.* de Γ^{A} *cum P* | et alia] ac talia Θ^{S*}, *ut vid.* | tyri elυst.

33. arguebat] urguebat S* | eum] cum A; enim Δ^{LM*}(*ut vid.*); *om.* Θ^{A*} *cum LP et* 𝔊, *cf. BM* | tuto] toto AΘ^{S*} | daphnen Ω^{J2} (hn *in ras.*); daphnem Ω^{S}agrelυst, *cf. X* (dapnem); dafnens Σ^{T}.

34. (h)on(i)am (*1°*) ΣΔ^{L}Λ^{L}Π^{G}Γ^{A}Ψ^{D} Ω^{SJ}agrelυst *cum LXBMP*; omnia Ω^{M} | in-

---

⟨cum A | 28. ⟨nam A | ⟨(quam) CAM | 29. ⟨menelaus A | ⟨succedente A | ⟨sostratus A | 30. ¶ et (*1°*) XIII. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{AM}SZOΓ^{A}; *Div. sine num.* Θ^{SH}Ψ^{D}Ω^{M} | ⟨eo A | 31. ⟨festinanter CAM | 32. ⟨ratus CAM | ⟨aurea A | ⟨et (*1°*) A | 33. ⟨quod CAM | ⟨arguebat A | 34. ⟨unde CAM.

interficeret
qui cum venisset ad Onian et datis dextris cum iureiurando quamvis esset ei suspectus suasisset asilo procedere
statim eum peremit non veritus iustitiam
35 ob quam causam non solum Iudaei sed et aliae quoque nationes indignabantur et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta
36 sed regressum regem de Ciliciae locis audierunt Iudaei apud Antiochiam simul et Graeci conquerentes de iniqua nece Oniae
37 contristatus itaque ad animam Antiochus et flexus ad misericordiam lacrimas fudit
recordatus defuncti sobrietatem et modestiam
38 accensusque animis Andronicum purpura exutum circumduci per totam civitatem iubet
et eodem loco quo in Onian impietatem commiserat sacrilegum vita privari Domino illi

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 35, indignabantur, *usque ad v.* 37, cont[ristatus] *et partim usque ad* fudit).

terfecerit S*; *praem.* ut Π^{G*} | qui] quod Σ^{T} | uenissent Φ^{T*}O | (h)on(i)am (*2°*) $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{M*}Z\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**agrelbst** *cum LXBMP* | datis Φ^{G2} (is *in ras.*) | iurisiurando Δ^{LM*}; iuraiurando Δ^{M2} | quamuis] quam Δ^{M*} | eis Θ^{M*}; et Θ^{S}; *om.* Z *cum P et* 𝔊, *cf. LXBM* | ∼ ei esset Σ^{T} | suspectus] susceptus Π^{G} | suasisset] $\Theta^{H*}Z^{2}$; suauisset Θ^{M*}(*ut vid.*)O; suasis et S*; suasit $\Theta^{H2}Z^{*}$; + de $M^{2}\Phi^{T2}\Theta SZ^{*3}O\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MSJ2}$**agrelbst** *cum LXBMP et* 𝔊; + ei de Ω^{J*}. ¶ « ei » *reprobat Iac.* | asilo] sylo $\Psi^{'D}$ | eum *om.* Z* | perimit Z | iustitiam + eius Δ, *cf. X* (illius).

35. iudaei] Z^{*3}; iudae $M^{*}\Phi^{RG}Z^{2}$(*ut vid.*); iudeis $\Psi^{'D}$ | et (*1°*)] etiam **agrel**, *cf. P* (uerum etiam); *om.* $\Pi^{G}\Theta^{S*HAM*}S\Gamma^{A}$**st** *cum L* | de nece] donec e A* | iniuste $\Delta^{L}\Psi^{'D}$.

36. sed] Ω^{J*}, *ut vid.*; sed et $Z^{*}\Omega^{J2}$ | regressus O; regressus sum Θ^{A} | cilicię Δ^{L2} (ę *in ras.*); cilidae Φ^{T*}, *ut vid.*; liciae Θ^{A*} | audierunt = $C\Sigma^{T}\Lambda^{L}A$ *cum LX*; adierunt *cett. cum rec.* L, *ut coniecit* De Bruyne, *et* 𝔊, *cf. Prolegom. p.* LVIII | graeci] Σ^{T2} (ci *in ras.*) | conquerentes] $\Delta^{M*}S^{*}$ *cum LX, cf.* 𝔊; conquirentes $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Pi^{G}\Phi^{T*RGP}\Theta^{SH*AM}S^{2}Z^{*}\Psi^{'D}$.

37. itaque + est **rel**(*sublin.* 𝔴)**s** | ad animam] Φ^{T2}(*ut vid.*)$\Theta^{S*}Z^{3}$; animo $\Phi^{T*3RGP}\Theta^{S3}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{MSJ2}$(*in ras.*)**agrelbst** *cum LX, cf. MP* (ex animo); usque ad animam $\Delta^{L}\Theta^{S2}Z^{*}$; [...]$\Gamma^{A}$; + propter oniam **a** | antiochus] *in ras.* Ω^{J2}; *praem.* propter onyam Ω^{S}; *praem.* propter oĩa Ω^{M}; + propter oniam Ω^{J}**relbst** | ∼ antiochus animo **a** | lacrimam A | fundit Θ^{S*} | mod.] molestiam $\Psi^{'D}$.

38. accensusque] S*Z*, *cf. LXP*; accensisque $\Phi^{T*}S^{2}Z^{2}$**agrelbst** | animis] Θ^{H*} *cum P et* 𝔊; animus $\Delta^{LM*}\Pi^{G}$; animi $\Theta^{H2}\Psi^{'D}$; nimis Ω^{M} | ∼ circumd. iubet per totam ciuit. Σ^{T2}(duci iubet *in ras.*)$^{C}\Lambda^{L}$; ∼ per totam ciuitatem iubet circumd. **arelst** | eodem] *cum LXP*; in eodem Ω^{M}**agrelbst**; in eo Ω^{J} | quo] *cum X et* 𝔊; in quo $\Sigma^{T}\Omega^{MSJ*}$**agrel**(in *sublin.* 𝔴)**st** *cum LBM.* ¶ « in » *reprobat Iac.* | in onian] S*; in (h)oniam $\Sigma^{C}\Delta^{LM2}$(ho *corr.*) $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{SHM*}S^{2}Z^{*}O\Psi^{'D}\Omega$**agrelbst**; in onia Γ^{A} *cum X*; onian Φ^{P}; oniam Σ^{T} *cum L* | impiętatis Π^{G*}, *ut vid.* | sacrilegium $\Sigma^{T}S^{*}O$ | uitam S*O | dignã* Φ^{P2} (ã *in ras.*); condignam **arelbst**; condign* Ω^{J*}. ¶ « con(dignam) » *reprobat Iac.* | penam tribuente Ω^{J2}, *in ras.* | poenam] Φ^{P2} (ã *in ras.*) | tribuente] Φ^{T*}; tribuentem $\Pi^{G*}A^{*}O\Gamma^{A}$; retribuente Φ^{T2} Ω^{S}**agrelbst** *cum LIBMP et* 𝔊, *cf. X* (restituente) | ∼ retrib. poenam Ω^{S}**agrelbst**.

〈qui CAM | 〈statim A | 35. 〈ob CM | 〈non A | 36. ¶ sed XIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | 〈audierunt A | 〈conquerentes A | 37. 〈contristatus CAM | 〈recordatus A | 38. 〈accensusque AM | 〈et A.

dignam poenam tribuente
39 multis autem sacrilegiis in templo a Lysimacho commissis Menelai consilio et divulgata fama
congregata est multitudo adversus Lysimachum multo iam auro exportato
40 turbis autem insurgentibus et animis ira repletis
Lysimachus armatis fere tribus milibus iniquis manibus uti coepit
duce quodam Tyranno aetate pariter et dementia provecto
41 sed ut intellexerunt conatum Lysimachi
alii lapides alii fustes validos arripere
quidam vero cinerem in Lysimachum iacere
42 et multi quidem vulnerati quidam autem et prostrati omnes vero in fugam versi sunt
ipsum etiam sacrilegum secus aerarium interfecerunt
43 de his ergo coepit iudicium adversus Menelaum agitari
44 et cum venisset rex Tyrum ad ipsum negotium detulerunt missi viri tres a senioribus
45 et cum superaretur Menelaus promisit Ptolomeo multas pecunias ad suadendum regi

---

Deest Q (*ant. vers.*).

39. multis autem] multi sunt Δ^{L} | autem *om.* M* | sacrilegis $\Lambda^{L*}A*\Psi^{'D}$ *cum l* | a] e $\Psi^{'D}$; *om.* C | lysimacho] lisima Σ^{T*}; symmacho Π^{G*} | ~ a lisimaco in templo Λ^{L} | diuulgata] *cum Ll, cf. X* (diuulgatus) *et* 𝔊; uulgata $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | congr. est] congrega*** Z* | aduersum $\Theta^{M}Z*\Omega^{J}$agrelbst | auro] uero Σ^{T} | export.] portato $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$.

40. ira] iura S* | repletis] Δ^{L2} (i *in ras.*); repletus A | lysim.] simmacus Σ | armatus Φ^{G*} *cum* $\mathfrak{G}^{V}$ | fere] *scrips.* tere A | quodam] Θ^{S*}; quod iam Θ^{S2} | ętatem Δ^{L*}, *ut vid.* | prouecto] Δ^{M*}, *ut vid.*; prouectu $\Pi^{G}M*\Phi^{T*RG}O$; prouectus $A\Psi^{'D}$; profecto Δ^{L}; proue(h)eri $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}$.

41. sed] sed et Σ^{T} | con*atum Θ^{M}; impetum Ω^{S} | lysimachis S*, *ut vid.* | arripere] $\Delta^{M*}\Phi^{T*}$ *cum Ll*; a(r)ripuere $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Phi^{T2}\Omega^{SJ}$agrelst, *cf.* 𝔊; a***ipere Θ^{S*}; *praem.* ceperunt Ω^{M}. ¶ « arripuere » *Hug. et Guill.* | quidam] Z*; quidem Z^{2} | uero *om.* Π^{G} | cinerem] cyne**e* Θ^{H*}; lysinerem C | in lysimacho S*; in silimachum Δ^{L} | iacere] $\Lambda^{L*}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)Ω^{J*}(*ut vid.*); iecere $\Lambda^{L2}\Phi^{T2}\Omega^{SJ2}$agrelst; *praem.* festinant Ω^{J*}. ¶ « iecere » *Hug.* « festinant » *reprobat Iac.*

42. quidem] quidam SOa, *cf. v.* 41 *et infra* | quidam] quidem Φ^{T} | autem *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | et (*2°*) *om.* $\Phi Z*\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$, *cf. LX et* $\mathfrak{G}^{A'\ 731\ 93}$ | prostati Φ^{T}; perforati $\Psi^{'D}$ | uero] ergo Π^{G} | in] hi O | conuersi $\Pi^{G}Z\Psi^{'D}\Omega$ agrelbst, *cf. LlX* (conuerterunt) | ipsi Φ^{G*} | etiam] *in ras.* Ω^{J2}.

43. aduersum $\Phi^{RG}\Theta\Gamma^{A}$; aput Π^{G} | menel. agit.] *scrips.* menelaumagistri A.

44. ad] id ad Π^{G} | detul*** Z* | uiri] uero SO | ~ tres uiri Ω^{SJ}arelbst *cum* 𝔊, *cf. P.*

45. prom. ptol.] Z^{2}; promisit ptomeo Z^{2}, *in ras.* (+ *ras.* 9 *litt.*) | pecunias + dare $\Phi^{TRG}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$agrel(*sublin.* ш)st *cum* $\mathfrak{G}^{L\ 311}$, *cf. Ll*(donare)*XP* | ad suadendum regi] *cum l*; ad suadendum regem $\Phi^{TRG}SZ$ *cum L, cf.* 𝔊; ad suadendi regi Φ^{P}.

---

39. ¶ multis XV. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Delta^{M}\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨et A | 40. ⟨turbis AM | ⟨lysimachus A | ⟨aetate A | 41. ⟨sed CAM | ⟨alii (*1°*) A | ⟨quidam A | 42. ⟨et (*1°*) A | ⟨omnes A | ⟨ipsum AM | 43. ⟨de CAM | 44. ⟨et CAM | ⟨missi A | 45. ⟨et CAM | ⟨promisit A.

46 itaque Ptolomeus in quodam atrio positum quasi refrigerandi gratia regem adiit et a sententia deduxit
47 et Menelaum quidem universae malitiae reum criminibus absolvit
miseros autem qui etiam si apud Scytas causam dixissent innocentes iudicarentur morte damnavit
48 cito ergo iniustam poenam dederunt qui pro civitate et populo et sacris vasis causam prosecuti sunt
49 quam ob rem Tyri quoque indignati erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt
50 Menelaus autem propter eorum qui in potentia erant avaritiam permanebat in potestate crescens in malitia et ad insidias civium

V. 1 eodem tempore Antiochus secundam profectionem paravit in Aegyptum
2 contigit autem per universam Hierosolymorum civitatem videri diebus quadraginta per aera equites discurrentes auratas stolas habentes et hastis quasi cohortes armatas
3 et cursus equorum per ordines digestos
et congressiones fieri comminus et scutorum motus
et galeatorum multitudinem gladiis destrictis

Deest Q (*ant. vers.*).

46. atrio] S^2 (o *ex* u); atrium O; antrio $\Psi^{'D}$ | positum] S*; positus $\Pi^{G}AS^2$ | gratiam $\Sigma^{T*}\Pi^{G}A^*\Psi^{'D}$ | regem *om.* A* | a sent.] ad sententiam $\Psi^{'D}$; absentia Θ^{HAM}; asentia O | deduxit] produxit Π^{G} | ∼ deduxit a sententia Ω^{S}arelꝑc.

47. uniuersa malitia $\Psi^{'D}$ | malit.] militiae Φ^{RG*}O | reum] rerum $\Lambda^{L*}\Pi^{G}$A *cum X* | si *om.* $\Delta^{L}\Pi^{G}Z^*\Psi^{'D}$ *cum X et* 𝔊$^{93\ 46\ 52}$ | causam] Z^{*3}; causa $\Phi^{T*RG}\Theta^{A*}Z^2\Psi^{'D}$ | dixissent] Ω^{J*3}, *ut vid.*; duxissent Ω^{SJ2} | innoc.] nocentes S* | morte] Z^{*3}; morti $\Phi^{T\dagger}$, *ut vid.*; mortem O *cum L, cf. P*; *praem.* quos $\Pi^{G}M^*$ $\Phi^{T*RGP}O\Psi^{'D}$; *praem.* hos Z^2(*ut vid.*)Ω^{SJ}arel (*sublin.* ꝙ)ꝑc, *cf. BMP et* 𝔊.

48. iniust.] iniustitiam Δ^{L} | poenam] pecuniam Ω^{M} | pro ciuitatem $\Psi^{'D}$ | populum Σ^{T}.

49. tyri] $M^*\Theta^{S*H*}Z^2$ *cum LX*; tyrii $\Pi^{G}M^2\Phi^{TP}\Theta^{S2H2M*}Z^{*3}\Psi^{'D}\Omega$agꝙꝑc *cum lBMP* | erga] ergo Φ^{P} | liberalissimi] Λ^{L2} (*alt.* l *corr.*); liberalissimis Θ^{H*}; liberatissimi Δ^{L}.

50. erant auar.] *scrips.* eorumtauaritiam C | auaritiam] Z^{*3}; auaritia $\Pi^{G}A\Phi^{RG}Z^2\Gamma^{A}$ | permanebat] Z^{*3}; permanebant $\Pi^{G}\Phi^{T*RG}Z^2$ $O\Psi^{'D}$ | et ad] et $\Sigma\Pi^{G}$ꝑ; ad arelꝙꝑc.

V. 1. secundum Λ^{L*}(*ut vid.*)$M^*\Theta^{S*HAM*}$ Γ^{A} | prouectionem Σ^{T} | parauit] paruit O.

2. contingit Λ^{L*} *cum L* | per uniu.] *in ras.* A^2 | aera] area Π^{G} | discurentes Ω^{J2} (n *ex* r) | auratas] Ω^{J2} (atas *in ras.*); aureas Ω^{M}ꝛ *cum BM* | stolam $\Phi^{T\dagger}$; stola Λ^{L*} | hastis] Z*; hastas $M\Phi SZ^2O$(ast.)$\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$agr elꝑ *cum* 𝔊 | cohortis Θ^{H*} | armatos ꝙc *cum P et* 𝔊, *cf. X* (armatus) *et BM*; + habent $A\Phi^{T2}$ (*in marg.*).

3. cursus] currus $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$ ¶ al. currus equorum S | equorum] eorum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta SO$ | ordines] Δ^{M*}; ordinem $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ꝑ | degestos S^*Z^*(*ut vid.*) | congressione $\Sigma^{T2C}\Delta^{M*}\Lambda^{L}$; gressione Σ^{T*} | comminu** Θ^{S*} | galeatarum Φ^{G*}; galearum Σ^{T}A; galiarum SO;

---

46. ⟨itaque CAM | ⟨quasi A | 47. ⟨et AM | ⟨miseros AM | ⟨innocentes A | 48. ⟨cito CAM | 49. ⟨quam CAM | 50. ⟨menelaus AM | ⟨avaritiam A | ⟨crescens A.

V. 1. ¶ eodem V. Ω^{SJ}; XVI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | 2. ⟨contigit AM | ⟨videri A | 3. ⟨et (*1° et 2°*) A.

et telorum iactus et aureorum armorum splendorem
omnisque generis loricarum
quapropter omnes rogabant in bonum monstra converti
5 sed cum falsus rumor exisset tamquam vita excessisset Antiochus
adsumptis Iason non minus mille viris repente adgressus est civitatem
et civibus ad murum convolantibus
ad ultimum adprehensa civitate Menelaus fugit in arcem
6 Iason vero non parcebat in cede civibus suis
nec cogitabat prosperitatem adversus cognatos malum esse maximum
arbitrans hostium et non civium se tropea capturum
7 et principatum quidem non obtinuit
finem vero insidiarum suarum confusione cepit
et profugus iterum abiit in Ammaniten
8 ad ultimum in exitum sui conclusus † ad Aretam † Arabum tyrannum
fugiens de civitate in civitatem
omnibus odiosus ut refuga legum
et execrabilis ut patriae et civium hostis in Aegyptum extrusus est
9 et qui multos de patria expulerat peregere periit

Deest Q (*ant. vers.*).

gladiatorum M | multitudinis A* | destrictis] $\Phi^{T*}Z^{2}$; districtis $\Pi^{G}M\Phi^{T2GP}SZ^{*3}O\Psi^{rD}$ Ω^{MSJ2}(ic *ex* u)**agrelbsc** | *scrips.* iatus Λ^{L*} | armarum S*O *cum L*; marmorum ε (*ed.* 1598) | splendorum S*; splendor* Ω^{J*}.

4. quępropter Δ^{LM*} | omne Ψ^{rD}.

5. cum] dum Ψ^{rD*} | falsus] fasus Δ^{M*} | rumor] Φ^{P2} (o *ex* u) | uitam $\Pi^{G}O\Psi^{rD}$ *cum l et* ⊛ | ~ ant. uita exces. C *cum LIX, cf. BMP* | adsumptus Φ^{P}; assumpsit Φ^{R} | iason] Ω^{J2} (o *corr.*) | uiros AS*O | adgr.] ingressus Ω^{SJ*} | ~ (ag)gr. est ciuit. repente Ω^{SJ*}a | adprehensam ciuitatem Ψ^{rD}; adprehęnsa ciuitatem Π^{G} | adpr(eh)ensa] $\Delta^{M*}\Phi^{T*}$; co(n)pr(eh)ensa $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Phi^{T2}\Theta^{A}Z^{*}$g, *cf. LIXBM et* ⊛ | fugit] Λ^{L3}; fugiit $\Sigma\Delta\Lambda^{L2}\Theta$ *cum LX*; fuit Λ^{L*} | in arce $\Sigma^{C}Z$.

6. in — cogitabat *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | in cede] incedens Ψ^{rD}; inde Σ^{T} | nec] ne $\Delta^{L2}\Psi^{rD}$ | aduersum Z^{*}(*ut vid.*)Ω^{SJ}**arelbsc**; aduersos Θ^{S} | maximum — non] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | hostium] hostias S*, *ut vid.* | non ciu.] conciuium Φ^{P} | tropheam Ψ^{rD}.

7. princip. — finem] *in ras.* Θ^{A2} | principatus Δ^{L} | quidem — finem *om.* Δ^{L} | fine Γ^{A} | confusionem $\Delta^{M*}ZO\Psi^{rD}\Omega$**agrelbsc**, *cf. L et* ⊛ | cepit] S*; *scrips* coepit $CM\Phi\Theta S^{2}$ $ZO\Gamma^{A}\Psi^{rD}$; accepit **agrelbsc**, *cf. LIX* | iterum] item Π^{G} | in] *in ras* S^{2} | ammanit(h)em $\Sigma\Omega^{MJ2}$ (*in ras.*); + regionem Ω^{J*}. ¶ « regionem » *reprobat Iac.*

8. in exitum] S*Z*, *cf. T.L.L.* V, 2, 1528, 6; exitum Φ^{T*}(*ut vid.*)$S^{2}Z^{2}\Omega^{MSJ*}$; exitus $M\Phi^{P}$; in exitus Ψ^{rD}; in exitium Δ^{LM*} (*ut vid.*)Φ^{T2}**agrelbscb**; exitium Z^{3}; in exercitus Σ^{T}; expulsus Φ^{RG} | suum Ω^{SJ*} | conclusis Ψ^{rD} | ad aretam *restituimus cum L et* ⊛; ab (a)ret(h)a *omnes, cf. Prolegom., p.* LIV | tyrannum] $A*\Phi^{T*}$; t(y)ranno $\Sigma\Lambda^{L}A^{2}M\Phi^{T2}\Theta$ $Z\Gamma^{A}\Psi^{rD}\Omega$**agrelbsc** | in ciuitate $\Lambda^{L}A$ | odiosus *om.* Θ^{S*} | refuga** Z.

9. patria + sua $\Psi^{rD}\Omega^{SJ}$**agrelbsc** *cum L,*

⟨et (*4° et 5°*) A | ⟨omnisque A | 4. ⟨quapropter AM | 5. ⟨sed CAM | ⟨tamquam A | ⟨adsumptis A | ⟨et A | ⟨ad (*2°*) A | ⟨menelaus A | 6. ⟨iason AM | ⟨nec A | ⟨malum A 7. ⟨et (*1°*) A | ⟨finem A | ⟨et (*2°*) A | 8. ⟨ad AM | ⟨fugiens A | ⟨omnibus CA | ⟨et (*1°*) A. 9. ⟨et CA.

Lacedemonas profectus quasi pro cognatione ibi refugium habiturus
10 et qui insepultos abiecerat multos ipse et inlamentatus et insepultus abicitur sepultura neque peregrina usus neque patrio sepulchro participans
11 his ita gestis suspicatus est rex societatem deserturos Iudaeos et ob hoc profectus ex Aegypto efferatis animis civitatem quidem armis cepit
12 iussit autem militibus interficere nec parcere occursantibus et per domos ascendentes trucidare
13 fiebat ergo caedes iuvenum ac seniorum mulierum et natorum exterminia virginumque et parvulorum neces
14 erant autem toto triduo octoginta milia interfecti quadraginta milia vincti
15 sed nec ista sufficiunt ausus est intrare templum universa terra sanctius Menelao ductore qui legum et patriae fuit proditor
16 et scelestis manibus sumens sancta vasa

Deest Q (*ant. vers.*).

cf. XBP et 𝔊$^{VL'\ 55\ 58}$ | expulerat] *cum LX, cf.* 𝔊 *et P*; excluserat CΣΛ^{L}. ¶ aℓ excluserat Θ^{M} | periit] A^{2} (*pr.* i *in ras.*); perit Θ^{S*H*AM*}; abiit Ω^{S} | lacedemonias Θ^{S*} | quasi *om.* C *cum* 𝔊^{106}, *cf. BM*; *praem.* **** Θ^{S} | per cognatione AΨ$^{'D}$ | habitaturus Φ^{P}.

10. insepultos] insepultus Λ^{L*}, *cf. infra* | multus Λ^{L*} | ~ multos abiecerat Ω^{S}**arel bst** | et (*2°*) *om.* Z* *cum* 𝔊 | insepultus] insepultos Γ^{A*}, *cf. supra* | abiceretur Π^{G} | sepultura] Z^{2}; sepulturam CΣΔ^{M}Λ^{L*}A* (*ut vid.*); a sepultura Π^{G}Θ^{S*HAM}Z^{*3}Γ^{A}Ω^{SJ*} | peregrinam CΣΔ^{M}Λ^{L*}; peregrinae Θ^{S*}Γ^{A} (-ne) | patrio] Θ^{M2} (o *in ras.*); patria Θ^{SH*A} Γ^{A}; patrios Σ^{T}†; + in Z*, *ut vid.*

11. his ita] hista Λ^{L*} | ita] *cum X*; itaque Σ^{C}Z*Ω^{SJ}**agrel**(que *sublin.* **w**)**st** | gesta Λ^{L*}; gentis Θ^{H*} | societate Δ^{L*} *cum l* | efferratis Ψ$^{'D}$; proferatur Γ^{A} | armis] *bis scripsit* S*; artus Π^{G} | *scrips.* coepit CMΦΘZO Γ^{A}Ψ$^{'D}$.

12. *nec S* | per domus Φ^{R*G}.

13. fiebat = Λ^{L}AΦ^{T*RG}Z^{2}Ψ$^{'D}$Ω^{MS} *cum* 𝔊$^{A'L}$, *cf. LIX* (erat) *M* (facta est); fiebant Φ^{T2}Z* *et cett. cum* 𝔊, *cf. B* (factae sunt) | iuuenem Φ^{T*} | mulierum] *praem.* et **rel** (*sublin.* **w**)**st** *cum BM, cf. P* | et (*1°*)] ac Ω^{J}, *cf. supra* | exterminium C*, *ut vid., cum LIX et* 𝔊 | uirginum Ω^{J}† *cum Ll.*

14. totum Z*, *ut vid.*; tota Θ^{H} | octingenta Ψ$^{'D}$Ω^{S}**r** | milia (*2°*)] Θ^{S2}; *om.* Θ^{S*3}, *ut vid. cum LXBP et* 𝔊 | uincti] Z^{2}; uicti Δ; uincenti Σ^{T}; uiginti Θ^{H*}; + non minus (non*ibus Δ^{L}; non] *in ras.* Z(n̄); *praem.* sed S) autem uenu(n)dati Δ^{L2}M^{2}Φ^{P}ΘS^{2}Z^{*3}Γ^{A}Ψ$^{'D}$ Ω**agrelbst**, *cf. LlXBMP et* 𝔊.

15. nec] non haec Ψ$^{'D}$ | sufficiant C | est + autem Z^{2}; + etiam Ω^{MSJ*}**arelbst** | uniuersa terra] Θ^{M*}S^{*3}Z^{*3} *cum LlX*; uniuersae terrae Σ^{TC*}Λ^{L}MΦΘ^{M2}S^{2}Z^{2}Ψ$^{'D}$; uniuersae terra Γ^{A*} | sanctius] Δ^{M*} *cum LlX*; sanctiorem Σ^{TC*}Δ^{M2}Λ^{L*} | ducatore Λ^{L*}, *ut vid.*; doctore ΔAO.

16. scelesti** Φ^{G}; scelestibus Γ^{A} | aliis Σ^{T2} (*alt.* i *in ras.*) | erant] ierant Θ^{H*} | ornatum Θ^{A2} (tum *in ras.*); ornamentum Ψ$^{'D}$ | loci] *cum LlXP* 94, 95 *et* 𝔊, *cf. BM* (locis inmundis); positi Θ^{S*}; *om.* Γ^{A} | contracta-

---

〈lacedemonas A | 10. 〈et (*1°*) AM | 〈ipse A | 11. ¶ his XVII. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{AM}SZOΓ^{A}Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{G}Θ^{SH}Ψ$^{'D}$ | 〈et A | 12. 〈iussit CAM | 〈et A | 13. 〈fiebat AM | 〈mulierum A. 〈virginumque A | 14. 〈erant A | 15. 〈sed AM | 〈ausus CA | 〈menelao A | 16. 〈et (*1°*) AM.

quae ab aliis regibus et civitatibus erant posita ad ornatum loci et gloriam contrectabat indigne et contaminabat

17 ita alienatus mente Antiochus non considerabat quod propter peccata habitantium civitatem modicum Dominus fuerat iratus propter quod et accidit circa locum despectio

18 alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse involutos sicut Heliodorus qui missus est a Seleuco rege ad expoliandum aerarium etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia

19 verum non propter locum gentem sed propter gentem locum Dominus elegit

20 ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum postea autem fiet socius et bonorum et qui derelictus in ira Dei omnipotentis iterum in magni Domini reconciliatione cum summa gloria exaltabitur

21 igitur Antiochus mille et octingentis ablatis de templo talentis velociter Antiochiam regressus est existimans se prae superbia terram ad navigandum

---

Deest Q (*ant. vers.*).

bat CΣ^{T2C}ΔΛ^{L}; contrectabant Σ^{T}*Π^{G}.

17. ciuitati Ψ^{D}Ω; ciuitatum Δ^{L} *cum L*; *om.* CΣΔ^{M}Λ^{L} | modicum *om.* Σ^{C} | dom. fuerat ir.] ir. fuerat dom. Z*, *cf.* 𝔊 | dominus] deus **arelst**; *om.* Ω^{S}* | fuerat] fuerit Ψ^{D} | et *om.* S*O *cum LIX et* 𝔊, *cf. P* | accedit AΘ^{H}*S* | despectio] Ω^{J2} (io *ex* o); dispectio Π^{G}M*Φ^{T*RG}Θ^{M}SZ*OΨ^{D}.

18. contingisset Λ^{L} | inuolutus Φ^{G}; obuolutos ΣΛ^{L} | missus est] Θ^{S2} (sus e *in ras.*) | seleuco] Δ^{M*}; seleucio ΣΔ^{M2}Λ^{L} *cum B*) | expoliendum O | ab] ad Φ^{T}*, *ut vid.* | audacia + sua Z^{2} *cum BM, cf. P.*

19. locum (*1°*) *om.* Φ^{T}* | sed] *in ras.* Θ^{A2} | propter gente C | locum (*2°*)] *praem.* ad CΣ | dominus] deus **arelst** *cum M* | ~ dominus locum Ψ^{D}Ω^{S}g *cum* 𝔊$^{542\ 58\ 771}$.

20. ~ factus est part. Δ | est populi] *in ras.* Ω^{J2} | populi] Φ^{T2}(i *corr.*)S*Z*^{3}; populo Π^{G}MΦ^{RGP}S^{2}Z^{2}OΨ^{D}; *praem.* et Θ^{A*}Ω^{M} | ~ malorum et populi Ω^{M} | et (*2°*) *om.* **are lst** *cum LIXBM et* 𝔊 | bonorum] Z^{3} (b *in ras.*) | in (*1°*) — omnipotentis] *in ras.* Ω^{J2}; *praem.* est MΦ^{T2P}ΘSZ^{2}OΨ^{D}Ω^{MSJ2}(*in ras.*)g, *cf. LIXBM* (erat); + est Δ^{LM*}Ω^{S}**arelvst** | magni] Ω^{J2} (i *in ras.*); magna Λ^{L} *cum B* | domini] dei **gr** | reconciliationem S*(*ut vid.*) O *cum LIX* | ~ reconc. domini Ω^{J} | cum] eum Θ^{H*} | exultabitur O.

21. (antio)chus mille] *in ras.* Ω^{J2} | antiochus] Δ^{M2} (ti *in ras.*); *praem.* rex Z^{2} | et *om.* MΦΘ^{A*}Ψ^{D}Ωa | ablatis] oblatis Π^{G}A | regressus] Δ^{M*} *cum LIX*; reuersus ΣΔ^{M2}Λ^{L} | exi*stimans Δ^{M2}(xi *in ras.*) | pr(a)e superbiam Φ^{T*}O; per superbiam Ψ^{D} *cum LI BM*; per superbia Σ^{T}Δ^{L}; superbia A | terram ad] Δ^{M*}; terra ad Δ^{LM2}; terram quidem ad Ω^{J2}, *in ras. brev. spat., cf. P et* 𝔊. ¶ « terram quidem ad nauigandum » *Hug. et Guill.* | pelagos M*Z*; pelagum Σ^{T†} Λ^{L*} *cum*

〈quae A | 17. 〈ita CAM | 〈non A | 〈propter A | 18. 〈alioquin CAM | 〈sicut A | 〈etiam A | 〈et A | 19. 〈verum CAM | 〈sed A | 20. 〈ideoque AM | 〈postea A | 〈et (*2°*) A | 〈iterum A | 21. ¶ igitur XVIII. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{AM}SZΓ^{A}Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{G}Θ^{SH}OΨ^{D} | 〈velociter A | 〈existimans A.

pelagus vero ad iter agendum deducturum propter mentis elationem
22 reliquit autem et praepositos ad adfligendam gentem
Hierosolymis quidem Philippum genere Frigem moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est
23 in Garizin autem Andronicum et Menelaum
qui gravius quam ceteri imminebant civibus
24 cumque adpositus esset contra Iudaeos misit odiosum principem Apollonium cum exercitu viginti et duobus milibus
praecipiens ei omnes perfectae aetatis interficere
mulieres ac iuvenes vendere
25 qui cum venisset Hierosolymam pacem simulans quievit usque ad sanctum diem sabbati
et tunc feriatis Iudaeis arma capere suis praecepit
26 omnesque qui ad spectaculum processerant trucidavit
et civitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit
27 Iudas autem Macchabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum locum
ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat
et faeni cibo vescentes demorabantur
ne participes essent coinquinationis

Deest Q (*ant. vers.*).

Ll | uero *om.* Ω^{J*}, *ut vid.*, *cum Ll*, *cf. M* | elationum S*.

22. praepos.] prepositus S*O; propositos Ψ^{D} | ad *om.* O | quidem] Φ^{T2}(*in ras.*) Z^{*3}; autem $\Phi^{RG}Z^{2}\Psi^{D}$ | frigiem $\Theta^{TRG}S^{2}$; frigum S*(*ut vid.*) | moribus] morsibus Γ^{A} | crudeliorem] C^{2} (i *in ras.*) | eo ipso] ipsum Z* | quo *om.* Ω^{M} | *scrips.* constitus Φ^{P}.

23. garizin] $\Delta^{M}*\Theta^{M2}$ (*pr.* i *in ras.*) *cum* $\mathfrak{G}^{codd.}$; garizim $\Phi^{T}*$(*ut vid.*)Z*(*ut vid.*) Ω^{MJ}agrelbst; garizi $M\Phi^{RGP}$; gazarim $\Sigma^{C}\Delta^{M2}$ $\Lambda^{L}\Psi^{D}\Omega^{S}$ *cum M*, *cf. S*; gazari Σ^{T}; gazy**n C*; gazin Γ^{A}. ¶ ant. « garizim » *Hug.* « in garia » quidam habent « in gacaram » *Guill.* | autem *om.* $\Phi^{T}*$ | et *om.* Ω^{M}.

24. appotitus $\Theta^{S}*^{H}*$; adpetitus Γ^{A} | esset + et ΔA | odiosum] teudosium Δ^{L} | cum exercito O; cum exercitum $\Delta\Psi^{D}$ *cum L* | et *om.* $A*\Gamma^{A}\Omega^{J2}$ | duo $\Pi^{G}A$, *cf. L* (pro duo) | ei] et A; *om.* Z* *cum L et* $\mathfrak{G}$ | omnibus $\Theta^{H}*$ | iuuenes] *praem.* uirgines uel Ω^{M}, *cf. X* | uendere ¶ succendere Δ^{L}.

25. sanctam Z* | ~ diem sanctum $\Sigma^{T}\Pi^{G}\Gamma^{A}\Omega$arelst *cum XBP* | capere] precingere S*(*ut vid.*)O | pr(a)ecipit $M*\Theta^{S}Z*O\Gamma^{A}$.

26. omnisque O; omnes $\Pi^{G}S$; + simul Ωagre | expectaculum $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T}*^{G}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum X* | praecesserant C | ciuitatem] *praem.* per Z^{2} | ingenti Ψ^{D}.

27. dec.] dicimus $\Phi^{T}*$; de ciuibus $C\Sigma$ $\Delta\Lambda^{L}$ | fuerant C* | secesserat] Z^{2} (sec *in ras.*); *om.* O, *per homoeotel.* | in — ui(tam)] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | feno Z *| coinquinationes $\Phi^{T}*$.

⟨pelagus CA | 22. ⟨reliquit AM | ⟨hierosolymis A | ⟨eo A | 23. ⟨in CAM | ⟨qui A | 24. ⟨cumque AM | ⟨praecipiens A | ⟨mulieres A | 25. ⟨qui CAM | ⟨et AM | 26. ⟨omnesque A | ⟨et AM | 27. ¶ iudas XVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨ibique A | ⟨et A | ⟨ne A.

VI. [1] sed non post multum temporis misit rex senem quendam antiochenum
qui conpelleret Iudaeos ut se transferrent a patriis et Dei legibus
[2] contaminare etiam quod in Hierosolymis erat templum
et cognominaret Iovis Olympii et in Garizin prout erant hii qui locum inhabitabant Iovis Hospitalis
[3] pessima autem et universis gravis malorum erat incursio
[4] nam templum luxuria et comesationibus erat plenum et scortantium cum meretricibus
sacratisque aedibus mulieres se ultro ingerebant intro ferentes ea quae non licebat
[5] altare etiam plenum erat inlicitis quae legibus prohibebantur
[6] neque autem sabbata custodiebantur
neque dies sollemnes patrii servabantur
nec simpliciter se quisquam Iudaeum esse confitebatur
[7] ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 7, [necessi]tate).

VI. 1. sed + et C | post] potest A* | tempus Ω^{MSJ*}𝔞 *cum X et* 𝔊 | rex] *cum LIX, LUC et* 𝔊; + antiochus Ω^{J2} *cum BMP* | senen Σ^{T} | antiochenam A*. ¶ aℓ athenien-sem $\Theta^{\Lambda M}$ *cum LXBMP, LUC et* 𝔊, *cf.* De Bruyne, *p.* xxxi | ~ quendam senem ant. Π^{G}; ~ quendam ant. senem Ψ^{D} | transferret Θ^{M*}; transferant Ψ^{D} | patriis] *cum XP, LUC et* 𝔊; patribus A *cum L* | legibus] laudibus Σ^{C}. ¶ legibus Σ^{C}.

2. contaminare] Z^{*2} *cum LP, LUC et* 𝔊, *cf. BM*; contaminari Π^{G}; contaminaret $Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$𝔴 *cum X*; praecontaminaret A. ¶ « contaminare » *Hug. et Guill.* | in (*1°*) *om.* Δ𝔤 *cum P, cf. L* | cognominaret = $C\Sigma\Delta^{M2}$ $\Lambda^{L}A\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔴 *cum L*; cognominare Δ^{M*} *et cett. cum P, LUC et* 𝔊, *cf. BM et X* (uocari). ¶ ant. « cognominare » *Hug., item Guill.* | ol(y)mpi $\Theta^{HMS}*O^{2}$ (im *in ras.*) *cum M*; olimpy Δ | garizin] $\Theta^{S}*Z*$(*ut vid.*) *cum* 𝔊$^{codd.}$; garizim $\Phi^{T*PRG}Z^{2}\Omega^{J}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔴𝔰𝔱; gazirin Θ^{S2}; gazirim Ω^{M}; gazarin Σ^{T}; gazarim $\Psi^{D}\Omega^{S}$. ¶ « garizim » *Hug.* « gariam » *Guill.* | ~ hii erant Ω^{J*} | qui *om.* A | habitabant Π^{G}; inhabitant 𝔤 | hospitalis] S*; hospitali $\Sigma\Lambda^{L}$; hospitales S^{2}; hospitalitas Ψ^{D}.

3. et uniuersis] Φ^{T*} *cum XP, LUC et* 𝔊; uniuersis et $AM\Phi^{T2}SO$𝔴𝔲𝔪, *cf. BM* | ~ erat malorum Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔴𝔰𝔱 *cum L, cf. XP* | incursibus Λ^{L*}.

4. nam + et A, *cf. X et LUC* (namque) | lux(u)ria] S*; lux(u)riae $C\Sigma\Lambda^{L}S^{2}$. ¶ « nam templum luxuria » et cetera *Hug. et Guill.* | comes.] mesationibus Σ^{T*}; + gentium 𝔯𝔢𝔩𝔲 𝔰𝔱 *cum LX et LUC, cf. BMP et* 𝔊 | et excortantium Φ^{T*RG} | aedibus] di(e)bus $\Sigma\Lambda^{L}$ | mulieres Λ^{L2} (es *in ras.*) | se] quae Ψ^{D} | intro fer.] interferentes Ω^{S} | licebant Ψ^{D}; liceuant Λ^{L*}, *ut vid.*

5. inlicitus Θ^{S*}, *ut vid.*

6. custodiebant O, *ut vid.* | patrii] Z^{*} *cum LX et* 𝔊; patriis Ψ^{D}; legibus patriis Z^{2}, *cf.* 6,1 *et infra* 7,37 | se *om.* Θ^{A*}, *ut vid.* | quisquam] Θ^{S*} *cum LIX*; quisque $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ Θ^{S2} (-ae) | esse *om.* $S*O\Omega^{SJ}$𝔞𝔤 | ~ iudaeum se (esse) quisquam 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱 *cum LX*; ~ iudaeum se quisquam esse Z^{*2}; ~ quisquam iudaeum se esse Z^{2} | confitebantur $\Sigma^{T}\Delta^{L*}$ $\Pi^{G*}\Phi^{G*}\Theta^{H*}$ *cum L*; fatebatur Z*.

7. amara] *scrips.* maara A*; arma Σ^{T} | necessitate] C^{2} (cess *in ras.*) | natalis] Z^{*2}, *ut vid., cf. XBM et LUC*; natali $A\Phi^{T*RGP}Z^{2}$,

---

VI. 1. ¶ sed VI. Ω^{SJ}; XX. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{\Lambda M}SZO\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨misit A | ⟨ut A | 2. ⟨contaminare AM | ⟨et (*1°*) A | 3. ⟨pessima AM | 4. ⟨nam CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨sacratisque AM | ⟨intro A | 5. ⟨altare CAM | 6. ⟨neque AM | ⟨neque (*2°*) A | ⟨nec A | 7. ⟨ducebantur CAM.

ad sacrificia
et cum Liberi sacra celebrarentur cogebantur hedera coronati Libero circumire
8 decretum autem exiit in proximas gentilium civitates suggerentibus Ptolomeis
ut pari modo et ipsi adversus Iudaeos agerent ut sacrificarent
9 eos autem qui nollent transire ad instituta gentilium interficerent
erat ergo videre miseriam
10 duae enim mulieres delatae sunt natos suos circumcidisse
quas infantibus ad ubera suspensis
cum publice per civitatem circumduxissent per muros praecipitaverunt
11 alii vero ad proximas coeuntes speluncas
et latenter sabbati diem celebrantes
cum indicati essent Philippo flammis succensi sunt
eo quod verebantur propter religionem et observantiam manu sibimet auxilium ferre
12 obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt ne abhorrescant propter adversos casus
sed reputent ea quae acciderunt non ad interitum sed ad correptionem generis esse nostri

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*usque ad v.* 8, sugge[rentibus], *et partim usque ad v.* 9, institu[ta]).

cf. LlP et 𝔊 | liberis $\Delta^{M*}\Psi^{'D}$; libri Z* | sacre S*O | celebrabantur S*, *ut vid., cum X* | cogeb.] cogitabantur S* | edere M*S | coronati] choronam Λ^{L*}.

8. exiuit Z*a; exit Θ^{S} | gentilium] *in ras., ut vid.* M^{2} | ~ ciuitates gent. a | suggerentes A; suggerenti Π^{G}, *cf. P* (suggerente ptholomeo) | aduersus] Z^{*2} *cum LlBP, LUC et* 𝔊; aduersum Φ^{T2}, *super lin., cum M*; erga Π^{G}; apud Ω^{M}; apud se $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi^{'D}$ | ut (*2°*)] et Σ^{C}, *cf. LlP, LUC et* 𝔊 | sacrificarent] Z^{2} (arent *in ras.*).

9. autem *om.* CA* *cum P* | nollent] Z^{2} (*pr.* l *corr.*) *cum lXP, LUC* (*cod. G*); nolent Φ^{G2}SO; nolunt Φ^{RG*} *cum L* | instituta] *cum L et LUC*; statuta AZ | gentilium] Z^{*3}; gentium $M^{*}\Phi^{T*RGP}SZ^{2}\Omega^{M}$lbgt | interficerent] S*; interficerint S^{2}, *ut vid.* | ergo] autem Ω^{SJ*}, *ut vid.*; + hoc Ω^{S2}; + hec Ω^{MJ*} | miseriam] $\Phi^{T*}S^{*}$(*ut vid.*) *cum L, LUC et* 𝔊, *cf. P*; miseria $\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T2}S^{2}$(*ut vid.*)Ω *cum l, cf. X*; misera Σ^{T}; misericordiam Θ^{M*}, *ut vid.*

10. dilatae $\Phi^{R}S^{*}$ | circumcidisset $\Psi^{'D}$ | quas] Λ^{L2} (qu *in ras.*) Z*(*ut vid.*); quasi $\Psi^{'D}$; quarum $Z^{2}\Omega^{S}$a, *cf. LlXBMP, LUC et* 𝔊 | ad uberas Θ^{M} | ~ ad ubera inf. Ω^{SJ}ag, *cf.* 𝔊 | circumduxisset S* | per murus Σ^{T*}; + eas Z^{2} *cum* 𝔊, *cf. LUC* (illas).

11. uero] *cum LlX et LUC, cf. P*; autem Δ *cum BM*; *om.* A | euntes Δ^{LM*} | speluncas]Φ^{G*}; spelunca Φ^{G2} | et (*1°*)] Ω^{J*}; etiam Ω^{J2} | die S* | ~ diem sabb. Ω^{M}g | indicasti A*; iudicati C | uerebantur] Φ^{T2} (*pr.* r *in ras.*); uenebantur A*; uenerabantur A^{2}; uertebantur $\Psi^{'D}$ | religionem Φ^{P*}(*ut vid.*) Z^{*3}; regionem $\Pi^{G}\Phi^{T*RGP2}\Theta^{S*}Z^{2}$ | obseruantia Φ^{T*}(*ut vid.*)^{RG} | manus $\Delta M^{*}\Theta^{SH*}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$; manum Θ^{H2} | sibimet auxilium] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | auxilium] *praem.* et $\Theta^{S*H*AM}\Gamma^{A}$ | ferre] fore A.

12. ab(h)orrescant] Δ^{M2}(o *corr.*)Φ^{T2} (*pr.* a *corr.*); obhorrescant Ω^{J*} | aduersos] *bis scrips.* Ω^{S*}; aduersus $\Sigma^{T}\Pi^{G}A^{*}M^{*}\Phi^{RG}\Theta^{H*}$ S*Og; aduersus os Ω^{M}; ***sos Ω^{J*} | casus] Λ^{L2} (us *corr.*); casos S* | reputant O; se putent C | accederunt S* | ad inter.] adteritum Φ^{G} | correctionem Ωa *cum L* | ~ esse

---

⟨et CAM | 8. ⟨decretum CAM | ⟨ut A | 9. ⟨eos A | ⟨erat A | 10. ⟨duae CAM | ⟨quas A | ⟨cum A | 11. ⟨alii CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨cum A | ⟨eo A | 12. ⟨obsecro CAM | ⟨sed A | ⟨non A.

13 etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere
sed statim ultiones adhibere magni beneficii est indicium
14 non enim sicut in aliis nationibus Dominus patienter expectat
ut eas cum iudicii dies venerit in plenitudine peccatorum puniat
15 ita et in nobis statuit ut peccatis nostris in finem devolutis
ita demum in nos vindicet
16 propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam amovet
corripiens vero in adversis populum suum non derelinquit
17 sed haec nobis ad commonitionem legentium dicta sint paucis
iam autem veniendum est ad narrationem
18 igitur Eleazarus de primoribus scribarum
vir aetate provectus et vultu decorus
aperto ore hians conpellebatur carnem porcinam manducare
19 at ille gloriosam mortem magis quam odibilem vitam amplectens
voluntariae praeibat ad supplicium

Deest Q (*ant. vers.*).

generis Ωagrelυsc.

13. etenim] est enim Δ^{L} | sinire CΣ $\Delta\Lambda^{L*}\Pi^{G}S^{*}Z^{*}O\Psi^{D}$ | ex sent.] exsentiam A | ultionis A*Z* | ad(h)ibere] Δ^{M*}; abhibere Φ^{G}; exibere $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | *scrips.* benefii O.

14. non + est Π^{G} | sicuti C | in aliis] *in ras.* Ω^{J1} | aduenerit agrelυsc | ∼ uenerit iudicii dies Ψ^{D} | in plenitudinem S(*ut vid.*)O *cum L, cf.* 𝔊 | puniat] *in ras.* Θ^{S2}.

15. statuat Ω^{M*} | nostris *om.* Ω^{M} | demum] domum Z* | uindictę Ψ^{D}.

16. quidem] Z^{2} (e *in ras.*) | suam] Λ^{L2} (am *in ras.*) | amouet] *in ras.* Λ^{L2}; amouit Δ^{LM*} *cum L* 200* *et* 𝔊; mouet Σ^{T} | in aduersus Ω^{M*} | derelinquet $M\Phi^{G*P}S^{*}O$ *cum* 200 *et B*; dereliquit Π^{G}(-id)$A\Theta^{S*H}$(-id)$^{AM}Z^{*}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MS}$.

17. nobis] *cum* 200 *et* 𝔊; uobis Ω^{S} *cum LXBP et* $\mathfrak{G}^{L'\ 55\ 106}\mathfrak{A}$; *praem.* a $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T2}$ | communitionem $\Pi^{G}S^{*}$; comm*nitionem Θ^{S*}; commotionem $\Sigma^{T*}M^{*}$; communionem Φ^{T*} | legentibus Ω^{S} | sint] *cum recens.* L *sec.* De Bruyne, *XP et* 𝔊; sunt $C^{*}\Sigma\Lambda^{L}M^{*}\Phi^{P}\Theta^{S*}$ $ZO\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ *cum LBM et* 200 | pauca Δ | autem *om.* Ω^{M} | est + et Ψ^{D} | narrat.] rationem Σ^{T}.

18. eleazarus] Θ^{S*} *cum XBM et* 𝔊, *cf.* 200* (eleozerus); eleazar $\Theta^{S2}Z^{*}\Omega^{M}$ *cum P, cf. L* (elizer); + unus $\Delta^{L}\Phi^{T2RG}\Theta^{S2H2}ZO\Psi^{D}$ Ωagrelυsc *cum LX.* ¶ ał unus Θ^{M} | primoribus = $\Pi^{G}AM\Phi^{T2P}SZ^{*}$Oagrelυscυm *cum L et* 𝔊, *cf.* 8,9; prioribus $\Phi^{T*}Z^{2}$ *et cett. cum X* 94, 95, 200, 204 | uir aetate] *cum LXP et* 𝔊, *cf. BM*; uera (a)etate $C\Sigma\Lambda^{L}A$, *fort. cum archetypo*; aetate Z* | prouectos Λ^{L*}; profectus $C\Delta^{L}$ *cum LX* | uultus Λ^{L*} | hiens CΔ, *cf.* 204; iens Σ^{T2}(i *in ras.*) Λ^{L}; hian S*; gens Σ^{C} | co(n)pellabatur $\Delta A\Phi^{RG}\Theta^{M}O\Psi^{D}$; compallebatur Θ^{S2} (co *ex* coi) | porcina Γ^{A}.

19. glorio*sam A; gloriosissimam Ω^{SJ*} agrelυsc *cum* 204. ¶ « (glorios)issimam » *reprobat Iac.* | odibilem] debilem S* | amplecten*** Φ^{P*}; complectens Ω^{MSJ2}(co *in ras.*) arelυsc | uolu(n)tariae = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{RGP}$ $\Theta^{S}S^{*}O\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum archetypo*; uoluntarie S^{2} *et cett. cum LIX* | praeibat] Z* *cum LIX*; prae-

---

13. ⟨etenim CAM | ⟨sed A | 14. ⟨non CAM | ⟨ut A | 15. ⟨ita (*1°*) AM | ⟨ita (*2°*) A | 16. ⟨propter AM | ⟨corripiens CAM | 17. ⟨sed CAM | ⟨iam AM | 18. ¶ igitur XX. Z*; XXI. $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}AM\Phi^{RGP}\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; XXXI. Φ^{T}; *Div. sine num.* $\Delta^{M}\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨(vir) A | ⟨hians A | 19. ⟨at CAM | ⟨voluntariae A.

20 intuens autem quemadmodum oportet accedere
patienter sustinens destinavit non admittere inlicita propter vitae amorem
21 hii autem qui adstabant iniqua miseratione commoti
propter antiquam viri amicitiam tollentes eum secreto rogabant adferri carnes quibus vesci licebat
et simularetur manducasse sicut rex imperaverat de sacrificii carnibus
22 ut hoc facto a morte liberaretur
et propter veterem amicitiam hanc in eo facerent humanitatem
23 at ille cogitationem cepit aetatis ac senectutis suae eminentiam dignam
et ingenuitatem nobilitatis canitiae atque a puero optimae conversationis
et secundum sanctae et a Deo conditae legis constituta respondit cito dicens praemitti se velle in infernum
24 non enim aetatem nostram dignum est inquit fingere

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 23, cepit, *usque ad v.* 24, non, *et partim usque ad* arbi[trati]).

hibant Θ^{H*}; ibat Z^{2}.

20. intuens] Λ^{L2}(*alt.* n *in ras.*) | quemadm.] quomodo Ω^{MSJ*}(*ut vid.*)a | oportet] Φ^{T*} *cum LlX*; oporteat Φ^{T2}S; oporteret Ω^{SJ} arelbsc | accedere] Z*; accidere $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ Ω^{M} | non] ne Ψ^{D} | inlicitam Z*.

21. qui *om.* Π^{G}A | astabat t (*ed.* 1598) | adferri] S* *cum L*; adferre S^{2}, *cf.* 𝔊 | uesci = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; uesceri AO^{2}(ce *ex* cie) *fort. cum archetypo, ex forma activa* uescere, *cf.* H. Rönsch, *Itala und Vulgata, Marburg* 1875, *p.* 302; uesci** Θ^{S*}; uesc*** Θ^{M*}; uesci ei Π^{G}M $\Phi\Theta^{S2HAM2}SZ^{3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbscbm *cum* 𝔊, *cf. LX* (vesci illi) *P* (ei uti); uesci eum Z^{2}; uesci**** Z* | et] Θ^{H*} *cum XBM et* 200; ut $\Delta A\Theta^{H2}\Omega$arelbsc *cum L* | manducare Π^{G} *cum LlXBM et* 94, 95; manducans se Γ^{A*} | imperabat Σ^{C} | sacrifici Θ^{M*}; sacrificiis Δ Π^{G}A *cum L* | carnis Π^{G}.

22. ut] et Π^{G} | facto] *cum LX et* 𝔊; ficto Ω^{SJ*}(*ut vid.*), *cf. v.* 24 (fingere). ¶ ant. « facto » *Hug., item Guill.* | a morte] amore Ψ^{D} | et] ut S* | uetere Θ^{A}; ueteram S; + uiri Ωarelbsc | hac A* | in eum Π^{G}SO *cum X, cf.* 𝔊$^{L'\ 311}$ | fecerunt Φ^{T2}(*pr.* e *corr.*) Ω^{M}; faciebant Ω^{SJ}relsc.

23. cogitationem] Θ^{S*H*} *cum* 𝔊; cogitatione A; cogitare $\Phi\Theta^{S2H2}Z\Psi^{D}\Omega$agrelbsc *cum LX.* ¶ ał cogitare Θ^{M} | cepit = Δ^{M2} Π^{G}(cępit)SΩam, *cf. X*; accepit $C\Sigma\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$ b, *cf.* 𝔊; coepit *cett., cf. L.* ¶ ał accepit Θ^{M} | senectute Φ^{T*} | eminentiam] Z^{3} *cum LX*; eminentiae A*Z^{2}(*ut vid.*) *cum* 𝔊; eminentia $A^{2}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$\Theta^{S*H*AM}Z$* | et (*1°*) *om.* Σ^{C} | ingenuitatem = $A\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2H2}S^{2}Z^{2}\Omega^{M}$bm; ingenuitate M; ingenit(a)e $\Pi^{G}\Phi^{T2}\Theta^{S*H*AM*}$ (*ut vid.*)S*(*ut vid.*)OΨ^{D}arelbsc *cum LX*; ingenuam Ω^{SJ}g; ingenuae $C\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{M2}$; ingenua Δ; ingentis Z^{3}; ingen** Z*. ¶ ingenitę M | canitiae = $\Pi^{G}A*\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RGP} S*Z*OΨ^{D} *cum* 𝔊, *cf. LX* (canorum); canitie $A^{2}\Theta^{S2}S^{2}$; canitae Θ^{S*}; cani(t)iem $\Phi^{T2}Z^{3}$ *et cett.* | conuersationes S*; + actus arelbsc, *cf. B* | et (*3°*) *om.* A* *cum L et* 204, *cf.* X) | a *om.* Σ^{T}O | respondet S* | prępmitte Λ^{L*}; permitti Ψ^{D} | uelle] uel $A\Phi^{T*RG}Z$* | in *om.* Σ^{C*}.

24. (a)etati nostr(a)e Ω^{J}relbsc; etati mee Ω^{S}, *cf. X et* 200; nostram ętatem Π^{G}, *cf. BMP* | adolescentes Ω^{SJ*}(*ut vid.*)arelb *cum BM*; [...] Γ^{A}. ¶ ant. « adolescentium » *Hug., item Guill.* | arbitrati] Z* *cum L,PS-CY sng et*

---

20. ⟨intuens CAM | ⟨patienter A | 21. ⟨hii CAM | ⟨propter A | ⟨tollentes A | ⟨(et) A | 22. ⟨ut | ⟨et A | ⟨hanc A | 23. ¶. at *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨at CAM | ⟨dignam A | ⟨et (*2°*) A | 24. ⟨non CAM.

ut multi adulescentium arbitrati
Eleazarum nonaginta anno-
rum transisse ad vitam alie-
nigenarum
25 et ipsi propter meam simulatio-
nem et propter modicum cor-
ruptibilis vitae tempus deci-
piantur
et per hoc maculam atque exe-
crationem meae senectuti con-
quiram
26 nam etsi in praesenti tempore
suppliciis hominum eripiar
sed manus Omnipotentis neque
vivens neque defunctus effu-
giam
27 quam ob rem fortiter vitam ex-
cedendo senectute quidem di-
gnus apparebo
28 adulescentibus autem exemplum
forte relinquam
si prompto animo ac fortiter pro
gravissimis et sanctissimis legi-
bus honesta morte perfungar
his dictis confestim ad suppli-
cium trahebatur
29 hii autem qui eum ducebant et
paulo ante fuerant mitiores
in iram versi sunt propter ser-
mones ab eo dictos
quos illi per arrogantiam prola-
tos arbitrabantur
30 sed cum plagis perimeretur in-
gemuit et dixit
Domine qui habes sanctam scien-
tiam

Deest Q (*ant. vers.*).

𝔊, *cf.* 7, 24 *et* 12, 12; arbitratis Π^{G}; arbitrat** C*; arbitrantes $\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega$**arelsc**. *cf.* 5, 6 (arbitrans). ¶ « arbitrantes » *Guill.* | nonag.] LX Λ^{L} *cum* 200 | transire Σ^{T}.

25. corruptibilibus Ψ^{D}; corporalis Ω^{J*}, *ut vid.* | tempus *om.* Σ^{T}; *praem.* et Δ | decipiatur Θ^{A*} | per] propter $\Sigma^{C}\Gamma^{A}$ | hoc] hanc Γ^{A} | atque] et Ω^{M} | senectutis $\Pi^{G}\Theta^{S*}$ *cum* 𝔊; senectute S* | conqu.] adquiram Ψ^{D} *cum XBMP et PS-CY sng, cf. L* (adquirant) | ~ conqu. senect. Ω^{S}.

26. etsi] si et Λ^{L} *cum X*; et ipse M*; et ipsi Φ^{T*RG} | temporis $\Pi^{G}A\Phi^{RG}Z^{2}$(is *in ras.*)Ψ^{D}; tempore a Φ^{T2}(e a *in ras.*)$Z^{3}\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | hominum] omnium Δ^{L} | sed *om.* Δ^{LM*} *cum* 207 *et* 208 | manus] Δ^{M2} (ma *in ras.*) *cum LXMP et* 𝔊; manum $\Phi^{T2P}Z^{*}$(*ut vid.*)Ω **arelsc** *cum B*; manu Φ^{T*RG} | nec... nec **are lsc** *cum BM* | uiuens] uiuus $\Sigma\Delta^{M2}$(s *in ras.*) $\Lambda^{L}Z^{*}$(*ut vid.*)Ω^{MSJ*}**agrelvsc** *cum LXBMP*.

27. fortiter] fortis hero C; forti* S†; *om.* Ω^{S} | uita **relvsc** *cum L* | senectutem S*O | dignus] Ω^{S*}; dignum Ω^{S2}, *ut vid.*

28. fortem $\Pi^{G}A^{*}\Theta^{AM*}S^{*}$(*ut vid.*)$Z^{*}$(*ut vid.*)O *cum L* | relinquam] Z*; derelinquam $\Theta^{S2}Z^{2}$; delinquam Θ^{S*HA} | si] sed Ω^{S} | ac] Z^{*3}; fruar Z^{2} | fortiter] Z^{*3}; forti Ψ^{D}**g** *cum BM*; fortiter et Z^{2} | grauiss.] gratissimis Δ | et] ac Ω**arelvsc** *cum LlX, cf. supra* | sanctiss.] sanctis similis Δ^{L} | **morte Φ^{T} | confertim O.

29. eum] cum Ψ^{D} | deducebant C; uocebant Θ^{S*}, *ut vid.* | fuerunt Ω^{M} | in ira AZ^{*}(*ut vid.*) | conuersi $\Theta\Gamma^{A}$**agrelvsc** *cum Ll XBM, cf.* 𝔊 | dictos] Z^{2}(os *in ras.*) | quos] quod Π^{G} | ille S*O | per arrogantia Θ^{H*A} | prolatus O; prolato Π^{G} | arbitrantur Ψ^{D*} *cum X*.

30. perimeretur] Z^{*3}; peremeretur $\Phi^{T*RGP}S^{*}Z^{2}O$ | sancta scientia S; sanctam scientiae A*, *ut vid.* | scis tu] Z*; tu scis $\Phi^{P}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$**arelvsc** *cum X* | quia] quod Ω^{M} | cum *om.* S | a morte] morte M*S *cum CY Fo et te* (*codd. VR*), 200 *et* 204, *cf.* 𝔊; mortem O *cum l*; amore Φ^{G*} | possem] $\Phi^{T*}S^{*}$ *cum lXB et CY Fo* (*codd. VRQMTUB*); possim $C\Sigma\Delta$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi^{T2}S^{2}Z^{*}O\Psi^{D}$**bm** *cum LMP et CY Fo*

⟨ut A | 25. ⟨et (*1°, 2° et 3°*) A | 26. ⟨nam CAM | ⟨sed A | 27. ⟨quam CAM | ⟨senectute A | 28. ¶ adulescentibus *Div. sine num.* Θ^{H} | ⟨adulescentibus A | ⟨si A | ⟨his CAM | 29. ⟨hii A | ⟨in A | ⟨quos A | 30. ⟨sed CAM | ⟨domine CAM.

manifeste scis tu quia cum a morte possem liberari
duros corporis sustineo dolores
secundum animam vero propter timorem tuum libenter haec patior
31 et iste quidem hoc modo vita decessit
non solum iuvenibus sed et universae genti memoriam mortis suae ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens
VII. 1 contigit autem et septem fratres cum matre adprehensos conpelli a rege contra fas ad carnes porcinas flagris et taureis cruciatos
2 unus autem ex illis qui erat primus sic ait
quid quaeris et quid vis discere a nobis
parati sumus mori magis quàm patrias Dei leges praevaricari
3 iratus itaque rex iussit sartagines et ollas aeneas succendi
quibus statim succensis 4 iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam
et cute capitis abstracta summas quoque manus ei et pedes praecidi
ceteris eius fratribus et matre inspicientibus
5 et cum iam per omnia inutilis

Deest Q (*ant. vers.*).

(*ed.*) *et te* (*codd. VR*) | liberare $\Theta^{H*}S*O$ | duras S* | dolores] labores Ω^{M}; laboris S*, *ut vid.* | secundum] Φ^{P2} (*alt.* u *in ras.*) | timorem tuum] amorem tui Ω^{M} | haec] Δ^{M*} *cum LlP, CY Fo, te* (*codd. VR*) et 𝔊, *cf. BM*; hoc $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$.

31. uitam O *cum L, cf.* 𝔊$^{71\ 52}$ | decessit] Ω^{J*}, *ut vid.*; degessit Θ^{S*}; discessit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{R}SO\Omega^{J2}$ | et (*2°*)] etiam $\Psi^{'D}$; *om.* Σ^{C} | ∼ mem. uniu. genti a | ad *om.* Ω^{S}, *cf. P* | uirtutis *om.* Σ^{T} | fortitudinem Δ^{LM*} (*ut vid.*).

VII. 1. et (*1°*)] Z*, *ut vid., cum LlXB et* 𝔊, *cf. P*; ut Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}$; ut et $\Sigma\Lambda^{L}$; *om.* Ω^{MSJ*}(*ut vid.*)**arels** *cum M et* 206 | cum] dum Θ^{S*}; *praem.* una Ω^{SJ}**agrelbst**; + una $\Psi^{'D}$ | matre] *cum L²lXB et* 𝔊; matrem A* *cum L**; matre sua **relbst** *cum M, cf. P* | a rege] ag*** Θ^{S*} | contra fas] $Z^{2}\Omega^{J2}$(*in ras.*); contra fai O; contra fasi Θ^{S*}; *praem.* contingere Φ^{T2} $\Theta^{A}O\Omega^{MS}$𝔤, *cf. LlP et* 𝔊; + contingere Z^{2} (-ri Z*)$\Psi^{'D}\Omega^{J2}$(*in ras.*); *praem.* edere **arelbst** | ad *om.* $\Theta^{S*HAM*}ZO\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$**agrelbst**, *cf. LlX BMP et* 𝔊 | flagis Φ^{G*}; *praem.* et $\Psi^{'D}$ | et (*2°*) *om.* Ω^{M} | taureis] S*; tauri S^{2}; aureis Θ^{A} | cruciatus Δ^{LM2}(s *in ras.*)$O\Gamma^{A}$; crucitos Φ^{T}.

2. unus] *praem. in marg.* I Σ^{T} | autem] ante 𝔤 | ∼ qui erat ex illis Σ^{T} | primus *om.* Σ^{T} | queres S* | quid (*2°*)] quis Σ^{T*} | discere] dicere $\Lambda^{L}\Phi^{P*}\Gamma^{A}\Omega^{M}$ *cum L*; discernere Θ^{A}. ¶ discere Θ^{A} | ∼ magis mori Ω^{S} | patrias] Z* *cum PS-AU s Cai 1, 61*; paternas Z^{2} *cum M, cf. B* (a paternis legibus); + ac $\Psi^{'D}$ | dei] dī* Θ^{H} | pr(a)euaricare SZ* *cum l*; *praem.* et M*, *ut vid.*

3. ir. itaque] iratusque $C\Sigma\Delta\Lambda^{L2}\Omega^{M}$; iratus Λ^{L*}; + est Λ^{L}, *cf. X* | sartaginis M* | aeneas] aereas $\Theta^{SHAM*}I'^{A}$; *neas S* | succensis] succensus M*.

4. qui] quia Θ^{S*} | prior] *cum LlXBM*; prius Δ^{LM*}; primus $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum CY Fo* | amputare SZ* *cum* 𝔊 | ∼ linguam amp. Σ^{T} *cum LlXP* | abstr.] substracta Σ^{T} | ∼ ei manus et pedes $\Sigma\Lambda^{L}\Psi^{'D}$ *cum B*; ∼ manus et pedes ei Ω^{SJ}**arelbst** | pr(a)escidi ag; praescindi **relbst** | eius] Ω^{J*}, *ut vid.*; quoque Ω^{J2} | *scrips.* inspientibus A*.

5. factum A | iussit + ei $ZO\Psi^{'D}$𝔤, *cf.*

⟨tu A | ⟨duros A | ⟨secundum CAM | 31. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨non A.

VII. 1. ¶ contigit VII. Ω^{SJ}; XXII. Φ^{T2}; XXXII. Φ^{T*}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}\Psi^{'D}\Omega^{M}$; ⟨contigit CAM | ⟨contra A | 2. ⟨unus CAM | ⟨quid (*1°*) CAM | ⟨parati C | 3. ⟨iratus CAM | ⟨quibus CAM | 4. ⟨summas A | ⟨ceteris A | 5. ⟨et (*1°*) A.

factus esset
iussit ignem admoveri
et adhuc spirantem torreri in sartaginem
in qua cum diu cruciaretur
ceteri una cum matre invicem se hortabantur mori fortiter
6 dicentes Dominus Deus aspiciat veritatem
et consolabitur in nobis quemadmodum protestationem cantici declaravit Moyses
et in servis suis consolabitur
7 mortuo itaque primo illo hoc modo
sequentem deducebant ad inludendum
et cute capitis eius cum capillis detracta
interrogabant si manducaret
priusquam toto corpore per membra singula puniretur
8 at ille respondens patria voce dixit non faciam
propter quod et iste sequenti loco primi tormenta suscepit
9 et in ultimo spiritu constitutus ait
tu quidem scelestissime in praesenti vita nos perdis
sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeternae

Deest Q (*ant. vers.*).

Ll (eum igni) *et XBM.* ¶ ant. « iussit ignem » *Hug., item Guill.* | admoueri] Θ^{A2} (admo *in ras.*); amoueri $S^{*}\Omega^{S*}$; + * Z | spirante SO; inspirantem $\Sigma^{T}\Delta$; respirantem Z*; suspirantem Ω^{SJ*}a. ¶ « su(spirantem) » *reprobat Iac.* | in sartaginem] Φ^{T*}(*ut vid.*)$S^{*}Z^{*}$; in sartagine $M\Phi^{T2}\Theta S^{2}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelbstb | cum] dum Ω^{M} | diu] di Θ^{S*} | hortabatur A*; hortabant Θ^{S*}.

6. domine $\Sigma^{T*C}\Delta^{L}\Lambda^{L}$ *cum* $\mathfrak{G}^{19}$ | aspiciat] Λ^{L*}; aspiciet $\Delta\Lambda^{L2}\Theta^{S2M2}Z^{*}\Omega^{SJ}$agrelb st; aspici*t Φ^{T*}; aspicit $\Phi^{T2}\Theta^{S*HAM*}Z^{2}\Gamma^{A}$; *cf. LlXBMP cum* $\mathfrak{G}$; aspice** Z^{2} | ~ uerit. aspiciat Π^{G} | et (*1°*) *om.* Z* | consolatur Z* *cum LX et* $\mathfrak{G}$ | in (*1°*) *om.* Δ^{L*} | protestatione $\Sigma^{T*}\Delta M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RGP}\Gamma^{A}$; in protestationem Ω^{S}; in protestatione Z^{*}(*ut vid.*)Ω^{MJ}arelbst; per protestationem $\Phi^{T2}\Theta Z^{2}\Psi^{D}$g, *cf. Ll* (per personam) *et* $\mathfrak{G}$ | declarabit Δ *cum X*; declaruit Θ^{M}; + dicens A^{3}, *cf. LlXBMP et* $\mathfrak{G}$ | suis *om.* Σ^{T}† | consolabitur] $M^{*}\Phi^{G2}$(l *in ras.*); consolabit M^{2}; *praem.* dominus $C\Delta A\Phi^{T2}$, *cf. BM* (deus).

7. mortuo] *praem. in marg.* II ΣO | itaque] quoque Σ^{T} | ~ illo primo $Z^{*}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*)agrelst *cum lP et* 204 | deducebant] Φ^{T2} (*ut vid.*)Ω^{J*}; ducebant $\Phi^{T*3}S^{*}Z^{*}\Omega^{J2}$g *cum LlXP*; **deducebant O. ¶ « ducebant » *Iac.* | cutem $\Phi^{T*RG}O\Psi^{D}$ | eius] Δ^{M*}; eiusdem Δ^{M2}; ei C | cum] circum C | detracta]Λ^{L2} (rac *in ras.*)Z^{*3}; detractam $\Phi^{T*RG}\Psi^{D}$; abstracta Z^{2}(*ut vid.*)Ω^{S}arelbst, *cf. v.* 4 | interrogabat $\Lambda^{L*}\Pi^{G}$ | manducarent Π^{G} | per] Z^{*3}, *ut vid., om.* $A\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Gamma^{A}$ | punir.] poneretur S*.

8. faciam + ideo quia frater meus crudelem consecutus est poenam negabo dominum Ψ^{D}, *cf. BMP* | isti Θ^{S*}, *ut vid.* | sequentibus Σ^{T}.

9. ultimo + quidem Σ^{T*} | constitutas Δ^{M*}; constitu* A*; + sic $\Phi^{T2}\Theta Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agr elst | nos] non Φ^{G} | ~ nos uita SZ* *cum L, cf.* $\mathfrak{G}$ | perdes Δ^{LM*} *cum X et PS-AU spe*; disperdis Λ^{L} | defuncto Σ^{C}; defunctus O; *praem.* dominus Δ^{L2}, *cf. BP* (deus) | pro] per Γ^{A} | in (*3°*) *om.* a | resurrectionis Ψ^{D} *cum L* | suscitauit $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}\Pi^{G}$A *cum CY Fo* (*codd. K*O*Q*M**).

〈iussit A | 〈et (*2°*) A | 〈in (*2°*) CAM | 〈ceteri A | 6. 〈dicentes CA | 〈dominus CM | 〈et (*1° et 2°*) A | 7. ¶ mortuo *Div. sine num.* $\Pi^{G}M\Theta^{SH}$; 〈mortuo CA | 〈hoc A | 〈et CAM | 〈interrogabant A | 〈prius | 8. 〈at CAM | 〈non CAM | 〈propter CM | 9. 〈et A | 〈tu CAM | 〈sed A.

vitae resurrectione suscitabit
[10] post hunc tertius inludebatur
et linguam postulatus cito protulit
et manus constanter extendit
[11] et cum fiducia ait
e caelo ista possideo
sed propter Dei leges nunc haec ipsa despicio
quoniam ab ipso me ea recepturum spero
[12] ita ut rex et qui cum ipso erant mirarentur adulescentis animum
quod tamquam nihili duceret cruciatus
[13] et hoc ita defuncto quartum similiter vexabant torquentes
[14] et cum iam esset ad mortem sic ait
potius est ab hominibus morti datos spem expectare a Deo iterum ab ipso resuscitandos
tibi enim resurrectio ad vitam non erit
[15] et cum admovissent quintum vexabant eum
at ille respiciens in eum [16] dixit
potestatem inter homines habens cum sis corruptibilis facis quod vis
noli autem putare genus nostrum a Deo esse derelictum
[17] patienter sustine et videbis ma-

Deest Q (*ant. vers.*).

10. post] per Λ^{L*}; *praem. in marg.* III ΣO | inludebatur] Z^{*3}(*ut vid.*) *cum LXP et* 𝔊; i(n)luditur $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{M3}$agrelꝛt | lingua O* | extendit] *praem.* in ignem Ψ^{D}, *cf. BM* (super ignem).

11. cum] eum Θ^{H*} | e caelo] e**caelo Z*; de celo O *cum XP* | dei *om.* $\Pi^{G}\Omega^{M}$ | nunc *om.* Ω^{S} *cum XP et* 𝔊 | haec] et Π^{G}; *om.* $\Theta^{S*}\Omega^{J2}$. ¶ « haec » *reprobat Iac.* | dispicio $\Phi^{T*}\Theta^{M}S^{*}$(-tio)Z*O | eam A*; ista Ψ^{D}; *om.* Δ^{LM*}.

12. ita ut] Φ^{T*}, *ut vid.*; in his autem $\Phi^{T2}Z^{*}$(*ut vid.*)Ψ^{D}ɡ | ipso] eo $\Phi^{T}\Theta^{A}$ *cum BM* | mirarentur] mirabantur Φ^{T2}(ba *in ras.*)Z* Ψ^{D}ɡ; miserarentur $\Sigma^{C}\dagger\Lambda^{L}$ | adulescentuli* A | quod] et a | tamquam] tam CΣΔΛ^{L}Z* | nihili = $Z^{C}\Lambda^{L}A\Theta^{M2}$ꝡm; ni(h)il CΣ$^{T}\Delta$ Θ^{SHAM*}a *cum L*; ni(h)ilum *cett.* | deduceret Φ^{P*} | cruciatos $\Delta\Phi^{G*}Z^{*}$.

13. et] *praem.* IIII Σ(*in marg.*)S*O | ita] itaque ΔZ*a, *cf. L* | defunctum A* | ~ uexabant similiter Ω^{SJ}arelꝛt.

14. potius] potus Θ^{S*} | morti datus O; morte datos Z*; mori datus S*, *ut vid.* | spectare $\Phi^{RG}Z^{*}\Gamma^{A}$; spectari Ψ^{D} | a *om.* Γ^{A} | ab (2°)] ad $\Sigma^{T*}\Lambda^{L}$ | ipsos A*; eo Ω^{M} *cum CY Fo, cf. P* | enim] autem Ω^{J*}, *ut vid., cum PS-AU spe* | erit + et his dictis m[ortuus est] Z^{2} (*in marg.*) *cum BMP, cf. v.* 17 *in apparatu.*

15. et] *praem.* V Σ(*in marg.*)S*O | amouissent Θ^{A}S*O *cum* 200, 203, 204, 205; ammonuissent Θ^{H*}, *ut vid.*; + **** Z* | ~ eum (*ut vid.*) quintum uexabant Z* | in eo Θ^{A*}; eum $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. BMP.*

16. habens] Z^{2}(*ut vid.*) *cum l, CY Fo* (*ed.*), *te* (*cod. V*), *HIL c Co, LUC* (*ed.*) *et* 𝔊; habes $Z^{*3}\Gamma^{A}$ *cum LXBMP,* 200, 202, *CY Fo* (*codd. KPNS*D*QMT*UB*), *te* (*cod. R*), *LUC* (*cod. V*) *et PS-AU s Cai 1, 61*). ¶ «inter homines habens » *Iac., nota ad marg. adscripta, posteaque erasa* | faciens Δ^{L} | putare + quod Ψ^{D} | a deo] adeo Σ^{T}.

17. patienter] *praem.* tu autem $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ agrel(*sublin.* ꝡ)ꝛt *cum* 𝔊, *cf. P* (tu ergo) *et v.* 19 | magna potestas] Z* *cum L, CY Fo*

---

10. ¶ post *Div. sine num.* $\Pi^{G}M\Theta^{SH}$; ⟨post CA | ⟨et (*1° et 2°*) A | 11. ⟨et A | ⟨e CAM | ⟨sed A | ⟨quoniam A | 12. ⟨ita CAM | ⟨quod A | 13. ¶ et *Div. sine num.* $\Pi^{G}M\Theta^{S}$; ⟨et CA | 14. ⟨et AM | ⟨potius CAM | ⟨iterum A | ⟨tibi A | 15. ¶ et *Div. sine num.* $\Pi^{G}M\Theta^{SH}$; ⟨et CA | ⟨at CAM | 16. ⟨potestatem CAM | ⟨cum A | ⟨noli CAM | 17. ⟨patienter A.

gna potestas ipsius qualiter te
et semen tuum torquebit
18 post hunc ducebant et sextum
et is mori incipiens sic ait
noli frustra errare
nos enim propter nosmetipsos
haec patimur peccantes in
Deum nostrum
et digna admiratione facta sunt
in nobis
19 tu autem ne existimes tibi in-
pune futurum quod contra
Deum pugnare temptaveris
20 supra modum autem mater mi-
rabilis et bonorum memoria
digna
quae pereuntes septem filios sub
unius diei tempore conspiciens
bono animo ferebat propter spem
quam in Deum habebat
21 singulos illorum hortabatur pa-
tria voce fortiter repleta sa-
pientia
et femineae cogitationi masculi-
num animum inserens 22 dixit
ad eos
nescio qualiter in utero meo
apparuistis
neque enim ego spiritum et ani-
mam donavi vobis et vitam
et singulorum membra non ego
ipsa conpegi
23 sed enim mundi creator qui
formavit hominis nativitatem

Deest Q (*ant. vers.*).

et te (*codd. VR*), *LUC*; magnam potestatem $\Lambda^{L}\Pi^{G}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbst *cum lX*, 202, 203, 204, 205 *et PS-AU s Cai 1, 61.* ¶ ant. « uidebis magnam potestatem » *Hug., item Guill.* | torquebit + et his dictis m[ortuus est] Z^{2} *cum BMP, cf. v.* 14 *in apparatu.*

18. post] *praem.* VI Σ (*in marg.*) S*O | adducebant Λ^{L} | et (*1°*) *om.* agrelst *cum LBMP* | et (*2°*) *om.* Γ^{A}* | his $C\Sigma^{T}\Delta\Pi^{G}M^{*}\Phi^{G}\Theta^{S*}H^{*}M^{*}S^{*}O\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | sic *om.* g | frustra] S^{2} (*pr.* r *corr.*) | haec] hoc agrelb | patimus Δ^{M*} | peccantes] *cum LlXBMP, CY, LUC CY Fo, te* (*codd. VR*), *AU ep.* 111 *et* 𝔊; pecca**** Φ^{T*}; quia peccauimus $\Phi^{T2}Z^{*}$ (-bimus) *cum PS-AU s Cai 1, 61*; qui peccauimus O | dignam Δ^{L}; dignata A† | admirat.] a** ratione Ω^{J*} | sunt + ista Δ.

19. ne] non $\Sigma\Lambda^{L}$ | extimes $\Sigma^{C}\Delta\Theta^{A}\Gamma^{A}$ | inpune] Θ^{S2}(u *ex* o); in pane Δ^{L} *cum* 95 | pugnare] regnare Θ^{S}.

20. mirab.] miserabilis Θ^{A2}(bilis *in ras. vel rescr.*)O | digne Θ^{S*} | diei] Δ^{M2} (*pr.* i *corr.*) | conspiciens *om.* Π^{G} | propter — habebat *om.* Δ^{L}, *per homoeotel.* | in deo grels, cf. *B*; in domino Θ^{SHAM*}(*ut vid.*)$Z\Gamma^{A}$ *cum XP et* 𝔊, *cf. M* | ∼ hab. in domino Z *cum X.*

21. singulos] *praem.* per Ω^{J*}; + autem $\Phi^{T2}Z^{*}\Omega^{J*}$a *cum Ll et* 𝔊. ¶ « per » *et* « autem » *reprobat Iac.* | illorum] illo* Z*, *cf. L*(illos)*X* | ∼ uoce patria Ω^{MSJ*}(*ut vid.*)are lst | repl. sap. *om.* S* | sapientiam A; sapientię Σ^{T*} | et] *bis scrips.* Ω^{S} | feminae $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}\Phi^{G*}$ | cogitatione $\Phi^{P}S^{*}$; cogitationum Δ^{LM*} | inserens] Φ^{T*}; inseres Θ^{A*}; inferens $\Phi^{T2}Z^{*}O\Omega^{S}$a. ¶ ant. « inserens » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. lat.* 3218), *item Guill.* « inferens » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94).

22. dixit] ait Δ^{L} | enim] *cum* 205 *AU an et JUL-E fi*; *om.* $C\Sigma^{T*}$ *cum LlXBMP, LUC, PS-AU s Cai 1, 62 et* 𝔊 | ego (*1°*) *om.* Ω^{M} | donauit Φ^{P*}; dedi $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum PS-LEO* | ∼ donaui uobis et animam A, *cf. LX et LUC* | uita Δ | et (*3°*) *om.* Ω^{M} | ipse S*O†.

23. enim *om.* $\Lambda^{L2}\Omega^{M}$ | formabit Δ^{M}; creauit Ψ^{D} | natiuitatem *om.* S† | quique] *cum Ll et LUC*; qui Θ^{H}; quicumque $C\Phi^{P}$ |

---

18. ¶ post *Div. sine num.* $\Pi^{G}M\Theta^{SH}$; ⟨post CA | ⟨et (*1°*) C | ⟨noli CAM | ⟨nos CA | ⟨et (*2°*) A | 19. ⟨tu CAM | 20. ¶ supra *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨supra CAM | ⟨quae A | ⟨bono A | 21. ⟨singulos A | ⟨fortiter A | ⟨et A | ⟨masculinum A | 22. ⟨nescio CAM | ⟨neque A | et (*3°*) A | 23. ⟨sed AM.

quique omnium invenit originem
et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitam
sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius
24 Antiochus autem contemni se arbitratus
simul et exprobrantis voce despecta
cum adhuc adulescentior superesset
non solum verbis hortabatur sed et iuramento adfirmabat divitem se et beatum facturum
et translatum a patriis legibus amicum habiturum et res necessarias praebiturum
25 sed ad ista cum adulescens nequaquam inclinaretur
vocavit rex matrem et suadebat ut adulescenti fieret in salutem
26 cum autem multis eam verbis esset hortatus
promisit suasuram se filio suo
27 itaque inclinata ad illum inridens crudelem tyrannum ait patria voce

---

Deest Q (*ant. vers.*).

omnium] $\Phi^{T2}S^{*}Z^{*}O^{2}$ (n *corr.*) *cum LlBM et* 𝔊, *cf. LUC, PS-AU spe et PS-VIG Var*; ominum Z^{2}; hominum $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Phi^{T*3RGP}S^{2}\Gamma^{A*}\Psi^{D}\Omega^{M}$; hominis Σ^{T2}(is *in ras.*). ¶ aℓ hominum Θ^{M} | inuenit] interuenit Δ | uobis] nobis Λ^{L} *cum M**, 208, *PS-AU spe et* 𝔊$^{71\ 106\ 771}$ | cum misericordiam S*O | reddit S* *cum* 𝔊 | uosmet.] *cum lXP, cf.* 𝔊; uos Σ^{T} *cum BM* | dispicitis $\Phi^{T*}\Theta^{M}SZ^{*}O$a | legem $\Sigma^{T}Z^{*}\Psi^{D}$.

24. contemni se] contem(p)nisse $\Sigma^{T*C*}\Delta\Lambda^{L*}A^{*}\Theta^{S*}$ | arbitratur Λ^{L*} | et (*1°*)] Z^{2}; *om.* Θ^{S}†$Z^{*3}O$ | exprobrantis] Z*; exprobantis $\Delta^{M*}AZ^{2}$ | despecta] Z^{2}; dispecta M* $\Phi^{RGP*}\Theta^{M}S^{*}Z^{2}O$(-tam)$\Psi^{D}$; suspecta Z^{*4}; suscepta Φ^{T}; audita S^{2} | ∼ adhuc cum Ω^{J} | non] *praem.* et $\Theta^{SA2M}\Gamma^{A}$ | hortatur Θ^{A} | iuramento] *praem.* cum $\Phi^{T2}Z^{*}O\Omega^{SJ}$agrɛl(*sublin.* ꝟ)ꝑt *cum XM et LUC, cf. L et* 𝔊 | diuitem + illum Z^{2}, *cf. X* (diu. et beat. illum se) | se (*2°*)] sed $\Delta^{L}\Theta^{M*}$(*ut vid.*) | ∼ se diuitem Ω^{J*}(*ut vid.*)rɛlꝟꝑt | translatum] Z^{*3}; *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}$ | a *om.* Π^{G} | patris $\Delta^{M}A$ | ∼ a patriis legibus transl. Ψ^{D} | habi**turum Φ^{P} | et — praebiturum *om.* Δ^{M*}, *per homoeotel.* | res necessarios A†; rex necessariis Δ^{M2}; + ei arɛlꝟꝑt, *cf. LXBM* | pr(a)ebiturum] Z^{2} *cum B*; breuiturum Z^{2}, *ut vid.*; crediturum $\Theta^{HA}Z^{*}$(*ut vid.*) *cum LXMP, LUC et* 𝔊. ¶ pręsbiturum Θ^{A}; crediturum Θ^{M}.

25. sed + et $\Sigma\Lambda^{L}$ | ista] his Φ^{RG}; h(a)ec Ωarɛlꝟꝑt *cum M* | cum] quoniam Σ^{T} | uocauit] *cum* 200, 204, 205 *et LUC, cf. X* (uocabit) *et* 𝔊; uocabat $\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{H}$ *cum L* | matrem + eius SO *cum BM* | suadebat] $\Phi^{T*}Z^{2}$ *cum LBM, LUC et* 𝔊; suadebat ei Φ^{T2} $Z^{*3}\Omega^{SJ}$agrɛlꝟꝑt, *cf. X* | adulescentia Δ^{M*}.

26. uerbis] uerberibus Φ^{R}; + eam Π^{G*} | ∼ uerbis eam $C\Sigma\Lambda^{L}\Omega^{J}$ | suasuram] Δ^{M2}, *cf. MP et Pass. Mcc*; suasura $\Pi^{G}A^{*}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RG}Z^{*}\Psi^{D}$, *fort. cum archetypo mendoso*; suasurum $C\Delta^{LM2}$(ru *in ras.*)O; suadere MS, *cf. LX, LUC et* 𝔊; suas****** Λ^{L}; *scrips.* suaueram Φ^{P}; *scrips.* suaram Θ^{H*} | se] Z^{2}; se esse Z^{3}; *om.* $\Phi^{R}Z^{*}$ | ∼ se sua(sur.) MSO | filio suo] filium Z* *cum LX, LUC et* 𝔊.

27. inclinet Δ^{M*} | inridens] inludens $\Pi^{G}Z^{*}$(*ut vid.*)O; + in M* | fili] Θ^{M*} *cum LXBP, CΥ Fo, LUC, Pass. Mcc, PS-AU s Cai 1, 62 et* 𝔊; fili mi $C\Sigma\Delta^{L}$(filii mi)^{M} Λ^{L} $A\Theta^{M2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$arɛl(*sublin.* mi ꝟ)ꝑtꝟm *cum* 205 | qui S* | decem] A†(d *in ras.*) *cum P, CΥ Fo, LUC et EUS-G h* 32; nouem $Z^{*}\Omega^{SJ}$agrɛlꝟ ꝑt *cum* $L^{2}XBM$, 95, 200, 204, 205, *Pass. Mcc, AU s* 300, *BRAU ep* 44 *et* 𝔊; *om.* Λ^{L2} | mensi-

---

⟨quique A | ⟨et (*1°*) A | ⟨sicut A | 24. ¶ antiochus *Div. sine num.* MΘ^{H}; ⟨antiochus CA | ⟨simul A | ⟨cum A | ⟨non A | ⟨sed A | ⟨divitem A | ⟨et (*4°*) | 25. ⟨sed CAM | ⟨vocavit A | 26. ⟨cum CAM | ⟨promisit A | 27. ⟨itaque CAM | ⟨ait A.

fili miserere mei quae te in utero decem menses portavi
et lac triennio dedi et alui
et in aetatem istam perduxi
28 peto nate aspicias in caelum et terram et ad omnia quae in eis sunt
et intellegas quia ex nihilo fecit illa Deus et hominum genus
29 ita fit ut non timeas carnificem istum
sed dignus fratribus tuis effectus suscipe mortem ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam
30 cum haec illa adhuc diceret ait adulescens quem sustinetis
non oboedio praecepto regis sed praecepto legis quae data est nobis per Moysen
31 tu vero qui inventor omnis malitiae factus es in Hebraeos non effugies manum Dei
32 nos enim pro peccatis nostris haec patimur
33 et si nobis propter increpationem et correptionem Dominus noster modicum iratus est
sed iterum reconciliabitur servis suis
34 tu autem o sceleste et omnium hominum flagitiosissime

Deest Q (*ant. vers.*).

bus Θ^{A*}(*ut vid.*)$Z^{*}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$**agrelbst** *cum LXB MP, CY, LUC, AU s* 300, *EUS-G h* 32 *et Pass. Mcc* | ~ decem mens. in utero Θ^{H} | la** Δ^{M*} | triennio Z* *cum LlXB, CY Fo, LUC et Pass. Mcc*; triennium $A\Phi^{T*RG}\Theta^{SHAM*}SO$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum* 200, 204 *et* 𝔊; per triennium Z^{2} Ω^{M} *cum MP.*

28. pete Ω^{M}; peto te **lb** *cum* 205 *et* 𝔊, *cf. BMP* | nate] $S^{*}Z^{*}$ *cum* 203, 204, *LUC et* 𝔊; naate Z^{3}; a te $\Delta M\Phi\Theta^{SH}S^{2}Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum X, cf.* 200 (ad te); nam te Σ^{T} *cum L*; + ut $\Delta M\Phi Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agrelbst** *cum* 200, 205 *et X.* ¶ peto a te Λ^{L}; ał peto a te ut aspicias Θ^{M} | in] ad $Z^{*}\Omega^{S}$**agrelbst** *cum BP et AU bo, cf. infra*; a O | terra Ψ^{D} | ad *om.* Ω^{J*} *cum X et* 𝔊 | et intell.] ut intell(igas) Ω^{J2} (*in ras.*) *cum X, cf* 𝔊 | illam $\Sigma^{T}\Delta^{L}$; ea Σ^{C}; *om.* Θ^{M*}, *ut vid.* | hom.] omnium Δ^{M} *cum L.*

29. fit] Θ^{M*} *cum X, CY Fo, LUC et* 𝔊; fiet $\Delta\Theta^{M2}\Omega$**Jagrelbst**; fiat Ω^{MS}; sit Ψ^{D}; fecit $M\Phi^{P}SO$ *cum* 200 *et* 205 | carnificem] S^{2} (ē *in ras.*); carnifice Δ^{L*}; *scrips.* carnicem M* | dignu Σ^{C*} | fratr. tuis] *in ras. lat. spat.* Φ^{P2} | tuis — 31. tu] *in ras. brev. spat.* Φ^{G2} | effectus + particeps **ael**(*sublin.* **w**)**st**; + te recipiam Ω^{J*}, *cf. infra.* ¶ « te recipiam » *reprobat Iac.* | in *om.* C, *cf. B* | cum] *bis scrips.* Σ^{T*} | te recipiam] *in ras.* Θ^{A2}; te respiciam Θ^{S}. ¶ ał (*om.* Θ^{A}) respiciam Θ^{AM}.

30. *tot. vers. in ras.* Φ^{G2} | haec illa adhuc] adhuc illa 𝔤 | illa] ****lla Θ^{M*} | adhuc] Θ^{A*}; ad hunc Θ^{SA2M*} | regis] reis Θ^{S*}; legis Σ^{T*}, *cf. infra* | praecepto (*2°*)] pr(a)ecepta $A\Psi^{D}$, *cf. T.L.L.* IX 2, 135, 62-136, 44 | legis + dei Z^{2}, *cf. X* (domini) | nobis *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | per moyses Θ^{H}.

31. inuentorum S* factus es] Δ^{M*} Ω^{J2}(*in ras.*); es factus $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | ębręos Λ^{L2} (ęo *in ras.*) | manuum Z*.

32. **enim Θ^{M}.

33. nobis] nos Θ^{A} | et correctionem Ω^{M}; et corruptionem $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; *om.* Z*, *per homoeotel.* | dominus + deus **agrel**(*sublin.* **w**) **st**, *cf. BM et* 200.

34. o *om.* O *cum LlXBMP* | *scrips.* caeleste Φ^{G*}; scelerate S *cum BM,* 204, 205, *et LUC* (½), *cf. Pass. Mcc* (12, 18) | et *om.* $\Theta^{SHAM*}\Gamma^{A}$ | speibus $\Delta^{LM*}A^{*}$ *cum L*; speebus Z^{2}; specibus S*; speciebus $\Theta S^{2}Z^{*}O\Gamma^{A}$ $\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$(*ut vid.*) *cum LUC* (*codd.* ½). ¶ [sp]e-

---

⟨fili CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 28. ⟨peto CAM | ⟨et (*3°*) A | 29. ⟨ita A | ⟨sed A | ⟨suscipe A | 30. ¶ cum *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨cum CAM | ⟨ait A | ⟨quem CM | ⟨non CA | ⟨sed A | 31. ⟨tu CAM | 32. ⟨nos CAM | 33. ⟨et (*1°*) AM | ⟨sed A | 34. ⟨tu AM | ⟨o C.

noli frustra extolli vanis spebus in servos eius inflammatus
35 nondum enim omnipotentis Dei et omnia inspicientis iudicium effugisti
36 nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento aeternae vitae effecti sunt
tu vero iudicio Dei iustas superbiae poenas solves
37 ego autem sicut fratres mei animam et corpus meum trado pro patriis legibus
invocans Deum maturius genti nostrae propitium fieri
teque cum tormentis et verberibus confiteri quod ipse est Deus solus
38 in me vero et in fratribus meis desinet Omnipotentis ira quae super omne genus nostrum iuste superducta est
39 tunc rex accensus ira in hunc super omnes crudelius desaeviit indigne ferens derisum se
40 et hic itaque mundus obiit per omnia in Domino confidens
41 novissime autem et mater consummata est
42 igitur de sacrificiis et de nimiis crudelitatibus satis dictum

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 40, [con]fidens).

ciebus Λ^{L}, *ut vid.* | in seruis $\Pi^{G}S^{*}Z$. ¶ pueros Λ^{L} | inflamm.] inflatus $\Omega^{M\dagger}$ *cum LUC* ($^{2}/_{3}$); *praem.* et Φ^{P*}.

35. enim *om.* Ω^{S*} | et] Ω^{J*3}; *om.* Ω^{J2}, *ut vid. cum LXMB, LUC* ($^{2}/_{3}$) *et* ⊛ | inspecienti Λ^{L}; inspicientibus Λ^{*}; conspicientis O *cum L et LUC* ($^{2}/_{3}$); inconspicientis Z^{*} | effugitis Δ^{LM*}.

36. modicum Z^{*} | dolores $\Sigma^{T*}A^{*}\Theta^{A}$, *cf. L* (dolores sustinentantos) | sub testam. *om.* Φ^{T*}, *per homoeotel.* | ∼ uite eterne Ω^{SJ} | iustas] Θ^{S2} (a *corr.*); iustam Σ^{T} | superbiae] Z^{2}; + tu(a)e $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}Z^{*3}\Omega^{S}$agrelbst. ¶ « iustas superbie penas » *Hug. et Guill.* | poenes Θ^{H*}; ponas Θ^{S}; plenas Δ^{L} | solues] Z^{2}; ex(s)olues $Z^{*3}\Omega^{S}$agrelbst *cum LX et LUC*; laues Δ^{LM*}. ¶ lues Δ^{L}; ant. « solues » *Hug., item Guill.*

37. autem] enim Θ^{S} | sicut] Z^{2}; sicuti C; + et $Z^{*3}O\Omega^{SJ}$agrel(*sublin.* w)st *cum LM et LUC* | fratres] patres Λ^{L*} | gentis Φ^{R} | teque] Z^{*}; te quoque Z^{2} | est] Δ^{M*} *cum LXBM et LUC*; sit $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum P.*

38. in (2°) *om.* $\Delta^{M*}S$ *cum P, cf. BM et* ⊛ | desinit $Z^{*}\Omega^{M}$ | omnipotens Π^{G} *cum LUC* | iuste *om.* Ψ^{D} | superdata Λ^{L*}; ducta Ψ^{D}.

39. tunc] *praem.* VII Σ | ascensus Δ^{M*}; + in S | ∼ in hunc ira acc. Z | crudelius] **delius Θ^{S} | des(a)euiit = AM$\Phi^{T2RG}\Theta^{SH}$ SObm; deseuiet Φ^{T*}; des(a)euit *cett.* | indigne] inde Φ^{T*} | se] C^{2} (s *in ras.*) | ∼ se derisum Ω^{J}arelbst.

40. in *om.* M*, *ut vid., cf. P* | domino] *cum LXBMP et* ⊛; deo $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$.

41. nouissime] Θ^{A2} (e *ex* o, *ut vid.*); nouissima S* *cum LX et* ⊛ | autem *om.* S*; + post filios $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{P}\Theta ZO\Psi^{D}\Omega$agrelbst *cum L, cf. XM et* ⊛ | et *om.* Z*, *cf. X et* ⊛ | consummata] Φ^{T*}; consumpta $\Phi^{T2}\Theta S^{*}\Omega^{SJ*}$agrelst. ¶ « consumata » (*Vat. Ottob. lat.* 293) *vel* « consummata » (*Paris. Ars.* 94; *Paris. lat.* 3218) *Hug.* « consumpta » *Guill.* grec. « consummata » *Iac.*

42. de (2°) *om.* A | nimis $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}A^{*}$ | crudelibus A; cruciatibus $\Theta^{A}O$. ¶ cruciatibus Θ^{HM}; crudelitatibus Θ^{A} | sa*tis Δ^{L*} | dictum + est $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}M\Phi^{P}\Omega$agrelbst, *cf.* ⊛.

⟨noli A | ⟨in A | 35. ⟨nondum CA | ⟨et A | 36. ⟨nam CAM | ⟨sub A | ⟨tu A | 37. ⟨ego AM | ⟨invocans A | ⟨teque A | 38. ⟨in AM | ⟨quae A | 39. ⟨tunc CAM | ⟨indigne A | 40. ⟨et CA | 41. ⟨novissime AM | 42. ⟨igitur CAM.

VIII. [1] Iudas vero Macchabeus et qui cum illo erant introibant latenter in castella
et convocantes cognatos et eos qui permanserant in iudaismo adsumentes eduxerunt ad sex milia viros
[2] et invocabant Dominum ut respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur
misereretur templo quod contaminabatur ab impiis
[3] misereretur etiam exterminio civitatis quae esset ilico conplananda
et vocem sanguinis ad se clamantis audiret
[4] memoraretur quoque iniquissimas mortes innocentium parvulorum et blasphemias nomini suo inlatas
et indignaretur super his
[5] at Macchabeus congregata multitudine intolerabilis gentibus efficiebatur
ira enim Domini in misericordiam conversa est
[6] et superveniens castellis et civitatibus inprovisus succendebat eas
et oportuna loca occupans non paucas hostium strages dabat

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*usque ad v.* 1, convocan[tes], *et partim usque ad* viros).

VIII. 1. uero *om.* Π^{G} | introibunt Δ^{LM*} | in (*1°*) *om.* Π^{G}, *cf. BM* | catella Λ^{L*} | conuocans Ω^{M} | cognotos Θ^{S}; + et amicos Ω^{SJ}aegt | permanserunt elgt; per manus erant Δ^{M}; p*****serant Θ^{H*}; manserant Ω^{MS} | *udaismo Δ^{M*} | edux.] et duxerunt $\Psi^{'D}$; a(d)sum(p)serunt $C\Sigma\Delta^{L2}$, *cf. X*; adsumerunt Δ^{M2}; assumpserant Λ^{L*}; ***** erunt Δ^{M*} | sex] se sex $\Pi^{G}\Omega^{S}$agrelgt. ¶ « ad sex milia uiros » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218) *et Guill.* « ad VII milia uiros » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. Ars.* 94) | uirorum Λ^{L}relbgt *cum BMP*.

2. *scrips.* inuabant Σ^{T*} | in populo Φ^{R} S* | omnibus] Z^{2}(hom.)Ω^{J2} (*in ras.*); hominibus $\Delta^{LM*}\Phi^{R*}Z^{*2}$ | calcab.] conculcabatur $\Psi^{'D}\Omega^{J2}$ (*in ras.*), *cf. LXBMP* | misereretur] Φ^{T*2}; miseretur $\Theta^{S}\Psi^{'D}$; *praem.* et Φ^{T2}arelbgt, *cf. XBM*; *praem.* ut Z^{2}, *cf. XM*; + etiam Π^{G}, *cum* ⊛, *cf. v.* 3 | templo — 3. misereretur *om.* Σ^{C*}, *per homoeotel.* | templi Ω^{J}.

3. miseretur $\Theta^{S}\Psi^{'D}$ | etiam] *in ras.* Z^{2} + et Π^{G} *cum X* | exterminii Ω^{J*}, *ut vid.*

4. memoraret O; memoretur S*; nemoraretur Φ^{T*RG} | quoque] utique Σ^{T}; *om.* Φ^{R} | iniquis.] impiissimas Φ^{R}; nequissimas Ω^{S} | mortis $S*\Psi^{'D}$ | innoc. paruul.] *in ras.* Ω^{J2}; paruul. innoc. Ω^{S}arelbgt | innocentum $\Delta\Lambda^{L}$relbgt | nominis sui Ω^{J*} | et (*2°*)] ut Φ^{RG} | super his] superbis Z^{*}(*ut vid.*)O.

5. at] *in ras.* Ω^{J2}; et Δ^{LM*}(*ut vid.*) *cum BM* | congregata] A^{1} (co *ex* gr.) | multitudinem O | intollerabiles Z*; into(l)erabilibus $\Theta^{H*AM}O\Psi^{'D}$; intolerabilius Θ^{S*}; *scrips.* intolebilis Φ^{T*} | gentibus] Θ^{M*}, *ut vid.*; gemitibus Θ^{M2}; genteo $\Lambda^{L\dagger}$ | afficiebatur Θ^{M2} (*pr.* a *in ras.*) | in misericordiam] Z* *cum L et* ⊛; in misericordia Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}\Psi^{'D}$.

6. et (*1°*) *om.* $\Theta^{S*HAM*}\Gamma^{A}$ | inprouisis $C\Sigma\Delta\Lambda^{L*}$; *praem.* et A | eas] Θ^{M*} *cum X*; ea $\Sigma^{T}\Theta^{M2}$; eos $\Theta^{H*}\Psi^{'D}$ | pauca $\Psi^{'D}$; **pacas Θ^{H*}; *praem.* per Φ^{T2} | trages Σ^{T*}; extrages Δ^{L}.

VIII. 1. iudas VIII. Ω^{SJ}; XXI. Z*; XXII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{T2RGP}\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$; XXXII Φ^{T*}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨introibant A | ⟨adsumentes A | 2. ⟨et (*1°*) A | ⟨misereretur AM | 3. ⟨misereretur A | ⟨et A | 4. ⟨memoraretur AM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 5. ⟨at CAM | ⟨intolerabilis A | ⟨ira AM | 6. ⟨et (*1°*) CM | ⟨(inprovisus) A | ⟨et (*2°*) A | ⟨non A.

7 maxime autem noctibus ad huiuscemodi excursus ferebatur
et fama virtutis eius ubique diffundebatur
8 videns autem Philippus paulatim virum ad profectum venire ac frequentius res ei prospere cedere
ad Ptolomeum ducem Coelesyriae et Foenicis scripsit ut auxilium ferret regis negotiis
9 at ille velociter misit Nicanorem Patrocli de primoribus amicum
datis et permixtis gentibus armatis non minus viginti milibus
ut universum Iudaeorum genus deleret adiuncto ei Gorgia viro militari
10 constituit autem Nicanor regi ut tributum Romanis quod erat dandum
duo milia talentum de captivitate Iudaeorum suppleret
11 statimque ad maritimas misit civitates
convocans ad coemptionem iudaeorum mancipiorum
promittens se nonaginta manci-

Deest Q (*ant. vers.*).

7. ad] ab $\Delta^{L}Z^{*}$; et S^{*}; aut O | huiusmodi O | excursibus $S^{*}O$ | ferebatur] Δ^{M*}; fere∗batur Φ^{P}; feriebatur $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; furebatur A | uirtutes Φ^{T*} | ubique diffu(ndebatur)] *in ras.* Ω^{J2} | defundebatur $S^{*}\Psi^{D}$.

8. philippim $\Omega^{M\dagger}$, *ut vid.* | uirum] uero S^{*} | profectum] Δ^{M*} *cum LXP et* 𝔊; perfectum $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | frequentiu∗∗∗∗ $\Phi^{P\dagger}$ | caedere $C\Lambda^{L}$; cedere∗ Z^{*} | ~ cedere prospere **arelst** | ∗∗cęlesyriae Θ^{H2} (c *in ras.*) | ~ celessyrie et fenicis ducem Ω^{S} *cum* 𝔊 | scribit $\Pi^{G}A$ | ut *om.* Φ^{P} | ferrent Δ^{L} | regis] Ω^{J*3} *cum LXP et* 𝔊; regiis $\Sigma\Omega^{SJ2}$**grel**.

9. patr. de] patroclide Φ^{P}; patroclidem de Π^{G}; patro quidem Δ^{M*}, *ut vid.* | primoribus] Φ^{T2} (bus *in ras.*) *cum LP*; primioribus S^{*}; prioribus $C\Sigma\Delta^{LM2}$(*pr.* i *corr.*)$\Lambda^{L}\Theta^{S*HAM}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum X, cf.* 6, 18 *in apparatu* | et = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Theta^{HAM}Z^{*}O$; ei $M\Phi\Theta^{S}S^{*2}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ **Ωagrelbst** (*edd.* 1592, 1598²) **bm** *cum recensione* L *secundum* De Bruyne, *cf. X* (illi); eis S^{2} **t** (*edd.* 1593, 1598*) *cum L* | permixtis] $S^{2\text{-}3}$; permixti $Z^{*}O$ *cum X;* ∗∗∗∗∗i S^{*}; promixtis $\Psi^{D}\Omega J^{*}$; mixtis Θ^{A*}; *praem.* de **Ωagrelbst** | gentibus] Z^{2} (tibus *in ras.*); gereris O, *cf. LXB* (generis) *et M* (generi) | armati sunt Γ^{A} | milibus] Ω^{J1} (mi *ex* ut) | ut] et $\Pi^{G}A$ *cum L* | iudaeorum *om.* Π^{G} | ~ genus iud. $SZ\Omega^{MSJ*}$ *cum B, cf. L* (regnum iudaeae) *et MP* (genus iudaeae) | ei (*2°*)] et Π^{G}, *cf. X*; ei et $\Theta^{A}Z^{*}O\Omega^{SJ}$**agrelbst** *cum* 𝔊, *cf. L* (illi et) | uiro] A^{2} (o *in ras.*); uiri M^{*} | militari] Z^{2}; militarii Δ^{L}; *praem.* et in bellicis rebus expergentissimo O; + et in bellicis rebus (tribus Δ^{L}) experientissimo (experg. $\Delta^{L}\Psi^{D}$) $\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}$**Ωagrelbst**, *cf. LP et* 𝔊.

10. ut tributum] *in ras.* Ω^{J2} | ~ ut regi **relst** | tributo Z^{*} | romanus Θ^{S*} | ~ quod romanis Ω^{SJ}**arelst** | (talent)orum de Θ^{M2}, *in ras.* | talentum] Φ^{T*}(*ut vid.*)$S^{*}Z^{*}$; talentorum $\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{P}S^{2}Z^{2}\Psi^{D}$**Ωagrelst** *cum P*; talenta $\Pi^{G}\Phi^{T2}\Theta^{SHA}\Gamma^{A}$, *cf. LBM* (mille talenta *aut* talenta mille) | de captiuitatem A^{*}.

11. misit ciuit.] $Z^{*}\Omega^{J2}$(*in ras.*) *cum L, cf. X*; ciuit. misit $M\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MS}$**arelbst** *cum BMP et* 𝔊 | coem(p)tionem] Δ^{M*}; ceptionem Ψ^{D}; (h)em(p)tionem $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum LXMB*; correptionem Π^{G}; ∗∗o∗emptionem Θ^{M*} | iud(a)eorum = $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}A\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$\Theta^{A}Z^{*}$**bm** *cum* 𝔊; iuda∗∗icorum Θ^{M}; iudaicorum $\Delta^{M*}\Phi^{T2}Z^{2}$ *et cett. cum LXBP et* $\mathfrak{G}^{VL'\ 58\ 311\ 347}$ | manciporum Ψ^{D} | nongenta $C\Sigma\Lambda^{L}$ | mancipia] A^{2} (*alt.* a *in ras.*) | talento] Ω^{J2} (o *in ras.*); talenta $\Pi^{G}\Psi^{D}$ *cum L* | distractorum A | (respi)ciens ad] *in ras.* Ω^{J2}; recipiens ad Λ^{L*} | ad uindicta Λ^{L} | ab om-

---

7. ⟨maxime AM | ⟨et A | 8. ⟨videns CAM | ⟨ac A | ⟨ut A | 9. ⟨a(t) CAM | ⟨(permixtis) A | ⟨(ut) A | 10. ⟨constituit CAM | ⟨ut A | ⟨duo A | 11. ⟨statimque CAM | ⟨convocans A.

pia talento distracturum
non respiciens ad vindictam quae eum ab Omnipotente esset consecutura
12 Iudas autem ubi conperit indicavit his qui secum erant Iudaeis Nicanoris adventum
13 ex quibus quidam formidantes et non credentes Dei iustitiae in fugam vertebantur
14 alii vero si quid eis supererat vendebant
simulque Dominum deprecabantur ut eriperet eos ab impio Nicanore qui eos priusquam in comminus veniret vendiderat
15 si non propter eos propter testamentum quod erat ad patres eorum
et propter invocationem sancti et magnifici nominis eius super ipsos
16 convocatis autem Macchabeus septem milibus qui cum ipso erant rogabat ne hostibus reconciliarentur
neque metuerent inique venientium adversum se hostium multitudinem
sed fortiter contenderent
17 ante oculos habentes contumeliam quae in locum sanctum ab his iniuste esset inlata

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 16, convocatis, *usque ad v.* 17, iniu[ste], *et partim usque ad* ha[bitae]).

nipotentem $\Pi^{G}A^{*}O$ | esset] Δ^{M*}; essent $\Phi^{T*RGP}O$; erat $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; esse M* | consecuta C; secutura Z*, *cf. L* (consecutura).

12. autem + maccabeus Σ^{T} | conperit] ceperit Ψ^{D} | *his Θ^{M}; is Φ^{P}.

13. quibus quidam] quibusdam Σ^{T} | formidanter Σ^{T} | dei iustitiam Δ; in dei iustitia Σ^{T2} (a *ex* ę) | fu***gam Θ^{S} | uertebantur] Z^{2}; conuertebantur $Z^{*3}\Gamma^{A*}\Omega^{S}$.

14. si quid eis] si qui de his (hiis Ω^{SJ}a) $C\Phi^{TRG}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M2SJ}$ag; si quid de his $M\Phi^{P}O$; si quid ei st (*edd.* 1592, 1593, 1598); si quis eis Σ^{C*}, *ut vid.*; de his Ω^{M*} | supererat] $\Theta^{S*}S^{*}$(*ut vid.*)Z^{*3}; supererant $A\Phi^{TRG}\Theta^{S2}S^{2}$ $Z^{2}\Psi^{D}\Omega$ag | uendebant] $\Theta^{S*}S^{*}$(uind.)Z^{*3}(*ut vid.*) *cum LXBM et* G; uendebat $\Theta^{A\dagger}$; ueniebant $\Phi^{TRG}\Theta^{S2}S^{2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$ag; + quae Δ^{L*}. ¶ al ueniebant Θ^{M} | deprecabatur Σ^{T*} | ab] de a | nicanorem A* *cum L* | prius] Λ^{L2}(us *in ras.*); *praem.* * Δ^{M} | *scrips.* in comiminus Λ^{L}; cominus grelbst | *scrips.* uenirit S*; uenire A | uendiderat + ad patres eorum Δ^{LM*}, *ex v.* 15.

15. si] $\Theta^{S*}S^{*}$; et si $\Phi\Theta^{S2}S^{2}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ agrel(*sublin.* et w)st *cum LBMP et* G | eos propter *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | propter testamentum] *praem.* sed $\Phi\Theta^{S2}Z^{2}$(*ut vid.*)$\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum LB et* G, *cf. M* (uel) *et P* (uerum); + tamen Z^{3}grel(*sublin.* w)st, *cf. B* | ad patres eorum *om.* Δ^{L*M*}, *cf. v.* 14, *in apparatu* | et (*1°*)] tamen Π^{G} | (inuocation)em — ipsos] *in ras. brev. spat.* Θ^{M2} | nomini Ψ^{D}; nomen Σ^{T*}, *ut vid.*

16. milibus] *scrips.* milius Θ^{S} | rogabant $\Delta^{L}A\Theta^{S*}Z^{*}O\Psi^{D}$ *cum LX* | hostibus] *praem.* cum $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | metuerint S*; metuerentur Ω^{J*}, *ut vid.* | iniqui Σ^{T*}A *cum L*; iniquam Ω^{J}r | multitudine Z | contenderet $A\Omega^{M}$.

17. haberent Φ^{G} | contumelia Δ | in locum sanctum] Z^{*3} *cum LBM et* G; in loco sancto $M\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega$; loco sancto arelst, *cf. P*; in locum Θ^{H*} | essent Ψ^{D} | inlatam $A^{*}\Theta^{S*}$ (*ut vid.*) | itemque] que Θ^{S*} | et *om.* Λ^{L}g *cum LX* | ludibrio *restituimus cum* $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}$ (o *in ras.*)$\Theta^{S*HAM*}\Omega$agrelbst; ludibria $C\Sigma\Delta^{M2}$

⟨non CA | 12. ⟨iudas CAM | 13. ⟨ex CAM | 14. ⟨alii CAM | ⟨simulque A | ⟨ut A | ⟨qui A | 15. ⟨(si) AM | ⟨et (*1°*) A | 16. ¶ convocatis XXII. $\Sigma^{C}Z^{*}$; XXIII. $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{T2RGP}$ $\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; XXXIII. Φ^{T*}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}\Psi^{D}$ | ⟨rogabat A | ⟨neque A | ⟨sed A | 17. ⟨ante A.

itemque et † ludibrio † habitae civitatis iniuriam
adhuc etiam veterum instituta convulsa
18 nam illi quidem armis confidunt ait simul et audacia
nos autem in omnipotente Domino qui potest et venientes adversus nos et universum mundum uno nutu delere confidimus
19 admonuit autem eos et de auxiliis Dei quae facta sunt erga parentes
et sub Sennacherim centum octoginta quinque milia ut perierunt
20 et de proelio quod eis adversus Galatas fuit in Babylonia
ut omnes ubi ad rem ventum est Macedonibus sociis haesitantibus ipsi sex milia soli peremerunt centum viginti milia propter auxilium illis datum e caelo
et beneficia pro his plurima consecuti sunt
21 his verbis constantes effecti sunt et pro legibus et patria mori parati
22 constituit itaque fratres suos duces utrique ordini Simonem et Ioseppum et Ionathan
subiectis unicuique millenis et quingentenis
23 ad hoc etiam ab Ezra lecto illis

Deest Q (*ant. vers.*).

$\Lambda^{L}\Pi^{G}$AM$\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2M2}SZO\Psi^{'D}$𝔥𝔪; [...] Γ^{A}, *cf. Prolegom., p.* LIV | habitae] Z*; habita in Π^{G}; habita ad Z^{2}; *scrips.* habete O | iniuria Δ^{M2} | ueterem $\Psi^{'D}$; uerum M*.

18. in omnipotente] Δ^{M*} *cum X*; in omnipotenti $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$S*Z*O$\Psi^{'D}$ *cum LM*; omnipotentem Π^{G}, *cf. BP et* 𝔊^{93} | domino *om.* Δ^{L*} | potest] Ω^{J*}, *ut vid. cum XP et* 𝔊, *cf. BM*; potens est $\Pi^{G}\Omega^{J2}$ *cum L*; *scrips.* post A | et (*2°*)] *cum LXBMP et* 𝔊; *om.* C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ AΦ^{T2}Z*𝔪 | aduersus] *cum XBP*; aduersum $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}\Lambda^{L}AZ\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$agrelbgc *cum LM*; aduersos O | **uno nutu] Φ^{T2} (*ult.* u *corr.*) | delere] Z^{2} (*ult.* e *in ras.*).

19. admonuit] *in ras.* Ω^{J2}; admouit Φ^{T*}; ammouit $\Sigma^{C}\Phi^{G}\Omega^{M}$ | eos *om.* C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | et (*1°*)] ut Π^{G} | et (*2°*) + quod Ωagrel(*sublin.* 𝔴)gcb (*erronee*) | centum + et Ω^{SJ} | ut per. 20. et] ut peri***** S*; perierunt S^{2} | ut perierunt = Θ^{S2}(*ut vid.*)$\Psi^{'D}$𝔥𝔪 *cum* 𝔊; ut perierint AΘ^{HA}𝔴; ut perirent Z*^{3}O; ut perient Θ^{S*}; qui perierunt C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}$ (pr. i *et* unt *in ras.*); perierunt Π^{G}M$\Phi Z^{2}\Omega^{S}$agrelgc; perierint $\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$.

20. proelio] templo 𝔞 | babylonia] Z^{2} (ia *in ras.*) | ut omnes ubi] *in ras.* Ω^{J2} | ut] et Δ^{LM*}; ita ut $\Psi^{'D}$ | omnes ¶ ał « omnibus » *Iac.* | ubi] ibi $\Psi^{'D}$; *om.* $\Theta^{S*HAM*}\Gamma^{A}$ *cum LXBMP et* 𝔊 | ad rem uentum] aduentum Γ^{A} | rem] regem O *cum X* | macedoniis Σ^{T*} | ipsis Π^{G} | milia (*2°*) *om.* $\Theta^{S*H}\Gamma^{A}$ | propter — datum] auxilio dato illis Ω^{M} | propter] Z^{*3} *cum L et* 𝔊; pro O; *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi^{'D}$ | illis datum] datum illis Δ *cum L et* 𝔊; + est illis $\Psi^{'D}$ | e] *in ras.* Θ^{H2}; de $\Gamma^{A}\Omega$agrelbgc.

21. constanter $\Sigma\Psi^{'D}$ | effecti sunt] facti sunt $\Omega^{M\dagger}$ | patriam Λ^{L}; *praem.* pro 𝔤 *cum XBM*.

22. itaque + magnifice S^{2} | suos] uos Φ^{G*} | utrique] Z*; utroque Z^{2}; utrisque Δ^{LM*}; utique C(hut.)Γ^{A} | ordini] Z*; ordine S*Z^{2}O | simon S* | ionatham ΔSlb *cum X* (yonatam) | subiecti Π^{G}A | et quingenteis Σ^{C*}; et quintenis Λ^{L}; *om.* Π^{G} *per homoeotel., cf. L.*

23. ad hoc] *cf. T.L.L.* I, 652, 77. 653, 2;

⟨itemque AM | ⟨adhuc A | 18. ⟨nam CAM | ⟨nos A | 19. ⟨admonuit CAM | ⟨et (*2°*) A | 20. ⟨et (*1°*) A | ⟨ut A | ⟨macedonibus A | ⟨propter A | ⟨et (*2°*) A | 21. ⟨his CAM | ⟨et (*1°*) A | 22. ⟨constituit CAM | ⟨subiectis A | 23. ⟨ad (*1°*) CAM.

sancto libro et dato signo Adiutorio Dei
in prima acie ipse dux commisit cum Nicanore
24 et facto sibi adiutore Omnipotente interfecerunt super novem milia hominum
maiorem autem partem exercitus Nicanoris vulneribus debilem factam fugere conpulerunt
25 pecuniis vero eorum qui ad emptionem ipsorum venerant sublatis ipsos usquequaque persecuti sunt
26 sed reverterunt hora conclusi nam erat ante sabbatum
quam ob causam non perseveraverunt insequentes
27 arma autem ipsorum et spolia congregantes
sabbatum agebant benedicentes Dominum qui liberavit eos in isto die
misericordiae initium stillans in eos
28 post sabbatum vero debilibus et orfanis et viduis diviserunt spolia et residua ipsi cum suis habuere
29 his ita gestis et communiter ab omnibus facta obsecratione
misericordem Dominum postulabant ut in finem servis suis reconciliaretur
30 et ex his qui cum Timotheo et Bacchide erant contra se contendentes

---

Deest Q (*ant. vers.*).

adhuc ΣΔΛ^{L}Z *cum LX et* 𝔊 | lecto] electo M | illis sancto *om.* M*, *per homoeotel.* | illis] Z*^{3} *cum LX, cf. B* (eis); illi CΣΠ^{G}Ψ$^{'D}$; *om.* Φ^{T*RG}Z^{2}Ω^{MSJ}*(*ut vid.*) *cum MP et* 𝔊 | ∼ lecto illis ab ezra ASO | data O | adiutorio] Δ^{M}* *cum X*; adiutorium Z* *cum L*; in adiutorio Δ^{M2}; ad adiutorio S*O, *cf. P* (ad auxilium); in adiutorium CΣΛ^{L}; de adiutorio Z^{2}Ω^{J}*; adiutorii Ω^{SJ2}agrelbsc *cum* 𝔊.

24. omnip. + deo Φ^{RG}* *cum BM, cf. X et P* | nouem] *in ras.* Z^{2} | maiore Δ^{L} | autem *om.* AZ* | ∼ nican. exerc. Ω^{S} *cum* 𝔊 | factum Σ^{C} | fugire ΔS* | co(n)pulerunt] Δ^{M}*Θ^{M2} (pul. *in ras.*); co(n)pulerant Σ^{C}Δ^{M2}Λ^{L}.

25. pecuniis] *in ras.* Ω^{J2}; pecunias Θ^{A}* S*O, *cf. LBP* | ipsorum] *cum L*; illorum Λ^{L} *cum XP*; eorum ΣΩ^{M}† | sublatos S* | ipso C | usquequaque] l(*sublin.* quaque w); usque A.

26. sed] et Δ *cum LX et* 𝔊^{381}, *cf. B* (etiam). ¶ et Θ^{M} | reuersi sunt ΔΘΓ^{A}Ψ$^{'D}$ Ωagrelbsc *cum LXMP* | nam erat] numerat Σ^{T}*(*ut vid.*)^{C} | perseuerarunt ΣΛ^{L} | inpersequentes Δ^{L}.

27. benedicentes + dicentes Σ^{C}*, *cf. LXBP* (ben. et confitentes) *M et* 𝔊 | misericordia Θ^{H} | stillans] *scrips.* stallans Φ^{R*G}* | in (*2°*)] super C *cum M-M.*

28. post sabbatorum Ψ$^{'D}$ | ∼ uid. et orf. Z *cum LXP et* 𝔊 | diuis.] erunt A | spolia et] spoliae A | habuerunt Δ^{L}SO; habere Σ^{T}Φ^{T*RG}*; hab********** M*.

29. ita] itaque Δ^{L}Λ^{L}Ψ$^{'D}$agrel(*sublin.* que w)sc | omnibus] (h)ominibus Λ^{L}Ψ$^{'D}$ | obsecrationem Π^{G} | postulant A. ¶ « misericordem dominum postulabant » *Hug. et Guill.* | in fine Π^{G}SO.

30. ex *om.* Π^{G}M*Φ^{T*RG} *cum* 𝔊 | uiginta M*S* | excelsa M*Ψ$^{'D}$; exculsas Σ^{TC2}; ex-

---

⟨et A | ⟨in A | 24. ⟨et AM | ⟨maiorem CAM | 25. ⟨pecuniis AM | ⟨ipsos A | ⟨sed CM | ⟨nam M | ⟨quam A | 27. ⟨arma AM | ⟨sabbatum A | ⟨benedicentes M | ⟨misericordiae AM | 28. ⟨post CAM | 29. ¶ his XXIII. Z; XXIIII. CΣΔΛ^{L}AMΦ^{T2RGP}Θ^{AM}SOΓ^{A}Ω^{M}; XXXIIII. Φ^{T}*; *Div. sine num.* Π^{G}Θ^{S}Ψ$^{'D}$ | ⟨misericordem A | ⟨ut A | 30. ⟨et (*1°*) CAM.

super viginti milia interfecerunt
et munitiones excelsas obtinuerunt
et plures praedas diviserunt
aequam portionem debilibus pupillis et viduis sed et senioribus facientes
31 et cum arma eorum collegissent diligenter omnia conposuerunt in locis oportunis residua vero spolia Hierosolymam detulerunt
32 et phylarcen qui cum Timotheo erat interfecerunt virum scelestum qui in multis Iudaeos afflixerat
33 et cum epicinia agerent in Hierosolymis
eos qui sacras ianuas incenderant id est Callistenen cum in quodam domicilio refugisset incenderunt
digna ei mercede pro impietatibus suis reddita
34 facinorosissimus autem Nicanor qui mille negotiantes ad Iudaeorum venditionem adduxerat
35 humiliatus auxilio Domini ab his quos nullos existimaverat de-

---

Deest Q (*ant. vers.*).

clusas $\Sigma^{C*}\Lambda^{L}$ | aequam] et quam $\Sigma^{T}\Delta^{L}O$; et uia Λ^{L*} | pupillis] populis $C\Sigma\Theta^{S}O$ | ~ pupillis deb. Ω^{J*}, *ut vid.* | facientibus Θ^{M*}, *ut vid.*

31. armam A* | diligenter *om.* Z*, *cf. P* | ~ dilig. colleg. **arelbꝺc** | (hierusoly)-mam — 33. est] M^{2} *rescr.*

32. *tot. v.* M^{2} *rescr.* | phylarcen = $A\Phi\Theta^{HAM}ZO\Omega^{J}$; phylarchen C**bm**; phylargen M^{2}; philarcen $\Pi^{G}S\Gamma^{A}\Psi^{D}$**a**; philarcē Ω^{M}; philarchen $\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Theta^{S}\Omega^{S}$**gelbꝺc**; philarchem **r**; filarchen Σ^{C} | erant $\Pi^{G}M*$(*ut vid.*)Φ^{T*RP}, *cf. BMP* | scelestem $\Sigma^{T}S$; scelestium A*.

33. et — est] M^{2} *rescr.* | cum] tum Θ^{S} | epicinia] S*(*ut vid.*); ępicinia O; epicieinia A; epinicia Θ^{SA} Z*(*ut vid.*)Γ^{A}**relbꝺc** *cum L et* 𝔊, *cf. X* (ephenicia); epinichia Ω^{M}**g**; epinitia Θ^{H}; epinikia Ω^{J2} (ia *in ras.*); epi****a Θ^{M*}; ephinici Ψ^{D}; encenia S^{2}; enchenia Ω^{S}; *cf. Prolegom.*, *p.* LVIII. ¶ uel epinichia M^{3}, *sup. lin.*; ał encenia Φ^{T}; alibi « epicinia » S^{3}; ant. « epynichia »; glossa: pro « epynichiis » quidam libri habent « dies uictorie » *Hug.* « epynicia »; glossa: pro « eginichiis » legi in alia edicione « dies uictorie », *cf. BM*; quidam habent « encenia » *Guill.* | agerentur Ω^{SJ}. ¶ « agerentur » *Hug.* « ageretur » *Guill.* | in (*1°*)] I (*sublin.* **w**); inter Θ^{H*}; *om.* $A\Gamma^{A}$**gc** | eos qui ... incenderant] Ω^{J*}, *cf. LP* (eos qui ... succenderant) *et* 𝔊; eos qui ... incenderunt Ω^{S}**arc** *cum X*; eos qui ... incenderent Λ^{L}; eum qui ... incenderat Ω^{MJ2}**glbꝺc**, *cf. BM* (qui succenderat) *et* $\mathfrak{G}^{q\ 58}$ | ianuas] *scrips.* inanias O | cal(l)isthenem Ω^{J}**grelbꝺc**; callistenen* Θ^{M}; callistenent Θ^{H}; *praem.* in Λ^{L} | quodam domicilio] S*Z*, *cf. B* (domo); quodam domicilium Π^{G}; quoddam domicilium $M\Phi\Theta S^{2}Z^{2}O\Gamma^{A}\Omega$**agrelbꝺcb** *cum X, cf. L* (quendam domic.) *M*(domum) *P*(domus) *et* 𝔊 | refugissent $\Delta^{M}\Pi^{G}\Theta^{SH*AM*}\Omega^{S}$**rc** *cum* $\mathfrak{G}^{L'46\ 52\ 58\ 311}$𝔖; refulgissent Δ^{L} | digne Π^{G} | eis $\Delta\Psi^{D}\Omega^{SJ*}$**rc**, *cf.* $\mathfrak{G}^{VL'\ codd.\ mixti}$ 𝔖 | suis *om.* Ω^{M} *cum* 𝔊.

34. autem] uero **g** | qui] cum Z* | nego(t)iantes] *in ras.* Ω^{J2}.

35. auxilio] Φ^{T2} (l *corr.*); auxio Θ^{S*} | nullos] Θ^{M*}, *cf. LX* (minimos) *et* 𝔊; nullus $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}M*\Phi^{RP}\Theta^{M2}S*Z^{2}O\Psi^{D}$; nullo Z* | existimauerunt Λ^{L*}; extima(u)erat $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}$**c** (*ed.* 1598*), *cf. L* (aestimauerat) *et l* (aestimauerant) | deposito A | ueste] Θ^{M2} (te *in ras.*) | medi terrena Δ^{LM*}(*ut vid.*); mediter-

---

⟨super A | ⟨et (*3°*) M | ⟨et (*4°*) A | ⟨aequam A | ⟨sed A | 31. ⟨et CA | ⟨diligenter A | ⟨residua AM | 32. ⟨virum A | 33. ⟨et CA | ⟨id A | ⟨digna A | 34. ⟨facinorosissimus CAM | ⟨qui A | 35. ⟨humiliatus A.

posita veste gloriae
per mediterranea fugiens solus venit Antiochiam summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus
36 et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captivitate Hierosolymorum praedicabat nunc protectorem Deum habere Iudaeos et ob ipsum invulnerabiles esse
eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas
IX. 1 eodem tempore Antiochus inhoneste revertebatur de Perside
2 intraverat enim ea quae dicitur Persipolis et temptavit expoliare templa et civitatem opprimere
sed multitudine ad arma concurrente in fugam versi sunt
et ita contigit ut Antiochus post fugam turpiter rediret
3 et cum venisset circa Ecbatana recognovit quae erga Nicanorem et Timotheum gesta sunt
4 elatus autem ira arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugaverant posse in Iudaeos retorquere
ideoque iussit agitari currum sine intermissione agens iter caelesti eum iudicio perurguente

---

Deest Q (*ant. vers.*).

raneam Ω^{S}a *cum P*; mediterraneum Ω^{J*} | fugiens] *bis scrips.* A* | summa infelicitate $\Theta^{S*HAM}\Gamma^{A}$ (-tem) | felicitatem $Z^{*}\Psi^{'D}$, *cf.* 𝔊 | de interitus sui $S^{*}Z^{*}O\Psi^{'D}$; de interitu suo Ω^{M*} | ~ consec. exerc. Ω^{M*} | consecutus 36. et] conse(c). est $\Theta^{S*HAM}\Gamma^{A}$; consec. est et $SO\Psi^{'D}$.

36. ~ se romanis Δ | se] et Θ^{M*} | restituere] Ω^{J1} (*pr.* r *corr.*) | de] *in ras.* Z^{2}; *om.* Π^{G} | captiuitatem hier. $\Theta^{S}S^{*}$; captiuitate in hier. Θ^{S2}, *ut vid.*, *cf.* 𝔊$^{58\ 771}$ | ihero-solimarum Σ^{T*} | praedicabant Θ^{S*} *cum B* | deum] Z^{*}, *cf. X et* 𝔊$^{VL'46\ 52\ 58\ 311}$ 𝔖; dominum $\Delta\Psi^{'D}\Omega^{M}$; domino $\Phi^{T*RG}Z^{2}$; domini Φ^{T2} | ob ipsut Δ; ab ipsum $A^{*}S^{*}$; ab ipso A^{2} | inuulnerabile $\Sigma^{T*}\Delta^{L}$(-lę) | eo quo $\Psi^{'D*}$; eos quod Γ^{A*} | constitutus Λ^{L*}; institutas Ω^{S}.

IX. 1. reuertebantur $\Psi^{'D}$.

2. enim *om.* Φ^{T*} | ea = $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$ $A^{*}\Phi^{RG}$SOm, *cf.* Hofmann-Szantyr, *Lat. Grammatik und Stilistik*, § 306 II, *et I Mcc* 11, 1; eam $A^{2}M\Phi^{TP}\Theta\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{J2}$gb *cum P*; in eam $Z^{*}\Omega^{MSJ*}$arel(in *sublin.* w)st *cum LlX*, *cf.* 𝔊; in ea Z^{2}. ¶ « in eam » *Hug.* « eam » *Guill. et Iac.* | temptauit] *praem.* *** Δ^{M} | spoliare $\Pi^{G}\Phi\Theta SZ\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MJ}$ *cum M* | templa] Ω^{J2} (a *in ras.*) *cum LlX*; templum agr elst *cum M* | ciuitate Γ^{A} | multitudine* Λ^{L}; multitudinem $\Theta^{S*H*AM*}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ *cum l*; multitudo $A^{\dagger}M^{\dagger}$(*ut vid.*) | ad armam $\Psi^{'D}$ | concurrentem $\Theta^{S*H*AM*}$; concurrentes $\Psi^{'D}$ | in fuga $\Delta^{L}A$ | conuersi $Z\Omega^{S}$ *cum Ll*, *cf. X* (conuerterunt).

3. et cum] *in ras.* Ω^{J2} | ueniret Λ^{L} | ecbat(h)anam Ω^{S}rlvst; ecbathanā Z^{2} (th *et* ā *in ras.*); e(c)bat(h)anan Ω^{MJ}ag; ecbatan Φ^{T*RG}; haec batan $\Psi^{'D}$.

4. elatus] iratus Z^{*}(*ut vid.*)$O\Omega^{SJ}$. ¶ iratus Θ^{A} | ira] Z^{*}; in ira $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$ agrel(in *sublin.* w)st; intra Π^{G}; *om.* M | se (2°) *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}Z^{*}$ | fugauerant] Z^{*3}(*ut vid.*) *cum LlX*; fugauerunt $\Phi^{T*RG}\Theta^{A}Z^{2}\Omega^{J2}$ (unt *in ras.*); fug(i)erant $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; caberant A | in *om.* Λ^{L} | retorqueri $\Psi^{'D}$; torquere $\Lambda^{L}\Theta^{A}$ | currum] cursum A; + suum arel vst, *cf. LX* | cael. eum] caelestium A | eum]

⟨per A | 36. ⟨et(1°) AM | ⟨praedicabat A | ⟨et (2°) A | ⟨eo A.

IX. 1. ¶ eodem IX. Ω^{SJ}; XXV. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{T2RGP}\Theta^{AMS}Z$ (*in ras. ut vid.*) $O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; XXXV. Φ^{T*}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{'D}$ | 2. ⟨intraverat A | ⟨et (1°) A | ⟨sed CAM | ⟨et (3°) A | 3. ⟨et (1°) CA | ⟨recognovit A | 4. ⟨elatus CA | ⟨ideoque CAM | ⟨caelesti A.

quod ita superbe locutus est
venturum se Hierosolymam et congeriem sepulchri Iudaeorum eam facturum
5 sed qui universa conspicit Dominus Israhel percussit eum insanabili et invisibili plaga
ut enim finivit hunc ipsum sermonem
adprehendit eum dolor dirus viscerum et amara internorum tormenta 6 et quidem satis iuste
quippe qui multis et novis cruciatibus aliorum torserat viscera
licet ille nullo modo a sua malitia cessaret
7 super haec autem superbia repletus
ignem spirans animo in Iudaeos
et praecipiens adcelerare negotium
contigit illum impetu euntem de curru cadere et gravi corporis conlisione membra vexare
8 isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare
supra humanum modum superbia repletus
et montium altitudines in statera adpendere
nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur
manifestam Dei virtutem in se-

Deest Q (*ant. vers.*).

cum Z* | perurguentem A* | quo A; eo quod Ωarelυscb(*lapsu*) | uenturum se] *in ras.* Ω[J2] *cum LIX*; uenturus se O; se uenturum Ω[S]arelsc; uenturum A | iherosolima Δ[M] | congeriam Σ[C*] | eum S.

5. uniuersam Θ[S] *cum l*; uniuersae A*; *praem.* in O | dominus — finiuit] *in ras. brev. spat.* Θ[A†] | dominus = CΣΔΛ[L]Abm; deus Π[G*] *cum* ⊛[93]; dominus deus Π[G2] *et cett. cum LXP et* ⊛ | uisibili Ψ'[D] | enim] ergo Γ[A]; eum Σ[T]Θ[S*]; + cum Ψ'[D] | finiit Δ[L]; finit Δ[M*] | ipsum *om.* Φ[R] *cum* ⊛ | dirus] durus S* | internorum] Λ[L*]; interaneorum Λ[L2] (*ut vid.*)Φ[TRG2](*ex* interanor.)[P]Ψ'[D](interran.) *cum Ll*, 94 *et* 95, *cf. X* (interanea).

6. et quidem] Δ[M*]Θ[M*]; equidem CΣ Δ[L](eq-)[M2]Λ[L]Θ[M2]S* | iusto Λ[L]†; iniustae C | qui *om.* Φ[P] | multas Ψ'[D] | nouis] nobis Δ[L] | torsera A† | licet] Θ[S2] (i *in ras.*) | ille *om.* CΣΔΛ[L] | nullo modo] mod* Φ[T*] | a *om.* Ψ'[D].

7. hoc arelsc | superbie O | repletur Ω[S] | igne A | sperans S | a(d)celerari M[2] Φ[T*]ΘΟΓ[A]Ψ'[D]Ω[SJ]agrelbsc *cum M, cf. LX* (exacuminari) *et* 94, 95 (examinari); adcelebrare M* | contigit] Ω[M1] (g *ex* ti), *cf. M*; + autem Π[G] *cum LlX et* ⊛ | impetum Δ Π[G]A* | de curro ΔΠ[G] *cum L* | et (2°) *om.* Π[G] | corpore Λ[L] | uexare] Λ[L*]M*Θ[M*]; uexari Λ[L2]M[2]Φ[P]Θ[M2]ZΓ[A]Ω[J]agrelbsc, *cf.* ⊛.

8. isque qui] *cum X*; is (his CΔ[M]Λ[L]Ψ'[D]) qui CΣΔ[M]Λ[L]A[2]SΨ'[D]b; isque A* *cum L*; et his qui Δ[L] | fluct.] fletibus A* | imper.] inspirare Σ[T] | super Λ[L†] *cum X* | superbiae Π[G]Θ[M] | montium] *praem.* plates saton Θ[HM*] *cum L* (plastes saton) *et l*(*ut vid.*), *cf.* ⊛. ¶ plates saton Θ[A] | altitudinis A*S | adpend.] adpraendere Θ[S] | humilatus A* | a terram O; a terra Φ[P]Ψ'[D] | gestatoria S; gestario Ω[M] | portabatur] M[2] (porta *in ras.*) Φ[T2](*item*)Z*[3]; portabantur Λ[L*]; torquebatur Φ[RG]Z[2]O, *cf. v.* 6 | manifestum Σ[T*]; + tamen Δ[M2].

⟨quo(d) | ⟨venturum A | 5. ¶ sed XXVI. CΣΔΛ[L]AMΦ[T2RGP]Θ[AM]SZOΓ[A]Ω[M]; XXXVI. Φ[T*]; *Div. sine num.* Θ[S]Ψ'[D] | ⟨ut CAM | ⟨adprehendit A | ⟨et (2°) A | 6. ⟨et (1°) A | ⟨quippe CA | ⟨licet A | 7. ⟨super CAM | ⟨ignem A | ⟨et (1°) A | ⟨contigit A | ⟨et (2°) A | 8. ⟨isque AM | ⟨supra A | ⟨et A | ⟨nunc A | ¶ manifestam *Div. sine num.* Θ[H]; ⟨manifestam AM.

metipso contestans
9 ita ut de corpore impii vermes scaturrirent ac viventes in doloribus carnes eius effluerent
odore etiam illius et fetore exercitus gravaretur
10 et qui paulo ante sidera caeli contingere se arbitrabatur
eum nemo poterat propter intolerantiam fetoris portare
11 hinc igitur coepit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire divina admonitus plaga
per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus
12 et cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset ita ait
iustum est subditum esse Deo et mortalem non paria Deo sentire
13 orabat autem haec scelestus Dominum a quo non esset misericordiam consecuturus
14 et civitatem ad quam festinans veniebat ut eam ad solum deduceret
et sepulchrum congestorum faceret
nunc optat liberam reddere
15 et Iudaeos quos nec sepultura quidem se dignos habituros sed avibus ac feris diripiendos traditurum

---

Deest Q (*ant. vers.*).

9. ac — effluerent *om.* A, *per homoeotel.* | ac ¶ et Δ^{L} | uiuentes] $\Phi^{T*}S^{*}\Omega^{S2}$ (es *in ras.*) *cum XBM, cf. L* (uiuentes et); uiuentis $\Phi^{T2}\Theta^{S*HAM*}S^{2}$Oϲb *cum* 𝔊, *cf. P* (uiuenti ei) | carnis $\Pi^{G}S^{*}$ | eius *om.* Λ^{L} *cum XP* | affluerent Θ^{S*} | odorem Π^{G} | et] Θ^{S*}; ac C(hac) $\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{S2}$ | fetorem $\Pi^{G}\Psi'^{D}$ (foet.).

10. qui] quia $\Pi^{G}Z^{*}$ | siderea Λ^{L*} | conting. se] contingere** se Δ^{M}; contingeres A* | se — eum] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | arbitrabantur $A^{*}\Phi^{T*}$ | portari S*.

11. igitur] ergo Ω^{SJ}, *cf. M* | ex] et Γ^{A} | grauis Ψ'^{D} | deductus] M*; diductus M^{2} | sui *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum* 𝔊, *cf. LXBMP* | diuinam $\Lambda^{L}Z^{*}$ | plagam O | singulis Φ^{P} | augmenta] Ω^{J2} (aug *in ras.*).

12. nec ipse ... posset] ipse ... non posset $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; nec ipse ... non posset $\Delta^{M*}\Omega^{M*J*}$ | nec] ne S*; haec Φ^{T*} | iam *om.* Z* *cum* 𝔊, *cf. LXBMP* | ~ iam nec ipse 𝔤 | possit M*S*Z*O | ait] agit Σ^{C} | subdictum Φ^{T} | deum S* | mortalem] mortem S* | non *om.* A* | paria] *cum LXP, CY te et* $\mathfrak{G}^{Vl\ 58\ 347}$, *cf.* $\mathfrak{G}^{L\ 311}$ 𝔖 *et* 𝔄; pari a $\Delta\Pi^{G}M^{*}\Phi^{G}\Theta^{AM*}S^{*}\Gamma^{A}\Psi'^{D}$; paria a Θ^{S2}; pari $Z^{*}O$; patria $\Phi^{T*}\Theta^{H*}$; parari a Θ^{S*}. ¶ uel parem se Z | deum S*.

13. hoc A; hic arelust; *om.* Ω^{S} *cum LXP et* 𝔊 | a quo] * quo Θ^{S*}; qui Z*.

14. ad quem Φ^{P} | festinus S | et (*2°*)] $\Theta^{S*}Z^{*3}$(*ut vid.*)Ω^{J2}(*in ras.*) *cum L*; ac $M\Phi\Theta^{S2}Z^{2}\Psi'^{D}\Omega^{MS}$agrelust.

15. iud. quos] iuda** quod Φ^{T*} | nec] *in ras.* S^{2}; ne $\Pi^{G}\Theta^{S*HAM*}O\Gamma^{A}$g *cum P* | sepulturam $\Delta\Pi^{G}S^{*}O$ | quidem] qui de O | se] Z* *cum X*; esse Π^{G}(ęs.)$\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi'^{D}$; s** Θ^{H*}; *om.* Θ^{H2} *cum L* | dignus $A^{*}O\Psi'^{D}$ | habituros] $M^{*}\Phi^{T*}$ *cum recensione* L, *partic. fut. act. pro gerundivo, cf. Iob.* 22, 11 (non visurum et ... non oppressurum), *2 Mcc* 7,19 *X* (ne te existimes inpuniturum) et D. Norberg, *Syntaktische Forschungen, Uppsala-Leipzig* 1943, *p.* 193-199; habiturus S *cum L*; habiturum $M^{2}\Phi^{T2P}$(ab.)$\Theta Z^{*}O\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$agrelust *cum X.* ¶ aℓ sepulturam quidem esse dignos habiturum Θ^{M} | ac *om.* Φ^{T*} | deripiendos

---

9. ⟨ita A | ⟨odore A | 10. ⟨et CAM | ⟨eum A | 11. ¶ hinc XXVI. Z*; XXVII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}\Psi'^{D}$ | ⟨deductus A | ⟨per A | 12. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨iustum CAM | ⟨et (*2°*) A | 13. ¶ orabat *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}$; ⟨orabat CAM | 14. ⟨et (*1°*) A | ⟨et (*2°*) A | ⟨nunc A | 15. ⟨et (*1°*) CA | ⟨sed A.

et cum parvulis exterminaturum
dixerat aequales nunc Atheniensibus facturum pollicetur
16 templum etiam sanctum quod
prius expoliaverat optimis donis ornaturum
et sancta vasa multiplicaturum
et pertinentes ad sacrificia sumptus de reditibus suis praestaturum
17 super haec et Iudaeum futurum
et omnem locum terrae perambulaturum
et praedicaturum Dei potestatem
18 sed non cessantibus doloribus
supervenerat enim in eum iustum Dei iudicium
desperans scripsit ad Iudaeos in
modum deprecationis epistulam haec continentem
19 optimis civibus iudaeis plurimam
salutem et bene valere et esse
felices rex et princeps Antiochus
20 si bene valetis et filii vestri et
ex sententia vobis cuncta sunt
maximas agimus gratias
21 et ego in infirmitate constitutus
vestri autem benigne memor
regressus de Persidis locis et
infirmitate gravi adprehensus
necessarium duxi pro communi
utilitate curam habere
22 non desperans memetipsum
sed spem multam habeo effugiendi infirmitatem
23 respiciens autem quod et pater
quibus temporibus in locis su-

Deest Q (*ant. vers.*).

CS*O | et cum] etiam $\Psi^{'D}$; et A | exterminaturum Θ^{M*}; exterminaturos Λ^{L}; exterminatum $\Delta^{M}\dagger$ | (a)equalis $M^{*}\Phi^{T*RG}S^{*}O$ $\Psi^{'D}$ | atheniensium Σ^{T}.

16. quo Σ^{T} | ornat.] *cum LBM, cf. P* (exhornare); honoraturum Z*, *cf. X* (honeraturum) | pertinens $A\Psi^{'D}$ | ad sacrificium Ω^{M} | sumptos Z*; sumptum O; sumptis Φ | suis *om.* Ω^{S*} | pr(a)estaturum] Z*; pr(a)estiturum SZ^{2}.

17. futurum] *cum LlBMP et* 𝔊; faturum $\Sigma^{T1}\dagger$; facturum $\Sigma^{T1}A\Psi^{'D}$, *cf. X*; *praem.* se $\Delta\Theta^{H2M2}Z^{2}\Omega^{SJ}$**arelbst** *cum XBMP* | et (*2°*) — perambulaturum *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | omne Γ^{A} | praedic.] praediturum A*; *scrips.* prędicarum Δ^{L*}.

18. doloribus *om.* Π^{G} | ∼ in eum enim Λ^{L} | dei *om.* $C\dagger\Phi^{T*RG}\Theta^{S2}\Psi^{'D}$ | disperans AZ* | immodum $\Sigma^{C}\Pi^{G}A\Phi^{2}$; in hunc modum a *cum XBM* | depr(e)cationis] Δ^{M*}; pr(e)cationis $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L1}$; prędationis $\Lambda^{L}\dagger$, *ut vid.*; predicationis Σ^{T} | epistulam] epła $\Psi^{'D}$.

19. ciuib.] ciuitatibus Φ^{P} | plurimum A | rex] *praem.* ** Φ^{P} | principes Φ^{RG*}(*ut vid.*).

20. si] sic $\Psi^{'D}$ | ualeatis $\Sigma\Lambda^{L}$ | et ex sent.] *in ras.* Ω^{J2} | et (*2°*) *om.* Ω^{S} | uobis] *bis scrips.* Θ^{A*}; nobis Ω^{J*} *cum* 𝔊 ^{542} | sint Λ^{L} | ∼ gratias agimus Π^{G} *cum X.*

21. in *om.* A | *scrips.* constitus Ω^{J} | ∼ memor benigne Ω^{SJ*}(*ut vid.*)**agrelst** | regr.] reuersus $M\Phi\Psi^{'D}\Omega^{M}$**arelbst** | infirmitate] Z*; infirmitati Σ^{T}; infirmitatem Φ^{P}; in infirmitate $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$**gr**, *cf. B* | utilitatem Π^{G} | curam] Δ^{M*} *cum BM et* 𝔊; uestram Δ^{M2}; uestra $\Sigma\Lambda^{L}$; *praem.* uestra $\Psi^{'D}$.

22. habens **Qagrelbst** *cum LlXBMP et* 𝔊 | effug.] effigendi in $\Psi^{'D}$.

23. *scrips.* respiens $\Theta^{S}\dagger O$ | pater] *cum LB et* 𝔊; + meus $\Pi^{G}\Phi^{TG*P}\Theta^{S2}S^{2}Z^{2}\Psi^{'D}$**Qagr elbst** *cum XMP.* ¶ meus Θ^{M} | ostendet Z* |

⟨et (*2°*) A | ⟨aequales A | 16. ¶ templum *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨templum CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 17. ⟨super CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 18. ⟨sed CAM | ⟨supervenerat A | ⟨desperans CA | ⟨in (*2°*) A | ⟨haec A | 19. ⟨optimis CAM | ⟨rex A | 20. ⟨si CA | ⟨et A | 21. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨vestri A | ⟨regressus A | ⟨et (*2°*) A | ⟨necessarium A | 22. ⟨non A | ⟨sed A | 23. ⟨respiciens CAM.

perioribus ducebat exercitum
ostendit qui post se susciperet principatum
24 ut si quid contrarium accideret aut difficile nuntiaretur
scientes hii qui in regionibus erant cui esset rerum summa derelicta non turbarentur
25 ad haec considerans de proximo potentes quosque et vicinos temporibus insidiantes et eventum expectantes
designavi filium meum Antiochum regem
quem saepe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam
et scripsi ad eum quae subiecta sunt
26 orate itaque vos et peto memores beneficiorum publice et privatim
ut unusquisque conservet fidem ad me et ad filium meum
27 confido enim eum modeste et humane acturum et sequentem propositum meum communem vobis fore
28 igitur homicida et blasphemus pessime percussus
et ut ipse alios tractaverat peregre in montibus miserabili obitu vita functus est
29 transferebat autem corpus Philippus conlactaneus eius
qui metuens filium Antiochi ad Ptolomeum Filometora in Aegyptum abiit

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 24, contrarium, *usque ad v.* 25, eventum, *et partim usque ad* scrip[si]).

se *om.* S* | susceperit S*O; suscipere A.

24. acciderit Λ^{L*}(*ut vid.*)Θ^{S*HAM}O; accederet Φ^{RG*}S* | aut] haud Σ^{C} | difficilem $\Sigma\Delta^{M}$ | scientes] *praem.* et Δ^{L*M*}; *praem.* ad hec et Δ^{L2}, *cf. v.* 25 | erat Θ^{A*} | cui] Z^{2} (i *in ras.*); cum Z*Ω^{S} | essent Θ^{H} | non turb.] *in ras.* Ω^{J2}; non turbaretur Z*.

25. potentes] *scrips.* potestes C | quosque] quoque AM*S*Z* | uicinos + nos Φ^{P} | insidianter Σ^{T} | expect.] *praem.* et O* | regem + magnum Ψ^{VD} | quam Z* | saepe] spe S* | subiectae A*.

26. orate] M*Φ^{T*}S*Z^{2}; oro $M^{2}\Phi^{T2}\Theta S^{2}Z^{*3}$(*ut vid.*)$\Gamma^{A}\Psi^{VD}\Omega$agrelvsc *cum LXP et* 𝔊, *cf. BM* (rogo); os O. ¶ orate itaque uos Θ^{M} | et (*1°*)] ut Δ | peto] Θ^{S2} (o *in ras.*) | et (*2°*)] uti Ω^{S}; uti et Ω^{J*}. ¶ « uti » *reprobat Iac.* | ut] et $\Delta\Theta^{A*}$ | ∼ ad me fidem Z | et (*3°*) *om.* Λ^{L*}, *ut vid.*

27. prepositum Ψ^{VD} | commune $\Theta^{S*H*AM*}$ZΓ^{A}; *praem.* et arelsc | fore — 28. homicida] *in ras.* Ω^{J2}.

28. igitur] *praem.* hic Δ^{LM*} *cum BM* | alius A* | miserabile S*Z*O; mirabili Φ^{RG*} | obito Z*; obitum Δ | uita] *in ras.* A^{2} *cum LX*; uitam Δ | functus] Z* *cum X*; defunctus $MZ^{2}O\Omega^{J}$ *cum Ll.*

29. transferabat A | corpus] *bis scrips.* Θ^{A*}; + eius Γ^{A} *cum BMP* | filium *om.* Σ^{T} | anthioco Θ^{H*}; anthioc(h)um Θ^{S*H2} | filometoram Γ^{A}; (f)ilomet(h)orem $M\Phi^{T2RP}S\Psi^{VD}\Omega^{MJ}$grelvscb; filometore Δ^{M2}; filio metora $\Sigma^{T}A*\Theta^{H*AM*}$; filio me(t)oram Φ^{T*}(*ut vid.*) Θ^{S}(*ut vid.*); filio metorem Φ^{G}O; filium metora $\Lambda^{L}Z^{2}$ (ium *et* a *in ras.*), *cf. L* (filium metoris); filium metorem Δ^{LM*} | in aegypto A | obiit Θ^{H*}.

⟨ostendit A | 24. ⟨ut AM | ⟨aut A | ⟨scientes CA | ⟨cui A | 25. ⟨ad (*1°*) CAM | ⟨potentes A | ⟨et (*2°*) A | ⟨designavi A | ⟨quem A | ⟨et (*3°*) A | 26. ⟨oro CM | ⟨et (*1°*) A | ⟨ut A | 27. ⟨confido CAM | ⟨et (*2°*) A | 28. ¶ igitur XXVIII. $C\Sigma\Delta^{(L)M}\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}$ (*ut vid.*)$O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{VD}\Omega^{M}$ | ⟨et (*2°*) A | ⟨miserabili A | 29. ⟨transferebat CAM | ⟨qui A.

X. [1] Macchabeus autem et qui cum illo erant Domino se protegente templum quidem et civitatem recepit
[2] aras autem quas alienigenae per plateas struxerant itemque delubra demolitus est
[3] et purgato templo aliud altare fecerunt
et de ignitis lapidibus igne concepto obtulerunt sacrificia post biennium
et incensum et lucernas et panes propositionis posuerunt
[4] quibus gestis rogabant Dominum prostrati in terram ne amplius malis talibus inciderent sed et si quando peccassent ut ab ipso mitius corriperentur et non blasphemis ac barbaris hominibus traderentur
[5] qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat contigit eadem die purgationem fieri vicensima et quinta mensis qui fuit casleu
[6] et cum laetitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum
recordantes quod ante modicum temporis diem sollemnem tabernaculorum in montibus more bestiarum egerant
[7] propter quod tyrsos et ramos vi-

Deest Q (*ant. vers.*).

X. 1. illo] eo Ψ^{D}**arelbst** *cum BMP* | protegenti A*, *ut vid.*; protegentem S* | ~ ciuit. quidem et templum Ψ^{D} | recepit] Z^{2} (r *in ras.*).

2. struxerant] *cum LPX*; struxerunt Θ^{SM}*; extruxerant $C\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Pi^{G}$MSO**grelbsch** m; extruxerunt Σ^{T}; instruxerant Δ | delubra] *praem.* et Δ^{LM}* *cum* $\mathfrak{G}^{VL'}$, *cf. BMP.*

3. alius Ω^{J}* | et — concepto *om.* M* | igne] M^{3}; igni $\Phi^{T}\Theta^{S}$; ** M^{2} | con*cepto M^{2} | sacrificio Φ^{P}* | ~ sacrificia obtulerunt Ω^{S}**arelst** | post] Z*; per Z^{2} | et luc.] **** luc. M*; *om.* Z*.

4. in terra Δ | malis talibus] M^{2} (malis ta *in ras.*) Ω^{J2} (*in ras.*); malis talis A; malibus talibus Δ^{L}*; malibus tales Z*; talibus (talis $\Theta^{H\dagger}$)malis $\Theta^{H1}\Omega^{MS}$**arelst** *cum BM, cf. X*; *praem.* in Δ^{LM}*Θ^{M2}, *cf. X et P* | inciderent] S*; incederent $A\Phi^{T*RG}S^{2}Z$* *cum X* | sed et] *cf. LX et* $\mathfrak{G}$; sed S*O; *om.* Φ^{T}*, *cf. BMP* | si] qui Θ^{S} | ut] aut O; *om.* $\Pi^{G}\Phi^{T*RG}$ $Z\Psi^{D}\Omega^{M}$**g**, *cf. XMBP et* $\mathfrak{G}$ | mitius] Θ^{A2} (iti *in ras.*) | et non] *** M*, *cf. L* (nec) | blasfemiis CΣ *cum L* | ac] *in ras.* Z^{2} | ~ barb. ac blasph. $\Phi\Omega^{MSJ}$*(*ut vid.*)**agrelbst** | hominibus — 5. alienigenis *om.* Φ^{T}*, *per homoeotel.*

5. qua — alienig.] *om.* Φ^{T}* | qua diem Δ^{L} | aligenis Φ^{T2}; alienis O* | ~ ab alig. templum Φ^{T2} | fuerit Γ^{A} | contingit O | eadem] eam Λ^{L}* | purgationem] *cum X*; purificationem **Ωagrelbst** | fieri] facere Φ^{G} | et *om.* **relbst** | qui fuit] qui est Ω^{J2} (est *in ras.*) *cum P*; *om.* Ω^{S}* *cum BM et* $\mathfrak{G}^{A}$.

6. dies **g** *cum LBP et* $\mathfrak{G}$ | ~ egerunt diebus octo Ψ^{D} | temporis — mont.] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | temporis] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2}; tempus $Z\dagger$ | montibus + et speluncis $\Delta^{L2}\Phi^{T2}\Theta Z^{*}\Gamma^{A}\Omega$**g** *cum LXP et* $\mathfrak{G}^{V107L'211}$; + et in speluncis $M^{2}\Phi^{P}O\Psi^{D}$**arelbst** *cum BM et* $\mathfrak{G}$ | more] in ore Ω^{M} | egerunt Ω^{J}*; egerint Ω^{M}.

7. quod *om.* Φ^{T}* | tirsos $\Sigma\Delta O^{SJ}$**a**; thyrsos **grelbst**; thyrsus S^{2} (rsu *in ras.*)O; thyrgos M*, *ut vid.*; tyros A | uiridis Ω^{M} |

X. 1. ¶ macchabeus X. Ω^{SJ}; XXVIII. Z*; XXVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Omega^{M}$ | ⟨templum A | 2. ⟨aras AM | ⟨itemque AM | 3. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | ⟨obtulerunt A | ⟨et (*3° et 4°*) A | 4. ⟨quibus CA^{2}(*signo K*) M | ⟨rogabant A* | ⟨ne A | ⟨sed CAM | ⟨ut A | ⟨et (*2°*) A | 5. ⟨qua CAM | ⟨contigit A | 6. ⟨et (*1°*) A | ⟨recordantes A | ⟨diem A | ⟨in (*2°*) A | 7. ⟨propter CAM.

rides et palmas praeferebant ei qui prosperavit mundari locum suum

8 et decreverunt communi praecepto et decreto universae genti Iudaeorum omnibus annis agere dies istos

9 et Antiochi quidem qui appellatus est Nobilis vitae excessus ita se habuit

10 nunc autem de Eupatore Antiochi filio impii quae gesta sunt narrabimus

breviantes mala quae in bellis gesta sunt

11 hic suscepto regno constituit super negotia regni Lysiam quendam Foenicis et Syriae militiae principem

12 nam Ptolomeus qui dicebatur Macer iusti tenax erga Iudaeos esse instituit

et praecipue propter iniquitatem quae facta erat in eos

et pacifice agere cum eis

13 sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eupatorem

cum frequenter proditor audiret eo quod Cyprum † creditus † a Filometore † ... † Nobilem

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 10, gesta, *usque ad v.* 12, praecipue, *et partim usque ad v.* 13, acc[usatus]).

perferebant Δ^{LM*}**a**. ¶ per(ferebant) Θ^{M} | quibus C | mundari] $\Phi^{T*}Z^{*3}$ *cum LX et* 𝔊, *cf. P* (emundari); mundare $\Pi^{G}M\Phi^{T2RGP}SZ^{2}$ Ψ^{D}**Ωagrelʂ** *cum* $\mathfrak{G}^{A}$; mandari Λ^{L*}. ¶ uel « mundari » *Iac.*

8. et decreto] Θ^{S*}; et decreta Σ^{T}; *om.* Θ^{S2} | uniuersi SO | gen*ti Λ^{L} | istos ¶ ał minus recte « festos » *Iac.*

9. ant(h)io(c)us $\Theta^{S*HAM*}Z*O\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | uitae] Z^{*3}; uita Z^{2}.

10. de eupatorem $\Lambda^{L*}S*$ *cum L*; deupatore $\Phi^{P}\Theta^{H}$; *praem.* et Ψ^{D} | antiocii Σ^{T} | filium impii S*O, *cf. P*; filio impio Φ^{P*}(*ut vid.*) Θ^{S*}; filii impii Z* *cum B, cf. M*; impii filio Z^{2}**agrelʂt** | narrauimus $\Sigma\Lambda^{L*}\Pi^{G}M*$ $\Phi^{P}\Theta^{SH*AM}S*$ | breuitate $\Omega^{J\dagger}$ | ∼ breu. narr. Λ^{L}.

11. hic + enim $\Phi^{T2}\Theta\Omega^{SJ*}$**agrel**(*sublin.* **ɯ**)**ʂt** *cum LXBM et* 𝔊, *cf. P* (hic etenim) | negotiam Σ^{T} | regni] Z^{2} (i *in ras.*) | quedam Θ^{S*} | syriae] Θ^{M2} (e *in ras.*).

12. macer iusti tenax] macerius titenax Θ^{H*}; macerius tenax Θ^{H2} | ma*cer Φ^{T*}; marcer $\Phi^{RG}\Psi^{D}$. ¶ ał macron Θ^{AM} *cum LXBMP et* 𝔊, *cf.* 94 *et* 95 | iusti] *in ras.* Z^{2}; iustitię $\Sigma\Lambda^{L}$ | tenax] Θ^{S2} (te *in ras.*) | ergo $\Phi^{G\dagger}$ | esse] quae Φ^{G} | instit.] constituit **agrelʂt**, *cf. v.* 11 | quae] *praem.* et Ψ^{D} | in eas A*; in eis A^{2} | et (*2°*) *om.* Z^{2}, *cf. LX et* 𝔊.

13. ob] ab Θ^{S} | accusatus] Z*; accusatur $Z^{2}\Gamma^{A}$, *cf. P* (dum accusatur) | amicis] inimicis A | apud *om.* Φ^{RG} | cum] *praem.* et Z^{2} *cum X, cf. BP et* 𝔊 | proditur S*Z* | audir** Z*; audiretur Z^{2} *cum X*; auditor et Θ^{S*}, *ut vid.* | cyprum] M* *cum LXBMP et* 𝔊; cypro M^{2} | creditus *restituimus cum* Δ^{L} $\Phi^{T2P}\Theta SZ^{2}O\Psi^{D}$**m** *et L, cf.* 95 (reditus) *et* 𝔊; creditas $C\Pi^{G}AM*\Phi^{T*RG}Z*\Gamma^{A}$**ƀ** *cum archetypo*; cre****s Δ^{M*}; creditam sibi $M^{2}\Omega^{MS}$**agrelƀ ʂt** *cum XP*; sibi creditam Ω^{J2}, *in ras., cum BM*; cretes Σ^{T}; cretas $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; *praem.* defecisset et ad antiochum Z^{2} (*cf. infra* Z*) ¶ creditas Θ^{M} | a filio metore $\Phi^{G}\Theta^{SH*A*M*}\Gamma^{A}$ *cum L*; a filometorem Π^{G}; ad filometorem $\Delta^{LM*}\Theta^{M2}$; ad filometore Δ^{M2} *cum X*; + def(e)cisset (deseruisset **Ωagrelƀʂt** *cum X, cf. BM et P*) et ad antiochum (ab antiocho Φ^{P}; *om.* ad $\Delta^{L}\Phi^{T2}\Theta)\Delta^{L}M^{2}\Phi^{T2P}\Theta^{SHAM*}S^{2}Z*\Gamma^{A}\Psi^{D}$

⟨et (*2°*) A | 8. ⟨et (*1°*) CA | ⟨et (*2°*) A | ⟨omnibus A | *hic add.* explicit lib. III secundum quosdam. incipit lib. IIII (+ **** Δ^{L*}) C (*in marg.*) Δ^{L*} | 9. ¶ et XXVIIII. Z*; XXX. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}$(*in ras. ut vid.*) $O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{S}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨vitae A | 10. ⟨nunc CAM | ⟨breviantes A | 11. ⟨hic CAM | ⟨lysiam A | 12. ⟨nam CAM | ⟨tenax A | ⟨et (*1°* *et 2°*) A | 13. ⟨sed CAM | ⟨cum A | ⟨eo (*1°*) A.

translatus etiam ab eo recessisset
veneno vitam finivit
14 Gorgias autem cum esset dux locorum adsumptis advenis frequenter Iudaeos debellabat
15 Iudaei vero qui tenebant oportunas munitiones fugatos ab Hierosolymis suscipiebant et bellare temptabant
16 hii vero qui erant cum Macchabeo per orationes Dominum rogantes ut esset sibi adiutor impetum fecerunt in munitiones Idumaeorum
17 multaque vi insistentes loca obtinuerunt occurrentes interemerunt et omnes simul non minus a viginti milibus trucidaverunt
18 quidam autem cum confugissent in duas turres valde munitas omnem apparatum ad repugnandum habentes
19 Macchabeus ad eorum expugnationem relicto Simone et Ioseppo item † Zachaeo † eisque qui cum ipsis erant satis multis ipse ad eas quae amplius perurguebant pugnas conversus est
20 hii vero qui cum Simone erant cupiditate ducti a quibusdam qui in turribus erant suasi sunt pecunia
et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserunt quosdam

Deest Q (*ant. vers.*).

Ωagrelυst *cum LX, 95 et* 𝔊, *cf. BMP et Prolegom. p.* LIV | nobilem] A* *cum LX, 95*; nobile CΣΛ^{L}A^{2}; nobili Φ^{P}; *om.* Ω^{M}; *praem.* ** M* | translatus] S*; translatum S^{2} | etiam] et quam Δ^{L} | recessissent Φ^{RP} | uenen**o** Φ^{T}; *praem.* et Θ^{A}*Z*, *cf. B* (etiam) | uita A* | finiuit *om.* Λ^{L}.

14. cum] dum Ψ$^{'D}$* | *scrips.* depellabat M*; debellabant O.

15. tenebant] Λ^{L2} (*pr.* t *corr.*) | *scrips.* oportunes Δ^{L} | fugatus Σ^{T}S*O; fatigatos Λ^{L}.

16. uero] autem Θ^{A} *cum X, cf. BM* | rogantem Λ^{L}*; uocantes Ω^{MS} | essent Π^{G}A*.

17. ui] Z*^{3}; ei Ψ$^{'D}$; *om.* M*Φ^{T*RG}Z^{2} | occurr.] *praem.* et SO, *cf. LXP et* 𝔊 | a uiginti] Z^{2}Ω^{J2} (*in ras.*); uiginti Σ^{T}Π^{G}**gre**lυst; + quinque M^{2}Φ^{P}ΘZ*^{3}Γ^{A}Ψ$^{'D}$Ω**agre**ϑ | milia Φ^{RG} | trucidarunt Z.

18. cum confugissent] Ω^{S2} (con *in ras.*); cum fugissent S*O^{2}(*ex* -et)I; confugissent Θ^{S*} | apparatu Π^{G}.

19. eorum] horum Π^{G}AM^{2}(h *in ras.*) ΘSZΓ^{A} | expugnat. + eorum Δ^{M2} | simoni O | et] ac Ψ$^{'D}$ | iosep(h) Θ^{SHA}Z*Γ^{A}; iosepum A | itemque Ω^{J}**agre**lυst *cum P et* 𝔊; *om.* MΩ^{M} *cum L* | zac(ha)eo *restituimus cum* Ω^{SJ}**ag rel**υst, *LXMP et* 𝔊, *cf. B*; mac(ch)abeus CΣΔ^{L}(-beos)^{M}Λ^{L}ΦS^{2}Ψ$^{'D}$ *cum archet.;* mac-(c)habeo Π^{G}AΘS*ZOΓ^{A}**bm**; ******* M* *om.* M^{2}Ω^{M}, *cf. Prolegom., p.* LV | eisque] Δ^{M*}; et his ΣΔ^{M2}Λ^{L} *cum P* | cum ipso Γ^{A}†(*ut vid.*) *cum L et* 𝔊, *cf. XBM* (cum eo) *et P* (cum illo); cum ipsos Δ | ad eas] audeas Λ^{L*} | quae] Φ^{T2} (ę *in ras.*) | perurg(u)ebat Π^{G} Φ^{RGP} | pugnas] Φ^{T2}(s *in ras.*)S*; pugnans ΔΦ^{RG}S^{2}.

20. ducti — in] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | a quibusdam *om.* Γ^{A} | persuasi sunt Δ^{LM2}; peruasi sunt Δ^{M*}; sua sunt Σ^{T} | didrammas Π^{G} | acceptos Δ^{LM*} | demiserunt O |

⟨translatus A | 14. ¶ gorgias XXX. Z*; XXXI. CΣΔΛ^{L}AMΦΘ^{SAM}SZ^{2}OΓ^{A}; *Div. sine num.* Π^{G}Θ^{H}Ψ$^{'D}$Ω^{M} | ⟨adsumptis A | 15. ⟨iudaei AM | ⟨fugatos A | 16. ⟨hii CAM | ⟨impetum A | 17. ⟨et A | 18. ⟨quidam AM | ⟨omnem A | 19. ⟨macchabeus A | ⟨relicto A | ⟨item A | ⟨ipse A | 20. ⟨hii CAM | ⟨a A | ⟨et A.

effugere
21 cum autem Macchabeo nunciatum esset quod factum est
congregatis principibus populi accusavit quod pecunia fratres vendidissent adversariis eorum dimissis
22 hos igitur proditores factos interfecit et confestim duas turres occupavit
23 armis autem ac manibus omnia prospere agendo in duabus munitionibus plus quam viginti milia peremit
24 Timotheus qui prius a Iudaeis fuerat superatus
convocato exercitu peregrinae multitudinis et congregato exercitu asiano
advenit quasi armis Iudaeam capturus
25 Macchabeus autem et qui cum ipso erant adpropiante illo deprecabantur Deum
caput terra aspergentes lumbosque ciliciis praecincti
26 ad altaris crepidinem provoluti
ut sibi propitius inimicis autem eorum esset inimicus et adversaretur sicut lex dicit
27 et ita post orationem sumptis armis longius de civitate procedentes
et proximi hostibus effecti rese-

Deest Q (*ant. vers.*).

effugere] Z^{2}; effugire $S^{*}Z^{*3}$.

21. esset] est $M^{\dagger}$, *ut vid.*; fuisset Δ^{M} *cum BM*; fuisse∗t Δ^{L} | ∼ princ. populi congreg. agrelbsc | pecunia] Z^{*}; pecuniam $\Sigma^{T}O$; pecunias $\Phi^{RG}Z^{2}$ *cum L* | aduersarios $\Delta^{L}Z^{*}$; *praem.* et Ψ^{D}.

22. his Φ^{G*} | factus interficit O | turres] turmas Λ^{L*}.

23. prospera Φ^{P} *cum X* | *scrips.* monitionibus C.

24. timotheus — prius] *in ras.* Ω^{J2} | timotheus] Z^{2}; *praem.* at $M^{2}\Theta^{H2AM}Z^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}$agrelbsc; *praem.* et Ω^{MS}agrel *cum L*; *praem.* ∗t Θ^{S}; + uero $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum P*; + autem $O\Omega^{J2}$ *cum XBM, cf.* 𝔊 | a *om.* A, *cf. P* | fuerant Δ^{M*} | superaturus Σ^{T}; *om.* Ω^{M} | conuocato exercitum Γ^{A}; conuocat exercitum $M^{*}\Phi^{T*RG}O\Psi^{D}$; congregato exercito Z^{*} *cum L* (congr. exercitu), *cf. BM et infra* | exercito (*1°*) Σ^{C} | peregr. — exercitu (*2°*) *om.* Γ^{A}, *per homoeotel.* | peregrini Z^{*} | congrega Σ^{T*} | exercitu (*2°*)] Z^{2}; equitatu $Z^{*3}\Omega$agrelbsc *cum L*, 94, 95 *et* 𝔊, *cf. XBMP* | asiano + ∗∗ Φ^{G} | ∼ iudeam armis Ψ^{D} | capiturus Δ^{L*}, *ut vid.*

25. a(d)propriante $\Sigma\Delta O$; appropinquante arelbsc *cum P, cf. X* | deprecabatur Δ^{M2}(*ut vid.*)Θ^{A}; deprecabant Θ^{M*}, *ut vid.* | deum] M^{*}; dominum $M^{2}\Phi^{TP}Z\Psi^{D}\Omega^{S}$agrelbsc *cum B∗* | terram $\Pi^{G}\Phi^{RG}$, *cf. P* | aspargentes $\Delta M^{*}SO$.

26. crepidine Ψ^{D}; crepitudinem Σ^{C*} | ut *om.* Ψ^{D} | propit.] potius Θ^{S*} | eorum] *in ras.* Θ^{M2} | (inimicu)s — sicut] *in ras. lat. spat.* Θ^{M2} | et] Z^{*3}; *om.* Z^{2} | aduersaretur] Z^{2} *cum L*; aduersetur AZ^{*}; aduersaret O; *praem.* aduersariis $M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{SHM2}Z^{3}\Psi^{D}\Omega$agrelbsc *cum X, cf. BMP et* 𝔊; *praem.* aduersariis et O; *praem.* aduersarios Z^{*}; *praem.* aduersarius $\Theta^{A}\Gamma^{A}$ | sicuti C | d∗icit Δ^{M}; dixit O.

27. ∼ armis sumptis Ω^{M} | de ciuit.] *in ras.* Ω^{J2} | de] ∗∗∗∗∗ Φ^{T*} | procidentes A |

---

21. ⟨cum CAM | ⟨congregatis A | ⟨accusavit A | ⟨adversariis A | 22. ⟨hos CAM | ⟨et A | 23. ⟨armis AM | 24. ¶ timotheus XXXI. Z^{*}; XXXII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨convocato A | ⟨et A | 25. ⟨macchabeus CAM | ⟨adpropiante A | ⟨caput A | ⟨lumbosque A | 26. ⟨ad A | ⟨inimicis A | 27. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨et (*2°*) A.

derunt
28 primo autem solis ortu utrique commiserunt
isti quidem victoriae et prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes
illi autem ducem belli animum habebant
29 sed cum vehemens pugna esset apparuerunt adversariis de caelo
viri quinque in equis frenis aureis decori ducatum Iudaeis praestantes
30 ex quibus duo Macchabeum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conservabant
in adversarios autem tela et fulmina iaciebant
ex quo et caecitate confusi et repleti perturbatione cadebant
31 interfecti sunt autem viginti milia quingenti et equites sescenti
32 Timotheus autem confugit in Gazara praesidium munitum cui praeerat Caereas
33 Macchabeus autem et qui cum eo erant laetantes obsederunt praesidium diebus quattuor
34 at hii qui in turres erant loci firmitate confisi super modum maledicebant et sermones nefandos iactabant
35 sed cum dies quinta inlucesceret

Deest Q (*ant. vers.*).

resed.] reserunt Θ^{H*}; recederunt Ψ'^{D}.

28. ortum Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}O\Gamma^{A}$ | prosperitatis] Θ^{S2} (ita *in ras.*); prosperitatem $\Omega^{M\dagger}$ | sponsorum Θ^{S*}; sponsoram Θ^{S2}, *ut vid.* | cum uirtutem Ψ'^{D} | domini $A\Omega^{S}$.

29. pugna esset] Θ^{A2} (esset *in ras.*); pugnasset $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}\Psi'^{D}$ | de] e Σ^{T}; ę $\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}$; he C | in equis *om.* O | frenis — 31. sescenti] *in ras.* Ω^{J2} | decore S*.

30. *tot. vers. in ras.* Ω^{J2} | medium] *bis scripsit* C | ******* circum septem* M | conseruabat O | in adu.] *cum* 94, 95 *et* 𝔊, *cf. BM* (contra adu.); in aduersariis AS*Z* $O\Psi'^{D}\Omega^{S}$ *cum P, cf. X* (aduersariis) | telae et A; telęi Θ^{H*}; telorum Θ^{H2} | iacebant $A\Theta^{S}$ *cum P*; iacebat Λ^{L} | ex (*2°*) — cadebant *om.* Φ^{T*}, *per homoeotel.* | ex (*2°*) — confusi] *in ras.* M^{2} | et (*2°*)] ex Π^{G}; *om.* O *cum* 𝔊 | cecitatem S* | perturbationem $\Phi^{G}O\Gamma^{A}$ | cadebant] Z^{2} (*pr.* a *in ras.*).

31. *tot. vers. in ras.* Ω^{J2} | **sunt Θ^{M}; *om.* S* | quingenta Ω^{S*}; + peditum 𝔰. ¶ « quingenti et equites sexcenti » *Hug. et Guill.*

32. timothes M* | autem] uero Z* Ω^{SJ*}(*ut vid.*)agrelbgc *cum LX, cf. P* | confugit] Θ^{M*}; confugiit $C\Sigma\Delta\Lambda^{L*}\Theta^{HAM2}$; confus S† | in gazara] M*, *ut vid.*; in gaiara O; in gazaram $M^{2}\Omega^{J2}$(rā *in ras.*)arel(*sublin.* m w)gc *cum B*; in gazare Ω^{S}. ¶ « in gazaram » *Hug.* « in gazarim » *Guill.* | *scrips.* monitum O* | qui Θ^{H*}.

33. autem *om.* Ω^{M} | laet.] latentes Δ^{M*}, *ut vid.* | obsederant Λ^{L}.

34. at] et $C\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. BM* | hii — turres] *in ras.* Ω^{J2} | hii] illi Ω^{M} *cum BMP*; *om.* Π^{G*} | qui in turres] Φ^{T*}(*ut vid.*)S*; qui in turre Ω^{J2}; qui in turri Z^{2}; qui in turribus $M\Phi^{P}\Theta^{M2}S^{2}O$; qui intus $\Phi^{T2}\Theta^{SHAM*}$ (quintus) $Z*\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega^{MS}$agrelbgc *cum LXP et* 𝔊, *cf. B* (illi intus). ¶ intus M; al intus erant Θ^{M} | confusi $\Delta^{LM*}A*\Phi^{G}$ | super] Z* *cum LX*; supra $\Phi^{P}Z^{2}\Omega^{SJ}$agrelbgc | et *om.* S.

35. macchabeo *om.* Ω^{S*} | accensis Π^{G} *cum LP* | propter blasphemia AM*(*ut vid.*)

---

28. ⟨primo CAM | ⟨isti AM | ⟨illi A | 29. ⟨sed CAM | ⟨viri A | 30. ⟨ex A | ⟨armis A | ⟨in AM | ⟨ex (*2°*) AM | 31. ⟨interfecti CAM | 32. ⟨timotheus CAM | ⟨praesidium A | 33. ⟨macchabeus CAM | ⟨laetantes A | 34. ¶ at *Div. sine num.* Θ^{M}; ⟨at AM | ⟨et A | 35. ¶ sed XXXII. Z*; XXXIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{SAM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* Π^{G}.

viginti iuvenes ex his qui cum
Macchabeo erant accensi animis propter blasphemiam
viriliter accesserunt ad murum
et feroci animo incedentes ascendebant
36 sed et alii similiter ascendentes
turres portasque succendere
adgressi atque ipsos maledicos vivos concremare
37 per continuum autem biduum
praesidio vastato
Timotheum occultantem se in
quodam reppertum loco peremerunt
et fratrem illius Caeream et
Apollofanem occiderunt
38 quibus gestis in hymnis et confessionibus benedicebant Dominum
qui magna fecit cum Israhel et
victoriam illi dedit
XI. 1 sed parvo post tempore Lysias procurator regis et propinquus ac negotiorum praepositus
graviter ferens de his quae acciderant
2 congregatis octoginta milibus et
equitatu universo veniebat adversus Iudaeos
existimans se civitatem quidem
captam gentibus habitaculum facturum
3 templum vero in pecuniae quaestu sicut cetera delubra gentium habiturum
et per singulos annos venale sa-

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟 (*a. v.* 36, atque).

Φ^{T*}(*ut vid.*); propter blasphemias Φ^{T2}SO𝔟 *cum L et* 𝔊 | accessent Σ^{T*} | incendentes Θ^{S*}; incidentes S*; accedentes $\Sigma\Lambda^{L}$; *acedentes Δ^{M2} (a *in ras.*); + turres 𝔢, *cf. v.* 36 | ascend. — 36. ascendentes] Z^{*3}; *om.* Φ^{T*RG} Z^{2}, *per homoeoarcton.*

36. sed et] sed Π^{G} | aliis $\Delta^{L}\Theta^{A*}$O | *scrips.* succende Σ^{T*}; succedere Φ^{P} | adgressi + sunt $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}Z^{2}\Omega^{MS2J}$𝔞𝔯𝔢𝔩𝔟𝔰𝔠 | ipsos] in ipsos $A\Theta^{S*HAM}$(*ut vid.*); in ipsis $Z^{*}\Gamma^{A}$.

37. biduum] A^{2} (b *in ras.*); *om.* Λ^{L}. ¶ triduum Δ^{L} | t(i)motheo $\Delta^{L}\Pi^{G}S^{*}O\Psi^{D}$ | occultante Θ^{S*} | se *om.* Θ^{HAM*} | in quoddam Γ^{A} | reperto SO | loco] *cum X et* $𝔊^{311}$; lacum $\Delta^{LM*}Z^{*}$, *cf. L* (laco) *P* (lacu) *et* 𝔊 | fratres Φ^{T}SO | illius] Z* *cum LX*; eius $M\Phi Z^{2}\Psi^{D}$ *cum BM* | c(hae)ream $\Delta^{L}\Omega^{M}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 | appollofanen Ω^{J2} (nen *in ras.*) | occiderunt] *in ras.* Ω^{J2} *cum X.*

38. gestis] Θ^{H2} (*pr.* s *in ras.*) | qui] *bis scrips.* Σ^{T} | cum] in $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{A}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 *cum X et RES-R*(3/3); *om.* O, *cf. L et* 𝔊. ¶ cum Θ^{A} | illis Z𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 *cum L, RES-R et* 𝔊, *cf. BMP* | ∼ dedit illi(s) Ω^{SJ}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 *cum RES-R.* ¶ « dedit illi » scilicet isrł *Hug. et Guill.*

XI. 1. sed] et Ω^{S} *cum LBMP* | et] *in ras.* Ω^{J2} | ac] *in ras.* Ω^{J2} | negotiorum] Z* *cum L;* nego(t)iatorum $\Pi^{G}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RGP}S* $Z^{2}\Psi^{D}$ *cum X.* ¶ ał negotiatorum Θ^{M} | qui Θ^{S}O | accederant S*; occiderunt Π^{G}.

2. *scrips.* congrega O* | equitato Ψ^{D}; equitatum ΔO(aeq.); equitatuum Φ^{R} | uniuersum O | ueniebant A* | aduersum $\Theta\Gamma^{A}$ Ω^{MSJ*}𝔞𝔤 | extimans Δ^{L} | ∼ ciuit. se Z | habitac. + quidem C*.

3. qu(a)estum $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 *cum LX* | sicuti C | gentilium $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ | annis O.

⟨viginti A | ⟨viriliter A | et ⟨A | 36. ⟨sed CAM | ⟨turres A | ⟨adgressi A | 37. ⟨per CAM | ⟨timotheum A | ⟨et (*1° et 2°*) A | 38. ⟨quibus CAM | ⟨qui A.

XI. 1. ¶ sed XI. Ω^{SJ}; XXXIII. Z*; XXXIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{SAM}SO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}\Omega^{M}$ | ⟨ac A | ⟨graviter A | 2. ⟨congregatis A | ⟨et A | ⟨existimans M | ⟨civitatem A^{2}, *nota* K A* | ⟨gentibus A | 3. ⟨templum A | ⟨sicut A | ⟨et A.

cerdotium
4 nusquam recogitans Dei potestatem sed mente effrenatus
in multitudine peditum et in milibus equitum et in octoginta elefantis confidebat
5 ingressus autem Iudaeam
et adpropians Bethsurae quod erat in angusto loco ab Hierosolyma intervallo quinque stadiorum
illud praesidium expugnabat
6 ut autem Macchabeus et qui cum eo erant cognoverunt expugnari praesidia
cum fletu et lacrimis rogabant Dominum et omnis turba simul ut bonum angelum mitteret ad salutem Israhel
7 et ipse primus Macchabeus sumptis armis ceteros adhortatus est simul secum periculum subire et ferre auxilium fratribus suis
8 cumque pariter prompto animo procederent Hierosolymis
apparuit praecedens eos eques in veste candida armis aureis hastam vibrans
9 tum simul omnes benedixerunt misericordem Dominum
et convaluerunt animis non solum homines sed et bestias ferocissimas et muros ferreos parati penetrare
10 ibant igitur prompti de caelo

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔙.

4. recogit.] re**cogans O*. ¶ « recogitans » *signum notae sine nota Iac.* | potestate S | effrenat*s Σ^{C*}; efferatus Ψ^{D} | in multitudinem S*O | in (*3°*) *om.* $\Theta^{S*HAM*}Z$ *cum LXBMP et* 𝔊 | octoginta] $\Theta^{S*}Z^{*3}$; octoaginta S*; octogintis Z^{2}; octongintis S^{2}, *ut vid.*; octingentis $\Phi\Theta^{S2}\Psi^{D}$. ¶ ał dccctis Θ^{M} | elefantes M*; elefantos M^{2} | confidebant Λ^{L*}A.

5. iudaeam] Θ^{M2} (am *in ras.*) | et *om.* Δ^{LM*} | appropiens Φ^{P}; a(d)proprians $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}S*O$, *cf. X* (adpropriabit) | quod] *cum L, cf.* 𝔊; qu(a)e Ω^{J}agreIst *cum XM* | ab] ad M* | expugn.] Λ^{L*}; et pugnabat Λ^{L2}.

6. cognouerant Ω^{M} | expugnare $\Delta M*\Phi^{T*RGP}Z*$, *cf. LXP et* 𝔊 | ∼ praesidia expugn. A* | rogant A; orabant $\Theta\Gamma^{A}$ *cum BM.* ¶ ał rogabant Θ^{M} | et (*3°*)] ut et O | omnes Λ^{L*} | israhel *om.* Σ^{T}; *praem.* in Δ^{M2}.

7. ceteris A* | adhortatos Z*; abhortatus Ω^{M}; adhoratus O* | secum] se Δ^{L} | subire et] subiacet Θ^{H} | ferret S*O.

8. procederet O* | hier(o)solymis] M* Z*; ab hierosolymis Z^{2}; hierosolymis essent Ψ^{D}; et adhuc in hier(o)sol(y)ma essent M^{2} $\Phi^{P}\Theta\Gamma^{A}$(*om.* in), *cf. LXBMP et* 𝔊; *praem.* ******* Φ^{T2}, *in marg.* | eques] *cum LBMP, cf.* 𝔊; equens A*; sequens Θ^{HAM*} *cum X*; sequest Θ^{S*}, *ut vid.*; (a)equester $\Pi^{G}M\Phi SZ^{2}O\Psi^{D}$ *cum* 𝔊; iuuenis Z*; iuuenis equester Z^{3}. ¶ ał equester Θ^{M} | candita S*.

9. tum = C(thum)$\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Theta$𝔱𝔪; tunc *cett.* | simul omnes] $Z*\Omega^{J2}$ (*in ras.*), *cf. LXP* (simulque omnes) *et* 𝔊; omnes simul $M\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{MS}$agreIst | benedix.] *in ras.* Ω^{J2}; benedicebant Ω^{S}; + dominum Ω^{J2}, *in ras. brev. spat.* | misericordes O† | dominum] deum Z* *cum LXBP et* 𝔊; d[..]Γ^{A}; + suum $M\Phi Z^{2}O\Psi^{D}$ | ∼ dom. miseric. Σ^{T} *cum* $\mathfrak{G}^{771}$, *cf. LX* | et] ut Θ^{H*}; *om.* Ψ^{D}, *cf.* $\mathfrak{G}^{VL'\ 46\ 52\ 58\ 311}$ | solum] sicut Δ^{LM*}; + ut Π^{G} | sed et] $Z*^{3}$; sed ut Δ; et $\Phi^{T*}Z^{2}$ | bestia Π^{G} | ferocissimis S* | ∼ et best. feroc. sed Ω^{S} | muros] *scrips.* mures Φ^{P}; *scrips.* mucros Σ^{C}.

10. igitur] ergo Π^{G} | prompte A | caelo] loco Σ^{T} | adiutorium Z*, *cf. X* | eos]

---

4. ⟨nusquam CAM | ⟨sed A | ⟨et (*3°*) A | 5. ⟨ingressus CAM | ⟨et A | ⟨intervallo A | 6. ⟨ut CAM | ⟨cum A | ⟨et (*3°*) A | 7. ⟨et (*1°*) CAM | 8. ⟨cumque CAM | ⟨apparuit A | ⟨armis A | 9. ⟨tum CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨non A | ⟨et (*3°*) A | 10. ⟨ibant CAM.

habentes adiutorem et miserantem eos Dominum
11 leonum autem impetu inruentes hostibus prostraverunt ex eis undecim milia peditum et equites mille sescentos
12 universos autem in fugam verterunt
plures vero ex eis vulnerati nudi evaserunt
sed et ipse Lysias turpiter fugiens evasit
13 et quia non insensatus erat secum ipse reputans factam erga se diminutionem
et intellegens invictos esse Hebraeos Dei auxilio nitentes misit ad eos
14 promisitque consensurum se omnibus quae iusta sunt
et regem conpulsurum amicum fieri
15 annuit autem Macchabeus precibus Lysiae in omnibus utilitati consulens
et quaecumque Macchabeus scripsit Lysiae de Iudaeis ea rex concessit
16 nam erant scriptae Iudaeis epistulae a Lysia quidem hunc modum continentes
Lysias populo Iudaeorum salutem
17 Iohannes et Abessalom qui missi sunt a vobis tradentes scripta postulabant

---

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔙.

super eos agrelst.

11. leonem autem Φ^{G}; leone autem A†; + more $\Phi\Theta^{S2M2}S^{2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelst, *cf. LX* (ritu) *et* 𝔖 | impetum $\Sigma^{T}A^{*}\Phi^{RG}\Theta^{SH\,AM*}S^{*}ZO^{2}$(ip. O*)$\Gamma^{A}\Psi^{D}$, *cf. L*; *praem.* et Ω^{M} | inruentes — peditum *om.* Φ^{R}, *per homoeotel.* | ruentes Ω^{S} | hostibus] $\Lambda^{L*}\Omega^{J2}$ (*in ras.*) *cum P*; hostes Λ^{L2} *cum L*; in hostes Ω^{S}agrelst, *cf. X* | eis] his Δ^{LM*} | und.] duodecim Z* | ped* Θ^{H*} | equitum $Z\Omega^{SJ*}$ (*ut vid.*)agrelst.

12. in fuga CΣΔA, *cf. appar. in* 9,2 *et* 12,22 | plures — euaserunt *om.* Θ^{H*}, *per homoeotel.* | plures — uulnerati] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | uero] autem agrelst *cum X* | nudi *om.* Γ^{A} | et *om.* Θ^{H} | ipsi Γ^{A} | fugiens] Δ^{M*} *cum LXP et* 𝔖; fugatus $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | ∼ fugiens turpiter Ω^{J*}.

13. non *om.* $\Theta^{A*}Z$ | sensatos Θ^{M*} | fuerat Ω^{M}† | reputens Θ^{S*}; reputam M* | factam] Θ^{A2} (*alt.* a *in ras.*) | erga] *in ras.* Θ^{M2} | diminut.] Θ^{H*}; deminutionem $\Theta^{S*H2M*}S^{2}O$; demunitionem S* | inuictus esse Θ^{S*}; inuictus esset M* | hebraeos + iudaeos M* Φ^{T*}(*ut vid.*)^{RG} | dei] *praem.* omnipotentis grelst *cum* 𝔖, *cf. BMP*; + omnipotentis $\Phi\,\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a, *cf. L* (potentis) | innitentes grelst.

14. consens. — quae *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | ∼ se consensurum Ω^{S}agrelst | omnibus] Φ^{T*3}; de omnibus Φ^{T2} | amicum] *praem.* et Z^{2}.

15. ann.] innuit $\Lambda^{L}\Theta^{A}$; timuit Ω^{M} | autem *om.* Π^{G} | in omnibus] *in ras.* A^{2}; omnibus Γ^{A}; *praem.* et Δ^{M2} | utilitate S* | lisysiae O | concessit] consensit AZ*(*ut vid.*), *cf. v.* 14 *et apparat. v.* 18.

16. a lysiae A* | a *om.* Θ^{M*} | quidam Θ^{A}; siquidem agrels | ∼ hunc quidem Ω^{J2}, *in ras.*

17. iohannis SZ* *cum X* | et *om.* Γ^{A} | sunt] fuerant Ω^{S}agrelst | a] ad Θ^{H*} | nobis Ω^{S} | scriptam Δ^{L} | implerem] Θ^{A2} (*alt.*

---

11. ⟨leonum CAM | 12. ⟨universos CAM | ⟨plures A | ⟨sed CA | 13. ⟨et (*1° et 2°*) A | ⟨misit A | 14. ⟨promisitque A | ⟨et A | 15. ¶ annuit XXXV. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}S\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Theta^{H}O$ | ⟨et A | 16. ⟨nam CAM | ⟨a A | ⟨lysias CA | 17. ⟨iohannes CAM | ⟨tradentes A.

ut ea quae per illos significabantur implerem
18 quaecumque igitur regi potuerunt perferri exposui et quae res permittebat concessit
19 si igitur in negotiis fidem conservaveritis etiam deinceps honorum vobis causa esse temptabo
20 de ceteris autem per singula verbo mandavi
et istis et his qui a me missi sunt conloqui vobiscum 21 bene valete
anno centensimo quadragensimo octavo dioscori die mensis vicensima et quarta
22 regis autem epistula ista continebat
rex Antiochus Lysiae fratri salutem
23 patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere et rebus suis adhibere diligentiam
24 audivimus Iudaeos non consensisse patri ut transferrentur ad ritum Graecorum
sed tenere velle suum institutum ac propterea postulare concedi sibi legitima sua
25 volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟.

m *in ras.*); implere Π^{G}.

18. quicumque O *cum L*; queque Σ^{T} | igitur *om.* Ω^{M} | potuerant Δ^{M*} | perferre Z*, *cf. B* (offerre) | exposuit Λ^{L} *cum L* | permittebat] Z*; permittebant $\Delta^{L*}AM\Phi^{T*}$ (*ut vid.*)$^{RGP}Z^{2}\Psi^{D}$[. ¶ ant. « que res permittebat » id est rei utilitas *Hug.*, *item Guill.*, *qui addit*: quidam habent « et que rex » | concessit] Z* *cum LX et* 𝔊; concessi $M\Phi^{TRGP*}\Theta Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MS}$𝔤𝔰𝔱 (*edd.* 1592* *et* 1593*) *cum BMP et* $𝔊^{19\ 62\ 52\ 55}$; consensit A, *cf. apparat. v.* 15; consensi 𝔞𝔢. ¶ ant. « concessit » scilicet rex *Hug.*, *item Guill.*

19. si *om.* Z* *cum L* | negutiis S*; negotii S^{2} | seruaueritis Ω^{J} | etiam] et Ω^{J*} (*ut vid.*) 𝔞𝔢𝔩𝔰𝔱 *cum L, cf. BM* | honorem M* Ψ^{D}; bonorum $\Delta\Phi^{P}\Theta^{S*HAM*}Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱 *cum LP et* 𝔊, *cf. BM.*

20. uerbo] M*(*ut vid.*)Θ^{S*}; uerba $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M^{2}\Theta^{S2}SO\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰 | et (*2°*) *om.* Ω^{S*} | a *om.* Θ^{S*} | nobiscum Ω^{S}.

21. diosc. die mensis] Z*; diosc. mensis die $Z^{2}\Omega^{J}$; mensis diosc. die 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱; mensis die diosc. 𝔞 | dioscori die] S* *cum X*; dioscoro die Π^{G}(diem)Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RGP}S^{2}$; dioscoridi Δ^{L}, *cf. L* (dioscordi) *et P* (dioscoridis); di*scoridi Δ^{M*}; dioscoro di[..] O | et quarta] Δ^{L2}(*in ras.*)Ω^{J*}; quarta Ω^{J2}.

22. autem *om.* Ω^{M}, *cf. LXBM* | ista] M*, *ut vid.*; ita $M^{2}\Theta^{SHAM*}Z^{*}O\Gamma^{A}$ *cum LX et* 𝔊; hec Σ^{T} *cum P* | *scrips.* continebant A | rex + autem A.

23. patri ΔZ^{*} | deos] Φ^{T2} (e *in ras.*); d** S*; iudeos Ψ^{D} | nostro *om.* Γ^{A} *cum B et* 𝔊, *cf. P* | ~ in regno nostro sunt Δ | sine tumulto S*.

24. consessisse Φ^{P}; concessisse Λ^{L}, *cf. infra et vv.* 15 *et* 18 | patri + meo 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱, *cf. BMP* | transferrentur] Δ^{M*}; transferentur $\Sigma^{T}\Delta^{M2}M^{*}\Theta^{SH*AM*}O$𝔞; transfer**ntur Λ^{L*} | ~ uelle instit. suum Ω^{J2}, *in ras.* | concedi] Δ^{M*}; concedere $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; *praem.* nobis Z* Ω^{S*}; *praem.* a nobis $O\Psi^{D}\Omega^{MS2J}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱.

25. quietem $\Pi^{G}\Theta^{H}$ *cum L* | statuentes]

⟨ut A | 18. ⟨quaecumque CAM | ⟨et A | 19. ⟨si CAM | ⟨honorum A | 20. ⟨de CAM | ⟨et (*1°*) A | 21. ¶ anno XXXIIII. Z*; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{H}O$; ⟨anno CAM | ⟨dioscori A | 22. ⟨regis CA | ⟨rex CAM | 23. ⟨patre CA | ⟨et A | 24. ⟨audivimus A | ⟨ut A | ⟨sed A | ⟨ac AM | 25. ⟨volentes CAM.

statuentes iudicavimus templum restitui illis ut agerent secundum maiorum suorum consuetudinem
26 bene igitur feceris si miseris ad eos et dextram dederis
ut cognita nostra voluntate bono animo sint
et utilitatibus propriis deserviant
27 ad Iudaeos autem regis epistula talis erat
rex Antiochus senatui Iudaeorum et ceteris Iudaeis salutem
28 si valetis sic estis ut volumus sed et ipsi bene valemus
29 adiit nos Menelaus dicens velle vos descendere ad vestros qui sunt apud nos
30 his igitur qui commeant usque ad diem tricensimum mensis xandici damus dextras securitatis
31 ut Iudaei utantur cibis et legibus suis sicut et prius
et nemo eorum ullo modo molestiam patiatur de his quae per ignorantiam gesta sunt
32 misi autem et Menelaum qui vos adloquatur 33 valete
anno centensimo quadragensimo octavo xandici mensis quintadecima

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 30, securitatis, *usque ad v.* 33, octavo, *et partim usque ad v.* 34, memmius) 𝔙.

Δ^{M2} (tes *in ras.*) | restituimus Z*, *ut vid.* | ut agentes A | maiorum suorum] *in ras.* Ω^{J2}; maiorem suorum Ψ'^{D}; suorum maiorum **ag relst** | consuetudine Δ.

26. dextram] Φ^{G}*Z*; dexteram Φ^{T}*(*ut vid.*)$^{G2P}Z^{2}\Psi'^{D}$**grelst**. ¶ « dextram » uel « dextras » (*cum P et* 𝔊) *Iac.* | cognita* Δ^{L} | bono] *praem.* in Σ^{T}* | deseruiunt Σ^{T}.

27. autem] uero Ω^{S}**agrelst** | ∼ epist. regis Σ^{T} | talis *om.* Σ^{T} | senatui] Φ^{R2} (i *in. ras.*); senatu M*S*Ψ'^{D} *cum XP, haplogr.*

28. sic — 30. igitur] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | sic estis] M*, *ut vid.*, si cessistis AM^{2}; sic existis Π^{G}; si sic estis $\Phi^{T*RG2P}\Theta^{S}SO\Omega^{MS}$; sic sic estis Φ^{G}*; sic est $Z\Psi'^{D}\Omega^{J2}$. ¶ si sic estis M | uoluimus CΔ | et *om.* Z* | ∼ sed et ipsi bene ualemus si ualetis si sic estis ut uolumus Ω^{M}.

29. *tot. vers. in ras.* Ω^{J2} | adit Z*; audiit O | dicens *om.* Ω^{S} *cum L* | uos] *cum BMP et* 𝔊; nos Ω^{S} *cum* $\mathfrak{G}^{A\ 46\ 52}$; se Ω^{M} *cum LX* | descend.] ascendere Δ^{L}*S | uestros] nostros Ψ'^{D}.

30. hos Σ^{T} | comeant $\Lambda^{L}\Theta^{A}\Omega^{M}$; cum eant O; co(n)maneant $\Sigma^{T}\Psi'^{D}$; commoneant Δ^{M}; commoueant Θ^{S} | tricesimus Φ^{P}* | xandici] Ω^{J2} (x *in ras.*); xiandaci Σ^{T}; xanthici **relst**; sandici Ω^{M}; ·x·andici S*O | dextras] Λ^{L2} (x *in ras.*); dexteras Δ^{M}*Π^{G}A $\Phi^{T*RGP}\Theta^{SH}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{M}$; dexteram Z*, *ut vid.*, *cf. LXBMP* (dext(e)ra) *et* 𝔊 | securitas Φ^{T}*.

31. ut] et Δ^{LM}* | iudaei] iudaicis **agrelst** *cum X. cf. LBM et* $\mathfrak{G}^{74\ 378\ 534\ 62\ 58\ 771}$. ¶ « iudei », aŀ « iudaicis » *Iac.* | utuntur Σ^{T}* | legibus] leguminibus A | suis] *praem.* a O | sicut *om.* Φ^{P} | et (*2°*) *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum LBMP* | eorum] illorum $\Phi^{T}Z*\Psi'^{D}\Omega$ | molestia A | patiatur] Z^{2}; pa(t)ietur Π^{G} Θ^{S}*HAM*S*Z^{*3} *cum* 𝔊, *cf. LXBMP* + et Λ^{L}.

32. misimus Ω^{SJ}**agrelst**; nisi Θ^{S} | et *om.* $\Lambda^{L}\Phi^{T*RGP}$ | alloquitur Π^{G}.

33. anno + autem Ω^{M} | octauo] Z*; VIIII Z^{2} *cum L* | xandicii Φ^{T}*(*ut vid.*); x andici O; x andeci S; x andaci Σ^{T}; xanthici **relst** *cum* 𝔊. ¶ aprilis Δ^{M} | ∼ mensis xandici A* | quintadecima] Φ^{T*3} *cum* 𝔊; quindecima **a**; [...] Γ^{A}; + di(e) $\Delta M\Phi^{T2P}$*Θ^{M2} $SO\Psi'^{D}\Omega^{M}$**agrelst** *cum LXBMP*; + mensis Ω^{J}*, *cf. XBMP.*

⟨statuentes A | ⟨ut A | 26. ⟨bene CAM | ⟨et (*1° et 2°*) A | 27. ⟨ad CAM | ⟨rex CAM | 28. ⟨si CA | ⟨sed A | 29. ⟨adiit CM | ⟨velle A | 30. ⟨his CAM | 31. ⟨ut A | ⟨et (*3°*) A | 32. ⟨misi CAM | 33. ¶ anno *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Omega^{M}$(*ut vid.*); ⟨anno CAM.

34 miserunt autem etiam Romani epistulam ita se habentem
Quintus Memmius et Titus Manilius legati Romanorum populo Iudaeorum salutem
35 de his quae Lysias cognatus regis concessit vobis et nos concessimus
36 de quibus autem iudicavit referendum confestim aliquem mittite
diligentius inter vos conferentes ut decernamus sicut congruit vobis
nos enim Antiochiam accedimus
37 ideoque festinate scribere ut nos quoque sciamus cuius estis voluntatis 38 bene valete
anno centensimo quadragensimo octavo quintadecima die mensis xandici
XII. 1 his factis pactionibus Lysias pergebat ad regem
Iudaei autem agriculturae operam dabant
2 sed hii qui resederant Timotheus et Apollonius gehennae filius sed et Hieronimus et Demofon
super hos et Nicanor cypriarches non sinebant eos in silentio agere et quiete

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*partim usque ad v.* 34, memmius) 𝔘.

34. autem *om.* $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{T2}O\Omega$ *cum BM et* $\mathfrak{G}^{L'\,311}\mathfrak{B}$ | etiam *om.* Δ^{LM*} | quintus] auincus Ω^{S} | et *om.* Z* *cum LXP et* $\mathfrak{G}$ | titius SO; tyrus C; tertius Ψ^{D} | manil.] mamilim Φ^{R} | legati] Σ^{T2} (lega *in ras.*).

35. *tot. vers. om.* Δ^{L}, *per homoeoarcton* | l(y)sias] Δ^{M*}; lisia Δ^{M2} | cognatos $\Phi^{T*}O$ | ~ cogn. lisias Ω^{M} | congessit Θ^{H*}.

36. *autem Λ^{L} | iudicauit ref.] Z^{2}; indicauit ref. $C\Omega^{S}$𝔢𝔩; indicauit ad ref. Ω^{M}; *praem.* ad regem $M^{2}\Phi^{P}\Theta\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱; *praem.* et regem Z*; *praem.* et apud regem Z^{2}; + ad regem Δ *cum P, cf. LXBM et* $\mathfrak{G}$ | mittite dilig.] *in ras.* Ω^{J2} | mittite] Δ^{M2} (te *in ras.*); mittere Δ^{L}; mitte Θ^{S*} | sicuti C | congruit] *cum L et* $\mathfrak{G}$; congregauit $A\Theta^{A*}$(*ut vid.*) *cum X* (-bit) | uobis] nobis Ω^{J} *cum* $\mathfrak{G}^{A'\,46\,52}$ | enim] Z* *cum LXBP et* $\mathfrak{G}$; autem $M\Phi Z^{2}$ (*int. lin.*)Ψ^{D} *cum M*; ϛtiam Σ^{C} | accedemus $S^{2}O$; accidemus S*.

37. scribere] $\Theta^{S*M*}Z^{*3}$ *cum L, cf. BMP* (scribite); rescribere $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{S2M2}Z^{2}\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤 𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱 *cum X* | nos quoque] nosque Σ^{T} | ~ sciamus quoque Ω^{S} | cuius] *scrips.* cu Φ^{T*} | uoluntate Θ^{H*}.

38. (ua)lete — 12,1. o(peram)] *in ras.* Ω^{J2} | quintodecimo Ω^{S} | xandaci Σ^{T}; xanthici Ω^{J*}𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱; x andici S; decimi x andici O.

XII. 1. his — o(peram)] *in ras.* Ω^{J2} | pactionis Λ^{L*}; fac(t)ionibus $\Theta^{S*H}\Gamma^{A}$.

2. resederant] $S*\Omega^{J2}$ (sederant *in ras.*); residerant $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M*\Phi^{TRG}S^{2}ZO$𝔥; residebant A; residui erant Ω^{MS}. ¶ « residerant » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293); « resederant » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218 *et Ars.* 94); « resederunt » *Guill.* | geenne Δ^{M2} (geen *in ras.*); gehne S*; genne Φ^{T*3RG}; genn(a)ei M^{2}(nnaei *in ras.*) $\Phi^{T2P}\Theta^{H2AM}Z*\Psi^{D}\Omega$𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔱 *cum LMP et* $\mathfrak{G}$, *cf. X* (gennet); gehennei Z^{2}; gemnei 𝔞; genei $\Theta^{S}\Gamma^{A}$ *cum B*; genni Θ^{H*}; ioanne Δ^{L}, *cf. Prolegom., p.* LIX. ¶ ał iohanne Θ^{M} | filius *om.* Λ^{L*} *cum P et* $\mathfrak{G}$ | super hos] superbus Ω^{SJ}𝔢𝔰 | sinebant] $\Delta^{M*}\Omega^{J2}$ (sin *in ras.*); sinebat $\Delta^{M2}\Phi^{R*}\Omega^{S}$ | et (*ult.*) *om.* Ω^{S} | quie-

---

34. ⟨miserunt CA | ⟨quintus CAM | ⟨legati A | 35. ⟨de CAM | 36. ⟨de CAM | ⟨confestim A | ⟨diligentius A | ⟨ut A | ⟨nos CAM | 37. ⟨ideoque A | ⟨ut A | 38. ⟨bene A | ¶ anno XII. Ω^{S}; *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨anno CAM | ⟨quintadecima A | ¶ « xandici » hic finitur capitulum *Hug. et Guill.*

XII. 1. ¶ his XII. Ω^{J}; ⟨his CA | ⟨iudaei A | 2. ⟨sed (*1°*) CA | ⟨timotheus A | ⟨sed (*2°*) A | ⟨super A | ⟨non A.

3 Ioppitae vero tale quoddam flagitium perpetrarunt
rogaverunt Iudaeos cum quibus habitabant ascendere scaphas quas paraverant cum uxoribus et filiis
quasi nullis inimicitiis inter eos subiacentibus
4 secundum communem itaque decretum civitatis et ipsis adquiescentibus pacisque causa nihil suspectum habentibus
cum in altum processissent submerserunt non minus ducentos
5 quam crudelitatem Iudas in suae gentis homines factam ut cognovit
praecepit viris qui erant cum ipso et invocato iusto iudice Deo
6 venit adversus interfectores fratrum
et portum quidem noctu succendit scaphas exussit
eos autem qui ab igne refugerant gladio peremit
7 et cum haec ita egisset discessit quasi iterum reversurus et universos Ioppitas eradicaturus
8 sed cum cognovisset et eos qui erant Iamniae velle pari modo facere habitantibus secum Iudaeis
9 Iamnitis quoque nocte supervenit et portum cum navibus succendit

---

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟.

tem A*.

3. ioppita Θ^{H*} | talem Φ^{RG}; tali Λ^{L*} | quoddam] M*; quodam ΔM^{2}(*ut vid.*)Z* | perpetrauerunt Ω^{S} *cum P* | scaphas] Λ^{L*}, *ut vid.*; scafas $\Sigma\Delta\Lambda^{L2}Z$; schaphas S^{2}; schafas $AM\Phi\Theta^{SHM}O^{2}\Gamma^{A}$; schapas S*; s*chafas O* | para(u)erunt $\Delta^{LM*}\Phi^{T}S$ | ~ filiis et uxor. $Z^{*}\Omega^{M}$ *cum L* | quasi] quas $\Sigma\Theta^{S*}$(*ut vid.*) | *scrips.* inimi(t)iis $\Delta^{L}\Theta^{S}$ | inter eos subia(centibus)] *in ras.* Ω^{J2} | subiac.] superiac. Θ^{S}, *ut vid.*

4. comm(u)nem] M*Z*; commune M^{2} $\Phi^{TP}\Theta SZ^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelst *cum LXP* | ipsi $\Lambda^{L}A$ | pacique A; pa*cis Φ^{T*} | causam $\Pi^{G}A\Phi^{RG}S$ Z*O | suspecta A†, *ut vid.* | submerse sunt Σ^{T}; subme*** S* | ducentos] Z*; ducentis $Z^{2}\Omega^{M}$, *cf. P.*

5. quam] aquam Φ^{T*} | crudelitate Δ | gentes $\Theta^{S*}O$; gentem A† | hominis S*Z*O | ~ in sue gentis hom. iudas Ω^{J*}, *ut vid.* | factam] *scrips.* faciam Θ^{H} | ut *om.* M*O praecipit S*Z* | cum ipso] sub ipso Ω^{M}; *** Ω^{J*} | et] ut Z* | inuocante A | iuste $\Phi^{R}O$ | iudici S*.

6. aduersum $\Omega^{J\dagger}$ | fratres Z* | portum] Z*; portu $\Delta^{L}AO$; portam Λ^{L*}(*ut vid.*)Z^{2} | nocte $ZO\Omega^{SJ}$agrelst *cum BM*; *om.* Ω^{M} *cum* $\mathfrak{G}^{V}$ | scafas $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T2}S$ *cum X*; schafas ΔA $M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RGP}\Theta^{SHM}ZO\Gamma^{A}$; scauas Σ | excussit Δ^{LM*} | ab igni $Z^{*}\Gamma^{A}$ | refugerunt Σ^{C*}.

7. egissent $\Pi^{G}\Theta^{M*}$; egisse C | discessit] S^{2} (ss *in ras.*) | iterum] Θ^{H2} (it *in ras.*) | et (*2°*) — eradic. *om.* A *per homoeotel.* | et (*2°*)] ut Γ^{A} | uniuersus Δ^{L*}; reuersus O | ioppitas] Θ^{H2} (a *in ras.*); ioppites Δ^{L}; ioppita Δ^{M2} (a *ex* e) | eradic.] se radicaturus Z*.

8. cognouissent $\Pi^{G}A\Gamma^{A}$ | et *om.* Λ^{L} *cum LX et* $\mathfrak{G}^{L}$ | inhabitantibus Ω^{J} *cum BM* | secum *om.* $A\Omega^{M}$.

9. noctem a; *om.* O | portum] portam C, *cf. v.* 6 *in apparat.* | ut *om.* A | pareret — quadraginta] *in ras.* Φ^{P2} | appareret agrelst;

---

3. ¶ ioppitae XXXV. Z*; XXXVI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}$ | ⟨rogaverunt AM | ⟨ascendere A | ⟨quasi A | 4. ⟨secundum CAM | ⟨et A | ⟨pacisque A | ⟨cum A | 5. ⟨quam CAM | ⟨praecepit A | ⟨et A | 6. ⟨venit A | ⟨et A | ⟨eos A | 7. ¶ et (*1°*) *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨et (*1°*) CAM | 8. ⟨sed CAM |⟨velle A | 9. ⟨iamnitis A.

ita ut lumen ignis pareret Hierosolymis ab stadiis ducentis quadraginta
10 inde cum abessent novem stadiis et iter facerent ad Timotheum commiserunt cum eo Arabes quinque milia viri et equites quingenti
11 cumque pugna valida fieret et auxilio Dei prospere cessisset residui victi Arabes petebant a Iuda dextras sibi dari promittentes pascua daturos et in ceteris profuturos
12 Iudas autem arbitratus vere in multis eos utiles promisit pacem dextrisque acceptis discessere ad tabernacula sua
13 adgressus est autem et civitatem quandam firmam pontibus murisque circumseptam quae a turbis habitabatur gentium promiscuarum cui nomen Caspin
14 hii vero qui intus erant confidentes in stabilitate murorum et apparatu alimoniarum remissius agebant maledictis lacessentes Iudam ac blasphemantes et loquentes quae fas non est
15 Macchabeus autem invocato magno mundi principe qui sine

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{Λ} (*a. v.* 12, acceptis, *usque ad v.* 14, alimonia[rũ], *et partim usque ad* loque[ntes]) 𝔟.

pararet Θ^{H*} | a stadiis Γ^{A}grelgc; ad stadiis A *cum X* | ducentos S* *cum X*.

10. abessent = C(hab.)A$\Theta^{S*HAM}Z^{2}O^{2}$; abesset O*; essent Ω^{M}; abiissent aggc; abissent Φ^{T2}(bis *in ras.*)$\Theta^{S2}Z$* *et cett. cum X, cf. L* (ambiessent) *et Prolegom.*, p. LIX; *praem.* iam $\Delta^{LM*}\Phi^{T2}$(*om.*Φ^{T2})$\Theta^{S*HAM}Z\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega^{MSJ*}$a grelgc *cum LX.* ¶ abissent Θ^{M}; « iam » *reprobat Iac.* | et (*1°*) *om.* Φ^{T*} | faceret O* | ad] a O | *scrips.* quinqueginti O.

11. dei *om.* Λ^{L*} | prospere] *scrips.* pere O*, *ut vid.* | cecissent A; cessisse Π^{G}; recessisset $\Delta^{L}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RG}\Psi^{'D}$; recessissent Φ^{P}; + et $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ | residui] res iude $\Theta^{S*}\Gamma^{A}$ | ~ arabes uicti grelgc | peteb.] *scrips.* petenebant O | a *om.* AZ* | dexteras Φ^{G}Z*; dextra $\Psi^{'D}$e; dextram lgc *cum* 𝔊 | dare SZ*(*ut vid.*) *cum* 𝔊, *cf. B et P* | ~ dari sibi C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | promittens Δ^{LM*} | pascua] *cum L*; *praem.* se Ω^{J}agrelgc; + se Z^{2} *cum X* | et (*2°*) — profuturos *om.* Γ^{A}, *per homoeotel.* | in *om.* Π^{G} | ceteros Φ^{G*}.

12. autem *om.* Θ^{H*} *cum X* | uere] uero Θ^{S} | dextrasque AS* | acceptis] Θ^{H2} (tis *corr.*) | a tabernacula sua $\Phi^{T*RGP}\Psi^{'D}$; a tabernaculis suis Π^{G}; ad tabernacula eorum S; ad tabernaculis eorum O.

13. est *om.* Φ^{P} | et ciuit. quandam] *in ras.* Ω^{J2} | et *om.* Z* *cum* 𝔊^{55}, *cf. M* | ciuitate Σ^{T} | quadam Ω^{M} | firmam] Δ^{M*}; firmissimam C$\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ *cum B* | pontibus] Z*; portibus $\Delta\Pi^{G}$; portis Z^{2}; potentibus Λ^{L}. ¶ ał portibus Θ^{M}; « firmam pontibus »; quidam habent « pontus », set prior melior *Guill.* | circumseptam] Θ^{A2} (a *corr.*); circumsepta Δ^{L} A*S*; circumceptam Θ^{S}; cumseptam Z*, *cf. P* (conseptam) | a turbis] ad urbes M* S*; turbis Z* *cum L, cf.* 𝔊 | habitatur A.

14. hii uero *om.* S* | erat Δ^{L} | apparatum $\Delta\Theta^{A*}O\Psi^{'D}$; apparum Z* | alimoniorum Θ^{SHAM*} | lacessantes S; la[...]sientes $\Psi^{'D}$ | ac] et ggc | et loq.] eloquentes A *cum L*; mundi principem $\Psi^{'D}$, *cf. v.* 15 | et] ac relgc.

15. magno]*me $\Delta^{L\dagger}$, *ut vid.* | principem S*O *cum* L^{2} | hiesu *om.* Σ^{T}; + naue

---

⟨ita A | ⟨(ab) A | 10. ¶ inde XXXVI. Z*; XXXVII. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}A\Phi\Theta^{SAM}SZ^{2}O\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *Div. sine num.* $\Theta^{H}\Psi^{'D}$ | ⟨commiserunt A | 11. ⟨cumque CAM | ⟨et (*1°*) A | ⟨residui A | ⟨promittentes A | 12. ⟨iudas CAM | ⟨dextrisque A | 13. ⟨adgressus CAM | ⟨quae A | 14. ⟨hii A | ⟨et (*1°*) A | ⟨maledictis A | 15. ⟨macchabeus CAM | ⟨qui A.

arietibus et machinis temporibus Hiesu praecipitavit Hiericho
inruit ferociter muris
16 et capta civitate per Domini voluntatem inenarrabiles caedes fecit
ita ut adiacens stagnum stadiorum duum latitudinis sanguine infectum fluere videretur
17 inde discesserunt stadia septingenta quinquaginta
et venerunt in Characa ad eos qui dicuntur Tubianaei Iudaeos
18 et Timotheum quidem in illis locis conprehenderunt
nulloque negotio perfecto regressus est relicto in quodam loco firmissimo praesidio
19 Dositheus autem et Sosipater qui erant duces cum Macchabeo peremerunt a Timotheo relictos in praesidio decem milia viros
20 at Macchabeus ordinatis circum se sex milibus et constitutis per cohortes adversus Timotheum processit
habentem secum centum viginti milia peditum equitumque duo milia quingentos
21 cognito autem Iudae adventu

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔙.

Π^{G} (nauę) Ω^{M} *cum B et* 𝔊 $^{46\ 52}$ | inruit] et ruit A | ferociter] Ω^{J2} (c *corr.*); fortiter Ω^{MS} | muris ¶ ał uiris Θ^{M}.

16. per *om.* Θ^{S*} | domini] dei Φ^{R} *cum BM et* 𝔊 | uolumtate Δ | inenarrabiles] *cum LP et* 𝔊, *cf. X*; in ea narrabiles A; inenarrabilibus O; innumerabiles Ω^{MSJ*}(*ut vid.*) agrelst | cede A* | stagnum] Φ^{T2} (agnum *in ras.*); straginium M*Φ^{RG}. ¶ ał straginium Θ^{M} | (sta)diorum — sanguine] *in ras.* Ω^{J2} | *scrips.* studiorum Σ^{T} | duum = Λ^{L}Ab; duorum $\Psi^{'D}\Omega^{SJ2}$agrelst; duo *cett.* ¶ « duorum » uel « duum » *Iac.* | sanguine infectum] Z^{*3}; sanguinis infectum $\Lambda^{L*}M^{*}\Phi^{T*}$(*ut vid.*)$^{RGP}Z^{2}$ $\Psi^{'D}$; sanguis infectum O; sanguine interfectorum Ω^{S}arest; interfectorum sanguine infectum Ω^{J2}.

17. inde discess.] Z^{3}; indiscesserunt Z*; indescesserunt Z^{2} | stadia] S^{2} (dia *in ras.*); stadias Λ^{L*} | septing.] septuaginta Θ^{H2} (ua *in ras.*) | quinquaginta *om.* AZ^{2} *cum L** | dicuntur] ducuntur A* | iudaeos] Z*, *ut vid., cum B*; iudaeis Φ^{T*}(*ut vid.*)$^{RG}Z^{2}$; iud(a)ei $Z^{3}\Omega^{S}$ *cum LXMP*; [iu...] $\Psi^{'D}$.

18. et] Z*; sed Z^{2} | quidam S*O | conpr(e)hend.] $\Theta^{M*}Z^{2}$ *cum LXP et* 𝔊^{1}𝔖𝔄; non co(n)pr(e)hend. $\Delta^{LM*}\Theta^{M2}Z^{*3}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$agr elst *cum* 𝔊, *cf. BM* | perfecto] Ω^{J2} (fecto *in ras.*) *cum LX*; peracto Ω^{S} | regr.] ingressus Ω^{M} | relicito $\Psi^{'D}$ | firmissimo] *praem.* in $\Theta^{S*HAM*}\Gamma^{A}$.

19. dositheum $\Sigma\Lambda^{L*}$ | sosipater] Θ^{S*} (*ut vid.*)Z^{*3} *cum LXBMP, cf.* 𝔊; sospater Γ^{A}; sopater $AM^{*}\Phi^{T*RG}\Theta^{S2}Z^{2}$, *cf. Act.* 20, 4. ¶ sopater Θ^{M} | a] ad Φ^{RG} | timoteum $\Lambda^{L\dagger}$ | relictis S; relicto Θ^{M*}.

20. at] et $\Lambda^{L}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ordinatus $\Psi^{'D}$ | circum *om.* A* | se *om.* Σ^{T*} | constitutos Ω^{M} | prȩcessit Λ^{L} | habentes A | uiginti *om.* A | equituque Φ^{R}; et equitum S *cum XBM*; equitum Π^{G}; *praem.* et O | milia (*2°*) *om.* A | quingentos] *cum XP*; quingenti $\Pi^{G}AM^{*}$(*ut vid.*)$\Phi^{RG}SZ^{*}O\Psi^{'D}$; quingenta Ω^{S} *cum B*; D Φ^{T} *cum L et fort. cum archetypo.*

21. autem iudae] S^{3}; iudę S^{2}; audę S* | aduentum $\Phi^{TRG}\Theta^{S*HAM*}Z^{*}O\Gamma^{A}$ *cum LX*.

⟨temporibus A | ⟨(inruit) A | 16. ⟨et A | ⟨(inenarrabiles) A | ⟨ita A | 17. ⟨inde CAM | ⟨et A | 18. ⟨et A | ⟨nulloque A | ⟨relicto A | 19. ⟨dositheus CAM | 20. ¶ at XXXVIII. CΣ $\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨et A | ⟨habentem A | 21. ⟨cognito CAM.

Timotheus praemisit mulieres et filios et reliquum apparatum in praesidium quod Carnion dicitur
erat enim inexpugnabile et accessu difficile propter locorum angustias
22 cumque cohors Iudae prima apparuisset timor hostibus incussus est ex praesentia Dei qui universa conspicit
et in fugam versi sunt alius alio ita ut magis a suis deicerentur et gladiorum suorum ictibus debilitarentur
23 Iudas autem vehementer instabat puniens profanos et prostravit ex eis triginta milia virorum
24 ipse uero Timotheus incidit in partes Dosithei et Sosipatri
et multis precibus postulabat ut vivus dimitteretur
eo quod multorum ex Iudaeis parentes haberet ac fratres quos morte eius decipi eveniret
25 et cum fidem dedisset restituturum se eos secundum constitutum
inlesum eum dimiserunt propter fratrum salutem
26 Iudas autem egressus est a Carnio interfectis viginti quinque milibus
27 post horum fugam et necem movit exercitum ad Efron civitatem munitam in qua multitudo diversarum gentium habitabat
et robusti iuvenes pro muris consistentes fortiter repugnabant
in hac autem machinae multae et telorum erat apparatus

Desunt Q *(ant. vers.)* 𝔙.

cf. 14, 15 *in apparatu et* HOFMANN-SZANTYR, *Lateinische Grammatik*, § 85 b, Zus. α | carnio Θ^{S}, *cf. v.* 26 | accessu] ascensu S.

22. cohors] *scrips.* duo hors Δ^{L} | timor] *praem.* ei $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$, *cf.* et *in LXBMP et* 𝔊 | in fuga A | alios alio $\Sigma^{C}\Lambda^{L*}$; alius ab alio $O\Omega agrel\mathfrak{st}$ | ut] *bis scrips.* Σ^{T} | suis] Ω^{J2} (*pr.* s *in ras.*) | deicer.] cederentur Π^{G}, *cf. LXP* (l(a)ederentur).

23. profanus O; profanas Θ^{A}; profanis Σ^{T3}; pro orfanis Σ^{T2} (i *ex* o) | uiros $\Sigma\Lambda^{L}$.

24. incidit] indicit Z* | in *om.* Φ^{G*} | sosipatri] Θ^{S*}(*ut. vid.*)$^{M*}S^{*}$(*ut vid.*) *cum LX*; sosipatris $M\Phi\Theta^{S2M2}S^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega agrel\mathfrak{st}$ | postulauit Ψ^{D} | demitteretur S* | multorum] Z^{2}, *cf. LXMP et* 𝔊; multos $Z^{*3}\Gamma^{A}$, *cf. B* | ex iudęorum M* | haberent Σ^{C*}, *ut vid.* | quos] *bis scrips.* Θ^{S*} | decipi euen.] decipi ueniret Λ^{L*}; decipere ueniret Θ^{H2}.

25. restiturum $\Sigma^{T*}\Delta^{LM*}\Lambda^{L2}A^{*}\Phi^{R}\Theta^{SHM*}Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$; restitu***** Λ^{L*} | constitum S* | inlesum] *praem.* ** Σ^{T}.

26. regressus $\Omega^{SJ}agrel$ *cum X* | a] ad *t cum LBMP et* 𝔊, *cf. Prolegom., p.* LIX | carnio] Z*, *ut vid.*; carnion $\Delta Z^{2}O\Omega^{J2}grel\mathfrak{st}$, *cf. v.* 21; carmon $\Omega^{J*}a$ | uig. quinque] Θ^{S*}; triginta Θ^{S2}.

27. mouet Z* | ad] ab Ω^{J} | multitudinis Π^{G} | ∼ gentium habit. diuersarum Ω^{M*} | pro muros Φ^{P}; pro muro SO; per muros M | consistent[...] Θ^{S}; resistentes Ω^{S} *cum X* | autem *om.* Ψ^{D} *cum* $\mathfrak{G}^{A\ 55}$, *cf. BMP et* 𝔊 | et tel. erat] *in ras.* M^{2} | erant $\Delta^{LM*}\Omega^{SJ}a$ *cum LX et* 𝔊.

⟨et (2°) A | ⟨erat A | 22. ⟨cumque CAM | ⟨timor A | ⟨et (1°) A | ⟨ita A | ⟨et (2°) A | 23. ⟨iudas CAM | ⟨et A | 24. ⟨ipse AM | ⟨et (2°) A | ⟨eo A | ⟨quos A | 25. ⟨et CAM | ⟨inlesum A | 26. ¶ iudas XXXVIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{H}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨interfectis A | 27. ⟨post CAM | ⟨civitatem A | ⟨diversarum A | ⟨et (2°) A | ⟨in (2°) CAM.

28 sed cum Omnipotentem invocassent qui potestate vires hostium confregit ceperunt civitatem
et ex eis qui intus erant viginti quinque milia prostraverunt
29 inde ad civitatem Scytarum abierunt quae ab Hierosolymis sescentis stadiis aberat
30 contestantibus autem his qui apud Scytopolitas erant Iudaeis quod benigne ab eis haberentur etiam temporibus infelicitatis
quod modeste secum egerint
31 gratias agentes eis
exhortati etiam de cetero erga genus suum benignos esse venerunt Hierosolymam die sollemni septimanarum instante
32 et post pentecosten abierunt contra Gorgiam praepositum Idumeae
33 exivit autem cum peditibus tribus milibus et equitibus quadringentis
34 quibus congressis contigit paucos ruere Iudaeorum
35 Dositheus vero quidam de Bachenoris eques vir fortis Gorgiam tenebat
et cum vellet illum capere vivum eques quidam de Tracibus inruit in eum
umerumque eius amputavit atque ita Gorgias effugit in Marisa

Desunt Q (*ant. vers.*) **b**.

28. potestatem Φ^{RG}; potestate sua Ω^{J*} **relꞩc**. ¶ « sua » *reprobat Iac.* | uires] Z^{*3} *cum* 𝔊, *cf. L* (uiros); uiris $M^{*}\Phi^{T*RGP}Z^{2}$ | confregit] Λ^{L*} *cum L*; confringit $\Delta\Lambda^{L2}Z^{2}\Omega^{SJ}$**ar relꞩc** *cum X et* 𝔊, *cf. P* (obterit); ꝯfringet Z*, *cf. M* (conteret) | ceperunt] S*; *scrips.* coeperunt $CM\Phi^{TGP}\Theta S^{2}Z\Gamma^{A}$ | erat Φ^{G*} | quinque] *in ras.* Z^{1} *cum LP et* 𝔊; *om.* M $\Phi^{T*RGP}\Theta^{S2}\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum BM, cf. X.*

29. a Σ^{T}; ad Σ^{C} | sescenti Γ^{A} | stadiis] milibus SO | aberat] $\Sigma^{C*}Z^{*3}$; aberant C (hab.)$\Phi^{RG}Z^{2}\Psi^{D}$; abierat Σ^{TC2}; abi*** Φ^{T*}.

30. contest.] constantibus $\Lambda^{L*}\Psi^{D}$ | scitopolistas Ψ^{D} | erat Σ^{T} | eis] his Π^{G} | etiam] et a | infelicitata $\Gamma^{A\dagger}$ | quod] Θ^{M*}; quodque $\Delta^{LM*}\Theta^{M2}$; et quod Ω^{SJ} | modeste] moleste Δ^{LM*}ι.

31. ei O; eis et $Z^{*}\Omega^{SJ}$**arelꞩc** *cum* $\mathfrak{G}^{L'58\ 311}$, *cf. LXBP* (et) *et* 𝔊 | exhortati] $\Theta^{S*}Z^{*}$; exortatis Δ; exhortat $M^{*}\Phi^{T*}$(exort.)$^{RGP}Z^{2}$; exortatur Ω^{M}; exhortatus Θ^{S2}; exhortantes Z^{3} | de] dis Ψ^{D} | (h)ierosol(y)ma ΔAZ^{*} *cum LXP*; *praem.* in A *cum* 𝔊 | diem $\Pi^{G}S^{*}O$.

32. gorgiam] Z^{2} *cum LMP*; gorgia* Z^{*}; gorgian $\Pi^{G}AZ^{3}$ *cum XB et* 𝔊 | propositum $\Sigma\Lambda^{L}$.

33. pedit.] pedibus $\Sigma^{T*}S^{*}\Psi^{D}$ | ~ milibus tribus Σ^{T} | et *om.* Θ^{M*} | (quad)ringentis] *in ras.* Φ^{P2}; quadringentibus Θ^{S}.

34. congressi $M\Phi^{T*RGP}\Psi^{D}\Omega^{M}$.

35. uero] *cum X*; autem $\Sigma\Lambda^{L}A\dagger\Omega^{M}$ *cum B* | quidam (*1°*)] quidem S*a | bac. eques] byzancenorum eques Ω^{J2}, *in ras. brev. spat.* ¶ « byzancenorum » id est « byzancenis », genitiuus pro ablatiuo *Iac.* | bazenoris Δ^{M2} (s *in ras.*); bacchenorum Φ^{P}; bizarenorum Ψ^{D}, *cf. M* (bizacinorum) | gorgian A *cum B* | illum] eum Z^{3} *cum BM*; *om.* Z* | quidam (*2°*)] quidem Θ^{S} | ita *om.* Ω^{S} *cum* 𝔊, *cf. BP* | effugiit $\Sigma^{T}\Delta$; fugit $\Pi^{G}\Omega^{SJ}$ *praem.* et Φ^{P} | marisa] Θ^{S*}, *ut vid.*; marisam $\Theta^{S2HAM}\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum L, cf. XP*; maressa Ω^{J3} (ssa *in ras.*); marsia Ω^{M}. ¶ alia littera « mariza » *Iac.*

---

28. ⟨sed CAM | ⟨et A | 29. ⟨inde CAM | ⟨quae A | 30. ⟨contestantibus CAM | ⟨quod (*1° et 2°*) A | 31. ⟨exhortati A | ⟨venerunt A | 32. ¶ et XL. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{3}$ (*in ras.*) $O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨abierunt A | 33. ⟨exivit A | 34. ⟨quibus AM | 35. ¶ dositheus *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨dositheus CAM | ⟨et CA | ⟨eques A | ⟨umerumque A.

36 at illis qui cum Esdrin erant diutius pugnantibus et fatigatis invocavit Dominum Iudas adiutorem et ducem belli fieri
37 incipiens voce patria et cum hymnis clamorem extollens fugam Gorgiae militibus incussit
38 Iudas autem collecto exercitu venit in civitatem Odollam
et cum septima dies superveniret secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt
39 et sequenti die venit cum suis Iudas ut corpora prostratorum tolleret
et cum parentibus poneret in sepulchris paternis
40 invenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis idolorum quae apud Iamnian fuerunt a quibus lex prohibet Iudaeos
omnibus ergo manifestum factum est ob hanc causam eos conruisse
41 omnes itaque benedixerunt iustum iudicium Domini qui occulta fecerit manifesta
42 atque ita ad preces conversi rogaverunt ut id quod factum erat delictum obliteraretur
at vero fortissimus Iudas hortabatur populum conservare se

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟.

36. illi $Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | esdrin erant] heidr***** Ω^{J*} | esdrin] S^{3}, *ut vid. cum X et* 𝔊; hesdrian Z, *cf. LBMP*; hesdra Ω^{S}; eo strenui Φ^{T2}; eo S^{2}; **** $\Phi^{T*}S^{*}$. ¶ ał esdrin Φ^{T} | fatigatis] Z^{2} *cum LX et* 𝔊; fugatis Z^{*3} | inuocabit $\Delta\Lambda^{L2}$ (uo *in ras.*); inuocaui Π^{G} | ~ iudas dominum grelsc *cum BM et* 𝔊 | bello $\Theta^{S*HAM*}\Gamma^{A}$ *cum LX.*

37. uoce patriae Z^{*}, *ut vid.*; patria uoce Ω^{M} *cum P et* 𝔊, *cf. BM* | milit.] milibus $\Theta^{H}Z^{*}$; mitibus Ψ^{D} | incu*sit Θ^{S}; incursit $A\Gamma^{A}$.

38. collectu $\Delta\Pi^{G}A^{*}\Phi^{T*}$ | exercito Ψ^{D} | *scrips.* in ciuitatem modol(l)am $C\Sigma\Delta^{M}M$ $\Phi^{TP}\Theta SO\Gamma^{A}\Omega^{M}$ *ex dittogr., fort. cum archetypo*; in ciuitate modo(l)lam $\Delta^{L}\Lambda^{L}A^{*}$ *cum P* | purif. in] Σ^{T*}; purificationis in Σ^{T2}; purificationem Θ^{S*} | sabbato S^{*} | egerint Φ^{T*}.

39. et (*2°*) *om.* Θ^{H*} | cum parentis A | in sepulchrum Θ^{H*}.

40. idol.] *scrips.* idorum S^{*} | iamnian = $\Delta^{M*}\Pi^{G}A\Theta\Gamma^{A}$bm; iamniun Δ^{M2}, *ut vid.*; iamnion $C\Sigma^{T}\Lambda^{L}$; iamnon Σ^{C}; iamniam *cett.* *cum P* | fuerant $\Theta Z^{*}\Gamma^{A}\Omega^{M}$; fuerat Δ | ~ prohibet lex Ω^{S}, *cf. M* | omnibus] omni* $\Lambda^{L\dagger}$ | factum est] *in ras.* Ω^{J2} *cum LP, cf.* 𝔊; factum A; est $MS^{*}O\Omega^{S}$ *cum XBM* | ob] ab Θ^{H} | eos *om.* Ψ^{D} | conruisset O.

41. benedixerunt + **** Φ^{T} | iud. domini] *cum X, cf. BM* (iudicia dom.); iudicem deum Ω^{S}, *cf. L* (iudicem dominum) *P et* 𝔊 | qui] quia Z^{*}, *ut vid.* | fecerat $O\Omega^{SJ}$ agrelsc.

42. ad *om.* A | ut *om.* $\Theta^{SHA2}\Gamma^{A}$ | id *om.* $A\Theta^{M*}$ | factum fuerat $\Sigma^{T}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; fuerat Z^{*} | delictum *om.* Φ^{P} | obliteraretur] Θ^{S*} (*ut vid.*)Z^{*3} (*item*) *cum X et* 𝔊; oblitaretur $\Pi^{G}O$ *cum L*; obliuisceretur $\Theta^{S2}S^{2}$ (sceretur *in ras. lat. spat.*) Γ^{A}; obliuioni traderetur $M\Phi$ $Z^{2}\Psi^{D}\Omega$arelsc; + abhinc (*ex* ab hic) coeperunt agendas pro mortuis fieri et christianis Θ^{H*} (*om.* Θ^{H2}). ¶ ał obliuioni traderetur Θ^{M} | at] et Ω^{M} | fortis A, *cf.* 𝔊 | iuda Φ^{G} | conseru. se] conseruari Λ^{L}; conseruare A^{*} Φ^{P} | sub — peccato (*2°*) *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | oculis + uiuentis Φ^{T*}(ueuentis *ut*

---

36. ⟨(at) CAM | ⟨et (*1°*) A | 37. ⟨incipiens A | ⟨et A | 38. ¶ iudas XLI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}$ $SZO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Omega^{M}$ | ⟨et A | ⟨in (*2°*) A | 39. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A | 40. ⟨invenerunt AM | ⟨a A | ⟨omnibus CAM | 41. ⟨omnes AM | 42. ⟨atque CAM | ⟨ut A | ¶ at XLI. Z; XLII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{SAM}SO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{H}\Omega^{M}$.

sine peccato
sub oculis videntes quae facta sint pro peccato eorum qui prostrati sunt
43 et facta conlatione duodecim milia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccato sacrificium
bene et religiose de resurrectione cogitans
44 nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret
superfluum videretur et vanum orare pro mortuis
45 et quia considerabat quod hii qui cum pietate dormitionem acceperant optimam haberent repositam gratiam
46 sancta ergo et salubris cogitatio pro defunctis exorare ut a peccato solverentur
XIII. 1 anno centensimo quadragensimo nono
cognovit Iudas Antiochum Eupatoris venire cum multitudine adversus Iudaeam
2 et cum eo Lysiam procuratorem et praepositum negotiorum

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔲.

vid.)$^{RG^{p}}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$, *cf. BM, qui* uiuentes sine peccato *paulo superius habent* | uidentes] Θ^{H*} *cum L et* 𝔊; uidentis $\Pi^{G}\Theta^{H2}S^{*}$; uidens Δ^{L2} | sunt $\Sigma^{T}\Delta^{L2}\Theta^{S}Z^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelst *cum LX*; *om.* Ω^{M} | pro *om.* Φ^{T*} | peccatis $Z\Omega^{SJ}$agrelst; peccata O; peccaeorum Δ^{L2}.

43. facta] *praem.* in A* | conlat.], *cf. X* (conlationem) *et P*; collectione Π^{G}; consolatione $\Theta^{A*}\Gamma^{A}$, *cf. L* (factis per consolationem) | dragmas] Φ^{T*}, *cf. XBMP* (dra(g)marum); didragmas $\Phi^{T2}Z^{*}$, *cf. L* (didragmis XII milia) | offerri] Z^{*3}; offerre $S\dot{Z}^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$ *cum BMP, QU pro et* 𝔊; offerro O; + ea ibi Ω^{S} | peccato] *cum LXP et* 𝔊; peccatis Ω^{S}aregt *cum BM, ANT-M et M-M*; + mortuorum Ω^{SJ*}agregt, *cf. AU an, cur et QU pro.* ¶ ant. « offerri pro peccato sacrificium » in ecclesia aliter *Hug., item Guill.* « mortuorum » *reprobat Iac.* | bene *om.* S* | *scrips.* religiosi A* | ∼ cogit. de resurr. Ψ^{D}.

44. enim *om.* A | cecid.] occiderant Ψ^{D} | resurrecturus Λ^{L*} | sperarent Δ^{M*}(*ut vid.*) Π^{G} | orari $\Theta^{S*}Z^{*}$(*ut vid.*)Γ^{A}; ora Φ^{P}.

45. quod] ut S | dormitione A*; dormitationem Θ^{H} | acceperunt Σ *cum L, ANT-M et M-M* | ∼ gratiam repos. Δ.

46. sanctam Π^{G} | ergo] Z^{*3}; *om.* Z^{2} *cum LX, cf.* 𝔊 | salubris cogitatio] Z*, *cf. LX* (sal. excogit.); salubris est cogitatio Π^{G2} (ti *in ras.*)$Z^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelst *cum ANT-M*; salubri(-bris Σ^{T})cogitatione $\Sigma^{T}\Delta^{LM*}$(ne *cancell.* Δ^{M2}) | pro functis Φ^{T*}; pro defunctos S* | exorat Δ; exorabat Z* *cum LX*; cogitare $\Sigma\Lambda^{L}$ | a *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum LP* | peccato solu.] pecca[..] O (*breviss. spat.*) | peccato] *cum LXB MP et* 𝔊; peccatis $\Sigma\Lambda^{L}S\Omega^{MS}$agrelst. ¶ ant. « ut a peccato soluantur » *Hug., item Guill.* | soluantur Ωagrelst *cum ANT-M*; soluentur Θ^{S}.

XIII. 1. anno + autem Θ^{AM} *cum* 𝔊, *cf. MP* | nono] *in ras.* Φ^{G2} | eupatoris] Φ^{T2} (is *in ras.*) Ω^{J*}(*ut vid.*) *cum LX* (euf.); eupatris Σ; eupatorem $\Delta^{LM*}M\Phi^{P}S\Omega^{MJ2}$relst *cum P et* 𝔊. ¶ ant. « eupatorem » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. Ars.* 94); « imperatorem » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218) *et Guill.* | uenire] Φ^{P*}; uenir*e Θ^{S*}; ueniris Φ^{P2} | cum multitudinem $\Theta^{S*}O^{\dagger}$ *cum L* | iudaeam] Z* *cum LXBMP et* 𝔊; iudam $M^{*}\Phi^{RG}Z^{2}\Psi^{D}$.

2. propositum A | negotiorum] *cum LX et* 𝔊; negotiatorum $C\Sigma\Delta^{M2}$(*in ras. brev. spat.*)$\Lambda^{L}\Pi^{G}\Gamma^{A}$ | centum *om.* Δ^{M*}, *cf. LX*

⟨sub A | 43. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨bene A | 44. ⟨nisi CAM | ⟨superfluum A | 45. ⟨et CAM | ⟨optimam A | 46. ⟨sancta AM ⟨pro A.

XIII. 1. ¶ anno XIII. Ω^{SJ}; XLII. Z*; XLIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}S\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}O\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨cognovit A | ⟨venire A | 2. ⟨et (*1°*) A.

secum habentem peditum centum decem milia et equitum quinque milia
et elefantos viginti duo currus cum falcibus trecentos
[3] commiscuit autem se illis et Menelaus
et cum multa fallacia deprecabatur Antiochum non pro patriae salute sed sperans se constitui in principatum
[4] sed Rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem
et suggerente Lysia hunc esse causam omnium malorum
iussit ut eis est consuetudo conprehensum in eodem loco necari
[5] erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum aggestum undique habens cineris
haec prospectum habebat in praeceps
[6] inde in cinerem deici iussit sacrilegum omnibus eum propellentibus ad interitum
[7] et tali lege praevaricatorem legis contigit mori
nec terrae dari Menelaum [8] et quidem satis iuste
nam quia multa erga aram Dei delicta commisit cuius ignis et cinis erat sanctus
ipse in cineris morte damnatus est

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟.

(XI milia) | et (*3°*) — milia (*2°*) *om.* Δ^{L*}, *per homoeotel.* | elephantes ag | uiginti *om.* M* | duo] $\Theta^{M*}S*Z*O*$; duos $M\Phi^{TRG}\Theta^{M2}$ $S^2Z^2O^2\Omega$agrelst; *om.* A* | currus + autem O *cum* 𝔊 | falcibus] facibus A | trecentis $\Psi'^{D}\Omega^{S}$; trecenti Γ^{A}.

3. cōmiscu*it Φ^{T} | ~ se autem SO | et (*1°*)] *cum LX et* 𝔊, *cf. P*; *om.* Ω^{J2} *cum BM.* ¶ « et » *reprobat Iac.* | et (*2°*) *om.* $\Pi^{G}M*$ $\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi'^{D}$ | non *om.* A | pro + ad Z*, *cf. L* (ad) | patria rel | salutem $\Delta A*\Phi^{RGP}$ S*Z*O, *cf. L* | *scrips.* sperant O* | se *om.* $\Sigma\Lambda^{L}\Omega^{M}$.

4. animus $S*\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ | in peccatore Θ^{S*} (*ut vid.*)^{HAM*}(*ut vid.*)Γ^{A} | et] Θ^{S*}; ut Θ^{S2} | suggerent te O; suggerent Θ^{H*}, *ut vid.* | hanc Z*O | causa $\Delta^{LM*}\Theta^{HAM*}$ | est *om.* A | ~ consuet. est Ω^{J} *cum* 𝔊 | conprehensum] *cum LX*; apprehensum arelst | in eodem] Z^{2}; eodem in Z^{*3} | locum O | necari — 5. loco *om.* Φ^{R}, *per homoeotel.* | negari S.

5. eodem] Φ^{P2} (eo *in ras.*); ipso Z *cum LX* | turris] *in ras.* Φ^{T2} | aggestum] Φ^{T*} S*Z*; aggestos $\Phi^{T2}S^{2}Z^{2}$; aggestu O | abens Δ^{M*3}; ab Δ^{M2} | cineris] $\Phi^{T*}S*$; cineres Φ^{T2} $\Theta^{SH*AM*}S^{2}Z\Gamma^{A}$; cineri sed Ω^{M} | hae t (*ed.* 1598*) | prospectum ¶ profectum Θ^{M} | praecep** Φ^{P*}; p̄cens Φ^{R}.

6. in cinere A; cinerem O* | deici] *bis scrips.* Ψ'^{D*}; deci Δ^{M*} | sacrilegium Ω^{M} | eum] enim C | propellantibus Θ^{S}; propellantibus propellantibus O*; propellantibus propellentibus O^{2} | ad inter.] adiutorium Θ^{S*}.

7. tali legi A; tali legem $\Phi^{T*G}O*$ | contingit $\Theta^{SH*AM*}S*$ | nec terrae dari *om.* Π^{G}, *per homoeotel.* | dare $S\Omega^{S}$ | ~ dare terre Ω^{S*}.

8. nam] Θ^{H2} (n *in ras.*) | aram] Z^{*3} *cum LXBMP et* 𝔊; arcam Γ^{A}; arma Φ^{TRG} $Z^{2}\Psi'^{D}$ | delictam Δ^{L}; dilecta Φ^{P} | commisit] Θ^{H2} (s *in ras.*) | cuius] cum Γ^{A} | sanctis S*O | in cineris] Θ^{M*}; in cinere Π^{G*}, *cf. XP et* 𝔊; in cineres Θ^{M2} | in] et Z*; et in Z^{2} | mortem O | (damnat)us — 9. ostensurus] *in ras.* Ω^{J2}.

⟨secum A | ⟨et (*3°*) A | 3. ⟨conmiscuit CAM | ⟨et (*2°*) A | ⟨sed A | 4. ⟨sed AM | ⟨et A | ⟨iussit A | 5. ⟨erat CAM | ⟨aggestum A | ⟨haec A | 6. ⟨inde AM | ⟨omnibus A | 7. ⟨et A | ⟨nec A | 8. ⟨nam CAM | ⟨cuius A | ⟨ipse A.

9 sed rex mente effrenatus veniebat nequiorem se Iudaeis ostensurus
10 quibus Iudas cognitis praecepit populo ut die ac nocte Dominum invocarent
quo sicut semper et nunc adiuvaret eos
11 quippe qui lege et patria sanctoque templo privari vererentur
ac populum qui nuper paululum respirasset ne sineret blasphemis rursum nationibus subdi
12 omnibus itaque id simul facientibus et petentibus a Domino misericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum continuum prostratis
hortatus est eos Iudas ut se praepararent
13 ipse vero cum senioribus cogitavit
priusquam rex admoveret exercitum ad Iudaeam et obtineret civitatem
exire et Domini iudicio committere exitum rei
14 dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori
et hortatus suos ut fortiter dimicarent et usque ad mortem pro legibus templo civitate patria et civibus starent
circa Modin exercitum constituit

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔟.

9. *tot. versus in ras.* Ω^{J2} | effrenatus *codd. omnes, contra LXP* (efferatus), *etsi recensor lectionem LX alibi* (5,11 efferatus; 11,4 effrenatus) *servavit* | ueniebat] Θ^{S*}; ueebat Θ^{S2} | nequiorem] iniquiorem $C\Sigma\Lambda^{L}$ | se + patre suo Ω^{SJ2}agrelsc, *cf. LXBMP et* 𝔊 | ostensurus] Θ^{H*}, *ut vid. cf. L et* 𝔊; ostensurum C(host.)$\Sigma\Lambda^{L}\Phi\Theta^{H2}Z\Psi^{D}\Omega^{MS}$.

10. cognitus Θ^{S} | die] de Θ^{A*} | dominum] *cum XBMP et* 𝔊; deum O *cum L* | quo] Ω^{J*3}; quod $Z\Omega^{J2}$; quos Π^{G} | sicuti C | eos] *cum L, cf. X* (suum populum); *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ *cum* 𝔊, *cf. BMP.*

11. sanctosque r | uereretur Ω^{M}; uerentur $\Sigma^{T*}A\Phi^{R}$; *praem.* non Φ^{T*}(*ut vid.*)^{RG} $\Theta^{S2}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ac] ad O | paululum *om.* M* | ne] nec Σ^{C*} | sineret] Δ^{M*}; siniret $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L*}\Theta^{A*}$ *cum LX* | blasphemię Π^{G}; blasfemia Λ^{L*}, *ut vid.* | rursum] Z^{*3}; rursus Π^{G} $M\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$arelsc | subditi A*; subdit Θ^{S*}.

12. ~ simul id agrelsc | ad dominum Z* | triduum] trium $\Theta^{H\dagger}$ | postratis Θ^{S*}; prostratus Θ^{S2H*} | est *om.* Π^{G} | p̄pararet O*; p̄pararent** Φ^{G}.

13. admouerit S*; ammoueret** Θ^{H} | exire et] exiret Σ^{C}; exiret et $A\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{RG} Θ^{SH*}(*ut vid.*)$^{M*}Z^{*}\Gamma^{A}$; et exiret et O; ut exiret et $Z^{2}\Psi^{D}$ | domini] *cum LX et* $\mathfrak{G}^{q\ codd.\ mizti}$; dei SO *cum P et* 𝔊, *cf. BM* | iudicium Z* | committere] Z*; co(m)mi(t)teret Φ^{RG} $S^{*}Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | exitum — 14. mundi] *in ras.* Ω^{J2} | exitum] exercitum $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}$, *cf. supra* | rei] regi $\Lambda^{L*}M^{*}O^{*}$, *cf. supra.*

14. dans — mundi] *in ras.* Ω^{J2} | deo] Ω^{J2}, *ut vid.*; domino Ω^{J3}; *om.* Φ^{T*} *cum LX BMP et* 𝔊 | mundi] omnium Λ^{L}, *cf.* 1,24 | creatore O | et hortatus] Z^{*3}, *ut vid.*; et hortatos O*; et ortatur Λ^{L*}; exhortatus A; et exhortatus sc; hortatus est Z^{2}, *cf. v.* 12 | et usque] ut usque Π^{G}; idusque Θ^{H*}, *ut vid.* | pro legis Θ^{H*} | ciuitatem Θ^{S*}, *ut vid.*; *praem.* et $C\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$, *cf. BM.*

---

9. ¶ sed XLIII. Z*; XLIIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨nequio-|rem A | 10. ⟨quibus CAM | ⟨ut A | ⟨quo A | 11. ⟨quippe CAM | ⟨ac A | ⟨ne A 12. ⟨omnibus CAM | ⟨cum A | ⟨hortatus A | 13. ⟨ipse AM | ⟨prius A | ⟨exire A | 14. ⟨dans CAM | ⟨(et hortatus) A | ⟨et (2°) A | ⟨circa A.

15 et dato signo suis Dei victoria iuvenibus fortissimis electis nocte adgressus aulam regiam
in castris interfecit viros quattuor milia et maximum elefantorum cum his qui superpositi erant
16 summoque metu ac perturbatione hostium replentes rebus prospere gestis abierunt
17 hoc autem factum est die inlucescente adiuvante eum Domini protectione
18 sed rex accepto gustu audaciae Iudaeorum arte difficultates locorum temptabat
19 et Bethsurae quod erat Iudaeorum praesidium munitum castra admovebat
sed fugabatur inpingebat minuebatur
20 his autem qui intus erant Iudas necessaria mittebat
21 enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de iudaico exercitu
qui requisitus conprehensus conclusus est
22 iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in Bethsuris

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 15, in, *usque ad v.* 16, perturbatione, *et partim usque ad v.* 18, locorum) 𝔙.

15. dato signo suis] datis suis signo Z* | suis] *scrips.* sus A* | dei] Λ^{L}*(*ut vid.*)Z*; de $\Lambda^{L2}\Psi^{D}$; de dei Δ^{LM}*Z^{2} | uictoria] M* Φ^{T}*(*ut vid.*) *cum* 𝔊$^{L'}$; uictoriam Φ^{T2}SO*(*ut vid.*) *cum L, cf.* 𝔊 *et P*; uictori(a)e $M^{2}\Omega^{SJ}$ agrelȝt *cum XBM et* 𝔊^{V}. ¶ « dei uictorie » *Hug.* « dei uictorie », quidam habent « de uictoria » *Guill.* | ~ electis fortis. $\Sigma\Lambda^{L}$, *cf. X* | noctem Z*; *om.* Ω^{J}*, *ut vid.* | adgressus + est S | regia Γ^{A}; regi* Λ^{L}, *cf. LXBMP* (regis) | interficit Z* | uiro Θ^{H}* | quattuor] Φ^{T}* *cum LBMP et* 𝔊$^{L'\ 55\ 311}$; duo Ω^{J2}(*in ras.*) *cum* 𝔊; qua(t)tuordecim $\Phi^{T2}\Theta^{S}$*^{HAM}*ZOΨ^{D} Ω^{S}agres *cum X.* ¶ grecus « duo milia » *Iac.* | maxima Ψ^{D} | cum *om.* Θ^{H}* | fuerant arelȝt.

16. ac *om.* Θ^{H} | perturbationi A* | hostium rẽplentes] M*Φ^{T}*Z* *cum archetypo, cf. Prolegom., p.* LIX; hostium castra replentes (repleuerunt rel) $\Delta\Phi^{T2P}\Psi^{D}\Omega^{M2SJ}$agrelȝt, *cf. LX et* 𝔊; castra hostium replentes Z^{2}; hostium replentes castra Ω^{M}*; hostibus repletis M^{2}. ¶ al castra Θ^{M} | rebusque Ω^{SJ}*arel, *cf.* 𝔊. ¶ « (rebus)que » *reprobat Iac.* | gesta Φ^{P}.

17. die] de Θ^{A}* | protectioni Θ^{S}*.

18. rex] *scrips.* sex Θ^{S}* | gusto $\Sigma^{T}\Pi^{G}$ M*$\Phi^{TRG}\Theta^{H}$Z* *cum L* | audacia A* | arte — temptabat] Z^{*3}; *om.* $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi^{D}$ | arte] arcae Φ^{P}; *om.* M* | difficultates] Z^{3}; difficultatis SZ*O*; difficultatem Ω^{S}arelȝt.

19. bethsuram A, *cf. L* (ad bethsuram) *et BM* (aduersum bethsuram) | quod] Ω^{J}*, *ut vid.*; qu(a)e Ω^{J2}relȝt | admouebat] Z^{*3}; admouerat Σ^{T}; admouere Z^{2}; mouebat Π^{G}; admone(b)at Δ^{LM}*(*ut vid.*) | fugabat Θ^{H}*, *ut vid.*; + et Z^{2} *cum* 𝔊$^{L'\ 311}$ | inpingebat] Θ^{S}*^{H}*Z* *cum L et* 𝔊; i(n)pingebatur Π^{G} Φ^{R2}(e *in ras.*)$^{GP}\Theta^{S2H2}Z^{2}$O$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ag. ¶ inpingebatur Θ^{M} | minuebat Θ^{H}*; minorabatur arelȝt *cum L*; muniebatur $\Pi^{G}\Omega^{S}$; *om.* Z*.

20. iudas] iudaeos Φ^{RG}* | mittebat] Σ^{C}*; mittebant $\Sigma^{T*C2}\Phi^{T*RG}$*$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; ministrabat Ω^{S} *cum M.*

21. enuntiauit] et nun(t)ia(u)it $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$*; enun*** Ω^{J}* | hostibus] Φ^{P2} (ibus *in ras.*) | de iud.] diiud*co Θ^{S}* | conclusus est] Z* Ω^{J2} (*in ras.*) *cum L et* 𝔊$^{V1\ 311}$, *cf. BMP*; et concl. est M$\Phi^{P}Z^{2}$ *cum X et* 𝔊; est et concl. Ω^{S}arelȝt.

22. *scrips.* bethsuis Ω^{M}* | dexteram Ω^{S} *cum P* | accepit] *praem.* et M *cum LX*; + et

---

15. ⟨et (*1°*) CAM | ⟨nocte A | ⟨et (*2°*) A | 16. ⟨summoque A | 17. ⟨hoc CAM | ⟨adiuvante A | 18. ⟨sed CA | ⟨difficultates A | 19. ⟨et A^{2}, *signo K* | ⟨sed A | ⟨inpingebat M | 20. ⟨his CAM | ⟨iudas A | 21. ⟨enuntiavit CA | ⟨comprehensus A | 22. ¶ iterum XLIIII. Z*; XLV. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$AM$\Phi\Theta^{AM}$SZ^{2}OΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨abiit M.

dextram dedit accepit abiit
23 commisit cum Iuda superatus est
ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochiae qui relictus erat super negotia
mente consternatus Iudaeos deprecans subditusque eis iurat de omnibus quibus iustum visum est
et reconciliatus obtulit sacrificium honorificavit templum et munera posuit
24 Macchabeum amplexus est et fecit eum ab Ptolomaide usque Gerrenos ducem et principem
25 ut autem venit Ptolomaidam graviter ferebant Ptolomenses amicitiae conventionem indignantes ne forte foedus inrumperent
26 tunc ascendit Lysias tribunal et exposuit rationem et populum sedavit
regressusque est Antiochiam et hoc modo regi profectio et reditus processit
XIV. 1 sed post triennii tempus cognovit Iudas et qui cum eo erant
Demetrium Seleuci cum multitudine valida et navibus per portum Tripoli ascendisse ad loca oportuna
2 et tenuisse regiones adversus An-

Desunt Q (*ant. vers.*) 𝔘 (*usque ad v.* 25, indignan[tes]).

Φ^{RG*} *cum LB.*

23. iuda sup.] iuda***uperatus Θ^{S*} | rebellasset $A\Phi^{G*}$; reuelasse Z* | constern. + est Ω^{J*} *cum* 𝔊 | deprecatur Z*, *cf. L* (deprecatus); deprecatus est Ω^{J2} (tus ē *in ras.*), *cf.* 𝔊 | subditisque Σ^{T*}; subditosque O. ¶ supponi (*pr.* p *ex* b) Σ^{T} | iurauit Θ^{S2} (aū *in ras.*) *cum LXBMP et* 𝔊; iuratum Γ^{A} | iustum + est S* | honorauit Ω^{S}agrɛlʂt *cum LBMP.*

24. machabeus $\Psi^{'D}$ | amplexus] Ω^{J*}, *ut vid.*; amplexatus $\Sigma^{T}\Phi^{T}\Omega^{J2}$arɛlʂt | est *om.* Φ^{RG} | et (*1°*) *om.* Z* *cum* 𝔊 | eum ab *om.* Z* | ab ptolom.] ad phtolomaidem A, *cf. L* (ptolomaidem) | a $\Delta\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$agrɛlʂt | ptolomaidę* Z; ptolomaida Φ^{T*} | usque] *scrips.* isque C; + ad Ω^{S}arɛlʂt *cum BMP* | gerrenos — prin(cipem)] *in ras.* Ω^{J2} | gerrenos] terrenos C. ¶ terrenos Δ^{L}.

25. ptoloma(i)dem $\Delta\Pi^{G}S\Psi^{'D}$ *cum LBP* | ~ pholomaidam (*sic*) uenit A* | ptolomensis $\Phi^{R}S*$ | conuentione O | indign. — inrump. *om.* Λ^{L} | ne forte] ut Ω^{M} | fedus Ω^{J2} (s *in ras.*) | inrumperent] Z^{a}; i(n)rumperet $\Delta\Theta^{S*HAM*}Z^{*3}\Omega^{S}$; inrumpent Φ^{R}; rumperent Ω^{J*}.

26. *scrips.* accendit Θ^{S*} | et (*1°*) *om.* Z *cum* 𝔊 | sedabit $\Lambda^{L}S^{2}O*$; sedebit S* | regressusque] reuersusque Z*a; et reuersus Ω^{S} *cum L, cf. XB* | est *om.* $Z*\Omega^{J*}$(*ut vid.*) | regi] $M*\Theta^{S*H*}$; regis $\Delta M^{2}\Phi^{P}\Theta^{S2H2}S*Z\Gamma^{A}$ Ωagrɛlʋsʈb *cum LXBM et* 𝔊; regio O | et reditu O; reditusque Ω^{M} | processit] C^{2} (es *in ras.*); fuit $\Psi^{'D}$ *cum M.*

XIV. 1. triennii] Φ^{R*}; trienni $\Delta^{M2}\Pi^{G}A*$ $\Phi^{TR2}S\Omega^{J}$; triennium $\Delta^{LM*}\Theta^{S*}\Gamma^{A}$, *cf. XBM* | seleucii cum $\Sigma\Lambda^{L}$; seleucium Π^{G} | nauibus] manibus a | per] qui $\Psi^{'D}$ | portam M | tripoli asc.] tripholi****ccendisse Σ^{T*} | trip(o)lis $Z\Omega^{SJ}$agrɛlʋsʈ *cum LXB*; tripolim Δ | ascendisset AO*; accessisse Z* *cum L*; + et $\Psi^{'D}$ | ad loco Φ^{P}; per loca Ω^{J*}.

2. et tenuisse] Z*; ut tenuisset Φ^{TRG}

---

23. ⟨commisit A | ⟨ut CAM | ⟨qui A | ⟨subditusque A | ⟨et (*1°*) | ⟨honorificavit A | 24. ⟨macchabeum AM | ⟨et (*1°*) A | 25. ⟨ut CAM | ⟨indignantes A | 26. ⟨tunc CAM | ⟨regressusque A.

XIV. 1. ¶ sed XIIII. Ω^{SJ}; XLV. Z*; XLVI. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{TR(G)P}\Theta^{AM}SZ^{2}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{S}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨demetrium A | 2. ⟨et (*1°*) A.

tiochum et eius ducem Lysiam
3 Alchimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat sed voluntariae coinquinatus est temporibus commixtionis
considerans nullo modo sibi esse salutem neque accessum ad altare
4 venit ad regem Demetrium centensimo quinquagensimo anno offerens ei auream coronam et palmam
super haec et tallos qui templi esse videbantur et ipsa quidem die siluit
5 tempus autem oportunum dementiae suae nanctus
convocatus a Demetrio ad consilium et interrogatus quibus rebus et consiliis Iudaei niterentur 6 respondit
ipsi qui dicuntur Asidei Iudaeorum quibus praeest Iudas Macchabeus bella nutriunt et seditiones movent
nec patiuntur regnum esse quietum
7 nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdotio huc veni
8 primo quidem utilitatibus regis fidem servans secundo autem etiam civibus consulens
nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur

---

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 7, summo).

$Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$; et tenuisset SO* | eius ducem] ducem eius rɛlʂɛ; eiusdem Π^{G}.

3. fuerat] fuit $\Sigma^{T\dagger}$ | uolu(n)tariae = $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Phi^{RGP}\Theta^{SHA*}SO\Psi^{D}$ *cum archetypo;* uoluntarie Θ^{A2} *et cett.* | coinquinatis Z* | temporis $\Lambda^{L\dagger}$; in temporibus a *cum LBM et* ℭ | commi(x)tionibus $\Phi^{P*}\Theta^{S*H*}\Gamma^{A}$ | considerant Θ^{H*} | nulla Θ^{H*} | ∼ esse sibi C *cum L et* ℭ | accesum A*; accensum Θ^{H*}; accessu $\Pi^{G}\Psi^{D}$.

4. centensimo + et $Z^{2}\Psi^{D}$ *cum BMP et* ℭ | quinquage(n)simo] Ω^{J2} (quinq *in ras.*); quadragesimo $\Pi^{G}\Omega^{S}$ | auferens Θ^{H*} | ei] *cum LXBMP et* ℭ; ea M*; et $A\Theta^{S*}\Gamma^{A}$; ei et Θ^{S2}; *om.* Z* | ∼ coronam auream ΔA Ψ^{D}agrɛlʊʂt *cum XBMP et* ℭ | palma Π^{G} | tallos] $M^{*}\Theta^{H*}O^{*}\Omega^{J*3}$; talos $AM^{2}\Theta^{H2}O^{2}\Psi^{D}$ Ω^{J2}arɛlʂ; thallos ʊt | uidebantur] Δ^{M2}, *rescript.*; utebantur Δ^{L} | et (*3°*) *om.* Θ^{H*} *cum* $\mathfrak{C}^{L'\,311}$, *cf. LB* | ipso Γ^{A} | quidem die] Z*; die quidem $\Phi^{P}Z^{2}$ | quidam a | siluit] soluit Z*.

5. oport. dem. sue Ω^{J2}, *in ras.* | nunctus Σ^{T*}. ¶ usuais Σ^{T2} | conuocatis Σ^{T*}; conuocatur Γ^{A}; *praem.* et Ω^{SJ}a | a *om.* Θ^{A} | interrog.] *praem.* non Ψ^{D} | rebus + se Z^{2} | et (*2°*) — iudaei] *in ras. et marg.* Ω^{J2} | niterentur] $Z^{*}\Omega^{J*}$; niteretur, A, *cf.* $\mathfrak{C}^{A}$; inniterentur Z^{2}; uterentur Ω^{SJ2}a. ¶ ant. « niterentur » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293); « uincerentur » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218); « uterentur » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94) *et Guill.*

6. ipsi] *praem.* ** Z; + quidem Π^{G} | qui] q Θ^{M*} | iudas *om.* A | nutrierunt Θ^{S*} | seditiones] Δ^{M*} *cum LP*; seditionem $\Sigma\Delta^{M2}$ Λ^{L} | neque Φ^{R} | regnum] regem A.

7. et *om.* g | ego] O^{2} (e *ex* io, *ut vid.*) | defraudatus + sum Θ^{H*} | parentum] Σ^{T2} (ntũ *in ras.*) | gloria] Z^{*3}; gloriam $\Phi^{RG}Z^{2}$ | huc] hunc Θ^{M*}(*ut vid.*)S*O* | adueni Λ^{L}.

8. fidem — secundo] *in ras.* Ω^{J2} | autem *om.* $\Delta^{M*}\Omega^{MS}$ | ∼ ciuibus etiam Ω^{J} | prauitatem $\Pi^{G}\Phi^{T*RG}Z^{*}$ | uniuersus S*.

⟨et (*2°*) A | 3. ¶ alchimus *Div. sine num.* Θ^{H}; ⟨alchimus CAM | ⟨sed A | ⟨considerans A | 4. ⟨venit A | ⟨super A | ⟨et (*3°*) A | 5. ⟨tempus CAM | ⟨nanctus A | ⟨et (*1°*) A | 6. ⟨respondit A | ⟨ipsi CM | ⟨quibus A | ⟨nec A | 7. ⟨nam CAM | ⟨dico A | 8. ⟨primo A | ⟨secundo A | ⟨nam CAM | ⟨universum A.

9 sed his singulis oro rex cognitis
et regioni et generi secundum
pervulgatam omnibus huma-
nitatem tuam prospice
10 nam quamdiu superest Iudas in-
possibile est pacem esse negotiis
11 talibus autem ab hoc dictis et
ceteri amici hostiliter haben-
tes adversus Iudam inflam-
maverunt Demetrium
12 qui statim Nicanorem praeposi-
tum elefantorum ducem misit
Iudaeam
13 datis mandatis ipsum quidem
Iudam caperet
eos vero qui cum illo erant dis-
pergeret
et constitueret Alchimum maxi-
mi templi summum sacerdo-
tem
14 tunc gentes quae de Iudaea fu-
gerant Iudam segregatim se
Nicanori miscebant
miserias et clades Iudaeorum
prosperitates rerum suarum
existimantes
15 audito itaque Iudaei Nicanoris
adventu et conventu nationum

Desunt Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*usque ad v.* 9, regio[ni], *et partim usque ad v.* 10, quamdiu).

9. his sing. oro rex] Θ^{H2} (oro r *in ras. brev. spat.*) O*; his sing. o rex $Z^{*}O^{2}$rlb, *cf. LXBMP* (tu rex) *et* 𝔊; hiis sing. oro o rex Ω^{J2}, *in ras.*; oro hiis sing. rex Ω^{S}; oro his (hiis a) sing. o rex aesc | regionem SO. ¶ « regioni » *Hug.* (*Paris. lat.* 3218) *et Guill.*; « religioni » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. Ars.* 94) | generi] Z^{*3} *cum X*; generis Σ^{T} *cum LB, cf.* 𝔊; genere Φ^{T*}; generi nostro Z^{2} *cum MP*; regno A | prouulgatam SO; promulgatam Ω^{SJ}arel; + est Δ^{L} | omnibus *om.* Z* | ~ promulgatam humanitatem omnibus tuam Ω^{S}; ~ humanitatem tuam (peru)ulgatam omnibus arelbsc | prospice *om.* Ω^{J*}.

10. nam] num Σ^{T}.

11. ab hoc] *cum LXP*; ab eo $\Theta^{H2}\Omega^{SJ}$; ob hoc $\Lambda^{L*}\Pi^{G}\Psi^{rD}$; a**** Θ^{H*} | habentes] Θ^{M*} *cum L et* 𝔊; agentes $\Delta\Theta^{M2}$; dementes Ω^{M}; se habentes Ω^{SJ}agrel(*sublin.* se w)scb (erronee). ¶ habentes Θ^{M} | aduersum Z* *cum XB* | demetrio M*.

12. qui] quis Φ^{P} | nicanorem — misit] Z^{2}; misit nicanorem praep. elefantorum ducem Z^{*3} *cum LX* | duce Θ^{S*}; decem O | misi Λ^{L*} | iudaeam] Z^{2}; in iud(a)eam Δ $Z^{*3}\Omega^{SJ}$agrelbsc *cum BM*.

13. datis] dans $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; datis dans Δ^{M*}; *om.* Σ; + in $\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | ipsum = $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$ AZ*bm *cum L*; ut ipsum Z^{2} *et cett., cf. X* (ut illum) *et P* | quidam $\Delta^{M*}\Theta^{A*}$(*ut vid.*) | iudam] S^{2} (ã *in ras.*) | capere $\Lambda^{L}\Pi^{G}$; + uiuum Ω^{S}aes | eos uero] et $\Sigma\Lambda^{L}$ | illo] *cum LXP*; eo SO *cum BM* | erant] $\Theta^{H*}\Omega^{J2}$(*in ras.*); erat Θ^{H2}, *ut vid., cum X* | dispergere $\Lambda^{L}\Pi^{G}$ | constitueret] Λ^{L*}; constituerit S*Z*; constituere $\Lambda^{L2}\Pi^{G}\Phi^{G*}$, *cf. B*; constituerunt Ω^{J*} | alchimam Δ^{M*} | maxime S*; maximum $\Phi^{RG*}Z^{2}$(maxi *in ras.*).

14. gentes] ge**s C* | qui Ω^{M} | *scrips.* de iud(a)eam $C\Delta^{LM*}A^{*}$; de ea $\Phi^{RG}\Psi^{rD}$; dea Φ^{T*} | fugierant Θ^{SH*AM2}; fugerunt A; fugierunt Θ^{M*}; fugerent C | iudam] *scrips.* iadã S* | segregatim] Z* *cum L*; segregati $S^{*}\Gamma^{A}$; segregatum Ψ^{rD}; congregatim rel(*sublin.* con w); gregatim $\Phi^{P*}Z^{2}$gsc *cum P et* 𝔊 | se *om.* Ω^{J2}. ¶ « se » *reprobat Iac.* | nicanoris Δ^{L} | *scrips.* claudes Θ^{SH}; calces C | prosperitatis O; prosperitatem Σ; prosperitate Π^{G} | estimantes Π^{G}.

15. audito itaque] Λ^{L2}(to *corr.*)Ω^{J2} (o *in ras.*); auditoque A | iud(a)ei] Φ^{T2}(ei *rescr.*)^{P2} (dei *in ras.*); + * Z | aduentu — consper-

---

9. ⟨sed CAM | ⟨secundum A | 10. ⟨nam CAM | 11. ¶ talibus *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Omega^{M}$; ⟨talibus CAM | ⟨et A | ⟨adversus A | 12. ¶ qui XLVII. $A\Phi^{T2R(G)P}\Theta^{AM}SO\Gamma^{A}$; ⟨qui CM | 13. ⟨datis A | ⟨eos A | ⟨maximi A | 14. ¶ tunc *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨tunc CAM | ⟨miserias A | 15. ¶ audito *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨audito CAM.

conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit in aeternum quique suam portionem signis evidentibus protegit

16 imperante autem duce statim inde moverunt et convenerunt ad castellum Dessau

17 Simon vero frater Iudae commiserat cum Nicanore

sed conterritus est repentino adventu adversariorum

18 Nicanor tamen audiens virtutem comitum Iudae et animi magnitudinem quam pro patriae certaminibus habebant

sanguine iudicium facere metuebat

19 quam ob rem misit Possidonium et Theodotum et Matthathiam ut darent dextras atque acciperent

20 et cum diu de his consilium ageretur et ipse dux ad multitudinem rettulisset

omnium una fuit sententia amicitiis annuere

21 itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent et a singulis sellae prolatae sunt et positae

22 praecepit autem Iudas armatos esse locis oportunis ne forte ab hostibus repente mali aliquid

---

Deest Q *(ant. vers.).*

(si)] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | aduentum Π^{G} $A^{*}\Phi^{G}\Theta^{SHA*M*}Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum L, cf.* 12,21 *in apparatu* | conuentum $O\Gamma^{A}$ | terram Θ^{S*HAM*} $O\Gamma^{A}$ *cum L, et* 𝔊; terga Z^{*} | rogabant eum] *in ras.* Z^{2} | quiqui* populo suo $\Delta^{M\dagger}$, *ut vid.* | in (a)eternum = $\Delta\Lambda^{L2}\Phi^{T*RGP2}\Theta^{S*3HAM}\Gamma^{A}$ Ω^{MJ} *cum LX, cf.* 𝔊; *praem.* ut 𝖘𝖙; *praem.* eum $C\Sigma\Lambda^{L*}\Pi^{G}M\Phi^{P*}$(*ut vid.*)$S^{*}$O𝖇𝖒; *praem.* ut eum Ψ^{D}; + ut Z^{2}; + custodiret $AM\Phi^{T2P}$ $\Theta^{S2}SZO$ (custoret) $\Psi^{D}\Omega^{S}$𝖆𝖌𝖗𝖊𝖑(*sublin.* 𝔴)𝖘𝖈𝖇𝖒. ¶ ant. « in eternum » *Hug., item Guill.* | quique] *in ras.* Ω^{J2}; qui quae Θ^{S}; quisque S^{*} | suam] *scrips.* su Π^{G*} | euid.] uidentibus $\Delta^{LM*}A$; et uidentibus Θ^{H*} | protegeť AZ^{*}.

16. duci Z^{*}; ducem Π^{G} | et conuenerunt] Λ^{L*} *cum LX*; et conuenerant Λ^{L2}; conueneruntque Ω^{SJ}𝖆𝖌𝖗𝖊𝖑𝖇𝖘𝖈; conuenerunt $\Phi^{T*RG}\Psi^{D}$ | dessau] M^{*} *cum LXMP et* 𝔊; dessan Ω; esau M^{2} *cum B*; **** Φ^{P*}.

17. uero] *in ras.* Ω^{J2} | conterritus] Z^{3}; conteritus $\Sigma\Phi^{T*}S^{*}Z^{2}O$; contritus $M\Phi^{P}Z^{*}\Psi^{D}$ Ω^{M}. ¶ « conterritus », ał « contritus » *Hug. et Guill.* | aduersariorum] Θ^{S2} (ri *in ras.*); *om.* Z^{*}, *ut vid.*

18. tamen] autem $M\Phi^{P}\Theta^{A}\Omega^{S}$; *** Ω^{J*} | patria Δ^{M*} | habebat Φ^{T*}, *ut vid.* | sanguini Z^{*}; sanguinem Ψ^{D}; sanguinis M $\Phi^{P}\Omega^{SJ}$ | metuebant $\Phi^{G*}S$ *cum L* | ∼ metuebat fac. $\Sigma\Lambda^{L}$.

19. misit] *cum LX et* 𝔊; pr(a)emisit Ω^{SJ}𝖆𝖌𝖗𝖊𝖑𝖇𝖘𝖈 *cum BM* | post sidonium Θ^{SH} | theodotium Ψ^{D}𝖌𝖗𝖊𝖑𝖇𝖘𝖈 | mat(t)hathiam = $A\Phi^{P}$𝖇𝖒 *cum LMP et* 𝔊; ma(tth)ia(m) *cett. cum XB et* $\mathfrak{G}^{74\,120}$ | ut *om.* A^{*} *cum L, fort. recte: cf. v.* 13; *praem.* et 𝔢 | acceperunt S.

20. cum diu de his] *cum LX*; quamdiu de his Λ^{L}; diu de his S^{*}; quum de iudeis Δ^{L}, *cf.* 94 (cum iudeis) | concilium Ψ^{D} | omnium una] omni humana Δ^{M*} | ∼ fuit una Ω^{J} | sententiam Π^{G}; *scrips.* sentia Δ^{L*M} | amici(t)iis] Φ^{T2} (citiis *in ras.*) Ω^{J2} (*in ras.*); amicitias Θ^{S*}(*ut vid.*)Z^{*}; amicitus $C\Sigma^{C}$.

21. constit.] statuerunt Ω^{S} | qua] *cum LXP, cf.* 𝔊; quae $A\Phi^{RG}Z^{2}$ (e *in ras.*); quia $C\Lambda^{L*}$ | a *om.* $\Phi^{P}\Omega^{SJ}$𝖆𝖌𝖗𝖊𝖑𝖘𝖈 *cum L* | perlatae 𝖘 | sunt *om.* M^{*} | et *om.* Θ^{S*}.

22. precipit Ω^{M} | repentem A^{*} | male Z^{*}; malitia A, *cf. X et* 𝔊 | ∼ aliquid mali

---

〈conspersi A | 〈quique A | 16. 〈imperante CAM | 17. 〈simon CAM | 〈sed A | 18. ¶ nicanor XLVI. Z^{*}; XLVII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{T*}Z^{2}$; XLVIII. $A\Phi^{T2R(G)P}\Theta^{AM}SO\Gamma^{A}$; *Div. sine num·* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | 〈et A | 〈sanguine A | 19. 〈quam CAM | 〈et (*2°*) A | 20. 〈et (*1°*) CAM | 〈et (*2°*) A | 〈amicitiis A | 21. 〈itaque CAM | 〈et A | 22. 〈praecepit CAM | 〈ne A.

oriretur
et congruum conloquium fecerunt
23 morabatur autem Nicanor Hierosolymis et nihil inique agebat
gregesque turbarum quae congregatae fuerant dimisit
24 habebat autem semper Iudam carum ex animo erat † viro † inclinatus
25 rogavit eum ducere uxorem filiosque procreare
nuptias fecit quiete egit communiterque vivebant
26 Alchimus autem videns caritatem illorum ad invicem et conventiones venit ad Demetrium et dicebat Nicanorem rebus alienis adsentare
Iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse
27 itaque rex exasperatus et pessimis huius criminationibus inritatus scripsit Nicanori dicens
graviter quidem se ferre de amicitiae conventione
iubere tamen Macchabeum citius vinctum mittere Antiochiam
28 quibus cognitis Nicanor conster-

Deest Q (*ant. vers.*).

Ω^{S} | oreretur Π^{G}; oderetur A.

23. morabitur Θ^{M*} | nic(h)anorem Δ | hierosol.] *praem.* in $\Phi^{P}\Omega^{J*}$ *cum* 𝔊, *cf. M.* ¶ « in » *reprobat Iac.* | et nichil Ω^{J2}, *in ras.*; ni(c)hilque Ω^{S}agrelvst; ni(c)hil $\Phi^{T*RG}\Omega^{M}$ | agebant A *cum L et* $𝔊^{L\ 542}$ | gregesque] regesque O | turbarum] turbatur A | quae congregatae] Z^{*3} *cum LXM*; qui congregati $M\Theta^{SHAM*}Z^{2}$(*ut vid.*)Γ^{A}.

24. semper iudam] Z* *cum LX*; iudam semper Φ^{TRG2}(*in ras.*)$^{P}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{SJ}$arelvst *cum P et* 𝔊 | iuda Π^{G}; iudas Δ^{L} | carum] clarum M*S | ex animo] *praem.* et $M\Theta^{S*HAM}S*Z*O\Gamma^{A}$g; + et $\Phi\Theta^{S2}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega$arelvst *cum* $𝔊^{19\ 62\ 46\ 52}$ | erat *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | uiro *restituimus cum* $\Pi^{G}M^{2}\Phi\Theta S^{2}Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{'D}\Omega$agrelvst *cum L et* 𝔊, *cf. XBM*(ei)*P*(in ipsum uirum) *et Prolegom., p.* LV; uero $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM*S*$bm; uiso Z* | inclin.] inclitus Δ^{L}.

25. rogauit] *cum L et* 𝔊; rogauitque Ω^{SJ}arelvst *cum* $𝔊^{19\ 62}$; rogabat MSO *cum XBM* | eum] Φ^{T*}; autem A; autem eum $M\Phi^{T2}$ *cum X et* $𝔊^{V}$ | filios Σ^{C} | procrearet Π^{G}, *cf. X*; + et Ω^{SJ*} *cum X, cf. BM.* ¶ « et » *reprobat Iac.* | nuptias fecit *om.* Π^{G} | quiete egit] qui***git Φ^{T*}; qui et egit M* $\Phi^{RG}SZ\Psi^{'D}$; quia et egit Δ; quid egit Π^{G} | communiter quae Z*; communiter qui O*; comiterque rel | uiuebat O *cum LM et* 𝔊; bibebant $\Sigma\Delta^{M2}$(bi *ex* ui)Λ^{L} *cum X* (uiu.), *cf. B**; + 11 *lin. erasae* Δ^{M}.

26. ad (*1°*)] Z^{*3}; ab $\Phi^{T*RG}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | nicanorem] *praem.* ad Π^{G} | (re)bus alienis adsentare] *in ras. brev. spat.* Φ^{T2} | a(d)sentare] $M*\Phi^{P*}\Theta^{S*}Z^{3}$, *cf. T.L.L.* II, 859,40; assentire $\Phi^{RGP2}Z^{2}\Psi^{'D}\Omega$agrelvst *cum X*; a(d)sentari $M^{2}Z*O$; adsentiri Θ^{S2}; absentare Π^{G}A. ¶ ał assentire Θ^{M} | iudam qui Γ^{A} | succensorem Θ^{S*A}.

27. ita Φ^{T*} | exasperatur SO; exasperasse A* | pessimis huius] pessim**** Φ^{T*}; pessimis his Φ^{T2}; pessimus huius $\Delta\Pi^{G}\Phi^{P}\Psi^{'D}$ | huius] S*; cuius S^{2} | irritans $\Omega^{M\dagger}$ | grauiterque Ω^{S} | ~ se quidem S^{1}(se *ex* e)Ω^{J*} *cum L* | se referre A | de] Z*; e Z^{3} | amic.] amicitia et S* | iuberet Φ^{RG} | tamen] S^{*3}; tam̃* Φ^{T2}; *om.* S^{3}; + ut Z | mittere] Θ^{M*}; mitteret Z, *cf. LX*; mitti $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{M2}$; + ad Π^{G} *cum* 𝔊.

28. consternabatur] Λ^{L*} *cum L, cf.* 𝔊;

⟨et A | 23. ⟨morabatur CAM | ⟨nihil(que) A | ⟨gregesque A | 24. ¶ habebat *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨habebat AM | ⟨erat A | 25. ⟨roga(vit) AM | ⟨filiosque A | ⟨nuptias CA | ⟨communiterque A | 26. ¶ alchimus XLVII. Z*; XLVIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{T*}Z^{3}$; XLVIIII. $A\Phi^{T2RGP}\Phi^{AM}SO\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨venit A | iudamque A | 27. ⟨itaque CAM | ⟨scripsit A | ⟨graviter AM | ⟨iubere A | 28. ⟨quibus CAM.

nabatur et graviter ferebat si ea quae convenerant irrita faceret nihil lesus a viro
29 sed quia regi resistere non poterat oportunitatem observabat qua praeceptum perficeret
30 at Macchabeus videns austerius secum agere Nicanorem et consuetum occursum ferocius exhibentem
intellegens non ex bono esse austeritatem istam paucis suorum congregatis occultavit se a Nicanore
31 quod ut ille cognovit fortiter se a viro praeventum venit ad maximum et sanctissimum templum
et sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi virum
32 quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui quaerebatur
extendens manum ad templum
33 iuravit
nisi mihi vinctum Iudam tradideritis
istud Dei fanum in planitiem deducam et altare effodiam et templum hoc Libero patri consecrabo
34 et his dictis abiit
sacerdotes autem protendentes manus in caelum invocabant eum qui semper propugnator esset gentis ipsorum haec dicentes
35 tu Domine qui universitatis nullius indiges

Deest Q (*ant. vers.*).

consternebatur $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L2}\Theta^{A}$ *cum X* | conuenerat $A\Theta^{H*}$, *cum X*.

29. regis Θ^{A}; a regi Φ^{P*} | potuerat Θ^{A} | qua] quia $\Pi^{G}M^{*}\Phi^{G*}$ | perficere Σ^{C}; perfecerit S*; fieret Π^{G}.

30. at] *in ras.* Ω^{J2}; et $\Lambda^{L}\Omega^{M}$ | ~ secum austerius Aagrelbsc | agi C | occursum] cursum O | exibente Δ; exhibente* Φ^{T*}(*ut vid.*)^{G*}; exhibenter Φ^{R}; *praem.* ex*** Θ^{S*} | austeritate Δ; auctoritatem Z* | paucis suorum] paucissimo[..] Ψ^{D} | occultabit $\Sigma^{T}\Delta$; occultabat O *cum LX et* 𝔊 | a nicanorem $\Pi^{G}A^{*}$, *cf. L* (nicanorem) *et* 𝔊.

31. ut ille] utile Θ^{H*}; cum ille $\Omega^{S}$are lsc | fortiter] fort*t O* | praeuentu Δ; praeuentium Θ^{S*} | sacerdotibus *om.* Σ^{T} | solitas] sollicitus C | ~ tradi sibi Z* *cum LXM*.

32. qui Π^{G} | nescire se] nescire Σ^{C*} Φ^{P}; se nescire se Δ^{L} | esset] est Φ^{T*}, *ut vid.* | manu $\Delta\Pi^{G}$.

33. iurabit Δ; iuraui Θ^{H*}; + dicens agrelbsc, *cf. BM* | michi uinctum iudam Ω^{J2}, *in ras.*; iudam uinctum michi Ω^{S}a; iudam mihi uinctum relsc | traderetis S*; traderitis O | istum S*O | in planicie OΨ^{D} (-tię) | deducat Π^{G*} | offodiam Λ^{L}; fodiam Ψ^{D} | ~ effodiam altare Φ^{P} | templo S*.

34. is O* | manibus C | propugnator est Ω^{SJ2}; est propugnator $\Psi^{D}\Omega^{J*3}$; pugnator (-tur O) esset Λ^{L}O* | gentis] gentes Λ^{L*}; genti Z*O *cum XMP*.

35. domine] deus Ψ^{D} | qui uniuersitatis] M*Φ^{T*}(*ut vid.*); qui uniuersitatis** Φ^{P2} (tatis *in ras.*); qui uniuersitates Π^{G}; qui uniuersitate S*O; uniuersitatis qui $M^{2}\Phi^{T2}\Omega^{MJ}$g; uniuersitatis Z*; uniuersorum qui Ω^{S}arelbsc

---

29. ⟨sed CA | ⟨oportunitatem A | 30. ¶ at XLVIII. Z*; XLVIIII. CΣΔΛ^{L}M$\Phi^{T*}Z^{2}$; L. A$\Phi^{T2RGP}\Theta^{AM}$SOΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Theta^{H}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨et A | ⟨intellegens AM | ⟨paucis A | 31. ⟨quod CAM | ⟨venit A | ⟨et (*2°*) A | 32. ¶ quibus L. CΣΔΛ^{L}M$\Phi^{T*}Z^{2}$(*in ras.*); LI. A$\Phi^{T2RGP}\Theta^{AM}$ SOΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨nescire A | ⟨extendens A | 33. ⟨nisi AM | ⟨istud A | ⟨et (*1° et 2°*) A | 34. ⟨et CAM | ⟨sacerdotes CAM | 35. ⟨tu CAM.

voluisti templum habitationis
tuae fieri in nobis
36 et nunc sancte sanctorum om-
nium Domine conserva in ae-
ternum impollutam domum
istam quae nuper mundata
est
37 Razias autem quidam de senio-
ribus ab Hierosolymis delatus
est Nicanori vir amator civi-
tatis et bene audiens
qui pro affectu pater Iudaeorum
appellabatur
38 hic multis temporibus continen-
tiae propositum tenuit in iu-
daismo
corpusque et animam tradere
contentus pro perseverantia
39 volens autem Nicanor manife-
stare odium quod habebat in
Iudaeos misit milites quingen-
tos ut eum conprehenderent
40 putabat enim si illum decepisset
se cladem maximam Iudaeis
inlaturum
41 turbis autem inruere domum eius
et ianuam disrumpere atque
ignem admovere cupientibus
cum iam conprehenderetur gla-
dio se petit
42 eligens nobiliter mori potius
quam subditus fieri peccato-
ribus et contra natales suos
indignis iniuriis agi
43 sed cum per festinationem non
certo ictu plagam dedisset et

Deest Q (*ant. vers.*).

cum RES-R (3/4), *cf. LXP* (domine uniuersorum) *et* 𝔊 | indigens $Z^{*}\Psi^{'D}$ *cum LX, cf.* 𝔊; in dies Σ^{C} | tuae *om.* Ω^{M} | ∼ in nobis fieri S *cum* 𝔊.

36. nunc *om.* O | sancte] sanctus Δ; sancta Γ^{A} *cum X* | omnium *om.* $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum LX* | domine] deus $\Psi^{'D}$; + intuere et Π^{G} *fort. e nota margin., cf.* 𝔊 | in + populum Z^{*} | domum] M^{2} (o *in ras.*) | istam] israhel Θ^{H*} | nuper] *in ras. lat. spat.* Φ^{T2} | mundata] mutata Θ^{S*}.

37. ab hier del.] *in ras.* Z^{1} | de*latus Θ^{S}; dilatus S^{*} | est + et Z^{*} | amator] Δ^{M*3}; armator Δ^{M2}(*ut vid.*)A | bene] *praem.* ualde $\Phi^{T2}\Theta^{SHAM*}Z^{*}\Gamma^{A}$ *cum LXBP, AU Gau et* 𝔊, *cf. M* | audens a.

38. hic] (h)is SO | propos.] praepositum $\Lambda^{L*}\Theta^{SHAM*}\Gamma^{A}\Psi^{'D}$ | in *om.* $\Lambda^{L}\Theta^{H*}$ | anima Δ | tradere — perseuer.] *in ras. brev. spat.* $\Phi^{P2}\Omega^{J2}$ | contemtus Δ^{M}; contemptus $\Delta^{L}\Phi^{P2}$ | pro perseueran(t)iam Φ^{RG}O; propter perseuerantiam Π^{G}; propter seuerentiam A^{*}.

39. in *om.* Φ^{T*} *cum L.*

40. putabant A, *cf. L* (dicebant) | enim] *in ras.* Ω^{J2} | si] se A^{*}, *ut vid.*; *om.* Θ^{A*M*} | decepissent Φ^{P*}, *ut vid.* | sese Π^{G} $M^{*}\Phi^{T*RGP}\Psi^{'D}\Omega$arel(*pr.* se *sublin.* w) | ∼ cladem se Zg | maxima Φ^{T} | iudaeis] *praem.* in $\Psi^{'D}$ | inlaturus $\Psi^{'D}$ | ∼ iud(a)eis max. illaturum Ω^{S2J2}(iud. max. *in ras.*) arelbsc; ∼ iudeis illaturum max. Ω^{S*}.

41. irruere in grelbsc; inruentibus Z^{*}, *cf. LX* (occupantibus) | disrumpere] Z^{*}; disruperunt Z^{2}; disrupere Z^{3} | amouere Λ^{L2} (ere *in ras.*) | cumque Π^{G} | conprehenderet O*; prehenderetur S | petit] $M^{*}\Phi^{T*}\Theta^{H*}$, *cf.* VÄÄNÄNEN, *Introd. au lat. vulg.*, § 332; petiit $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{T2}\Theta^{H2}SZ^{*}\Omega$agrelbsc; repetit O*, *ut vid.*

42. potius *om.* Ω^{S*} *cum BMP et* 𝔊 | ∼ iniuriis indignis a | agi] ait Σ.

43. sed] et Π^{G} *cum M* | per] Δ^{M2} (er *in ras.*); pre Δ^{L} | icto S^{*}; hic Θ^{H*} | plaga

---

36. ⟨et CAM | ⟨conserva A | 37. ¶ razias L. Z*; LI. CΣΔΛ^{L}MZ^{2}; LII. AΦΘ^{AM}SOΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Theta^{SH}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨vir A | ⟨et A | ⟨qui A | 38. ⟨hic CAM | ⟨corpusque A | 39. ⟨volens CAM | ⟨misit A | 40. ⟨putabat A | 41. ⟨turbis AM | ⟨et A | ⟨cum A | 42. ⟨eligens A | ⟨et A | 43. ⟨sed CAM.

turbae intra ostia inrumperent
recurrens audenter ad murum
praecipitavit semetipsum viriliter in turbas
44 quibus velociter locum dantibus
casui eius venit per mediam cervicem
45 et cum adhuc spiraret accensis animis surrexit
cum et sanguis eius magno fluxu defluueret
saucius cursu turbam pertransiit
46 et stans super petram quandam praeruptam et iam exsanguis effectus
conplexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbas
invocans Dominatorem vitae ac spiritus ut haec illi iterum redderet atque ita vita defunctus est
XV. 1 Nicanor autem ut conperit Iudam esse in locis Samariae
cogitavit die sabbati cum omni impetu committere
2 Iudaeis vero qui illum per necessitatem sequebantur
dicentibus ne ita ferociter et barbare feceris sed honorem tribue diei sanctificationis
et honora eum qui universa con-

Deest Q (*ant. vers.*).

A* | inter Ω^{SJ}a | ostium M; hostiam O | inrumperet Φ^{P} | audenter] Z* *cum L*; audacter MΦS^{2}(ac *in ras.*)$Z^{2}\Psi^{VD}\Omega$agrelbst; audaciter O | praecipitauit] *praem.* et $\Phi^{TRG}\Psi^{VD}$ *cum X* (et misit) | *scrips.* uiriter Θ^{S}.

44. eius] ictus MΦ^{P}, *cf. v.* 43 | ceruicem] Σ^{T2}(u *in ras.*) *cum LX*; aciem Ω^{M}.

45. adhuc *om.* Λ^{L}* | spirasset Θ^{A}*Ω^{S} | accensis animis] M*Φ^{T}*Ω^{J2} (accensis *in ras.*) *cum P et* $\mathfrak{G}^{L93\ 58}$; accensus animis Δ^{LM}*M^{2} $\Phi^{T2}\Theta^{S}$*^{HAM}Z*$\Gamma^{A}\Omega^{S}$ *cum LX et* $\mathfrak{G}$, *cf. BM;* accensus animo arelst | ~ et cum $\Delta\Omega$ag relbst | sanguinis Ψ^{VD} | ei Ω^{J}* *cum L, cf. X* (illi) | fluxu] flexu Φ^{P}*S* | flueret C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ | saucius] M*Φ^{T}*; et grauissimis uulneribus esset saucius (*om.* esset Φ^{P} *cum L;* ~ saucius esset Ω^{M}; esset sauciatus $\Theta^{S2}\Gamma^{A}$) $M^{2}\Phi^{T2P}\Theta$Z*$\Gamma^{A}\Omega$agrelbst, *cf. LXBMP et* $\mathfrak{G}$; gentis similis esset saucius Ψ^{VD} | cursum A* | pertransit $\Delta\Theta^{S}$*.

46. et (*1°*) *om.* g | stans *om.* Δ^{L} | super] *cum LXBM*; supra Z*$\Psi^{VD}\Omega^{SJ}$agrelbst | petram quandam] *in ras.* Ω^{J2}; petram quadam Δ^{L}A*; qua(n)dam petram Ω^{S}arelbst *cum BM, cf. P et* $\mathfrak{G}$; quandam Z* | praeruptam] Θ^{S2} (ta *in ras.*) | et iam] *scrips.* etiam (ętiam $\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$, eciam O) $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}A\Theta^{A}$ OΨ^{VD}; [...] Γ^{A} | exsanguis] et sanguis Π^{G}A Φ^{G}*Z*O; sanguinis Φ^{R} | effectus + est Ω^{M} | intest.] *scrips.* instentina A | utriusque Π^{G} Φ^{RG}*O *cum L*; utrique Φ^{T}*Z*; utr[...] Γ^{A} | proiecit + se ΔZ*, *cf. L* 94 95 (impegit se) | ille S *cum L* | ~ iterum illi Σ^{T} | reddere Φ^{G}, *cf. B* | atque — uita] adqui etabit que hac Δ | defunctus] *cum X*; fuctus S *cum L.*

XV. 1. ut *om.* Λ^{L}* *cum L* | cō*perit Φ^{T}; conperiit A | esset Θ^{S}*; *om.* Σ^{T}* | in locum Z*; *om.* M* | samariae] *scrips.* sariae Θ^{S}* | cogitabat Ω^{M} | die] de Θ^{S}* | cum + eo Z^{2} | ~ cum omni imp. die sabbati Ω^{S}arelbst | committeret Φ^{RG}*Γ^{A}, *cf. X*; + bellum Ω^{SJ}arel(*sublin.* w)st.

2. illum] *cum L*; eum $\Sigma\Lambda^{L}$ *cum XP* | per necessitate C$\Delta\Phi^{T}$ *cum X* | sequebatur a | dicentibus *om.* C | et (*1°*)] ac Ψ^{VD} | barbara Σ^{T} | honore SO | die Φ^{T}*O.

⟨non A | ⟨et A | ⟨recurrens A | ⟨viriliter A | 44. ⟨quibus CAM | 45. ⟨et (*1°*) CA | ⟨accensus A | ⟨cum A | ⟨saucius A | 46. ⟨et (*1°*) A | ⟨praeruptam A | ⟨utrisque A | ⟨invocans A | ⟨ut A.

XV. 1. ¶ nicanor XV. Ω^{SJ}; LI. Z*; LII. C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}$M; LIII. A$\Phi\Theta^{AM}$SOΓ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{G}\Theta^{SH}\Psi^{VD}\Omega^{M}$ | ⟨cogitavit A | 2. ⟨iudaeis CAM | ⟨dicentibus A | ⟨sed A | ⟨et (*2°*) A.

spicit
3 at ille infelix interrogavit si est
potens in saeculo qui impera-
vit agi diem sabbatorum
4 et respondentibus illis est Do-
minus vivus ipse in caelo po-
tens qui iussit agi septimam
diem
5 at ille ait
et ego potens sum super terram
qui impero sumi arma et ne-
gotia regis impleri
tamen non obtinuit ut consilium
perficeret
6 et Nicanor quidem cum summa
superbia erectus cogitaverat
commune tropeum statuere de
Iuda
7 Macchabeus autem confidebat
semper cum omni spe auxi-
lium sibi a Domino adfuturum
8 et hortabatur suos ne formida-
rent ad adventum nationum
sed in mente haberent adiutoria
sibi facta de caelo et nunc
sperarent ab Omnipotente ad-
futuram sibi victoriam
9 et adlocutus illos de lege et
prophetis admonens etiam cer-
taminum quae fecerant prius
promptiores eos constituit
10 et ita animis eorum erectis si-
mul ostendens gentium falla-
ciam et iuramentorum prae-

Deest Q (*ant. vers.*).

3. at *om.* **relvsc**, *cf. P* | saeculo] Φ^{T*} (*ut vid.*)$Z^*\Omega^{J2}$ (scło *in ras.*); c(a)elo Φ^{T2} (cę *in ras.*) $Z^2\Omega^{MS}$**agrelvsc** *cum LXBMP et* **𝔊**. ¶ ał scło Φ^T | imperasset Ω^S; + ita $\Theta^S\Gamma^A$ | die $A\Phi^{T*}$; di et Θ^{H*}.

4. uiuus] uiuens Γ^A *cum X, cf. P*; unus Φ^P**r** | ipse *om.* $C\Phi^P$ | ~ ipse uiuus SO | agit O | septimum diem $\Delta\Omega^J$; diem septimam A^*; diem sabbatum Φ^{T2}, *in ras.*

5. ait] agit O | imperio Ω^M | sumi] summi $Z^*\Gamma^A$; sum** Φ^{T*} | regi Θ^{S*HAM*} | inplere O *cf. LXP et* **𝔊** | tamen non] tam**** Φ^{T*} | obtinuit] Φ^{T2} (it *in ras.*); obtigit O | concilium Λ^{L*}, *ut vid.*; *scrips.* consium Θ^{A*} | perficerent M^*O; perficere** Φ^{T*}; impleret Ω^M.

6. summa] Ω^{J2} (a *in ras.*) | erectus] exercitus Ω^M | cogitabat $\Sigma^T\Omega^S$; cogit*** Ω^{J*}; cogiuerit S^* | commune] Z^*; comm(u)nem M^* $\Phi^{RGP}\Theta Z^2\Gamma^A$ | tropeum = $\Sigma\Pi^G A$ S^2O^***m**; trophaeum **grelvscb**; tropheum S^* O^2 *et cett.*

7. *autem A | confitebat S^* | ~ semper confid. **arelvsc** | auxilio Ψ^D | sibi] si Σ^{T*} | domino] Z^* *cum LXBMP et* **𝔊**; deo $\Pi^G M\Phi^{RGP}Z^2O\Psi^D\Omega^{MJ2}$(*in ras.*)**relsc** | a(d)futurum] Θ^{M2} (d *in ras.*) Ω^{J2} (af *in ras.*); accepturum Δ.

8. ad *om.* $C\Sigma\Delta\Lambda^L\Psi^D\Omega^{S*}$ *cum LP et* **𝔊** | in mentem Ω^S; et mente O | adiut. sibi facta] adiutorio facto O | ab omnip.] ad omnipotentem O | adfuturam] Φ^{T2} (rā *in ras.*); adfuturum Δ | ~ sibi affuturam Ω^{SJ2} (*in ras.*)**arelsc** | uictoriam] *in ras.* Φ^{T2}.

9. adlocutus] Λ^{L*}; adlocutos Π^G; a(d)locutus est $\Lambda^{L2}\Omega^S$ *cum LX* | illos] Ω^{J2} (*in ras.*) *cum X*; illis Ψ^D, *cf. L* (eis); ad illos A; eos Ω^S**agrelvsc** *cum BP* | et (*2°*)] ac SO (hac); ex Θ^{H*} | prophetas Λ^{L*}(*ut vid.*)S^* | ammouens **a** | certaminum] *cum LX*; certamina Ω^{SJ}**arelsc** *cum B, cf.* **𝔊** | fecerat Π^G, *cf. M* (perfecerat); fecerunt $\Sigma\Lambda^L$ | constituit] Φ^{T*}; constituto Φ^{T2}(*ut vid.*) | ~ constituit eos **arelvsc**.

10. aninus Δ^{M*}, *ut vid.* | eorum *om.* Δ^{L*} | erecti Θ^M | ostendens] *cum LXBM et*

---

3. ⟨a(t) CAM | ⟨si A | 4. ⟨et CA | ⟨ipse A | 5. ⟨at AM | ⟨et (*1°*) CA | ⟨tamen CAM | 6. ⟨et CAM | ⟨cogitaverat A | 7. ¶ macchabeus *Div. sine num.* Ψ^D; ⟨macchabeus AM | 8. ⟨et (*1°*) A | ⟨sed A | ⟨et (*2°*) A | 9. ⟨et (*1°*) CA | ⟨etiam A | ⟨promptiores A | 10. ⟨et (*1°*) AM | ⟨et (*2°*) A.

varicationem
11 singulos autem illorum armavit non clypei et hastae munitione sed sermonibus optimis et hortationibus
exposito digno fide somnio per quod universos laetificavit
12 erat autem huiusmodi visus
Onian qui fuerat summus sacerdos uirum bonum et benignum verecundum visu modestum moribus et eloquio decorum
et qui a puero in virtutibus exercitatus sit
manus protendentem orare pro omni populo Iudaeorum
13 post haec apparuisse et alium virum aetate et gloria mirabilem et magni decoris habitudine circa illum
14 respondentem vero Onian dixisse
hic est fratrum amator et populi Israhel
hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate Hieremias propheta Dei
15 extendisse autem Hieremiam dexteram et dedisse Iudae

Desunt S (*folio exciso, a. v.* 13, post, *usque ad finem libri*) Q (*ant. vers.*).

𝔊, *cf. P*; ostendit $\Delta^{L}Z^{2}$; ostendebat $Z^{*}\Omega^{J*}$ (*ut vid.*)agrelbst | gent[..] Θ^{S} | iuram.] *scrips.* iumentorum Φ^{R*G*} | praeuaricationum Z^{*}.

11. illorum] eorum Ω^{J2}, *in ras.* | armauit] ornauit Θ^{S*}, *ut vid.* | hasta* Θ^{H*}; asta Δ | munitionem $A^{*}S^{*}O^{*}$ *cum L, cf.* 𝔊; *praem.* et Δ | sed] ad Φ^{P} | optimis] aptis SO | et hortat.] et orationibus $\Sigma\Delta^{LM*}\Theta^{S*}$ (hor.) Z^{*}; et exhortationibus Ω^{J}agrelbst, *cf. X* | exposita $\Pi^{G}\Psi'^{D}$; e exposito Ω^{M} | digno] $\Phi^{R*}Z^{*3}$; digna $\Phi^{R2}\Psi'^{D}$; dignę Π^{G}; signo Z^{2}, *ut vid.* | fide] Δ^{M*} *cum LBM*; fidei $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}AZ$ *cum X*; fide* M^{*}; fides $\Pi^{G}\Phi^{R*}\Psi'^{D}$ | somnio] *in ras.* Z^{2} *cum LP*; somnium $\Sigma^{T*}\Pi^{G}\Phi^{T*G}O^{*}$ *cf. XBM et* 𝔊; omnium $M^{*}\Phi^{R*P}\Psi'^{D}$ (*partim eras.*); *scrips.* omnio Φ^{R2} | per *om.* Φ^{T*} | quos $A\Psi'^{D}$.

12. erat autem huiusm.] *in ras.* Θ^{H1} | huiusmodi] *cum L*; huiuscemodi Ω^{M}relst *cum X* | uisus] diuisus Φ^{P} | oniam (hon. $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$) $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Psi'^{D2}\Omega$agrelbst; omnia Ψ'^{D*} | fuerit Φ^{T*}; *ut vid.* | uirum] Θ^{A2} (i *in ras.*) | uisu] *in ras.* Ω^{J2}; uisum $\Pi^{G}A^{*}\Phi^{R}\Theta^{M*}$(*ut vid.*) $O\Gamma^{A}$ | eloquia Φ^{R*G}; eoliquium Δ^{L*}. ¶ et eloquio Δ^{L} | decorus Ψ'^{D} | (q)ui a puero] *in ras. brev. spat.* Φ^{T2} | qui] quia Λ^{L*} | a puerum S* | exercitatus] Φ^{P*}; excitatus $\Pi^{G}\Phi^{T*R*GP2}\Theta\Psi'^{D}$; execratus Σ^{T}; exertatus A^{*} | manus] Θ^{A2} (a *in ras.*) | protendente $\Delta\Psi'^{D}$; protendentes A.

13. hoc arelbst | ap*ruisse et Φ^{T*}; apparuisset Θ^{H*}; et apparuisse Ω^{J*}; apparuisse autem et Ψ'^{D} | mirabile $Z^{*}\Psi'^{D}$; mirabile est Φ^{P*} | decoris *om.* Φ^{G*} | habitudine] Z^{*}; habitudinem Π^{G}(ab.)$\Phi^{R}Z^{2}\Omega^{M}$are, *cf. L X et* 𝔊.

14. respondente $\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T*P}$ | uero — dix(isse)] *in ras.* Ω^{J2} | uero] uiro M* | oniam (hon. $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$)$\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{P}\Psi'^{D}\Omega$agrelbst | dixisset $\Phi^{T*R*G*}\Gamma^{A}$; + eum O | fratrum] fra Φ^{T*} | amator] Ω^{J2} (*alt.* a *corr.*); amatorum Σ | et *om.* g | populi] populo $\Delta\Phi^{P}$ | et uniuersam sanctam ciuitatem O. ¶ ant. « et sancta » *Hug., item Guill., cf.* 𝔊 | ciuitatem Π^{G}.

15. hieremiam] *in ras.* A^{2}; hieremias $Z^{*}\Psi'^{D}$ | dextram $\Sigma^{C}\Delta^{L}M\Phi^{TRG}\Theta^{H}O\Gamma^{A}\Omega^{MS}$ag relbst (*edd.* 1592 *et* 1593); destram t (*ed.*

---

11. ⟨singulos CA | ⟨non A | ⟨exposito A^{2} *signo K* | ⟨digno A^{*} | 12. ⟨erat CA | ⟨onian CAM | ⟨virum A | ⟨verecundum A | ⟨modestum A | ⟨et (*2° et 3°*) A | ⟨manus A | 13. ⟨post CAM | ⟨et (*3°*) A | 14. ⟨respondentem CA | ¶ hic (*1°*) *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨hic AM | ⟨hic (*2°*) A | ⟨et (*2°*) A | 15. ⟨extendisse A | ⟨et A.

gladium aureum dicentem
16 accipe sanctum gladium munus
a Deo quo deicies adversarios
populi mei Israhel
17 exhortati itaque Iudae sermonibus bonis valde de quibus extolli possit impetus et animi iuvenum confortari
statuerunt dimicare et confligere fortiter ut virtus de negotiis iudicaret
eo quod civitas et sancta et templum periclitaretur
18 erat enim pro uxoribus et filiis itemque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo
maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi
19 sed et eos qui in civitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressi erant
20 et cum iam omnes sperarent iudicium futurum hostisque adesset atque exercitus esset ordinatus bestiae equitesque oportuno in loco conpositi
21 considerans Macchabeus adventum multitudinis et apparatum varium armorum ac ferocitatem bestiarum

---

Desunt SQ (*ant. vers.*)Γ^{A} (*a. v.* 19, pro, *usque ad v.* 21, conside[rans]).

1598) | et *om.* Ω^{J*}, *ut vid.* | iuda Σ^{T*} | gladio Φ^{R*} | dicentem + ei (*in ras.*) Σ^{T2}; *praem.* ac Z^{2}.

16. accipies Θ^{A*}; + gladium Z^{*} | sanctum] spiritum Δ^{LM*} (sp̃m, *ut vid.*). ¶ aſ spiritum Θ^{M} | munus] manus $\Delta^{M}\Theta^{S}$ *cum L* | quo] Z^{*} *cum P*; quod $\Lambda^{L*}A^{*}\Theta^{H}O$; in quo $\Phi^{T*RG}Z^{2}$(*ut vid.*)$\Psi^{'D}\Omega$**agrelbst** *cum L* | deicies] Σ^{T2} (ici *in ras.*) Z^{*3}; eicies $\Lambda^{L2}\Pi^{G}A^{*}\Phi^{T*R*G*}\Theta^{H}O^{2}\Omega^{M}$; eiecies $\Lambda^{L*}Z^{2}O^{*}$(*ut vid.*) | aduersarios] Z^{*3} *cum LXP et* 𝔊; aduersariis O; aduersar*** Z^{2}; *praem.* ad Φ^{T*}(*ut vid.*) $^{R*G*}\Theta^{H*}$; *praem.* hostes et Φ^{R2}; + pro Θ^{S*} | israhel *om.* Θ^{A}.

17. exhortat $\Phi^{G*}\Theta^{S*}$(*ut vid.*) | iud(a)e] $\Theta^{S*}O^{*}$ *cum LXBMP et* 𝔊; iudaei $\Theta^{S2}O^{2}$ | bonis *om.* Z^{*} | extolle Θ^{S*} | possit = $C\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Theta^{H2AM*}Z^{*}$O**bm** *cum L*; posset $\Theta^{H*M2}Z^{2}$ *et cett.* | impetum Π^{G} | et (*1°*) *om.* A | animi] O^{*}; anime O^{2} *cum LM, cf. P* (animas); animum M^{*}. *cf. X* | *scrips.* corfortari Ω^{M} | statueret Z^{*} | dimicari Σ^{T} *cum X* | uirtu Σ^{T*}; uir Ω^{M} | et (*3°*)] Φ^{T*}, *ut vid., cum XP et* 𝔊; esse $\Psi^{'D}$; *om.* $\Pi^{G}M\Phi^{T2P}\Omega^{SJ}$**agrelst** *cum M* | periclitarentur A^{*}(perecl.)$\Lambda^{L\dagger}$. Ω^{SJ} **agrelbst** *cum LX.*

18. et (*1°*) — fratribus *om.* A, *per homoeotel.* | item $\Sigma\Lambda^{L}$ | minor] *praem.* non $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Psi^{'D}$, *cf. X et v.* 19 | templis $\Psi^{'D}$.

19. et *om.* Σ^{C} | minimam sollicitudinem Π^{G} | sollicitudo habebat] Σ^{T*}; sollicitudinem habebant Σ^{T2}. ¶ ant. « habebat » *Hug., item Guill.* | congressi] $\Phi^{T*}Z^{2}$; congressuri $\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T2}Z^{*3}O\Psi^{'D}\Omega$**agrelbst**.

20. ∼ iam cum omnes Ω^{S}**ag**; ∼ cum omnes iam Ω^{M*} *cum* 𝔊, *cf. BP* | hostisque] Φ^{R*}; hostesque $\Phi^{T*R2}ZO\Omega$**arelbst** *cum LB, cf. XMP et* 𝔊 | adesset] O^{*}; adessent Z^{*} **arelbst**, *cf. LBMP et* 𝔊; adesse $\Phi^{T*RG*}Z^{2}O^{2}\Psi^{'D}\Omega$ | esset] *in ras.* Ω^{J2}; erat Ω^{S}**a**; *om.* **g** | equites qui Δ; equites Φ^{T*} | in *om.* Ω^{S}**ag**, *cf. L* | *scrips.* compositu Θ^{H*}; conpositas $\Psi^{'D}$.

21. apparatum] Z^{2}; apparum Z^{*3} | uariorum $\Pi^{G}\Omega^{S}$ *cum B*; *om.* O | armarum Σ^{T*}; armatorum Γ^{A} | ac] et **relst** *cum BM* | manum in] $M^{*}\Phi^{T*}$; manus in $M^{2}\Phi^{T2R\dagger}$

⟨dicentem A | 16. ⟨accipe M | ⟨quo A | 17. ¶ exhortati LIII. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}M$; LIIII. $A\Phi\Theta^{AM}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $\Theta^{H}\Psi^{'D}\Omega^{M}$ | ⟨de (*1°*) A | ⟨statuerunt A | ⟨ut A | ⟨eo A | 18. ⟨erat CA | ⟨maximus A | 19. ⟨sed CAM | ⟨non A | 20. ⟨et CA | ⟨hostesque A | ⟨bestiae A | 21. ⟨considerans CA | ⟨et A.

extendens manum in caelum prodigia facientem Dominum invocavit
qui non secundum armorum potentiam sed prout ipsi placet dat dignis victoriam
22 dixit autem invocans hoc modo tu Domine misisti angelum tuum sub Ezechia rege Iudae et interfecisti de castris Sennacherim centum octoginta quinque milia
23 et nunc Dominator caelorum mitte angelum tuum bonum ante nos in timore et tremore magnitudinis brachii tui
24 ut metuant qui cum blasphemia veniunt adversus sanctum populum tuum
et hic quidem ita peroravit
25 Nicanor autem et qui cum ipso erant cum tubis et canticis admovebant
26 Iudas vero et qui cum eo erant invocato Deo per orationes congressi sunt
27 manu quidem pugnantes sed cordibus Dominum orantes
prostraverunt non minus triginta milia praesentia Dei magnifice delectati
28 cumque cessassent et cum gaudio redirent
cognoverunt Nicanorem ruisse

Desunt SQ (*ant. vers.*).

ΘZ*Ψ'^{D}Ωagrelbgc *cum LXBMP et* 𝔊; *om.* A† | domini A | inuocabit ΔΛ^{L2}; inuocabat Λ^{L*} *cum B* | non *om.* Ω^{M} | armarum Θ^{S}; armatorum Γ^{A} | potentia Φ^{T*}Ψ'^{D} | prout] *bis scrips.* A*; ut Π^{G}Φ^{T*}; pro Ψ'^{D} | ipse O*; ips* A* | placet dat dignis] *in ras. brev. spat.* Φ^{T2} | dignis uictori(am)] *in ras.* Ω^{J2} | dignis] Λ^{L2} (d *in ras.*).

22. hoc] ex hoc Φ^{T*}(*ut vid.*)^{RG} | misisti] *praem.* qui Ω^{SJ*}arel(*sublin.* w)gc. ¶ « qui » *reprobat Iac.* | sub ezec(h)iam regem Δ | sub] cum Γ^{A} | ezechia* Θ^{M} | rege] Θ^{S2} (g *ex* d) | iudae] Z* *cum LXB*; iuda Σ^{T}Ω^{S} grelbgc *cum M*; iud(a)eae M*Φ^{RG}Θ^{HAM}Z^{2}Ψ'^{D} *cum P et* 𝔊 | et *om.* A | interfecit Z* *cum LXP et* 𝔊, *cf. BM* | octoginta] LXX C | quinque *om.* Γ^{A}.

23. nunc] tunc a | caelorum *om.* Λ^{L} | in — tui *om.* M* | in] *in ras.* Z^{2} | tremore] temore A* | ~ tremore et timore Ω^{J*}, *ut vid.* | bra(c)chi A*Φ^{T}Ω^{M}†(*ut vid.*).

24. ut] Φ^{T2} (u *in ras., ut vid.*) *cum XM*; et Φ^{RG} *cum LB* | aduersum Λ^{L}Γ^{A} | sanctum — 26. sunt] *in ras. brev. spat.* Θ^{S2} | sanctum *om.* A | hic] is Ω^{S} | quidam Ψ'^{D} | peror-nauit Ψ'^{D}.

25. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | autem *om.* Ω^{M} | cum (2°) — 26. erant *om.* Φ^{T*} *per homoeotel.* | amouebant Θ^{AM*}Ω^{SJ}; ammonebant Π^{G}Φ^{G}.

26. *tot. vers. in ras.* Θ^{S2} | iudas — erant *om.* Φ^{T*} | uero] autem Φ^{T2}O | eo] ipso Π^{G} Ψ'^{D}; *om.* Ω^{M} | per orationes] Ω^{J3}; + per orationes Ω^{J2}, *in ras.*; + confessionis Ω^{S}, *cf. LX* (cum inuocatione uotorum) *BMP et* 𝔊. ¶ ant. « per orationes congressi » *Hug., item Guill.*

27. sed — orantes *om.* A, *per homoeotel.* | sed + et Φ^{T*}(*ut vid.*)^{RG}Z^{2}Ωa | cord. dominum] *in ras.* Ω^{J2}; dominum cord. agrelbgc | dominum] deum Z*OΩ^{S} *cum LXMP et* 𝔊 | ~ deum cord. Ω^{S} | triginta] *in ras.* Ω^{J2} *cum X*; + quinque MΦ^{T*}(*ut vid.*)^{RGP}Θ^{S2}Ψ'^{D} Ω^{SJ}agrelbgc *cum LP et* 𝔊. ¶ ał xxxv milia Θ^{M} | milia + quingentos Ω^{M} *cum BM* | ~ dei presentia Ω^{J2} *in ras., cf. BM et* 𝔊.

28. gaudio] gladio Δ^{M*} | cognouerant A | ruisset A*; cecidisse Z* *cum BMP.*

⟨extendens A | ⟨qui A | ⟨sed A | 22. ⟨dixit CA | ⟨tu CAM | ⟨interfecisti A | 23. ⟨et (1°) CAM | ⟨mitte A | ⟨in A | 24. ⟨ut A | ⟨et CAM | 25. ⟨nicanor CAM | ⟨cum A | 26. ⟨iudas CAM | ⟨invocato A | 27. ⟨manu AM | ⟨prostraverunt A | ⟨praesentia A | 28. ⟨cumque CAM | ⟨cognoverunt A.

cum armis suis
29 facto itaque clamore et perturbatione suscitata patria voce omnipotentem Dominum benedicebant
30 praecepit autem Iudas qui per omnia corpore et animo emori pro civibus paratus erat
caput Nicanoris et manum cum humero abscisam Hierosolymam perferri
31 quo cum convenisset convocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare arcersiit et eos qui in arce erant
32 et ostenso capite Nicanoris et manu nefaria
quam extendens contra domum sanctam omnipotentis Dei magnifice gloriatus est
33 linguam etiam impii Nicanoris praecisam iussit particulatim avibus dari
manum autem dementis contra templum suspendi
34 omnes igitur caeli Dominum benedixerunt dicentes
benedictus qui locum suum incontaminatum conservavit
35 suspendit autem Nicanoris caput in summa arce evidens ut esset et manifestum sit auxilii Dei

---

Desunt Θ^{S} (*a. v.* 30, autem, *usque ad finem libri*) S (*a. v.* 31, erant, *usque ad finem libri supplet* S^{A} (s. XV) Q (*ant. vers.*).

29. suscitata] Z^{*3}; *scrips.* suscita Δ^{L*}; excitata $\Pi^{G}M\Phi Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{M1SJ2}$**relbgc**; excitate $\Omega^{M\dagger}$; e*tata Ω^{J*} | patri Θ^{S*} | dominum] deum Z^{*} *cum XBM*; *om.* Ω^{M} *cum LP et* 𝔊. 30. corpora Θ^{H} | emori = $C\Sigma\Lambda^{L2}$**Abm**; et mori Λ^{L*}(*ut vid.*)$Z^{*}O$; mori *cett.* | ciuib.] cibus Ω^{J*}, *ut vid.* | cum *om.* Φ^{T*} | abscissam Φ^{R*}**relbgc**; excisam Π^{G} | hierosolima Γ^{A} | proferri A; + iubet Π^{G}, *cf. BM* (iussit). 31. quod Γ^{A} *cum LM* | conuenisset = $CA\Theta^{HAM}O$**bm**; conuenissent $\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}$; uenisset $\Delta^{L}Z^{*}\Psi^{D}$**g** *cum LXB*; uenissent $\Delta^{M}\Pi^{G}$ *cum M*; peruenisset Z^{2} *et cett.* | contribulis Λ^{L2}; tribulibus Ψ^{D}; tribulis Λ^{L*}; + suis Ω^{J*}. ¶ « suis » *reprobat Iac.* | ad *om.* Λ^{L} | arcersiit = $M\Phi^{R*G}\Theta^{HAM*}\Gamma^{A}$**bm**; arcersit Θ^{M2}; arcessiit $C^{2}Z^{*}O$; arcessit $C^{*}\Delta$; accersiit Λ^{L2} $\Pi^{G}A\Phi^{TP}\Omega^{M2SJ}$**agrelbgc**; accersit $\Lambda^{L*}\Omega^{M*}$; accessiit $\Sigma^{T}Z^{2}$; accessit $\Sigma^{C}\Phi^{R2}\Psi^{D}$ | eos] Φ^{R*}; eas Φ^{R2} | in *om.* O | *scrips.* archae A^{*} | erunt S^{A}.

32. et (*1°*) *om.* Φ^{R2} | *scrips.* ostensio capitę Π^{G*}. ¶ « capite » *signum notae sine nota Iac.* | manum nefariam $\Lambda^{L}\Omega^{J*}$; manum nepharię Ψ^{D}; manus nefaria S^{A} | qua* Θ^{H*M*}; qua Θ^{A*} | extendens] Z^{*} *cum LX et* 𝔊; extenderat Ψ^{D}**arels** *cum BMP*; extendit Z^{2}; extens Σ^{T*}; extenserat Σ^{T2}; ostendens $\Phi^{TRG}\Omega^{M}$ | gloriatus] Φ^{T*3} *cum LX et* 𝔊; glorificatus Φ^{T2}(*ut vid.*)$^{RG}S^{A}O\Psi^{D}$.

33. impiissimi Π^{G}; *om.* Λ^{L}, *cf. M* | precissam O; prescisam Ω^{M}**g** | iussit] Z^{*3} *cum XBM*; misit M^{*}(*ut vid.*)$\Phi^{RG}Z^{2}\Omega^{M}$ | particulam Φ^{RG}; *ticulatim Φ^{T*} | dementis] *scrips.* demenus Δ^{L}; demetrii S^{A} | suspendit Δ. 34. dom. bened.] *in ras.* Ω^{J2}; bened. dom. $\Psi^{D}\Omega^{S}$**arelgc** | benedictus + dominus $\Phi^{P}\Psi^{D}\Omega^{J*}$ *cum X et* 𝔊^{107}, *cf. B* (dominus deus) | qui — conserua(uit)] *in ras.* Ω^{J2}, *ut vid.* | conseruauit] O^{*} *cum LXBM*; conseruabit Δ; seruauit O^{2}**agrelgc**.

35. suspendentes Ψ^{D} | summe Θ^{H*} | *scrips.* archae $\Delta^{L}A^{*}$ | euidens ut esset] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2}; uidens ut esset $\Delta^{L}\Phi^{P}\Theta^{H*}$; euidens******* Z^{*}; ut euidens esset Z^{2}**arc lbgc** | et] ut Π^{G} | manifestum sit = Π^{G} $AM\Phi^{T*RGP}\Theta^{HAM*}S^{A}Z^{2}O^{*}\Gamma^{A}\Omega^{M}$**bm**; manifestum $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}O^{2}$; manifestatum $C\Delta^{LM*}$; manifestum signum $\Theta^{M2}Z^{*}\Omega^{SJ}$**agrelbgc**, *cf. LX BMP et* 𝔊; manifestum sit signum Φ^{T2}; manifestum signum esset Ψ^{D} | auxilii] Δ^{M*} $M^{*}\Theta^{A*}Z^{*}$ *cum LX et* 𝔊; auxilium $\Sigma\Delta^{LM2}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}\Phi^{P*}\Theta^{A2}Z^{2}\Gamma^{A}\Omega^{M}$.

---

29. ⟨facto CAM | ⟨patria A | 30. ¶ praecepit LIIII. $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T}Z$; LV. $A\Phi^{RGP}\Theta^{AM}O\Gamma^{A}$; *Div. sine num.* $M\Psi^{D}\Omega^{M}$ | ⟨caput A | 31. ⟨quo CAM | 32. ⟨et (*1°*) A | ⟨quam A | 33. ⟨linguam AM | ⟨praecisam A | ⟨manum A | 34. ⟨omnes CAM | ⟨benedictus CA | 35. ⟨suspendit CAM | ⟨et A.

36 itaque omnes communi consilio
decreverunt nullo modo diem
istum absque celebritate prae-
terire
37 habere autem celebritatem ter-
tiadecima die mensis adar
quod dicitur voce syriaca pri-
die Mardochei die
38 igitur his erga Nicanorem gestis
et ex illis temporibus ab He-
braeis civitate possessa
ego quoque in his finem faciam
sermonis
39 et si quidem bene et ut historiae
conpetit et ipse velim
si autem minus digne conceden-
dum est mihi
40 sicut enim vinum semper bibere
aut semper aquam contrarium
est
alternis autem uti delectabile
ita legentibus si semper exactus
sit sermo non erit gratus
hic ergo erit consummatus.

EXPLICIT LIBER
MACCHABEORUM
SECUNDUS

Desunt Θ^{S}S (*supplet* S^{A}) Q (*ant. vers.*)Γ^{A} (*v.* 40 *ab* aut, *usque ad* erit 2°).

36. itaque] Ω^{J2}; itaque esset Ω^{J2}; ****** Ω^{J*}. ¶ « esset » *reprobat Iac.* | commune A†(*ut vid.*)$S^{A}Z^{*}O$; commone M* | consilium O* | creuerunt S^{A} | istam $Z^{*}\Psi^{D}$ *cum L* | preteriri Ψ^{D} *cum M.*

37. (tertia)decima] *in ras.* Ω^{J2}; tertiam decima Ψ^{D} | qui Ω^{SJ*}(*ut vid.*) *cum XBM*; qu(a)e arelꝺ, *cf. L* | syriae A; siria O*, siri O^{2}, *ut vid.* | mardochie Ω^{M}; mardoch S^{A} | die] *cf. Itinerarium Egeriae* 9, 1 *et* 20, 5 (*SC* 296, p. 162, 2, *et* 216, 25); die* Φ^{P}(*ut vid.*); diei relꝺꝺt *cum LXP et* 𝔊.

38. erga] Θ^{H2} (a *in ras.*) | nicanorem + rem Δ^{L} | ciuitatem Ψ^{D} | ego] et ego Π^{G}; ergo Γ^{A} | ∼ faciam finem Ω^{SJ}agrelꝺt *cum P.*

39. et ut] *cf. LXBMP et* $\mathfrak{G}^{V2\ codd.\ plus.}$; ut et Ψ^{D}; ut $\Pi^{G}A\Omega^{SM}$ *cum* 𝔊; et Φ^{RG}; ** Φ^{T*} | stori(a)e $\Sigma^{T}\Delta^{L}S^{A*}$ | et (2°)] Φ^{T*}; hoc et $\Phi^{T2}\Theta^{HAM*}ZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ2}$(et *in ras.*)agrelꝺ ꝺt *cum LXBMP et* 𝔊; et hoc Ω^{S} | ipse uelim] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | uelim] Z*; uellem Z^{2} *cum L*; uellim O | si] Z*; sin Φ^{P} $Z^{2}\Omega^{J*}$ẅt. ¶ (si)n *reprobat Iac.* | minus — est] *in ras.* Ω^{J2}.

40. enim] etiam S^{A} | aqua Ψ^{D} | alternis] alterius Ω^{S} | si] se Z* | exactus] Φ^{T*}; exacutus Φ^{T2RG}; exactatus MO | non erit] nouerit Φ^{R}; non erigit Ψ^{D} | ingratus Ω^{S}; uti gratus $\Pi^{G}M\Phi^{T*}$(*ut vid.*)^{P}; ut ingratus $\Phi^{RG}O\Psi^{D}$. ¶ « non erit gratus » *Hug.* (*Vat. Ottob. lat.* 293 *et Paris. lat.* 3218) *et Guill.* « non erit uti gratus » *Hug.* (*Paris. Ars.* 94) | hic — consum. *om.* Φ^{P} | hic ergo] ita ergo hic Π^{G} | ergo *om.* S^{A} | ∼ erit ergo O | consummatus] + deo gratias Δ^{L}. ¶ ał consum[...] Θ^{M}.

Explicit liber mac(ch)abeorum secundus (+ deo gratias Σ^{T}; + deo gratias amen Π^{G}; + gestis emendatioribus O) $\Sigma^{T}\Pi^{G}\Phi^{G}$ $S^{A}O\Psi^{D}\Omega^{J}$; explicit liber secundus mac(c)habeorum ẅm; explicit mac(ch)abeorum liber secundus (+ feliciter deo gratias Σ^{C}; + *ΔΩ ΓΡΑΘΙΑC Z*) $\Sigma^{C}\Delta Z$; explicit secundus liber machabeorum a *in tab. rubricarum*; explicit macchabeorum libri duo · deo gratias · amen feliciter qui legis amen A; explicuit liber machabeorum secundus · uersus habet ī ꝺcccc Φ^{P}; explicit machabeorum liber secundus · uersus habet (habet uersus numero Φ^{R}) ī ꝺccc $M\Phi^{TR}\Gamma^{A}$; explicit liber machabeorum · hucusque uetus testamentum dehinc nouum Θ^{M}; hucusque uetus testamentum deinde nouum Θ^{HA}; finit Λ^{L}; finis glꝺst; *om.* $C\Omega^{MS}$a (*exemplar Barb.*) rt.

---

36. ⟨itaque CAM | ⟨nullo A | 37. ⟨habere CAM | ⟨quod A | 38. ¶ igitur *Div. sine num.* Π^{G}; ⟨igitur CAM | ⟨et A | ⟨ego A | 39. ⟨et (1°) AM | ⟨si AM | 40. ⟨sicut CAM | ⟨alternis A | ⟨ita A | ⟨hic CA.

ORTHOGRAPHICA

Orthographica nominum personarum et locorum quae in recensione vulgata leguntur hoc proferuntur ordine: nomina textus biblici, deinde capitulorum. Orthographica codicum Θ^{H} 1 Mcc 1 — 6, 39 et Q 2 Mcc, *cum recensiones a Vulgata diversas praebeant, non computantur. Codices* $\Theta^{H}\Omega$ *et editiones* agrelvscm *capitula* 1 et 2 Mcc *non habent; in codice* K *capitula tantum exscripta sunt.*

Orthographica inscriptionis (Incipit) *et subscriptionis* (Explicit) *editionis* a *sic notantur:* a (ex. Barb.) = *inscriptio et subscriptio in exemplari 42 linearum vaticano,* Stamp. Barb. AAA IV 17 *manu scriptae;* a (tab. rubr.) = *tabula rubricarum exemplaris 42 linearum monacensis,* Clm 63 a I.

NOMINA PERSONARUM ET LOCORUM

Aaron, *indecl.* (I, 7, 14, + aar. *pro* Abaron; *bis* Γ^{A}): *sine var.*

Abaron, *nom.* (I, 2, 5 — *var.*; *desunt* $\Theta^{S}\Gamma^{A}$): abbaron Ψ^{D}; abaro Λ^{L}; abanon Z^{2}. *Var.* aaron Γ^{A}.

Abessalom, *nom.* (II, 11, 17; *deest* **b**): abessalon $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{A}\Omega^{S}$ **ag**; habessalon C; abesalom **relsc**; abeselom $\Theta^{S}\Gamma^{A}$; abes*** Ω^{J}.

Abobus, *gen.* -bi (*bis*): abbobi $^{1}/_{2}$ Z^{2}; ambobi $^{1}/_{2}$ O; sabobi $^{1}/_{2}$ O; abbi $^{1}/_{2}$ Z^{*}; abibo $^{1}/_{2}$ Q^{*} (*ut vid.*). — **Cap.** (I, 61): abob $\Sigma\Lambda^{L}$; abobit M^{*}; obebit Φ^{R}.

Abraham, *indecl.* (*ter*; *bis* $\Delta^{M}\Theta^{SH}Q\Gamma^{A}$): abraam $^{1}/_{2}$ Δ^{M}, $^{1}/_{3}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}O$; habraham $^{1}/_{3}$ $\Delta^{L}\Pi^{G}$; habraam $^{1}/_{3}$ $\Delta^{L}\Pi^{G}$.

Absolomi, *gen.* (*bis* — *var.*): absoloni $^{1}/_{2}$ Ω^{M}; absolomoni $^{1}/_{2}$ A. *Var.* absalomi $^{2}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}SQ\Omega^{S}$, $^{1}/_{2}$ $C\Sigma\Delta M\Gamma^{A}$ (+ Γ^{A*}) Ω^{M*}(*ut vid.*)**jgelbscbm**; absaloni(i) $^{1}/_{2}$ $\Gamma^{A2}\Omega^{J}$.

Accaron, *indecl.* (I, 10, 89): accharon $CM^{2}\Omega^{SJ}$**a**; acharon $O\Gamma^{A}$; arcaron Θ^{S}.

Acrabattene, *abl.* (I, 5, 3; *deest* Δ^{M}): hacrabattene C; acrabatene Δ^{L}; acrabattane $M^{*}\Phi^{TRG}$ Z^{2}**g**; acrabatanae Φ^{P}; acrabatthane Σ^{C}; acrabathan. $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ **t**; acrabathanę O; arabattane M^{2}; arabatene Γ^{A}; arabatane Ω^{MS}; arabathane Ω^{J}**arels**. *In marg.:* hac rabattenę Ψ^{D}; agro bat tannę Π^{G}.

Adarsa, *acc.* (I, 7, 40 — *var.*): adassa Π^{G}; ardarsa Ω^{M*}; darsa S^{2}. *Var.* aduersa $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$.

Adasor, *indecl.* (I. 7, 45; *deest* Γ^{A}): adazor Ω^{S}; adassor Ω^{J2}; adazer Ω^{MJ*}**agrelbsc**.

Addus, *indecl.* (I, 13, 13): addiis Ω^{S2J2}; add O.

Adiada, *acc.* (I, 12, 38): addiada Ω^{S}; ad iada $\Delta^{M}S$.

Ador, *indecl.* (I, 12, 20): addor O.

Aegyptus, -ti (*21^{es} — var.* aegyptius; *20^{es}* $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$, *19^{es}* $\Delta^{M}\Theta^{SA}$, *14^{es}* Q, *12^{es}* Θ^{H}): egypt. $^{21}/_{21}$ Ω^{SJ}, $^{18}/_{19}$ Δ^{M}, $^{17}/_{21}$ S, $^{14}/_{21}$ Δ^{L} (+ 2 Δ^{L2}), $^{13}/_{21}$ O, $^{10}/_{21}$ Π^{G}, $^{1}/_{14}$ Q, $^{1}/_{21}$ $\Lambda^{L}\Psi^{D}$; aegipt. $^{13}/_{21}$ Σ^{C}, $^{2}/_{21}$ Π^{G}, $^{1}/_{20}$ Σ^{T}; egipt. $^{21}/_{21}$ Ω^{M} **a**, $^{19}/_{20}$ Σ^{T}, $^{4}/_{21}$ Σ^{C} (+ 2 Σ^{C2}), $^{1}/_{21}$ $\Delta^{L}\Pi^{G}$. *Var.* aegyptius: *gen.* -tii $^{2}/_{11}$ Θ^{A}, $^{1}/_{11}$ Σ^{T}.

Alacarnasus, *acc.* -sum (I, 15, 23): allacarnasum $\Sigma\Lambda^{L}$; alacarnassum Ω^{J2}; calcarnasum Q; alacharsum Π^{G}; ala******* Ω^{J*}. *Pro* -sum: -sim Ω^{S}. *Var.* alicarnasum **g**; alicarnassum **relb**.

Alchimus *et* alcimus:

a) Alchimus, -mi (*15^{es}*; *12^{es}* Q): alcim. $^{15}/_{15}$ **Srelbsc**, $^{14}/_{15}$ S, $^{13}/_{15}$ Λ^{L} (1 Λ^{L2}) Θ^{SM} (+ 2 Θ^{M2}), $^{12}/_{15}$ Θ^{A}, $^{10}/_{15}$ **b**, $^{9}/_{15}$ ΔMO (+ 1 O^{2}), $^{8}/_{15}$ Δ^{L}, $^{1}/_{12}$ Q, $^{1}/_{15}$ C Θ^{H} (+ 3 Θ^{H*}) Z^{*}; halcim. $^{1}/_{15}$ CO^{*}; alchym $^{2}/_{15}$ Δ (+ 1 Δ^{M2}); alcym. $^{1}/_{15}$ Δ^{L}; achym. $^{1}/_{15}$ Δ^{M*}; alcius $^{1}/_{15}$ Θ^{H*}; alchm. $^{1}/_{15}$ Θ^{H*}; alcm. $^{1}/_{15}$ Λ^{L*} — **Cap.** (*4er — var.* alminus; *ter* $\Sigma A\Lambda^{L}\Theta^{S}$, *bis* Q): alcim. $^{3}/_{4}$ SO, $^{1}/_{3}$ Θ^{S} (1 Θ^{S*}), $^{1}/_{4}$ Γ^{A}**b**; altim. $^{1}/_{4}$ $\Delta^{LM*}S^{*}O$; cim. $^{1}/_{3}$ A^{*}. *Var.* alminus (II, 46) Θ^{S}.

b) Alcimus, *nom.* (**Cap.** II, 48 = $\Sigma\Lambda^{L}$): *sine var.*

Alexander, -dri (*26^{es} — var.* alexandria, antiochus, demetrius + al. *pro* Demetrius, Ptolomeus; *27^{es}* **Qagrelbsc**, *25^{es}* Δ^{M}, *23^{es}* Θ^{H}): halexand. $^{1}/_{26}$ C; alaexand. $^{1}/_{26}$ Σ^{C}; alaxand. $^{21}/_{26}$ Σ^{C}, $^{1}/_{26}$ Σ^{T}; alexend. $^{1}/_{26}$ Σ^{C}; ale$\bar{x}$ $^{4}/_{26}$ Ω^{M}. *Var.* alexandrie (I, 11, 39) Θ^{H}; antiochi (I, 11, 39) $A^{\dagger}$; demetrii (I, 10, 49) $\Pi^{G}M^{2}\Theta^{H2}$ (*in ras.*) O^{2} (*in ras.*) $\Gamma^{A}\Omega$**agrelbsc**. — **Cap.** (*8^{es}*): alaxand. $^{8}/_{8}$ Σ^{C}, $^{5}/_{8}$ Σ^{T}, $^{1}/_{8}$ $\Lambda^{L}\Delta^{L}$; alexant. $^{1}/_{8}$ Θ^{S*}; alexandri $^{1}/_{8}$ Φ^{T}.

Alimi, *abl.* -is (I, 5, 26 — *var.*; *deest* Δ^{M}): *sine var. orthog.* *Var.* alumis Z^{2}; alunis Ω^{S}.

Amathite, *abl.* (I, 12, 25): amathitae A; amathithe Θ^{H}; amatithe Ω^{S}; ammatithe Θ^{S}; amathtite Φ^{G}; amatite $\Phi^{T*}S^{2}$; amati** S^{*}; ama****** Ω^{J*}. *Pro abl.* -e: *acc.* -en ΔZ^{2}, -e* Φ^{T*}.

Ammanites, *acc.* -en (*bis*; *deest* Q):

amanit. $^{2}/_{2}$ $O\Omega^{M}$, $^{1}/_{2}$ $M\Phi^{P}S$; ammanith. $^{1}/_{3}$ Ω^{SJ} (+ 1 Ω^{J2} *in ras.*); aminit. $^{1}/_{2}$ Z. *Pro* -en: -em $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Omega^{M}$, $^{1}/_{2}$ $\Delta S\Psi^{D}\Omega^{SJ2}$ (*in ras.*) **arelbgc.**

Ammaum, *indecl.* (*4er* — *var.* emmaum; *ter* $C\Pi^{G}$, *bis* Θ^{S}, *semel* $\Delta^{M}\Theta^{H}$**relbgc**): hammaum $^{1}/_{3}$ Π^{G*} (*ut vid.*); ammau $^{1}/_{4}$ $Z^{2}Q$ (+ 1 Q^{2}); aminaum $^{3}/_{4}$ Ω^{S}, $^{1}/_{4}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J*}, 1 Ω^{J2}); aminaim $^{1}/_{4}$ Ω^{J*3}. *Var.* emmaum $^{3}/_{4}$ **relbgc**, $^{1}/_{4}$ Π^{G}.

Ammon, *indecl.* (I, 5, 6 — *var.*; *deest* Δ^{M}): *sine var. orthogr.* *Var.* amon $AM^{*3}Z\Omega$.

Ananias, *nom.* (I, 2, 59; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): annanias $\Phi^{R}\Theta^{M*}Z^{*}Q$; anania Π^{G}.

Andronicus, -ci (*5es*; *deest* Q): handronich. $^{1}/_{5}$ C; andronich. $^{4}/_{5}$ CA; androcin. $^{1}/_{5}$ Δ^{L}. — **Cap.** (*bis*; *deest* Q): handronic. $^{1}/_{2}$ C; andronich. $^{1}/_{2}$ Γ^{A}.

Antiochenus, -ni (*bis*; *deest* Q); anthiochen. $^{1}/_{2}$ A*; anthiocen. $^{2}/_{2}$ $\Theta\Gamma^{A}$; antiocen. $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$, $^{1}/_{2}$ $\Delta\Phi^{P}S$a; antio*cen. $^{1}/_{2}$ Φ^{T}.

Antiochia, -ae (*15es*; *14es* $\Theta^{S}\Gamma^{A}$, *13es* $\Delta^{M}\Theta^{M}$, *12es* **b**, *7es* Q): antioci. $^{15}/_{15}$ Σ, $^{14}/_{15}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L*}), $^{8}/_{15}$ Δ^{L}, $^{6}/_{13}$ Δ^{M}, $^{2}/_{13}$ Θ^{M}, $^{2}/_{14}$ Θ^{S} (+ 1 Θ^{S*}), $^{2}/_{15}$ S (+ 4 S^{2}), $^{1}/_{16}$ Θ^{AM} (+ 1 $\Theta^{M\dagger}$); anthiochi. $^{4}/_{15}$ C, $^{3}/_{13}$ Θ^{H2}, $^{2}/_{15}$ Γ^{A}, $^{1}/_{14}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S2}), $^{1}/_{15}$ Z* $O\Omega^{M}$a; anthioci. $^{14}/_{15}$ Θ^{AM}, $^{10}/_{14}$ Θ^{S} (+ 3 Θ^{S*}), $^{8}/_{13}$ Θ^{H} (+ 2 Θ^{H*}), $^{5}/_{15}$ Θ^{AM}, $^{1}/_{13}$ Δ^{M}, $^{1}/_{15}$ S; hantiochi. $^{2}/_{15}$ C; hantioci. $^{1}/_{15}$ C; hanthiochi. $^{1}/_{15}$ C; antioti. $^{1}/_{15}$ S* Δ^{L}; anthioti. $^{1}/_{13}$ Θ^{H} (+ 1 Θ^{H*}); antiothi. $^{1}/_{15}$ O; anzioci. $^{1}/_{13}$ Δ^{M}; atioci. $^{1}/_{15}$ O*; atihoci. $^{1}/_{15}$ O^{2}. — **Cap.** (*ter* + ant. *pro* Antiochus; *4er* $\Phi\Psi^{D}$, *bis* A, *semel* Q): antioci. $^{2}/_{3}$ $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$, $^{1}/_{3}$ KSO; anthiochi. $^{1}/_{1}$ Q, $^{1}/_{3}$ Θ^{S*}; anthioci. $^{3}/_{3}$ Θ^{AM}, $^{2}/_{3}$ Γ^{A}, $^{1}/_{3}$ $C\Theta^{S}$; antioti. $^{1}/_{3}$ S.

Antiochis, *dat.* -idi (II, 4, 30 — *var.*; *deest* Ω^{M*}): antiocid. $\Sigma\Lambda^{L}$; anthiocid. $\Theta^{S*HAM}\Gamma^{A}$. *Pro* -idi: -ide $C\Sigma\Delta S^{*}O$; -id* $\Lambda^{L}A^{*}$. *Var.* antiochi $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{S2}Z^{2}\Omega^{M2SJ}$ **agrels**.

Antiochus, -i (*63es* + ant. *pro* Alexander, ant. *pro* Antiochis, + 2 *add.*; *66es* **agrels**, *65es* $\Omega^{SJ}\Phi^{P}$ **t**, *64es* Δ^{L} $AM\Phi^{TRG}\Theta^{AM}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$, *62es* $C\Sigma\Lambda^{L}$, *59es* **b**, *56es* Δ^{M}, *51es* Θ^{S}, *43es* Θ^{H}, *39es* Q): antioc. $^{62}/_{62}$ $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$, $^{61}/_{62}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}), $^{39}/_{56}$ Δ^{M}, $^{18}/_{64}$ Δ^{L}, $^{5}/_{39}$ Q (+ 1 Q*), $^{2}/_{51}$ Θ^{S}, $^{1}/_{43}$ Θ^{H}, $^{1}/_{64}$ Θ^{M2}, $^{1}/_{65}$ Ω^{J}; anthioch, $^{14}/_{51}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S2}), $^{14}/_{62}$ C, $^{7}/_{64}$ Γ^{A} (+ 2 Γ^{A*}), $^{2}/_{43}$ Θ^{H} (+ 3 Θ^{H2}), $^{2}/_{64}$ Θ^{AM}, $^{1}/_{62}$ O, $^{1}/_{64}$ M^{2}, $^{1}/_{65}$ Ω^{J}; anthioc. $^{62}/_{64}$ Θ^{A}, $^{60}/_{64}$ Θ^{M} (+ 1 Θ^{M*}), $^{35}/_{43}$ Θ^{H} (+ 4 Θ^{H*}), $^{33}/_{51}$ Θ^{S}, $^{10}/_{64}$ Γ^{A} (+ 2 Γ^{A2}), $^{6}/_{64}$ Ω^{M}, $^{2}/_{56}$ Δ^{M}, $^{2}/_{62}$ Σ^{C}, $^{1}/_{39}$ Q^{2}, $^{1}/_{62}$ S, $^{1}/_{65}$ Ω^{SJ}; hantioch. $^{13}/_{62}$ C, $^{1}/_{63}$ O; hantioc. $^{1}/_{62}$ C; hanthioch. $^{7}/_{62}$ C, $^{1}/_{39}$ Q, $^{1}/_{64}$ $Z^{*}\Omega^{M}$; antyoch. $^{4}/_{63}$ Π^{G}; antichioc. $^{1}/_{55}$ Δ^{M}; antich. $^{1}/_{51}$ Θ^{S*}, $^{1}/_{64}$ $\Phi^{T*}\Theta^{M}$, antoch. $^{1}/_{64}$ Γ^{A*}; antiochio $^{1}/_{64}$ Φ^{T*}; atioch. $^{1}/_{65}$ Ω^{J}; atioc. $^{1}/_{62}$ Σ^{T*}. *Pro gen.* -chi: -chii $^{2}/_{9}$ Θ^{S}, $^{1}/_{9}$ Σ^{T}. — **Cap.** (*26es* — *var.* antiochia, + ant. *pro* Ptolomeus; *27es* $\Sigma\Lambda^{L}$, *25es* $\Theta\Psi^{D}$, *23es* Γ^{A}, *22es* Δ^{M}, *13es* Q, *ter* $\Delta^{M\S}$): antioc. $^{25}/_{27}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}), $^{24}/_{27}$ Σ^{T}, $^{20}/_{27}$ Σ^{C}, $^{9}/_{26}$ Δ^{L}, $^{1}/_{3}$ $\Delta^{M\S}$, $^{6}/_{22}$ Δ^{M}, $^{2}/_{26}$ $\Theta^{S*}S^{*}$, $^{1}/_{22}$ Γ^{A}, $^{1}/_{26}$ Z*; anthioch. $^{16}/_{26}$ C, $^{3}/_{26}$ Θ^{S*}, $^{1}/_{23}$ Γ^{A}, $^{1}/_{26}$ Z (+ 2 Z*); anthioc. $^{26}/_{26}$ Θ^{AM}, $^{16}/_{26}$ K, $^{15}/_{26}$ Θ^{S} (+ 5 Θ^{S*}), $^{4}/_{27}$ Σ^{C}, $^{2}/_{23}$ Γ^{A}, $^{2}/_{26}$ CZ (+ 1 Z*), $^{1}/_{13}$ Q, $^{2}/_{27}$ Σ^{T}; hanthioch. $^{1}/_{26}$ C; anthioci. $^{1}/_{3}$ $\Delta^{M\S}$; anzioc. $^{1}/_{3}$ $\Delta^{M\S}$, $^{1}/_{22}$ Δ^{M}, $^{1}/_{27}$ Σ^{T}; anchioc. $^{1}/_{22}$ Δ^{M}, $^{1}/_{26}$ Δ^{L}; antihoc. $^{1}/_{22}$ Δ^{M}; anthio**c. $^{1}/_{26}$ Z*; anthi*oc. $^{1}/_{26}$ Θ^{S}; an*ioch. $^{1}/_{25}$ Φ^{G*}. *Pro gen.* -ci: -cii $^{3}/_{8}$ Δ^{M}, $^{3}/_{10}$ Δ^{L}, $^{1}/_{10}$ $\Sigma^{T}\Lambda^{L*}$. *Var.* antiochia (II, 35) $\Phi Z^{2}\Psi^{D}$.

Antipater (*bis*): antipates (*nom.*) Σ^{T}. *Pro acc.* -trum: -trem **arelbgc**.

Apollofanes, *acc.* -em (II, 10, 37; *deest* **b**): apollofan. $\Lambda^{L}\Theta^{SHM}O\Omega^{J2}$ a; apolofan. S*; apollophan. Ω^{S}**grelgc**. *Pro* -em: -en Ω^{J2} (*in ras.*). — **Cap.**, *abl.* -ne (II, 33): apollofane $\Delta^{M}\Lambda^{L}M\Gamma^{A}$; apollophane Σ^{T}; apollofante Π^{G}; apallofame Θ^{S2}; pallofane Θ^{S*}.

Apollonius, -nii (*13es* — *var.* apollonis; *12es* M **b**, *11es* $\Delta^{M}\Theta^{SH}$, *8es* Q): apollon. $^{11}/_{13}$ Λ^{L} a, $^{10}/_{13}$ Γ^{A}, $^{5}/_{13}$ Ω^{M}, $^{4}/_{13}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J2}), $^{3}/_{11}$ Θ^{H}, $^{3}/_{13}$ $\Delta^{L}\Theta^{A}$, $^{2}/_{11}$ Δ^{M}, $^{2}/_{13}$ $\Phi^{TRP}\Psi^{D}$, $^{1}/_{8}$ Q (+ 1 Q^{2}), $^{1}/_{11}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S2}), $^{1}/_{12}$ M, $^{1}/_{13}$ $AS\Omega^{S}$**t** (*ed.* 1598); apolon. $^{3}/_{13}$ (+ 1 S*), $^{1}/_{13}$ $O^{2}\Omega^{M}$; appolon. $^{1}/_{11}$ Θ^{H}, $^{1}/_{13}$ O; apollin. $^{1}/_{13}$ Σ^{T}; appoln. $^{1}/_{13}$ **ag**; apolom. $^{1}/_{13}$ O*; apollio $^{1}/_{12}$ Ψ^{D}; pollon $^{1}/_{11}$ Θ^{S*}. *Pro gen.* -nii: -ni $^{2}/_{3}$ ΣO-$^{1}/_{3}$ $C\Delta^{L}\Lambda^{L*}\Phi^{T}\Theta^{A}S$ (+ 1 S^{2}). *Var.* apollo, nis (regem apollonis) M*. — **Cap.** (*ter*; *bis* Q): apollon. $^{2}/_{3}$ Γ^{A}, $^{2}/_{3}$ $\Sigma^{C}M$, $^{1}/_{3}$ Δ^{L} $\Lambda^{L}\Phi^{RG}O\Psi^{D}$; appolon. $^{1}/_{3}$ Λ^{L}; opollon. $^{1}/_{3}$ K.

Apphus, *nom.* (I, 2, 5; *deest* Θ^{S}): opfus Δ; aphus Π^{G}; aphphus Z* (*ut. vid.*); appus Φ^{G}.

Arab *var. lect. pro* Iarib, I, 14, 29): Q.

Arabia, *acc.* -am (I, 11, 16): *sine var.*

Arabs (*6ᵉˢ — var.* ara, + arabs *pro* Arabus, Araha; *8ᵉˢ* Ω^{MS}grels, *7ᵉˢ* $\Phi^{TP}\Phi^{SAM}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$ at, *5ᵉˢ* $\Delta^{M}O$, *ter* Q): harab. $^{2}/_{6}$ $C\Sigma^{C}$; arap. $^{1}/_{6}$ Σ^{C}. *Pro nom. plur.* -es: -is $^{1}/_{2}$ S*; *pro acc. plur.* -as: -es $^{2}/_{2}$ Ω^{S}, $^{1}/_{2}$ QMag, -*s $^{1}/_{2}$ Z*. *Var.* ara (I, 5, 39) O*. — **Cap.**, *acc. plur.* -bas (I, 46): *sine var.*

Arabus, *acc.* -bum (I, 11, 39 — *var.*): *sine var. orthogr. Var.* arabem Ω^{MS} grelbst; araben Ω^{J2}. — **Cap.**, *abl. plur.* -bis (II, 37; *deest* A): arabes Π^{G}K; arab Z.

Arado (I, 15, 23): aradon st.

Araha, *dat.* -ae (I, 15, 22 — *var.*): araę Σ; ariarathi t. *Var.* arab(ae) $\Phi^{T*P}\Theta^{SHAM*}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ag.

Arbatae, *abl.* -tis (I, 5, 23; *deest* Δ^{M}): arbathis $\Theta^{M}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$.

Arbelli, *abl.* -lis (I, 9, 2): *sine var.*

Areta (II, 5, 8): areth. $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}S^{2}\Omega^{MS}$ ag; ared. Z^{2}; ret. Θ^{S}*.

Arib (*var. lect. pro* Iarib, I, 14, 29): Θ^{S}.

Aristobolus, *abl.* -lo (II, 1, 10; *deest* Γ^{A}): *sine var.*

Arius, *nom.* (*add. var. lect.* I, 12, 20, + *var.* ar. *pro* Darius): t (*bis*).

Arsaces, -cis (*ter*): arsach. $^{2}/_{3}$ Δ^{L}, $^{1}/_{3}$ C; asarc. $^{1}/_{3}$ A; arc. $^{1}/_{3}$ $C\Sigma^{T\dagger}$ (*ut vid.*); *arsac. $^{1}/_{3}$ Φ^{T*}. *Pro dat.* -ci: -ce $^{1}/_{1}$ SO, -c* $^{1}/_{1}$ Q*; *pro acc.* -cen: -cem $\Sigma\Lambda^{L}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ agrelbst, -ces Δ^{M2} (*ut vid.*) — **Cap.**, *nom.* (I, 52; *desunt* Θ^{SA}SOQΓ^{A}): arsaches $C\Theta^{M}$; arsaces Δ^{M}*.

Asaramel, *indecl.* (I, 14, 27; *deest* Γ^{A}): asaramelh Δ^{L}; assaramel Π^{G}AMΦS a; assarame Ψ^{D}; asasaramel Ω^{S}.

Ascalon, *acc.* -lona (*ter*): hascalon. $^{1}/_{3}$ C; aschalon. $^{3}/_{3}$ a, $^{2}/_{3}$ $C\Omega^{J}$; asscalon. $^{1}/_{3}$ S^{2}; scalon. $^{1}/_{3}$ S*O; ascal $^{1}/_{3}$ Ω^{J}*; ascaloni. $^{1}/_{3}$ Λ^{L}*Ψ^{D}; ascalon. $^{1}/_{3}$ Θ^{M}. *Pro* -na: -nem $^{3}/_{3}$ grelbst, $^{2}/_{3}$ Ω^{SJ} a, $^{1}/_{3}$ $M\Phi^{T}\Theta$SO $\Psi^{D}\Omega^{M}$; -nam $^{2}/_{3}$ Γ^{A}, $^{1}/_{3}$ $\Delta^{L}M^{2}\Theta^{S}$(+ 1 Θ^{S2})^{HAM} (n*am) $Z^{*}\Psi^{D}\Omega^{SJ2}$ a; *indecl.* -on $^{1}/_{3}$ $\Sigma\Lambda^{L}A\Phi^{T*}$ (*ut vid.*) Ω^{M}; -ne $^{1}/_{3}$ Δ^{M2} (*ut vid.*) $\Pi^{G}\Phi^{RGP}Z^{2}$; -nae $^{1}/_{3}$ A^{2}. — **Cap.**, *acc.* -lona (I, 37): aschalon. $C\Theta^{M2}$; adscalon. Δ; ascolon. A† (*ut. vid*).; scalon. Π^{G}; ascaloni. $\Phi^{R*}\Theta^{A*}\Psi^{D}$; aschaloni. Θ^{A2M*}; achaloni. Θ^{S}*. *Pro* -na: -nem S*O; -nam $M\Theta^{M2}S^{2}$b, -niam $\Theta^{AM*}\Psi^{D}$.

Asia, -iae (*5ᵉˢ — var.* as(y)ria, syria; *4ᵉʳ* Θ^{S}SOQ): asy. $^{4}/_{5}$ $C\Omega^{J}$, $^{3}/_{5}$ Ω^{S}a, $^{2}/_{5}$ Π^{G}, $^{1}/_{4}$ Θ^{S}, $^{1}/_{5}$ $\Delta^{M}M\Theta^{M}$. *Var.* asyriae (I, 8, 6) O; asiriae (I, 11, 13) Θ^{S}; syriae (I, 8, 6) S.

Asianus, *abl.* -no (II, 10, 24): asyano Ω^{J}.

Asidei, orum (*ter — var.* iudaei; *bis* $\Delta^{M}M\Phi\Theta^{SM}Q\Gamma^{A}\Psi^{D}$ge): haside. $^{1}/_{3}$ C; asidae. $^{3}/_{3}$ A, $^{2}/_{2}$ M, $^{2}/_{3}$ b, $^{1}/_{2}$ $\Phi^{TRG}\Gamma^{A}$, $^{1}/_{3}$ $C\Theta^{A*}$t; asside. $^{2}/_{3}$ Ω^{SJ}a, $^{1}/_{2}$ Φ^{P} (*ut vid.*) g, $^{1}/_{3}$ Z^{2} Ω^{M}; assidae. $^{1}/_{3}$ S^{2}st; asyde. $^{1}/_{2}$ Θ^{M}; asydae. $^{2}/_{3}$ Θ^{A} (+ 1 Θ^{A2}), $^{1}/_{2}$ Θ^{SM}, $^{1}/_{3}$ Θ^{H}; asidu. $^{1}/_{2}$ Q^{2}, $^{1}/_{3}$ O; a**dę $^{1}/_{2}$ Q*; as*dę $^{1}/_{3}$ S*; ***dae. $^{1}/_{2}$ Θ^{M*}Q*, $^{1}/_{3}$ S*. *Var.* iudaeorum (I, 2, 42) $M\Phi\Theta^{M2}S^{2}Q^{2}\Gamma^{A}$ge.

Asor, *indecl.* (I, 11, 67): hasor C.

Asphar, *indecl.* (I, 9, 33): aspar S; asper Q; saphar Σ†. *Pro* lacus asphar: lacu sasphar Z*.

Athenienses, *abl.* -sibus (II, 9, 15): ateniensibus $\Delta^{LM\dagger}\Phi^{T*RGP}Z^{2}$; atteniensibus Ω^{MJ}; adteniensibus Θ^{H*}; athaniensibus Π^{G}.

Athenouius, -ii (*bis* + *add.* I, 15, 35 Ω^{SJ}agrelbst; *semel* Γ^{A}): atenouius $^{1}/_{3}$ A*; athenobius $^{3}/_{3}$ grelbst, $^{2}/_{2}$ Θ^{HM}, $^{1}/_{1}$ Γ^{A}, $^{1}/_{3}$ $\Delta\Pi^{G}\Theta^{SA}$, $^{1}/_{3}$ Ω^{J} (2 Ω^{J2}); athęnobius $^{1}/_{2}$ Π^{G}; athenubius $^{1}/_{2}$ Q; athenofius $^{1}/_{2}$ Λ^{L}; atheoficus $^{1}/_{2}$ Λ^{L}; anthenouius $^{1}/_{2}$ Φ^{P}; antenouius $^{1}/_{2}$ Φ^{P}; anthenobius $^{3}/_{3}$ a, $^{2}/_{3}$ Ω^{S}, $^{1}/_{2}$ Θ^{SA}; anchenobius $^{1}/_{3}$ Ω^{S}; anthenonius $^{1}/_{2}$ Ω^{M}; antenonius $^{1}/_{2}$ Ω^{M2}; antennonius $^{1}/_{2}$ Ω^{M}*; at****** $^{1}/_{3}$ Ω^{J}*.

Attalus, *dat.* -lo (I, 15, 22): adtalo Q; atthalo M*SO; attallo $\Sigma\Lambda^{L}$; adtallo CΔ; artalo Θ^{S}.

Azarias, -iae (*4ᵉʳ — var.* za(c)charias; *ter* Π^{G}; *bis* Θ^{S}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$); azara. $^{1}/_{4}$ Q. *Pro nom.* -as: -a $^{1}/_{3}$ Π^{G}. *Var.* zaccharias $^{2}/_{3}$ Θ^{S}; zacharias (I, 5, 56) Π^{G}. — **Cap.**, *nom.* (I, 16): zarias Θ^{S}*.

Azotus, -ti (*11ᵉˢ*; *9ᵉˢ* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): adzot. $^{1}/_{11}$ $O\Omega^{S}$; azoth. $^{1}/_{9}$ Θ^{H}, $^{1}/_{11}$ Ω^{M}; **ot. $^{1}/_{11}$ Θ^{S}. *Pro gen.* -ti: -tii $^{1}/_{4}$ A, -t** $^{1}/_{4}$ Q.

Babylonia, *abl.* (*bis — var.* babylon*; *semel* $\Delta^{M}\Theta^{H}$ZQ): babilonia $^{2}/_{2}$ $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S}$ Ω^{M}a, $^{1}/_{2}$ Π^{G}AMOΩ^{J}; babyllonia $^{1}/_{2}$ Φ^{T}; babilloni. $^{2}/_{2}$ S, $^{1}/_{2}$ O. *Var.* babylon* (II, 8, 20) Z*.

Bacchides, -dis (*22ᵈᵉˢ*; *21ᵈᵉˢ* Q): baccid. $^{22}/_{22}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}$, $^{21}/_{22}$ $\Sigma\Delta^{M}$, $^{6}/_{22}$ O, $^{4}/_{22}$ C Θ^{S} (+ 1 Θ^{S2}); bachid. $^{22}/_{22}$ Ω^{MS}a, $^{21}/_{22}$ Π^{G}M

(+ 1 M² *ut vid.*) Ω^{J} (+ 1 Ω^{J2}), $^{5}/_{22}$ $A\Gamma^{A}$ Ψ'^{D}, $^{3}/_{22}$ g, $^{2}/_{22}$ Θ^{M}S (+ 1 S*), $^{1}/_{21}$ Q, $^{1}/_{22}$ Φ^{T*RP} (+ 16 Φ^{P2}) Θ^{S*M*}Z (+ 1 Z^{2}) r; bacid. $^{1}/_{22}$ Σ^{T}. *Pro acc.* -dem: -den $^{8}/_{8}$ Ω^{S}, $^{2}/_{8}$ S (+ 1 S^{2}) O (+ 1 O^{2}). — **Cap.** (*5es*; *4er* Φ^{T} Q): baccid. $^{5}/_{5}$ $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$S, $^{4}/_{5}$ Σ^{C}, $^{3}/_{5}$ Θ^{A}, $^{2}/_{5}$ KO, $^{1}/_{5}$ $C\Delta^{M*}$; bachid. $^{5}/_{5}$ M Ψ'^{D}, $^{4}/_{5}$ Π^{G}A, $^{3}/_{5}$ O, $^{2}/_{5}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S2}), $^{1}/_{5}$ Φ^{RG} KZ*; bacid. $^{1}/_{5}$ Σ^{C}Z*; balchid. $^{1}/_{4}$ Φ^{T}.

Bachenoris, *gen.* (II, 12, 35 — *var.*; *deest* b): bacenor. **relst**; bacchenor. M $\Phi^{RGP}\Theta Z^{3}$g; bacche*o*is Z^{2}; baccenor $\Sigma\Lambda^{L}$; bachinor. Ω^{M}a; bacchinor. $O\Gamma^{A}$; baccinor. $S\Phi^{T2}$, bazenor. Δ. *Var.* byzancenorum Ω^{J2} (*in ras.*), bizarenorum Ψ'^{D}.

Basara, *abl.* (I, 5, 26; *deest* Δ^{M}): barasa Ω^{SJ}**arelbst**; abasara Γ^{A}; basar A; basera Ψ'^{D}; bosara g.

Baschama, *acc.* (I, 13, 23): bascam. $S O\Gamma^{A}$**elbst**; baschan. Ω^{J*}; bescam. Λ^{L}; bacam. Π^{G}; bethsam. Ψ'^{D}. *Pro* -a: -am Θ^{SHA}r (*ed.* 1598), -an **aelbst** (*ed.* 1593).

Bean, *indecl.* (I, 5, 4; *deest* Δ^{M}): *sine var.*

Beniamin, *indecl.* (II, 3, 4): *sine var.*

Berea, *acc.* (I, 9, 4): berrea Ψ'^{D}; beroa Π^{G}; beroea A^{1}; boroea A†. *Pro* -a: -am **lbst**, -an re.

Bethasan *et* Bethsan:

a) Bethasan, *acc.* (*bis*): bethasan $^{1}/_{2}$ Δ^{L}; bethsan $^{2}/_{2}$ $\Sigma^{T}\Delta^{M2}AZ\Omega$**gest**; $^{1}/_{2}$ $\Gamma^{A}\Psi'^{D}$**lb**; betsan $^{1}/_{2}$ **lb**; bethsam $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; beth-sam $^{2}/_{2}$ r.

b) Bethsan, *gen.* (I, 5, 52; *desunt* $\Delta^{M}Z$; *adest* Z^{A}): bethsam $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Omega^{M*}$; bethan Σ^{T*}O; beth-san **relb**.

Bethbesse (I, 9, 64) *et* Bethbessi (I, 9, 62), *indecl.*; beth-bess. $^{2}/_{2}$ r, $^{1}/_{2}$ **lb**; bethbes. $^{1}/_{2}$ $\Lambda^{L}\Theta^{S}Z^{2}$a. *Pro* -se: -se Σ^{T}; -sen **agrelbst**; -si M. *Pro* -si: -se Ω^{MS}; -sem a; -sen **grelbst**; -sim Δ; -san Ω^{J}.

Bethdagon, *acc.* (I, 10, 83): beth-dagon Cr; betdagon MO; beddagon ΘQ; dagon Γ^{A}. *Pro* -on: on* Φ^{T}.

Bethel, *indecl.* (I, 9, 50): beth-el **elb**.

Bethoron, *indecl.* (*5es*; *ter* Θ^{S}, *bis* Δ^{M} Θ^{H}): beth-horon $^{5}/_{5}$ **relb**; bethor $^{1}/_{5}$ Π^{G}; bethoro $^{1}/_{2}$ Θ^{H}, $^{1}/_{3}$ Θ^{S}, $^{1}/_{5}$ $M\Phi\Theta^{AM}$SOQ Ω^{M}; betheron $^{1}/_{5}$ $\Pi^{G}ZQ\Omega^{S}$; bethero $^{1}/_{5}$ Γ^{A}; beth*ron $^{1}/_{5}$ Ω^{J*}; betoron $^{1}/_{5}$ O*; be*oron $^{1}/_{5}$ Ω^{J*}; beteron $^{1}/_{5}$ Σ^{TC2}; pethoron $^{1}/_{5}$ C; petoron $^{1}/_{5}$ A; peteron $^{1}/_{5}$ $\Sigma^{C*}\Lambda^{L}$; betseron $^{1}/_{5}$ Γ^{A}; bethosoro $^{1}/_{5}$ Θ^{M} (*in marg.* bethoron)^{A2}; beth*s*ro $^{1}/_{5}$ Z* (*ut vid.*); betosoro $^{1}/_{3}$ Θ^{S}.

Bethsan, cf. Bethasan.

Bethsura, -ae (*14es*; *11es* Qb, *10es* Δ^{M} Θ^{H}; *adest bis* m): beth-sur. $^{9}/_{14}$ r; $^{6}/_{11}$ b, $^{6}/_{14}$ l, $^{1}/_{14}$ e; betsur. $^{1}/_{2}$ m, $^{6}/_{14}$ O, $^{4}/_{14}$ Π^{G}, $^{1}/_{10}$ Θ^{H}, $^{1}/_{14}$ $A*M\Theta^{S}$; bethasur. $^{1}/_{10}$ Θ^{H}, $^{1}/_{14}$ Θ^{AM*}; bethsu. $^{1}/_{14}$ Ω^{M*}; bethsar. $^{1}/_{2}$ m.

Bethzacara, *acc.* (*bis*; *semel* Γ^{A}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$; *adest bis* m): bethzachar. $^{2}/_{2}$ Π^{G} Θ^{SAM}**agelbst**, $^{1}/_{1}$ Γ^{A}, $^{1}/_{2}$ Φ^{T}Q (+ 1 Q^{2}) Ω^{MSJ*}b; beth-zachar. $^{2}/_{2}$ r; bethzaccar. $^{2}/_{2}$ Λ^{L}, $^{1}/_{2}$ Δ^{L}; bethsacar. $^{2}/_{2}$ S*O; bethsachar. $^{2}/_{2}$ S^{2}; betzachar. $^{2}/_{2}$ m; bezachar. $^{1}/_{2}$ Ω^{J2}. *Pro* -a: -am $^{2}/_{2}$ Ω^{J}**relbst**, $^{1}/_{1}$ Γ^{A}, $^{1}/_{2}$ $\Pi^{G}\Omega^{S}$b; -an $^{2}/_{2}$ **ag**.

Bethzetha, *abl.* (I, 7, 19): bethzet. Σ^{C} Z; bethzech. $\Phi^{P}\Theta^{HA}\Gamma^{A}\Omega^{J}$**agrelbst**; bethzec. Q; bethset. S; bethsec. O; betzeth. $\Pi^{G}\Theta^{S*}$; bethzath. Σ^{T}; bethzach. Ψ'^{D}; bezeth. $C\Delta^{M2}$; bezet. Δ^{M*}; bezech. Ω^{M}; bezed. Δ^{L}; bathzech. Ω^{S}; betzet** Θ^{S*}.

Bosor, *indecl.* (*ter*; *bis* Γ^{A}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): boscor $^{1}/_{3}$ Ω^{S}.

Caereas *et* Cereas:

a) Caereas, *nom. et acc.* (*bis*; *semel* b; *deest* Q): chaere. $^{2}/_{2}$ **relst**, $^{1}/_{1}$ b; chere. $^{2}/_{2}$ C; cere. $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{HAM}SO\Psi'^{D}\Omega$ag, $^{1}/_{2}$ Θ^{S}. *Pro nom.* -as: -a Λ^{L}; *pro acc.* -an: -am Ω^{M}**agrelst**.

b) Cereas, *abl.* (**Cap.** II, 33 — *var.*): caerea Z*b. *Var.* cetera $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Theta^{A}\Psi'^{D}$; cereo Π^{G}.

Caleb, *nom.* (I, 2, 56; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): chaleb $C\Theta^{AM2}Z*O^{2}$m; calep $\Phi^{T*}\Pi^{G}Z^{2}$; caleph $\Sigma\Delta^{L}\Phi^{T2RGP}S\Psi'^{D}\Omega^{SJ}$a; chaleph $\Lambda^{L}\Gamma^{A}$.

Callistenen, *acc.* (II, 8, 33): calisten. $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}MSO\Omega^{M}$; callisthen. $\Theta^{A}\Omega^{J2}$**relbst**; calisthen. Ω^{J*}**ag**; callesten $\Pi^{G}Z*$; callesthen. Ω^{S}; calix ten. Ψ'^{D}. *Pro* -en: -em Ω^{J*}**gre**.

Capharsalama, *acc.* (I, 7, 31): caparsalama $\Delta^{LM*}M*\Phi^{T*RG}Z^{2}$; cap*arsa*ma Z*; capharssalama Ω^{S}. *Pro indecl.*: -laam Θ^{H2}; -lā S.

Capheteta, *nom.* (I, 12, 37): caphetheta $\Pi^{G}\Phi^{P}$**ag**; caphetetha **relbsebm**; caphetheca Ω^{J}; caphetela Ω^{MS}; caphethet M^{2}; capheta Δ; caphetha $\Sigma^{C}\Lambda^{L2}\Psi'^{D}$; chaphetheta Z^{2}; chaphethetha S; chapheta CO; chapetheta Θ^{HM}; chapatheta Θ^{A}; cahphetheta Φ^{RG}; capetheta Q; capetha

Λ^{L*}; cahetha Σ^{T}; cathet M*; chaphethe*ta Φ^{T}; caphet** Z*; chap[..]heta Θ^{S}; cap[...] Γ^{A}.

Caria, *locat.* (?) -e (I, 15, 23 — *var.*): cariae $\Sigma^{T}\Delta\Phi^{TRP}\Theta^{SAM}SZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}$grelbbm; charie Π^{G}. *Pro* -ie: -io Ω^{M}, -iam st (*acc.*?: in cariam). *Var.* ariae O.

Carnain, *indecl.* (*ter; desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): carnaim $^{3}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Psi^{D}$ aglbst, $^{2}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Omega^{MJ}$ (+ Ω^{J}†) re, $^{1}/_{3}$ Σ^{T}SQΩ^{S}; charnaim $^{3}/_{3}$ Π^{G}; carnayn $^{3}/_{3}$ C; carnaym $^{3}/_{3}$ Ω^{S}, carmaim $^{3}/_{3}$ Σ^{T}; carnam $^{3}/_{3}$ Δ, $^{1}/_{3}$ Λ^{L*}.

Carnion (*bis*; *desunt* Q): charmion $^{1}/_{2}$ O; carnon $^{1}/_{2}$ $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; carmon $^{2}/_{2}$ Ω^{J*}a; charmo $^{1}/_{2}$ Ω^{S}. *Pro abl.* carnio (II, 12, 26): *indecl.* -ion $\Delta Z^{2}O\Omega^{J}$grels *et acc.* -ion t.

Casbon, *acc.* (I, 5, 36; *deest* Δ^{M}): chasbon Π^{G}.

Casfor, *indecl.* (I, 5, 26; *deest* Δ^{M}): casphor $\Pi^{G}\Psi^{D}\Omega^{S2J}$agrelbst; caphor Ω^{S*}.

Caspin, *nom.* (II, 12, 13; *desunt* Γ^{A}b): casphin $\Delta^{L}M\Phi^{T2RG}\Theta^{A}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{J2}$gre; chaspin Z*; chaspyn S^{2}O; chasphin $\Phi^{P}\Theta^{SH}$a; chafin Θ^{M}, chaspim S*; casphim Ω^{MSJ*}; capsin Λ^{L}; hapsin A; scasphin Φ^{T*}.

Cedronem, *acc.* (*bis*) *et* cedronam, *acc.* (I, 16, 9): caedron. $^{3}/_{3}$ Cbm, $^{2}/_{3}$ Λ^{L} $\Phi^{R}\Theta^{M}$ (+ Θ^{M2}), $^{1}/_{3}$ AΦ^{TG}Z*; gedron. $^{2}/_{3}$ t. *Pro acc.* -nam (I, 16, 19): -nem $\Sigma\Delta$ $\Phi^{G}\Omega^{J2}$ (*in ras.*) grelbst.

Cendebeus, -ei (5^{es}; 4er Γ^{A}): cendebae. $^{5}/_{5}$ grelbst; chendebe. $^{4}/_{5}$ C; cendeue. $^{3}/_{5}$ Q, $^{1}/_{5}$ CΣ; cedebe. $^{1}/_{5}$ Φ^{T*}; cendibe. $^{1}/_{5}$ Θ^{S2} (*in ras.*); cendeb. $^{2}/_{5}$ Λ^{L*}; cendebem. $^{1}/_{5}$ Φ^{P}. — **Cap.** (*bis*): chendebe. $^{2}/_{2}$ C.

Cethim, *indecl.* (I, 1, 1): caeth. O; cetth. M$\Phi^{RG}\Theta^{SM}Z^{*3}$m; chetth. C. *Pro* -im: -in Ω^{S}; -iim Z*.

Chalfus, *gen.* -fi (I, 11, 70): calphi Ψ^{D}; calfi Θ^{A*}SOΩ^{J}; calphi $\Sigma\Omega^{S}$agrelbst; calfi Φ^{RGP}; ****fi Z*.

Chanaan, *indecl.* (I, 9, 37): canaan Σ^{T} ΔSOΩ^{M}; canahan CΣ^{C}.

Characa, *acc.* (II, 12, 17; *deest* b): characha AMSZ*$^{3}\Omega^{SJ2}$a; caraca C$\Sigma^{TC2}\Lambda^{L}$; caracha A$\Pi^{G}\Phi\Theta^{SHA}Z^{2}\Omega^{M}$; carac Σ^{C*}; carcha O*; charcha O^{2}; caratha Γ^{A}; charaba Ψ^{D}.

Chebron, *acc.* (I, 5, 65; *deest* Δ^{M}): cebron $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{T*RGP}Z^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$; caebron O; hebron S^{2}.

Choo (I, 15, 23): coho Δ^{L}; coo Λ^{L*} $\Phi^{T*RGP}Z^{2}$O$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$relbst; oco Ω^{S}.

Cilicia, *gen.* -iae (II, 4, 36): celiciae AΦ^{T2}S*O; cilidae Φ^{T*}.

Citii, *gen.* -orum (I, 8, 5): sciti. $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$; cithi. Z^{3} (*in ras.*); cici. O*; siti. Θ^{S2}; sici. a; cete. elbst; cethe. $\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$; cethae. g; caethae. r; cid. O^{2} (*ut vid.*).

Cleopatra, -ae (*bis*): cleupatr. S*. *Pro nom.* -a: -as $\Phi^{T*RGP}Z^{2}$OΓ^{A}.

Cnidus, *acc.* -um (I, 15, 23): gnid. Ψ^{D} ast; gnyd. g; guid. Ω^{J}; egnid. Ω^{S}; enid. C$\Delta\Pi^{G}$M$\Phi^{P}\Theta$ZO; aenid. S; tenid. $\Sigma\Lambda^{L}$; cenid. Γ^{A}; hienid. Φ^{T*}; ienid. Φ^{T2}; nicd. A; phenid. Φ^{RG}; pherud. Ω^{M}.

Coelesyria, -ae (5^{es}; *semel* Q): coelesiri. $^{3}/_{5}$ $\Sigma^{T}\Phi^{T}$, $^{2}/_{5}$ S, $^{1}/_{5}$ $\Lambda^{L}\Phi^{P}Z^{2}$; coelessyri. $^{2}/_{5}$ Γ^{A}, $^{1}/_{5}$ $\Phi^{R}\Theta^{HM*}$SZr; coelaesyri. $^{1}/_{5}$ Θ^{H}O; caelesyri. $^{3}/_{5}$ g, $^{2}/_{5}$ $\Delta^{M}\Theta^{S}$; $^{1}/_{5}$ $\Pi^{G}\Theta^{H2M2}$O; caelessyri. $^{2}/_{5}$ Θ^{S}, $^{1}/_{5}$ $\Delta^{M}\Gamma^{A}$; caelessiri. $^{1}/_{5}$ Γ^{A}; cęlęsyri. $^{1}/_{5}$ Δ^{L}; celesyri. $^{2}/_{5}$ Ψ^{D}, $^{1}/_{5}$ Δ^{LM} (+ 1 Δ^{L2M2}) M^{2} (*ut vid.*) O$\Gamma^{A}\Omega^{J}$a; celesiri. $^{1}/_{5}$ Δ^{L} (+ 1 Δ^{L*}); celessyri. $^{5}/_{5}$ Ω^{MS}, $^{4}/_{5}$ Π^{G}, $^{3}/_{5}$ Ω^{J}a, $^{1}/_{5}$ Δ^{LM*}; celaesiri. $^{1}/_{5}$ Σ^{C}; cohelesiri. $^{3}/_{5}$ Σ^{C}; cohelessiri. $^{1}/_{5}$ Σ; cohelaesiri. $^{4}/_{5}$ Λ^{L}; colesyri. $^{1}/_{5}$ M*; coleria $^{1}/_{5}$ Σ^{T}; coele*syri. $^{2}/_{5}$ Z*, $^{1}/_{5}$ MΘ^{M}; **lesyri. $^{1}/_{5}$ Θ^{H*}; ***ęlesyri. $^{1}/_{5}$ Θ^{H*}.

Cyprius, cf. Cyprus.

Cyprus, -i (*ter — var.* cyprius; *bis* Z* $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$grelbst, *semel* Q); cipr. $^{3}/_{3}$ Σ, $^{2}/_{3}$ Δ^{M}a, $^{1}/_{2}$ Z*Ω^{M}, $^{1}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Phi^{TG}$; cybr. $^{1}/_{3}$ S. *Var.* cypri(us) $^{1}/_{3}$ Z*$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$grelbst.

Cyrene, *acc.* -en (I, 15, 23): ciren. Δ^{LM*} $\Phi^{G}\Omega^{M}$a; cyrin. S*ZΓ^{A}; ciryn. Δ^{M2}; cirin. $\Sigma\Lambda^{L}$; gyren. Θ^{A}; giren. Θ^{S}. *Pro* -en: -em $\Sigma^{T}\Delta^{L}$Aa; -e M^{2}.

Cyreneus, *abl.* -o (II, 2, 24): cyrenae. gresc; cyrine. CΘ^{SH*AM}Z*OΓ^{A}; cirene. Σ $\Delta^{M}\Omega^{M}$; cirine. $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}$.

Dafnen, *acc.* (II, 4, 33): daphn. C$\Theta\Gamma^{A}$ Ω^{SJ}agrelbst; dapn. Ψ^{D}; tapn. Π^{G}; dafin. Φ^{G*}; damfen Δ^{LM*}. *Pro* -en: -em Ω^{S}ag relbst; -ens Σ^{T}.

Dagon, *indecl.* (*bis*): *sine var.*

Damascus, *acc.* -um (*bis*): damaschum $^{2}/_{2}$ C.

Danihel, *nom.* (I, 2, 60; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): daniel $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Omega$agrelbst; danihe Φ^{T*}.

Darius, -ii (*bis — var.* arius; $^{1}/_{2}$ Θ^{H}t): *sine var. orthogr.* *Var.* a dario] ab ario t (I, 12, 7).

Datheman, *acc.* (I, 5, 9; *deest* Δ^{M}):

dateman Ω^{M}; dadtheman Φ^{T2}; dat theman M; adtheman Φ^{T*}. *Pro* -an: -ā Δ^{L}; -ani $\Theta^{SAM*}Z$.

Dauid, *indecl.* (*7^{es}*; *6^{es}* $\Delta^{L}Q$, *4er* $\Delta^{M}\Theta^{S}$, *ter* Θ^{H}): dauit $^{1}/_{3}$ Θ^{H} (+ 1 Θ^{H*}).

Delo (I, 15, 23): dęlo Δ^{M}; dello Σ^{T}.

Demetrius, -ii (*46^{es} — var.* alexander, + dem. *pro* Alexander, + *add.* I, 11, 21; *47^{es}* $\Pi^{G}SO\Omega^{SJ}$agrelst, *40^{es}* Q, *semel* w; *adest semel* n): dimetri. $^{3}/_{47}$ S*; dimitri. $^{2}/_{47}$ S*; demetri. $^{3}/_{46}$ Δ^{L}, $^{1}/_{47}$ Π^{G}; demetr. $^{1}/_{46}$ Θ^{H*}; demtri. $^{1}/_{46}$ Λ^{L*}, $^{1}/_{47}$ O*; demtri. $^{1}/_{47}$ O^{2}; ***metri. $^{1}/_{46}$ Σ^{T}. *Pro gen.* -rii.: -ryi $^{1}/_{6}$ Φ^{P}; -ri $^{2}/_{6}$ AO, $^{1}/_{6}$ ΔM(*ut vid.*)Θ^{S}S (+ 1 S*) Z (+ 3 Z*) *Var.* alexander (I, 10, 49) $M^{2}\Theta^{H2}$ (*in ras.*) O^{2} (*in ras.*) Ωagrelvst. — **Cap.** (*24^{es} — var.* alexander, ionathas, + *ter* II, 47-51: *26^{es}* $\Sigma\Lambda^{L}$, *23^{es}* Θ^{SA}S, *21^{es}* Q, *25^{es} cett.*): dimetri. $^{1}/_{23}$ S*; detmetri. $^{1}/_{23}$ S; demeteri. $^{1}/_{26}$ Λ^{L*}; demet. $^{1}/_{23}$ S. *Pro gen.* -rii: -ri $^{3}/_{4}$ M, $^{1}/_{4}$ $\Delta^{M}\Lambda^{L}A*\Phi^{T}\Theta^{S}Z*$(*ut vid.*)O; -ris $^{1}/_{4}$ Φ^{T}. *Var.* alexander (I, 33) Δ^{L}†; ionathas (I, 42) A†.

Demofon, *nom.* (II, 12, 2; *deest* b): demophon Ωagrelst; demefon Δ.

Dessau, *indecl.* (II, 14, 16 — *var.*): desau Δ^{L*}(*ut vid.*)$\Phi^{G}S*O$; dessauh C; dessan Ω; **** Φ^{P}. *Var.* esau M^{2}.

Doc, *indecl.* (I, 16, 15): doch $CA\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ agrelvstvm; do** Σ^{T*}; dor Π^{G}. — doc cum] docī Ω^{M}.

Dora, -ae (*ter*): *pro* uenit doram (I, 15, 11): uenit adhoram Π^{G}; uenit adoram Δ^{L2}. *Pro acc.* -am: -an $^{1}/_{2}$ Q(*ut vid.*)Ω^{MS}.

Doriminus, *gen.* -ni (I, 3, 38; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): dorymini Θ^{M}(*in marg.*)Srelvst; dyromeni Θ^{AM}; doromeni Δ^{L}; dorim ψ $\Psi^{D}\Omega^{S}$; dorim*ni Σ^{C*}; dor*mini O*.

Dositheus, -i (*ter*; *deest* b): dosite. $^{2}/_{3}$ Δ, $^{1}/_{3}$ C; dosethe. $^{1}/_{3}$ M*; desithe. $^{1}/_{3}$ S*; desithę. $^{1}/_{3}$ Γ^{A}; dosithens $^{1}/_{3}$ a.

Ecbatana, *acc.* (II, 9, 3): hec batan. Σ^{T}; hecbathan. $C\Lambda^{L}$; ecbathan. $Z^{2}\Omega^{J}$; hęc bathan. Δ; ecbatthan. M; egbatan. Θ^{AM}; egbathan. Π^{G}a; hegbatan. Θ^{H}O; ebathan. Ω^{S}; echatan. A; ecbatan Φ^{T*RG}; haec batan Ψ^{D}; ecba**an* Z*. *Pro* -na: -nam $Z^{2}\Omega^{S}$relvst; -nan Ω^{MJ}ag.

Efron, *acc.* (*bis — var.* ebron, effraim; *semel* $A\Delta^{M}\Theta^{H}$b; *deest* Q): ęfron $^{2}/_{3}$ C; ephron $^{2}/_{3}$ Ψ^{D}grelst, $^{1}/_{1}$ b, $^{1}/_{3}$ Ω^{SJ}a; ef[...] Γ^{A}. *Var.* ebron (I, 5, 46) A; effraim (I, 5, 46) Q. — **Cap.** (*bis — var.* ebron, efrem; *semel* $AQ\Psi^{D}$): hefron $^{1}/_{2}$ C; hefron $^{1}/_{2}$ C; ęfron $^{1}/_{2}$ Λ^{L}O; ephron $^{1}/_{1}$ Ψ^{D}, $^{1}/_{2}$ Φ^{T}; effron $^{2}/_{2}$ Θ^{S}, $^{1}/_{2}$ Π^{G}; efo $^{1}/_{2}$ S†. *Var.* ebron (I, 15) A; effrem (I, 15) Ψ^{D}.

Eleazar *et* Eleazarus:

a) Eleazar, *nom.* (I, 6, 43): heleazar C; eleazal O; eleazarus Θ^{S*}.

b) Eleazarus, -i (*4er*; *ter* Θ^{SH}, *bis* Q): aeleazar. $^{3}/_{4}$ C, $^{2}/_{4}$ Δ^{L}, $^{1}/_{4}$ O; eliazar. $^{1}/_{4}$ M*. *Pro nom.* -arus: -ar $^{1}/_{1}$ Θ^{S2}, $^{1}/_{2}$ $\Theta^{A}Z*\Omega^{M}$. — **Cap.** (II, 21): ęleazar. Δ^{L}; eleazą Δ^{M}.

Eleutherus, -i (*bis*): aeleuther. $^{2}/_{2}$ O; eleuter. $^{2}/_{2}$ $\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}$M, $^{1}/_{2}$ $C\Sigma^{T}\Phi^{T*}$ S (+ S*)$Z\Gamma^{A}\Omega^{J2}$; eleupher. $^{1}/_{2}$ Θ^{H}.

Elladam, *acc.* (I, 8, 9): helladam Q grelvst; alledam Ω^{S}. *Pro* -am: -an Z^{2}.

Elias, cf. Helias.

Elymais, *acc.* -aidem (I, 6, 1; *deest* Δ^{M}): helimaid. Ψ^{D}; elimaid. $\Delta^{L}Q\Gamma^{A}$ag; elymayd. Ω^{MJ}; elemaid. Z; elymaid. $A\Phi^{T*}$ SO; climaid. $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$; climayd. C; clymaid. Φ^{T2}.

Emalcuel, *indecl.* (I, 11, 39): emalchuel agrelvst; emalcuhel Θ^{SAM}m; hemacuhel Π^{G}; emelcuhel C; emelcuel $\Sigma\Lambda^{L}$; emacuhel $M\Phi^{G}\Theta^{H}O$; emacuel $\Phi^{T*RP}\Omega^{M}$; emathuel Ω^{S}; imalcuel Z*; malcuhel Γ^{A}; macuhel Ψ^{D}; melcuhel Δ — ¶ « hemalcuhel » *Hug.*; « emalchuel » *Guill.*

Emmaum, *cf.* Ammaum.

Esau, *indecl.* (*bis* + es. *pro* Dessau; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): aesau $^{1}/_{3}$ Π^{G}O; hesau $^{2}/_{3}$ C — **Cap.** (I, 16): esauh C; isau Θ^{M*}; rau Θ^{S}(*ut vid.*).

Esdrin, *abl.* (II, 12, 36; *deest* b): hesdrin $\Theta\Gamma^{A}\Omega^{J2}$a; exdrin Δ; hesdriam Z; hesdra Ω^{S}; sdrin O. — esdrin erant] heidr*** ** Ω^{J*}.

Eufraten, *acc.* I, 3, 37, *et* eufrate, *abl.* I, 3, 32 ($^{1}/_{3}$ O; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): ęufrat. $^{1}/_{2}$ C; ęufrath. $^{1}/_{2}$ C; euphrat. $^{2}/_{2}$ $\Theta^{M}\Omega^{J}$ grelvst. *Pro acc.* -en: -em Ω^{J}lvst; *pro abl.* -e: -ę Λ^{L}; -en $\Sigma^{T}\Pi^{G}M\Phi SZOQ\Psi^{D}\Omega^{S}$am.

Eumenes, *dat.* -ni (I, 8, 8 — *var.*): heumeni Q^{2}; eumaeni Θ^{M}; eum*** Θ^{S*}; heni Q*; (eum)eni $\Sigma^{C}\Delta^{M2}M*\Theta^{HA}$; (eum) enii Δ^{LM*}. *Pro dat.* -ni; *acc.* -num Φ^{P}. *Var.* eum $A\Theta^{S2}SO\Gamma^{A}\Psi^{D}$.

Eupator, -oris (*5^{es}*; *4er* $\Delta^{M}\Theta^{H}$b, *semel* Q): ęupat. $^{2}/_{5}$ C, $^{1}/_{5}$ $\Sigma\Pi^{G}$; upat. $^{1}/_{4}$ Θ^{H}, $^{1}/_{5}$ Φ^{P}.

Eupolemus, -mi (*bis*; *semel* Q): ẹupolem. $^{1}/_{2}$ Π^{G}; heupolem. $^{1}/_{2}$ C; eupolemi. $^{1}/_{2}$ Ψ'^{D}; eopolem. $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$; eupulem. $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; epolem. $^{1}/_{2}$ Z*; epoler. $^{1}/_{2}$ Σ^{T}; eupolelem. $^{1}/_{2}$ S*; epole. $^{1}/_{2}$ Z*^{3}. *Pro gen.* -i: -ii $^{1}/_{1}$ $\Sigma^{T}\Pi^{G}\Phi Z^{2}\Psi'^{D}\Omega^{M}$.

Ezechias, *abl.* -ia (II, 15, 22; *deest* S): ẹzechi. Π^{G}; ezeci. $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}$.

Ezras, *abl.* -ra (II, 8, 23): hesdr. $\Theta\Gamma^{A}$; exdr. Δ^{M}*(*ut vid.*); esdr. $\Delta^{LM2}\Pi^{G}\Psi'^{D}\Omega^{J2}$**rel bsc**; eszr. SO.

Fara, *abl.* (I, 9, 50):p hara $\Delta\Pi^{G}Q\Psi'^{D}$**ag relbscm**.

Faselida, *acc.* (I, 15, 23): phaselid. Π^{G} $Q\Psi'^{D}\Omega^{S}$**relbsc**; faselyd. $A\Phi^{G}\Theta^{SH2AM}\Gamma^{A}$; feselyd. Θ^{H}*; faelyd. Z. *Pro* -da: -dem **sc**; -dam Ψ'^{D}; -da* Q.

Filometor, -oris (*ter*; *deest* Q): philometor. $^{3}/_{3}$ **grelbsc**, $^{1}/_{3}$ Ω^{SJ}**a**; phylometor. $^{1}/_{3}$ Ω^{SJ}**a**; phylomecor. $^{1}/_{3}$ Ω^{S}; philomethor. $^{1}/_{3}$ **a**; filomethor. $^{1}/_{3}$ $A\Omega^{J}$; filomitor. $^{1}/_{3}$ $\Delta^{L}M\Phi^{T*RGP}Z$; filiometor. $^{2}/_{3}$ Φ^{G}, $^{1}/_{3}$ $\Theta^{SH*A*M*}O\Gamma^{A}$; fili(o) metor. $^{1}/_{3}$ $\Delta^{LM*}\Lambda^{L}$ (+ 1 Λ^{L*}) $A*\Theta^{H*M*}Z^{2}\Psi'^{D}$; filio mecor. $^{1}/_{3}$ Θ^{S}; fil*** metor. $^{1}/_{3}$ Z*. *Pro gen.* -oris (II, 4, 21): -ori $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}Z^{24}$. *Pro acc.* -ora (II, 9, 29): -oram Θ^{S}(*ut vid.*)Γ^{A}; -orem Δ^{L} (filium met.) Δ^{M}* (*id.*) $\Phi^{G}O\Omega^{J}$**grelbsc**.

Finees, *nom.* (*bis*; *semel* Δ^{M}; *deest* Θ^{SH}): phinees $^{2}/_{3}$ Ω^{J}**grelbsc**.

Foenicis, *gen.*: 4er et Foenicen, *acc.*: *bis* (5^{es} Γ^{A}; *deest* Q): phoenic. $^{6}/_{6}$ **grelbsc**; fenic. $^{6}/_{6}$ $\Sigma^{C}\Delta^{M}\Lambda^{L}\Psi'^{D}\Omega^{M}$, $^{5}/_{6}$ Σ^{T} (+ Σ^{T2}) Δ^{L}, $^{4}/_{6}$ Ω^{S}, $^{3}/_{6}$ $\Pi^{G}\Phi^{RGP}\Omega^{J}$, $^{2}/_{6}$ $\Phi^{T}Z$, $^{1}/_{5}$ Γ^{A}, $^{1}/_{6}$ Θ^{S}; phenic. $^{6}/_{6}$ **a**, $^{3}/_{6}$ Ω^{J}, $^{3}/_{6}$ $\Pi^{G}\Omega^{S}$, $^{1}/_{6}$ O; foenich. $^{1}/_{6}$ C; fenitc. $^{1}/_{6}$ Σ^{T}*; fonic. $^{1}/_{6}$ Θ^{H}*. *Pro acc.* -en: -em $^{2}/_{3}$ $\Sigma^{T}M\Phi^{T}\Psi'^{D}$**re**, $^{1}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}A\Theta SO$**t**(*ed.* 1598); -im $^{1}/_{3}$ S.

Frigem, *acc.* (II, 5, 22): frygem Θ^{SH2AM} O; phrygem **grelbsc**; frigiem $\Phi^{TRG}S^{2}$; frigum S*(*ut vid.*).

Gaddiel, *nom.* (I, 11, 17): gaddihel C $\Pi^{G}\Phi^{RG}S\Psi'^{D}$**m**; galdiel Ω^{M}; zaddiel Θ; zabdiel **relbsc**; zabdihel Γ^{A}**ag**; zamdiel Z; zebdiel Ω^{S}. — **Cap.** (I, 39; *deest* Z*): gaddihel C$\Pi^{G}\Phi^{RG}\Psi'^{D}$; gadihel S; gatdiel A*; gatdihel A^{2}.

Gaddis, *nom.* (I, 2, 2; *desunt* Σ^{T}†Θ^{S} Ω^{M}*): *sine var.*

Galaad, *indecl.* (*bis*; *semel* Z^{A}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): galaat $^{2}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}$.

Galaditis, ditidis (7^{es}; 6^{es} Θ^{S}O, *semel* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): galatis $^{1}/_{6}$ Θ^{S}, $^{1}/_{7}$ $\Sigma^{T}\Pi^{G*}A\Psi'^{D}$; galathtis $^{1}/_{7}$ Φ^{P}; galathys $^{1}/_{6}$ O; galaadit. $^{7}/_{7}$ **relbsc**, $^{3}/_{7}$ Θ^{A}, $^{1}/_{7}$ Ω^{M}; galaadith. $^{1}/_{7}$ $\Theta^{A}\Omega^{MJ}$; galadith. $^{7}/_{7}$ M**g**, $^{6}/_{7}$ Φ^{G}, $^{5}/_{7}$ Φ^{R}, $^{4}/_{7}$ $\Phi^{TP}\Gamma^{A}\Omega^{M}$, $^{3}/_{6}$ Θ^{S}, $^{3}/_{7}$ $\Theta^{M}\Psi'^{D}\Omega^{SJ}$ (+ 1 Ω^{S1}), $^{2}/_{7}$ Θ^{A}Q**a**, $^{1}/_{6}$ O; galladit. $^{1}/_{7}$ Π^{G}S; galladith. $^{1}/_{6}$ O. *Pro gen.* -ditidis: -ditis $^{1}/_{2}$ $Z*\Gamma^{A}$; *pro acc.* (galadit)in: -im $^{3}/_{3}$ Ω **grelbsc**, -idin $^{1}/_{3}$ Π^{G}, -ym $^{1}/_{3}$ M; *pro acc.* (galadit)iden (I, 5, 45): -idim Ω^{S1} (d *ex* t), *abl.* -ide $M^{2}\Phi^{T2}$(*ut vid.*)$\Theta^{SAM}Z^{2}O^{2}\Omega^{J}$**ag**, -idę Ψ'^{D}; *pro abl.* -ditide (I, 5, 25): -dite Ω^{M}, -tidae C$\Theta^{SAM*}Q\Psi'^{D}$, *acc.* -thyden O.

Galatae, *acc.* -as (II, 8, 20): galathas $M\Psi'^{D}\Omega$**a**.

Galatia, *abl.* (I, 8, 2): galaci. OΩ^{SJ}**a**; galacci. **g**; galat** S.

Galgala, *acc.* (I, 9, 2): galgalam **a**.

Galilea, -eae (11^{es}; 10^{es} Φ^{P}Z, 8^{es} O, 4er $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *semel* Z^{A}): galilae. $^{11}/_{11}$ **grelbscb**, $^{9}/_{11}$ A, $^{3}/_{11}$ Φ^{TG}, $^{2}/_{11}$ $\Delta^{L}\Phi^{R}\Gamma^{A}$; gallile. $^{7}/_{11}$ S, $^{4}/_{8}$ O (+ 2 O*); gallilae. $^{1}/_{8}$ O, $^{1}/_{11}$ S*; galyle. $^{8}/_{11}$ Ω^{S}.

Garizin, *indecl.* (*bis*; *deest* Q): garizim $^{2}/_{2}$ $\Phi^{T*}\Omega^{J}$**agrelbsc**, $^{1}/_{2}$ Z* (+ 1 Z^{2})Ω^{M}; garizyn $^{2}/_{2}$ S, $^{1}/_{2}$ C (+ C^{2}) Φ^{T2}; garizi $^{1}/_{2}$ $M\Phi^{RGP}$; gazirin $^{1}/_{2}$ Θ^{S2}; gazirim $^{1}/_{2}$ Ω^{M}; gazarin $^{1}/_{2}$ Σ^{T}; gazarim $^{2}/_{2}$ $\Psi'^{D}\Omega^{S}$, $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; gazari $^{1}/_{2}$ Σ^{T}; gazin $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; gar*zin $^{1}/_{2}$ Θ^{M*}; gazy**n* $^{1}/_{2}$ C*.

Gaza, -ae (*ter*): *pro acc.* -am: -im $^{1}/_{2}$ Σ^{T} — **Cap.** (I, 51 — *var*): ◌̊ *sine var. orthogr. Var.* Gazara Q.

Gazara *et* Gazera:

a) Gazara, *indecl. bis, et* Gazara, -ae 8^{es} (— *var.* geraris) 9^{es} $SQ\Omega^{S}$: gazer. $^{1}/_{10}$ $\Sigma^{T}A\Phi^{R}\Gamma^{A}$; gaiar. $^{1}/_{10}$ O; gagazar. $^{1}/_{10}$ C*. *Pro acc. indecl.*: -ram $^{2}/_{2}$ **arelsc**, $^{1}/_{2}$ M (+ M^{2}) $\Phi^{TP}\Theta^{SAM}\Psi'^{D}\Omega^{J}$* (+ Ω^{J2} *in ras.*) **gw** (*sublin.*); -ra* $^{1}/_{2}$ Θ^{H}*; -re $^{1}/_{2}$ Ω^{S}; *pro acc.* -ram: -ran $^{1}/_{3}$ Φ^{T}. *Var.* geraris (I, 13, 54) Ω^{S} — **Cap.** *cf.* Gaza.

b) Gazera, *acc.* (I, 7, 45; *deest* Γ^{A}): gazara C$\Sigma\Delta^{LM2}\Lambda^{L}O*\Omega^{SJ}$**agrelbsc**; gaza Z^{2} (*in ras.*); zara Δ^{M}*.

Gazenses, *acc.* (I, 11, 62): gazenzes Σ^{T}; gazaenses C; ganzenses A*. *Pro* -es: -is O.

Gazera, *cf.* Gazara.

Gedronem, *cf.* Cedronem.

Genneus, Gennas, *gen.* (*var. lect.* II, 12, 2, *pro* gehennae = C$\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}AS^{2}$ O**bm**; *deest* **b**): genne Φ^{T*2RG}; genni Θ^{H*};

gehne S*; gennei $\Phi^{T2P}\Theta^{H2AM}Z^{*}$ (Z^{2} = gehennei) $\Psi^{D}\Omega$g; gennaei M^{2}rɛlʂt; gemnei a; genei $\Theta^{S}\Gamma^{A}$; ge***** M*.

Gennesar, *gen.* (I, 11, 67 — *var.*): genesar $M\Theta^{H}ZOQ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrɛlʋʂt; gennessar Σ^{C}; gemnesar Σ^{T}; genasar Θ^{S}. *Var.* gennesar et] gennesareth Δ^{LM}*.

Gerara (*var. lect. pro* Gazara, *cf.* Gn 10, 19; 20, 1. 2. 17. 20. 26; 2 Par 14, 13. 14) Ω^{S},

Gerreni, *acc.* -os (II, 13, 24 — *var.*; *deest* ʋ): gerenos Θ^{M}*Z^{*}; gergenos Φ^{T}; generrenos Θ^{S}*Γ^{A}; ginerrenos Θ^{S2}. *Var.* terrenos $C\Delta^{L}$.

Gesoron, *acc.* (I, 4, 15; *deest* Δ^{M}): geseron $\Phi^{T2}\Theta^{SAM}Z^{*}$(*ut vid.*)$\Omega^{MJ2}$; gezeron Ω^{SJ}*ɑrɛlʋʂt; gezerom Π^{G}; gesseron Γ^{A}; gazeron $\Phi^{RGP}\Theta^{M}$(*in marg.*)$Z^{2}\Psi^{D}$g; gerosoron O; g***eron Φ^{T}*.

Gorgias, -iae (*11^{es}* + *add.* I, 4, 20; *12^{es}* ΦΩagʂt, *9^{es}* Θ^{S}, *7^{es}* ʋ, *6^{es}* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *5^{es}* Q): gorgyas $^{1}/_{11}$ C; gargi. $^{1}/_{11}$ S^{2}(*ut. vid*). *Pro acc.* -am: -an $^{2}/_{3}$ Π^{G}A, $^{1}/_{3}$ $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Theta^{M}SZ^{2}$; -a* $^{2}/_{3}$ Z*. — **Cap.** (*ter* + *add.* II, 23; *4er* C; *deest* Q): gorgya. $^{2}/_{4}$ C. *Pro acc.* -am (II, 23): -an A.

Gortina, *acc.* -am (I, 15, 23): gortynam gt; gorcinam Λ^{L}; cortynam rɛlʋʂ.

Graeci, -orum (*5^{es}*; *4er* $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ʋ, *bis* Q): grec. $^{5}/_{5}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Phi^{P}ZO\Omega$a, $^{4}/_{5}$ $\Phi^{T}\Psi^{D}$, $^{3}/_{4}$ Γ^{A}, $^{3}/_{5}$ $M\Phi^{G}\Theta^{S}$, $^{2}/_{4}$ Θ^{H}, $^{1}/_{2}$ Q, $^{1}/_{5}$ S (+ 2 S^{2}; greg. $^{1}/_{5}$ S (+ 2 S*).

Graecia, -ae (*bis*; *semel* Δ^{M}; *deest* Θ^{H}): greci. $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Delta^{L}\Pi^{G}\Phi^{GP}\Theta^{S}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a, $^{1}/_{1}$ Δ^{M}, $^{1}/_{2}$ $C\Phi^{T}$S (+ S^{2}) Q; greti. $^{2}/_{2}$ Λ^{L}O, $^{1}/_{2}$ S*Q.

Hebraei, -orum (*ter*; *bis* Θ^{S}Sʋ, *semel* S^{A}; *deest* Q): hebre. $^{3}/_{3}$ $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$a, $^{2}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Theta^{H}$O $\Gamma^{A}\Omega^{M}$, $^{1}/_{2}$ Θ^{S}S (+ S^{A}), $^{1}/_{3}$ $\Sigma^{T}\Delta M\Phi^{T}$; haebre. $^{3}/_{3}$ Π^{G}, $^{1}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Delta^{L}$; ebrae. $^{1}/_{3}$ C; ebre. $^{2}/_{3}$ Σ^{T}, $^{1}/_{2}$ Θ^{S}, $^{1}/_{3}$ $\Delta M\Phi^{T}O\Omega^{M}$; ębrę. $^{1}/_{3}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}); ębre. $^{1}/_{3}$ $\Delta^{M}\Lambda^{L}$; ębr*. $^{1}/_{3}$ Λ^{L}*.

Helias, *nom.* (I, 2, 58; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): elias Σ^{T}grɛlʋʂt; ęlias $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Lambda^{L}$; hęlias Π^{G}; helyas $O\Omega^{SJ}$.

Heliodorus, -ri (*14^{es}*; *deest* Q): haeliodor. $^{13}/_{14}$ Π^{G}, $^{6}/_{14}$ Δ^{M}, $^{2}/_{14}$ Δ^{L}; eliodor. $^{14}/_{14}$ $\Sigma\Lambda^{L}$, $^{10}/_{14}$ S (+ 1 S*), $^{4}/_{14}$ O (+ 1 O^{2}), $^{3}/_{14}$ CM, $^{2}/_{14}$ $\Delta^{M}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S}*)Φ^{RG} Ω^{M}, $^{1}/_{14}$ Φ^{P2}; aeliodor. $^{3}/_{14}$ O, $^{3}/_{14}$ C, $^{1}/_{14}$ M; helyodor. $^{14}/_{14}$ Ω^{SJ}; haelyodor. $^{1}/_{14}$ O; helioder. $^{10}/_{14}$ Z*; eleodor. $^{2}/_{14}$ S*; helidor. $^{1}/_{14}$ Θ^{M}; elidor. $^{1}/_{14}$ O*; helidior. $_{1}/^{1}{}_{4}$ Δ^{L}; heliodor. $^{1}/_{14}$ g. — **Cap.** (*ter*; *deest* Q): hęliodor. $^{1}/_{3}$ $C\Delta^{L}$Z; eliodor. $^{3}/_{3}$ $\Sigma\Lambda^{L}\Pi^{G}$M, $^{2}/_{3}$ O, $^{1}/_{3}$ Δ^{M}A*Φ^{RG}; elioder. $^{1}/_{3}$ SO.

Herculis, *gen.* (*bis*; *semel* Γ^{A}; *deest* Q): hęrculis $^{2}/_{2}$ Π^{G}; erculis $^{2}/_{2}$ Δ^{M2}, $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$ S (+ 1 S*); hirculis $^{2}/_{2}$ Δ^{L}; irculis $^{2}/_{2}$ Δ^{M}*. — **Cap.** (II, 11; *deest* A): erculis $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Theta^{S}$; irculis Δ; erculis O.

Hieremias *et* Iheremias:

a) Hieremias, -iae (*5^{es}*; *ter* S; *deest* Q): ieremi. $^{5}/_{5}$ Ωagrɛlʋʂt, $^{1}/_{5}$ O^{2}; iheremi. $^{5}/_{5}$ $C\dot{\Sigma}\Delta$, $^{3}/_{5}$ Λ^{L}; hięremi. $^{3}/_{5}$ Π^{G}; geremi. $^{1}/_{5}$ O*; hierimi. $^{1}/_{5}$ Z. — **Cap.** (II, 4): iheremi. $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; heremi. Θ^{S}(*ut vid.*).

b) Iheremias, *abl.* -ia (**Cap.** II, 52 = $\Sigma\Lambda^{L}$): *sine var.*

Hiericho, *indecl.* (*4er*; *ter* Qʋ): iericho $^{4}/_{4}$ Ωgrɛlʂt, $^{3}/_{3}$ ʋ, $^{3}/_{4}$ a, $^{2}/_{4}$ Ψ^{D}; ihericho $^{3}/_{4}$ C, $^{2}/_{4}$ Σ^{C}, $^{1}/_{4}$ Δ^{L}a; hierico $^{4}/_{4}$ Λ^{L}, $^{2}/_{4}$ $\Phi^{P}\Theta^{S}$, $^{1}/_{3}$ Q (+ 1 Q*), $^{1}/_{4}$ Φ^{G}*Θ^{M}*; ierico $^{1}/_{4}$ Σ^{T}; iherico $^{4}/_{4}$ Δ^{M}, $^{1}/_{4}$ $\Sigma^{T}\Delta^{L}$, $^{2}/_{4}$ $C\Sigma^{C}$; hierucho $^{2}/_{4}$ S.

Hieronimus, *nom.* (II, 12, 2; *deest* ʋ): ieronimus Σ^{T}Z*Ωa; iheronimus $\Sigma^{C}\Delta$; hieronymus grɛlʂt; geronimus O.

Hierosolyma *et* Iherosolima:

a) Hierosolyma, -ae (*30^{es}* + *add.* I, 14, 28; *31^{es}* $M\Phi^{P}$, *29^{es}* Θ^{S}SO, *28^{es}* Θ^{H}, *27^{es}* Γ^{A}, *24^{es}* ʋ, *4er* Q): hierosolim. $^{26}/_{27}$ Γ^{A}, $^{27}/_{30}$ Λ^{L}, $^{26}/_{29}$ Θ^{S}, $^{10}/_{29}$ S^{2}, $^{10}/_{30}$ Φ^{T} (+ 3 Φ^{T2}), $^{8}/_{31}$ Φ^{P}, $^{7}/_{30}$ Z^{2}, $^{5}/_{29}$ O (+ 1 O^{2}), $^{1}/_{30}$ Θ^{A}; ierosolym. $^{30}/_{30}$ grɛlʂt, $^{24}/_{24}$ ʋ, $^{1}/_{30}$ Ψ^{D}; ierosolim. $^{29}/_{30}$ Ω^{M} (+ 1 Ω^{M}*), $^{27}/_{30}$ Ω^{J} (+ 2 Ω^{J}*), $^{3}/_{30}$ Ω^{S}; iherosolym. $^{9}/_{30}$ C; iherosolim. $^{30}/_{30}$ Δ^{M} a, $^{29}/_{30}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}) Δ^{L}, $^{24}/_{30}$ Σ^{C}, $^{20}/_{30}$ C, $^{2}/_{30}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L}*); hierusolym. $^{29}/_{30}$ A, $^{14}/_{30}$ Π^{G}, $^{6}/_{30}$ Φ^{G}, $^{5}/_{29}$ O, $^{2}/_{31}$ M (+ 1 M*), $^{2}/_{30}$ Z (+ 26 Z*), $^{1}/_{27}$ Θ^{H2}, $^{1}/_{30}$ Φ^{T} (+ 3 Φ^{T}*) Θ^{A}, $^{1}/_{31}$ Φ^{P}; hierusolim. $^{27}/_{31}$ M (+ 2 M^{2}), $^{19}/_{29}$ S (+ 10 S*) O (+ 1 O*), $^{3}/_{4}$ Q, $^{2}/_{29}$ Θ^{S}, $^{2}/_{30}$ Φ^{T} (+ 2 Φ^{T}*), $^{1}/_{27}$ Γ^{A}, $^{1}/_{30}$ Z* (+ 1 Z^{2}); ierusolym. $^{1}/_{30}$ Z*; hiaerusolym. $^{9}/_{30}$ Π^{G}; hiaerusolim. $^{2}/_{30}$ Π^{G}; hierosolom. $^{1}/_{30}$ C*Φ^{R}; iherosolom. $^{1}/_{30}$ Σ^{T}*; ierosolm. $^{1}/_{30}$ Ω^{M}*; hierolym. $^{1}/_{30}$ Φ^{T}*; ierosolim. $^{1}/_{30}$ Ω^{J}*; gerosolim. $^{1}/_{30}$ Δ^{L}; ierłim. $^{26}/_{30}$ Ω^{S}, $^{1}/_{30}$ Ω^{J}*; ihrslim. $^{5}/_{30}$ Σ^{C}, $^{1}/_{30}$ Δ^{L}; ihrslm. $^{1}/_{30}$ Σ^{C}; ihrłim. $^{1}/_{30}$ Σ^{C}; hieros*lym. $^{1}/_{30}$ Θ^{A}*(*ut vid.*); *ierusolim. $^{1}/_{30}$ Φ^{T}*. — **Cap.** (II, 16 *et* 55; *semel* $\Sigma\Lambda^{L}$): hierosolim. $^{2}/_{2}$ $O\Gamma^{A}$, $^{1}/_{2}$ $\Phi^{T}S^{2}$; iherosolim. $^{2}/_{2}$ CΔ, $^{1}/_{1}$

ΣΛ^{L}; hierusolym. $^{2}/_{2}$ A, $^{1}/_{2}$ Π^{G}Φ^{TG}Z (+ Z* *ut vid.*); hierusolim. $^{2}/_{2}$ M, $^{1}/_{2}$ Π^{G}Φ^{G} Θ^{S}S (+ S*); hier*solim. $^{1}/_{2}$ Θ^{S}.

b) Iherosolima, *acc.* -am (**Cap.** II, 54 = ΣΛ^{L}): *sine var.*

Hierusalem, *indecl.* (*53^{es} — var.* iudea, + hier. *pro* Israhel; *55^{es}* Ω^{S}, *52^{es}* CS, *50^{es}* Γ^{A}, *45^{es}* Δ^{M}, *41^{es}* Θ^{S}, *38^{es}* Θ^{H}; *adest semel* m); ierusalem $^{53}/_{53}$ grelbst, $^{8}/_{53}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J2} *in ras.*), $^{5}/_{53}$ Ω^{M}, $^{1}/_{53}$ b; iherusalem $^{50}/_{52}$ C, $^{15}/_{53}$ a, $^{1}/_{53}$ Σ^{T}; hierosalem $^{1}/_{53}$ O; herusalem $^{3}/_{53}$ Θ^{M}, $^{1}/_{53}$ Φ^{T}*; hierĩm $^{10}/_{53}$ Π^{G}; hiẽrĩm $^{28}/_{53}$ Π^{G}, $^{1}/_{53}$ Ψ^{D}; hierĩ $^{1}/_{53}$ Φ^{G2} (*in ras.*); hirĩm $^{1}/_{1}$ m; ierĩm $^{54}/_{55}$ Ω^{S}, $^{51}/_{53}$ Ψ^{D}, $^{47}/_{53}$ Ω^{M} (+ 1 Ω^{M1}), $^{44}/_{53}$ Ω^{J}, $^{2}/_{53}$ a; ierĩ $^{1}/_{53}$ Ω^{J}; ihrsĩm $^{53}/_{53}$ Δ^{L}, $^{52}/_{53}$ Σ, $^{43}/_{45}$ Δ^{M}, $^{48}/_{53}$ Λ^{L}, $^{4}/_{53}$ a, $^{2}/_{52}$ C; ihrĩm $^{32}/_{53}$ a; ihĩm $^{5}/_{53}$ Λ^{L}; irsĩm $^{2}/_{45}$ Δ^{M}. *Var.* iudea (I, 11, 20) Ω^{M+}. — **Cap.** (*4er*; *ter* Q): iherusalem $^{2}/_{4}$ C; hierusaĩ $^{1}/_{4}$ Φ^{R}; hierĩm $^{3}/_{4}$ Π^{G}; iherĩ $^{1}/_{4}$ K; ierĩm $^{4}/_{4}$ Ψ^{D}; ihrsĩm $^{4}/_{4}$ Σ^{T}Δ^{L}Λ^{L}, $^{2}/_{2}$ Δ^{M} *et* Δ^{MS}, $^{3}/_{4}$ Σ^{C}; ihrĩm $^{1}/_{4}$ CΣ^{C}.

Hiesus *et* Iesus (= Iosue):

a) Hiesus, *gen.* hiesu (II, 12, 15; *deest* b): iesu Σ^{T}Π^{G}SO agrelstm; ihesu C; ihu Σ^{C}ΔΛ^{L}Ψ^{D}Ω.

b) Iesus, *nom.* (I, 2, 55; *desunt* Δ^{M} Θ^{S}): hiesus Π^{G}MΦ^{TP}Θ^{AM}ZΓ^{A}b; ihesus C a; iaesus O*; ihs ΣΔ^{L}Λ^{L}QΨ^{D}; ihc Ω.

Hispania, *gen.* -iae (I, 8, 3); ispani. CΛ^{L2}Ψ^{D}; spani. Σ^{T}ΔΛ^{L}*AΦ^{P}SZ*; hyspani. Φ^{R}; yspani. Ω^{J}; ispan. Ω^{M}.

Honias, *cf.* Onias.

Hyrcanus, *gen.* -ni (II, 3, 11): hircan. CΣ^{C}ΔΛ^{L}Π^{G}Φ^{T2}SZΩ^{MJ}* glbstbm; hircan. Σ^{T}; yrcan. Θ^{HAM}Γ^{A}; urcan. Θ^{S}; urgan. Φ^{RG}; *yr*an. Φ^{T}*.

Iacob, *indecl.* (*6^{es}*; *5^{es}* Q, *4er* Θ^{S}, *ter* Δ^{M}, *bis* Θ^{H}): *pro gen.*: iacob* $^{1}/_{2}$ Γ^{A}.

Iambri, *gen.* (*bis*): iainbri $^{1}/_{2}$ Ω^{M}; lambri A. Filii iambri (I, 9, 37)] filium bri Θ^{H}*; filii ambri Θ^{H2}. — **Cap.**, *gen.* (I, 28): ambri Π^{G}Θ^{S}*^{AM}*Γ^{A}.

Iamnia, -iae (*6^{es}*; *5^{es}* Γ^{A}, *4er* Δ^{M}ΘΗQb): iamma. $^{1}/_{6}$ Ω^{S}; ianne. $^{1}/_{6}$ Ω^{S}; amni. $^{1}/_{6}$ Θ^{S}. *Pro acc.* -nian (II, 12, 40): -niam Δ^{L}MΦ SZOΨ^{D}Ωagrelst, -nion CΣ^{T}Λ^{L}, -non Σ^{C}, nium Δ^{M2}(*ut vid.*).

Iamnitis, *dat. plur.* (II, 12, 9; *deest* b): *sine var.* — **Cap.**, *dat. plur.* (II, 36): amnitis Φ^{TRG}; aminitis Z^{2}; iannanitis Σ^{T2}. *Var.* ammanitis Ψ^{D}; amanitis Z*.

Iarib, *indecl.* (I, 14, 29 — *var.*): iariph Δ^{LM}*; larib Π^{G}. *Var.* ioarib Θ^{HAM}*Ω^{J2}; srhĩ ΣΔ^{M2}; srĩ Λ^{L}; arib Θ^{S}; arab Q.

Iason, -nis (*14^{es}* + ias. *pro* Simon; *15^{es}* ΣΛ^{L}, *ter* Q): iasson. $^{1}/_{14}$ M*; ieson. $^{1}/_{14}$ Σ^{T}; io $^{1}/_{14}$ S†; i****n. $^{1}/_{14}$ Δ^{M}*. *Pro acc.* -nem: -na $^{1}/_{2}$ Θ^{S2}. — **Cap.** (*6^{es}*; *5^{es}* Π^{G}; *deest* Q): iasson. $^{1}/_{6}$ Θ^{S}; ason (*ex haplogr.* II, 10. 11. 12) $^{2}/_{6}$ Π^{G}, $^{1}/_{6}$ Θ^{S} (+ 1 Θ^{S}*); iasan $^{1}/_{6}$ Z*(*ut vid.*); geson $^{1}/_{6}$ Δ; gesson $^{1}/_{6}$ Δ.

Iazer, *nom.* (I, 5, 8; *deest* Δ^{M}): azer Q; gazer Z*(*ut vid.*)relbst; iezer Σ^{C}; iacer Φ^{P}; inazer C; iazar Θ^{S}.

Idumea, -ae (*5^{es} — var.* iudęe; *4er* Λ^{L} Qb, *semel* Δ^{M}Θ^{H}) idumae. $^{5}/_{5}$ grelstb, $^{4}/_{4}$ b, $^{1}/_{4}$ Λ^{L2}, $^{1}/_{5}$ MΘ^{AM}OΓ^{A}m; ydume. $^{5}/_{5}$ Ω^{SJ}a, $^{3}/_{5}$ Ω^{M}; idome. $^{1}/_{5}$ Z*; idumne. $^{1}/_{5}$ Θ^{S}. *Var.* iudęe (II, 12, 32) Λ^{L}*.

Idumaei *et* Idumei:

a) Idumaei, *gen.* -orum (II, 10, 16 — *var.*): idume. ΣΔ^{LM2}Λ^{L}Π^{G}Θ^{S}SZ*OΓ^{A} m; hidumae. C; ydume. Ψ^{D}Ωa; iuume. Δ^{M}*. *Var.* iudęorum Φ^{T}*.

b) Idumei, *acc.* -os (**Cap.** II, 31; *desunt* AΦ^{R}): idumaeos Φ^{P}Θ^{AM}Z; hydumeos C; idomeos K; dumeos (*ex haplogr.* Δ^{M}M). — **Cap.** (II, 31; *desunt* AΦ^{R}Q): hydumaeos C; idumeos b; idomeos K; dumeos (*ex haplogr.*) Δ^{M}M.

Iesus, *cf.* Hiesus.

Iheremias, *cf.* Hieremias.

Iherosolima, *cf.* Hierosolyma.

Indus, *var. lect.* (I, 6, 37 *et* 8, 8): *sine var.*

Inlustris, *nom.* (I, 1, 18): illustris Σ^{T} Λ^{L2}M^{2}Φ^{P}Ωagrelbst; illistris Φ^{P}.

Ioarim, *indecl.* (I, 2, 1 + ior. *pro* Iarib; *bis* Θ^{AM}; *deest* Θ^{S}): ioarib $^{1}/_{1}$ C, $^{1}/_{2}$ Θ^{AM}; iaram Z^{2} (*ut vid.*); ioa*** Ω^{J}*.

Iohannes *et* Iohannis:

a) Iohannes, -nis (*14^{es}* + *add.* II 12, 2; *15^{es}* Δ^{L}Θ^{M}, *13^{es}* Π^{G}Sb, *12^{es}* Θ^{S}Q): ionn. $^{14}/_{14}$ t, $^{12}/_{14}$ g, $^{8}/_{14}$ l, $^{7}/_{13}$ b, $^{3}/_{15}$ Δ^{L}, $^{2}/_{14}$ C, $^{1}/_{14}$ MΦ^{T*RGP}O; ioan. $^{1}/_{14}$ Δ^{M}; ihoann. $^{5}/_{15}$ Δ^{L}, $^{2}/_{14}$ Δ^{M}, $^{1}/_{15}$ Θ^{H} *in marg.*; iohan. $^{1}/_{12}$ Θ^{S2}, $^{1}/_{13}$ S*, $^{1}/_{14}$ AΦ^{T2}Γ^{A}b, $^{1}/_{15}$ Δ^{L}; ioh(s) $^{12}/_{14}$ Ω^{MS}, $^{1}/_{14}$ Ψ^{D}ΩJ, $^{7}/_{13}$ Π^{G}; hioann. $^{1}/_{14}$ O*. *Pro nom.* -es: -is $^{1}/_{2}$ CΔ SZ*O; *pro acc.* -an (I, 2, 2): -am Λ^{L}Ω^{MS}, -em Ω^{J}relbst. *Var. lect. pro* gehennae II, 12, 2: ioanne Δ^{L}; iohanne Θ^{M} *in marg.*

b) Iohannis, *nom.* (I, 16, 1): ioann. lbst; ioh(s) Ω. *Pro* -is: -es ΣΛ^{L}Π^{G}M^{2}ΦΘ

S²Z²OQΓᴬΩᴳᴶagrelbgt. — **Cap.**, *nom.* (I, 61; *deest* Q): ioannis Δ^{L}; iohanis K*; iohnis Φ^{RG}; iohs Π^{G}. *Pro* -is: -es Φ^{T2}(*ut vid.*) Θ^{S2}.

Ionatha, Ionathan *et* Ionathas (*94ᵉˢ — var.* mathatias, natan, iudas + 4 *add.*; *98ᵉˢ* arelbs, *97ᵉˢ* Ω^{J}t, *96ᵉˢ* $\Phi^{T}\Omega^{MS}$, *95ᵉˢ* Φ^{RGP}, *93ᵉˢ* Θ^{S}ZQ, *89ᵉˢ* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *semel* Z^{A}): ionata. $^{1}/_{1}$ Z^{A}, $^{85}/_{94}$ Δ^{L} (+ 1 Δ^{L2} *in ras.*), $^{66}/_{89}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M2}), $^{9}/_{94}$ Σ^{C}, $^{4}/_{93}$ Θ^{S} (+ 3 Θ^{S*}), $^{3}/_{94}$ C, $^{3}/_{96}$ Ω^{M}, $^{3}/_{97}$ Ω^{J2}, $^{2}/_{89}$ Θ^{H}, $^{2}/_{94}$ $\Sigma^{T}\Theta^{A*}$, $^{1}/_{94}$ Λ^{L} (+ 3 Λ^{L*}) O†; ianatha. $^{1}/_{94}$ Λ^{L*}; ionotha. $^{1}/_{93}$ Θ^{S} (*ut vid.*) Z; ionatia. $^{1}/_{94}$ Λ^{L}; ionataha. $^{1}/_{93}$ Θ^{S*}; ionanatha. $^{1}/_{94}$ Θ^{A}. *Pro nom.* -a (*5ᵉˢ*): -an $^{2}/_{5}$ Δ (+ 1 Δ^{M2}) Φ^{G}, $^{1}/_{5}$ CΣ^{C}AM* Φ^{R}S*OΨ^{D}b; -as $^{5}/_{5}$ Φ^{P}Ωagrelbgt, $^{4}/_{5}$ M (+ 1 M^{2}) Γ^{A}, $^{3}/_{5}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}) $\Pi^{G}\Theta$O Q (+ 1 Q^{2}) Ψ^{D}b, $^{2}/_{5}$ $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$, $^{1}/_{5}$ $\Delta^{M2}\Phi^{T}$ (+ 4 Φ^{T2})^{R*}S (+ 2 S^{2})Z. *Pro nom.* -an (*bis*): -a $^{1}/_{2}$ A (+ A*)S*O; -as $^{2}/_{2}$ MΦ^{T} $\Theta^{HAM}\Psi^{D}$Ωagrelbgtb, $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{T1}\Delta^{M*}\Pi^{G}A^{2}$ $\Phi^{RGP}\Theta^{S}$ (+ Θ^{S2} *in ras.*)S²ZOQΓ^{A}. *Pro nom.* -as (*54ᵉˢ*): -a (*ex haplogr.*) $^{1}/_{54}$ Σ Φ^{T*RGP}S; -an $^{1}/_{54}$ C$\Sigma^{T}\Delta^{M2}\Lambda^{L}$. *Pro acc.* -an: -am $^{6}/_{12}$ Ω^{S}, $^{3}/_{12}$ $\Delta\Lambda^{L}\Omega^{M}$gelb, $^{2}/_{12}$ Σ^{C}SOQ, $^{1}/_{12}$ M$\Theta^{TP}\Theta^{HM2}Z^{2}$t; -a $^{1}/_{12}$ CΣ^{T} (+ 1 Σ^{T*})$\Lambda^{L}\Gamma^{A}$. *Pro abl.* -a (*bis*): -an $^{1}/_{2}$ Σ^{T} M$\Theta^{M*}\Psi^{D}$. *Pro abl.* -an (I, 11, 53): -a $\Lambda^{L2}\Pi^{G}$M$\Phi^{T2P}\Theta$SO$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbgtb; -ae (*dittogr.*) Φ^{T*RG}; -a* Z. *Var.* iudas (I, 9, 33) Ω^{J*}; mathathias (I, 14, 30) Ψ^{D}; natan (I, 11, 42) Δ^{M*}. — **Cap.** (*17ᵉˢ* + ion. *pro* Demetrius; *18ᵉˢ* A, *16ᵉˢ* Q, *15ᵉˢ* Z): ionata. $^{15}/_{17}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M2}), $^{13}/_{17}$ $\Sigma^{T}\Delta^{L}$, $^{5}/_{17}$ Σ^{C}, $^{3}/_{17}$ Θ^{H*}, $^{2}/_{17}$ Θ^{S*}M*, $^{1}/_{17}$ Λ^{L*}; ionth. $^{1}/_{17}$ Φ^{T}. *Pro nom.* -a: -as $^{1}/_{2}$ M²Φ^{P} Z²QΨ^{D}b; -an $^{2}/_{2}$ ASO, $^{1}/_{2}$ M*Z*; *pro acc.* -am (I, 30): -an $\Phi\Theta^{S2}$KZ²Ψ^{D}.

Ioppe (*11ᵉˢ*; *10ᵉˢ* Q): iope. $^{4}/_{11}$ S, $^{1}/_{11}$ $\Sigma^{C*}\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S2}) O (+ 1 O*)Ω^{M}; yoppe. $^{1}/_{11}$ Δ^{M}; iopphe. $^{11}/_{11}$ C; iophe. $^{1}/_{11}$ S*O (+ 1 O^{2}); uoppe. $^{1}/_{11}$ A*; oppe. $^{1}/_{11}$ Θ^{S}; ope. $^{1}/_{11}$ Θ^{S*}; *oppe. $^{1}/_{11}$ Θ^{S*}; iop*pe. $^{1}/_{11}$ Θ^{S*}. *Pro acc.* -en: -em $^{1}/_{9}$ O$\Psi^{D}\Omega^{J}$ (+ 2 Ω^{J*}); -e $^{1}/_{9}$ A; -in $^{1}/_{9}$ S*; -on $^{1}/_{9}$ O; -es $^{1}/_{9}$ Π^{G}. *Pro abl.* -en (I, 15, 35): -e Π^{G}M$\Phi\Theta$Z$O\Gamma^{A}\Omega$agrelbgt. *Pro abl.* -e (I, 10, 75): -ē Δ^{M2}; -ę Π^{G}.

Ioppitae, -arum (*bis*; *desunt* Qb): iopit. $^{1}/_{2}$ Θ^{S*}; ioppith. $^{1}/_{2}$ Θ^{M}; ioppet. $^{1}/_{2}$ Z*; iopphet. $^{1}/_{2}$ S*; iophet. $^{1}/_{2}$ S; ippit. $^{1}/_{2}$ Θ^{S2}. *Pro acc.* -as (II, 12, 7): -es Δ^{L}; *s Θ^{H*}. — **Cap.**, *nom.* (II, 36): ioppete Z*; ioppide Θ^{S}; opite (*ex haplogr.*) O.

Iordanes, -is (*7ᵉˢ* + *add.* I, 9, 48; *8ᵉˢ* $\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelbgt, *6ᵉˢ* Θ^{H}, *5ᵉˢ* Δ^{M}, *semel* Z^{A}): ihordan. $^{4}/_{7}$ C; iordann. $^{2}/_{7}$ Θ^{S}; iordam $^{1}/_{8}$ Γ^{A}. *Pro acc.* -em: -en $^{5}/_{5}$ Θ^{AM}, $^{4}/_{4}$ Q, $^{3}/_{4}$ $\Lambda^{L}\Theta^{S}$, $^{2}/_{4}$ $\Sigma^{T}\Phi^{RG}$M²Z (+ 2 Z*), $^{2}/_{3}$ Θ^{H} (+ 1 Θ^{H*}), $^{2}/_{5}$ a, $^{1}/_{4}$ SΦ^{TP}.

Ioseph, *filius Iacob*, *nom.* (I, 2, 53; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): *sine var.*

Ioseppus, -i (*5ᵉˢ*; *ter* Q, *bis* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): iosepph. $^{5}/_{5}$ m, $^{3}/_{3}$ Q, $^{3}/_{5}$ M (+ 1 M*) Θ^{M} (+ 2 Θ^{M2}), $^{2}/_{5}$ CΘ^{S}Z (+ 1 Z^{2}) b, $^{1}/_{5}$ $\Sigma\Delta$O; ihosepph. $^{1}/_{5}$ C; ioseph. $^{5}/_{5}$ Γ^{A} Ωagrelbgt, $^{4}/_{5}$ Φ^{P}, $^{3}/_{5}$ Ψ^{D}, $^{1}/_{2}$ Θ^{H}, $^{2}/_{5}$ Φ^{T} (+ 1 Φ^{T2})$^{RG}\Theta^{S2}Z^{2}$b, $^{1}/_{5}$ Λ^{L2}M (+ 1 M^{2}) Θ^{A}S; iosep. $^{1}/_{2}$ Θ^{H*}, $^{2}/_{5}$ $\Pi^{G}\Phi^{RG}$, $^{1}/_{5}$ Φ^{T*} Θ^{S*}; iosephp. $^{1}/_{2}$ Δ^{M}, $^{1}/_{5}$ Σ^{C}; iosipph. $^{1}/_{5}$ S; iosipp. $^{1}/_{5}$ C$\Sigma^{TC2}\Lambda^{L}$O; iospp. $^{1}/_{5}$ Σ^{C*}; iosepp*. $^{1}/_{5}$ Z*; ios**ph. $^{1}/_{5}$ Θ^{S*}(*ut vid.*) Z*. *Pro* iosepp(us): ioseph $^{1}/_{2}$ Θ^{H}, $^{2}/_{5}$ Θ^{A}, $^{1}/_{5}$ $\Theta^{SM*}\Gamma^{A}$; iosep. $^{1}/_{5}$ $\Sigma^{T}\Theta^{S*}$. — **Cap.**, *nom.* (I, 16): iosepph. CM$\Phi^{RG}\Theta^{M2}$Z*Γ^{A}; ioseph. $\Phi^{T2P}\Theta^{S2}Z^{2}$b; iosep. S; iosephp. Θ^{S*}.

Israhel, *indecl.* (*71ᵉˢ — var* .eorum Is, — *var.* hierusalem, + isr. *pro* Iarib; *72ᵉˢ* $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$, *70ᵉˢ* $\Delta^{L}\Pi^{G}\Theta^{A}\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$Is, *69ᵉˢ* Ψ^{D}, *68ᵉˢ* Ω^{S}b, *66ᵉˢ* S, *63ᵉˢ* Q, *52ᵉˢ* Θ^{S}, *49ᵉˢ* Δ^{M}, *38ᵉˢ* Θ^{H}.semel w; *adest semel* m): hisrahel $^{1}/_{52}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S*}); israel $^{71}/_{71}$ rec, $^{70}/_{70}$ Is, $^{68}/_{68}$ b, $^{1}/_{1}$ w, $^{59}/_{71}$ g $^{19}/_{70}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J2}), $^{4}/_{70}$ Ω^{M}, $^{1}/_{52}$ Θ^{S}, $^{1}/_{71}$ O*; isrł $^{70}/_{70}$ Γ^{A}, $^{68}/_{68}$ Ω^{S}, $^{1}/_{1}$ m, $^{70}/_{71}$ Φ^{T}, $^{69}/_{71}$ a, $^{68}/_{71}$ Φ^{G} (+ 2 Φ^{G2}), $^{66}/_{69}$ Ψ^{D}, $^{63}/_{66}$ S, $^{66}/_{70}$ Ω^{M}, $^{65}/_{71}$ Φ^{R}, $^{63}/_{71}$ O, $^{49}/_{70}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J*}), $^{45}/_{71}$ M, $^{32}/_{63}$ Q, $^{24}/_{71}$ A, $^{12}/_{71}$ g, $^{5}/_{38}$ Θ^{H}, $^{6}/_{71}$ Φ^{P}, $^{2}/_{52}$ Θ^{S}, $^{2}/_{71}$ Z^{2}, $^{1}/_{70}$ Θ^{A}; israł $^{1}/_{71}$ O; irł $^{68}/_{71}$ Z (+ 3 Z*); ihł $^{70}/_{70}$ Π^{G}, $^{2}/_{63}$ Q; srah hel $^{1}/_{52}$ Θ^{S}; srahel $^{65}/_{71}$ C, $^{8}/_{71}$ Σ^{T}, $^{2}/_{72}$ Σ^{C}, $^{1}/_{62}$ Q*, $^{1}/_{72}$ Λ^{L}; srael $^{1}/_{71}$ Σ^{T}; srhł $^{70}/_{70}$ Δ^{L}, $^{65}/_{72}$ Σ^{C} (+ 1 Σ^{C2}), $^{53}/_{71}$ Σ^{T}, $^{27}/_{49}$ Δ^{M}, $^{5}/_{71}$ C; srl $^{70}/_{72}$ Λ^{L}, $^{8}/_{71}$ Σ^{T}, $^{2}/_{72}$ Σ^{C}, $^{1}/_{71}$ C; is[...] $^{1}/_{71}$ M. *Gen.* -lis $^{1}/_{25}$ Q*(*ut vid.*); *dat.* -li $^{1}/_{1}$ $\Theta^{M}\Psi^{D}$, $^{1}/_{2}$ Σ^{C}; *acc.* -l* $^{1}/_{9}$ O*, -lem $^{1}/_{9}$ O^{2}. *Var.* hierusalem (I, 4, 31) Q; ierłm *bis* Ω^{S}, *semel* $\Psi^{D}\Omega^{M}$. — **Cap.** (*bis*): isrł $^{2}/_{2}$ AΦ^{TG} OQ$\Gamma^{A}\Psi^{D}$, $^{1}/_{2}$ MK; irł $^{2}/_{2}$ Z; ihł $^{2}/_{2}$ Π^{G}; srahel $^{1}/_{2}$ C; srhł $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Delta$, $^{1}/_{2}$ C; srł $^{2}/_{2}$ Λ^{L}.

Israhelitas, *acc. plur.* (*ter*; *bis* Γ^{A}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): israelit. $^{3}/_{3}$ Ω^{J}grelbgt; isrłit. $^{3}/_{3}$ Ω^{MS}a, $^{2}/_{3}$ O; ihłit. $^{2}/_{3}$ Π^{G}; srahelit. $^{3}/_{3}$ C, $^{1}/_{3}$ Θ^{S}(*ut vid.*); srhlit. $^{3}/_{3}$ Σ, $^{2}/_{3}$ Δ^{L}; srhłłit. $^{1}/_{3}$ Δ^{L}; srłit. $^{3}/_{3}$ Λ^{L}. *Pro* -tas: -tes $^{1}/_{3}$ Σ^{T}.

Iuda (regio):

a) *nom., abl.* Iuda *bis: add.* I, 14, 8, *var. pro* Iudaea 1, 9, 63; *bis* $\Phi^{RGP}\Psi^{D}\Omega^{M}$, *semel* $\Pi^{G}A\Phi^{T}$ (+ Φ^{T*} *int. vid.*)$S\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ agrelwscm): *sine var.*

b) *indecl.* Iuda (*22ᵉˢ — var.* iudaeam, + *add.* I, 14, 8, + iuda *pro gen.* Iudaeae; *23ᵉˢ* $\Psi^{D}\Omega^{MJ}$agrelsc, *21ᵉˢ* Z (+ 1 Z^{2}), *17ᵉˢ* Θ^{S}, *15ᵉˢ* Δ^{M}, *12ᵉˢ* Θ^{H}, *semel* Z^{A} w): *gen.* -dae $^{6}/_{17}$ $\Lambda^{L}Z$, $^{2}/_{18}$ $\Sigma^{C}M$ (+ 1 M^{*})Ψ^{D}, $^{1}/_{11}$ Δ^{M}, $^{1}/_{17}$ $C\Sigma^{T}\Delta^{L}$Abbm, $^{1}/_{18}$ Φ^{TP} (+ 2 Φ^{P2}) Ωagrelsc; *acc.* -am $^{4}/_{5}$ Φ^{P}, $^{2}/_{5}$ $\Sigma^{T}M^{*}O$ (+ 1 O^{*}, 1 O^{2}), $^{1}/_{5}$ $C\Sigma^{C}$ $\Phi^{T*}Q$ (+ 1 Q^{*}). *Var.* iudeam (I, 5, 53) Λ^{L}.

c) *gen., dat.* Iudae (*7ᵉˢ — var.* idumeae, iudaeae, iudeae, + iudae *pro* Iudaeae; *14ᵉˢ* Σ^{C}, *13ᵉˢ* Σ^{T}, *11ᵉˢ* $C\Delta^{L}\Lambda^{L}$ $\Phi^{T}S$, *10ᵉˢ* Δ^{M}, *8ᵉˢ* $\Pi^{G}\Phi^{G}\Omega^{M}$m, *7ᵉˢ* $AM\Phi^{RP}$ Ψ^{D}b, *6ᵉˢ* Ω^{S}a, *5ᵉˢ* OQ grelbsc, *4ᵉʳ* Ω^{J}, *ter* $\Theta^{SA}\Gamma^{A}$, *bis* $\Theta^{H}Z$ + 2 Z^{2}, *semel* Θ^{M}): *indecl.* iuda $^{4}/_{5}$ gc, $^{2}/_{4}$ Z^{2}, $^{2}/_{5}$ glb, $^{2}/_{6}$ Ω^{S}, $^{1}/_{5}$ re, $^{1}/_{7}$ Φ^{P2}, $^{1}/_{8}$ Π^{G}(*ut vid.*), $^{1}/_{13}$ Σ^{T}. *Var.* iudae(a)e *bis* grelbsc, *semel* $M\Phi^{R}\Theta^{AM}$ Z^{*} (+ 1 Z^{2}) Ω^{J*}b; iude(a)e *6ᵉˢ* Θ^{M}, *5ᵉˢ* $\Theta^{A}\Gamma^{A}$, *ter* $O\Omega^{S}$, *bis* $\Theta^{SH}\Omega^{J}$ (+ Ω^{J2}) a, *semel* $\Delta^{M*}M\Phi^{RGP}SZ$ (+ 3 Z^{*}) $Q\Psi^{D}$; iudeam (I, 5, 45) Π^{G*} (I, 5, 53) Λ^{L} (+Λ^{La}); idumeae (I, 7, 23) O.

d) *acc.* Iudam (I, 12, 46 + iudam *pro* Iudaeam; *bis* $\Sigma^{T}M^{*}\Phi^{RG}\Psi^{D}$): *indecl.* iuda $^{1}/_{1}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L2}\Pi^{G}A\Theta S^{*}Z\Omega$agrelbscb, $^{1}/_{3}$ Ψ^{D}.

Iudaea *et* Iudea:

a) Iudaea, -ae (*36ᵉˢ — var.* hierusalem, iuda, + iud. *pro* Idumea, Iuda, Iudas; *38ᵉˢ* Ω^{J}grelsc, *37ᵉˢ* Za, *35ᵉˢ* $A\Omega^{S}$b, *34ᵉˢ* $\Pi^{G}\Phi^{P}\Theta^{S}$m, *33ᵉˢ* $\Phi^{TG}\Omega^{M}$, *32ᵉˢ* $C\Delta^{L}\Phi^{R}O$, *31ᵉˢ* $\Lambda^{L}\Psi^{D}$, *29ᵉˢ* S, *28ᵉˢ* Σ $\Theta^{H}Q$, *25ᵉˢ* Δ^{M}): iude. $^{37}/_{37}$ a, $^{35}/_{35}$ Ω^{S}, $^{33}/_{33}$ Ω^{M}, $^{28}/_{28}$ Σ^{C}, $^{37}/_{33}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J*}), $^{30}/_{31}$ Ψ^{D}, $^{27}/_{28}$ Σ^{T}, $^{30}/_{32}$ $\Delta^{L}O$, $^{29}/_{31}$ Λ^{L}, $^{22}/_{25}$ Δ^{M} (+ 2 Δ^{M*}), $^{27}/_{34}$ Π^{G}, $^{25}/_{34}$ Θ^{S} (+ 2 Θ^{S2}), $^{16}/_{28}$ Θ^{H}, $^{20}/_{36}$ Γ^{A}, $^{14}/_{28}$ Q, $^{10}/_{29}$ S (+ 1 S^{1}), $^{10}/_{32}$ C, $^{10}/_{36}$ Θ^{M}, $^{8}/_{36}$ M (+ 3 M^{2}), $^{6}/_{36}$ Θ^{A}, $^{5}/_{33}$ Φ^{T} (+ 5 Φ^{T2})^{G}, $^{4}/_{34}$ Φ^{P}, $^{2}/_{37}$ Z (+ 2 Z^{*}, 2 Z^{2}, 2 Z^{3},) $^{1}/_{32}$ Φ^{R}; iud***ae (I, 14, 33) Φ^{T*}. *Var.* hierusalem (I, 10, 45) $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Psi^{D}$; iuda (-ae, -am) *7ᵉˢ* ΣS, *4ᵉʳ* $C\Delta$ (+ 1 Δ^{M2}) $\Lambda^{L}\Phi^{RG}$ $O\Omega^{M}$, *ter* Ψ^{D}, *bis* $\Pi^{G}\Phi^{P}\Omega^{S}$m, *semel* AM (+ 2 M^{*}, 1 M^{2}) Φ^{T} (+ 3 Φ^{T*}) Θ^{S*HAM}.

— **Cap.** (*ter*, + iud. *pro* Iudas; *4ᵉʳ* C $\Phi^{TR}\Theta^{S}$ [+ 1 Θ^{S*}], *bis* Γ^{A}, *semel* Q): iude. $^{3}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Psi^{D}$, $^{3}/_{4}$ Θ^{S}, $^{2}/_{3}$ $\Sigma\Delta^{L}KO$, $^{1}/_{3}$ Δ^{M}.

b) Iudea, -ae (*bis*, + iud. *pro* Hierusalem, Iuda, Iudas; *ter* Σ^{C} $\Delta\Lambda^{L}$ + 1 $\Lambda^{La}\Omega^{M}$, *semel* Θ^{H}): iudae. $^{2}/_{3}$ $C\Phi\Theta^{AM}ZQ\Gamma^{A}$grelbscbm, $^{1}/_{2}$ $\Pi^{G}S$.

Iudaeus, -i (*104ᵉˢ — var.* iudaicus, + *bis add.* iud. *pro* Asideus, Idumaei, Iudas; *107ᵉˢ* Φ^{T}, *106ᵉˢ* Φ^{RGP}, *105ᵉˢ* M $\Psi^{D}\Omega^{MJ}$aget, *103ᵉˢ* Π^{G}l, *102ᵉˢ* Θ^{S}, *101ᵉˢ* Δ^{M}, *99ᵉˢ* Θ^{H}, *82ᵉˢ* b, *38ᵉˢ* Q): iude. $^{105}/_{105}$ Ψ^{D} Ω^{MJ}a, $^{104}/_{104}$ $\Sigma\Omega^{S}$, $^{101}/_{101}$ Δ^{M}, $^{95}/_{104}$ Λ^{L}, $^{85}/_{104}$ O, $^{10}/_{38}$ Q, $^{24}/_{99}$ Θ^{H} (+ 1 Θ^{H2}), $^{15}/_{102}$ Θ^{S}, $^{14}/_{103}$ Π^{G}, $^{14}/_{104}$ Γ^{A}, $^{2}/_{105}$ M (+ 1 M^{2}), $^{1}/_{104}$ Θ^{A}, $^{1}/_{106}$ Φ^{P2}; iudae. $^{1}/_{102}$ Θ^{S}, $^{1}/_{104}$ Z^{2}, $^{1}/_{105}$ M^{*}; iuae. $^{2}/_{82}$ b, $^{2}/_{103}$ I; iudoorum $^{1}/_{105}$ Ω^{M}; iudae eos (*ex dittogr.*) $^{1}/_{102}$ Θ^{S}. *Var.* iudaicus (II, 11, 31) agrels. — **Cap.** (*17ᵉˢ* + *bis* II, 46-55 — *var.* iudae, nicanorem, + iud. *pro* Iudas; *19ᵉˢ* Θ^{S}, *17ᵉˢ* $\Theta^{H}Z\Omega$, *15ᵉˢ* A, *7ᵉˢ* Q, *18ᵉˢ cett.*): iude. $^{18}/_{18}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Psi^{D}$, $^{17}/_{18}$ Σ, $^{16}/_{18}$ Δ^{M}, $^{5}/_{7}$ Q, $^{12}/_{18}$ K, $^{11}/_{18}$ Π^{G}, $^{6}/_{18}$ O, $^{4}/_{19}$ Θ^{S}, $^{2}/_{18}$ S, $^{1}/_{18}$ $CM\Phi^{P}$; iud*os $^{1}/_{18}$ Φ^{P}. *Var.* iudae (II, 27) Z^{*}; nicanorem (II, 22) A.

Iudaicus, *abl.* -o (II, 13, 21, + iud. *pro* Iudaeus; agrels): iudayco CΔ. De iud.] diiud*co Θ^{S*}.

Iudaismus, *abl.* -mo (*bis*): iudaysmo $^{2}/_{3}$ C, $^{1}/_{3}$ Δ^{M2}; iudaeismo $^{1}/_{3}$ Θ^{H*}; iudeismo $^{1}/_{3}$ O, iudaisimo $^{1}/_{3}$ Λ^{L*}; daismo $^{1}/_{3}$ Φ^{R}.

Iudas (Iudas Macc.), -ae (*130ᵉˢ — var.* iudaei, iudea., + iud. *pro* Ionathas; *131ᵉˢ* Ω^{J}, *129ᵉˢ* Γ^{A}, *126ᵉˢ* S, *113ᵉˢ* Θ^{S}b, *89ᵉˢ* Q, *80ᵉˢ* Δ^{M}, *79ᵉˢ* Θ^{H}): *pro nom.* -as: -a $^{1}/_{81}$ $\Sigma^{T2}\Theta^{G}Z^{*}$. *Var.* iudaei (II, 15, 17) Θ^{S2}(*ut vid.*)O^{2}; iudea. *bis* Δ^{M}, *semel* $\Sigma^{C*}\Delta^{L}$. — **Cap.** (*28ᵉˢ* + *15ᵉˢ* II, 46-55 — *var.* eius, iudae., + iud. *pro* Iudaeus, Simon; *36ᵉˢ* $\Sigma\Lambda^{L}$, *34ᵉˢ* $A\Gamma^{A}$, *16ᵉˢ* Q, *35ᵉˢ cett.*): ida $^{1}/_{35}$ O. *Pro gen.* iudae: iuda (II, 24) Π^{G}. *Var.* eius (II, 10) Λ^{L}; iud(a)ea(e) *semel* $C\Phi^{TRG}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S*}); iudaei (I, 27) Θ^{S*}.

Iudea, *cf.* Iudaea.

Iuppiter, *gen.* Iovis (*bis*; *deest* Q): iobis $^{2}/_{3}$ $\Sigma\Lambda^{L}$.

Lacedemonas, *acc. plur.* (II, 5, 9): lachedem. C; lacędem. Δ^{L}; lacaedem. A glebscb; lacedom. $\Theta^{H}\Omega^{J}$; lacedemoni. Θ^{S*}.

Laisa, *abl.* (I, 9, 5): laysa $C\Pi^{G}\Omega^{M}$.

Lastheni, *dat.* (*bis*): lasteni $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$ $\Pi^{G}Q\Omega^{S}$, $^{1}/_{2}$ $C\Phi^{T*}Z$.

Liber, -eri (*ter*; *deest* Q): libri (II, 6, 7) Z*.

Licia, *acc.* -am (I, 15, 23): lyciam CM^{2} $\Phi^{TP}\Theta SZOQ\Omega^{J}$**grelbȣcbm**; litiam Φ^{RG}.

Lucius, *nom.* (I, 15, 16): *sine var.*

Lydda, *acc.* -am (I, 11, 34; *desunt* $\Delta^{L}\Gamma^{A}$); lidd. $C\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Lambda^{L}\Pi^{G}S\Omega^{M2S}$**a**; liddi. Σ^{T}; lyd. **grelbȣc**. *Pro* -am: -an **Qrelbȣc**; -a S; -ẽ Λ^{L}.

Lydi, *acc.* -os (I, 8, 8): lidos $\Sigma\Delta\Lambda^{L}O\Gamma^{A}$**a**; lyddos Ψ'^{D}.

Lysias, -ae (*23es* + *add.* I, 4, 28; *24es* $\Psi'^{D}\Omega^{SJ}$**agrelȣ**, *22es* Γ^{A}, *21es* Θ^{S}, *16es* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *12es* **b**, *9es* Q): lisi. $^{23}/_{23}$ Σ^{T}, $^{22}/_{22}$ Δ^{L}, $^{23}/_{24}$ **a**, $^{22}/_{23}$ Σ^{C}, $^{15}/_{16}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M*}, 1 Δ^{M2}), $^{8}/_{9}$ Q, $^{20}/_{23}$ Λ^{L}, $^{17}/_{23}$ Ω^{M}, $^{4}/_{23}$ S, $^{2}/_{23}$ $\Pi^{G}O$, $^{2}/_{24}$ Ω^{SJ}, $^{1}/_{21}$ Θ^{S}, $^{1}/_{23}$ $CM\Phi^{RG}Z$, $^{1}/_{24}$ **r**; lesia $^{1}/_{23}$ Θ^{A}. $^{1}/_{21}$ Θ^{S}; lisy. $^{1}/_{24}$ Ω^{S}; lise. $^{1}/_{23}$ Σ^{C}. *Pro nom.* -as: -a $^{1}/_{12}$ $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$. — **Cap.** (*6es*; *5es* $O\Gamma^{A}$, *4er* Δ^{M}, *ter* Q, *bis* Δ^{M2}): lisi. $^{6}/_{6}$ $\Sigma\Lambda^{L}$, $^{4}/_{4}$ Δ^{M}, $^{3}/_{3}$ Q, $^{2}/_{2}$ Δ^{M2}, $^{3}/_{5}$ Γ^{A}, $^{4}/_{6}$ Δ^{L}, $^{3}/_{6}$ $\Pi^{G}S$, $^{2}/_{6}$ $\Phi^{R}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S2}) O, $^{1}/_{6}$ $CMKZ\Psi'^{D}$**b**; lisy. $^{1}/_{6}$ M; ***si.** $^{1}/_{6}$ Θ^{S*}; sili. $^{1}/_{6}$ Δ^{L}. *Pro nom.* -as: -ans $^{1}/_{3}$ Σ^{T*}.

Lysimachus, -i (*6es* — *var.* symmacho; *5es* Π^{G}; *deest* Q): lisimach. $^{3}/_{6}$ Φ^{T*}, $^{2}/_{6}$ $\Delta^{M}\Omega^{M}$, $^{1}/_{6}$ $\Delta^{L}MS$ (+ 1 S*) $\Psi'^{D}\Omega^{J}$; lisimac. $^{6}/_{6}$ Λ^{L}, $^{5}/_{6}$ Σ^{C}, $^{4}/_{6}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}) $\Delta\Omega^{M}$, $^{1}/_{6}$ S*; lysimac. $^{2}/_{6}$ $C\Omega^{J}$, $^{1}/_{6}$ $\Phi^{RG}Z$ (+ 2 Z*); lysymach. $^{4}/_{6}$ O; lysimmach. $^{3}/_{5}$ Π^{G}; lisymmach. $^{1}/_{5}$ Π^{G2}; lisima $^{1}/_{6}$ Σ^{T*}; silimach $^{1}/_{6}$ Δ^{L}. *Var.* symmacho (II, 4, 39) Π^{G*}. — **Cap.** (*bis*; *semel* A; *deest* Q): lisimach. $^{1}/_{2}$ $\Pi^{G}M$; lisimac. $^{1}/_{2}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L2}\Phi^{R}S^{2}$; lysimac. $^{2}/_{2}$ Θ, $^{1}/_{2}$ $\Phi^{T*}SZ$ (+ 1 Z*); lisymac. $^{1}/_{2}$ Δ; lysimmach. $^{1}/_{2}$ Π^{G}; lisimact. $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; limiac. $^{1}/_{2}$ O; l*simac. $^{1}/_{2}$ Λ^{L*}; lim*ac. $^{1}/_{2}$ S*. *Pro* ei lysimacho (II, 12): ilisimaco Σ^{C}; hylisimacho C; elisimaco Φ^{G}; ilisiaco Σ^{T}; illo simaco Λ^{L}; ella symachus Π^{G}.

Macchabeus, -ei (*inc.*, *et expl. bis 32es*; + *var.* Macchabeus *pro* Zacheus II, 10, 19; *37es* $AM\Phi ZO\Gamma^{A}\Psi'^{D}$ b; *36es* $C\Sigma^{T}\Pi^{G}\Theta^{M}$, *35es* $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Theta^{AS}S\Omega^{J}$**ȣ**, *34es* $\Delta^{M}\Omega^{S}$**agrelc**, *33es* Ω^{M}, *31es* Θ^{SH}, *26es* **b**, *8es* Q, *4er* **a** (*tab. rubr.*), *semel* S^{A}): maccabe. $^{34}/_{36}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}), $^{33}/_{35}$ Σ^{C}, $^{23}/_{35}$ Λ^{L} (+ 2 Λ^{L*}), $^{17}/_{37}$ Δ^{L}, $^{12}/_{34}$ Δ^{M}, $^{1}/_{36}$ C; machabe. $^{4}/_{4}$ **a** (*tab. rubr.*), $^{1}/_{1}$ S^{A}, $^{36}/_{37}$ Ψ'^{D}, $^{34}/_{35}$ Ω^{J}, $^{33}/_{34}$ **a** (*ex. Barb.*), $^{35}/_{37}$ ZO (+ 1 O^{2}), $^{34}/_{36}$ Π^{G}, $^{33}/_{35}$ S (+ 1 S*), $^{32}/_{34}$ Ω^{S} (+ 1 Ω^{S*}), $^{31}/_{33}$ Ω^{M} (+ Ω^{M2}), $^{34}/_{37}$ Φ^{P}, $^{33}/_{37}$ M, $^{7}/_{8}$ Q, $^{31}/_{37}$ **b**, $^{25}/_{37}$ Γ^{A}, $^{24}/_{37}$ Φ^{T} (+ 5 Φ^{T2}), $^{22}/_{37}$ Φ^{R}, $^{11}/_{31}$ Θ^{S}, $^{9}/_{36}$ Θ^{M}, $^{8}/_{35}$ Θ^{A}, $^{6}/_{31}$ Θ^{H}, $^{5}/_{37}$ A; machabae. $^{33}/_{34}$ **grelc**, $^{25}/_{26}$ **b**, $^{33}/_{35}$ **ȣ**, $^{1}/_{8}$ Q, $^{3}/_{37}$ Γ^{A}, $^{2}/_{37}$ $A\Phi^{RG}$, $^{1}/_{31}$ Θ^{H}, $^{1}/_{33}$ Ω^{M}, $^{1}/_{35}$ $S\Omega^{J}$, $^{1}/_{36}$ Π^{G}, $^{1}/_{37}$ **b**; macabe. $^{1}/_{33}$ Ω^{M*}, $^{1}/_{34}$ Ω^{S}, $^{1}/_{36}$ Σ^{T}; machabus $^{1}/_{37}$ Φ^{T*}; machab' $^{2}/_{37}$ $\Phi^{T}Z$, $^{1}/_{35}$ $\Theta^{A}\Omega^{J2}$ (*in ras.*), $^{1}/_{37}$ Φ^{RG}; macch. $^{1}/_{36}$ Θ^{M}; mac. $^{1}/_{36}$ Σ^{T*}; macha*be. $^{1}/_{37}$ M; macha[.]us $^{1}/_{37}$ M; macha[...] $^{1}/_{37}$ Γ^{A}. — **Cap.** (*inc.*, *6es*, *expl.*; *7es* $\Delta^{L}A\Phi^{RGP}\Theta^{M}Z$, *6es* $C\Sigma^{C}\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}M$ $\Phi^{T}\Theta^{SA}KS\Psi'^{D}$, *5es* $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$**b**, *semel* $\Delta^{MS}Q$): maccabe. $^{7}/_{7}$ Δ^{L}, $^{6}/_{6}$ Σ^{C}, $^{5}/_{5}$ Σ^{T}, $^{1}/_{1}$ Δ^{MS}, $^{3}/_{6}$ Δ^{M}, $^{2}/_{6}$ Λ^{L}, $^{1}/_{6}$ C; machabe. $^{7}/_{7}$ Z, $^{6}/_{6}$ Φ^{T}, $^{5}/_{5}$ **b**, $^{1}/_{1}$ Q, $^{6}/_{7}$ Φ^{P}, $^{5}/_{6}$ Π^{G}, $^{5}/_{7}$ Φ^{G} $O\Psi'^{D}$, $^{4}/_{6}$ Θ^{A}, $^{3}/_{5}$ Γ^{A}, $^{2}/_{6}$ $M\Theta^{S}S$, $^{2}/_{7}$ Φ^{R} Θ^{M}; machabae. $^{2}/_{7}$ Φ^{G}, $^{1}/_{5}$ Γ^{A}, $^{1}/_{6}$ Π^{G}, $^{1}/_{7}$ O; machabĩ (*gen. plur.*) $^{1}/_{7}$ Φ^{RG}; macabiorum (*gen. plur.*) $^{1}/_{7}$ O.

Macedo, -onis (*ter*; *bis* $\Delta^{M}Q$, *semel* Θ^{H}): macced. $^{1}/_{3}$ Z^{2}; mached. $^{1}/_{1}$ Θ^{H}, $^{2}/_{3}$ Θ^{S}, $^{1}/_{3}$ $C\Pi^{G}AM\Phi^{T}\Theta^{AM}Z^{*}$ (+ 1 Z^{2})$O\Gamma^{A}$; macedd. $^{1}/_{3}$ O*. *Var.* macedoniis Σ^{T*} (II, 8, 12); macedonia Λ^{L} *in marg.* (I, 6, 2).

Macer, *nom.* (II, 10, 12; *deest* Γ^{A}): marcer $\Phi^{T*RG}\Psi'^{D}$; macron Θ^{AM} *in marg.*

Macet *et* Maged:

a) Macet, *abl.* (I, 5, 26; *deest* Δ^{M}): mageth Φ^{T2}**arelbȣc**; machet Π^{G}; maceth $C\Delta^{L}Q\Psi'^{D}\Omega^{S}$**b**; maced Θ^{S2AM}**g**; macereth Ω^{M}; ma*ced Θ^{S*}; in acet Ω^{J}.

b) Maged, *acc.* (I, 5, 36; *deest* Δ^{M}): maget $\Sigma^{C}A\Omega^{M}$**b**; mageth $\Pi^{G}\Phi^{TP}$**Qrelbȣc**.

Machemas, *indecl.* (I, 9, 73): macemas $\Sigma\Lambda^{L}\Phi^{RG}$; macchemas Q; machmas M^{2} $\Phi^{T2P}Z\Psi'^{D}\Omega^{MJ2}$ **grelbȣc**; macmas $\Theta^{H2}S^{2}$; maghmas Γ^{A}; magmas **a**; *mas Φ^{T*}. *Var.* machinas Ω^{S}; machin*s Ω^{J*}.

Madabas, *abl. indecl.* (I, 9, 36, + mad. *pro* Nabada; *bis* $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$**agrelbȣc**): madaba $^{2}/_{2}$ Ω^{MJ}**arelbȣc**, $^{1}/_{1}$ $M\Theta^{M2}S$, $^{1}/_{2}$ Φ^{T} (+ 1 Φ^{T2})$^{RGP}Z^{2}\Psi'^{D}\Omega^{S}$; medaba $^{2}/_{2}$ **g**, $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; madabar $^{1}/_{1}$ C; madabat $^{1}/_{2}$ Z^{2}(*ut vid.*); medabas $^{1}/_{2}$ Z*(*ut vid.*); mandabas $^{1}/_{1}$ Π^{G}; madalia $^{1}/_{2}$ Ω^{S}.

Maged, *cf.* Macet.

Mallotas, *acc. plur.* (II, 4, 30): mallothas A**g**; malletas Ψ'^{D}.

Manilius, *nom.* (II, 11, 34; *deest* **b**): manillius SO; mamilius $\Pi^{G}\Phi^{G}$*; mamilim Φ^{R}.

Mardocheus, *gen.* -ei (II, 15, 37; *desunt* Θ^{S}S; *adest* S^{A}): mardochaei **relbgt**; mardocei $\Sigma\Delta M$*; mardochie Ω^{M}; mardoch S^{A}; mardchei Φ^{P}.

Maspha *et* Massefath:

a) Maspha, *indecl.* (I, 5, 35; *deest* Δ^{M}): masfa $\Sigma\Delta^{L}\Phi^{RGP}Z\Gamma^{A}$; masphat Ω^{SJ}*a.

b) Massefath, *indecl.* (*bis*; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{SH}$): massephat $^{2}/_{2}$ $\Phi^{TRP}\Theta^{AM}Z^{2}\Psi^{D}$; masefath $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{C2}Z$*O*; masefat $^{2}/_{2}$ **bm**; masefhat $^{2}/_{2}$ M; masephath $^{1}/_{2}$ S; masephat $^{2}/_{2}$ $\Sigma^{T}\Delta^{L}$**g**, $^{1}/_{2}$ $\Lambda^{L}\Phi^{G2}$S; masefad $^{1}/_{2}$ Σ^{C}; masephad $^{2}/_{2}$ C; masfath $^{1}/_{2}$ Σ^{C}*O^{2}; masphath $^{2}/_{2}$ Γ^{A}, $^{1}/_{2}$ Ω^{J}; masphat $^{2}/_{2}$ Π^{G} Ω^{MS}**a**, $^{1}/_{2}$ $\Lambda^{L}\Omega^{J}$; mas*path $^{1}/_{2}$ O*; maspath $^{1}/_{2}$ O^{2}; maspha $^{2}/_{2}$ **relbgt**.

Matthathias, -iae (*15es — var.* ma-(th)ias, + mat. *pro* Ionathas; *15es* $A\Phi^{P}\Psi^{D}$**bm**, *11es* Δ^{M}, *ter* Θ^{SH}, *14es cett.*): matthati. $^{12}/_{14}$ $C\Theta^{A}$, $^{1}/_{3}$ Θ^{S}, $^{1}/_{14}$ Φ^{T}O; mattathi. $^{12}/_{14}$ Φ^{G} (+ 1 Φ^{G}*), $^{4}/_{14}$ Φ^{T} (+ 1 Φ^{T2}); mathathi. $^{15}/_{15}$ Φ^{P}, $^{14}/_{14}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Gamma^{A}$ **lbgt**, $^{14}/_{15}$ **b**, $^{13}/_{14}$ Σ^{C}**re**, $^{13}/_{14}$ $Q\Omega^{J}$ (+ 1 Ω^{J}*), $^{11}/_{14}$ Ω^{S}, $^{9}/_{14}$ Z (+ 4 Z^{2}), $^{7}/_{14}$ O (+ 2 O^{2}), $^{6}/_{14}$ Θ^{M} (+ 8 Θ^{M2}), $^{5}/_{14}$ Ω^{M}, $^{3}/_{14}$ S (+ 1 S^{2}), $^{1}/_{11}$ Δ^{M2}, $^{1}/_{14}$ $\Delta^{L}\Phi^{T}$; mathati. $^{13}/_{14}$ Δ^{L}, $^{10}/_{11}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M}*), $^{10}/_{14}$ S (+ 1 S*), $^{2}/_{3}$ Θ^{S}, $^{8}/_{14}$ Θ^{M}*, $^{1}/_{3}$ Θ^{H}, $^{3}/_{14}$ O (+ 2 O*), $^{2}/_{14}$ Ω^{M}**a**, $^{1}/_{14}$ $C\Sigma^{C}\Theta^{A}$ Ω^{J2}; matathi. $^{14}/_{14}$ **g**, $^{12}/_{14}$ **a**, $^{2}/_{14}$ Ω^{S}, $^{2}/_{15}$ Φ^{P}, $^{1}/_{14}$ $\Phi^{T}\Omega^{M}$**re**; matati. $^{1}/_{14}$ Φ^{T}*; mathathas $^{2}/_{14}$ Σ^{T}; mathath' $^{2}/_{14}$ Ω^{M}. *Var.* (II, 14, 19) matthi. $C\Phi^{TRG2}\Theta S^{2}\Gamma^{A}$**gelbgt**; mathi. $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi^{G}$*$Z\Psi^{D}\Omega$**ar**; mati. S*; machi. O. — **Cap.** (*5es — var.* mathias; *ter* O; *deest* Δ^{M}; *adest* *5es* Δ^{MS}): matthati. $^{4}/_{5}$ C (+ C^{2}) Θ^{A}; mattathi. $^{5}/_{5}$ Φ^{TG}, $^{4}/_{5}$ K, $^{3}/_{5}$ Z^{2}, $^{1}/_{5}$ Φ^{R}; mathathi. $^{5}/_{5}$ $\Sigma\Delta^{LMS}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{M2}SQ\Gamma^{A}\Psi^{D}$**b**, $^{2}/_{3}$ O, $^{3}/_{5}$ Z*; mathati. $^{5}/_{5}$ Θ^{SM}*, $^{1}/_{3}$ O, $^{1}/_{5}$ $M\Theta^{A}KZ$ (+ 1 Z*); matathi. $^{3}/_{5}$ Φ^{R}; mattati. $^{1}/_{5}$ C*; mathath. $^{1}/_{5}$ Λ^{L}*; maththathi. $^{1}/_{5}$ A*. *Pro acc.* -am (I, 4): -an C. *Var.* mathias $^{2}/_{5}$ O.

Medi, -orum (*ter — var.* indorum, timedos; *bis* $\Pi^{G}\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$**relbgt**, *semel* Θ^{H}): maed. $^{1}/_{2}$ Θ^{M}, $^{1}/_{3}$ O; moed. $^{2}/_{3}$ C. *Var.* indorum (I, 8, 8) $M^{2}\Theta^{HAM}\Gamma^{A}\Omega^{J}$**gelbgt**; timedos (I, 8, 8) Π^{G}.

Media, -ae (*ter*): maedi. $^{1}/_{3}$ Φ^{T}; moedi $^{2}/_{3}$ C. *Pro acc.* -ian (I, 14, 1): -iam Θ^{SH}*.

— **Cap.** (*bis*; *semel* Δ^{L}; *desunt* Θ^{SA}SOQΓ^{A}): moedi. $^{2}/_{2}$ C.

Mediterranea, *acc. plur.* (II, 8, 35): medi terrena Δ^{LM}*.

Memmius, *nom.* (II, 11, 34; *desunt* Γ^{A}**b**): memius $\Lambda^{L}AZ$*O; mēnius Ω^{SJ}*; meminius Ω^{M2}.

Menelaus, -ai (*17es*; *16es* Γ^{A}, *13es* **b**; *deest* Q); menelah. $^{17}/_{17}$ C; menala. $^{17}/_{17}$ Σ^{C}, $^{16}/_{17}$ Λ^{L}, $^{15}/_{17}$ Σ^{T}, $^{1}/_{17}$ Ω^{J}; manala. $^{1}/_{17}$ Λ^{L}; manela. $^{1}/_{17}$ S. *Pro gen.* -ai (II 4, 39): -ahy C; *pro acc.* -aum: -aā $^{1}/_{5}$ **g**. — **Cap.** (*7es*; *6es* $\Pi^{G}\Gamma^{A}$, *5es* A, *semel* Q); menelah. $^{6}/_{7}$ C; menala. $^{6}/_{7}$ Λ^{L}, $^{5}/_{7}$ Σ^{T}, $^{2}/_{7}$ Σ^{C}; melela. $^{1}/_{7}$ O; menale. $^{1}/_{7}$ SO; mela. $^{1}/_{5}$ A*.

Mesaloth, *abl.* (I, 9, 2): masaloth Ω^{S} **agrelbgt**; mesraloth Σ^{C}.

Misahel, nom. (I, 2, 59; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{S}$): misael $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Omega^{MS}$**grelbgtb**.

Mnestheus, *gen.* -ei (II, 4, 21): menesthei **s**; nnesthei Λ^{L2}; nesthe. ΔM* Φ^{TRG}*$O\Psi^{D}\Omega^{SJ}$**ag**; nesthęi Γ^{A}; nestei S; cnesthei Z^{2}; methei Π^{G}; minithei Ω^{M}; *nesthei Z*. *Pro gen.* -ei; -es Δ^{M}*. Apollonio mnesthei] apolloni omnes thei Θ^{S2H}.

Modin, *indecl.* (*9es*; *8es* Δ^{M}Q**b**, *5es* Θ^{SH}): modim $^{2}/_{9}$ SOΓ^{A}, $^{1}/_{9}$ Ω^{M}*; modiin $^{9}/_{9}$ Θ^{A}, $^{8}/_{9}$ Θ^{M}*Z*, $^{4}/_{5}$ Θ^{H}, $^{1}/_{5}$ Θ^{S} (+ 1 Θ^{S2}), $^{1}/_{9}$ M*; modi in $^{1}/_{5}$ Θ^{S}*; motin $^{1}/_{8}$ Q*; odin $^{1}/_{8}$ Δ^{M}; mo*** $^{1}/_{5}$ Θ^{H}*; mod[..] $^{1}/_{9}$ Γ^{A}.

Moyses (*7es*; *deest* Q); mois. $^{7}/_{7}$ Σ^{T}, $^{6}/_{7}$ Σ^{C}, $^{5}/_{7}$ C; mos. $^{7}/_{7}$ **gm**, $^{3}/_{7}$ A. *Pro acc.* -en (II, 7, 30): -es Θ^{H}.

Mydus, -do (I, 15, 23): mido $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$ $\Phi Z^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**agl**; medo M; mindo **w**; milo Π^{G}; midio Δ^{LM}*; *acc.* myndum **st**.

Nabada, *abl.* (I, 9, 37 — *var.*; *deest* A): naba Π^{G}; *adaba Σ^{C}*(*ut vid.*)Z*; abo M^{2} (*in marg.*) *Var.* (*cf. supra* Madabas) madaba $\Phi Z^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$**arlbgt**; medaba **g**.

Nabathei *et* Nabuthei:

a) Nabathei, *acc.* -os (I, 9, 35): nabathaeos A; nabathes Π^{G}; nabutheos $\Phi Z\Psi^{D}\Omega$**ag**; nabuthaeos **relbgt**.

b) Nabuthei, *nom.* (I, 5, 25; *deest* Δ^{M}; *adest* n): nabuthaei **Agrelbgtb**; nabutei Ω^{M}; nabuti Ω^{S}; nabothei Φ^{P}; nabathei $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Theta^{S2AM}Z^{2}\Gamma^{A}$ n; nab*athei Θ^{S}*.

Nanea, -eae (*ter*; *deest* Q): naniae $^{3}/_{3}$ S*; nanae $^{2}/_{3}$ O; ananeae $^{1}/_{3}$ $\Theta^{S2M2}\Gamma^{A}$; *na-

n*ae $^{1}/_{3}$ Θ^{H}*; ****naneae $^{1}/_{3}$ Θ^{S}*. — **Cap.** (II, 1): naniae S^{2}(*ut vid.*); nanaae Φ^{T}; nanę O; nancę K(*ut vid.*).

Natan, *var. lect. pro* Ionathan.

Nazorei, *acc.* -os (I, 3, 49; *desunt* Δ^{M} Θ^{S}): nazareos $\Pi^{G}AM^{2}\Phi\Theta^{A}SZ^{2}Q\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a; nazarae. Z*grelbsc; naz*reos Θ^{M}*.

Neemias, -iae (*8es*; *deest* Q): nehemi. $^{8}/_{8}$ relbsc, $^{7}/_{8}$ Λ^{L}, $^{6}/_{8}$ Σ^{C}; neaemi. $^{8}/_{8}$ Π^{G}, $^{7}/_{8}$ Θ^{S}, $^{5}/_{8}$ Δ^{L}M, $^{4}/_{8}$ Δ^{M}O, $^{2}/_{8}$ S, $^{1}/_{8}$ Λ^{L}; neeni. $^{1}/_{8}$ a; ne*emi. $^{1}/_{8}$ Θ^{H}; n**ni. $^{1}/_{8}$ Θ^{H}*. — **Cap.** (II, 3): nehemi. $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$; neaemi. $M\Phi^{P}KO$; neeni. Γ^{A}; neaeni. Θ^{S}; nemi. Φ^{T}; nęętuę Π^{G}.

Nephi, *nom.* (II, 1, 36): nephy $C\Phi^{T}O$; nephthi Θ^{SAM}*Γ^{A}; nep*hi Θ^{H}.

Neptar, *acc.* (II, 1, 36): nepthar $C\Theta^{H2AM}SO\Gamma^{A}\Omega$agm; nephthar relbsc; nephar Θ^{S} Ψ^{D}; ne*thar Θ^{H}*; nept*r Σ^{T}*.

Nicanor, -oris (*42es*; *41es* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *36es* Θ^{S}, *34es* S, *11es* Q, *4er* S^{A}): nichanor. $^{42}/_{42}$ Ω^{S}, $^{41}/_{42}$ a, $^{40}/_{42}$ C, $^{39}/_{42}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J1}, 1 Ω^{J2}), $^{10}/_{11}$ Q, $^{31}/_{42}$ Ω^{M}, $^{26}/_{42}$ Λ^{L}, $^{12}/_{42}$ Γ^{A}, $^{1}/_{4}$ S^{A}, $^{9}/_{42}$ Z, $^{6}/_{42}$ Δ^{L}, $^{5}/_{41}$ Δ^{M}, $^{4}/_{34}$ S (+ 3 S*), $^{3}/_{42}$ Σ^{C}, $^{1}/_{42}$ Φ^{GP}O; nicar. $^{3}/_{41}$ Θ^{H}*, $^{1}/_{42}$ Σ^{T}*Λ^{L}*; nichanior. $^{1}/_{34}$ S*; nichonor. $^{1}/_{42}$ Ω^{J}* (+ 1 $\Omega^{J\dagger}$, 1 Ω^{J2}); necanor. $^{1}/_{42}$ Λ^{L}; nicaron. $^{1}/_{11}$ Q; nicanicanor. $^{1}/_{42}$ A*; sichanor. $^{1}/_{42}$ a; nican. $^{1}/_{42}$ A*; nic $^{1}/_{42}$ Σ^{T}*; nic*nor. $^{1}/_{41}$ Θ^{H}*; n*canor. $^{1}/_{42}$ M*; ni*anor. $^{1}/_{42}$ Λ^{L}; nich*n*r. $^{1}/_{42}$ Ω^{J}*. *Pro gen.* -ris: riis (I, 7, 43) Θ^{S}*(*ut vid.*). — **Cap.** (*4er* + *16es* II, 46-55, + nic. *pro* Iudaeus; *13es* $\Sigma\Lambda^{L}$, *12es* A, *bis* Q, *11es cett.*): nichanor. $^{2}/_{3}$ Q, $^{9}/_{11}$ C, $^{5}/_{11}$ S (+ 1 S^{2}) Γ^{A}, $^{3}/_{13}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}), $^{2}/_{11}$ M, $^{1}/_{11}$ O; nichanur. $^{1}/_{11}$ S*; niganor. $^{1}/_{11}$ Δ^{M}; nocanor. $^{1}/_{11}$ Φ^{T}*; nicharon. $^{1}/_{11}$ O; nicarem $^{1}/_{11}$ O; nicañ $^{1}/_{11}$ Z; *icanor $^{1}/_{11}$ Π^{G}.

Nobilis (Epiphanes) *4er*: *sine var.*

Numenius, -ii (*4er*): nomeni. $^{1}/_{4}$ SOQ*; neumeni. $^{1}/_{4}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J}*); nuomeni. $^{1}/_{4}$ O; numene. $^{1}/_{4}$ S (+ 1 S^{2}); numen. $^{1}/_{4}$ Q;* numenti. $^{1}/_{4}$ Θ^{H}; num*n* $^{1}/_{4}$ S*; nume*i. $^{1}/_{4}$ A*.

Odaren, *acc.* (I, 9, 65): hodaren C; odarem $\Phi^{P2}\Psi^{D}$; odaram Ω^{S}; odara Π^{G}; odarent Φ^{P}*; **darem Θ^{S}*; oda***ren Z.

Odollam, *acc.* (II, 12, 38; *deest* b): odolam $\Sigma\Lambda^{L}$AS, *cf. apparatum* modol(l)am *ex dittogr.*

Olympius, *gen.* -ii (II, 6, 2): holimpii C; olimp. $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Phi^{T}SO^{2}\Psi^{D}\Omega$a; ol**p. O*. *Pro* -pii: -pi Θ^{HM}S*O; -py Δ.

Onias *et* Honias:

a) Onias, -iae (*20es — var.* ianuam, omnia, + *add.* II, 4, 37; *19es* Θ^{AM}SO, *18es* Ω^{M}, *4er* Q): honi. $^{20}/_{20}$ $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$, $^{18}/_{20}$ Σ^{T}, $^{14}/_{20}$ Δ^{L}, $^{10}/_{20}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M}*, *ut vid.*, 1 Δ^{M2}); ony. $^{16}/_{20}$ Ω^{S}; ome (*dat.*) $^{1}/_{20}$ Ω^{J}*; oniares $^{2}/_{20}$ g (I, 12, 19, 20); ph**i. $^{1}/_{20}$ Σ^{T}*; phoni. $^{1}/_{20}$ Σ^{T2}. *Pro acc.* -ian: -iam $^{9}/_{9}$ Ω^{S}arelbsc, $^{8}/_{8}$ $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Omega^{J}$g, $^{7}/_{7}$ Ω^{M}, $^{4}/_{8}$ $\Delta^{M}\Gamma^{A}$, $^{3}/_{8}$ $\Phi^{P}\Theta^{S}$Ob, $^{2}/_{8}$ $C\Theta^{H}$ (+ 1 Θ^{H2}) Z, $^{1}/_{7}$ Θ^{M}*S (+ 1 S^{2}); -a $^{1}/_{7}$ S, $^{1}/_{8}$ Δ^{M}; *pro acc.* -iam (I, 12, 7): -ian m. *Var.* ianuam (II, 3, 19) Θ^{AM}* (+ Θ^{M} in *marg.*; omnia *bis* Ω^{M}, *semel* Ω^{SJ}*. — **Cap.** *4er — var.* ionas, omnia; *ter* $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Theta^{S}$SZ; *deest* Q): honi. $^{3}/_{3}$ $\Sigma\Lambda^{L}$, $^{2}/_{4}$ $C\Delta^{L}$, $^{1}/_{3}$ $\Delta^{M}\Theta^{S}$; ioni. (*ex dittogr.*) $^{1}/_{3}$ Θ^{S}, $^{1}/_{4}$ Θ^{AM}*. *Pro acc.* -am (II, 9): -an $\Theta^{AM2}Z^{2}$. *Var.* ionas (II, 13) Z*; omnia *semel* $\Sigma\Delta^{M}\Lambda^{L}\Theta^{S}$.

b) Honias (II, 52 = $\Sigma\Lambda^{L}$): *sine var.*

Orthosiada, *acc.* (I, 15, 37): horthosiada $C\Sigma^{C}\Lambda^{L2}\Phi^{T2RGP}$; hortosiada $\Theta^{S2}\Psi^{D}$; ortosiada $\Delta^{M2}\Lambda^{L}$*$O^{2}\Gamma^{A}\Omega^{J2}$ (*in ras.*); ortosida Z*; horthosaida Ω^{M}; hortosaida Ω^{S}; ortosaida a; osthosiada Σ^{T}; hort***da Φ^{T}*; ortussuad***da O*; ortos iuda Δ^{LM}*; hortus iuda S.

Pamphylia, *acc.* -am (I, 15, 23): pamphili. $C\Sigma^{T}\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{A}SZ\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$res; pamphily. $O\Omega^{S}$; pamfili. Σ^{C}; panphili, a; panfili. Ω^{M}; phamphyli. Θ^{S}; phamphili. Φ^{RG}Q.

Patroclus, *gen.* -i (II, 8, 9): patroeli A.

Persae, -arum (*bis*; *semel* Θ^{H}Q): *sine* var. — **Cap.** (II, 3): *sine var.* *Var.* per sacrum O.

Persen, *acc.* (I, 8, 5): persena $\Phi^{T*RGP}Z^{2}$ (*in ras.*) Ψ^{D}; perse** O*. — Persen citiorum] persentiorum $A\Theta^{S}$*S; perscitiorum Σ^{T}.

Persipolis, *nom.* (II, 9, 2): persypolis Δ^{L}; persepolis relbsc; persipul*s Δ^{M}*. — ant. « persipolis ». *Hug.* « persepolis » *Guill.* — **Cap.**, *acc.* -li (II, 25): persopol. Π^{G}K; persepopuli Z*; persem populi M; persi populi Φ^{RG}SO; persim populum Φ^{T}. *Pro* -li: -lim $\Sigma^{T}\Phi^{P}\Theta^{M}KZ^{2}\Psi^{D}$.

Persis, -idis (*11es*; *10es* Θ^{S}, *8es* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *5es* Q): p***sid. $^{1}/_{11}$ Θ^{M}*. *Pro acc.* -dem: -den $^{1}/_{3}$ g; -dam $^{1}/_{3}$ $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Psi^{D}$; *pro abl.*

-de: -dae $^{6}/_{6}$ C, $^{3}/_{6}$ A (+ 3 A*), $^{2}/_{6}$ Φ^{T*}, $^{1}/_{6}$ Φ^{RG}; -da $^{1}/_{4}$ Δ^{M}, $^{1}/_{6}$ $\Delta^{L}\Phi^{T2}$. — **Cap.** (*ter*, + pers. *pro* Persipolis; 5^{es} Φ^{RG}, 4er $M\Phi^{TP}$, *bis* $\Theta^{SA}\Gamma^{A}$, $^{1}/_{3}$ Q): *sine var. Pro abl.* -de (II, 25): -dae CA*.

Pharao, *nom.* (I, 4, 9; *deest* Δ^{M}): farao $\Sigma^{T}\Delta^{L}\Lambda^{L}$.

Phaseron, *gen.* (I, 9, 66): faseron $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}$; phasseron M; passeron Γ^{A}. *Pro gen.* -on: -oni Θ^{S2A}; -oni* Θ^{S*}.

Philippus, -pi (11^{es}; 10^{es} 𝔟, 9^{es} Δ^{M}, 8^{es} Θ^{H}, 6^{es} Q): $^{9}/_{11}$ Λ^{L}, $^{8}/_{11}$ Δ^{L}, $^{4}/_{9}$ Δ^{M}, $^{1}/_{11}$ CA; phylipp. $^{10}/_{11}$ Ψ^{D}, $^{5}/_{11}$ C, $^{4}/_{11}$ Φ^{T} (+ 1 Φ^{T2} *ut vid.*), $^{3}/_{11}$ Z (+ 2 Z*) Ω^{SJ}, $^{2}/_{11}$ Φ^{P} O, $^{1}/_{11}$ $\Phi^{R}\Theta^{S}\Gamma^{A}$; philypp. $^{1}/_{11}$ S^{2}; philip. $^{1}/_{9}$ Δ^{M2}, $^{1}/_{11}$ $\Delta^{L}\Phi^{T*}O*$; phlipp. $^{1}/_{11}$ O; philipph. $^{2}/_{6}$ Q; filipph. $^{1}/_{6}$ Q, $^{1}/_{9}$ Δ^{M}; phililp. $^{1}/_{11}$ O^{2}(*ut vid.*); ph*lipp. $^{1}/_{11}$ Z*. — **Cap.** (II, 20): filipp. $\Sigma\Delta\Lambda^{L}$; phylipp. CO; phylypp. Φ^{P}.

Philistim, *indecl.* (I, 3, 24; *desunt* Δ^{M} Θ^{S}): phylistim Ω^{J*}; phylisthim Z^{2}; phylistiim $\Phi^{TRG}Z*\Psi^{D}\Omega^{J2}$; phylisthiim Θ^{M*}; philisthim Σ^{C}Am; philistiim $M^{2}\Gamma^{A}\Omega^{SM}$a; philisthiim $\Theta^{A2M2}\Phi^{P}$relbsc; philysthiim Θ^{A2}; filisthim Q; filistiim O.

Phylarcen, *acc.* (II, 8, 32): phylarchen Cbm; phylargen M^{2}; philarcen Π^{G} $S\Gamma^{A}\Psi^{D}$a; philarcē Ω^{M}; philarchen $\Sigma^{T}\Delta$ $\Lambda^{L}\Theta^{S}\Omega^{S}$gelbsc; philarcem r; filarchen Σ^{C}.

Possidonius, *acc.* -ium (II, 14, 19): posidonium Z^{2}Orelbsc; posidoneum Z*; possedoneum S; post sidonium Θ^{SH}.

Ptolomaida *et* Ptolomais:

a) Ptolomaida, -ae (12^{es}; 11^{es} Δ^{M} Θ^{H}Q𝔟): ptholomaid. $^{12}/_{12}$ Γ^{A}, $^{10}/_{11}$ Q, $^{9}/_{12}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}), $^{8}/_{12}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}), $^{3}/_{12}$ $\Sigma^{C}A\Omega^{J}$, $^{2}/_{12}$ C, $^{1}/_{12}$ Π^{G}Za; phtolomaid. $^{1}/_{12}$ $A\Omega^{S}$; ptholomayd. $^{10}/_{12}$ C; ptolemaid. $^{12}/_{12}$ grelsc, $^{11}/_{11}$ 𝔟; tolomaid. $^{1}/_{11}$ Δ^{M}, $^{1}/_{12}$ Δ^{L}S (+ 1 S*) Z^{2}; tholomaid. $^{2}/_{12}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T*}), $^{1}/_{11}$ Q, $^{1}/_{12}$ $\Sigma^{C}\Lambda^{L}\Theta^{S}$ZO; pthomaid. $^{1}/_{12}$ Σ^{T*}; ptolomoid. $^{1}/_{12}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J*}); ptolomad. $^{1}/_{12}$ $\Phi^{T*}\Theta^{S*}$; pthalomaid. $^{1}/_{12}$ Λ^{L*}; ptolomeid. $^{1}/_{11}$ A; ptholamaid. $^{1}/_{12}$ Λ^{L}; pthlomaid. $^{1}/_{12}$ Π^{G}; pholomaid. $^{1}/_{12}$ A*; ptolomaid. $^{1}/_{12}$ Φ^{G}; ptolom**d. $^{1}/_{12}$ Θ^{S*}. *Pro locat.* -dae: -de $^{4}/_{4}$ S, $^{3}/_{4}$ Σ^{C}Q, $^{2}/_{4}$ Σ^{T} Δ^{LM} (+ 1 Δ^{M2}) $\Pi^{G}M\Theta^{M}$, $^{1}/_{4}$ $\Lambda^{L}A\Theta^{SH}$ Oab; *pro acc.* -dam: -dan $^{1}/_{6}$ Ω^{S}. — **Cap.**, *acc.* (I, 47): ptholomaid. $\Sigma^{T}\Phi^{P}S^{2}Z\Gamma^{A}$; ptholomayd. C; tolomaid. Θ^{S*}; tholomaid. $\Lambda^{L}\Pi^{G}S*$. *Pro* -dam: -da Δ^{L}K.

b) Ptolomais, -aidis (4er; *ter* Q𝔟, *bis* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): ptholomaid. $^{4}/_{4}$ Γ^{A}, $^{3}/_{3}$ Q, $^{3}/_{4}$ $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$, $^{2}/_{4}$ a, $^{1}/_{4}$ S (+ 1 S*) $Z\Omega^{SJ}$; phtolomaid. $^{1}/_{4}$ A; ptholomayd. $^{4}/_{4}$ C; ptolemaid. $^{4}/_{4}$ grelsc, $^{3}/_{3}$ 𝔟; tolomaid. $^{1}/_{4}$ Σ^{C}; tholomaid. $^{1}/_{2}$ Δ^{M}, $^{1}/_{4}$ $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{S}Z$; ptholomoid. $^{1}/_{4}$ Ω^{J}†(*ut vid.*).

Ptolomaida *cum* Ptolomais *confunditur*: *pro acc.* -dam: -dem $^{2}/_{6}$ $\Pi^{G}S\Psi^{D}$, $^{1}/_{6}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L}AM\Phi^{P}$; -den $^{1}/_{6}$ Ω^{S}. *Pro acc.* -dem (I, 10, 60): -dam $\Pi^{G}\Phi^{G}*ZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Oagrelbsc. *Pro abl.* -da: -de $^{1}/_{2}$ $S\Gamma^{A}$. *Pro abl.* -de (II, 13, 24): -da Φ^{T*}. — **Cap.**, *pro acc.* -dam: -dem K.

Ptolomenses, *nom. plur.* (*bis*; $^{1}/_{2}$ Q𝔟): ptholom. $^{2}/_{2}$ $C\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Gamma^{A}$, $^{1}/_{1}$ Q, $^{1}/_{2}$ $\Sigma^{C}A^{1}\Omega^{S}$; phtolom. $^{1}/_{2}$ A; ptolem. $^{2}/_{2}$ grelsc, $^{1}/_{1}$ 𝔟. — **Cap.** (II, 45; *deest* A): ptholom. $C\Sigma$ Λ^{L}; ptolem. $\Phi^{TGP}Z$. *Pro* -ses: -sis Π^{G}KSO.

Ptolomeus, -ei (25^{es} – *var.* alexander, + *add.* II, 4, 21; 26^{es} $\Phi\Psi^{D}\Omega^{M}$, 24^{es} Δ^{M} $\Theta^{AM}Z$, 23^{es} Θ^{S}, 21^{es} $\Theta^{H}\Gamma^{A}$, 17^{es} Q): ptolomae. $^{3}/_{25}$ g; ptholome. $^{25}/_{25}$ C, $^{24}/_{25}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}), $^{22}/_{25}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}), $^{15}/_{17}$ Q (+ 2 Q^{2}), $^{17}/_{21}$ Γ^{A}, $^{14}/_{25}$ A, $^{7}/_{25}$ Σ^{C} (+ 1 Σ^{C2}), $^{4}/_{25}$ S*, $^{3}/_{25}$ M, $^{2}/_{25}$ Ω^{S}, $^{1}/_{25}$ a, $^{1}/_{26}$ Ω^{M}; phtolome. $^{2}/_{21}$ Γ^{A}, $^{1}/_{25}$ O^{2}; phtholome. $^{1}/_{25}$ Σ^{T}; ptolemae. $^{25}/_{25}$ relbsc, $^{21}/_{25}$ g; ptoleme. $^{1}/_{23}$ Θ^{S}, $^{1}/_{24}$ Δ^{M}, $^{1}/_{25}$ g; tolom. $^{1}/_{25}$ Ω^{S}; tholome. $^{4}/_{25}$ Ω^{S}, $^{2}/_{25}$ Π^{G}, $^{1}/_{26}$ Ω^{M}; ptome. $^{1}/_{24}$ Z^{2} (*in ras.*); phtome. $^{1}/_{25}$ Λ^{L*}; pholome. $^{2}/_{21}$ Γ^{A}, $^{1}/_{17}$ Q*, $^{1}/_{25}$ $\Sigma^{T*}\Omega^{J*}$; ptolone. $^{1}/_{25}$ a; tpolome. O; ptol $^{1}/_{26}$ Ω^{M}; ptol*me. $^{1}/_{25}$ Ω^{J*}; pto*lome. $^{1}/_{25}$ O. *Var.* alexander (I, 11, 14) Δ^{L} (*in marg.*) $\Theta Z*\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$agrelbsc. — **Cap.** ($8^{es}$ – *var.* antiochus; 7^{es} $\Sigma^{T}\Lambda^{L}$, 5^{es} Q): ptholome. $^{7}/_{8}$ $C\Gamma^{A}$, $^{4}/_{5}$ Q, $^{5}/_{7}$ Λ^{L}, $^{5}/_{8}$ Z, $^{4}/_{8}$ S, $^{3}/_{7}$ Σ^{T}, $^{2}/_{7}$ Σ^{C}, $^{2}/_{8}$ M, $^{1}/_{8}$ $A\Phi^{P}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S*}, 1 Θ^{S2}) KO (+ 1 O^{2}); tolome. $^{2}/_{8}$ Δ^{L}, $^{1}/_{8}$ Θ^{S*}O; tholome. $^{3}/_{8}$ O, $^{2}/_{8}$ Θ^{S}, $^{1}/_{7}$ Λ^{L}; ptolomi. $^{1}/_{8}$ O*; ptolom. $^{1}/_{8}$ Δ^{L}; pholome. $^{1}/_{7}$ Λ^{L}, $^{1}/_{8}$ S*O*; potlome. $^{1}/_{7}$ Σ^{T2}; ptlome. $^{2}/_{7}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T*}); photholoms $^{1}/_{7}$ Σ^{T}; tpolomeus $^{1}/_{8}$ K; thome. $^{1}/_{8}$ Q. *Var.* antioci (I, 59) $\Sigma\Lambda^{L}$.

Quintus, *nom.* (II, 11, 34; *deest* 𝔟): auincus Ω^{S}.

Rafon, *acc.* (I, 5, 37; *deest* Δ^{M}): raphon $C\Sigma\Lambda^{L}\Omega$agrelbsc.

Ramathae, *acc.* (I, 11, 34; *desunt* Δ^{L}

Γ^{A}): ramath hae Θ^{S}; tramathae $\Phi^{TRG}\Psi^{D}$. *Pro* -thae: -tham ɛ; -than ſbſt.

Razias, Ratias *et* Raxius:

a) Razias, *nom.* (II, 14, 37): raxias Δ^{LM*}; ratias $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; radias SO; ra*ias Z^{*}; grazias Ψ^{D}; kazias Ω^{M}.

b) Ratias, *nom.* (**Cap.** II, 51 = $\Sigma\Lambda^{L}$): *sine var.*

c) Raxius, *abl.* -io (**Cap.** II, 52 = *cett.*; *desunt* $\Sigma\Lambda^{L}Z^{*}$): radio O; radia S; ratio Θ^{S}; raxia Φ^{P}; razia Mb.

Rhodocus, *nom.* (II, 13, 21; *deest* b): rodocus Θ^{H*}; rodochus $O\Omega^{SJ}$agꝫ; rhodochus C; throdocus Ω^{M}; rhodicus Θ^{S}; rhodycus M; hrodicus Φ^{P}; rhodecus Ψ^{D}; rhoducus $\Phi^{T*RG}Z^{*}$; rodulchus Π^{G}; rhod*cus Z^{2}; rod*cus Z^{*}.

Rhodus, *acc.* -um (I, 15, 23): rodum $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}O\Omega$a; hrodum Θ^{S}; rochdum Φ^{G}; rothdum Φ^{R}; chrodum Γ^{A}.

Roma, -ae (9^{es} — *var.*; 8^{es} $\Phi^{P}\Theta^{H}$; *adest semel* n): *sine var.* *Var.* romani (I, 5, 17) Φ^{P}. — **Cap.** (I, 23): *sine var.*

Romani, -orum *et adiect.* Romanus, *nom.* (16^{es} — *var.* romam, + rom. *pro* Roma; 17^{es} Φ^{P}, 15^{es} S, 14^{es} b, 11^{es} Q): *sine var. orthogr.* *Var.* romam (I, 14, 40) St. — **Cap.** (5^{es}; 4er AQ): *sine var.*

Salom, *indecl.* (I, 2, 26 — *var.*; *deest* Θ^{S}): salomi $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Phi\Theta^{M2}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrel bſcbm; solomi O^{2}; salomith Ω^{M}; alom Θ^{A} (*per haplogr.*); alomi Θ^{M*} (*per haplogr.*). *Var.* salomoni O*.

Salomon, *nom.* (*ter*, + sal. *pro* Salom; 4er O; *deest* Q): salamon $^{1}/_{3}$ Θ^{S2}, $^{1}/_{4}$ O*; solomon $^{2}/_{3}$ M*, $^{1}/_{3}$ S.

Samaria, -iae (7^{es}; 6^{es} $\Theta^{S}Q\Gamma^{A}$, 5^{es} Δ^{M} Θ^{H}): sammari. $^{1}/_{6}$ Q; sari. $^{1}/_{6}$ Θ^{S*}; amari. (*per haplogr.*) $^{1}/_{6}$ Θ^{S*}, $^{1}/_{7}$ $\Sigma^{C*}\Phi^{T*}$.

Samsama, -mae (I, 15, 23): sampsam. $\Gamma^{A}\Omega^{J}$relbꝫ; scāmsam. O; samm. Δ^{L}; lampsaco t.

Samus, *acc.* -um (I, 15, 23): *sine var.*

Saul, *gen.* (I, 4, 30; *deest* Δ^{M}); sahul C; sa*ul Θ^{S}.

Saura, *indecl.* (I, 6, 43): saura* Z^{*}; saurag Z^{2}; sauram $S\Psi^{D}$.

Scenophegia, *gen.* -iae (*ter*; *bis* Γ^{A}, *semel* Q): schenopheg. $^{3}/_{3}$ C, $^{1}/_{3}$ $AM\Phi^{RP}$ $\Theta^{H}Z$ (+ 1 Z^{*}) b; schenopheg. $^{1}/_{3}$ Δ^{M}SO; scaenopheg. $^{1}/_{3}$ Π^{G}O; scenofeg. $^{3}/_{3}$ Σ^{T}, $^{2}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Delta^{L}\Lambda^{L}$, $^{1}/_{3}$ Δ^{M}; scenopeg. $^{3}/_{3}$ grelbſc; scenophęg. $^{1}/_{3}$ Π^{G}; senopheg. $^{1}/_{3}$ Ω^{S}a; chenopheg. $^{1}/_{1}$ Q; scenofag. $^{1}/_{3}$ Δ; sc**nopheg. $^{1}/_{3}$ S*; scenop[.]eg. $^{1}/_{3}$ Θ^{S}.

Scytae, -arum (*bis* — *var.* cytarum; *semel* Ω^{J}b; *deest* Q): schit. $^{1}/_{2}$ Π^{G}; scit. $^{2}/_{2}$ $\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Psi^{D}\Omega^{S}$a, $^{1}/_{1}$ Ω^{J}, $^{1}/_{2}$ $CM\Phi^{TRG}\Theta^{S}\Omega^{M}$; scyth. $^{2}/_{2}$ grelſc, $^{1}/_{1}$ b; scith. $^{1}/_{2}$ Ω^{M}. *Var.* citarum (II, 12, 29) Ω^{J}.

Scytopolis, *acc.* -lim (**Cap.** II, 39 — *var.*): scitopoli. $C\Delta^{L}A\Phi^{RG}\Psi^{D}$; scitopolym O; scyptopolim Φ^{P}; scitopopli Π^{G}. *Var.* scitiam $\Sigma\Lambda^{L*}$; scicitiam Λ^{L2}.

Scytopolitas, *acc.* (II, 12, 30; *deest* b): scitopolitas $C\Sigma\Delta\Lambda^{L}\Pi^{G}\Theta^{H}O\Omega$a; scythopolitas Θ^{SAM}grelſc; scitopolistas Ψ^{D}.

Seleucia, *acc.* -am (I, 11, 8): seleutiam M $\Phi^{RGP}S\Omega^{MS}$; sileutiam a; seuleciam Σ^{T*}; seuleuciam Σ^{T2}; sceleuciam Ω^{J2}; eleuciam Γ^{A}; scel*uciam Ω^{J*}; s***ciam Q*.

Seleucus, -ci (5^{es}; *semel* Q; *adest semel* n): saeleuc. $^{1}/_{5}$ A; seleuch. $^{4}/_{5}$ C, $^{2}/_{5}$ Π^{G}, $^{1}/_{5}$ $M\Omega^{S}$; seleut. $^{1}/_{5}$ O; seleuci. $^{4}/_{5}$ Σ^{T}, $^{3}/_{5}$ Σ^{C}, $^{1}/_{5}$ $C\Delta$ (+ 2 Δ^{M2}) $\Lambda^{L}\Pi^{G}SZ^{*}$(*ut vid.*); seleuti. $^{1}/_{5}$ Z^{3}; sileuch. $^{1}/_{5}$ Ω^{S}; soleuch. $^{1}/_{5}$ Ω^{S}; eleuchi. $^{1}/_{1}$ n^{*}, $^{1}/_{5}$ Δ^{LM*}; se*leuc. $^{1}/_{1}$ Q.

Sennacherim, *indecl.* (*ter*; *bis* S, *semel* Q): senacher. $^{3}/_{3}$ Θ^{S}, $^{2}/_{3}$ S, $^{1}/_{1}$ Q, $^{2}/_{3}$ Φ^{P}, $^{1}/_{3}$ $\Lambda^{L}M*\Phi^{RG}Z\Gamma^{A}$; sennacer. $^{3}/_{3}$ $\Sigma^{C}\Delta^{L}$, $^{2}/_{3}$ $\Sigma^{T}\Delta^{M}$, $^{1}/_{3}$ $\Lambda^{L}\Pi^{G}M\Theta^{H*A*}Z$; senacer. $^{1}/_{3}$ $\Sigma^{T}\Lambda^{L}O$; sinnacher. $^{1}/_{3}$ O; sennach' $^{1}/_{3}$ Ω^{J}. *Pro* -rim: -rib $^{3}/_{3}$ $C\Sigma\Lambda^{L}\Theta^{SH2AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ag relbſcbm, $^{1}/_{1}$ Q, $^{2}/_{3}$ $\Delta^{L}M^{2}Z$ (+ 1 Z^{2}), $^{1}/_{2}$ S, $^{1}/_{3}$ Δ^{M}O; -rip $^{1}/_{3}$ Δ^{M}; -riph $^{1}/_{3}$ Δ^{M}; ri* $^{1}/_{3}$ Θ^{H*}.

Sephela, *abl.* (I, 12, 38): sephaela Φ^{P}; sepela Q; sebhela Θ^{H}(*ut vid.*); sephala Γ^{A}.

Serom (*acc.*) *et* seron (*nom.*):

a) Serom (*Cap.* I, 9): seron $M^{2}\Phi^{P}\Theta^{A}$ $Z\Psi^{D}$; sero M*; serum O.

b) Seron (*bis*; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{SH}$): serom $^{1}/_{2}$ Z*; se[...] $^{1}/_{2}$ S.

Sicyone (I, 15, 23 — *var.* Ω^{S}): sicyonae A; sycion. $\Pi^{G}\Theta^{H}S$; sicion. $\Delta M\Omega^{J2}$ (*in ras.*) ares; siccion. $\Sigma\Lambda^{L}$; sition. g; sicson. Φ^{P2} (2^{a} s *in ras.*); sicron. Θ^{A}; sicon. Ω^{M}; sycilon. Q; sicion. Ψ^{D}; sic*n. Θ^{S}; cineę O. *Pro* -ne: -ni Ω^{M}relb; -no Θ^{H}. *Var.* sydon. Ω^{S}.

Siden, *acc.* (I, 15, 23): syden $O\Omega^{J}$.

Sidon, *abl.* -one (I, 5, 15; *deest* Δ^{M}): sydone $C\Lambda^{L}\Phi^{R}ZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ag.

Simeon, -onis (*4er* — *var.* s(i)mon, + sim. pro Simon; *5es* Δ^{L}, *ter* $\Delta^{M}\Pi^{G}M\Phi^{RGP}\Theta^{AM}ZO\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$, *bis* Φ^{T}agrelb, *semel* $\Theta^{SH}\Omega^{SJ}$gt): symeon. $^{4}/_{4}$ $C\Lambda^{L}Q$, $^{2}/_{2}$ Φ^{T}, $^{2}/_{3}$ $\Delta^{M}\Pi^{G}M\Phi^{RGP}\Theta^{M}Z\Gamma^{A}\Psi^{D}$, $^{3}/_{5}$ Δ^{L}, $^{1}/_{2}$ relb, $^{1}/_{3}$ Ω^{M*}; simion. $^{1}/_{3}$ O*. *Var.* simon *ter* gt, *bis* agrelb, *semel* $\Pi^{G}M\Phi\Theta^{A}\Omega^{M}$; symon *ter* Ω^{SJ}, *semel* $\Phi^{T*}\Theta^{M}Z^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}$a.

Simon, -onis (*71es* — *var.* iasonis, symeon, + *add.* I, 3, 30, + sim. *pro* Simeon, Sion; *74es* Ω^{SJ}gt, *73es* $M\Phi^{T}$ agrelb, *72es* $\Pi^{G}\Phi^{RGP}\Theta^{AM}\Psi^{D}\Omega^{M}$, *71es* $C\Theta^{S}$ ZO, *70es* $\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}S\Gamma^{A}$, *69es* A, *68es* Θ^{H}, *67es* Δ^{M}, *60es* Q, *semel* Z^{A}): symon. $^{74}/_{74}$ Ω^{S}, $^{73}/_{72}$ Ψ^{D}, $^{1}/_{1}$ Z^{A}, $^{69}/_{70}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L2}), $^{59}/_{60}$ Q (+ 1 Q^{1}), $^{72}/_{74}$ Ω^{J} (+ 2 Ω^{J2} *in ras.*), $^{69}/_{71}$ C, $^{68}/_{70}$ Γ^{A}, $^{69}/_{72}$ Θ^{M} (+ 3 Θ^{M2}), $^{64}/_{67}$ Δ^{M} (+ 1 Δ^{M*}, 1 Δ^{M2}), $^{68}/_{72}$ Π^{G}, $^{63}/_{68}$ Θ^{H}, $^{58}/_{70}$ Δ^{L} (+ 2 Δ^{L2}), $^{52}/_{71}$ Θ^{S}, $^{37}/_{71}$ Z (+ 9 Z*), $^{9}/_{73}$ a, $^{7}/_{71}$ O, $^{4}/_{73}$ M, $^{3}/_{70}$ Σ^{T}, $^{3}/_{72}$ Φ^{RG}, $^{2}/_{70}$ Σ^{C}, $^{1}/_{72}$ $\Theta^{A}\Omega^{M}$, $^{1}/_{73}$ Φ^{T} (+ 1 Φ^{T*}); sumon $^{1}/_{68}$ Θ^{H}, $^{1}/_{72}$ Φ^{P*} (*ut vid.*); smon $^{1}/_{73}$ Φ^{T*}; s*** $^{1}/_{60}$ Q^{2}. *Pro dat.* -ni: -nis *semel* $\Sigma^{T*}A^{*}$ (*ex dittogr.*); *pro abl.* -ne: -ni *bis* O, *semel* Φ^{P}. *Var.* iasonis (II, 4, 23) $\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}$; s(i)meon (I, 9, 19) $\Delta\Theta^{H*}$(*ut vid.*). — **Cap.** (*16es* — *var.* iudas, s(i)meon, + *add.* I, 56; *17es* MSO, *15es* $\Sigma^{C}\Delta^{M}$, *14es* $\Sigma^{T}\Lambda^{L}Q$, *semel* Δ^{Ms}): symon. $^{16}/_{16}$ Ψ^{D}, $^{15}/_{15}$ Δ^{M}, $^{1}/_{1}$ Δ^{Ms}, $^{15}/_{16}$ C $\Theta^{M}\Gamma^{A}$, $^{14}/_{16}$ Φ^{P}, $^{12}/_{14}$ Q, $^{12}/_{16}$ K, $^{11}/_{16}$ Δ^{L}, $^{8}/_{14}$ Λ^{L}, $^{8}/_{16}$ Π^{G}, $^{7}/_{16}$ Z (+ 8 Z*), $^{3}/_{16}$ Θ^{S}, $^{3}/_{17}$ O, $^{2}/_{15}$ Σ^{C}, $^{1}/_{16}$ Φ^{R}; imon. $^{1}/_{16}$ C. *Pro dat.* -ni: -ne (I, 55) S; *pro abl.* -ne: -ni (I, 43) SO. *Var.* iudas (I, 14) Λ^{L}; s(i)meon. *bis* Σ^{T}, *semel* $\Sigma^{C}\Lambda^{L}$.

Sion, *indecl.* (*8es* — *var.* symon; *7es* $Z\Gamma^{A}\Psi^{D}$, *5es* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *semel* Z^{A}): syon $^{8}/_{8}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Omega^{SJ}$a, $^{7}/_{7}$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}$, $^{1}/_{1}$ Z^{A}, $^{7}/_{8}$ C, $^{6}/_{8}$ Π^{G}, $^{4}/_{8}$ Σ^{T} (+ 1 Σ^{T2}), $^{3}/_{8}$ Ω^{M}, $^{2}/_{8}$ Q (+ 1 Q^{2}), $^{1}/_{5}$ Θ^{H}, $^{1}/_{8}$ $\Sigma^{C}\Theta^{S}$. *Var.* symon (I, 14, 26) Ψ^{D*}(*ut vid.*).

Sosipater, *nom. et gen.* -tri (*bis*; *desunt*, Qb); sospat. $^{1}/_{2}$ Γ^{A}; sopat. $^{1}/_{2}$ $AM*\Phi^{T*RG}$ Θ^{S2M} (*in marg.*) Z^{2}. *Pro gen.* -tri (II, 12, 24): -tris $M\Phi\Theta^{S2}S^{2}O\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelgt.

Sostratus, *nom.* (*bis*; *deest* Q): sustratus $^{2}/_{2}$ Z*, $^{1}/_{2}$ ΣS (+ S*) $O\Omega^{M}$; substratus $^{2}/_{2}$ $\Pi^{G}M*\Phi^{TR}\Theta^{S2}Z^{2}\Psi^{D}$, $^{1}/_{2}$ Φ^{G} (+ Φ^{G2}) S^{2}; subtratus $^{1}/_{2}$ $\Phi^{G*}\Omega^{M}$; sustractus $^{1}/_{2}$ Λ^{L}.

Sparta, *civitas*, (I, 14, 16): spartam M^{2} Φ^{P}w; spartas $\Theta^{H2}S^{2}Q^{*}\Omega^{M}$; spartha Π^{G}; spartia $C\Sigma\Delta^{M2}\Lambda^{L}Z^{2}$; sparciam Ω^{J2} (*in ras.*); spartiat(a)s Δ^{LM*}(*ut vid.*) $\Theta^{AM}\Gamma^{A}$agrelgt; sparciatas Ω^{S}; spartitas Θ^{SM*}(*ut vid.*).

Spartae, *cives*, *acc.* -as (I, 12, 2): sparthas $\Pi^{G}\Phi^{P}$; spartiat(a)s $\Delta^{L2}M^{2}\Theta Z^{*}\Psi^{D}$ag relbgt; sparciatas $Z^{3}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$.

Spartanis (I, 15, 23): sparthanis M*S; spartianis $C^{2}\Sigma^{C}\Delta\Lambda^{L}$; spartionis Σ^{T}; spartiatis C*relbgt; sparnatis Π^{G}; spar***** Ω^{J*}.

Spartiae, *gen.* -iarum (*bis*: I, 12, 20; 14, 23); spartiatarum $^{2}/_{2}$ $M\Phi^{P}\Theta ZQ\Gamma^{A}\Psi^{D}$ agrelbgcb, $^{1}/_{2}$ $C\Sigma^{C}\Delta^{M2}\Pi^{G}\Phi^{R}S^{2}O^{2}$; sparciat(a)rum $^{2}/_{2}$ $\Phi^{G}\Omega^{MS}$, $^{1}/_{2}$ $\Phi^{TR}SO\Omega^{J}$ (+ Ω^{J2}); spartitarum $^{1}/_{2}$ O*; spatiatarum $^{1}/_{2}$ Φ^{T}; partiarum $^{1}/_{2}$ Σ^{T}.

Spartiani, *gen.* -norum (I, 14, 20): sparthianorum Ω^{J2} (*in ras.*); sparcianorum $\Phi^{RG}\Theta^{S}ZO\Omega^{MS}$.

Spartiatae, -tarum (*4er*): sparciat. $^{4}/_{4}$ Ω^{SJ}, $^{3}/_{4}$ $\Phi^{G}\Omega^{J}$ (+ Ω^{J2} *in ras.*), $^{2}/_{4}$ $\Phi^{T}O$, $^{1}/_{4}$ $\Theta^{S}Z\Gamma^{A}$; asparciat. $^{1}/_{4}$ O; spartit. $^{1}/_{4}$ C. — **Cap.** (*bis*): sparciat. $^{2}/_{2}$ $M\Phi^{T}O$, $^{1}/_{2}$ Θ^{S} SZQ; hispartiat. $^{1}/_{2}$ Σ^{C}.

Syria, -ae (*6es*, + *add.* I, 14, 28, + syr. pro Asia, Syriacus; *7es* $AM\Phi^{P}SO$, *5es* $Q\Gamma^{A}$, *4er* $\Delta^{M}\Theta^{SH}$): siri. $^{6}/_{6}$ Σ, $^{5}/_{6}$ a, $^{4}/_{6}$ Ω^{M}, $^{2}/_{6}$ Λ^{L} (+ 1 Λ^{L*}), $^{2}/_{7}$ O, $^{1}/_{5}$ Γ^{A}, $^{1}/_{6}$ Δ^{L} (+ 1 Δ^{L*}), $^{1}/_{7}$ Φ^{P}. — **Cap.** (I, 9): siri. $\Sigma\Delta^{LM2}\Pi^{G}\Phi^{T}\Psi^{D}$.

Syriacus, *abl. fem.* -ca (II, 15, 37 — *var.*; *desunt* Θ^{H}S; *adest* S^{A}): siriac. $\Sigma\Delta^{M*}$ $\Lambda^{L}M\Phi^{T}S^{A}\Gamma^{A}\Omega^{M}$a. *Var.* syriae A; siria O* (siri O^{2} *ut vid.*).

Tamnatan, *acc.* (I, 9, 50): thamnat. Φ^{T2RGP}aelbgt; thamnath. $\Delta\Pi^{G}\Theta^{AM}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ gr; thānat. $Z^{2}\Omega^{J2}$ (*in ras.*); tamnath. M $\Theta^{H}Q$; tānat. $S\Omega^{M}$; taminat. C; thaimat. Ω^{S}; tamnat* Z*. *Pro* -an: -am $\Sigma^{C}M\Phi SO$ $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{MJ2}$ (*in ras.*); -a $\Sigma^{T}\Lambda^{L}\Omega^{S}$agrelbgt.

Tharseae, *gen.* (II, 3, 5): tharsae(ae) Λ^{L}grelbgt; tharse $\Psi^{D}\Omega^{M}$; tharsae Φ; tarse $\Delta^{LM}O$, tarsae MS; tarsee Ω^{J*}; charsee Ω^{J2}; th***s*ae Z*.

Tharsenses, *acc. plur.* (II, 4, 30): tarsenses $\Delta\Lambda^{L}MSO\Omega^{M}$glbm; tharsenes Π^{G}.

Thasi, *nom.* (I, 2, 3 — *var.*; *deest* Θ^{S}): thasy Ω^{S}; thasii Θ^{A}; thassi r *Var.* tharsi Γ^{A}.

Thecua, *gen.* -uae (I, 9, 33): tecu(a)e $\Sigma\Delta\Lambda^{L}M\Phi^{T*RGP}SZ^{2}\Psi^{D}$; thaecuae O; thechus Π^{G}; thechue Ω^{J}.

Theodotus, *acc.* -um (II, 14, 19): theo-

dothum Ω^{S}; theodotium Ψ'^{D}**grelbsc**; theudotum Δ.

Thopo, *acc. indecl.* (I, 9, 50): topo Ω^{MJ}; thopho Δ; thofo $\Sigma\Lambda^{L}$; topos Ω^{S}; thepo Z^{2}; tholo Ψ^{D}; chopo Γ^{A}.

Timotheus, -ei (*18es*; *13es* $\Delta^{M}\Theta^{H}$, *10es* **b**, *5es* Q) tymothe. $^{10}/_{18}$ Π^{G}, $^{4}/_{18}$ Ω^{J}; thymothe. $^{2}/_{18}$ Ω^{J} (+ 1 Ω^{J2}), $^{1}/_{18}$ Π^{G}; thimothe. $^{13}/_{18}$ Ω^{M}, $^{7}/_{18}$ Θ^{S}, $^{3}/_{18}$ $C\Theta^{A*}\Omega^{J}$, $^{2}/_{18}$ $\Delta^{L}\Lambda^{L}\Phi^{TP}O$, $^{1}/_{13}$ $\Delta^{M}\Theta^{H}$, $^{1}/_{18}$ $A\Theta^{M}Z^{*}$ (+ 1 Z^{3}) $\Gamma^{A}\Omega^{S}$; thimote. $^{2}/_{18}$ $C\Delta^{L}$, $^{1}/_{13}$ Θ^{H}; timote. $^{8}/_{18}$ Σ^{T}, $^{1}/_{18}$ Σ^{C} (+ 1 Σ^{C*}) Λ^{L}†. *Pro* -theus: -thes $^{1}/_{8}$ M*, -ths $^{1}/_{8}$ Ψ'^{D}; *pro* -theum: thm $^{2}/_{6}$ Ψ'^{D}. — **Cap.** (*5es*; *ter* Δ^{M}, *bis* $Q\Delta^{M2}$); tymothe. $^{5}/_{5}$ Π^{G}, $^{2}/_{5}$ C; thymothe. $^{1}/_{5}$ O; thimothe. $^{5}/_{5}$ Θ^{AM}, $^{3}/_{3}$ Δ^{M}, $^{1}/_{2}$ Q, $^{2}/_{5}$ $\Delta^{L}\Theta^{S}$ (+ 1 Θ^{S*}), $^{1}/_{5}$ $\Sigma^{T}\Phi^{T}O$; thimote. $^{1}/_{5}$ Δ^{L}; timote. $^{2}/_{5}$ Σ^{T}, $^{1}/_{5}$ $C\Sigma^{C}\Theta^{S*}$(*ut vid.*); timothę. $^{2}/_{5}$ Γ^{A}.

Titus, *nom.* (II, 11, 34 — *var. deest* **b**): tytus Ω^{SJ}; titius SO. *Var.* tertius Ψ'^{D}; tyrus C.

Tobiae, *gen.* (II, 3, 11): thobi. $C\Sigma\Lambda^{L}$ Ω^{S}**a**.

Traces, *abl.* -cibus (II, 12, 35; *deest* **b**): thracibus **grelsctbm**; trachibus $AM*\Phi\Theta^{M*}$ (*ut vid.*) $Z^{2}O\Omega^{M}$; trahibus Ψ'^{D}.

Trifon, -nis (*20es*; *18es* Γ^{A}): tryfon. $^{20}/_{20}$ Θ^{HAM}**m**, $^{19}/_{20}$ Φ^{TP}, $^{18}/_{20}$ **b**, $^{17}/_{20}$ A (+ 1 A^{2}), $^{16}/_{20}$ $\Phi^{R}Z^{2}$, $^{15}/_{20}$ Φ^{G}, $^{13}/_{20}$ M, $^{7}/_{20}$ Θ^{S}, $^{1}/_{20}$ OQ; triphon. $^{20}/_{20}$ Ω^{S}**a**, $^{19}/_{20}$ $\Psi^{D}\Omega^{J}$ (+ Ω^{J2}), $^{11}/_{20}$ Ω^{M}, $^{10}/_{20}$ Σ^{C}, $^{5}/_{20}$ Σ^{T}, $^{2}/_{20}$ $C\Delta^{L}$, $^{1}/_{18}$ Γ^{A}, $^{1}/_{20}$ SO**g**; tryphon. $^{20}/_{20}$ **relbsc**, $^{19}/_{20}$ **g**, $^{12}/_{20}$ C; tryfon. $^{1}/_{20}$ Θ^{S}; sriphon. $^{1}/_{20}$ Ω^{J*}; [...]fon $^{1}/_{20}$ Θ^{S}. *Pro acc.* -onem: -om $^{1}/_{4}$ C. — **Cap.** (*7es*; *6es* $\Theta^{SA}SOQ\Gamma^{A}$): tryfon. $^{7}/_{7}$ $A\Theta^{M}$, $^{6}/_{6}$ Θ^{A}, $^{1}/_{6}$ Θ^{S} (+ 1 Θ^{S*}), $^{1}/_{7}$ Φ^{R}; triphon. $^{4}/_{7}$ C, $^{3}/_{6}$ O, $^{2}/_{6}$ $S\Gamma^{A}$; $^{2}/_{7}$ $\Delta^{M}\Lambda^{L}\Pi^{G}M$ (+ 1 M^{2}), $^{1}/_{7}$ $\Sigma\Delta^{L}\Phi^{RP}K$**b**.

Tripoli, *gen.* (II, 14, 1): triphol. Σ^{T}; trifol. $\Theta^{S*}\Gamma^{A}$; tripul. Z*. *Pro* -li: -lis Z^{*} Ω^{SJ}**agrelbsc**.

Tubi, *gen.* (I, 5, 13 — *var.*; *deest* Δ^{M}): tubin Θ^{S*}(*ut vid.*)$^{AM*}\Gamma^{A}\Omega^{J}$**agrelbsc**; tubyn Ω^{S}; lubin Z^{3}. *Var.* ubi AM*(*ut vid.*) $\Theta^{S2}S*$(*ut vid.*)$OQ*$**b**; ibi $C\Sigma\Delta^{L}\Lambda^{L}\Pi^{G}M^{2}$ S^{2}; *ubique Z*; ubique $\Phi^{RGP}\Theta^{M2}Z^{2}Q^{2}\Psi'^{D}$ Ω^{M}; isto ibi Φ^{T2} (stoi *in ras.*).

Tubianaei, *nom.* (II, 12, 17; *deest* **b**): tubianei $\Pi^{G}\Phi^{T}ZO*\Gamma^{A}\Omega^{MJ}$**gm**; tobianei Δ; tubeanei Ψ'^{D}; tibianei Ω^{S}**a**.

Tyrannus, *abl.* -no: tiranno $\Sigma\Delta$.

Tyrus, -ri (*6es* — *var.* cyro, syri, tyri(i), + tyr. *pro* Titus; *7es* C, *5es* $\Delta^{L}\Pi^{G}$ $A\Phi^{TP}\Theta^{HM}\Psi'^{D}\Omega$**agsc**, *4er* Δ^{M}, *bis* Q): tir. $^{4}/_{6}$ Σ^{TC}, $^{1}/_{5}$ Φ^{T*}, $^{1}/_{6}$ $\Lambda^{L}M^{2}\Phi^{RG}\Theta^{S2}S\Gamma^{A}$; thir. $^{2}/_{6}$ Σ^{T}, $^{1}/_{6}$ Σ^{C}; t*r. $^{1}/_{6}$ M*Z*; ti. $^{1}/_{6}$ Θ^{S*}. *Var.* cyro (I, 5, 15) Θ^{M*}; syri (I, 11, 59) Ω^{M}†; tyri. *semel* $\Delta^{LM*}\Pi^{G}A$(*ut vid.*)M^{2} $\Phi^{TP}\Theta^{S2H2M*}Z^{*3}\Psi'^{D}\Omega$**agwsc**.

Xandicus, *gen.* -ci (*ter*; *deest* **b**); sandici $^{1}/_{3}$ Ω^{M}; xanthici $^{3}/_{3}$ **relsc**; xiandaci $^{1}/_{3}$ Σ^{T}; xandaci $^{2}/_{3}$ Σ^{T}; xandeci $^{1}/_{3}$ S; xandicii $^{1}/_{3}$ Φ^{T*}.

Zabadei, *nom. plur.* (I, 12, 31 — *var.*): zabadaei $A\Theta^{M}\Gamma^{A}$**grelbscb**; zabad** Z*. *Var.* zebedei $Z^{2}Q$. — **Cap.** (I, 46 — *var.*): zabadaei $A\Phi^{RGP}\Theta^{AM}$; zabedei M. *Var.* zebedei $\Delta^{L}MSO\Gamma^{A}$.

Zaccharias, *gen.* -iae (*bis*, + zacch. pro Azarias; *4er* Θ^{S}, *ter* Π^{G}; *desunt* $\Delta^{M}\Theta^{H}$): zachari. $^{3}/_{3}$ Π^{G}, $^{3}/_{3}$ $M\Phi^{TP}\Theta^{AM}S$ $O\Gamma^{A}\Psi'^{D}\Omega$**agrelbscb**, $^{2}/_{4}$ Θ^{S}, $^{1}/_{3}$ $\Phi^{G}Z^{2}$; zaccari. $^{2}/_{3}$ $\Sigma\Delta^{L}$.

Zachaeus, *abb.* -aeo (II, 10, 19 — *var.* Macchabeus, *lect. archetypi; om.* Ω^{M}: **glbsc**; zacchaeo **re**; zacheo Ω^{SJ} **a**.

Zambri, *dat.* (I, 2, 26; *deest* Θ^{S}): zamri $\Delta\Phi^{G*}$**relbsc**; iambri Q.

TYPIS VATICANIS

REFERENCE BOOK

BIBLIA SACRA

iuxta latinam vulgatam versionem ad codicum fidem,
cura et studio monachorum Abbatiae pontificiae Sancti
Hieronymi in Urbe O.S.B. edita

I. LIBER GENESIS
(1926), pp. XLVIII-428

II. LIBRI EXODI ET LEVITICI
(1929), pp. 486

III. LIBRI NUMERORUM ET DEUTERONOMII
(1936), pp. XII-528

IV. LIBRI IOSUE, IUDICUM, RUTH
(1939), pp. XII-490

V. LIBER SAMUHELIS
(I-II Regum, 1944), pp. XVI-378

VI. LIBER MALACHIM
(III-IV Regum, 1945), pp. VIII-354

VII. LIBER VERBORUM DIERUM
(1948), pp. XII-324

VIII. LIBRI EZRAE, TOBIAE, IUDITH
(1950), pp. XII-280

IX. LIBRI HESTER ET IOB
(1951), pp. XII-208

X. PSALMI
(1953), pp. XVI-300

XI. LIBRI SALOMONIS: PROVERBIA,
ECCLESIASTES, CANTICUM CANTICORUM
(1957), pp. XVI-202

XII. SAPIENTIA SALOMONIS,
LIBER HIESU FILII SIRACH
(1964), pp. XXIV-376

XIII. LIBER ISAIAE
(1969), pp. LXIV-296

XIV. LIBER HIEREMIAE, LAMENTATIONES,
LIBER BARUCH
(1972), pp. XLIV-392

XV. LIBER HIEZECHIELIS
(1978) pp. LXXXII-298

XVI. LIBER DANIHELIS
(1981), pp. XLVI-152

XVII. LIBER DUODECIM PROPHETARUM
(1987), pp. XLVIII-290

XVIII. LIBRI I-II MACCHABEORUM
(1995), pp. LXVI-270